

PROVINCIE UTRECHT

Jaarstukken 2021

Utrecht, 24 mei 2022

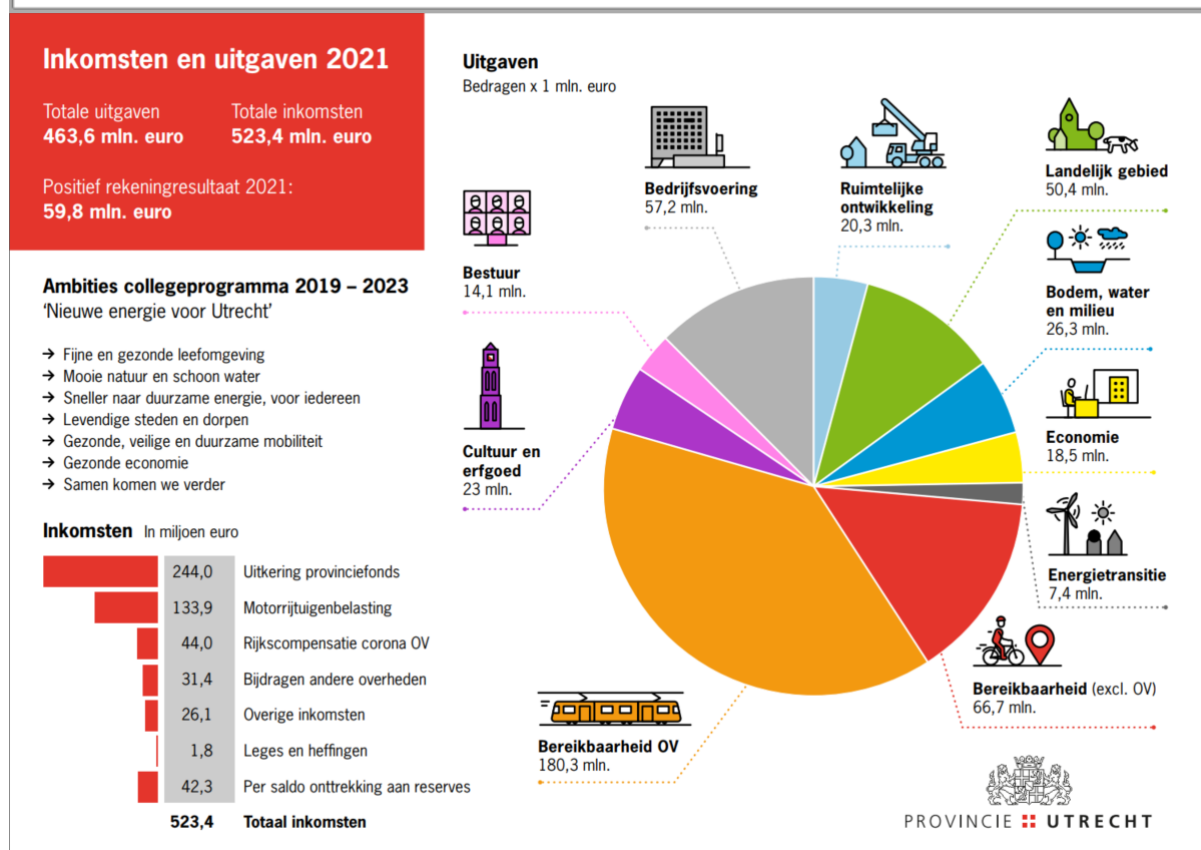
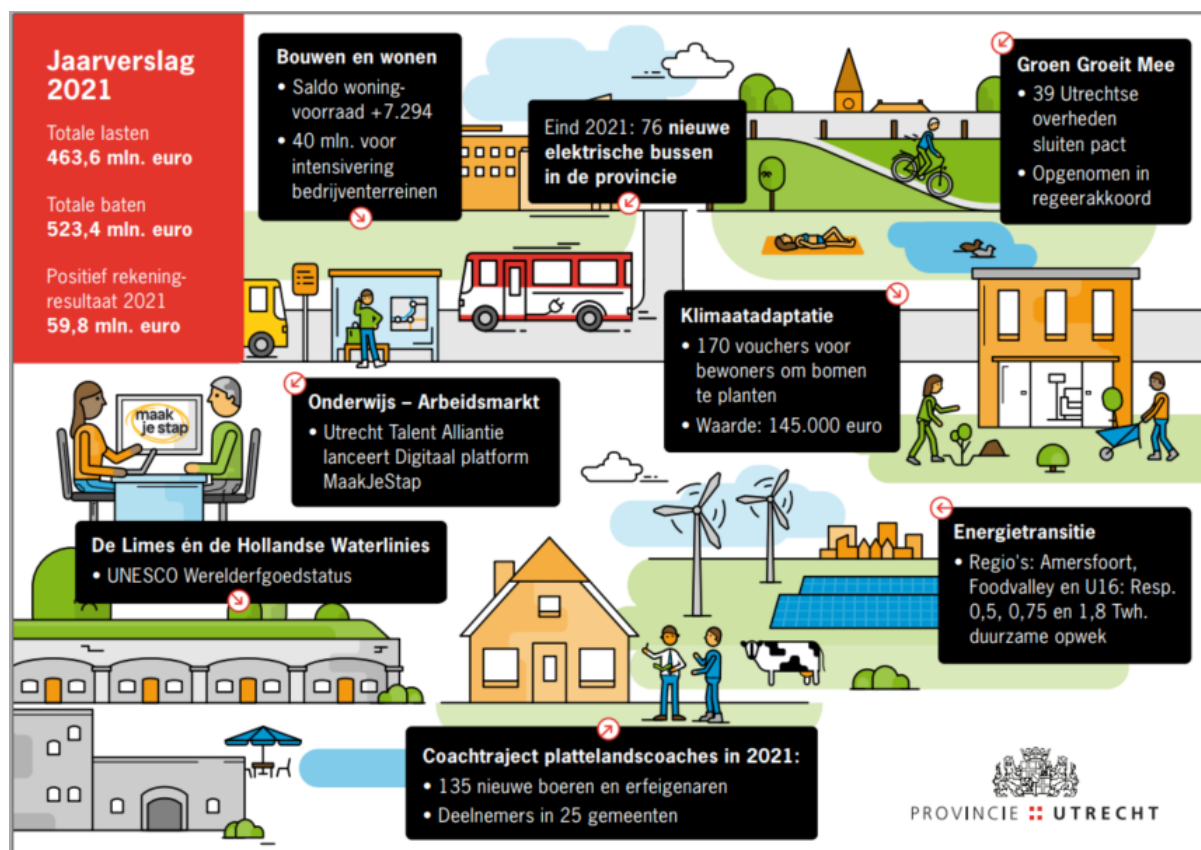
Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: Hoofdlijnen	4
1.1 Voorwoord.....	5
1.2 Leeswijzer.....	6
1.3 Belangrijkste resultaten van 2021.....	8
1.4 Ontwikkeling van de brede welvaart in Utrecht	17
1.5 Financieel Resultaat 2021	20
Hoofdstuk 2: Programma's en Overzicht Overhead	32
Programma 1. Ruimtelijke ontwikkeling.....	33
Programma 2. Landelijk gebied	63
Programma 3. Bodem, water en milieu	93
Programma 4. Energietransitie	126
Programma 5. Bereikbaarheid I - Algemeen	153
Programma 6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer.....	207
Programma 7. Cultuur en erfgoed	219
Programma 8. Economie	239
Programma 9. Bestuur	269
Overzicht overhead.....	304
Hoofdstuk 3: Paragrafen	312
3.1 Provinciale belastingen en heffingen	313
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	317
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen	328
3.4 Financiering	339
3.5 Bedrijfsvoering.....	352
3.6 Verbonden partijen	373
3.7 Grondbeleid.....	405
3.8 Projecten	409
3.9 Brede welvaart	423
Hoofdstuk 4: De jaarrekening.....	429
I - De balans en de toelichting	430

4.1 Balans per 31 december 2021	431
4.2 Grondslagen van de financiële verslaggeving	433
4.3 Toelichting op de balans	436
II - Het overzicht van baten en lasten en de toelichting	454
4.4 Overzicht van baten en lasten	455
4.5 Grondslagen van resultaatbepaling	456
4.6 Verschillenanalyse	457
4.7 Inzet post onvoorzien	489
4.8 Overzicht incidentele baten en lasten	489
4.9 Overzicht structurele mutaties reserves	497
4.10 Informatie in het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)	497
III - Overige informatie	499
4.11 Begrotingsrechtmatigheid	500
4.12 Overzicht op taakvelden	501
4.13 Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa)	504
4.14 Gebeurtenissen na balansdatum	517
4.15 Berekening EMU-saldo	518
Bijlagen	519
Bijlage 1: Verloopoverzicht investeringskredieten	520
Bijlage 2: Informatiebladen Reserves	533
Bijlage 3: Informatiebladen Voorzieningen	565
Bijlage 4: Rapportage actiemanagement	574
Bijlage 5: Afkortingenlijst	577

Hoofdstuk 1: Hoofdlijnen

Infographic

1.1 Voorwoord

Met deze jaarrekening 2021 leggen wij verantwoording af over het gevoerde beleid in 2021. Wij laten daarmee zien wat we hebben bereikt, wat we daarvoor hebben gedaan en wat dat heeft gekost. Resultaten die we vaak niet alleen maar in samenwerking met andere partijen hebben bereikt.

Uit het regeerakkoord van het nieuwe kabinet blijkt dat Utrecht op de kaart staat bij het Rijk. We zien in het regeerakkoord elementen uit ons Utrechts Aanbod terug voor een groen, gezond en bereikbaar Nederland en Utrecht. Daardoor kunnen we ons versterkt blijven inzetten voor bereikbare woon- en werklocaties, voldoende en betaalbare woningen, groen groeit mee, duurzame economische groei en de energietransitie in onze provincie.

Ook in 2021 waren de beperkende coronamaatregelen van invloed op ons doen en laten. Wij zijn trots op wat wij en onze samenwerkingspartners ondanks die beperkingen hebben bereikt. En wij zijn blij met de waardering uit de samenleving die we daarbij ondervonden, bijvoorbeeld over hoe we onze cultuur- en erfgoedsector door de coronatijd hebben geleid en voor onze inzet bij de afhandeling van de schade van de valwind in Leersum.

Corona was niet de enige onzekere factor die invloed had op onze prestaties. Dat gold ook voor de langdurige kabinetsformatie en de voortgaande stikstofcrisis die het realiseren van de doelen – door ons en onze partners – bleef beïnvloeden. Ook merken wij en onze samenwerkingspartners de gevolgen van een steeds krappere wordende arbeidsmarkt en (recent) de sterk stijgende energie-, materiaal- en grondstofprijzen.

De coronamaatregelen hebben blijvende gevolgen voor onze manier van werken. Wat in 2020 nog nieuw was is inmiddels 'standaard' geworden, zoals thuiswerken en digitaal vergaderen, soms geheel digitaal soms in hybride vorm.

De balans opmakend, blikken wij positief terug op een jaar waarin veel provinciale beleidsdoelen zijn bereikt. Zoals de gezamenlijke Woondeal voor Utrecht en Amersfoort, De aanpak Inclusieve Energietransitie en de werelderfgoedstatus van de Neder- Germaanse Limes en de Hollandse Waterlinies.

Tegelijkertijd blijven de opgaven groot. Nieuwe IPCC-rapporten en de overstromingen in Nederland, België en Duitsland tonen eens te meer de noodzaak aan van het aanpakken van de klimaatcrisis. De tekorten op de woningmarkt zijn groot en wij zullen gemeenten moeten blijven ondersteunen, niet alleen financieel maar ook met kennis en menskracht om woningbouwprojecten doorgang te kunnen laten vinden.

Tegelijkertijd constateren we dat we niet alles hebben bereikt wat we van plan waren en we zien een grote afwijking van wat wij voor 2021 hadden begroot. Hieruit blijkt de noodzaak om verder te werken aan het verbeteren van de planning en control cyclus waaronder het realistisch begroten en tijdig bijsturen. Er zijn ook positieve punten te melden zoals de voortschrijdende verbetering van de bedrijfsvoering.

Bij de voorbereidingen van deze jaarrekening bleek bovendien een nieuw, triest feit: de inval van Rusland in Oekraïne. Wij zijn verdrietig gestemd over het lot van de Oekraïners en de vluchtelingen die op dit moment het land moeten ontvluchten. De provincie draagt op haar eigen manier bij door het beschikbaar stellen van provinciaal vastgoed voor het opvangen van deze vluchtelingen. We kijken met grote zorg naar de internationale ontwikkelingen en de onzekerheden die de oorlog met zich meebrengt, vooral voor de inwoners van de Oekraïne en diegenen die hun land zijn ontvlucht en hopen dat de oorlog in Oekraïne snel tot een einde komt.

1.2 Leeswijzer

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. De jaarstukken zijn samengesteld met inachtneming van het wettelijk kader, het 'Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten' (BBV).

Jaarverslag

Het jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording (beleidsverantwoording) en de paragrafen. In het jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over hetgeen in de Begroting 2021 is voorgenomen.

Programmaverantwoording

De programmaverantwoording gaat over 9 programma's en het Overzicht Bedrijfsvoering (Overhead). In ieder programma is een doelenboom opgenomen. De doelenboom bestaat uit meerdere beleidsdoelen. Een beleidsdoel bestaat weer uit meerjarendoelen. Daarna zijn de indicatoren opgenomen relevant voor het gevoerde beleid, met een vergelijking tussen de begroting 2021 en de realisatie 2021. Onder "Wat hebben we gedaan?" is onder het beleidsdoel de toelichting uit de begroting 2021 opgenomen. Vervolgens wordt bij de meerjarendoelen toegelicht wat in 2021 is gerealiseerd. In de tabel "Wat heeft dit beleidsdoel gekost?" zijn de rekeningcijfers van de lasten en baten, en de mutaties in de reserves op programmaniveau opgenomen in vergelijking met de bijgestelde begroting 2021.

Duiding van de groen-oranje-rode indicatoren

- Groen
 - Geen afwijking in prestatie, planning of,
 - Middelen (afwijking < 5%, verschillen < € 100.000 = altijd groen, ongeacht % afwijking).
- Oranje
 - Prestatie wordt niet volledig behaald of aard opgave is niet meer consistent met sturing die hieraan is geven of,
 - Prestatie loopt achter op planning maar is niet problematisch of,
 - Middelen dreigen te kort te komen of zijn onder besteed (afwijking 5 – 10%).
- Rood
 - Prestatie wordt niet of nauwelijks behaald of,
 - Prestatie loopt achter op planning, realisatie is problematisch of,
 - Middelen vertonen tekort of zijn onder besteed (afwijking > 10%), begrotingswijziging is nodig.

Paragrafen

In de paragrafen worden specifieke onderwerpen toegelicht die van belang zijn voor de financiële positie van de provincie. De paragrafen zijn ook opgenomen in de begroting.

Aan de verplichte paragrafen is een paragraaf Projecten toegevoegd waarin de uitvoering van een aantal projecten wordt toegelicht: Hart van de Heuvelrug, Uithoflijn, Omgevingswet en Vernieuwde Regionale Tramlijn en een paragraaf Brede welvaart.

Jaarrekening

De jaarrekening bevat de balans, een overzicht van de baten en lasten en de toelichting op beiden. Daarnaast bevat de jaarrekening de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen en een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld. De jaarrekening bevat de belangrijkste onderdelen waarover de onafhankelijke accountant een oordeel geeft..

Balans

De balans geeft de financiële situatie van de provincie weer per 31 december 2021. De onderdelen (activa en passiva) in de balans worden afzonderlijk toegelicht.

Baten en lasten

De cijfers in het overzicht van baten en lasten komen overeen met de programmatabellen "Wat mag het kosten". De belangrijkste verschillen tussen de begroting na wijziging 2021 en de rekening 2021 worden toegelicht.

Getalnotatie

De bedragen in de jaarrekening zijn weergegeven in eenheden van duizend euro, tenzij anders vermeld. Dit is gedaan om de leesbaarheid te vergroten. Een bedrag van € 45.000 staat dus als € 45 in een tabel. Dit kan leiden tot afrondingsverschillen van maximaal € 1.000 in totaalstellingen. De opmaak van de Jaarstukken is ingericht voor een onlinedocument (Webversie). Dat betekent dat een export in Word soms wat onvolkomenheden in opmaak en uitlijnen heeft, maar desondanks wel goed te lezen is.

1.3 Belangrijkste resultaten van 2021

Samenvatting

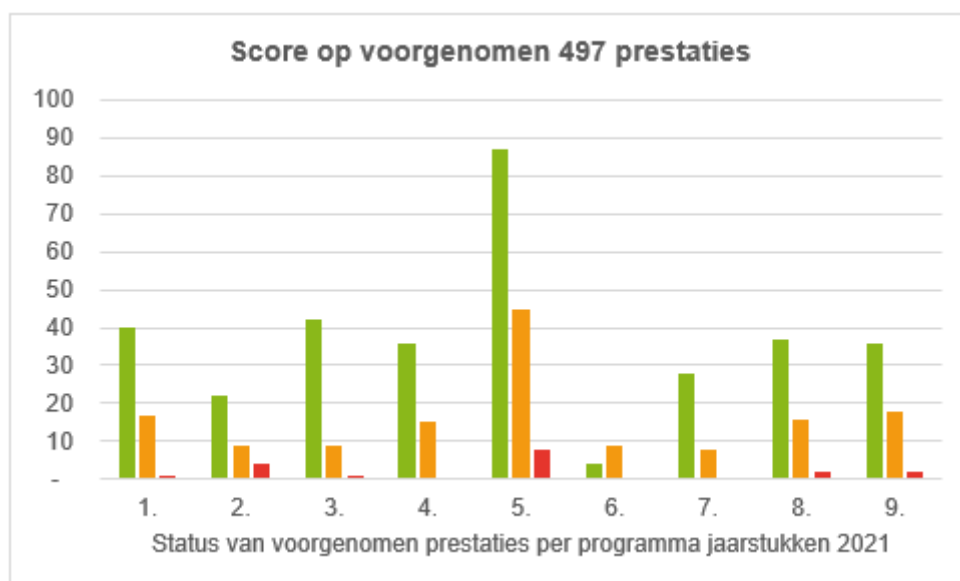
Het jaarverslag over 2021 is gebaseerd op de structuur van de Begroting 2021 en ingedeeld in 9 beleidsprogramma's met 42 beleidsdoelen en 140 meerjarendoelen. In het jaarverslag rapporteren we ook uitgebreid over de daaronder liggende 497 voorgenomen prestaties, ook wel aangeduid als 'beoogde resultaten'. In de jaarrekening gaan we in op de financiën. In dit inleidende hoofdstuk 1 van het jaarverslag lichten we beide onderwerpen op hoofdlijnen toe.

Prestaties

Twee derde van de voorgenomen prestaties is behaald. Iets minder dan een derde krijgt de status vertraagd (oranje) en 4% van de prestaties (ofwel 18 stuks) krijgen de status forse vertraging of geheel niet gehaald (rood).

Programma	Aantal beleidsdoelen	Aantal meerjarendoelen	Aantal prestaties	Aantal prestaties op groen	Aantal prestaties op oranje	Aantal prestaties op rood
1. Ruimtelijke ontwikkeling	3	13	58	40	17	1
2. Landelijk gebied	5	11	35	22	9	4
3. Bodem, water en milieu	5	21	53	42	9	1
4. Energietransitie	4	13	51	36	15	-
5. Bereikbaarheid I - Algemeen	8	31	140	87	45	8
6. Bereikbaarheid II - OV	1	5	13	4	9	-
7. Cultuur en erfgoed	3	9	36	28	8	-
8. Economie	5	17	55	37	16	2
9. Bestuur	8	20	56	36	18	2
Totaal	42	140	497	332	146	18

164 van de voorgenomen prestaties hebben dus geringe tot forse vertraging opgelopen. In het jaarverslag wordt bij 27 van die vertragingen aangegeven dat dit direct Corona gerelateerd is en bij 13 prestaties ligt het uitstel van de omgevingswet ten grondslag aan de vertraging. Bij de overige 124 prestaties spelen diverse oorzaken, zoals problemen bij het vinden van mensen, scope-verandering van een project, wetswijzigingen, complexiteit van staatssteun of aanbesteding of de werkdruk in het algemeen bij de provincie en anderen.

Beleids- en meerjarendoelen

Bij alle negen beleidsprogramma's is ook een gewogen oordeel gegeven over de voortgang van de meerjarendoelen in het programma. Niet alle prestaties wegen immers even zwaar. Dat oordeel is gegeven aan de hand van drie vragen:

1. Hebben we gedaan wat we voorgenomen hadden?
2. Zijn we binnen de planning gebleven?
3. Is de realisatie in lijn met het budget?

Voor de beantwoording van de derde (financiële) vraag is het volgende scoringskader gehanteerd, zowel voor onder- als overbestedingen aan de lastenkant:

- Afwijking < 5% = groen
- Afwijking 5-10% = oranje
- Afwijking > 10% = rood
- Verschillen < € 100.000 zijn altijd 'groen', ongeacht het %.

Hebben we gedaan wat voorgenomen hadden?

Programma	Aantal meerjaren- doelen	Aantal op groen	Aantal op oranje	Aantal op rood
1. Ruimtelijke ontwikkeling	13	12	1	-
2. Landelijk gebied	11	7	2	2
3. Bodem, water en milieu	21	15	6	-
4. Energietransitie	13	9	4	-
5. Bereikbaarheid I - Algemeen	31	23	7	1
6. Bereikbaarheid II - OV	5	4	1	-
7. Cultuur en erfgoed	9	8	1	-
8. Economie	17	13	3	1
9. Bestuur	20	12	8	-
Totaal	140	103	33	4

Toelichting

Bij bijna drie kwart van de meerjarendoelen hebben we gerealiseerd wat we ons voorgenomen hadden. Dit ligt in lijn met de score die we gegeven hebben aan de beoogde prestaties dat eerder in dit hoofdstuk is toegelicht. Voor iets minder dan een kwart geldt dat we niet volledig in staat zijn geweest om al hetgeen te doen wat we ons voorgenomen hadden (score 'oranje'). Voor 4 meerjarendoelen geldt dat we hier in het geheel niet in zijn geslaagd (score 'rood'). In de toelichting per programma (hoofdstuk 2 van het jaarverslag) wordt dit nader toegelicht.

Zijn we binnen de planning gebleven?

Programma	Aantal meerjaren- doelen	Aantal op groen	Aantal op oranje	Aantal op rood
1. Ruimtelijke ontwikkeling	13	8	5	-
2. Landelijk gebied	11	8	1	2
3. Bodem, water en milieu	21	15	6	-
4. Energietransitie	13	9	4	-
5. Bereikbaarheid I - Algemeen	31	18	12	1
6. Bereikbaarheid II - OV	5	2	3	-
7. Cultuur en erfgoed	9	9	-	-
8. Economie	17	11	5	1
9. Bestuur	20	9	11	-
Totaal	140	89	47	4

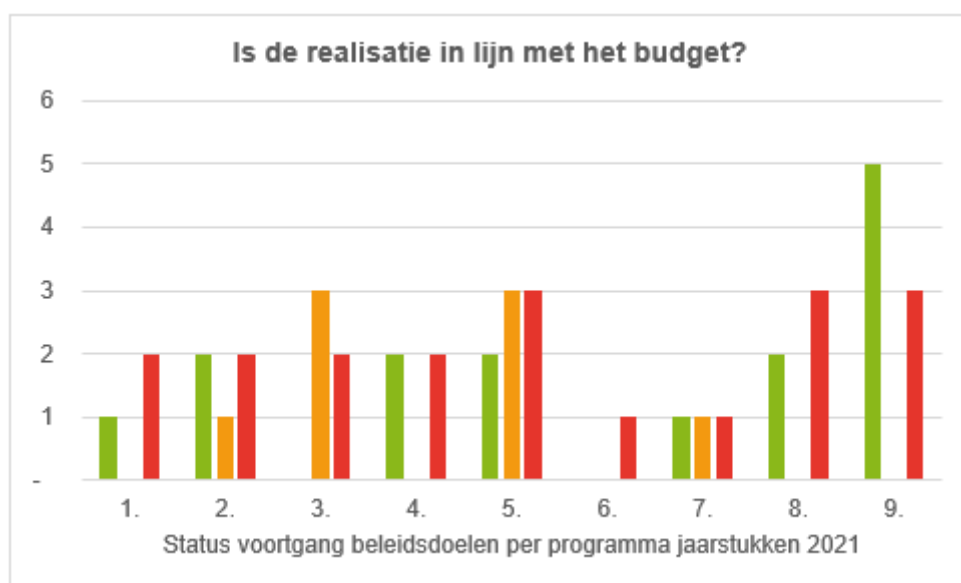

Toelichting

Bij bijna twee derde van de meerjarendoelen zijn we binnen de planning gebleven die we ons vooraf gesteld hebben. Bij een derde van de meerjarendoelen lopen we achter op de eerder gestelde planning, maar wordt dit door ons nog niet als problematisch ingeschat (score 'oranje'). Bij een viertal meerjarendoelen is de gestelde planning niet langer realistisch en is bijstelling dus noodzakelijk. Dit zijn dezelfde meerjarendoelen die we bij de voorgaande vraag 'hebben we gedaan wat we voorgenomen hadden?' ook de score 'rood' hebben meegegeven.

Is de realisatie in lijn met het budget?

Programma	Aantal beleidsdoelen	Afwijking <5% (groen)	Afwijking 5-10% (oranje)	Afwijking > 10% (rood)
1. Ruimtelijke ontwikkeling	3	1	-	2
2. Landelijk gebied	5	2	1	2
3. Bodem, water en milieu	5	-	3	2
4. Energietransitie	4	2	-	2
5. Bereikbaarheid I - Algemeen	8	2	3	3
6. Bereikbaarheid II - OV	1	-	-	1
7. Cultuur en erfgoed	3	1	1	1
8. Economie	5	2	-	3
9. Bestuur	8	5	-	3
Totaal	42	15	8	19

Toelichting

De derde en laatste vraag hebben we alleen beantwoord voor de beleidsdoelen en dus niet op het niveau van de meerjarendoelen. De reden daarvoor is dat we, in lijn met de gemaakte afspraken in de financiële verordening, de begrote en gerealiseerde baten en lasten aan Provinciale Staten inzichtelijk maken op het niveau van beleidsdoelen. Het college is bevoegd om binnen een beleidsdoel baten en lasten te verschuiven, als dit voor de realisatie van de voorgenomen doelstellingen noodzakelijk is.

Bij bijna twee derde van alle beleidsdoelen heeft de realisatie van de lasten die we in deze jaarrekening verantwoorden een afwijking die groter is dan 5% ten opzichte van de bijgestelde begroting, waarbij geldt dat het grootste deel daarvan een afwijking kent van meer dan 10% (score 'rood'). Deze afwijkingen doen zich voor over de volle breedte van de programma's en de daarin opgenomen beleidsdoelen.

Leeswijzer (vervolg)

In hoofdstuk 2 wordt per beleidsprogramma uitgebreid verslag gedaan van de in 2021 ondernomen activiteiten. Daarin is per programma en per afzonderlijk beleidsdoel een financieel overzicht opgenomen van de baten en lasten die daarop betrekking hebben. Ook treft u per programma een overzicht aan van de investeringen, van de reserves en van de verbonden partijen. Tot slot is in elk programma aangegeven wat de realisatie is van de gestelde indicatoren.

In de rest van dit hoofdstuk presenteren wij de resultaten op hoofdlijnen, die wij als provincie het afgelopen jaar tot stand wisten te brengen.

Inleiding

Met trots kijken wij terug op de resultaten die in 2021 behaald zijn. Dit zijn veelal zaken die wij voor, of samen met, onze inwoners en partners gerealiseerd hebben. Het besef voor wie we het doen, en het besef dat we het samen met onze partners doen, leeft binnen de gehele organisatie. Het afgelopen jaar is dit duidelijk zichtbaar bij verschillende interne ontwikkelingen en mijlpalen. Het Utrechts Aanbod is samen met de gemeenten opgesteld, en landelijk op de agenda gezet. De richting die wij op willen is ook neergelegd in de Groeispromg en de Omgevingsvisie. De werkwijze van de Omgevingsvisie past bij onze visie om het met en voor onze inwoners te doen. Ook de aanwezigheid van accounthouders bij de verschillende domeinen voor de contacten met onze partners, geeft blijk van onze blik op 'buiten'.

In de belangrijkste resultaten is de invloed van belangrijke externe ontwikkelingen in 2021 terug te zien. De coronacrisis heeft er ook in 2021 voor gezorgd dat activiteiten anders zijn opgepakt en er nieuwe werkvormen zijn gebruikt. Maar soms ook dat activiteiten of projecten niet door konden gaan. Met een positief resultaat van 65 miljoen is er dan ook minder geld uitgegeven dan gedacht. Ook de ontwikkelingen rondom de stikstofproblematiek zijn terug te zien in onze werkzaamheden. Als provincie werken we hieraan in verschillende projecten, zoals de veenweide-strategie. In 2021 zijn verschillende rapporten uitgekomen waaruit blijkt dat de opwarming van de aarde door gaat en extremen toenemen. Binnen de provincie is de uitvoering van het Programma Klimaatadaptatie inmiddels in volle gang, en we werken aan een eigen klimaatmonitor.

In 2021 zijn veel programma's en projecten tot uitvoering gebracht. Ook tijdens de uitvoeringsfase zien we het belang van integraal werken en de veranderende omgeving waar we in zitten. Tegelijkertijd is er een slag gemaakt naar de lange termijn. Onze inzet op de Omgevingsvisie, Groeispromg 2040 en de energietransitie vraagt nog vele jaren aandacht, maar de stip op de horizon is gezet. Dat deze opgaven om veel inzet vragen, is soms ook terug te zien in een forse groei van de opgave. Zo is de energietransitie de afgelopen jaren fors gegroeid in het resultaat en in de taak waar zij voor staan.

We doen het dus met en voor elkaar, en focussen met onze proposities en projecten daarbij op de uitvoering en de lange termijn. Dit is terug te zien in de belangrijkste resultaten van 2021. Onderstaand worden deze per beleidsveld benoemd.

1.3.1 Ruimtelijke ontwikkeling

De Omgevingsvisie is voor en met inwoners en partners opgesteld. We zijn erg trots op de inwerkingtreding van de Omgevingsvisie en de Interim Omgevingsverordening op 1 april 2021. Hiermee leggen we de basis voor een overkoepelende, integrale aanpak van onze maatschappelijke opgaven in de fysieke leefomgeving. In 2021 is ook het proces doorlopen om tot een Ontwerp Omgevingsverordening te komen. Dit betreft vooral een omzetting van de Interim Omgevingsverordening naar werking onder de Omgevingswet.

In de Omgevingsvisie is een nieuwe systematiek voor woon- en werklocaties geïntroduceerd, om beter en flexibeler in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen: het regionaal programmeren. Met de drie Utrechtse regio's zijn succesvol afspraken en ambities vastgelegd voor de te realiseren woningen en bedrijventerreinen. Op 5 oktober 2021 is op basis hiervan het provinciaal programma Wonen en werken vastgesteld.

Voor de omgevingsagenda's gemeenten – die wij samen opstellen *met* gemeenten - geldt dat niet gehaald is wat we hadden voorzien. Daar ligt echter ook een gewijzigd inzicht aan ten grondslag: De nieuwe gemeentelijke Omgevingsvisies blijken een natuurlijker moment om afspraken te maken.

Bij het programma Groen Groeit Mee werken we met onze regionale partners aan een stevige positionering van (recreatief) groen, zodat groen een wezenlijk onderdeel wordt van de ruimtelijke programmering. Hiervoor is in 2021 de (recreatieve) groenopgave in beeld gebracht en zijn financieringsvormen geïnventariseerd. Ook is ingezet op communicatie en lobby richting het Rijk. Ook zijn er verdere stappen gezet in het programma Hart van de Heuvelrug (vliegbasis Soesterberg). Alle bouw kavels op het bedrijventerrein Richelleweg zijn verkocht, wat ruimte heeft vrijgemaakt voor woningbouw in Soesterberg Noord. De financiële plus van dit project gebruiken we om de natuurprojecten binnen het programma te dekken. De natuurmaatregelen van de afgelopen 15 jaar hebben geleid tot een waardevol aaneengesloten natuurgebied van ruim 5300 hectare.

In 2021 is de positionering van Amersfoort verder versterkt. Samen met de regio is gewerkt aan het 'Ontwikkelbeeld Amersfoort Centraal!'. Met keuzes voor de toekomstige ontwikkeling van de regio, op het gebied van verstedelijking, bereikbaarheid en leefbaarheid. Er is afgesproken dat het Rijk en regionale partijen de ontwikkelbeelden van Amersfoort en Utrecht als één regionale verstedelijkingsstrategie zien. Zo maken Amersfoort en Utrecht samen deel uit van de Woondeal. Hierin hebben het ministerie van BZK, negen gemeenten uit de regio Amersfoort, de provincies Utrecht en Gelderland en de regionale woningcorporaties afspraken gemaakt om samen snel meer woningen te bouwen in de regio. Voor een verdere versnelling van de woningbouw in de provincie Utrecht ondersteunt het programma Versnelling woningbouw met verschillende activiteiten, zoals een flexpool voor de inhuur van expertise bij gemeenten.

Tot slot, wordt in deze jaarrekening voor het programma ruimtelijke ontwikkeling zichtbaar dat een aantal meerjarige projecten, zoals de Omgevingswet en Groen Groeit Mee, (financieel) vertraagd zijn. De proceskosten blijken lastig in te schatten, en de resultaten worden vaak over de jaargrenzen heen gerealiseerd.

1.3.2 Landelijk Gebied

Voor een goede leefomgeving voor onze inwoners, is voldoende natuur en biodiversiteit belangrijk. Het behouden en versterken van de biodiversiteit staat dan ook centraal in ons natuurbeleid. Eén van de belangrijkste maatregelen is de aanleg en het beheer van het Natuurnetwerk Nederland. Deze moet in 2027 gereed zijn. In 2021 hebben we 13 hectare grond verworven of van functie veranderd en 120 ha nieuwe natuur ingericht. Dit is flink minder dan gepland. Ter bescherming en kwaliteitsverbetering van onze natuur werkten we ook aan de aanleg van verbindingen, faunapassages, doorontwikkeling van de groene contour, het behoud en herstel van kleine landschapselementen, de bescherming van de ruimte voor natuur en de aanpak van invasieve exoten. Het aantal subsidieaanvragen voor biodiversiteitsprojecten was in 2021 helaas lager dan verwacht.

Voor verder herstel van alle stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden zijn we in 2021 aan de slag gegaan de gebiedsgerichte aanpak waarbij we op integrale wijze naar de opgave voor de gebieden kijken. In de gebiedsprocessen is nog veel afhankelijk van externe factoren, omdat landelijk en interprovinciaal nog veel vragen beantwoord moeten worden.

De landbouwvisie is van belang voor het beleid voor onderwerpen als bodemdaling en de stikstofopgave. De bijbehorende Samenwerkingsagenda landbouw beschrijft ook concrete activiteiten die een duurzame landbouwsector moeten ondersteunen. Zo is in 2021 is veel aandacht geweest voor het project Plattelandscoaches. Het afgelopen jaar hebben 135 ondernemers en eigenaren deelgenomen aan dit project. Een mooi aantal, maar toch wat minder dan gepland. Onderwerpen waar ondernemers mee aan de slag gaan variëren van gezondheid en economische rendabiliteit tot asbestsanering en klimaatneutrale landbouw.

1.3.3 Bodem, water, milieu

In 2021 is samen met medeoverheden, kennis- en onderwijsinstellingen, marktpartijen en inwoners hard gewerkt aan het programma Gezond en Veilig. Dit programma geeft een impuls aan het bereiken van een gezonde(re) leefomgeving. Al het beleid op een gezonde en veilige leefomgeving is hierin samengebracht. In het eerste kwartaal van 2022 is het programma vastgesteld.

De uitvoering van het Programma Klimaatadaptatie is in volle gang. In 2021 zijn de Afspraken Klimaatadaptief Bouwen tot stand gekomen en is de subsidieregeling Klimaatbestendige, Groene en Gezonde Steden en Dorpen in werking gestreden. Klimaatadaptatie heeft zijn weg gevonden in meerdere grote provinciale beleidsprogramma's, zoals het Bodem en Waterprogramma.

Het Bodem- en waterprogramma beschrijft de doelen en het beleidskader voor bodem- en wateronderwerpen 2022-2027, en de samenhang met andere beleidsthema's en programma's. In het programma is ook uitgewerkt hoe de provincie deze doelen wil bereiken, en welke provinciale rol hierbij past. Actuele vraagstukken als omgaan met de toenemende periodes van droogte, de toenemende drukte in de ondergrond en het vaststellen van doelen en maatregelen voor de Kaderrichtlijn Water zijn hierin meegenomen.

Met het programma Mooie en Veilige dijken werken we intensief samen met mede-overheden en gebiedspartners. Met het programma wordt binnen acht projecten de omgevingskwaliteit bij dijkversterkingen bij de Lek en Nederrijn verbeterd. Drie projecten zitten in de verkenningsfase. Voor vier projecten is in 2021 de verkenningsfase afgerond met een voorkeursalternatief en is de planvorming gestart. Voor het project Salmsteke is de realisatiefase van start gegaan.

Het programma kent een aantal financiële verschillen ten opzichte van de begroting. Deze hebben met name te maken met een onjuiste vertaling van aanbestede (meerjarige) bodemonderzoeken en saneringsprojecten in onze boekhouding. Hetzelfde geldt ook voor een gedane grondaankoop in het kader van de veenweidestrategie/bodemdaling.

1.3.4 Energietransitie

In 2021 zijn de drie Utrechtse Regionale Energie Strategieën (RES) 1.0 vastgesteld. Als RES-partner hebben we gemeenten, de RES-projectorganisaties en energiecoöperaties ondersteund met kennis, expertise en procesgeld. In ons omgevingsbeleid bieden we ruimte om de ambities uit de RES voor zonne- en windenergie te realiseren. De RES 1.0 is een belangrijke mijlpaal, maar er zijn ook zorgen. Er zijn forse inspanningen nodig om in 2025 de vergunningen rond te hebben. Ook staat de realiseerbaarheid onder druk door maatschappelijke weerstand, concurrentie met andere functies en netcongestie.

De Aanpak Inclusieve Energietransitie is in 2021 'op stoom' gekomen. We hebben diverse collectieve verduurzamingsaanpakken van gemeenten, bewonerscollectieven en woningcorporaties ondersteund. Bijvoorbeeld in de wijk Smitsveen in Soest, waar een pilot is gestart om bewoners met smalle beurs en schuldenproblematiek te betrekken bij de wijkaanpak. Rondom inclusieve opwek zijn we gestart met een Community of Practice om al doende te leren over het betrekken van huishoudens met lagere inkomens bij grootschalige collectieve opwekprojecten. Op het gebied van gebouw gebonden financiering hebben we, naast ondersteuning van de lopende pilot in Amersfoort, de juridische en financiële risico's van de gemeentelijke verduurzamingsregeling (GVR), die in Wijk bij Duurstede wordt ingezet, onderzocht.

Een groot deel van de (fossiele) energievraag in de provincie Utrecht heeft betrekking op warmte in de gebouwde omgeving. In 2021 hebben we kansenkaarten gemaakt voor duurzame warmtewinning met aardwarmte, warmtekuudeopslag (WKO), biogas en aquathermie. Ook hebben we initiatieven financieel ondersteund waaronder Utrecht Science Park (WKO), Oog-in-Al (TEO), Amersfoort (de Warmtemaatschappij Amersfoort en Warmtebedrijf Amersfoort) en De Bilt (kleinschalig warmtenet met RWZI als bron).

Daarnaast hebben we vijf gemeenten geholpen bij het uitwerken van wijkaanpakken voor verduurzaming en duurzame warmte waaronder Leusden (476 woningen) en De Bilt (100 woningen) die een aanvraag in het kader van de derde ronde Proeftuinen Aardgasvrije Wijken (PAW) hebben ingediend.

1.3.5 Bereikbaarheid Algemeen

We werken aan comfortabele en veilige wegen voor onze inwoners en bezoekers. Het beheer en onderhoud om onze wegen comfortabel en veilig te houden, laten we samengaan met het versterken van het infrastructurele netwerk. Dat leidt tot een aanpak per project. Daarbij kijken we naar de speerpunten bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid. Terugblikkend op 2021 zien we dat de onderhoudswerkzaamheden grotendeels volgens planning zijn uitgevoerd. Wel is er vertraging in de realisatie van diverse wegenprojecten. Dit komt onder meer door de stikstofproblematiek en capaciteitsproblemen. Voorbeelden van vertraagde projecten zijn de N233, de N226 en de Rijnburg.

Het overgrote deel van slachtoffers van verkeersongelukken zijn de afgelopen vijf jaar op gemeentelijke wegen gevallen. Daarom stimuleren wij Utrechtse gemeenten om proactief aan de slag te gaan met verkeersveiligheid. In november 2021 hebben alle 26 wegbeheerders, het Openbaar Ministerie Midden-Nederland, de politie Midden-Nederland en de provincie Utrecht de 'Intentieovereenkomst verkeersveiligheid' getekend. Hiermee is de Regionale Uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid vastgesteld, waarmee wordt gewerkt aan het wegnemen en verlichten van verkeersveiligheidsknelpunten.

In 2021 zijn er ook twee uitvoeringsovereenkomsten voor snelfietsroutes ondertekend. Dit zijn de snelfietsroute IJsselstein-Utrecht en de snelfietsroute Bunschoten-Amersfoort. De provincie neemt nu een regierol in de realisatie van negen snelfietsroutes.

1.3.6 Bereikbaarheid OV

Door de coronacrisis zijn er in 2021 fors minder reizigers vervoerd in het openbaar vervoer. Het aantal reizigers in 2021 kwam uit op circa 55% van 2019 (het laatste pre-coronajaar). Dit leidde ook tot significant minder reizigersinkomsten (grotendeels gedekt door de steunmaatregel Beschikbaarheidsvergoeding OV). Ook in verschillende projecten zien we de invloed van corona terug. De proef 'gratis OV voor ouderen' is nog niet gestart, van de beschikbare subsidie voor het toegankelijk maken van gemeentelijke haltes is maar de helft aangevraagd vanwege andere prioriteiten bij gemeenten, en het onderzoek naar de klanttevredenheid in de landelijke klantenbarometer is stilgelegd. Er is wel een beperkte landelijke meting geweest, die liet zien dat de klantwaardering nauwelijks verminderd is.

Opvallende concrete resultaten die in 2021 bereikt zijn, zijn de opening van de busremise Westraven. Hier worden ook de nieuwe elektrische stadsbussen 's nachts opgeladen. De stalling is geheel voorbereid op elektrisch laden, en biedt daarmee een toekomstvaste basis voor zowel de huidige als de nieuwe concessie. De projecten in IJsselstein en Nieuwegein als onderdeel van vernieuwing SUNIJ-lijn zijn afgerond. Sinds begin 2021 kan de tram weer over de volledige SUNIJ-lijn rijden.

1.3.7 Cultuur en Erfgoed

Terugkijkend op 2021 is het toekennen van de UNESCO-Werelderfgoed status aan de Neder-Germaanse Limes én de Hollandse Waterlinies een klinkende bekroning en erkenning voor het erfgoed in de provincie Utrecht. Zowel in het traject voor de Neder-Germaanse Limes, als het verwerven van de UNESCO-werelderfgoed status voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie, is intensief opgetrokken met lokale en regionale partners en andere (decentrale) overheden. Ook de komende jaren zal de provincie Utrecht blijven samenwerken om het netwerk van partners en betrokkenen verder te versterken en samen de bekendheid van de Limes en de Hollandse Waterlinies te vergroten.

Ook het nieuwe vastgestelde museumbeleid voor de periode 2021-2025 staat in het teken van samenwerking. Het nieuwe beleid is erop gericht om de positie van de ongeveer 40 streek- en kasteelmusea in de provincie Utrecht te versterken en toekomstbestendig te maken. De positie van deze musea was langere tijd kwetsbaar. Het nieuwe beleidskader nodigt uit tot meer en intensievere samenwerking tussen de streek- en kasteelmusea. Met als doel dat deze musea 'het Verhaal van Utrecht' – en daarmee de geschiedenis van Utrecht – kunnen blijven vertellen en bewaren.

Kortom, cultuur en erfgoed maakt Utrecht mooier en verbindt bewoners, bezoekers en bedrijven. En het schept mogelijkheden voor de recreatieve en toeristische beleving van onze provincie. Helaas waren deze mogelijkheden in 2021 door de COVID-pandemie beperkt. Met de tweede tranche van het Steunpakket Cultuur- en erfgoed hebben we delen van deze sector ondersteund, met diverse regelingen. Dat geldt bijvoorbeeld voor de vele festivals die moesten worden aangepast of niet doorgingen. Maar ook voor veel instellingen én individuele makers. Met onder andere het Innovatiefonds dragen we bij aan duurzaam herstel.

Met name door vertraagde afwikkeling van subsidies en verplichte lastneming in 2022 vallen de lasten wat lager uit.

1.3.8 Economie

We kijken met trots terug op de start van de Utrecht Talent Alliantie. In aanvulling op het traditionele arbeidsmarktbeleid, hebben verschillende partijen de handen ineengeslagen om initiatieven te steunen die bijdragen aan een weerbare en wendbare regionale arbeidsmarkt. Praktisch betekent dit dat de partners in de alliantie samen de inzet van financiële middelen coördineren voor projecten en initiatieven, die ervoor zorgen dat het personeelsaanbod in de regio voldoende aansluit op de vraag vanuit de arbeidsmarkt. Met steun van de alliantie zijn er projecten die ervoor zorgen dat mensen makkelijk kunnen overstappen naar toekomstgerichte beroepen. Een voorbeeld van zo'n project is Maak je stap.

De samenwerking in de regio is ook op andere terreinen flink versterkt. Met de ROM Regio Utrecht, die zich richt op innoveren, investeren en internationaliseren is het regionale vestigingsklimaat flink versterkt en zijn al veel bedrijven geholpen.

Met behulp van de Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht is het afgelopen jaar gewerkt aan een voorstel op het beter benutten, intensiveren en verduurzamen van bestaande bedrijventerreinen zodat we beter gebruik kunnen maken van de schaarse ruimte in de provincie.

Een ander belangrijk wapenfeit in 2021 is de vaststelling van het Programma Recreatie en Toerisme. Dit programma geeft voor de komende vier jaar richting en uitvoering aan provinciale ambities, zoals het realiseren van hoogwaardige en voldoende recreatievoorzieningen voor de inwoners van de provincie Utrecht, die goed aansluiten bij de voorkeuren van inwoners en bezoekers. Het Programma is opgesteld in co-creatie met recreatieve en toeristische organisaties uit de provincie. Het is het eerste uitvoeringsprogramma dat onder de omgevingsvisie tot stand is gekomen. Deze innovatieve en inclusieve werkwijze zorgt ervoor dat er een breed gedragen uitvoeringsprogramma ligt.

Een andere bepalende ontwikkeling in 2021 op gebied van recreatie en toerisme is de transitie van de recreatieschappen. In 2022 zal er nog veel aandacht en werk uitgaan naar het realiseren van deze transitie, samen met de partners.

Tot slot, is erbij het programma Economie op een aantal punten een financieel verschil zichtbaar in vergelijking met de begroting. Dit komt onder andere door de vertraagde financiële afwikkeling van enkele Recreatie om de Stad-projecten.

1.3.9 Bestuur

Het samenwerken met onze partners staat centraal. Het afgelopen jaar hebben we bijvoorbeeld samen met de gemeente onze schouders gezet onder de activiteiten die nodig waren naar aanleiding van de valwind in Leersum. Vanuit de gemeente Utrechtse Heuvelrug en het Rijk zijn complimenten gekomen voor onze inzet hierop.

In het programma Sterk Utrechts Bestuur werken we samen met gemeenten en waterschappen aan het verbeteren van de samenwerking. Na vaststelling van het programma in het voorjaar van 2021, is een vliegende start gemaakt met de uitvoering. Met verschillende activiteiten als leerateliers, bestuurlijke bijeenkomsten en de werkzaamheden van de accounthouders bestuurlijke zaken is de samenwerking regelmatig onderwerp van gesprek. Vanwege de coronamaatregelen hebben veel activiteiten digitaal plaatsgevonden. De ontmoeting en netwerken hebben hierdoor minder plaatsgevonden dan gewenst. Dit geldt ook voor andere activiteiten op ontmoeting en netwerken, zoals de werkbezoeken van Gedeputeerde Staten, de commissaris van de Koning en de provinciesecretaris. De bijbehorende budgetten zijn in 2021 dan ook niet opgemaakt.

In 2021 is ook versneld op het opstellen van de sociale agenda. Bij de sociale agenda staan de inwoners van de provincie centraal. De bespreking in de commissie BEM op 1 december, heeft er toe geleid dat het beleidskader is ingetrokken. Het beleidskader en het uitvoeringsprogramma worden nader aangevuld op basis van de eerste bespreking met commissie BEM. Doordat de agenda niet is vastgesteld, is ook het bijbehorende budget niet uitgegeven en zijn de geplande activiteiten niet gehaald.

Een mijlpijl binnen het programma bestuur, is de vaststelling van de Public Affairs-strategie 2021-2025 door Gedeputeerde Staten op 30 november 2021 en het delen van deze strategie met Provinciale Staten. De strategie geeft inzicht in de opgaven waar belangenbehartiging en communicatie nodig is om de doelen te bereiken. In de strategie is ook aandacht voor de profilering en positionering van de provincie richting Den Haag.

Een andere belangrijke ontwikkeling en samenwerking met partners in 2021 is de opvang voor vluchtelingen en huisvesting voor statushouders. De commissaris van de Koning is als Rijksheer voorzitter van de Provinciale Regietafel Migratie en Integratie samen met de Utrechtse gemeenten op zoek naar voldoende plekken voor opvang en huisvesting in de provincie Utrecht. Nog niet alle gemeenten hebben hun taakstelling gehaald. Zeker gezien de situatie in Oekraïne op dit moment, blijft de opvang van vluchtelingen een aandachtspunt. Op het taakveld van de commissaris is ook de oprichting van het Steunpunt Ondernijning en het Kernteam Interne Weerbaarheid een belangrijk

resultaat. Hiermee kunnen signalen van ondermijning (h)erkent worden en de interne weerbaarheid van collega's vergroot.

1.3.10 Bedrijfsvoering

In 2021 is verder gewerkt aan het programma BV Beter. Het doel van het programma is om de diensten en producten van Bedrijfsvoering optimaliseren. Zo is gewerkt aan het maken van eenduidige processen en passende systemen, het aanscherpen van beleidskaders en een duidelijke rolverdeling en het creëren van een cultuur waarin ruimte is voor innoveren, ontwikkelen en verbeteren.

In 2021 zou ook een rechtmatigheidsverantwoording bij het jaarverslag worden opgesteld. Het ministerie van Binnenlandse zaken heeft besloten om de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording een jaar uit te stellen. In de financiële audit commissie is besproken wat de invoering betekent voor de organisatie en de controlerende rol van Provinciale Staten. In 2021 hebben we proefgedraaid, de organisatie voorbereid en de verbijzonderde interne controlefunctie verder opgebouwd. Met als doel dat Gedeputeerde Staten in 2022 verantwoording kunnen afleggen over de rechtmatigheid van de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening.

Voor Bedrijfsvoering was de invloed van corona in 2021 nog van grote invloed op de werkzaamheden. De abrupte en noodgedwongen veranderingen bij het uitbreken van de pandemie waren zeker niet op alle vlakken positief. Toch hebben we ervaren dat er ook veel positieve elementen aan zitten. De positieve elementen willen we in de toekomst behouden. In 2021 is daarom een programma Hybride werken gestart. In de eerste helft van 2021 is in een participatief traject met de gehele organisatie gewerkt aan het formuleren van gedeelde concernbrede uitgangspunten voor hybride werken. De tweede helft van het jaar stond in het teken van het formuleren en uitvoeren van diverse acties om hybride werken duurzaam te implementeren conform de vastgestelde uitgangspunten. Deze acties betreffen onder andere zaken rondom huisvesting, thuiswerkfaciliteiten, hybride vergaderen, personeelsmanagement en ICT.

1.4 Ontwikkeling van de brede welvaart in Utrecht

1.4.1 Ontwikkeling brede welvaart in provincie Utrecht 2020-2021

Voor het monitoren van brede welvaart in de provincie maken we gebruik van de dataset van de regionale monitor brede welvaart van het CBS. Deze is samengesteld op basis van een internationaal afgestemde definitie van brede welvaart (brede welvaart 'hier en nu', 'later' en 'elders'). Daarnaast biedt deze dataset een robuuste vergelijking van de ontwikkelingen in Utrecht met die in andere regio's en met de landelijke trend. Daaruit kan naar voren komen op welke thema's Utrecht een koploper vormt maar ook waar Utrecht iets kan leren van andere regio's.

Gebruik van CBS-data kent beperkingen. Door de wijze en frequentie van dataverzameling en noodzakelijke controles en bewerking van data zit er enige vertraging in de publicatie van cijfers. De meest recent beschikbare cijfers via het raamwerk brede welvaart van het CBS zijn uit 2020, waaraan ook de visualisaties zijn ontleend. Daarom zijn deze aangevuld met cijfers uit andere bronnen.

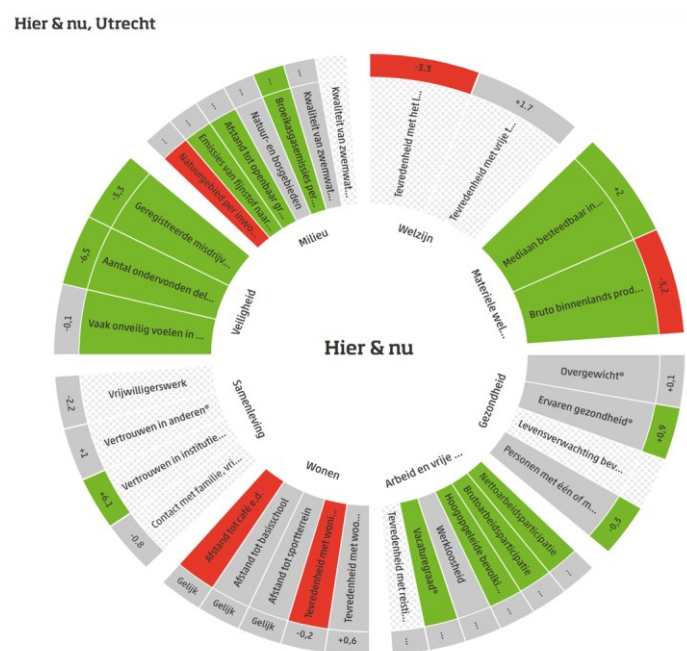
Brede welvaart 'hier en nu'

In figuur 1 projecteert CBS de ontwikkelingen op de korte termijn in de buitenste ring. De negatieve gevolgen van de coronapandemie zijn zichtbaar in de lagere tevredenheid met het leven, en in de daling van het bruto binnenlands product per inwoner. Positief echter is de daling van het aantal ondervonden delicten. Door de lockdowns vonden minder inbraken plaats en was er minder sprake van uitgaansgeweld.

Ondanks de spanningen die de coronacrisis veroorzaakte, groeide het vertrouwen in instituties (Tweede Kamer, rechterlijke macht, politie) in Nederland en in Utrecht tussen 2019 en 2020. Inwoners van Utrecht hebben wel significant meer vertrouwen in instituties dan gemiddeld in Nederland. Daarnaast zijn er meer inwoners van de provincie die aangeven dat ze een (zeer)goede gezondheid ervaren dan bij de vorige meting, vier jaar geleden. Op alle gezondheidsindicatoren scoort Utrecht van de provincies het hoogst.

De kleur van de binnenring geeft de trend op de lange termijn aan. Deze langjarige trend toont duidelijk dat het met de inwoners van Utrecht op veel fronten beter gaat. Dat geldt onder meer op het vlak van arbeid en materiële welvaart: het besteedbaar inkomen neemt toe, net als de arbeidsparticipatie en de kans op werk (uitgedrukt in vacaturegraad). Ook de veiligheidssituatie verbetert. Datzelfde geldt voor de indicatoren die gekoppeld zijn aan emissies. Wel is sinds de start van de meting in 1996 de hoeveelheid natuurgebied per inwoner gedaald van 19 naar 17 ha. Dit hangt samen met het toegenomen aantal inwoners, want het aandeel natuur- en bosgebied als percentage van het totale grondgebied blijft volgens de gegevens van CBS stabiel omstreeks 15%. Ook daalde het aandeel van de bevolking dat tevreden was met de woning (van 90,6% in 2002 naar 86,9% in 2018). Deze daling was in lijn met het landelijke beeld. Inwoners van Utrecht zijn in landelijk perspectief echter nog zeer tevreden met hun huisvesting: alleen in Friesland zijn inwoners nog content. Daarentegen zijn inwoners van Utrecht ontevredener over hun woonomgeving dan in noordelijke, oostelijke en zuidelijke provincies. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de kleuren enkel de richting van de trend weergeven (toename of afname) en dat hierin niet is meegenomen of de snelheid van de verandering in lijn is met de nationale en provinciale ambities.

Figuur 1:
Indicatoren brede welvaart hier en nu: provincie Utrecht (bron: CBS)

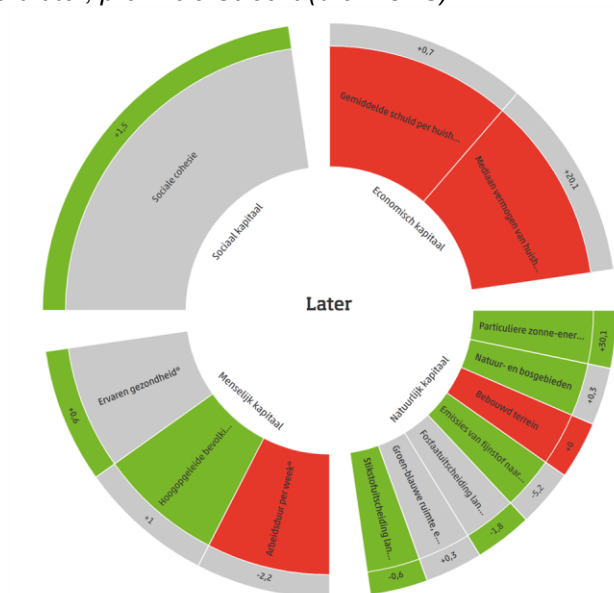
Brede welvaart 'later'

In figuur 2 geeft het CBS in de buitenring de ontwikkelingen op de korte termijn weer voor indicatoren die zijn gekoppeld aan brede welvaart 'later'. Daarbij wordt gekeken naar het sociaal, menselijk, natuurlijk en economisch kapitaal op het niveau van huishoudens. Deze vormen van kapitaal zijn bouwstenen voor brede welvaart voor toekomstige generaties. Zichtbaar is dat een aantal indicatoren voor natuurlijk kapitaal de goede kant uit beweegt: de fosfaat- en stikstofuitscheiding dalen, het areaal aan particuliere zonne-energie groeit. Hierin volgt Utrecht de landelijke trend. Op de korte termijn zien we ook de sociale cohesie zich positief ontwikkelen, evenals het oordeel over de eigen gezondheid van de inwoners.

De langetermijntoekomstontwikkeling laat zien dat een aantal fundamentele onderbrede welvaart voor later verstevigt. Het menselijk kapitaal neemt verder toe: het opleidingsniveau, dat in de provincie al hoog was, stijgt verder. Het natuurlijk kapitaal verbetert door daling van stikstofdepositie en fijnstofemissie, en stijging van het areaal particuliere zonne-energie. Anderzijds is er sprake van daling van het

economisch kapitaal door stijging van de schuld per huishouden, en daling van het aantal gewerkte uren. De toename van de schuld per huishouden hangt vooral samen met de stijging van de woningprijzen, die voor inwoners van Utrecht leidt tot een hogere hypotheekschuld dan gemiddeld in Nederland. Het natuurlijk kapitaal staat in langetermijnperspectief onder druk door de stijging van het percentage bebouwd grondgebied.

Figuur 2:
Indicatoren vrede welvaart later, provincie Utrecht (bron: CBS)

2021

Voor cijfers over de brede welvaart op het niveau van mensen en huishoudens in 2021 moeten andere bronnen worden geraadpleegd. Deze zijn veelal niet regionaal beschikbaar.

Uit de kwartaalcijfers van de Gezondheidsenquête / Leefstijlmonitor van CBS blijkt dat het aandeel mensen met psychische klachten opliep van ca. 11% pre-corona naar 15% in de loop van 2021. Door de lockdowns daalde het aantal misdrijven en nam de veiligheid toe. Anderzijds komt uit het periodieke onderzoek Burgerperspectieven van het Sociaal en Cultureel Planbureau naar voren dat de stemming in de samenleving in de loop van 2021 somberder werd. Corona was niet langer de grootste zorg. Het meest genoemde probleem werd de effectiviteit en kwaliteit van openbaar bestuur.

Bovendien groeiden de zorgen over huisvesting, inkomensongelijkheid en kosten van levensonderhoud. Op het gebied van materiële welvaart tonen cijfers van CBS en UWV dat de arbeidsparticipatie steeg en de werkloosheid daalde.

1.4.2 Brede welvaart in beleid

Het concept onder brede welvaart gaat ervan uit dat de ontwikkeling van een samenleving aan meer is af te lezen dan louter economische groei. Brede welvaart wordt daarom in beeld gebracht aan de hand van een aantal indicatoren over de breedte van wat mensen voor hun welzijn van belang vinden: sociale samenhang, gezondheid, werk en inkomen, huisvesting, gezonde en duurzame leefomgeving. Anders gezegd: brede welvaart geeft een integraal beeld van welvaart en welzijn.

Ook in 2021 hebben zowel overheden als kennisinstellingen actief de mogelijkheden verkend hoe het concept brede welvaart kan worden toegepast in beleid en monitoring, zowel landelijk als decentraal. Verbetering van brede welvaart is op rijksniveau een doelstelling voor zowel de nieuwe tranche regiodeals als voor het Nationaal Groeifonds. Provinciale onderzoeksbureaus hebben een landelijk kennisnetwerk over brede welvaart opgezet. De drie landelijke planbureaus organiseren webinars om kennis over brede welvaart bij decentrale overheden te versterken. Breed is de erkenning dat brede

welvaart als concept een beter beeld geeft van maatschappelijke vooruitgang. Tegelijkertijd is er sprake van een zoektocht naar enerzijds de juiste wijze van monitoring en analyse en anderzijds een bruikbare vertaalslag naar handelingsperspectief in bestuur en beleid.

Binnen onze organisatie is het concept verkend middels lunchlezingen en interne workshops. Daarbij is samenwerking gezocht met o.a. het CBS en met andere provincies. Aan het CBS is een maatwerkopdracht verstrekt om een aantal bredewelvaartsindicatoren nader uit te splitsen. Dit heeft als doel om inzicht te krijgen of er sprake is van grote verschillen tussen bevolkingsgroepen naar leeftijd, geslacht en opleidingsniveau. Deze gedetailleerde dataset zal worden beschreven in een trendanalyse brede welvaart, die bij wijze van pilot in 2022 zal verschijnen.

1.5 Financieel Resultaat 2021

1.5.1 Overzicht resultaat 2021 op hoofdlijnen

Inleiding

In dit samenvattende hoofdstuk wordt op hoofdlijnen inzicht gegeven in de financiële resultaten van het gevoerde beleid in het jaar 2021. Daarmee wordt een antwoord gegeven op één van de zogenoemde 3 W-vragen, namelijk “wat heeft het gekost?”. Dat inzicht geven we aan de hand van diverse visualisaties, zoals grafieken en tabellen. Die visualisaties tonen veelal de gerealiseerde cijfers van 2021 in relatie tot eerdere cijferreeksen, zoals de stand van de primaire en bijgestelde begroting 2021 én de jaarrekeningcijfers van 2019 en 2020. Dat kan u helpen om te beoordelen hoe de cijfers van 2021 zich verhouden tot het verleden.

Het financieel samenvattende beeld zoomt eerst in op de gerealiseerde lasten die verantwoord zijn in de programma's (exploitatie) en op de investeringsprojecten. Daarbij wordt inzicht gegeven in de verantwoorde lasten per programma en per uitgavencategorie. Vervolgens wordt op eenzelfde wijze ook inzicht gegeven in de verantwoorde baten. Daarna wordt aangegeven wat het jaarrekeningresultaat is van 2021 en hoe zich dit verhoudt tot de eerder afgegeven prognoses. Daarbij geldt dat ook dit jaar het saldo van baten en lasten fors positiever is dan eerder was gedacht. Dit wordt met name verklaard vanuit een lagere realisatie van lasten dan was voorzien in de bijgestelde begroting. In de analyse op de verschillen tussen de jaarrekeningcijfers en de bijgestelde begroting wordt dit nader geanalyseerd, gecategoriseerd en van een verklaring voorzien.

Vervolgens wordt de financiële positie van de provincie toegelicht aan de hand van de financiële kengetallen. Via het vastgestelde kleurenpalet van groen-geel-rood krijgt u daarmee in één oogopslag inzicht in de kwalificatie van de kengetallen per einde van het boekjaar 2021. In de analyse op die kengetallen geven we inzicht in de ontwikkeling van het provinciale banksaldo (liquiditeit). Ook wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van het eigen vermogen van de provincie, waarbij met name wordt ingezoomd op het verloop van de bestemmingsreserves.

Tot slot worden de opgedane inzichten vanuit het jaarrekeningtraject vertaald naar enkele conclusies en verbeterpunten die we in 2022 en verder oppakken. Steeds met als doel om het inzicht en overzicht van de cijfers te verbeteren.

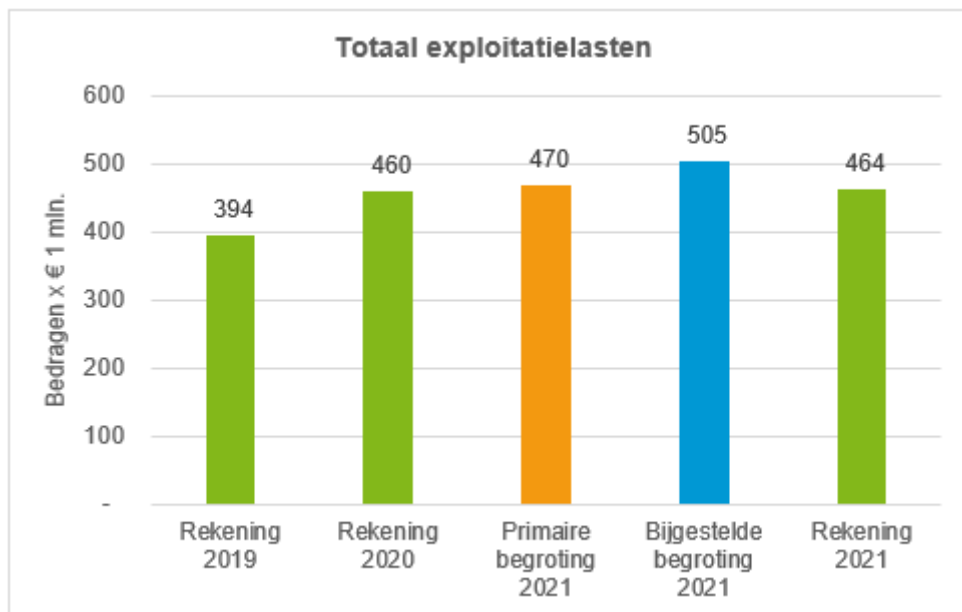
Voor een meer gedetailleerd in de beleidsmatig gerealiseerde prestaties per programma verwijzen wij u naar hoofdstuk 2 '[Programma's en Overzicht Overhead](#)', waar per programma een toelichting is opgenomen. Die toelichting volgt de indeling van de doelenboom van 2021, die onderverdeeld is in beleidsdoelen, meerjarendoelen en de daarbij opgenomen indicatoren en behaalde resultaten. Voor een uitgebreide toelichting op de financiële resultaten per programma ten opzichte van de bijgestelde begroting 2021 verwijzen wij nu naar hoofdstuk 4 'De jaarrekening', waar in onderdeel 4.6 '[Verschillenanalyse](#)' dit in detail is toegelicht.

Inzicht in de financiële prestaties

In het jaar 2021 heeft de provincie ruim € 548 miljoen aan lasten verantwoord, waarvan € 464 miljoen in de exploitatie en € 84 miljoen in de investeringen. Aan de batenkant is voor ruim € 482 miljoen verantwoord in de jaarrekening, bestaande uit € 481 miljoen baten in de exploitatie en € 1 miljoen aan baten op investeringsprojecten (bijdrage van derden). In het vervolg van deze paragraaf wordt hier nader inzicht in gegeven.

Lasten

Exploitatielasten

De provincie heeft in 2021 € 464 miljoen aan lasten verantwoord (exclusief stortingen in reserves) om de gewenste doelen en taken te realiseren. Dit was 8% minder dan we begroot hadden (2020: 13%). In bovenstaand figuur is inzichtelijk gemaakt hoe de omvang van dit lastensaldo zich verhoudt ten opzichte van voorgaande jaren, en ten opzichte van de primaire en de bijgestelde begroting 2021.

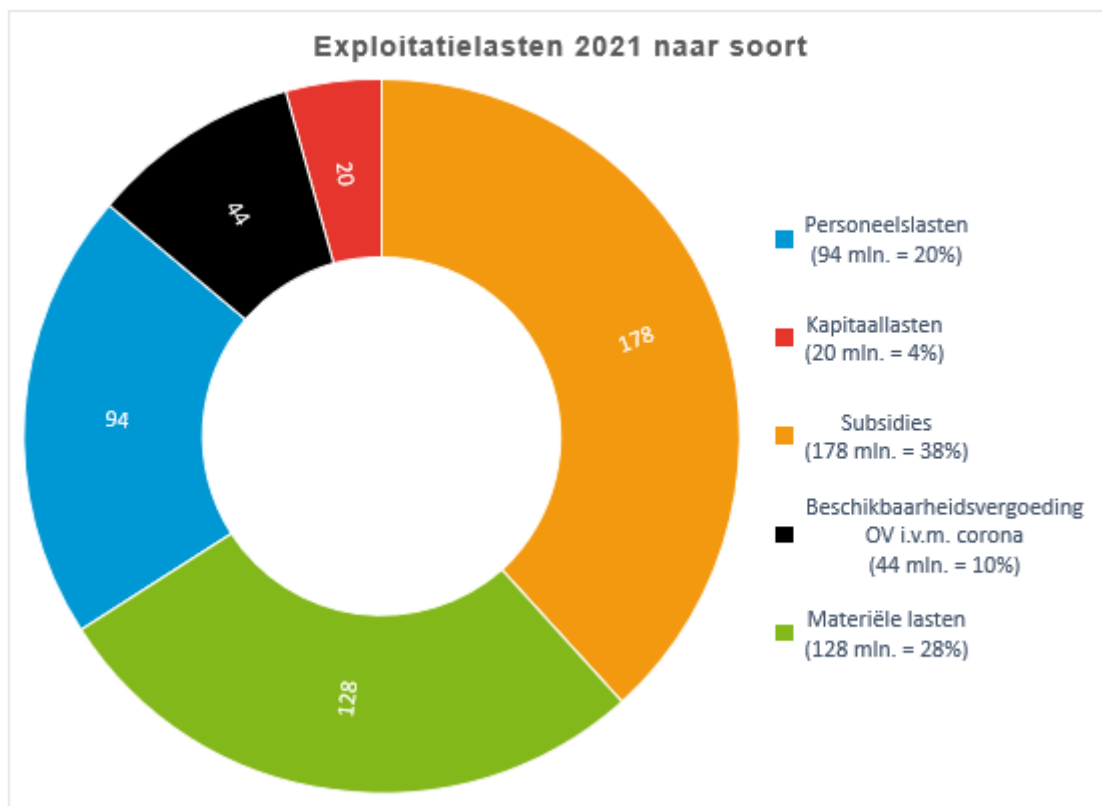
Exploitatielasten per programma

De exploitatielasten in het jaar 2021 zijn met name gerealiseerd in het programma Bereikbaarheid. Met € 247 miljoen maakt dit meer dan 50% van de totale lasten uit. In dit bedrag is ook de € 43,964 miljoen opgenomen die wij van het Rijk hebben ontvangen ter compensatie van de gevolgen van

corona in het openbaar vervoer. Deze beschikbaarheidsvergoeding geven wij weer door aan de concessiehouders. De gerealiseerde lasten in de overige programma's is in bovenstaand figuur weergegeven.

Exploitatielasten naar soort

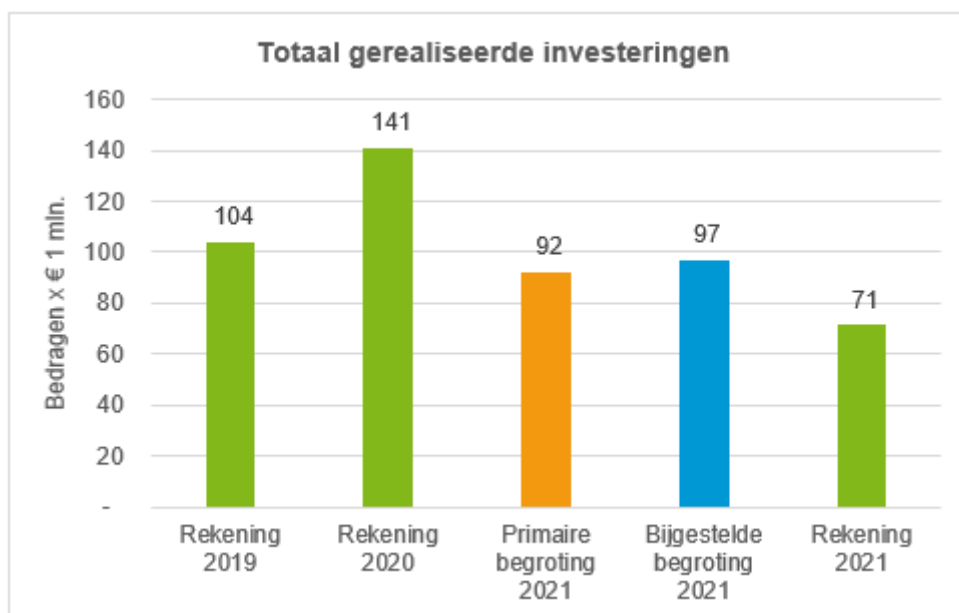
Het grootste deel van de gerealiseerde exploitatielasten in het jaar 2021 bestaat uit verstrekte subsidies (inclusief inkomstenoverdrachten). De door ons van het Rijk ontvangen beschikbaarheidsvergoeding voor het OV i.v.m. corona storten wij door naar de concessiehouders. Die doorstorting verantwoorden wij als lasten, en wordt ook als een subsidie beschikt. Vanwege de omvang van dit incidentele bedrag is dit in bovenstaand figuur apart inzichtelijk gemaakt. Per saldo komt het totale aandeel van de subsidies daarmee uit op 48%.

De overige materiële lasten vormen 28% van het lastentotaal. Voorbeelden hiervan zijn beheer en onderhoud van (vaar)wegen en trams, lasten die samenhangen met de eigen bedrijfsvoering, diverse uitgevoerde onderzoeksopdrachten en de inzet van externe inhuur ten behoeve van incidentele programma's en projecten.

De gerealiseerde personeelslasten bedragen 20% van de totale realisatie en tellen op tot € 94 miljoen. Deze lasten worden gevormd door de werkgeverslasten van in dienst zijnde medewerkers, diverse overige personele lasten en de lasten van inhuur die op openstaande vacatures zijn ingezet. Ook is hierin de storting in de nieuwe voorziening 'spaarverlof' opgenomen van bijna € 4 miljoen. Deze voorziening dient ter dekking van toekomstige lasten als medewerkers dat spaarverlof opnemen en er dan behoefte ontstaat aan tijdelijke vervanging.

Het resterende deel van de gerealiseerde lasten à € 20 miljoen bestaat uit de afschrijvingslasten van bezittingen van de provincie. Voorbeeld hiervan zijn gebouwen, trams en infrastructuur en diverse hard- en software. De kapitaallasten bedragen 4% van de totale gerealiseerde lasten in 2021.

Lasten op investeringsprojecten

De provincie heeft in 2021 € 84 miljoen gerealiseerd aan investeringen. Dit bedrag is inclusief de overdracht van het Merwedekanaal vanuit de provincie Zuid-Holland van ruim € 14 miljoen dat niet in de begroting was voorzien. Het Statenvoorstel dat daar betrekking op heeft is op 26 januari 2022 behandeld in de commissie BEM ([2022BEM15](#)). Omdat dit een administratieve overheveling is van activa tussen twee provincies en het bedrag niet in de begroting 2021 is opgenomen, is omwille van de vergelijkbaarheid dit bedrag uit de bovenstaande grafiek gelaten van 'rekening 2021'.

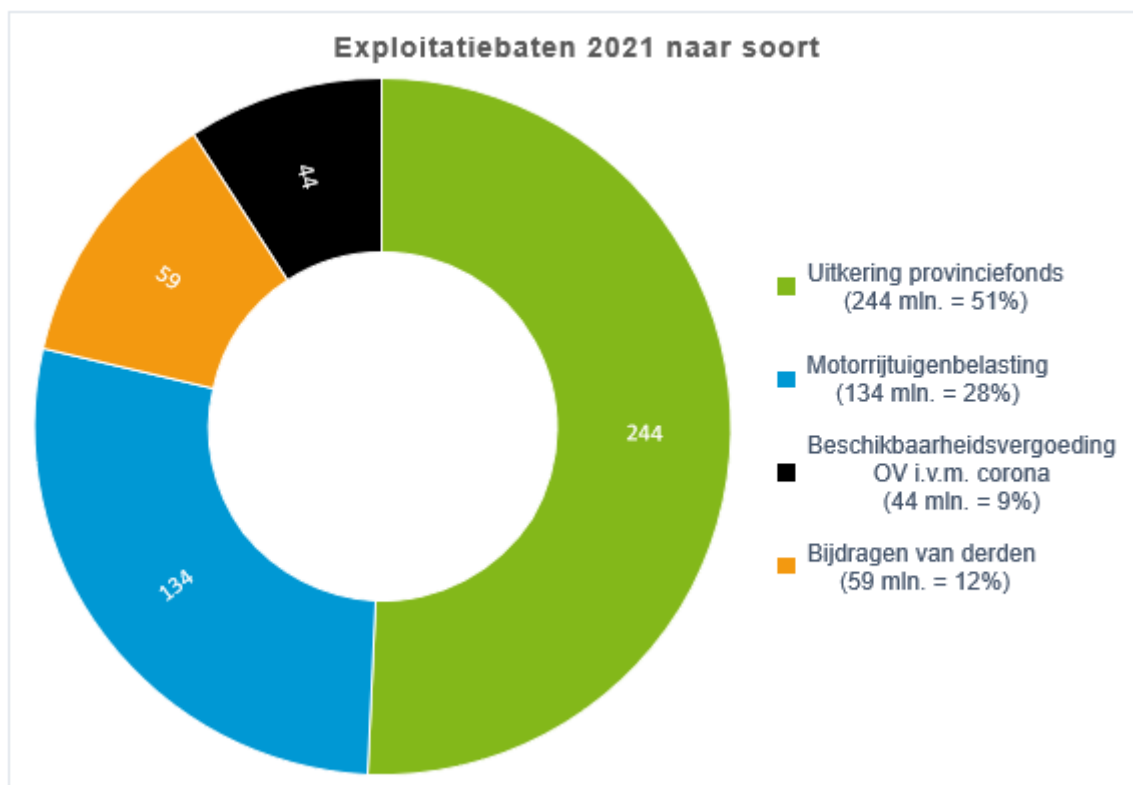
Investeringen maken geen onderdeel uit van de provinciale exploitatielasten, maar worden als bezittingen (activa) op de balans verantwoord. Na ingebruikname wordt op de investeringen afgeschreven. In volgende jaren komen deze afschrijvingen ten laste van de begroting. Ruim 35% van de gerealiseerde investeringen in 2021 heeft betrekking op een tweetal grote projecten in het openbaar vervoer: de Vernieuwde Regionale Tramlijn en de busremise op locatie Westraven.

In bovenstaande tabel zijn de gerealiseerde investeringen van de afgelopen jaren weergegeven, inclusief de in de primaire en bijgestelde begroting 2021 verwachte investeringsbedragen. Hieruit blijkt dat de gerealiseerde investeringen lager liggen dan in de jaren 2019 en 2020. Dit geldt eveneens ten opzichte van de bijgestelde begroting 2021 waarbij sprake is van een onderbesteding van ruim € 26 miljoen. Bijna 55% van deze onderbesteding (€ 14 miljoen) betreft projecten die gekoppeld zijn aan het programma openbaar vervoer. De drie belangrijkste oorzaken van de opgetreden onderbesteding zijn hierna opgesomd:

- ☐ In de uitvoering van de Verlengde Regionale Tramlijn was vertraging opgetreden. Het definitief ontwerp voldeed niet aan alle eisen omtrent documentatie en daarom heeft de aannemer meer onderbouwingen moeten aanleveren. Tevens zijn diverse restpunten van de ombouw SUNIJ-lijn doorgeschoven naar 2022 om uitgevoerd te worden tijdens de buitendienststelling voor Spooromlegging Nieuwegein City.
- ☐ Hoewel de wens was om de Uithoflijn financieel geheel in 2021 af te ronden blijven er toch nog restpunten uit opgestelde verzoeken tot aanpassing (VTA's) doorlopen in 2022. Voor het deelproject Directieleveringen is daarom nog een aanvullende VTA opgesteld. Dit project hangt ook samen met Nieuwegein City.
- ☐ Door capaciteitsgebrek zijn er meerdere uitvoeringsprojecten door geschoven naar 2022.

Baten

Exploitatiebaten

De provincie heeft in 2021 ruim € 481 miljoen aan baten verantwoord. De helft hiervan betreft de vanuit het Rijk ontvangen uitkering uit het provinciefonds. Naast de provinciefonds uitkering vormen de opcenten op de motorrijtuigenbelasting met € 134 miljoen het belangrijkste deel van de inkomsten. In 2021 hebben wij incidentele compensatie vanuit het Rijk ontvangen voor de gevolgen van corona in het openbaar vervoer. Deze beschikbaarheidsvergoeding bedraagt € 43,964 miljoen (9%). De resterende baten zijn opgenomen onder bijdragen van derden en bevatten de huurbaten van de OV-infrastructuur en van externe huurders van het provinciehuis verantwoord, en diverse (specifieke) bijdragen vanuit gemeenten en het Rijk.

Baten op investeringsprojecten

De provincie heeft in 2021 ruim € 1 miljoen aan bijdragen van derden op investeringsprojecten verantwoord. Deze bijdragen van derden aan investeringsprojecten worden ook op de balans verantwoord. Dit dient in samenhang te worden gezien met de gerealiseerde investeringen die hiervoor zijn benoemd.

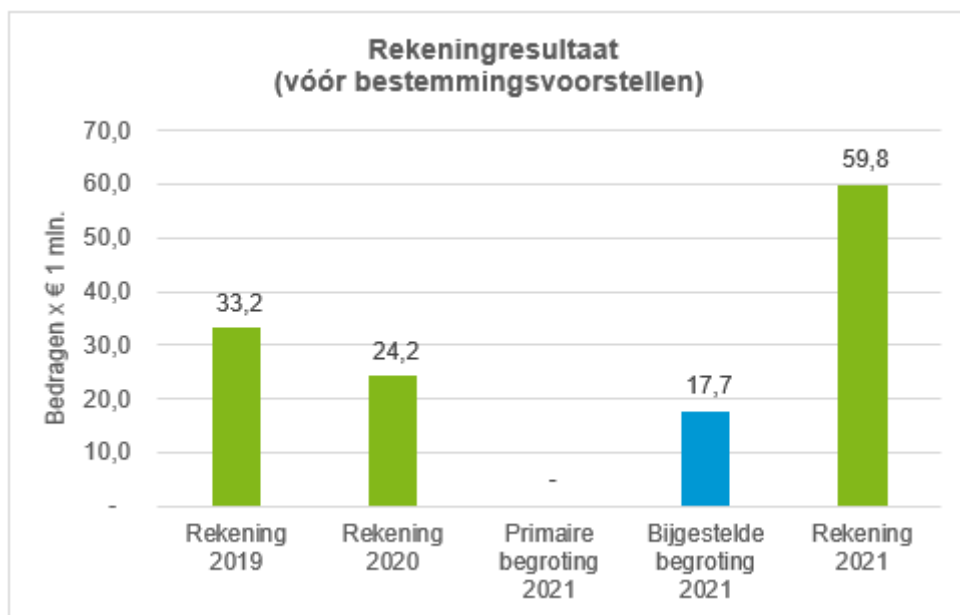
Het jaarrekeningresultaat en een toelichting op de verschillen

Rekeningresultaat

	Bedragen x € 1.000				
	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Type Verschil verschil
Lasten	460.335	469.694	504.501	463.616	40.885 Overschot
Baten	-448.193	-404.819	-474.086	-481.090	7.004 Overschot
Subtotaal lasten en baten	12.142	64.875	30.415	-17.474	47.889 Overschot
Storting in reserves	143.914	96.261	175.869	168.425	7.444 Overschot
Onttrekking aan reserves	-180.274	-161.135	-223.964	-210.742	-13.222 Tekort
Subtotaal reserves	-36.360	-64.874	-48.095	-42.317	-5.778 Tekort
Resultaat	-24.218	-	-17.681	-59.791	42.110 Overschot
<i>Ter toelichting:</i>					
<i>Het verschil wordt berekend door de 'Bijgestelde begroting 2021' te vergelijken met de 'Rekening 2021'.</i>					

Het rekeningresultaat over het jaar 2021 bedraagt afgerond € 59,8 miljoen. Dit is het saldo van baten en lasten ná verrekening met de bestemmingsreserves. Dit rekeningresultaat is € 42,1 miljoen hoger dan het bedrag dat we op basis van de bijgestelde begroting hadden verwacht. In onderstaande tabel is het gerealiseerde saldo van baten en lasten 2021 weergegeven, afgezet tegen de bijgestelde begroting 2021 zoals deze bij de Slotwijziging 2021 is gepresenteerd.

In onderstaande tabel zijn de rekeningresultaten van de afgelopen jaren visueel gepresenteerd, inclusief het verwachte saldo dat bij de Slotwijziging 2021 is gepresenteerd (bijgestelde begroting 2021). De rekeningresultaten kennen door de jaren heen een grote fluctuatie, waaraan verschillende oorzaken ten grondslag liggen.

Toelichting op de verschillen

In de Bijgestelde begroting 2021 zijn we uitgegaan van een voordelig jaarrekeningresultaat van afgerond € 17,7 miljoen. De belangrijkste verklaringen die we hiervoor bij de Zomernota en de Slotwijziging hebben benoemd, zijn als volgt:

- ☐ Lagere kapitaallasten door vertraagde realisatie van investeringen in 2020 en een vertraagde ingebruikname van o.a. de busstalling Westraven en de SUNIJ-lijn: € 9,4 miljoen;
- ☐ Hogere baten vanuit de mei- en septembercirculaire: € 4,7 miljoen;
- ☐ Vrijval van budgetten in 2021, omdat de lasten pas in 2022 worden verantwoord: € 2,7 miljoen.

Bij de jaarrekening 2021 blijkt echter dat het jaarrekening resultaat € 42,1 miljoen hoger is en uitkomt op een voordelig jaarrekeningresultaat van afgerond € 59,8 miljoen. In onderstaande tabel maken we inzichtelijk hoe dit verschil cijfermatig tot stand komt bij de verschillende programma's, het Overzicht Overhead en de onderdelen algemene middelen en stelposten.

Verschil analyse Rekening 2021 versus Bijgestelde begroting 2021					
Bedragen x € 1.000					
	Verschil lasten	Verschil baten	Subtotaal verschil	Verschil reserves	Totaal Type verschil
1. Ruimtelijke ontwikkeling	1.747	298	2.045	-1.073	972 Overschot
2. Landelijk gebied	1.804	1.298	3.102	-343	2.759 Overschot
3. Bodem, water, milieu	10.207	-2.217	7.990	-2.295	5.695 Overschot
4. Energietransitie	1.124	137	1.261	-	1.261 Overschot
5. Bereikbaarheid I - Algemeen	7.541	3.639	11.180	-576	10.604 Overschot
6. Bereikbaarheid II - OV	10.431	2.569	13.000	-192	12.808 Overschot
7. Cultuur en erfgoed	1.090	380	1.470	-235	1.235 Overschot
8. Economie	2.979	-1.428	1.551	-1.065	486 Overschot
9. Bestuur	1.928	400	2.328	-	2.328 Overschot
Overzicht Overhead	373	545	918	-	918 Overschot
Algemene middelen en stelposten	1.661	1.382	3.043	1	3.044 Overschot
Totaal	40.885	7.004	47.885	-5.778	42.110 Overschot

Toelichting verschil exploitatielasten

Evenals vorig jaar zien we dat in 2021 de gerealiseerde lasten fors lager zijn dan waar we in de bijgestelde begroting van zijn uitgegaan. Het verschil bedraagt bijna € 41 miljoen. De belangrijkste verklaringen voor dit opgetreden verschil zijn hieronder weergegeven:

1. In 2021 zijn diverse subsidieaanvragen niet tijdig door ons beschikt. Evenals vorig jaar was ook dit jaar sprake van een grote werkdruk bij het team subsidies waardoor er achterstanden in de verwerking zijn ontstaan. Ook zijn diverse aanvragen voor een subsidie pas begin 2022 door ons ontvangen. Voor gemeenten geldt bijvoorbeeld dat zij door Covid-19 niet alle capaciteit beschikbaar hadden om tijdig een volledige aanvraag in te dienen. Conform de geldende financiële regelgeving mogen we deze lasten nog niet verantwoorden in het jaar 2021, maar pas nadat de beschikking is afgegeven. Dit leidt in het jaar 2021 tot circa € 20 miljoen aan lagere lasten.
2. Diverse al lopende programma's en projecten zijn vertraagd en enkele nieuwe programma's en projecten zijn later opgestart dan we eerder hadden voorzien. Dit werd mede veroorzaakt door de van rijkswege afgekondigde maatregelen om het Covid-19 virus te bestrijden en alle beperkingen die daaruit voortvloeiden. Daarnaast zijn we voor de realisatie van beleidsdoelstellingen veelal afhankelijk van samenwerkingspartners, ondernemers en inwoners. Een voorbeeld van een vertraging betreft de sanering van de grond in een N2000-gebied waar schaarste is aan bepaalde materialen. Een ander voorbeeld betreft het uitstel van de invoering van de Omgevingswet. Ook wordt de eerste tranche voor de Vroegefasefinanciering niet in 2021, maar pas in 2022 aangevraagd. In totaliteit leiden de vertragingen tot circa € 10 miljoen aan lagere lasten.
3. Bij beheer en onderhoud was sprake van lagere onderhoudskosten doordat er door Covid-19 minder is gereden, waardoor er minder correctief onderhoud benodigd was. Ook de diverse onderhoudslasten aan de trams van de provincie waren hierdoor lager. Dit leidt in het jaar 2021 tot circa € 2 miljoen aan lagere lasten.
4. De resterende € 8 miljoen aan lagere lasten kent diverse oorzaken. We noemen er enkele ter illustratie:
 - ☐ In programma 3. Bodem, water en milieu was per abuis in de begroting uitgegaan van een volledige besteding van de middelen à € 3 miljoen voor een saneringsproject, terwijl dit in werkelijkheid in meerdere boekjaren wordt verantwoord.
 - ☐ In hetzelfde programma was ook een bedrag van € 3 miljoen geraamd aan grondaankopen, die in werkelijkheid echter grotendeels via de balans (voorraden) worden verantwoord.
 - ☐ De post onvoorzien is niet geheel aangewend in het afgelopen jaar (€ 1,6 miljoen);
 - ☐ Er was geen dotatie benodigd voor de voorziening wachtgelden en pensioenen vanwege de hogere marktrente (€ 0,5 miljoen).

Toelichting verschil exploitatiebaten

Aan de opbrengstenkant is, in tegenstelling tot de lasten, juist sprake van een hogere realisatie dan in de begroting was voorzien. We realiseerden € 7 miljoen meer baten dan begroot. Dit komt overeen met circa 1,5% van de totale gerealiseerde opbrengsten. De hogere baten zijn met name gerealiseerd in de programma's van Bereikbaarheid, waar een hogere doorbelasting van vervoerskosten van de regiotaxi is verantwoord (€ 2 miljoen). Ook is hier de incidentele afkoopsom van het beheer- en onderhoud van het Merwedekanaal opgenomen die we van de provincie Zuid-Holland gaan ontvangen (€ 2,7 miljoen). En verder geldt dat in de decembercirculaire ruim € 1 miljoen aan hogere baten is ontvangen die niet meer in de begroting konden worden verwerkt.

Toelichting verschil reserves

In de bijgestelde begroting was rekening gehouden met bijna € 176 miljoen aan stortingen in de verschillende reserves, waaronder de bestemmingsvoorstellen bij de vaststelling van de jaarrekeningen 2020. Deze stortingen zijn op € 7 miljoen na allemaal gerealiseerd. Tegelijk was rekening gehouden met een onttrekking van € 224 miljoen uit de reserves, verdeeld naar € 35 miljoen uit de algemene reserves en € 189 miljoen uit de bestemmingsreserves. Uit de bestemmingsreserves is echter € 13 miljoen minder onttrokken, wat direct verband houdt met de eerder toegelichte onderbesteding op de exploitatielasten. Exploitatielasten die begroot waren om te onttrekken uit een bestemmingsreserve, maar die niet zijn gerealiseerd zijn conform de financiële voorschriften ook niet onttrokken aan de bestemmingsreserves.

Voor een groot deel van de bestemmingsreserves geldt overigens dat de gestelde doelstellingen overeind blijven, waardoor de middelen in die reserves beschikbaar dienen te blijven. De realisatie van de doelstellingen, en de daarmee gepaard gaande lasten, doet zich echter in andere jaren voor dan we eerder hadden voorzien. Via de planning en control cyclus van 2022 zullen we de daarvoor benodigde begrotingswijzigingen aanleveren.

Ontwikkeling van de balans in 2021

Op de provinciale balans verantwoorden we alle bezittingen (activa) en de wijze waarop die gefinancierd zijn (passiva). Per eind 2021 bedraagt het totaal aan activa bijna € 925 miljoen. Dat is een toename van € 40 miljoen (5%) ten opzichte van de stand per eind 2020. Deze toename volgt met name vanuit gedane investeringen in materiële vaste activa. Die materiële vaste activa heeft per eind 2021 een omvang van circa € 620 miljoen, waarvan circa € 415 miljoen (67%) betrekking heeft op gedane investeringen in het openbaar vervoer.

De provinciale balans dient altijd in evenwicht te zijn, dus de passivazijde kent per eind 2021 ook een omvang van bijna € 925 miljoen. Aan de passivazijde worden de grootste posten gevormd door het eigen vermogen (61%), bestaande uit de algemene reserves (€ 203 miljoen), de bestemmingsreserves (€ 302 miljoen) en het rekeningresultaat (€ 60 miljoen), en door de overlopende passiva (35%). Daaronder verstaan we de nog te betalen bedragen (€ 258 miljoen) en de van het Rijk ontvangen voorschotbedragen op specifieke doeluitkeringen, de zogenoemde SPUK's (€ 55 miljoen). De specifieke doeluitkeringen zijn middelen die we van het Rijk ontvangen om te besteden aan een specifiek doel conform de door het Rijk daaraan gestelde voorwaarden. Per eind 2021 hebben we circa 20 van dergelijke uitkeringen ontvangen, waarvan de besteding in komende jaren zal plaatsvinden. Enkele voorbeelden hiervan zijn de ontvangen middelen voor bodemdaling Veenweiden, het programma Natuur en de Korte Termijn Aanpak bij mobiliteit.

1.5.2 De financiële positie aan de hand van de kengetallen

De financiële kengetallen geven in combinatie met elkaar inzicht in de financiële weerbaarheid en flexibiliteit van de begroting. In de jaarstukken presenteren we de uitkomsten hiervan op basis van de jaarrekening 2021. In de door Provinciale Staten in december 2020 vastgestelde, geactualiseerde financiële verordening is het overzicht opgenomen van de kengetallen die we hanteren om de financiële stabiliteit van de provincie te beoordelen. Bij de signaalwaarden hebben we aansluiting gezocht bij het gemeenschappelijke financiële toezichtkader dat alle provincies hanteren bij hun toezichthoudende rol op gemeenten. Die signaalwaarden zijn als volgt:

Criteria kwalificatie kengetal		Gezond	Neutraal	Risicovol
A	Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
B	Solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
C1	Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. gemiddelde tarief van de provincies	< 95%	95% - 105%	> 105%
C2	Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. wettelijk maximum tarief	< 90 %	90% - 95%	> 95%
D	Grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
E1	Netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%
E2	Netto schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen)	< 90%	90% - 130%	> 130%
F	Ratio weerstandsvermogen	> 1,4	1 - 1,4	< 1

De tabel met ingevulde kengetallen van de provincie Utrecht is gebaseerd op de cijfers vanuit de jaarrekening 2021. De standen in de kolom 'Bijgestelde begroting 2021' betreffen de door Provinciale Staten vastgestelde begrotingswijzigingen tot en met de Slotwijziging 2021. Een beschrijving per kengetal is opgenomen in de paragraaf [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#).

Samenvatting financiële kengetallen		Rekening 2020	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021
A	Structurele exploitatieruimte	9%	3%	11%
B	Solvabiliteitsratio	62%	59%	61%
C1	Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. gemiddelde tarief van de provincies	89%	90%	90%
C2	Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. wettelijk maximum tarief	64%	64%	64%
D	Grondexploitatie	2%	2%	2%
E1	Netto schuldquote	13%	37%	24%
E2	Netto schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen)	12%	36%	23%
F	Ratio weerstandsvermogen	1,8	1,9	1,9

Analyse

Analyse van de kengetallen op basis van de jaarrekening 2021 geeft aan dat de provincie Utrecht voldoende weerbaar en flexibel is om eventuele (on)verwachte uitgavenstijgingen te dekken. Alle kengetallen hebben de status 'gezond'.

Het gezonde kengetal structurele exploitatieruimte (A) zorgt ervoor dat de provincie Utrecht weerbaar en flexibel is voor eventuele extra onverwachte uitgaven. Met betrekking tot de ratio weerstandsvermogen (F) geldt dat in totaal 229 risico's zijn geïdentificeerd en opgenomen in het risicomanagementsysteem. De totale omvang van deze risico's bedraagt € 143,6 miljoen. Met een zekerheid van 90% is een benodigd weerstandsvermogen van ruim € 24 miljoen benodigd. Aangezien de reserve weerstandsvermogen € 45 miljoen bedraagt is dit ruim voldoende om de geïntermediateerde risico's financieel af te dekken. Verder geldt dat er genoeg onbenutte ruimte is tussen het tarief opcenten van de provincie Utrecht en het wettelijk maximum waardoor de provincie weerbaar en flexibel blijft (C2).

De solvabiliteitsratio (B) geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Deze ratio is zelfs gestegen ten opzichte van de bijgestelde begroting. Dit wordt voornamelijk verklaard uit het feit dat er circa € 13 miljoen minder is onttrokken aan de bestemmingsreserves dan in de bijgestelde begroting was voorzien. Het kengetal schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen) (E2) is gedaald ten opzichte van de bijgestelde begroting. Deze ratio geeft aan wat het niveau van de schuldenlast is van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. Als gevolg van lagere uitgaven op zowel exploitatiebudgetten als investeringsprojecten was het opnieuw niet nodig om langlopende leningen aan te trekken. Het saldo van de provincie Utrecht bij de Schatkist van het Rijk bleef daardoor per eind 2021 positief.

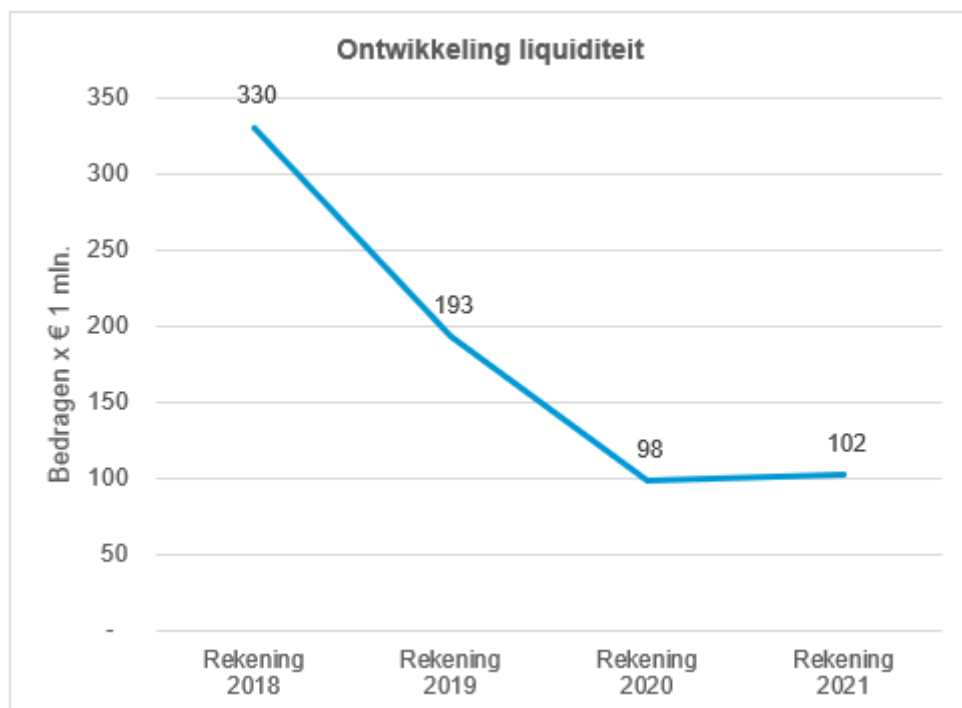
Schuldpositie/ liquiditeit

De netto schuldquote (ratio E1/E2) geeft de mate aan waarin een organisatie in staat is om de schulden terug te betalen. De hoogte van de schuld die de provincie kan dragen, hangt af van de hoogte van de inkomsten. De netto schuldquote wordt grofweg berekend door onze leningen minus ons geld op de bank (dit noemen we netto schuld), te delen door de jaarlijkse inkomsten.

Op basis van de bijgestelde begroting 2021 hadden wij ingeschat dat we onvoldoende eigen liquide middelen zouden hebben om aan al onze financiële verplichtingen te voldoen. We hadden ingeschat dat we circa € 21 miljoen aan externe leningen nodig zouden hebben bovenop een liquiditeitsbuffer van € 30 miljoen. Bij vaststelling van de jaarcijfers 2021 blijkt echter dat we juist een positief saldo aan liquide middelen hebben van circa € 102 miljoen. Dat betekent dat er in 2021 circa € 93 miljoen minder liquide middelen zijn uitgegeven dan we vooraf hadden ingeschat. Hiervoor zijn vier verklaringen te geven:

- In de programma's en het Overzicht Overhead zijn minder uitgaven gedaan als gevolg van subsidies die pas in 2022 worden beschikt, vertraging in diverse programma's, projecten en de uitvoering van onderhoud aan (vaar)wegen;
- In de investeringsprojecten zijn minder uitgaven gedaan als gevolg van vertraging door Covid-19 en langere doorlooptijden in de realisatie van infrastructuur;
- Op de balans is de post 'overlopende passiva' toegenomen, terwijl we gerekend hadden op een afname. Onder de overlopende passiva verstaan we nog te betalen subsidieverplichtingen, het nog door te storten restant van de ontvangen Rijksvergoeding voor de gevolgen van Covid-19 aan onze concessiehouders, en diverse vooruit ontvangen specifieke uitkeringen van het Rijk waarvan de bestedingen vanaf 2022 gaan plaatsvinden.
- Aan het einde van het jaar zijn de resterende nog te ontvangen bijdragen van het Rijk met betrekking tot de Uithoflijn ontvangen, terwijl hier in de prognose van de ontwikkeling van de balans voor 2021 nog geen rekening mee was gehouden.

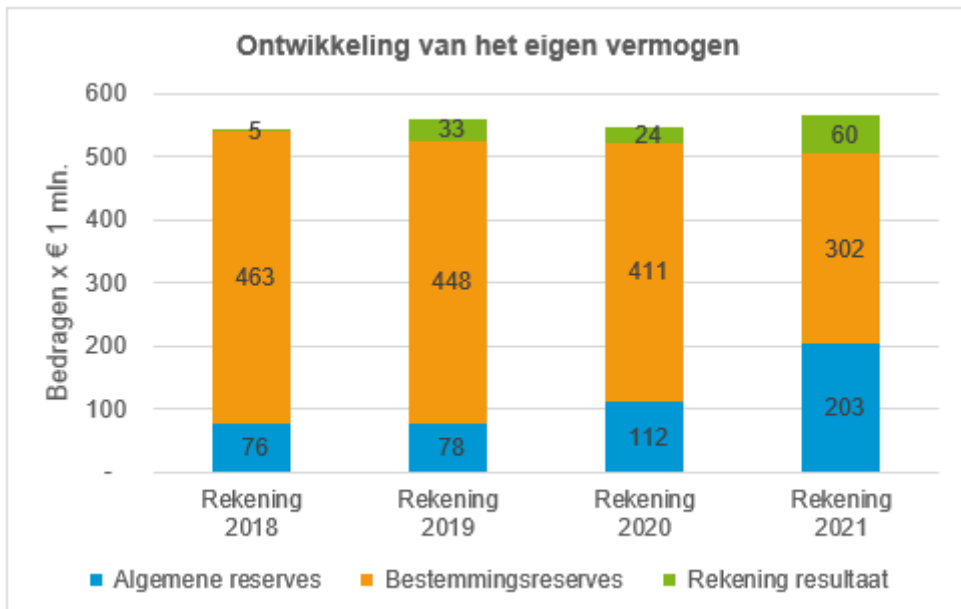
In onderstaande grafiek is in beeld gebracht hoe de uitstroom is geweest van het saldo aan liquide middelen. In de achterliggende jaren ging dit gemiddeld om € 100 mln. per jaar. In 2021 is deze trend gekeerd en is het saldo nagenoeg gelijk gebleven.

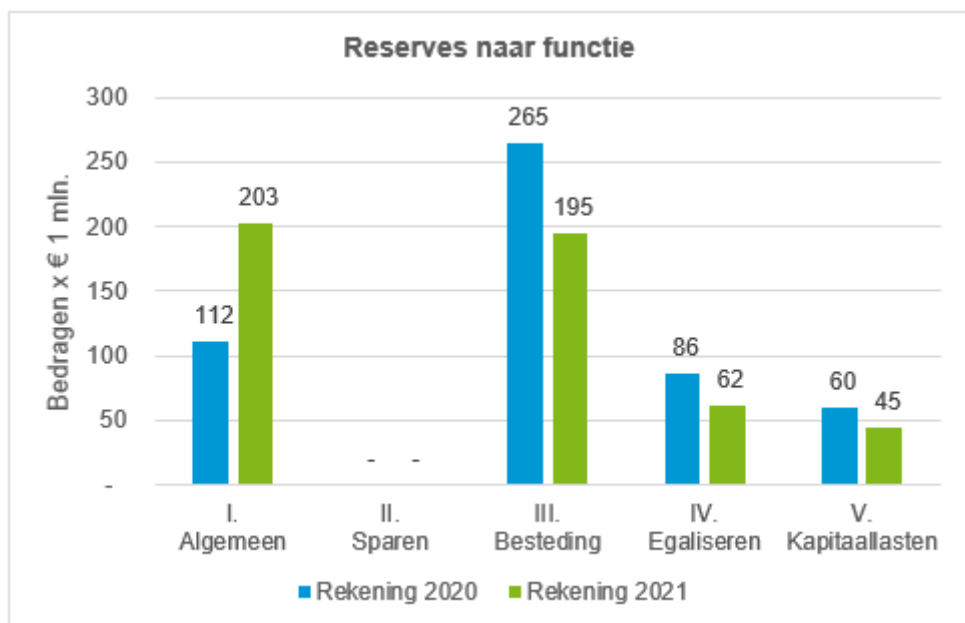
Ontwikkeling van het eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserves, de bestemmingsreserves en het nog te bestemmen rekeningresultaat. In onderstaande grafiek is het verloop van het eigen vermogen sinds 2018 weergegeven. De totale omvang van het eigen vermogen bevindt zich sinds 2018 op eenzelfde niveau, waarbij wel een afname zichtbaar is van bestemmingsreserves en een toename van de

algemene reserves. Dit wordt verklaard vanuit de verscherpte discipline om bestemmingsreserves jaarlijks te beoordelen op hun omvang en voorgenomen plannen. Indien er geen zicht is op besteding of planvorming voor besteding wordt voorgesteld om de bestemmingsreserve (deels) te laten vrijvallen ten gunste van de algemene (saldi) reserve. Daarnaast zijn de voordelige rekeningresultaten toegevoegd aan de saldi reserve. Per eind 2021 is de totale omvang van het eigen vermogen € 565 miljoen.

Binnen de provincie Utrecht kennen we naast de reserves om risico's op te vangen (bufferfunctie) diverse bestemmingsreserves. In lijn met de geactualiseerde Nota Reserves en voorzieningen (2022) wordt hierbij een onderscheid gemaakt naar reserves die zijn ingesteld voor toekomstige doeleinden waar nog geen concreet bestedingsplan voor is (sparen), reserves die dienen om budget beschikbaar te houden voor de realisatie van een vastgesteld doel (besteding), reserves die dienen om pieken en dalen in de exploitatie op te vangen (egaliseren), en reserves die dienen om de kapitaallasten te dekken van investeringen (kapitaallasten). In onderstaand overzicht is de verhouding zichtbaar tussen de verschillende functies op basis van de jaarrekeningcijfers 2020 en 2021.

De afname van de bestemmingsreserves en de toename van de algemene reserves hangen sterk met elkaar samen. In 2021 heeft er een vrijval plaatsgevonden van enkele reserves, die vervolgens gedeeltelijk zijn gestort in de saldi reserve. Dit betreft de reserve Mobiliteitsprogramma (besteding) voor € 85 miljoen, de reserve Huisvesting (egaliseren) voor € 18 miljoen en de reserve Ecoducten (kapitaallasten) voor € 11 miljoen. De overige mutaties in de ontwikkeling van de saldi van de verschillende reserves betreffen een combinatie van stortingen in en onttrekkingen aan die reserves die verbonden zijn aan de realisatie van de beleidsdoelstellingen waarvoor die reserves zijn ingesteld.

Conclusie

Eind maart 2022 hebben wij uw Staten een [Statenbrief](#) gestuurd met betrekking tot het voorlopig resultaat 2021. De daarin opgenomen verklaringen voor onderbestedingen zijn, zoals we toen al opmerkten, zaken waar we aan werken om te verbeteren. We constateren dat de verbeteringen hun tijd nodig hebben om tot het gewenste effect te leiden, terwijl de reguliere P&C-cyclus doorloopt. Ook in de cyclus van 2022 zullen we hier blijvend aandacht voor hebben om stapsgewijs de kwaliteit van de begroting en de prognose omhoog te krijgen.

Tot slot concluderen wij dat eind 2021 de financiële positie van de provincie Utrecht voldoende weerbaar en flexibel is om toekomstige ontwikkelingen financieel het hoofd te bieden. De solide omvang van de financiële middelen biedt een robuuste basis om in het jaar 2022 en verder invulling te geven aan onze wettelijke taken en aan de door ons geformuleerde ambities. Met steeds als doel voor ogen dat we onze provincie minstens zo mooi willen houden als hij al is en liever nog veel mooier!

Hoofdstuk 2: Programma's en Overzicht Overhead

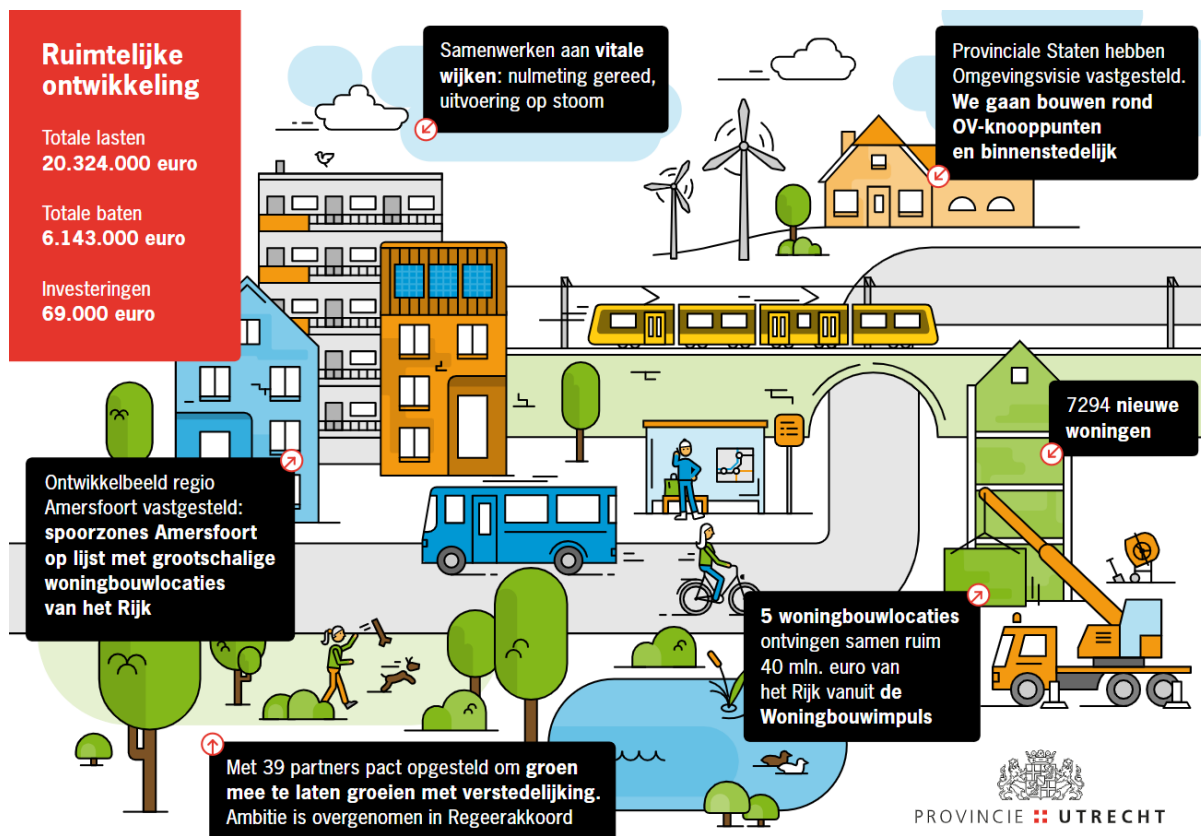
Programma 1. Ruimtelijke ontwikkeling

Programmadoel

Toelichting op programmadoel

De kwaliteit van het stedelijk en landelijk gebied is hoog en het leef- en vestigingsklimaat sterk

Infographic

Beleids- en meerjarendoelen in één oogopslag

1. Ruimtelijke ontwikkeling

	Hebben we gedaan wat we voorgenomen hadden?	Zijn we binnen de planning gebleven?	Is de realisatie in lijn met het budget?
1.1 De ruimte voor maatschappelijke ontwikkelingen is in goede balans met de Utrechtse kwaliteiten			
1.1.1 De integrale aanpak van het provinciaal omgevingsbeleid is beter geborgd			
1.1.2 Het provinciaal ruimtelijk beleid biedt meer ruimte aan regionale opgaven			
1.1.3 Met gemeenten wordt pro-actiever samengewerkt aan lokale opgaven vanuit wederzijdse belangen			
1.1.4 Agenda's en afspraken met (boven)regionale partners zijn beter afgestemd op wederzijdse belangen			
1.1.5 In een groeiende regio groeit groen evenwichtiger mee met rode ontwikkelingen			
1.1.6 Nieuwe ontwikkelingen voegen meer ruimtelijke kwaliteit toe			
1.1.7 Data en digitale toepassingen worden beter benut			
1.2 De gebiedsontwikkeling is integraal en gericht op efficiëntie en kwalitatief hoogwaardig ruimtegebruik			
1.2.1 Ruimtelijke werkprocessen passen door een vindingrijke aanpak beter bij de Omgevingswet			
1.2.2 Bij gebiedsontwikkeling is meer aandacht voor het slim combineren van provinciale doelen			
1.2.3 De gebiedsontwikkelingen Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg zijn verder ontwikkeld en gerealiseerd			
1.3 Er is passende woonruimte die aansluit bij de woningbehoefte in de provincie Utrecht			
1.3.1 De woningbouwopgave vindt sneller en vraag gestuurd plaats door gerichte en slimme interventies en maatwerk			
1.3.2 Het provinciaal woningmarktbeleid ondersteunt beter de woningbouwopgave			
1.3.3 Wijken zijn vitaler door een integrale aanpak van sociale en fysieke wijkvernieuwing			

Wat heeft het gekost?

1. Ruimtelijke ontwikkeling	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	7.114	7.410	7.665	7.662	3
Kapitaallasten	1.112	1.450	1.237	1.240	-3
Materiële lasten	3.292	7.597	7.749	2.913	4.836
Subsidies	8.642	4.000	5.420	8.509	-3.089
Totaal Lasten	20.160	20.457	22.071	20.324	1.747
Baten	-538	-709	-5.845	-6.143	298
Totaal Baten	-538	-709	-5.845	-6.143	298
Saldo van lasten en baten	19.623	19.748	16.226	14.181	2.045
Stortingen in reserves	779	-	1.221	1.221	-
Onttrekkingen aan reserves	-9.455	-3.360	-7.116	-6.043	-1.073
Saldo van dit programma	10.946	16.388	10.330	9.359	972

Mutaties in de reserves

01. Ruimtelijke ontwikkeling	Stortingen 2021		Onttrekkingen 2021	
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve Hart vd Heuvelrug/VBS	1.168	1.168	-706	-706
Reserve IGP - RAP	-	-	-419	-419
Reserve Projecten	53	53	-2.364	-2.364
Reserve Wonen - Binnensted. Ontwikkeling	-	-	-3.627	-2.554
Totaal	1.221	1.221	-7.116	-6.043

Investeringsen

1. Ruimtelijke ontwikkeling	Toegekend krediet (bruto)	Realisatie t/m 2020	Bijgestelde begroting 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021	Totaal realisatie	Restant krediet
<u>Uitbreidingsinvesteringen</u>							
Projecten Hart van de Heuvelrug	24.178	20.921	-	69	-69	20.990	3.188
Totaal	24.178	20.921	-	69	-69	20.990	3.188

Toelichting

De investeringen in de projecten Hart van de Heuvelrug (MVA) betreft de projecten Oostelijke Corridor (€ 37.000) en Kamp van Zeist (€ 32.000).

Doelenboom van dit programma

Beleidsdoel		Meerjarendoel
1.1 De ruimte voor maatschappelijke ontwikkelingen is in goede balans met de Utrechtse kwaliteiten.	1.1.1	De integrale aanpak van het provinciaal omgevingsbeleid is beter geborgd.
	1.1.2	Het provinciaal ruimtelijk beleid biedt meer ruimte aan regionale opgaven
	1.1.3	Met gemeenten wordt pro-actiever samengewerkt aan lokale opgaven vanuit wederzijdse belangen
	1.1.4	Agenda's en afspraken met (boven)regionale partners zijn beter afgestemd op wederzijdse belangen
	1.1.5	In een groeiende regio groeit groen evenwichtiger mee met rode ontwikkelingen
	1.1.6	Nieuwe ontwikkelingen voegen meer ruimtelijke kwaliteit toe
	1.1.7	Data en digitale toepassingen worden beter benut
1.2 De gebiedsontwikkeling is integraal en gericht op efficiëntie en kwalitatief hoogwaardig ruimtegebruik.	1.2.1	Bij gebieds- en omgevingsgericht werken, zetten we in op het slim combineren van provinciale doelen, o.a. met behulp van vindingrijk aanpakken in ruimtelijke werkprocessen en effectieve samenwerking.
	1.2.2	Bij gebiedsontwikkeling is meer aandacht voor het slim combineren van provinciale doelen (Doel komt te vervallen door integratie met doel 1.2.1)
	1.2.3	De gebiedsontwikkelingen Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg zijn verder ontwikkeld en gerealiseerd
1.3 Er is passende woonruimte die aansluit bij de woningbehoefte in de provincie Utrecht.	1.3.1	De woningbouwopgave vindt sneller en vraag gestuurd plaats door gerichte en slimme interventies en maatwerk
	1.3.2	Het provinciaal woningmarktbeleid ondersteunt beter de woningbouwopgave
	1.3.3	Wijken zijn vitaler door een integrale aanpak van sociale en fysieke wijkvernieuwing

1.1 De ruimte voor maatschappelijke ontwikkelingen is in goede balans met de Utrechtse kwaliteiten

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Utrecht is in de verstedelijkte Randstad een uiterst aantrekkelijke provincie, mede dankzij de prachtige natuur- en recreatiegebieden, historische polderlandschappen, centrale ligging, levendige steden en dorpen en een veelzijdig aanbod in kunst en cultuur. Mensen willen graag in onze provincie wonen en recreëren. Deze populariteit heeft ook een keerzijde. Woningen, bedrijven, mobiliteit en ook nieuwe maatschappelijke opgaven zoals de energietransitie vragen ruimte. Ruimte voor ontwikkelingen is nodig, maar houden wij wel graag in balans, om de kenmerkende kwaliteiten van onze provincie te behouden.

De beoogde ontwikkeling van ons stedelijk en landelijk gebied vraagt om duidelijke en actuele provinciale ambities. In de Omgevingsvisie leggen wij onze visie op hoofdlijnen vast en werken wij deze integraal uit in diverse programma's en de verordening die doorwerkt in gemeentelijk beleid. Afwegingen in praktijksituaties maken wij in nauwe samenwerking met alle betrokken partijen, met oog voor het lokale belang én voor de regionale context.

Samenwerking met het Rijk en met de Utrechtse regio's is van het groot belang bij het realiseren van onze provinciale doelen. Dit alles steeds vanuit de eigen verantwoordelijkheid van zowel Rijk, provincie als (samenwerkende) regio's. In de samenwerking met gemeenten geven wij meer ruimte aan de regionale opgaven, onder meer door een meer flexibele aanpak van regionaal programmeren.

Om te kunnen groeien met een evenwichtige balans tussen (recreatief) groen en rode ontwikkelingen, starten we het programma Groen Groeit Mee. Uitgangspunt bij het omgevingsbeleid is dat een keuze voor integrale, toekomstgerichte oplossingen, waarmee we kwaliteiten behouden of versterken, zo nodig met compenserende maatregelen. We streven naar het concentreren en combineren van nieuwe ontwikkelingen, gaan zorgvuldig om met de schaarse ruimte en aanwezige kwaliteiten en zullen ruimtelijk ontwerp en innovatie stimuleren.

Bij het voorbereiden van beleid en uitvoering willen wij ons meer als 'digitale overheid' etaleren. Naast de (wettelijk verplichte) digitale vastlegging en het beschikbaar stellen van gegevens, willen we ook met meer vindingrijke digitale middelen de betrokkenheid van inwoners bij vraagstukken en oplossingsmogelijkheden vergroten.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

De ruimte voor maatschappelijke ontwikkelingen is in goede balans met de Utrechtse kwaliteiten.	Rekening 2020	Primaire begroting	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Vershil
Personeelslasten	5.022	5.023	5.196	5.192	4
Kapitaallasten	66	65	65	68	-3
Materiële lasten	1.898	2.142	2.094	1.500	593
Subsidies	214	0	120	537	-417

Totaal Lasten	7.200	7.230	7.475	7.298	177
Baten	-147	0	0	-132	132
Totaal Baten	-147	0	0	-132	132
Saldo van baten en lasten	7.054	7.230	7.475	7.166	309

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Regionaal Programmeren	Het aantal (geactualiseerde) regionale programma's waarin provincie met regio/gemeenten samen afspraken maakt over de programmering van woon- en werklocaties met daarbij de inzet om de opgave te faciliteren.	getal	3		3	3
Gemeentelijke plannen zonder zienswijzen	Het aantal gemeentelijke ruimtelijke plannen, waarbij de provincie geen zienswijze heeft ingediend, als % van het totaal aantal plannen	%	95	99	95	95
Effect indicatoren						
Binnenstedelijke woningbouw	Het deel van de nieuwe toegevoegde woningen dat wordt gerealiseerd binnen stedelijk gebied in percentages (conform begrenzing in POVI).	%	90	94	90	97

Toelichting op afwijkingen.

Er zijn geen substantiële afwijkingen.

Meerjarendoelen

1.1.1 De integrale aanpak van het provinciaal omgevingsbeleid is beter geborgd

Toelichting op meerjarendoel

Omgevingsvisie en Interim Omgevingsverordening

In 2021 hebben wij het proces om te komen tot de Omgevingsvisie provincie Utrecht afgerond. Net zoals de Interim Omgevingsverordening provincie Utrecht. In beide gevallen op basis van de huidige wetgeving. Deze documenten zijn op 1 april 2021 in werking getreden.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/provincie-utrecht-aan-de-slag-met-omgevingsvisie-en-interim-omgevingsverordening>

Omgevingsverordening

In 2021 hebben wij het proces doorlopen om tot een Ontwerp Omgevingsverordening te komen. Deze Ontwerp Omgevingsverordening heeft ter inzage gelegen. Over de ingekomen zienswijzen hebben wij een nota van beantwoording opgesteld. De Omgevingsverordening betreft vooral een omzetting van de Interim Omgevingsverordening naar werking onder de Omgevingswet. Er zijn enkele wijzigingen meegenomen ten opzichte van de Interim Omgevingsverordening. Het gaat om:

- Bescherming weidevogels breder invoeren dan alleen bij duurzame energie;
- Aanscherpen regels voor biomassa als duurzame energiebron;
- Versimpelen regelgeving borden en reclameborden;
- Nieuwe kaart Kleine Landschapselementen bij de regels voegen;
- Aanpassen van het begrip erven in relatie tot de NNN-regel;
- Toevoegen van vuurwerkverbod in stiltegebieden;
- In de toelichting omschrijven wat de handreiking voor het leefgebied van weidevogels in gaat houden;
- Invullen artikelen die in de Interimverordening als gereserveerd zijn opgenomen. Deze artikelen kunnen onder de huidige wetten nog niet opgenomen worden in de samenhangende Omgevingsverordening. Onder de Omgevingswet wel.

Integrale aanpak maatschappelijke opgaven

Met het vaststellen van de Omgevingsvisie en – verordening hebben wij de basis gelegd voor een overkoepelende, integrale aanpak van onze maatschappelijke opgaven in de fysieke leefomgeving. In de Omgevingsvisie staat onze ambitie gericht op onze toekomst in 2050 met meetbare (tussen)doelen. We formuleren wat we in 2025/ 2030/ 2040 minimaal bereikt moeten hebben om die ambitie te verwezenlijken. In de visie staat niet hoe we de doelen precies gaan halen. Dit doelbereik nemen we op in programma's. In 2021 hebben we de eerste programma's vastgesteld. Het betreft het Provinciaal Programma Wonen en Werken en het Programma Recreatie en Toerisme. Zie hiervoor verderop in deze jaarrekening.

Eenduidige aanpak programma's

Voor de programma's betekent de komst van de Omgevingswet een verandering in werkwijzen ten opzichte van wat binnen de provincie nu gewoon is. Deze wijzigingen zijn er ook voor projectbesluiten. Om hierover afspraken te maken tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten hebben zij in 2021 intensief overlegd. Dit heeft geresulteerd in een voorstel dat begin 2022 ter besluitvorming voorligt in Provinciale Staten. De hiervoor genoemde programma's zijn met deze werkwijze mee ontwikkeld en hebben deze werkwijze al gevolgd.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
De Omgevingsvisie Provincie Utrecht is vastgesteld.		Op 10 maart 2021 is de Omgevingsvisie provincie Utrecht vastgesteld door Provinciale Staten.
De Interim Omgevingsverordening onder de huidige wetgeving is vastgesteld		Op 10 maart 2021 is de Interim omgevingsverordening provincie Utrecht vastgesteld door Provinciale Staten.
De Omgevingsverordening onder de Omgevingswet (in werking per 1-1-2022) is vastgesteld		De invoering van de Omgevingswet is uitgesteld van 1-1-2022 naar 1-1-2023. De planning van de Omgevingsverordening is mee opgeschoven. De ontwerp Omgevingsverordening en Nota van beantwoording over ingediende zienswijzen zijn gereed. PS besluit hierover in maart 2022.
Het interactief digitaal milieueffectrapport (planMER) dat bijdraagt aan de besluitvorming over de Omgevingsvisie en –verordening is vastgesteld		Op 10 maart 2021 is de Plan MER vastgesteld door Provinciale Staten.
Eén samenhangende aanpak voor uitvoeringsondersteunende activiteiten op het gebied van gebiedsontwikkeling, ruimtelijke kwaliteit en innovaties, met een gezamenlijk budget en een gezamenlijke		Sinds 1 januari 2021 is het Netwerk Omgevingsgericht Werken (NOW) actief. Sindsdien is er in 13 verschillende gebieden en projecten gerichte inzet gepleegd door het netwerk en zijn er verschillende aanvullende verkenningen gedaan. Zie verder 1.2.1 en 1.2.2.

dynamische agenda (werktitel: netwerk Support RO/FL).		
De 9 werkprocessen die het meest veranderen als gevolg van de Omgevingswet zijn aangepast.		De invoering van de Omgevingswet is uitgesteld van 1-1-2022 naar 1-1-2023. Deze extra voorbereidingstijd wordt gebruikt om de werkprocessen verder aan te passen en te verbeteren.

1.1.2 Het provinciaal ruimtelijk beleid biedt meer ruimte aan regionale opgaven

Toelichting op meerjarendoel

Regionaal Programmeren

We hebben in de Ontwerp Omgevingsvisie en Omgevingsverordening een nieuwe systematiek voor woon- en werklocaties geïntroduceerd. Zo kunnen we beter en flexibeler te kunnen inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen en de daarmee samenhangende behoefte. Regionaal programmeren speelt hierbij een belangrijke rol. In dit proces stellen gemeenten en provincie gezamenlijk regionale (adaptieve) programma's voor wonen en werken op.

In 2021 is deze systematiek voor de eerste keer afgerond. In het najaar van 2020 is het Kader waarbinnen het programma verder is uitgewerkt door de Staten vastgesteld. In het voorjaar van 2021 hebben wij met de gemeenten en met de drie regio's overeenstemming bereikt over de regionale programma's voor wonen en werken. Hierin zijn afspraken en ambities opgenomen voor de te realiseren aantallen woningen en bedrijventerreinen.

Op basis van de drie regionale programma's is een ontwerp Provinciaal programma Wonen en werken opgesteld en een bijbehorend PlanMER. Deze stukken hebben ter inzage gelegen. De ontvangen zienswijzen en onze reactie daarop zijn opgenomen in een Nota van beantwoording. Het Provinciaal programma Wonen en werken is daarna door GS vastgesteld.

Het was de eerste keer dat dit proces geheel is doorlopen. Daarbij is gebleken dat het meer tijd heeft gekost dan vooraf gepland. In 2021 is na vaststelling van het programma een start gemaakt met de interne en externe evaluatie van het programma.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/locaties-wonen-en-werken-vastgesteld>

Inpassingsplannen

In 2021 is de procedure voor het inpassingsplan 'Spooronderdoorgang N226 Maarsbergen' afgerond en in werking getreden. Tegen het plan is beroep ingesteld. Dit beroep is niet ontvankelijk verklaard door de Raad van State, waardoor het inpassingsplan onherroepelijk is geworden.

In 2021 is verder gewerkt aan de voorbereidingen voor de inpassingsplannen Rijnbrug (Rhenen) en Rondweg-Oost (Veenendaal). Op 6 april zijn statenleden met een [statenbrief](#) geïnformeerd over de vertraging van deze projecten vanwege de stikstofproblematiek. De procedures voor beide projecten zijn om die reden dan ook nog niet gestart. Daarbij komt dat voor het project Rijnbrug op dit moment de financiële haalbaarheid onvoldoende kan worden verzekerd. Besluitvorming hierover is eind 2021 voorbereid.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Regionale programma's voor wonen en werken voor de regio's Amersfoort, Foodvalley en U16.		In het voorjaar van 2021 is met de gemeenten in de drie regio's overeenstemming bereikt over de regionale programma's voor wonen en werken.
GS hebben een provinciaal programma wonen en werken vastgesteld		GS hebben op 5 oktober 2021 het provinciaal programma wonen en werken vastgesteld.

PS hebben een (geactualiseerd) Kader voor de regionale programmering wonen en werken 2022 e.v. vastgesteld		De eerste cyclus regionale programmering is in oktober afgerond. Het proces van de totstandkoming van deze eerste programma's zal eerst worden geëvalueerd. Daarna zal een geactualiseerd kader ter vaststelling aan PS worden aangeboden.
Bij één inpassingsplan doorlopen we de beroepsprocedure (Spooronderdoorgang N226 Maarsbergen)		Het tegen dit inpassingsplan ingestelde beroep is door de Raad van State niet ontvankelijk verklaard. Het inpassingsplan is daarmee onherroepelijk.
Twee inpassingsplannen brengen we in procedure (Rijnbrug Rhenen en Oostelijke Rondweg Veenendaal)		Beide inpassingsplannen zijn niet in procedure gebracht vanwege een vertraging voor onbepaalde tijd. Redenen hiervoor zijn gelegen de onderbouwing ten aanzien van de Wet Natuurbescherming, onderdeel gebiedsbescherming (stikstof) voor het project Rijnbrug en ook de financiële haalbaarheid (Rijnbrug). Voor verdere toelichting wordt verwezen naar 5.1.3.

1.1.3 Met gemeente wordt proactiever samengewerkt aan lokale opgaven vanuit wederzijdse belangen

Toelichting op meerjarendoel

Omgevingsagenda Gemeenten

Met gemeenten zoeken we vroegtijdig en integraal naar kansen om samen te werken aan initiatieven en plannen in de gebiedsgerichte uitvoering. Dat doen we in het verlengde van de structurele contacten die we met gemeenten hebben over hun ruimtelijke ontwikkelingen en omgevingsplannen. Dat is de kern van de werkwijze van de Omgevingsagenda Gemeenten (OAG). Daarvoor is het belangrijk gebiedsgerichte kennis en informatie goed en tijdig openbaar te maken en te delen. Sinds 2020 wordt gewerkt aan een digitale geografische samenwerkingskaart die kennis en informatie over gebieden en uitvoering eenvoudig beschikbaar en analyseerbaar maakt in de eerste plaats voor intern gebruik.

De werkwijze van de Omgevingsagenda Gemeenten heeft ook in 2021 gezorgd voor nieuwe vroegtijdige samenwerkingen met gemeenten. Een aantal voorbeelden zijn de volgende. In het gebied ten zuidwesten van Amersfoort is vanuit onze structurele contacten geconstateerd dat diverse gebiedspartijen aan verschillende opgaven werkten in hetzelfde gebied. Defensie aan haar revitaliseringsopgave waarbij zij samen met gemeenten Soest, Amersfoort en Leusden een Green & Social deal sloten. Het waterschap Vallei en Veluwe aan de verdroging en vernattingsproblematiek van de Utrechtse Heuvelrug. Daarnaast zijn wij in dit gebied betrokken bij diverse regionale opgaven zoals bijvoorbeeld de afronding van Hart van de Heuvelrug, woningbouw, mobiliteit, RES, Wegh der Weegen en de Blauwe Agenda. Dit heeft ertoe geleid dat wij (in NOW verband) met gemeenten, waterschap Vallei en Veluwe en Defensie de mogelijkheden voor een gebiedsgerichte aanpak verkennen. Deze verkenning is vanuit de gebiedsopgaven geredeneerd. Hiervoor is gezamenlijk opdracht gegeven aan bureau Over Morgen.

Gemeente De Ronde Venen is al vele jaren bezig om te komen tot een bestemmingsplan voor de Vinkeveense Plassen. Complexe opgaven en dilemma's als 'legalisering grote aantallen verblijfsobjecten op de legakkers', recreatieve impuls zandeilanden en handhaving moeten hierin een plek krijgen. Dit gebied maakt onderdeel uit van het NNN, waarbij de cultuurhistorisch waardevolle legakkers behouden moeten blijven. Deze zaken bepalen de toekomst van de Vinkeveense Plassen. Vanwege de geconstateerde complexiteit van dit dossier is hierop actief ingezet. Dit heeft ertoe geleid dat we (in NOW verband) hard aan een oplossing werken voor de verschillende opgaven, met als doel te komen tot een gedragen bestemmingsplan, met oog voor de bescherming van de bestaande

waarden van het NNN en ontwikkelruimte voor verhoging van die waarden. In 2021 zijn verschillende werksessies georganiseerd om tot voortgang op onderdelen te komen.

Sinds 2020 wordt er waar mogelijk met gemeenten op een manier samengewerkt zoals met de Omgevingsagenda Gemeenten beoogd. Met een drietal gemeenten is gesproken over commitment voor een structurele werkwijze. Er is veel draagvlak voor de manier van werken, het structureel borgen van deze werkwijze blijft nog achter bij wat we hadden voorzien. Er lag het afgelopen jaar meer focus op de vroegtijdige afstemming en samenwerking in nieuw op uitvoering gericht gebiedsgericht initiatief, het verrijken en het op een strategischer niveau brengen van het periodiek overleg en het ontwikkelen van de initiatieven- en samenwerkkaart. Gemeentelijke omgevingsvisies blijken een natuurlijk moment structurele afspraken te maken om als één overheid samen te werken op het operationele niveau. Daarnaast is gebiedsgerichte expertise en gemeentelijke ervaring met betrekking tot de uitvoering van het omgevingsbeleid ingezet in het NOW.

Begeleiding gemeentelijke plannen

In 2021 zijn weer meer gemeentelijke plannen beoordeeld dan in 2020. Het gaat daarbij om bestemmingsplannen in verschillende stadia van procedure, vergunningen waarbij wordt afgeweken van het bestemmingsplan en om principeverzoeken. Het aantal reacties in genoemde planfasen, ambtelijke en bestuurlijke, steeg van 427 naar 470. Mogelijk doen gemeenten hun best om nog voorafgaand aan de gemeenteraadsverkiezingen en de komende Omgevingswet nog zoveel mogelijk plannen af te ronden. 2021 bleek nog niet het laatste jaar dat onder het regime van de Wet ruimtelijke ordening werd gewerkt.

Sinds de vaststelling en publicatie van de Interim-omgevingsverordening op 1 april 2021 vormt deze het belangrijkste kader om gemeentelijke plannen te beoordelen. Hoewel er een grote continuïteit zit in de provinciale regels, zijn er op deelonderwerpen ook nieuwe kaders. Dit is mede omdat de interimverordening beoogt te anticiperen op de situatie onder de Omgevingswet. Zo zijn de regels voor de beoordeling van de ontwikkelingen in het NNN aangepast, waarbij de saldobenadering bijvoorbeeld is vervangen door de meerwaardebenadering. Die is bijvoorbeeld toegepast bij de beoordeling van het ontwerpbestemmingsplan voor het Landgoed paleis Soestdijk.

Het aantal keren dat een formele zienswijze nodig was op een gemeentelijk plan bleef gelukkig beperkt. In 95% van de gevallen was dat niet nodig. Voor zover het wel nodig was, was eerder sprake van constructief bijsturen dan van een feitelijk conflict met de gemeente. Aangedrongen is bijvoorbeeld op bestemmingsplanregels die betere bescherming waarborgen van NNN en Nieuwe Hollandse Waterlinie of op beperking van de mogelijkheden voor detailhandelontwikkeling buiten winkelgebieden.

Door goed vooroverleg waren zulke zienswijzen zelden nodig. Maar als er sprake was van een duidelijke strijdigheid met de Interim Omgevingsverordening en er kon niet op andere wijze zekerheid worden geboden dat provinciale belangen waren geborgd is wel een zienswijze ingediend.

Een nieuw voorbeeld van vroegtijdig vooroverleg is de integrale bespreking van mogelijke bouwlocaties die in het Provinciaal programma Wonen en werken kunnen landen. In eerste instantie wordt vooral bekeken of locaties kansrijk zijn, maar vervolgens kan bijvoorbeeld ook over aandachtspunten voor landschappelijke inpassing worden gesproken.

In 2021 hebben we ook gereageerd op een drietal gemeentelijke omgevingsvisies. Daarbij is een integraal perspectief op basis van de beleidsdoelen uit de Omgevingsvisie gehanteerd en is ingezet op het optimaliseren van de samenwerking bij het realiseren van gemeenschappelijke doelen, zoals bijvoorbeeld het realiseren van bouwlocaties en een effectief beleid voor herbestemming van vrijkomende agrarische bouwpercelen.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Opstellen van en met 10 gemeenten werken aan gezamenlijke Omgevingsagenda's		Met alle gemeenten is er ingezet op vroegtijdige en integrale afstemming bij nieuw op uitvoering gericht gebiedsgericht initiatief zoals beoogd met de Omgevingsagenda. Met drie gemeenten zijn we in gesprek over commitment op een structurele borging van deze werkwijze. Nieuwe gemeentelijke Omgevingsvisies blijken een natuurlijk moment om structurele afspraken te maken om als één overheid samen te werken op het operationele

		niveau. In de provinciale reactie op gemeentelijke omgevingsvisies zijn gemeenten uitgenodigd over deze werkwijze in gesprek te gaan.
Uitrollen van een structurele aanpak om met alle gemeenten gezamenlijke Omgevingsagenda's te ontwikkelen		Als onderdeel van een structurele aanpak is er geïnvesteerd in het verrijken en op een strategischer niveau brengen van de periodieke overleggen met gemeenten en de ontwikkeling van de initiatieven- en samenwerkkaart. Nieuwe gemeentelijke Omgevingsvisies blijken een natuurlijk moment om structurele afspraken te maken om als één overheid samen te werken op het operationele niveau.
Geen zienswijzen bij tenminste 95% van de gemeentelijke ruimtelijke plannen, wegens voldoende overeenstemming met provinciaal beleid, zoals vastgelegd in de provinciale ruimtelijke verordening, en na inwerkingtreding van de Interim Omgevingsverordening		Bij 6 van de 115 aan ons voorgelegde ontwerpplannen is een zienswijze ingediend. Bij 109 van deze plannen (95%) was dat niet nodig. De ingediende zienswijzen hebben niet geleid tot het geven van een provinciale aanwijzing. Dat betekent dat alle beoordeelde definitieve plannen voldeden aan de provinciale regels.
Medewerkers zijn goed voorbereid op de nieuwe procedures en werkwijze van de Omgevingswet.		Medewerkers zijn bezig met de voorbereiding op de Omgevingswet door mee te werken aan het opstellen van nieuwe werkprocessen en samenwerkingsafspraken (intern en extern). Door uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet naar een nog nader te bepalen datum is dit nog niet definitief gereed.

1.1.4 Agenda's en afspraken met (boven)regionale partners zijn beter afgestemd op wederzijdse belangen

Toelichting op meerjarendoel

Samenwerking met het Rijk en met de Utrechtse regio's (en mengvormen daarvan) is van groot belang bij het behalen van onze provinciale doelen. Uitgangspunt is dat de verantwoordelijkheid conform Omgevingswet steeds zo laag mogelijk wordt gelegd.

Met de NOVI geeft het Rijk een langetermijnvisie op de fysieke leefomgeving in Nederland. De NOVI is zelfbindend voor het Rijk en kent formeel geen doorwerking naar provinciaal en gemeentelijk niveau. Dat terwijl de opgaven in ons land vragen om een breed gedragen inzet en samenwerking als één overheid.

Na de vaststelling van de NOVI hebben het ministerie van BZK (namens het Rijk), het IPO, de VNG en de UvW met elkaar Samenwerkingsafspraken over de NOVI gemaakt. Hiermee onderschrijven de verschillende overheden de ambities en principes uit de NOVI. En hebben zij afgesproken om de NOVI als één overheid uit te voeren.

In de NOVI-Omgevingsagenda landsdeel Noordwest, het NOVI-gebied Groene Hart en de gezamenlijke Rijk-regioprogramma's worden de nationale doelen uit de NOVI, de provinciale doelen uit de Omgevingsvisie provincie Utrecht en lokale doelen uit gemeentelijke omgevingsvisies op elkaar aangesloten.

MIRT en programma U Ned

Rijk en regio (provincie en U16-gemeenten) werken in het kader van het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Transport en Ruimte (MIRT) samen in het programma U Ned. Hierbij werken ze aan maatregelen voor de regio Utrecht op het gebied van wonen, werken, bereikbaarheid en leefbaarheid

in samenhang. Een van de programmaonderdelen betreft het MIRT-onderzoek U Ned. Dit MIRT-onderzoek brengt in beeld wat de opgaven van de regio Utrecht voor de lange termijn zijn op het gebied van verstedelijking (wonen en werken), bereikbaarheid en leefbaarheid (groen en energie). Rijk en regionale partijen hebben het Ontwikkelperspectief Utrecht Nabij in het BO MIRT op 25 november 2020 vastgesteld.

In 2021 werkten we samen met partners verder aan maatregelen om de groeiopgave op een gezonde wijze te faciliteren. In het programma U Ned doen we dat met verschillende programmalijnen. Zie hiervoor ook programma 5.8.2.

In 2021 is het ontwikkelperspectief Utrecht Nabij verder uitgewerkt in de programmalijn gebiedsonderzoeken. We hebben samen met het rijk gekozen om nieuwe woningen en banen te concentreren in het stedelijk kerngebied en rond grotere regionale OV-knooppunten. Dit hebben we ook vastgelegd in de in maart 2021 vastgestelde Omgevingsvisie Provincie Utrecht. Belangrijk is om te vermelden dat dit betrekking heeft op de periode na 2030. In een U-vormige gebied rond de Utrechtse binnenstad, liggen veel kansen voor verdichtingen. Dit gebied is in Utrecht Nabij aangeduid als de Grote U. Om deze kansen te onderzoeken zijn in 2021 drie gebiedsonderzoeken gestart: (1) Lunetten/Koningsweg-USP, (2) de A12-zone, en (3) Leidsche Rijn/Zuilen. Het doel van de gebiedsonderzoeken is om de ruimtelijke en economische ontwikkeling van de Grote U nader uit te werken. Dit vindt plaats in samenhang met o.a. de programmalijn mobiliteitsstrategie, waar een mobiliteitsstrategie voor de regio voor 2030 wordt uitgewerkt.

Ontwikkelbeeld 2030-2040 regio Amersfoort

In 2021 hebben we samen met de regio Amersfoort en betrokken gemeenten en waterschappen aan het gezamenlijke Ontwikkelbeeld voor de periode 2030-2040 gewerkt. Hierin zijn keuzes vastgelegd voor de toekomstige ontwikkeling van de regio, op het gebied van verstedelijking (wonen en werken), bereikbaarheid en leefbaarheid (groen en energie). Net als andere betrokken bestuurlijke partners hebben PS op 17 november 2021 het Ontwikkelbeeld 2030-2040 Regio Amersfoort Centraal! vastgesteld als basis voor verdere samenwerking met de partners. In het BO Verstedelijking Noordwest van 24 november 2021 is afgesproken dat Rijk en regionale partijen Ontwikkelbeeld 2030-2040 Regio Amersfoort Centraal! en Ontwikkelperspectief Utrecht Nabij als één regionale verstedelijkingsstrategie zien.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/regio-amersfoort-zet-stevig-antwoord-neer-op-de-opgaven-van-de-toekomst>

Verstedelijkingsconcept Arnhem-Nijmegen Foodvalley

Het Rijk, de provincies Gelderland en Utrecht en de regio's Foodvalley en Arnhem-Nijmegen werken samen aan een regionale verstedelijkingsstrategie. Deze verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley toont en beschrijft waar in de toekomst de extra woon- en werklocaties komen. Dit is gekoppeld aan maatregelen op het gebied van bereikbaarheid en leefbaarheid (groen, energie). PS hebben op 17 november 2021 het Verstedelijkingsconcept Arnhem-Nijmegen-Foodvalley vastgesteld. Dit betreft het eerste gedeelte van de verstedelijkingsstrategie waarin de ambitie en de ruimtelijke ontwerpprincipes zijn vastgelegd. Het tweede gedeelte van de verstedelijkingsstrategie met daarin de gebiedsuitwerkingen en de samenwerkingsprincipes wordt in 2022 opgesteld en ter vaststelling aan PS aangeboden.

NOVI-gebied het Groene Hart

Het Groene Hart staat voor grote en complexe opgaven, zoals de vermindering van bodemdaling en broeikasuitstoot, de transitie van de landbouw, de energietransitie en de druk op de open ruimte. De Groene Hart provincies werken samen aan een meer gelijkgericht beleid, in afstemming met de ambities van alle spelers in dit gebied. Er liggen kansen voor waterberging, energie-opwek, natuurontwikkeling, recreatievoorzieningen en nieuwe vormen van landbouw. En dat allemaal in nieuwe combinaties met meervoudig gebruik van de ruimte. Het Rijk heeft het Groene Hart in de definitieve NOVI aangewezen als NOVI-gebied.

In 2021 is gewerkt aan het voorbereiden van een bestuursovereenkomst tussen deelnemende partijen voor het NOVI-gebied Groene Hart, en is de samenwerkingsstructuur in de steigers gezet. Dit moet leiden tot een breed gedragen uitvoeringsagenda.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Een door Rijk en provincies Noord-Holland, Utrecht en Flevoland vastgestelde NOVI-Omgevingsagenda landsdeel Noordwest		In het BO Leefomgeving Noordwest van 21 april 2021 hebben Rijk, provincies Noord-Holland, Utrecht en Flevoland afgesproken dat zij de Omgevingsagenda Noordwest-Nederland verder uitwerken. Deze gaan ze in het voorjaar van 2022 aan het BO Leefomgeving Noordwest ter instemming voor leggen.
M.b.t. NOVI-gebied Groene Hart: nadere (kaart)analyse en governance advies, (voorjaar 2021); verrijking, verhoging betrokkenheid (zomer 2021); opstellen toekomstbeeld en agenda (najaar 2021)		In 2021 is gewerkt aan het voorbereiden van een gezamenlijke, integrale aanpak voor het NOVI-gebied Groene Hart door de schaalniveaus heen. Daarnaast is in 2021 een bestuursovereenkomst NOVI-gebied Groene Hart opgesteld, deze wordt begin 2022 ter ondertekening aangeboden.
Een door Rijk en regio (provincie en U16-gemeenten) vastgestelde regionale verstedelijkingsstrategie regio Utrecht (MIRT-onderzoek U Ned)		Rijk en regionale partijen hebben het Ontwikkelperspectief Utrecht Nabij in het BO MIRT op 25 november 2020 vastgesteld.
Een door regio Amersfoort en provincie Utrecht vastgesteld Ontwikkelbeeld 2030-2040 voor de regio Amersfoort		PS hebben op 17 november 2021 het Ontwikkelbeeld 2030-2040 Regio Amersfoort Centraal! vastgesteld als basis voor verdere samenwerking met de partners.
Een door Rijk, provincies Gelderland & Utrecht en regio's Arnhem-Nijmegen & Foodvalley vastgestelde regionale verstedelijkingsstrategie voor Arnhem-Nijmegen-Foodvalley.		PS hebben op 17 november 2021 het Verstedelijkingsconcept Arnhem-Nijmegen-Foodvalley vastgesteld. Dit is het eerste deel van de verstedelijkingsstrategie.

1.1.5 In een groeiende regio groeit groen evenwichtiger mee met rode ontwikkelingen

Toelichting op meerjarendoel

Met het programma Groen Groeit Mee werken we samen met regionale partners in ruimtelijke zin aan een stevige positionering van (recreatief) groen. Dit doen we o.a. gekoppeld aan regionale programmering. Daartoe hebben we het afgelopen half jaar de (recreatief) groenopgave in beeld gebracht en zijn financieringsvormen hiervoor geïnventariseerd, de zogenoemde eerste fase. Ook is ingezet op communicatie en een lobby richting het Rijk.

Vervolgstep is de programmering van de groene opgaven, waarbij zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van bestaande programma's en initiatieven. We beogen dat groen een wezenlijk onderdeel wordt van de ruimtelijke programmering van wonen en werken. Daarnaast wordt zoveel mogelijk verbinding gelegd met de regionale planvorming.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Fase 1: de basis op orde (gereed begin 2021):		
Inspirerend beeld/verhaal, opgebouwd vanuit bestaande visies		In een kort en krachtig pamflet is de essentie van Groen Groeit Mee verwoord en verbeeld.

Inventarisatie van concrete opgaven/projecten per (deel)gebied		Afgelopen jaar hebben we samen met onze partners in beeld gebracht wat de 'groene opgaven' zijn. Dat zijn dus niet alleen de opgaven en ambities van de provincie, maar ook van andere overheden en groene organisaties. Het is een inventarisatie van opgaven en ambities die er op het grondgebied van onze provincie bestaan. Het is een onderzoek dat we hebben laten uitvoeren om grip te krijgen op de opgaven en ambities.
Overzicht van mogelijke financiering en uitvoeringsinstrumentarium voor de groene opgaven		In 2021 is een grondige inventarisatie uitgevoerd naar mogelijke financieringsstromen. In dit onderzoek is een aantal aanbevelingen gedaan, die in 2022 zullen worden uitgewerkt. Het onderzoeken naar mogelijke financiering wordt ook benut bij de lobby naar het Rijk.
Een lichte maar daadkrachtige governance		Groen Groeit Mee is een programma waarin Utrechtse overheden samenwerken. De U16, Regio Amersfoort, het Utrechtse deel van de Regio Foodvalley en de vier waterschappen (vertegenwoordigd door Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden) werken onder regie van de provincie samen. Naast de overheden zijn ook de groene organisaties, landbouworganisaties en het Rijk betrokken. Met deze partijen is in 2021 een gezamenlijk Pact opgesteld dat begin 2022 is ondertekend.
Fase 2: op basis van resultaten fase 1:		
Ruimtelijke programmering van de opgaven en projecten (versnellingsprogramma), inclusief afspraken maken over financiering en uitvoering		Eind 2021 is een plan van aanpak voor de 2e fase van Groen Groeit Mee opgesteld. De beoogde aanpak is toegelicht in de infosessie met Provinciale Staten op 8 december 2021. De uitwerking van de aanpak voor de 2e fase volgt in 2022.

1.1.6 Nieuwe ontwikkelingen voegen meer ruimtelijke kwaliteit toe

Toelichting op meerjarendoel

Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen

De Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen vormt de basis voor het doorontwikkelen van de landschappen. Gemeenten, adviseurs en initiatiefnemers gebruiken de gids bij het opstellen van bestemmingsplannen, beleids- en uitvoeringsplannen. De Kwaliteitsgids actualiseren we omdat in de Omgevingsvisie een bredere definitie van kwaliteit wordt gehanteerd dan voorheen: de kwaliteit van de leefomgeving. Vanwege de grote samenhang met een aantal andere programma's die pas in 2022 gereed zijn wordt de kwaliteitsgids in 2022 afgerond en vastgesteld.

Expertise Ruimtelijk ontwerp

Binnen de provincie worden maatschappelijke opgaven en ontwikkelingen meer ontwerpend en gebiedsgericht opgepakt. De expertise Ruimtelijk Ontwerp helpt bij het uitwerken van het provinciale omgevingsbeleid en bij het realiseren van de balans tussen nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en de bescherming en ontwikkeling van de kenmerkende kwaliteiten van onze provincie. Extern dragen we

met ruimtelijk ontwerp bij aan innovatie, kennisuitwisseling, samenwerking en participatie. In 2021 is door ruimtelijk ontwerp aan diverse projecten en trajecten bijgedragen.

Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL)

De Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL) is een onafhankelijk adviesorgaan dat GS en PS gevraagd en ongevraagd adviseert over ontwikkelingen en kansen in de kwaliteit van de leefomgeving. De PCL heeft haar werkprogramma voor 2021 deels uitgevoerd. Medio 2021 is de samenwerking tussen PCL en provincie Utrecht geëvalueerd. Na bespreking van de tussentijdse evaluatie in de commissie RGW in september heeft de PCL tijdelijk haar werkzaamheden opgeschort. De periode daarna is gewerkt aan een voorstel om een nieuwe start te kunnen maken, een proces in te richten om te komen tot een nieuw werkprogramma. In 2022 zal een werkgroep van GS en PS de toekomst van onafhankelijk advisering in het licht van de Omgevingswet onderzoeken.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
De Kwaliteitsgids is herijkt, passend bij de Omgevingsvisie en -verordening en nodigt uit tot actief gebruik		De Kwaliteitsgids is aangepast vanuit de Omgevingsvisie. De ontwikkelprincipes zijn aangevuld voor de transitie-opgaven. De herijking is afgestemd met de Hollandse Waterlinies, het Energieprogramma, de Bossenstrategie en Landschapssuitvoeringsprogramma. De laatste twee programma's zijn door GS verplaatst naar mei 2022. Hierdoor wordt de Herijkte Kwaliteitsgids afgerond medio 2022.
Met inzet van de expertise ruimtelijk ontwerp verhogen van de ruimtelijke kwaliteit, bijdragen aan de integrale aanpak van het provinciaal omgevingsbeleid en gebiedsontwikkeling, en versterken van de samenwerking met het Rijk en de regio's		Er is door de expertise ruimtelijk ontwerp intensief bijgedragen aan de afronding van de Omgevingsvisie provincie Utrecht en de doorwerking en vertalingen daarvan. Daarnaast heeft de expertise bijdragen geleverd aan het programma U Ned, de conferentie Rijnenburg, het Groene Hart, de Omgevingsagenda Noord West Nederland, het ontwikkelbeeld Amersfoort en de uitwerking van Foodvalley. Ook zijn vier goed bezochte bijeenkomsten van het Provinciaal OntwerpPlatform Utrecht (POP-U) georganiseerd. De expertise levert tevens een actieve inbreng in het Netwerk Omgevingsgericht Werken (NOW). Er is een goede complementaire samenwerking met de PARK.
De PCL brengt haar werkprogramma ten uitvoer en geeft adhoc adviezen, inspelend op de actualiteit.		Naar aanleiding van de behandeling in de commissie van de tussentijdse evaluatie heeft de PCL in september 2021 haar werkzaamheden opgeschort.

1.1.7 Data en digitale toepassingen worden beter benut

Toelichting op meerjarendoel

Het verbeteren van de inzet van data en digitale toepassingen op het gebied van omgevingsinformatie is een continu proces. We spelen hierbij in op de mogelijkheden, innovaties en een adequaat beheer van de gegevens, ook ter ondersteuning van de andere meerjarendoelen. Deze kwaliteitslag is van toepassing op een breed scala van onderwerpen. Het betreft ondersteuning bij belangrijke opgaven als de energietransitie, de woningbouwopgave, participatieprocessen en gebiedsgerichte aanpak.

Een groot deel van de slagingskansen van integraal werken zit in het gebruik van de juiste informatie, met de locatie als verbindend kenmerk. De digitale ontsluiting en toegankelijkheid van alle

programma's is daarbij een specifiek aandachtspunt. We benutten gebiedsgerichte kenmerken en thema's om integratie tussen onze programma's en andere juridische instrumenten mogelijk te maken. Hierop aansluitend is het omgevingswetproof maken van onze digitale omgeving een andere belangrijke opgave.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Geo-Point is actueel, overzichtelijk en toegankelijk		In 2021 is geo-point actueel gehouden en is overzichtelijk weergegeven. De toegankelijkheid van de informatie wordt nu ook tegen het licht gehouden in het kader van het besluit digitale toegankelijkheid overheid. Maar dit voldoet inmiddels ook grotendeels.
Publicatie van ruimtelijke besluiten en relevante informatie is conform nieuwe Omgevingswet-standaarden		Door uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet naar 1 juli 2022 is het digitale stelsel nog niet definitief gereed en kan nog niet worden gepubliceerd conform de Omgevingswetstandaarden. Er zijn wel proefpublicaties conform de standaard gedaan.
Voor een gebiedsgerichte aanpak, participatie en andere provinciale opgaven ontwikkelen we innovatieve en passende digitale instrumenten		Dit is in alle opzichten een lopend proces waarbij we zo goed mogelijk voorzien in de vraagstukken die langskomen. Een nieuwe tool voor het gebiedsgericht werken waarbij ook duidelijk is wie uit de ambtelijke organisatie in een bepaald gebied werkt, is in concept ontwikkeld. Alle interne stakeholders zijn een samenwerking gestart voor de doorontwikkeling hiervan en het bundelen van andere benodigde informatiebronnen. Voor participatie, bijvoorbeeld bij wegenprojecten, zijn er toepassingen nodig om inzicht te geven in de nieuwe situatie en eventuele varianten inclusief de mogelijkheid om reacties achter te laten. De ervaring leert ons dat er in de markt een goed aanbod is dat hieraan voldoet binnen de kaders van informatieveiligheid en privacy. Hiermee kunnen we participatie binnen de uitvoering voldoende ondersteunen.
GIS-architectuur en -visie op gebruik van omgevingsinformatie zijn actueel en in brede zin toegepast		De visie en architectuur zijn hulpmiddelen bij het positioneren van onze beleidsinstrumenten en toepassingen. Deze zijn voor het GIS-team behulpzaam, ook in de uitleg naar andere datagebruikers binnen (en soms buiten) onze organisatie.
We ondersteunen de monitoring van programma's gerelateerd aan de Omgevingsvisie met digitale middelen		Vanuit het coördinatiepunt omgevingsbeleid zal een coördinerende rol opgepakt worden ten aanzien van de monitoring van de programma's die onder de omgevingswet vallen. Daar waar mogelijk hebben we wel de monitoring ondersteund, adviserend dan wel uitvoerend. Er is bijvoorbeeld een woningbouwmonitor ontwikkeld waarmee ook externe input (vanuit de gemeenten) verwerkt kan worden.

1.2 De gebiedsontwikkeling is integraal en gericht op efficiëntie en kwalitatief hoogwaardig ruimtegebruik

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

We kunnen ons inzicht in en sturing op de kwaliteit die we willen behalen vergroten door al bij de eerste processtappen van gebiedsontwikkeling provinciale doelen aan elkaar te koppelen. Er is budget om langjarige processen van integrale gebiedsontwikkeling op meer locaties te ondersteunen. Dit geven we vorm in nauwe samenhang met de instrumenten/ expertises innovatie fysieke leefomgeving, de onafhankelijk adviseur ruimtelijke kwaliteit, de expertise ruimtelijk ontwerp, de Omgevingsagenda Gemeenten en het spoor Aanpassen manier van werken van het programma Implementatie Omgevingswet

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

De gebiedsontwikkeling is integraal en gericht op efficiëntie en kwalitatief hoogwaardig ruimtegebruik.	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Vershil
Personeelslasten	746	1.159	1.199	1.200	-1
Kapitaallasten	1.046	1.385	1.172	1.172	0
Materiële lasten	1.083	736	936	700	236
Subsidies	0	0	100	0	100
Totaal Lasten	2.876	3.280	3.407	3.073	334
Baten	-391	-709	-2.340	-2.467	127
Totaal Baten	-391	-709	-2.340	-2.467	127
Saldo van baten en lasten	2.485	2.571	1.067	605	462

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Slim combineren	Het aantal projecten / praktijkcasussen waarbij met inzet vanuit de expertises IGP/IFL een extra impuls is gegeven in het slim combineren (innovatie; meekoppelkansen) van provinciale doelen	getal	8		8	13
Woningen HvdH/ VBS	Het aantal te realiseren woningen per jaar voor het totale programma HvdH en VBS (op moment van uitgifte van de grond)	getal	-		275	190
Natuur HvdH/ VBS	De hoeveelheid gerealiseerde hectare natuur (resterende projecten Kamp van Zeist en Camp New Amsterdam)	ha.	-		0	0
Effect indicatoren						
Geen						

Toelichting op afwijkingen.

Er zijn geen substantiële afwijkingen.

Meerjarendoelen

1.2.1 Ruimtelijke werkprocessen passen door een vindingrijke aanpak beter bij de Omgevingswet

Toelichting op meerjarendoel

Het succesvolle Innovatieprogramma voor de Fysieke Leefomgeving (IFL) is in 2021 met het Integrale Gebiedsontwikkelingsprogramma (IGP), de eenheid ontwerpend onderzoek, de coördinatie van de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK), de Omgevingsagenda Gemeenten (OAG) en het spoor Aanpassen manier van Werken samengebracht in het Netwerk Omgevingsgericht Werken (NOW). Door samenvoeging vallen deze en het volgende meerjarendoel voortaan samen.

Sinds 1 januari 2021 is het Netwerk Omgevingsgericht Werken (NOW) actief. Sindsdien is er in 13 verschillende gebieden en projecten gerichte inzet gepleegd door het netwerk en zijn er verschillende aanvullende verkenningen gedaan. Daarnaast heeft het netwerk actieve bijdragen geleverd aan informatie- en werksessies over omgevingsgericht werken voor PS, GS en de organisatie. Zoals bijvoorbeeld de PUBconferentie op 1 september en de werkbijeenkomst in de Harmelerwaard van 29 september 2021.

Het NOW heeft meerdere projecten ondersteund in 2021. Enkele voorbeelden zijn de organisatie van de conferentie Rijnenburg, de gebiedsgerichte samenwerking in de Harmelerwaard, het Amelisweerd-Rhijnauwen-Vechten-gebied en de driehoek Amersfoort-Soest-Leusden (defensieterrainen). Ook heeft het NOW een bijdrage geleverd aan de A12zone, inzet gepleegd in Maarschalkerweerd/Lunettenpark en bijgedragen aan de pilot vakantieparken. <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/conferentie-rijenburg-samen-gesprek-over-waarden-opgaven-en-perspectief>

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Bijdragen aan de oprichting van het netwerk support RO/FL (werktitel) en de dynamische agenda van dit netwerk		Sinds 1 januari 2021 is het Netwerk Omgevingsgericht Werken (NOW) actief en is het IFL daarin opgegaan.
Actieve ondersteuning van 6 casussen door de innovatie-expertise binnen dit nieuwe initiatief		In 2021 is er in 13 verschillende gebieden en projecten gerichte inzet gepleegd door het netwerk en zijn er verschillende aanvullende verkenningen gedaan. In 2021 is dit beleidsdoel samengevoegd met 1.2.2.

1.2.2 Bij gebiedsontwikkeling is meer aandacht voor het slim combineren van provinciale doelen

Toelichting op meerjarendoel

Soms komen in één gebied meerdere provinciale doelen bij elkaar, bijvoorbeeld op het gebied van wonen, werken, mobiliteit, natuur en/of energie. Gebiedsontwikkeling is een geschikt instrument om deze doelen samen te brengen en af te wegen en bestuurskracht, kennis en financiën te bundelen. Vanaf 2021 is de expertise Integrale Gebiedsontwikkeling (IG) samen gaan werken in één aanpak voor uitvoeringsondersteunende activiteiten op het gebied van gebiedsontwikkeling, ruimtelijke kwaliteit en innovaties, met een gezamenlijk budget en een gezamenlijke dynamische agenda

(Netwerk Omgevingsgericht Werken). Door samenvoeging vallen deze en het vorige meerjarendoel voortaan samen.

Zie daarom voor de verantwoording van dit meerjarendoel ook 1.2.1.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Bijdragen aan de oprichting van het netwerk support RO/FL (werktitel), en aan de dynamische agenda van het netwerk		Sinds 1 januari 2021 is het Netwerk Omgevingsgericht Werken (NOW) actief en is IG daarin opgegaan.
In minimaal 8 gebieden zijn doelen slimmer met elkaar gecombineerd, met inzet van capaciteit en procesgeld uit het IG		In 2021 is er in 13 verschillende gebieden en projecten gerichte inzet gepleegd door het netwerk en zijn er verschillende aanvullende verkenningen gedaan. In 2021 is dit beleidsdoel samengevoegd met beleidsdoel 1.2.1.
Er is een integraal ontwikkel- en handelingsperspectief voor de A12zone waarin afspraken voor het vervolg en de eerste stappen richting realisatie zijn vastgelegd		De verdere uitwerking van het ontwikkelbeeld A12zone is meegenomen in het U Ned gebiedsonderzoek Metropoolpoort Zuid (Groot Merwede).
Een plan van aanpak voor herbestemming Marinierskazerne Doorn en een intentieovereenkomst waarin de samenwerking tussen partijen voor deze vervolgfase zijn vastgelegd		In 2021 is het tijdpad van de verhuizing van de mariniers naar Kamp Nieuw Milligen duidelijk geworden. Daarop is vervolgens gewerkt aan een plan van aanpak voor het vervolg. Dit is begin 2022 bestuurlijk vastgelegd in een verlengde intentieovereenkomst.
Een convenant samen met de partners op het USP, waarin we afspraken opnemen voor de verdere ontwikkeling van het USP en de samenwerking concretiseren		Op 22 december hebben de Universiteit Utrecht, Het UMC Utrecht, de Hogeschool Utrecht, de gemeenten Utrecht, De Bilt, Zeist en Bunnik, stichting USP en de provincie een convenant gesloten. Partijen hebben de gezamenlijke ambitie om Utrecht Science Park te ontwikkelen tot een innovatieve wetenschappelijke en ondernemende gemeenschap die zich richt op een versnelde ontwikkeling van een gezonde en duurzame samenleving op regionaal, nationaal en internationaal niveau. Met het convenant is een bestuurlijk overleg (BO-USP) opgericht, dat twee keer per jaar bij elkaar komt.

1.2.3 De gebiedsontwikkelingen Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg zijn verder ontwikkeld en gerealiseerd

Toelichting op meerjarendoel

Hart van de Heuvelrug is een unieke integrale gebiedsontwikkeling in het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. De projecten variëren van nieuwe natuur tot woningbouw, van ecoducten tot duurzame bedrijventerreinen. Nieuwe en verbonden natuur als uitgangspunt voor duurzame ontwikkeling van wonen, werken, zorg en recreatie. Het programma richt zich op het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit en belevingswaarde van de Utrechtse Heuvelrug.

We willen de versnippering van de natuur in de gemeenten Zeist en Soest stoppen. Daarvoor werken we samen met de gemeenten Zeist en Soest en het Utrechts Landschap. Dat doen we met het

programma Hart van de Heuvelrug. Op 5 juni 2015 hebben we met de gemeenten Soest en Zeist ingestemd met de samenwerkingsovereenkomsten Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg. Daarin hebben we afspraken gemaakt over de samenwerking in de projecten die worden uitgevoerd. Projecten met investeringen in de ontwikkeling van natuur, worden mogelijk gemaakt door het inzetten van de opbrengsten vanuit gronduitgifte voor wonen en werken. Veel natuurprojecten zijn al uitgevoerd en de ontwikkeling van het bedrijventerrein Richelleweg hebben we in 2021 afgerond. De komende jaren leggen we de nadruk op de uitvoering van de woningbouwprojecten.

Ook de gemeenten Zeist en Soest hebben ontwikkelprojecten onder hun regie, die binnen het programma vallen. De gemeente Zeist is projecttrekker van de Willem Arntzhoeve en Huis ter Heide West. De gemeente Soest van Groene Hoogte en Oude Tempel. De provincie is financieel eindverantwoordelijk voor al deze projecten. Dit hebben we in 2015 vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst (SOK) Hart van de Heuvelrug. In deze jaarrekening laten we alleen de provinciale projecten zien. In de tussenrapportage Hart van de Heuvelrug (oktober 2021) en mastergrex Hart van de Heuvelrug en grondexploitatie Vliegbasis Soesterberg (maart 2022) lichten we ook de gemeentelijke projecten toe. Dat doen we zowel inhoudelijk als financieel.

In 2021 hebben we meerdere resultaten behaald in de provinciale projecten. Dit zijn de resultaten:

- De onderhandelingen over de aankoop en doorlevering van Kamp van Zeist lopen, maar kosten veel tijd. We onderhandelen met Defensie/ Rijksvastgoedbedrijf over de aankoop van het terrein Kamp van Zeist. Wisseling van bewindslieden bij het rijk en een lange kabinetsformatie maakten het lastig om met de juiste bestuurders af te stemmen. De onderhandelingen richten zich voornamelijk op de meerwaardeclausule en de verdeling van de (meer)kosten van de mogelijke restrisico's. Met Het Utrechts Landschap onderhandelen we over de doorlevering van het terrein voor toekomstig beheer. De gesprekken over de financiële bijdrage van Altrecht (ontwikkeling Willem Arntzhoeve) lopen ook.
- De kavels op het bedrijventerrein Richelleweg hebben we in 2021 allemaal verkocht. De gemeente Soest en het Rijk nemen de openbare gronden van de provincie over en daarna sluiten we het project af.
- De gebiedsvisie voor Sortie 16 is begin 2021 vastgesteld door de gemeenteraad van Zeist. Ze dient als basis voor het bestemmingsplan. De provincie is in Sortie 16 initiatiefnemer en wij zijn daardoor verantwoordelijk voor de op te stellen producten. Het voorontwerp bestemmingsplan heeft ter visie gelegen. De reacties van belanghebbenden op dit plan hebben we zoveel mogelijk verwerkt in het ontwerp bestemmingsplan. Dit hebben we ingediend bij de gemeente Zeist ter vaststelling. Daarnaast hebben we een activiteitenplan opgesteld voor de ontheffing Wet Natuurbescherming. Dit hebben we voorgelegd aan het bevoegd gezag van de Provincie. Zij beoordelen de aanvraag.
- Het Harlanterrein in de gemeente Zeist is een natuurgebied geworden. We zijn in overleg met Het Utrechts Landschap over de verkoopovereenkomst. De afronding hiervan laat op zich wachten vanwege discussies over kwalitatieve verplichtingen in de verkoopovereenkomst en beperkte interne capaciteit. Hierdoor liggen de prioriteiten elders.
- Voor de aanleg van de ecologische corridor Camp New Amsterdam hebben we een conceptplan van aanpak opgesteld. Dit is een onderdeel van de uitvoeringsovereenkomst met Defensie en RVB. Samen met deze partijen werken we dit verder uit.
- Voor de woonwijk Vliegbasis Soesterberg hebben we in 2021 de condities ter voorbereiding op de uitvoering uitgewerkt. De ontheffing Wet natuurbescherming is verleend. Hiertegen is bezwaar gemaakt bij de provinciale AWB commissie. Het bezwaar is afgewezen waarna er beroep is ingesteld tegen deze beslissing. We zijn in afwachting van een zitting bij de rechtbank. Tevens hebben we 3 wijzigingsplannen voorbereid die de 'geluidscontour' van het bestaande bedrijventerrein Soesterberg Noord moeten wegnemen. Hiermee ontstaat ook in het laatste deel van de woonwijk een directe bouwtitel. Na het vrijmaken van het bosdeel van niet gesprongen explosieven hebben we een kleine sanering uitgevoerd. Tevens hebben we een stuk proefbestrating aangelegd nabij de verkeerstoren. Met Defensie / RVB maken we afspraken over een secundaire oostelijke ontsluiting, zoals in 2009 in de aankoopovereenkomst van de vliegbasis is afgesproken. Deze zal ook als secundaire ontsluiting gaan fungeren voor de nieuwe vestiging van De Nederlandse Bank die eind 2022 wordt opgeleverd.
- In de sanering van de PFOS-verontreiniging hebben we verder onderzoek laten doen naar de verontreiniging in de bodem en het grondwater. In 2022 verwachten we hier de resultaten van.

Met het Rijk onderhandelen we om afspraken te maken over het kostenverhaal van de benodigde sanering.

- Voor de kavels Westflank hebben we een herziening van het bestemmingsplan opgesteld. Het voorontwerp bestemmingsplan hebben we ingediend bij de gemeente Zeist. De gemeente zal na ambtelijke goedkeuring het plan ter visie leggen. Na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan zullen we de kavels verkopen. Verwachting hiervan is op zijn vroegst in 2023, afhankelijk van eventuele ingediende bezwaren.
- Wijze van organisatie in de uitvoering woonwijk vliegbasis en Sortie 16: Provinciale Staten hebben in november 2021 een besluit genomen over de verkoopstrategie (verkoop van de gronden van de woonwijk vliegbasis in delen en de grond van Sortie 16 in zijn geheel). Daarnaast hebben de provinciale staten randvoorwaarden meegegeven voor de uitvoeringsorganisatie. In 2022 werken we de varianten uit hoe we de uitvoering van de ontwikkelprojecten kunnen realiseren.

In hoofdstuk 3 van deze jaarrekening hebben we in onderdeel 3.8.1 Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg een gedetailleerde toelichting op het jaar 2021 opgenomen. Daarin vindt u ook een verantwoording over de mate waarin we in staat zijn geweest om de beoogde resultaten te realiseren.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Geen		

1.3 Er is passende woonruimte die aansluit bij de woningbehoefte in de provincie Utrecht

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

De woningbouwopgave in onze regio is enorm, zowel op korte als op lange termijn. Om als provincie het groene, gezonde en innovatieve middelpunt van Nederland te blijven, is een gezonde woningmarkt noodzakelijk. De ambitie in het Coalitieakkoord 2019-2023 is het realiseren van 10.000 woningen per jaar, met een streven naar minimaal 50% in het sociale en middeldure segment. Als provincie zijn we één van de partijen die nodig zijn om voldoende woningen te realiseren. De provincie heeft hierbij vooral een agenderende, stimulerende en faciliterende rol: we zijn aanjager, verbinder en kennisdeler.

Met het nieuwe uitvoeringsprogramma Versnelling Woningbouw 2021 t/m 2024 geven wij vorm aan de gestelde ambitie. In november 2020 is het programmaplan vastgesteld. Hierin is geconcretiseerd wat wij gaan doen, waar de accenten en prioriteiten liggen en op welke wijze we gaan uitvoeren. Hierbij volgen wij vijf leidende principes:

1. We werken proactief en richten ons op de korte termijn
2. We richten ons op locaties in de gehele provincie
3. We richten ons op fysieke maatregelen
4. We gaan uit van integrale gebiedsontwikkeling waarbij we ambities verbinden en kansen koppelen
5. We werken met een adaptief en flexibel programma

Binnen beleidsdoel 1.1 werken we aan de woningbouw op de middellange en lange termijn. Bijvoorbeeld via de verstedelijkingsstrategieën (waaronder REP en Ontwikkelbeeld Amersfoort) en het regionaal programmeren.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Er is passende woonruimte die aansluit bij de woningbehoefte in de provincie Utrecht.	Rekening 2020	Primaire Bijgestelde begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	1.346	1.228	1.270	1.270	0
Materiële lasten	310	4.719	4.719	712	4.007
Subsidies	8.428	4.000	5.200	7.972	-2.772
Totaal Lasten	10.085	9.947	11.189	9.954	1.236
Baten	0	0	-3.505	-3.543	38
Totaal Baten	0	0	-3.505	-3.543	38
Saldo van baten en lasten	10.085	9.947	7.684	6.410	1.274

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Een- heid	Streef- waard e	2020 Realisati e	2021 Begroot	2021 Realisati e
Prestatie indicatoren						
Versnellingsprojecten woningbouw	Het aantal plannen dat met inzet vanuit het Uitvoeringsprogramma Versnelling Woningbouw (vervolg van het programma BO) verder in de ontwikkeling is gebracht en daarmee een bijdrage levert aan	getal	27		23	28

	de versnelling van de woningbouwopgave.					
Betaalbaar aanbod woningen	De ondersteuning van het aantal woningbouwprojecten waarbij woningen in het sociaal/middeldure segment wordt toegevoegd in het licht van de provinciale ambitie dat van de nieuwe woningen, op regionaal niveau met minimaal 50% in deze segmenten wordt toegevoegd.	getal	14		12	13
Effect indicatoren						
Versnelling woningbouw	Het aantal woningen dat jaarlijks netto wordt toegevoegd aan het woningbestand in de provincie.	getal	10.000		8.400	7.294
Sociale huur en midden-segment	Het percentage toegevoegd aantal woningen per jaar in de sociale huur en middensegment.	%	50		PM	PM*

*) Voor deze indicator werken we aan een methodiek voor het realiseren van betrouwbare en continue data. Het CBS heeft deze data nog niet beschikbaar.

In 2021 hebben we de samenwerking voortgezet met onze partners in de woningbouw. Dit zijn partijen als gemeenten, regio's, corporaties, ontwikkelaars en beleggers.

Onze inzet heeft er mede voor gezorgd dat eind 2021 7.294^[1] woningen zijn toegevoegd aan de woningmarkt. Dat is ten opzichte van de jaren 2018 (6.693 woningen), 2019 (7.018 woningen) een stijging. Echter, ten opzichte van 2020 (7.875 woningen) zijn er 581 minder woningen toegevoegd. Naast een kleine daling van het aantal nieuwbouwwoningen betreft de daling met name minder splitsingen, verbouw of verandering van gebruiksfunctie.

Corona

Het jaar 2021 heeft wederom in het teken gestaan van het coronavirus. Daardoor waren grote bijeenkomsten niet mogelijk en is het netwerk vooral in kleine setting samengekomen.

Het effect van het coronavirus op de woningbouw uit zich door een moeilijkere levering van bouwmaterialen en een stijging van de bouwkosten.

Convenant Duurzame Woningbouw

We werken aan een grote ambitie: toekomstbestendig verstedelijken en bouwen. Met het opstellen van een regionaal "convenant Duurzame Woningbouw" creëren we een gelijk speelveld voor bouwende partijen. Het convenant moet leiden tot publiek-private afspraken met meetbare ondergrenzen op thema's zoals energie, klimaat, circulariteit, biodiversiteit en gezondheid. Doordat gemeenten dezelfde normen en eisen hanteren wordt het voor de bouwende partijen makkelijker om toekomstbestendiger, kostenefficiënter en sneller te bouwen. We streven ernaar om voor de zomer 2022 met zoveel mogelijk partners in de bouwketen het convenant te tekenen.

^[1] Netto toevoeging 2021: 7.294 (nieuwbouw en overige toevoegingen minus sloop, onttrekkingen en correcties). Bron: CBS d.d. 26 januari 2022.

Toelichting op afwijkingen.

Meerjarendoelen

1.3.1 De woningbouwopgave vindt sneller en vraaggestuurd plaats door gerichte en slimme interventies en maatwerk

Toelichting op meerjarendoel

Versnellen (betaalbare) woningbouw

We hebben procesaanjagers ingezet om bouwprojecten en gebiedsontwikkelingsprojecten te versnellen en sociale en middenhuur te bevorderen. Maandelijks sluiten zij aan bij overleg over de woningmarkt in de regio's U16, Food Valley en Amersfoort. Het gaat hierbij om het meedenken en inbrengen van kennis en ook om inzet van financiële ondersteuning. We hebben dit in bijna alle Utrechtse gemeenten gedaan:

Regio U16

- De Ronde Venen, inzet flexpool voor verschillende woningbouwprojecten
- Stichtse Vecht, mediation traject Planetenbaan
- De Bilt, Molenkamp, inzet van expert om herontwikkeling te onderzoeken
- Woerden, inzet flexpool voor onder andere Middelland
- Lopik, inzet flexpool voor twee woningbouwontwikkelingen
- Montfoort, inzet flexpool voor herontwikkeling Geusplein
- Oudewater, subsidie Westerwal herontwikkeling
- IJsselstein, inzet flexpool voor verschillende woningbouwprojecten
- Vijfheerenlanden, inzet flexpool voor WBI aanvraag
- Nieuwegein, inzet flexpool om Nieuwegein City en Rijnhuizen verder te brengen
- Houten, ondersteuning/meedenkkraacht voor de Ruimtelijke Koers
- Bunnik, inzet flexpool voor de Kersenweide (Odijk West)
- Wijk bij Duurstede, uitplaatsing bedrijf voor woningbouwontwikkeling
- Utrechtse Heuvelrug, inzet flexpool om verschillende gemeentelijke locaties te ontwikkelen
- Zeist, onafhankelijke doorrekening om voor verschil tussen corporatie en gemeente inzichtelijk te maken
- Utrecht, subsidie cofinanciering voor de WBI Overvecht Zuid

Regio Amersfoort

- Eemnes, Ocrietterrein, inhoudelijke ondersteuning (onder andere RO) en verkenning capaciteitsondersteuning
- Woudenberg, Hoevelaar, flexpool-ondersteuning
- Bunschoten, Rabobanklocatie, Quick scan ontwikkelmogelijkheden
- Baarn, diverse binnenstedelijke locaties, flexpool-ondersteuning
- Leusden, politiebureaulocatie en Achterveld, flexpool-ondersteuning
- Soest, Soesterberg-Noord, Dalweg, Soesterberg-Kom, flexpool-ondersteuning en subsidie uitplaatsing hinderlijke bedrijven
- Amersfoort, Langs Eem en Spoor/Kop van Isselt - flexpool-ondersteuning en subsidie uitplaatsing hinderlijke bedrijven (cofinanciering WBI)

Regio Foodvalley

- Veenendaal, Het Ambacht, ondersteuning in verband met WBI aanvraag (flexpoolondersteuning)
- Rhenen, verschillende kleinere projecten, aanzet tot capaciteitsondersteuning (flexpool) voor versnelling woningbouw

Woondeal

Eind 2020 nam de Tweede Kamer een motie aan die oproept tot aansluiting van de regio Amersfoort bij de Woondeal U16. In 2021 is deze aansluiting tot stand gekomen. Hierin hebben het ministerie van BZK, negen gemeenten uit de regio Amersfoort, provincies Utrecht en Gelderland en de regionale woningcorporaties afspraken gemaakt om samen snel meer woningen te bouwen in de regio

Amersfoort. Naast de versnelling in de woningbouw is de woondeal een erkenning van het Rijk dat de woonopgave van de regio Amersfoort van nationaal belang is.

Flexpool

Het ministerie van BZK heeft eind 2020 ruim € 2,5 miljoen aan ons verstrekt voor de financiering van een provinciale flexpool. Hiermee zetten we expertise en capaciteit flexibel in bij gemeenten. Dit extra personeel is hard nodig om de woningbouwontwikkeling binnen de gemeenten te versnellen. 18 Utrechtse gemeenten deden in 2021 een beroep op de flexpoolgelden. Het gehele bedrag van € 2,5 miljoen is ingezet.

Woningbouwimpuls

In 2019 heeft het kabinet € 1 miljard beschikbaar gesteld voor de Woningbouwimpuls (WBI) met als doel om versneld meer betaalbare woningen te bouwen voor starters en mensen met een laag of middeninkomen. De gemeenten dienen de WBI aanvragen in bij het ministerie van BZK. Wij hebben de gemeenten bij deze aanvragen geholpen door kennis en expertise beschikbaar te stellen. Daarnaast hebben we ondersteund door het verstrekken van cofinanciering in de vorm van een (intentie tot) investeringssubsidie.

In 2021 hebben vijf gemeenten in onze provincie bedragen toegekend gekregen vanuit de WBI. Dit zijn Amersfoort (Het Hoefkwartier), Woerden (Middelland), Amersfoort (Kop van Isselt), Utrecht (Overvecht Zuid 1e fase) en Veenendaal (Het Ambacht). Daartegenover staat dat ondanks onze inzet 7 WBI aanvragen niet zijn gehonoreerd. Wij zijn in overleg met de gemeenten hoe nu verder. [Het rijk draagt € 13 miljoen bij aan woningbouwontwikkeling Overvecht | provincie-utrecht.nl](https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/tempo-geeft-extra-impuls-voor-versnelling-woningbouw-utrecht)

Versnellingsteam “TEMPO”

We hebben een extern ‘versnellingsteam’ geïnstalleerd, een denktank van professionals met uiteenlopende expertises. Zij zijn op tijdelijke basis inzetbaar op complexe vraagstukken die in de praktijk spelen bij de ontwikkeling van woningen. Dit team geeft op aanvraag van gemeenten, woningcorporaties, en bewonerscollectieven handreikingen aan de praktijk. De eerste casussen van dit versnellingsteam ‘TEMPO’ zijn opgepakt. <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/tempo-geeft-extra-impuls-voor-versnelling-woningbouw-utrecht>

Uitplaatsing hinderlijke bedrijven

De uitplaatsing van hinderlijke bedrijven is in veel gevallen randvoorwaardelijk voor de realisatie van gebiedsontwikkelingen met woningbouw. In 2021 zijn een aantal projecten ondersteund, waaronder Oudewater (Westerwal), De Bilt (Molenkamp), Veenendaal (Het Ambacht), Soesterberg Noord en bedrijventerrein Cothen.

I

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
De provincie heeft 25 woningbouwprojecten ondersteund.		Dit jaar hebben we 50 projecten ondersteund met kennis en expertise. Hiervan hebben we 28 woningbouwprojecten financieel ondersteund.
Bij 8 woningbouwprojecten is een (gebiedsgerichte) financieringsconstructie ingezet.		Bij 1 woningbouwproject is een (gebiedsgerichte) financieringsconstructie ingezet: Rijnhuizen te Nieuwegein. Bij 4 woningbouwprojecten die door BZK zijn gehonoreerd voor de WBI gelden heeft de provincie (toezegging) tot cofinanciering gedaan. Ook door de inzet van flexpoolgelden (door 18 gemeentes) zijn meerdere projecten ondersteund.
Er is actief gewerkt aan het bevorderen en faciliteren van		Concrete afspraken zijn vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente(n) en/of rijk en onszelf:

samenwerkings-afspraken tussen betrokken partijen		• Amersfoort De Hoef (5 maart) • Amersfoort Langs Eem en Spoor (28 oktober) • de woondeal regio Amersfoort als addendum woondeal regio Utrecht/U16 (14 juli) Op het gebied van nieuwe woonvormen en flexwonen wordt samengewerkt met de gemeenten Utrecht en IJsselstein. Voor het Convenant Duurzame Woningbouw wordt met zoveel mogelijk publieke en private partijen samengewerkt. Het convenant wordt getrokken door een bestuurlijke kerngroep bestaand uit de gemeenten Amersfoort, Montfoort, het Waterschap HDSR, de ROM en de bouwbedrijven Ballast Nedam, Schipper Bosch en Bolton Groep.
Oppakken van de acties uit de Woondeal Regio Utrecht met de provincie als zichtbare partner.		In 2021 vond de uitvoering van een regionaal georganiseerde flexpool plaats. We werken met de gemeente Nieuwegein aan een pilot samenwerking middenhuur. Samen met de U16 gemeenten organiseren we de Challenge doorstroming
Er is zichtbaar gewerkt aan kennisontwikkeling en kennisdeling.		Concrete activiteiten in 2021 waren: • Lancering van de monitor wonen (januari). Zie ook: https://monitorwonen.provincie-utrecht.nl/ • Webinar Hoogbouw (januari) • Kennisbijeenkomst betaalbare middenhuur (mei) • Lancering website https://www.versnellingwoningbouw.nl/ (juni).
Start van het uitvoeringsprogramma Versnelling Woningbouw 2021-2024.		Het programma is in januari 2021 gestart.
1e voortgangsrapportage uitvoeringsprogramma Versnelling Woningbouw 2021-2024		In november 2021 is de eerste voortgangsrapportage van het uitvoeringsprogramma Versnelling Woningbouw 2021 -2024 aan de Provinciale Staten opgeleverd.
Update subsidieverordening binnenstedelijke ontwikkeling		Voor het programma Versnelling Woningbouw 2021 – 2014 is een bijpassende nieuwe subsidieverordening in werking getreden per 1 april 2021.
Communicatieplan uitvoeringsprogramma versnelling woningbouw 2021-2024		Een communicatieplan vastgesteld met daarin de communicatiestrategie. In 2021 zijn 2 nieuwsbrieven uitgebracht en er is een nieuwe website https://www.versnellingwoningbouw.nl/gelanceerd .
Provinciale woningmarktmonitor is geoptimaliseerd		In januari 2021 is de nieuwe monitor Wonen gelanceerd. https://monitorwonen.provincie-utrecht.nl/ . De Monitor Wonen is in de plaats van de woningmarktmonitor gekomen.

		De monitor bevat concrete informatie over thema's als woningvoorraad, nieuwbouw, samenstelling voorraad, bevolking, migratie & koop- en huurcijfers. Hierbij zijn ontwikkelingen op diverse schaalniveaus zichtbaar.

1.3.2 Het provinciaal woningmarktbeleid ondersteunt beter de woningbouwopgave

Toelichting op meerjarendoel

Betaalbaarheid

De betaalbaarheid op de woningmarkt staat sterk onder druk. Starters en mensen met middeninkomens vinden steeds moeilijker een woning. Daarom hebben we in 2021 op verschillende manieren bijgedragen om het sociale en middeldure segment (koop en huur) te versterken. Dit doen we door kennisdeling, inzet van expertise en capaciteit en financiële ondersteuning. Een voorbeeld is een pilot in Nieuwegein om de samenwerking tussen partijen op het gebied van middenhuur te versterken. Daarnaast gaven we adviesbureau STEC opdracht om de financieringsmogelijkheden van betaalbare koop te onderzoeken. Hierbij is Koopgarant één van de vormen. Centraal staat welke rol we hierin kunnen pakken. In 2022 wordt dit onderzoek voortgezet.

Flexwonen

Flexwonen is een breed koepelbegrip. Het kan gaan om het realiseren van tijdelijke woningen of om het realiseren van (permanente) woningen die specifiek worden benut voor tijdelijke huisvesting.

In 2021 hebben we het flexwonen gestimuleerd door kennisdeling en:

- In samenwerking met de provincie Gelderland en het Kadaster is een *Locatiescan Flexwonen* toegepast in de Regio Foodvalley.
- Samen met het Rijk, andere provincies, diverse experts en marktpartijen onderzoeken we concepten voor financiering en hergebruik van tijdelijke woningen.
- [Onderzoek\[1\]](#) naar de huisvestingssituatie van arbeidsmigranten in de provincie Utrecht.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/provincie-wil-snellere-bouw-van-tijdelijke-flexwoningen>

Nieuwe woonvormen

In samenwerking met de gemeente Utrecht is het concept van de wooncoöperatie uitgewerkt. Begin 2022 zal een financieringssysteem voor de wooncoöperatie gereed zijn.

We hebben in 2021 tien projecten met nieuwe woonvormen ondersteund. Dit waren voornamelijk adviesgesprekken waarna initiatiefnemers of gemeenten hun plannen verder konden uitwerken. Twee van de projecten hebben wij financieel ondersteund:

- Wooncoöperatie De Jelt. Zie ook de website: <https://www.dejelt.nl/>
- Gemeente Houten wil op de locatie Beverakker woningen realiseren, waarvan een deel voor mensen die (sociaal/maatschappelijke) zorg nodig hebben en een ander deel voor CPO-groepen, met inbegrip van starters.

Doorstroming

In samenwerking met de gemeenten van de regio U16 hebben we het project "Woonstroom" gestart. Doorstroming naar een passende woonvorm laat eengezinswoningen achter en creëert ruimte voor gezinnen. Een platform is samengesteld van publieke en private partijen waarmee we samenwerken om de doorstroming daadwerkelijk een impuls te geven. Hiertoe is de Challenge Doorstroming gelanceerd (juli 2021). Doel is ideeën uit de markt op te halen om de groep vijftigplussers versneld te laten doorstromen op de (Utrechtse) koopwoningmarkt. Begin 2022 worden de winnaars bekend gemaakt. <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/challenge-doorstroming-woningzoekende-centraal-zetten>

[1] Rapport 'Arbeidsmigranten in de Utrechtse gemeenten' (Companen en Decisio, 26 april 2021)

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
De provincie heeft 10 woningbouwprojecten in het sociale en middeldure segment ondersteund		Alle 50 projecten die we hebben ondersteund, hebben een betaalbare component. Hiervan hebben we 28 projecten financieel ondersteund, waarvan 13 specifiek in het sociale en middeldure segment.
Actieve agendering en lobby bij het Rijk		We hebben ingezet op de volgende onderwerpen: • voortzetting van de instrumenten van de Woningbouwimpuls en Flexpoolregeling in de nieuwe kabinetsperiode • Woondeal regio Amersfoort; op 28 april 2021 een werkbezoek georganiseerd voor BZK aan drie versnellingsprojecten uit de woondeal. • Aansluiting metropoolpoort Amersfoort CS/Schothorst (Langs Eem en Spoor & Hoefkwartier) op de lijst van "14" grootschalige woningbouwlocaties • UNED, Ontwikkelbeeld regio Amersfoort, Verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen - Regio Foodvalley • Afschaffing verhuurdersheffing. • Voorstellen voor afspraken op het woondossier met het nieuwe kabinet via het "Utrechts aanbod" (november 2020), het "position paper woningbouw" (juni 2021) en het met VNG, IPO en de UvW opgestelde document "Kracht groen herstel van Nederland" (maart 2021). Hierin zijn voorstellen voor afspraken met het nieuwe kabinet zijn opgenomen
Afspraken met het Rijk over het creëren van goede voorwaarden om de grote woningbouwopgave in de provincie mogelijk te maken		Met het Rijk bestaan de volgende afspraken: • Woondeal U16, in 2021 uitgebreid met woondeal regio Amersfoort • De metropoolpoort Amersfoort CS/Schothorst (Langs Eem en Spoor & Hoefkwartier) in 2021 toegevoegd aan de lijst van "14" grootschalige woningbouwlocaties. • Een subsidie van €2,5 miljoen van het Ministerie van BZK ontvangen voor flexpool.
Er is zichtbaar gewerkt aan kennisontwikkeling, kennisdeling en monitoring		• Webdossier middenhuur vormgegeven op de website. • Webinar Hoogbouw (januari) • Kennisbijeenkomst betaalbare middenhuur op 27 mei. Zie ook: Kennisbijeenkomst betaalbare middenhuur. • Monitor Wonen is gelanceerd ter vervanging van de woningmarktmonitor. • In 2021 is gewerkt aan een nieuw systeem voor het registreren van de plancapaciteit woningbouw. Deze Planregistratie Wonen zal

		begin 2022 in gebruik worden genomen door o.a. gemeenten en provincie.

1.3.3 Wijken zijn vitaler door een integrale aanpak van sociale en fysieke wijilvernieuwing

Toelichting op meerjarendoel

Wij hebben in 2020 met het Rijk en de gemeenten Utrecht, Nieuwegein en Zeist een Regio Deal voor de wijken Overvecht, Batau en Vollenhove gesloten. Daarnaast zijn afspraken gemaakt met de gemeente Amersfoort in de Samenwerkingsovereenkomst voor de wijk Soesterkwartier. De uitvoering van de geplande activiteiten en projecten heeft in 2021 veelal doorgang kunnen vinden. Wel zijn vanwege de beperkingen door de coronacrisis soms aanpassingen nodig geweest in de werkwijze en de manier waarop de contacten met de inwoners en andere betrokkenen werden vormgegeven. In een enkel geval zijn activiteiten noodgedwongen doorgeschoven. Voor het Soesterkwartier hebben de coronabeperkingen tot enkele maanden vertraging geleid bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma. Dit uitvoeringsprogramma wordt in samenwerking met de bewoners opgesteld en komt naar verwachting begin 2022 gereed. Het kennis- en monitoringsprogramma dat samen met RIVM, Universiteit Utrecht en GGDrU is opgezet richt zich op monitoring van de voortgang van de Vitale Wijkenaanpak. In 2021 is een nulmeting uitgevoerd binnen de vier wijken. In de resterende looptijd zal het aantal indicatoren worden uitgebreid en zal naast kwantitatieve dataverzameling en analyse ook worden ingezet op kwalitatieve monitoring waarbij maatwerk per wijk mogelijk is.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Oppakken van afspraken met de vier genoemde gemeenten, met de provincie als zichtbare partner		De afspraken binnen de Vitale Wijken aanpak zijn opgepakt in samenwerking tussen de vier gemeenten en provincie. Koppelkansen met andere provinciale programma's worden benut.
Aanpak Vitale wijken is in uitvoeringsplannen uitgewerkt		Voor de wijken Overvecht, Batau en Vollenhove zijn uitvoeringsplannen uitgewerkt. Voor het Soesterkwartier is het uitvoeringsplan vanwege corona vertraagd. Dit wordt naar verwachting in de eerste helft van 2022 opgeleverd.
Er is gestart met een provinciebrede community of practice voor de Vitale Wijken aanpak		De community of practice beperkt zich nog tot de vier direct betrokken wijken en zal in 2022 worden verbreed naar andere gemeenten binnen de provincie.
Kennis en monitoringsprogramma, opgezet in samenwerking met de gemeenten, Rijk en kennispartners en uitvoering nulmeting		Het kennis- en monitoringsprogramma Vitale Wijkenaanpak is opgezet en de nulmeting is uitgevoerd en opgenomen in een factsheet per wijk.

Verbonden partijen

Dit programma kent geen verbonden partijen.

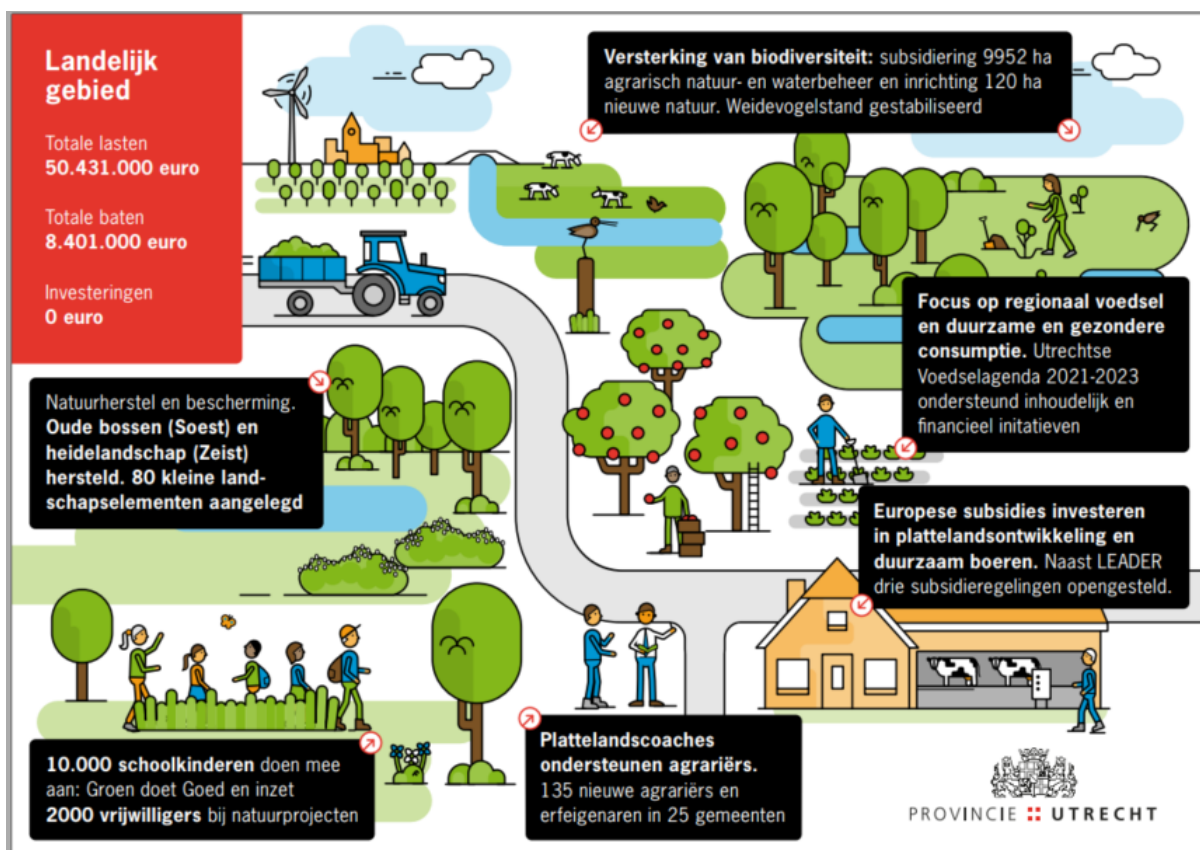
Programma 2. Landelijk gebied

Programmadoel

Toelichting op programmadoel

De provincie werkt aan het behouden en versterken van natuur en landschap (biodiversiteit), stimuleert duurzame landbouw en zet zich in voor een vitaal en (be)leefbaar landelijk gebied.

Infographic

Beleids- en meerjarendoelen in één oogopslag

2. Landelijk gebied	Hebben we gedaan wat we voorgenomen hadden?	Zijn we binnen de planning gebleven?	Is de realisatie in lijn met het budget?
2.1 Het natuurnetwerk (NNN) is robuust (ontwikkeld)	●	●	●
2.1.1 Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is verder gerealiseerd (groter van oppervlakte)	●	●	
2.1.2 De groene contour is verder gerealiseerd	●	●	
2.1.3 Natuurgebieden zijn beter met elkaar verbonden	●	●	
2.2 De kwaliteit van de natuur is goed/divers en veerkrachtig	●	●	●
2.2.1 Het beheer van bestaande bos-, natuur- en agrarische gebieden is effectiever en efficiënter	●	●	
2.2.2 De biodiversiteit in stad en platteland is verbeterd	●	●	
2.2.3 De balans tussen ingrepen/faunabeheer en instandhoudingsdoelen bewaken en verbeteren	●	●	
2.3 De verbinding tussen natuur, mensen en maatschappij is sterk	●	●	●
2.3.1 De betrokkenheid van inwoners bij natuur is groter en de samenwerking tussen bij natuur betrokken partijen is beter	●	●	
2.4 Duurzaamheid is een substantieel onderdeel van de Utrechtse landbouw	●	●	●
2.4.1 De landbouw is meer circulair, natuurinclusief, klimaatneutraal en economisch rendabel	●	●	
markt en Utrechtse inwoners kunnen gemakkelijker kiezen voor gezond en duurzaam voedsel.	●	●	
2.4.3 Het ongewenst gebruik van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) is door sloop of hergebruik teruggedrongen	●	●	
2.5 De leefbaarheid van het landelijk gebied is door lokale initiatieven versterkt	●	●	●
2.5.1 De leefbaarheid van het landelijk gebied en de kleine kernen is beter	●	●	

Wat heeft het gekost?

2. Landelijk gebied	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Vershil
Personeelslasten	9.900	10.010	10.340	10.379	-39
Materiële lasten	17.940	48.075	15.830	19.929	-4.099
Subsidies	33.968	6.010	26.065	20.124	5.941
Totaal Lasten	61.808	64.095	52.235	50.431	1.804
Baten	-10.486	-1.471	-7.103	-8.401	1.298
Totaal Baten	-10.486	-1.471	-7.103	-8.401	1.298
Saldo van lasten en baten	51.321	62.624	45.132	42.030	3.102
Stortingen in reserves	10.056	10.000	22.638	22.437	201
Onttrekkingen aan reserves	-18.651	-12.719	-9.248	-8.704	-544
Saldo van dit programma	42.726	59.905	58.522	55.762	2.760

02. Landelijk gebied	Stortingen 2021		Onttrekkingen 2021	
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve Gebiedsprocessen Stikstof	10.000	10.000	-413	-303
Reserve Programma Landelijk Gebied	12.638	12.437	-4.230	-3.854
Reserve Realisatiestrategie Natuurvisie	-	-	-4.605	-4.547
Totaal	22.638	22.437	-9.248	-8.704

Investeringsen

In dit programma zijn in 2021 geen (nieuwe) investeringen gedaan.

Doelenboom van dit programma

Beleidsdoel		Meerjarendoel	
2.1	Het natuurnetwerk (NNN) is robuust (ontwikkeld)	2.1.1	Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is verder gerealiseerd (groter van oppervlakte)
		2.1.2	De groene contour is verder gerealiseerd
		2.1.3	Natuurgebieden zijn beter met elkaar verbonden
2.2	De kwaliteit van de natuur is goed/divers en veerkrachtig	2.2.1	Het beheer van bestaande bos-, natuur- en agrarische gebieden is effectiever en efficiënter
		2.2.2	De biodiversiteit in stad en platteland is verbeterd
		2.2.3	De balans tussen ingrepen/faunabeheer en instandhoudingsdoelen bewaken en verbeteren
2.3	De verbinding tussen natuur, mensen en maatschappij is sterk	2.3.1	De betrokkenheid van inwoners bij natuur is groter en de samenwerking tussen bij natuur betrokken partijen is beter)
2.4	Duurzaamheid is een substantieel onderdeel van de Utrechtse landbouw	2.4.1	De landbouw is meer circulair, natuurinclusief, klimaatneutraal en economisch rendabel
		2.4.2	Utrechtse voedselproducenten produceren meer voor de regionale markt en Utrechtse inwoners kunnen gemakkelijker kiezen voor gezond en duurzaam voedsel.
		2.4.3	Het ongewenst gebruik van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) is door sloop of hergebruik teruggedrongen
2.5	De leefbaarheid van het landelijk gebied is door lokale initiatieven versterkt	2.5.1	De leefbaarheid van het landelijk gebied en de kleine kernen is beter

2.1 Het natuurnetwerk (NNN) is robuust ontwikkeld

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het NNN is de ruggengraat van de Utrechtse natuur en van wezenlijk belang voor behoud en herstel van de biodiversiteit.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Het natuurnetwerk (NNN) is robuust (ontwikkeld)	Rekening 2020	Primaire Bijgestelde begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	4.377	4.228	4.366	4.373	-7
Materiële lasten	8.503	15.349	4.606	7.231	-2.625
Subsidies	3.445	0	3.860	1.912	1.948
Totaal Lasten	16.326	19.577	12.832	13.515	-683
Baten	-3.636	-1.400	-5.074	-5.743	669
Totaal Baten	-3.636	-1.400	-5.074	-5.743	669
Saldo van baten en lasten	12.690	18.177	7.758	7.772	-14

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Nieuwe natuur	De verwerving/ functieverandering nieuwe natuur cumulatief.	ha	1.570	954	+125	967
Fauna-passages	Het aantal gerealiseerde grote faunapassages/ecoducten per jaar gedurende de coalitieperiode 2019-2023.	getal	2	0	1	1
Effect indicatoren						
Ontwikkeld e nieuwe natuur (V-4)	De ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden binnen het natuurnetwerk Nederland (NNN).	ha	4.264	1.863	+300	1.983

Toelichting op afwijkingen.

Er zijn geen substantiële afwijkingen.

Meerjarendoelen

2.1.1 Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is verder gerealiseerd (groter van oppervlakte)

Toelichting op meerjarendoel

Verwerving en functieverandering nieuwe natuur

De geplande uitbreiding van het Utrechtse deel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is 1.570 hectare in de periode 2011-2027. Dit doen we door de functie van gronden aan te passen,

bijvoorbeeld van landbouwgrond naar natuurgrond. We kopen hiervoor gronden aan, voeren kavelruilen uit en verstrekken subsidie voor omvorming naar natuur. Voor de subsidieverstrekking hebben we twee actieve regelingen:

- de SKNL-functieverandering (voor omvorming van grond in bezit bij particulieren)
- de UVAN-regeling (voor aankoop van grond in bezit van een derde óf pachtvrij maken van natuurgrond)

Wij hebben 13 hectare nieuwe natuur gerealiseerd in 2021 door middel van functieverandering. Dat wil zeggen dat gronden die voorheen de functie 'landbouw' hadden, nu de functie 'natuur' hebben gekregen. Vervolgens moeten deze gronden nog worden ingericht als natuurgebied en moet de bestemming nog worden gewijzigd. Als de provincie de grond heeft aangekocht, moet deze nog worden verkocht aan een eindbeheerder. De gerealiseerde oppervlakte van 13 hectare is flink minder dan de geplande 125 hectare. Het achterblijvende resultaat kent een aantal oorzaken. Een deel van de eigenaren in het landelijk gebied staat niet open voor verkoop of omvorming van hun gronden naar natuur. Zonder medewerking van de huidige eigenaren is de opgave zeer lastig te realiseren. Ook blijft de druk op de gronden hoog door de vele claims in de grondmarkt. Die zijn van overheden, bedrijven en investeerders.

Er is ook een effect van COVID-19. Hierdoor was het de afgelopen twee jaar niet goed mogelijk om grondeigenaren te bezoeken. Er zijn minder onderhandelingen en transacties gestart. De bezoeken, die wel konden plaatsvinden, leiden over het algemeen niet direct tot aankoop. Aankoop van grond is vaak een proces van meerdere jaren.

Door inzet in 2021 komt er, bovenop de 13 hectare gerealiseerde nieuwe natuur, nog 23 hectare beschikbaar voor functieverandering naar natuur in 2022. Dit is, in nauw overleg met de kopgroep Akkoord van Utrecht, bereikt door het NNN op verschillende plekken anders te begrenzen. De functieverandering in het bestemmingsplan vindt plaats na het afgeven van een subsidie voor de functieverandering. Het gaat om gronden van derden. Herbegrenzing houdt in dat we bekijken of we de grenzen van de te realiseren NNN kunnen aanpassen. Hierdoor brengen we kansrijke gebieden die gelijke of betere ecologische waarden hebben alsnog onder bij het NNN. Minder kansrijke gebieden halen we uit de begrenzing. Het totaal van de te realiseren NNN blijft daarmee gelijk.

Inrichting nieuwe natuur

Naast verandering van de functie van de grond worden gronden ook ingericht naar natuur. Hiermee maken we de grond geschikt voor waardevolle natuur met een hoge biodiversiteit.

In 2021 is er 120 hectare nieuwe natuur ingericht door de provinciale organisatie, terreinbeherende organisaties en/of particuliere eigenaren. Dit is minder dan de lineair geplande 300 ha per jaar. Het gaat om inrichtingsprojecten in het N2000-gebied [Oostelijke Vechtplassen](#), Landgoed De Boom in de Gelderse Vallei en Ruimte voor de Lek-projecten in de uiterwaarden. Met name in de uiterwaarden zien wij al een sterke verbetering van de biodiversiteit door de realisatie van natuurontwikkelingsprojecten.

In de planning voor de in te richten nieuwe natuur waren voor 2021 de internationaal beschermde natuurgebieden Elster Buitenwaarden (120 ha) en Lunenburgerwaard (60 ha) opgenomen. Dit zijn deelgebieden van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Voor de projecten Elster Buitenwaarden en Lunenburgerwaard was het ingewikkeld om een vergunning te krijgen door externe factoren. Hoewel het Rijk de regels voor grondverplaatsing al had verruimd, bleek het onder die voorwaarden nog steeds niet mogelijk de werkzaamheden in de uiterwaarden voort te zetten.

Hierdoor zijn de werkzaamheden voor de [Lunenburgerwaard](#) pas later in 2021 gestart. Ook starten de werkzaamheden voor de Elster Buitenwaarden pas in 2022, in verband met PFAS problematiek. Afronding van de Lunenburgerwaard vindt plaats in 2022. Afronding van de Elster Buitenwaarden in 2023. Daarnaast had een grote terreineigenaar uitstel gevraagd voor de inrichting van een aantal gebieden. Dit komt door gebrek aan personele capaciteit bij deze organisatie om de inrichting te begeleiden.

Versnelling natuurrealisatie

We zijn er in de afgelopen jaren niet in geslaagd om de begrote hectares functieverandering en inrichting te realiseren. Vanwege de urgentie van dit probleem hebben we Provinciale Staten hiervan

in november 2021 op de hoogte gesteld in de Nota van aanbevelingen bij de Rapportage Natuur. De achterblijvende NNN-realiseringsprobleem is een probleem dat bij veel provincies speelt en daarom is in november 2021 door het Interprovinciaal Overleg (kortweg IPO) en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (kortweg LNV) de Taskforce versnelling natuurbeleid ingesteld. In de zomer van 2022 wordt een advies verwacht van deze taskforce.

Specifiek in Utrecht is in 2021 daarom in overleg met de partners in het landelijk gebied uit de Kopgroep Akkoord van Utrecht (waarin de NNN-opgave is vastgelegd) gewerkt aan een actieplan versnelling natuur. We zijn gestart met de volgende vijf maatregelen om de realisatie van de natuur te versnellen:

1. We stimuleren en faciliteren dat een derde partij de realisatie van de natuuropgave oppakt.
2. We stellen in 2022 een grondbank op en bekijken of en hoe we ruilgrond beschikbaar kunnen stellen.
3. We doen onderzoek naar mogelijke combinatievormen van natuur met landbouw.
4. Voor gronden met een natuuropgave gaan we gericht eigenaren en andere betrokkenen (zoals aangrenzende eigenaren) benaderen voor deelname. Bij de voorbereiding en uitvoering van de natuurrealisatie gaan we betrokkenen begeleiden.
5. We voeren herbegrenzings- en grootschalige kavelruilen uit.

In het afgelopen jaar zijn nu een groot aantal aankoopdossiers onder de loep genomen en worden in 2022 externen ingehuurd om te helpen alle eigenaren waar nog geen contact mee was te bezoeken. Daarnaast is gewerkt aan het uitbreiden van het instrumentarium. Bijvoorbeeld door het openstellen van de [verplaatsingsregeling ten behoeve van natuur](#) voor agrariërs. Ook is de beheervergoeding verhoogd van 75% van de normkosten naar 84% van de normkosten. Daarnaast subsidiëren we 100% van de inrichtingskosten in plaats van de eerdere 95%. Mogelijk leidt dit tot een versnelling van de natuurrealisatie.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
125 hectare is van functie veranderd		Op 13 hectare heeft functieverandering plaatsgevonden en 23 ha is begrensd als NNN en hiervoor zal in 2022 de functie veranderen door middel van een subsidieaanvraag.
300 hectare nieuwe natuur is ingericht waaronder de gebieden Elster Buitenwaarden, Lunenburgerwaard en Oostelijke Vechtplassen.		Er is 120 hectare ingericht.

2.1.2 De Groene Contour is verder gerealiseerd

Toelichting op meerjarendoel

Met de Groene Contour willen wij het Natuurnetwerk Nederland versterken. In het coalitieakkoord hebben wij opgenomen dat we in de deze coalitieperiode 400 hectare groene contour realiseren. Hiervoor hebben wij €12 miljoen beschikbaar gesteld. Het streven is dat we in de periode 2020-2023 circa €10 miljoen investeren in het uitvoeren van de Groene Contour. De overige €2 miljoen zullen we uiterlijk in 2024 besteden. In 2021 leveren we een uitvoeringsplan op.

[Wij hebben een instrumentenkader Uitvoering Groene Contour](#) vastgesteld. Dit is mede gebaseerd op de pilot Groene Contour. Het instrumentenkader bevat een aantal inrichtingsvormen. Wij hebben in 2021 een subsidieregeling opengesteld voor twee van de vijf inrichtingsvarianten. Hiermee kunnen we de uitvoering starten. Zowel binnen als buiten de uiterwaarden kunnen hele percelen in de Groene Contour worden omgevormd naar natuur. De operationalisering van drie inrichtingsvarianten stuitte op complexe uitvoeringsaspecten. Deze inrichtingsvarianten moeten in 2022 juridisch en technisch inhoudelijk nog worden goedgekeurd. We gaan onder meer na of deze vormen staatssteun-technisch uitvoerbaar zijn. We hebben gesprekken gevoerd met eigenaren van gronden in de uiterwaarden met de bestemming Groene Contour. Er is inmiddels een aantal partijen die interesse hebben in

deelname. Onze inzet heeft nog niet geleid tot daadwerkelijke realisatie van groene contour hectares.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Uitvoeringsplan realisatie Groene Contour is opgesteld.		Het instrumentenkader voor de uitvoering is opgesteld.
Het plan realisatie Groene Contour is in uitvoering.		2 van de 5 instrumenten zijn voor uitvoering opengesteld.

2.1.3 Natuurgebieden zijn beter met elkaar verbonden

Toelichting op meerjarendoel

Grootschalige verbindingen/faunapassages

Het Natuurnetwerk Nederland kan alleen functioneren als de natuurgebieden onderling zijn verbonden. Barrières door infrastructuur, zoals provinciale wegen, kunnen we oplossen door faunapassages en ecoducten aan te leggen. In het huidige beleid zijn nog twee ecoducten voorzien: bij de N237 en de N226. In een ontsnipperingsplan 2.0 geven wij aan hoe effectief en efficiënt bestaande faunapassages bij provinciale infrastructuur zijn. Daarnaast geven we aan welke knelpunten we de komende jaren nog moeten aanpakken, bijvoorbeeld om de passeerbaarheid van provinciale wegen voor de fauna te verbeteren. Op basis van dit plan starten we met de uitvoering van verschillende maatregelen.

Het project faunapassage Griftenstein onder de N237 bij De Bilt is afgerond en opgeleverd. Daarnaast zijn we gestart met de voorbereiding van [de bouw van het ecoduct over de N226 bij Maarsbergen](#). Ook hebben wij het ontsnipperingsplan 2.0 opgesteld. In dit plan geven wij aan welke maatregelen nodig zijn om de barrière werking voor fauna van (provinciale) wegen te verminderen. Op basis van dit plan hebben wij bij verschillende wegen maatregelen uitgevoerd. Het gaat onder andere om de plaatsing van rasters en looprichels bij de N201 en N212 in de buurt van Marickendland en Groot-Mijdrecht-Noord. Hierdoor kunnen otters veilig de wegen oversteken. Langs de N237, dicht bij het landgoed Vollenhoven-Den Eik, zijn dassenrasters en wildroosters geplaatst. Ook zijn er bij de N237 Griftenstein extra rasters geplaatst om te voorkomen dat wandelaars te dicht bij de faunatunnel komen.

Kleinschalige verbindingen (groene dooradering)

Wij bereiken groene dooradering van het landelijk gebied door kleine landschapselementen aan te leggen. De planning was om begin 2021 een landschapsuitvoeringsplan vast te stellen. Hiermee continueren wij via het Platform Kleine Landschapselementen de aanleg van nieuwe landschapselementen.

Door gebrek aan ambtelijke capaciteit in onze organisatie hebben we het Landschapsuitvoeringsplan niet opgesteld in 2021. Daardoor hebben we het doorgeschoven naar 2022. Het Landschapsuitvoeringsplan wordt het uitvoeringskader voor het Platform Kleine Landschapselementen (KLE). De partners van het Platform KLE [hebben in 2021 samen 80 elementen aangelegd](#). De streefwaarde ligt op 90 elementen per jaar. Het platform is uitgebreid van 22 naar 23 partijen. Ook hebben wij met de partners een [nieuwe samenwerkingsovereenkomst](#) ondertekend voor 2022-2024.

Bestuurders van de 23 partijen hebben een nieuwe boomgaard aangeplant op 3 november 2021.
Voorstel FOTO opnemen

Bossenstrategie

In 2021 zijn we gestart met het schrijven van een [provinciaal strategisch bosbeleid](#). Het doel van dit bosbeleid is meer bos met kwaliteit. Het bosbeleid is onder andere gebaseerd op de Landelijke Bossenstrategie en het Klimaatakkoord (2019). In het strategisch bosbeleid geven wij ook aandacht aan kwaliteitsverhoging, bosbescherming en duurzaam gebruik van het bos. Het strategisch bosbeleid wordt in 2022 vastgesteld.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting

Oplevering ecopassage N237		De faunapassage N237 is afgerond en opgeleverd.
Start aanleg ecoduct over de N226 in 2021.		Gestart met de voorbereiding; de aanleg vindt plaats in 2022. De oplevering is voorzien in 2023.
Vastgesteld landschapsuitvoeringsplan		Het Landschapsuitvoeringsplan is doorgeschoven naar voorjaar 2022.
Vastgesteld Ontsnipperingsplan 2.0 en start uitvoering (via mobiliteitsprogramma) van maatregelen uit Ontsnipperingsplan 2.0.		Dit plan is vastgesteld. Wij zijn gestart met de uitvoering van diverse maatregelen.

2.2 De kwaliteit van de natuur is goed/divers en veerkrachtig

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Het Natuurnetwerk Nederland moet kwantitatief in orde zijn en voldoende omvang hebben om goed te kunnen functioneren. Daarnaast is de kwaliteit van de aanwezig of te ontwikkelen natuur van wezenlijk belang om de biodiversiteit te behouden en te versterken en moet er voldoende buffer zijn tegen invloeden van buitenaf (verdroging, verzuring, verstoring) en klimaatveranderingen.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

De kwaliteit van de natuur is goed/divers en veerkrachtig	Rekening 2020	Primaire Bijgestelde begroting 2021	Begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	4.132	3.955	4.084	4.087	-3
Materiële lasten	6.442	23.314	9.360	10.809	-1.449
Subsidies	15.368	3.615	17.342	14.247	3.095
Totaal Lasten	25.942	30.884	30.786	29.144	1.642
Baten	-1.923	-71	-1.743	-2.037	294
Totaal Baten	-1.923	-71	-1.743	-2.037	294
Saldo van baten en lasten	24.019	30.813	29.043	27.107	1.936

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Beheerde natuur (V-5)	Het beheer van bos- en natuurgebieden als % van de beoogde streefdoelen (oppervlakte in ha) binnen het natuur netwerk.	%	100 (33700 ha in 2017)	80	76	81%
Ecologisch beheerd agrarisch gebied	Het aantal hectares agrarisch gebied waar weidevogelbeheer wordt toegepast.	ha	8.400		8.400	8.400
Effect indicatoren						
Geen						

Toelichting op afwijkingen.

Er zijn geen substantiële afwijkingen.

Meerjarendoelen

2.2.1 Het beheer van bestaande bos- natuur- en agrarische gebieden is effectiever en efficiënter

Toelichting op meerjarendoel

Natuurbeheer

We dienen bestaande en/of gerealiseerde bos- en natuurgebieden op een juiste ecologisch wijze te beheren om de bestaande of gewenste natuur te behouden en te ontwikkelen. Zonder dit beheer verliezen we de bestaande kwaliteiten.

Van de 33.700 hectare natuurterrein komt 26.500 hectare voor subsidie in aanmerking. Dit is tevens onze streefwaarde. In 2021 hebben wij voor 21.464 hectare subsidie verleend. In 2021 hebben we daarmee volgens planning 81% van de streefwaarde bereikt.

Eind 2020 liepen er 22 contracten af van kleine beheerders met een totale oppervlakte van 266 hectare. Hiervan hebben wij 17 contracten voortgezet bij een collectief met een oppervlakte van 240 hectare.

Landelijk is besloten de tarieven voor natuurbeheer met terugwerkende kracht per 1-1-2021 te verhogen. De tarieven zijn verhoogd van 75% naar 84% van de standaardkostprijs per beheertype. Dit geldt ook voor de bijdragen zoals voor monitoring, openstelling en toezicht. De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) stelt hiervoor de financiële middelen beschikbaar via het provinciefonds. Wij hebben subsidiebeschikkingen met terugwerkende kracht aangepast.

Agrarisch natuurbeheer

De kwaliteit van natuur (biodiversiteit) in het agrarisch gebied staat sterk onder druk. Met agrarisch natuurbeheer krijgen de karakteristieke flora en fauna op het boerenland weer kansen ([bijvoorbeeld weidevogelbeheer](#)).

Voor 2021 hebben wij subsidie verleend voor een uitbreiding van 53 hectare agrarisch natuurbeheer voor een bedrag van € 0,22 miljoen. De uitbreiding betrof alleen het leefgebied droge dooradering en categorie water. Daarmee komt de totale subsidie ANLb voor 2021 op € 7,30 miljoen voor 9.952 hectare. Hiervan is € 6,32 miljoen (9.364 ha) voor agrarisch natuurbeheer en € 0,98 miljoen (588 ha) voor agrarisch waterbeheer. De subsidies zijn voor 50% gefinancierd uit EU-middelen. De overige 50% zijn door de waterschappen (voor waterbeheer) en de provincie gefinancierd. De uitbreiding hebben wij beperkt gehouden omdat het budget met de lopende contracten bijna volledig was benut.

Het bestuurlijk Utrechts Samenwerkingsmodel natuurtoezicht heeft de Toezichtkalender 2021 vastgesteld. De uitvoering heeft hinder gehad van de gevolgen van Covid-19 en drukte in de natuur.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Het areaal met subsidie natuurbeheer is met 300 hectare gegroeid.		Het areaal subsidie natuurbeheer is gegroeid met 293 hectare.
Contracten natuurbeheer die aflopen, zijn vernieuwd.		Van de 266 hectare aan aflopende contracten is 240 hectare in nieuwe contracten voortgezet.
Het aantal hectare agrarische grond waarvoor we subsidie verstrekken, blijft gelijk.		Het aantal hectares agrarische grond waarvoor subsidie wordt verstrekt is iets hoger (53 hectare) dan vorig jaar.
Op basis van het Utrechts samenwerkingsmodel is een toezichtkalender voor 2021 vastgesteld.		Het bestuurlijk Utrechts Samenwerkingsmodel natuurtoezicht heeft de Toezichtkalender 2021 vastgesteld. De uitvoering heeft hinder gehad van de gevolgen van Covid-19 en drukte in de natuur.

2.2.2 De biodiversiteit in stad en platteland is verbeterd

Toelichting op meerjarendoel

Bescherming en kwaliteitsbescherming leefgebieden

Naast bestendigen van de natuurkwaliteiten (2.2.1) is het belangrijk om, waar mogelijk, natuurkwaliteiten te verhogen.

Dit omvat bijvoorbeeld het stimuleren van maatregelen die leiden tot bescherming, instandhouding of herstel van biotopen (leefgebieden) en leefomgevingen van de benoemde aandachtsoorten.

Voor de verbetering van de natuurkwaliteit in leefgebieden en voor soortgerichte maatregelen kan subsidie worden aangevraagd.

Met de Subsidie Kwaliteitsimpuls natuur en landschap (SKNL) en onze [Uitvoeringsverordening biodiversiteit](#) provincie Utrecht (USB) zijn diverse projecten gerealiseerd. Hiermee is de kwaliteit van de natuur verbeterd. Dit heeft een positief effect op het leefgebied van soorten.

Bij Soest is een oude boskern met eikenstrubben, jeneverbessen en vliegdennen hersteld. Hierdoor is het leefgebied van de hier voorkomende zeldzame stuifzandkorstmossen en de zandhagedissen verbeterd.

Op Noord-Heidestein is conform de Bos-heide notitie het oorspronkelijke heidelandschap hersteld. Met de heide, open bos, stuifzand en schrale akkertjes omzoomd door doornhagen profiteert een aandachtsoort zoals de grauwe klauwier.

Het aantal subsidieaanvragen voor biodiversiteitsprojecten via de SKNL en de USB is helaas lager dan verwacht. Bij de Slotwijziging hebben we de begroting daarom naar beneden bijgesteld. Achteraf is gebleken dat we dit te veel hebben bijgesteld waardoor er uiteindelijk een budgetoverschrijding van € 0,25 miljoen is opgetreden. Wij hebben in totaal 7 nieuwe projectaanvragen geschikt. Uit de gesprekken die wij met de terreinbeheerders hebben gevoerd komt naar voren dat potentiële aanvragers de aanvraagprocedure als complex ervaren en capaciteitstekorten ondervinden. Ook zien we dat de doorlooptijd van projecten steeds langer wordt. Dit komt doordat aanvragers de regelgeving ingewikkeld vinden. Hierdoor is een aantal projecten, dat in de voorgaande jaren is geschikt, nog niet of maar gedeeltelijk uitgevoerd. Hierdoor hebben partijen steeds minder belangstelling om te starten met kleine projecten. Vooral bij Staatsbosbeheer zien wij nog veel kansen voor kwaliteitsverbetering in de natuurterreinen en soortgerichte maatregelen. Staatsbosbeheer heeft echter aangegeven dat zij, naast alle N2000 herstelmaatregelen, het SPUK Programma Natuur en natuurontwikkeling NNN, op dit moment geen capaciteit heeft voor andere projecten. In 2022 gaan we de USB herzien en beter afstemmen op de praktijk zonder het doel uit het oog te verliezen.

Actieplan weidevogels

Voor het behouden en herstellen van de weidevogelstand zetten we via het Actieplan weidevogels gedurende 3 jaar extra middelen in voor het verbeteren van de weidevogelgebieden.

De beschikbare middelen voor de periode 2019-2021 zijn benut. In de meeste weidevogelreservaten zoals Eemland, Poelweg (ten noorden van Waverveen), Mijdrechtse- en Wilnis Bovenlanden en polder Botshol hebben we inrichtingsmaatregelen uitgevoerd en waterpompen geplaatst. Dit geeft een belangrijke kwaliteitsverbetering in deze weidevogelgebieden. Met een deel van het beschikbare budget hebben we agrarische collectieven ondersteund bij het weidevogelbeheer. In de Rapportage Natuur 2017-2021 hebben wij vermeld dat de Utrechtse weidevogelstand gestabiliseerd lijkt te zijn en dat er sprake is van een lichte toename van de gruttostand in onze provincie. De telling van de weidevogels in 2021 bevestigt dit.

Ecologisch bermbeheer

Samen met onder andere de Vlinderstichting hebben wij voorstellen gedaan voor aanpassingen van het ecologisch berm- en oeverbeheer voor 2021.

Op basis hiervan hebben we het ecologisch berm-, sloot- en oeverbeheer langs de provinciale wegen in 2021 verder geoptimaliseerd. Hierbij werkt de beheerder volgens de systematiek van Kleurkeur van de Vlinderstichting. Essentieel daarbij is dat bij de verschillende maaibeurten een deel van de vegetatie blijft staan. Hiermee krijgen planten, insecten en bijvoorbeeld amfibieën voortplantings-, dekkings- en overwinteringsmogelijkheden. Het maaisel wordt afgevoerd om verschraling te bevorderen. Dit verbetert de soortenrijkdom van de flora. De gezamenlijke provincies doen meerjarig onderzoek om te zien of deze vorm van bermbeheer positief uitpakt voor natuurlijke bestrijders van de eikenprocessierups.

In 2021 hebben wij het praktijknetwerk bloeiende bermen verder uitgerold naar het oosten van de provincie. Deelnemende partijen zoals gemeenten, waterschappen, terreinbeheerders, agrariërs en

particulieren delen aan de hand van praktijkvoorbeelden kennis en ervaring met elkaar. Hiermee stimuleren zij het ecologisch bermbeheer.

Biodiversiteit stad en dorp

Conform het voornemen in het coalitieakkoord is op 18 mei 2021 een aanpak voor biodiversiteit in de gebouwde omgeving vastgesteld: de Aanpak Biodiversiteit in Stad en Dorp. Zie hiervoor verder 2.2.3.

Herstel- en instandhoudingsmaatregelen Natura 2000-gebieden

Vanwege de overbelasting met stikstof in onze Natura 2000-gebieden en om verdere verslechtering zoveel mogelijk te voorkomen, gaan we door met de uitvoering van maatregelen voor herstel en instandhouding van de N2000 gebieden.

Op basis van de N2000-beheerplannen en de PAS-gebiedsanalyses zijn de onderstaande maatregelen uitgevoerd:

Binnenveld

In het Binnenveld is de sanering van de vuilstort Duphar afgerond en is gestart met de sanering van de vuilstort Ketelweg. Wij hebben fase 1 van het Proefproject kwelputten afgerond. Uit veldonderzoek is gebleken dat de chemische werking van de kwelputten niet kan worden vastgesteld via een proef in het gebied. Dit is wel een vereiste voor acceptatie als erkende herstelmaatregel. Bovendien brengt de proef hoge kosten met zich mee. Daarom hebben wij na overleg met alle betrokkenen besloten de kwelproef op de beoogde locatie te beëindigen. We wachten af wat de hydrologische herstelmaatregelen opleveren en besluiten over enkele jaren of we alsnog een proef gaan uitvoeren.

Kolland en Overlangbroek

Doordat de afstemming met de omgeving meer tijd vraagt, hebben wij het laatste deel van de werkzaamheden bij deze N2000-gebieden doorgeschoven naar 2022.

Zouweboezem

Wij hebben een SKNL-subsidie verstrekt aan het waterschap Rivierenland voor het baggeren van de Oude Zederik.

Oostelijke Vechtplassen

In de Oostelijke Vechtplassen hebben we de laatste herstelmaatregelen van het voormalige Programma Aanpak Stikstof uitgevoerd. Hierbij zijn ook maatregelen op enkele particuliere terreinen uitgevoerd. Dit voor de ontwikkeling van schraallanden en trilvenen.

Neder-Rijn

In de Amerongse Bovenpolder is de verruiging van de graslanden aangepakt en zijn rasters geplaatst zodat het gebied beter kan worden beheerd. In de Lunenburgerwaard is gestart met de uitvoering van het natuurherstelproject.

Er is een aanvullend PFAS-bodemonderzoek uitgevoerd in de Elster Buitenwaarden, om inzicht te krijgen in de PFAS-gehalten. Onlangs heeft Rijkswaterstaat schriftelijk ingestemd met de verwerking van gebiedseigen grond binnen het project, omdat de toetsingswaarden uit het Handelingskader PFAS niet zijn overschreden. Op enkele plekken langs de Neder-Rijn liggen de PFAS-waarden wel boven de toetsingswaarden en daar moet de grond worden afgevoerd. Met deze toestemming van Rijkswaterstaat kan de voorbereiding van de uitvoering weer worden opgepakt. Na drie jaar stilstand vanwege PFAS, kan in 2022 dan toch de schop in de grond.

Eemmeer & Gooimeer Zuidoever

Onder verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat is het rapport 'De actualisatie doeluitwerking van vogelrichtlijnsoorten IJsselmeergebied 2020' opgesteld. Dit rapport beschrijft de ontwikkeling van de niet broedvogels over de periode 1976 –2020 en de broedvogels over de periode 1990 – 2020 in het hele IJsselmeergebied inclusief de randmeren. De resultaten bieden een handvat voor het treffen van beheermaatregelen voor de komende jaren.

SPUK Programma Natuur

In 2021 hebben we van het Rijk een specifieke uitkering (SPUK) van € 4,58 miljoen ontvangen voor de uitvoering van de 1e fase Programma Natuur. De middelen zijn bedoeld voor de uitvoering van

herstelmaatregelen in de jaren 2021-2023 (met uitloop tot 2025). De focus van de maatregelen ligt op de overbelaste, stikstofgevoelige leefgebieden van soorten. De subsidieregeling SKNL is in 2021 geschikt gemaakt voor subsidieverlening aan terreineigenaren in het kader van de SPUK. In 2021 is € 0,84 miljoen beschikbaar voor baggermaatregelen in Natura-2000 gebied Zouweboezem.

Gebiedsgerichte aanpak Stikstof

In 2021 is de Wet Stikstof en Natuurherstel (Wsn) in werking getreden. In de Wsn zijn de omgevingswaarden vastgelegd die bepalen in welk tempo de stikstofdepositie in Nederland moet afnemen. Provincies hebben een inspanningsverplichting om zoveel mogelijk bij te dragen aan de realisatie van de omgevingswaarden. In de gebiedsgerichte aanpak staat de integrale benadering voorop. De gebiedsprocessen rondom de stikstofgevoelige N2000-gebieden zijn allemaal in 2021 opgestart. In deze gebiedsprocessen wordt samen met de gebiedspartners gekeken welke onderwerpen er buiten de stikstofopgave nog meer spelen. Daarnaast wordt er bekeken welke sectoren allemaal een bijdrage kunnen leveren. Binnen de gebiedsprocessen is nog veel afhankelijk van externe factoren, ook omdat er op landelijk en interprovinciaal niveau nog veel vragen beantwoord moeten worden. De inzichten die we hebben opgedaan in het afgelopen jaar hebben geleid tot het opstellen van een handelingskader gebiedsgerichte aanpak Stikstof. Deze aanpak is in maart 2022 door PS vastgesteld. In 2021 zijn we ook gestart met het 'vullen' van de instrumentenkoffer. Samen met de gebiedspartners zijn we aan het onderzoeken welke instrumenten nodig zijn om tot stikstofreductie te komen. De instrumentenkoffer is gericht op de blijvende agrariër, maar we verwachten dat alle sectoren een bijdrage zullen leveren. In 2021 zijn op basis van jurisprudentie de regels voor intern salderen gewijzigd. Daarnaast is samen met de provincie Zuid-Holland en de coöperatie Nieuwkoopse boeren gewerkt om de Nieuwkoopse pilot tot een succes te maken. De pilot is beperkt tot zes casussen. Op 1 februari is de landelijke opkoopregeling voor veehouderijen gestart. In het afgelopen jaar zijn gesprekken gevoerd met verschillende belangstellenden. Dit heeft niet geleid tot een aankoop in 2021.

Het afgelopen jaar is de provinciale organisatie voor het programma aanpak stikstof verder opgezet en uitgebreid. De benodigde capaciteit is nog niet volledig op orde. Zie ook de paragraaf passieve soortbescherming onder meerjarendoel 2.2.3.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Uitvoering maatregelen Beheerplannen Natura 2000 en/of gebiedsanalyses PAS liggen op schema.		Het merendeel van de projecten ligt op schema.
Versterking van de biodiversiteit is in gang gezet door subsidiëren van projecten gericht op biodiversiteitsdoelen te continueren.		Er zijn diverse biodiversiteitsprojecten uitgevoerd maar er zijn minder subsidies aangevraagd dan verwacht.
Het provinciale ecologische berm- en oeverbeheer is geoptimaliseerd (via programma mobiliteit).		Dit is uitgevoerd.

2.2.3 De balans tussen ingrepen/faunabeheer en instandhoudingsdoelen bewaken en verbeteren

Toelichting op meerjarendoel

Wij moeten het belang van natuur zorgvuldig afwegen tegen allerlei andere belangen. Bijvoorbeeld als de bescherming van diersoorten negatieve effecten op economische activiteiten heeft. Of als natuurbelangen botsen. Adequate compensatie is van groot belang voor een goede balans tussen het in standhouden van de diersoorten en plantensoorten en het toestaan van ontwikkelingen die leiden tot ingrepen en schade in bos- en natuurgebieden (NNN).

Binnen dit meerjarendoel valt ook faunabeheer, waarbij we binnen het nationale en provinciaal beleid planmatig en gecoördineerd beheer toestaan als soorten onevenredige schade veroorzaken (beheer en schadebestrijding).

De evaluatie van de Utrechtse ganzenaanpak is in 2020 afgerond en biedt, samen met resultaten van landelijke en internationale onderzoeken, bouwstenen voor een nieuw ganzenbeleid. De komende jaren zal verder worden geëxperimenteerd met preventieve en alternatieve diervriendelijke beheermethoden. Omdat de tegemoetkomingen in de door fauna veroorzaakte schade aan (landbouw)gewassen blijven stijgen, werken we in IPO-verband samen aan een beter beheersbaar systeem. Daarbij komt de nadruk mogelijk meer op preventie te liggen.

Ganzenbeleid

In 2021 hebben wij de eerste stappen gezet voor een nieuw ganzenbeleid. Wij volgen daarbij drie sporen.

Ten eerste hebben we in IPO-verband afspraken gemaakt over de uitwerking van het ganzenadvies van de Maatschappelijke Advies Raad Faunaschade (mei 2021). Volgens deze afspraken gaan provincies samenwerken aan een verbrede onderzoeksagenda. Deze is nodig om ontheffingen beter te onderbouwen. Een taakgroep gaat zorgen voor een landelijk voorbeeld waarin de ecologische, juridische en faunabeheerplan kaders zijn opgenomen.

Ten tweede hebben wij zitting genomen in de Utrechtse werkgroep 'toekomstbestendig ganzenbeheer', een werkgroep van het Projectteam ganzenbeheer Utrecht (PGU). Hierbij is de opdracht om GS te adviseren over de toekomst van de Utrechtse ganzenafspraken. Naast de grondgebruikers is nu ook de provincie vertegenwoordigd in deze werkgroep. Het proces wordt begeleid door een externe deskundige.

Ten derde hebben we een werkgroep 'alternatief, diervriendelijker ganzenbeheer' ingesteld. Deze werkgroep houdt zich bezig met diverse kleinere projecten. Een voorbeeld is het ganzennestbeheer in stedelijk gebied. Daarnaast zijn zij gestart met twee grotere onderzoeksprojecten. Het gaat om een onderzoek naar de kansrijkdom van innovatieve maatregelen in de praktijk. In het andere onderzoek wordt gekeken of drones ganzen kunnen verjagen en daarmee ganzenschade effectief verminderd kan worden.

De opneinde-regeling faunaschade laat wederom een stijging zien van de schade-uitkeringen. Het gaat hier om vergoedingen die grondgebruikers krijgen op basis van ons faunaschade beleid (tegemoetkomingen faunaschade, ganzenregeling en dassenovereenkomsten). Ook vallen de taxatiekosten - om de hoogte van de faunaschade vast te stellen - onder deze post. De kosten zijn onder meer afhankelijk van het faunaschade beleid, het aantal aanvragen, het aantal schadeveroorzakende dieren, de hoogte van de schade en de gewasprijzen. Het door onze uitvoeringsorganisatie Bij12 aangegeven tekort is meegenomen in de Slotwijzigingen 2021 (2021BEM203-02).

Verwilderde katten

Naar aanleiding van enkele moties vanuit PS staan wij afschot als middel voor het terugdringen van predatie door verwilderde katten niet meer toe. In plaats daarvan hanteren wij in de praktijk een plan van aanpak voor een alternatieve, diervriendelijkere bestrijdingsmethode. Deze aanpak is gebaseerd op de TNRC-methode (trap, neutralisation, relocate, care). De Faunabeheereenheid zorgt voor de coördinatie van de uitvoering. Daarvoor hebben wij onze jaarlijkse subsidie aan hen verhoogd. Wij blijven nauw betrokken bij de uitvoering. Dit met het oog op toekomstig beleid, de monitoring en de communicatie.

Wilddetectie

Om aanrijdingen met wilde hoefdieren en andere wildsoorten te voorkomen zouden we in 2021 starten met het aanleggen van een wilddetectiesysteem langs de N226.

Dit is niet gestart omdat wij zowel intern als extern geen personele capaciteit konden vinden voor het uitvoeren van deze maatregel.

Vogelopvang

Wij hebben onze jaarlijkse financiële bijdrage aan de Vogelopvang Utrecht uitgekeerd. Onder andere voor het bijdragen aan de instandhouding van bedreigde soorten.

Transport en opvang van in het wild levende dieren

De uitvoering van plan het van aanpak is in 2021 van start gegaan. Het jaarlijks beschikbare noodfonds van €10.000 is naar de [stichting Egelopvang Midden Nederland](#) gegaan. Voor het uitvoeren van de cursus/vouchersystematiek hebben wij subsidie verleend aan de Stichting Dierenlot. Zes betrokken partijen hebben een cursus gevolgd en een voucher gekregen. Bijvoorbeeld voor het verbeteren van de website voor het werven van fondsen en vrijwilligers en de aanschaf van couveuses. In IPO-verband werken wij samen met het Rijk aan het actualiseren van protocollen voor de opvang van dieren, ten behoeve van onze beleidsregels voor de ontheffing verlening.

Programma invasieve exoten 2020-2021

Vanuit onze rol uit de Wet natuurbescherming (Wnb) coördineren wij sinds 2018 de aanpak van invasieve exotische dier- en plantensoorten. Dit doen we alleen als deze een bedreiging vormen voor de biodiversiteit. We zetten het budget in om invasieve exoten uit te roeien en beheersmaatregelen uit te voeren. Dit is gericht op Europese invasieve exoten en op soorten op de Utrechtse lijst.

Tussen 2018 en 2022 was ons exotenbeleid geborgd in een pilotprogramma, voornamelijk gericht op het vergaren van kennis en de wettelijke uitvoeringstaken. Voor het uitvoeringsbeleid voor de jaren 2022 tot en met 2026 zijn wij in 2021 gestart met het opstellen van een nieuw uitvoeringsprogramma. Dit in samenwerking met de stakeholders (zoals waterschappen, TBO's, gemeenten enzovoorts).

In 2021 zijn wij ook gestart met de vervolgaanpak van de Amerikaanse rivierkreeften in de Molenpolder. Op verschillende locaties in de provincies zijn groeihaarden van moeraslantaarns verwijderd. Wij hebben aan externe partijen subsidie verleend om op acht verschillende locaties Aziatische duizendknopen te bestrijden. De laatste nazorghandelingen voor de smalle theeplanten in Vleuten zijn uitgevoerd.

Aanpak Biodiversiteit in stad en dorp (herijking Utrechtse Aanpak)

Wij stimuleren initiatiefnemers om natuurbelangen zo vroeg mogelijk mee te nemen en natuurinclusief te werken. Met een provinciale subsidiebijdrage stimuleren wij gemeenten om soortenmanagementplannen op te stellen. We onderzoeken mogelijkheden om onze aanpak te verbreden. Bijvoorbeeld, door meer betrokkenheid bij de energietransitie, klimaatdoelen, en het bevorderen van de algemene bewustwording om biodiversiteit in stedelijke ontwikkelingen mee te nemen.

Wij hebben de Aanpak Biodiversiteit in Stad en Dorp (BiSD) vastgesteld. De aanpak beschrijft onze rol- en taakopvatting op het gebied van biodiversiteit in de gebouwde omgeving. Het geeft invulling aan een (deel van) onze wettelijke taken op basis van de Wnb. Daarnaast geeft die ook invulling aan onderwerpen waaraan we vanuit onze rol als midden-bestuur een toegevoegde waarde willen leveren. De aanpak BiSD zet in op de volgende thema's: 1) Soortenmanagementplannen (SMP's), 2) Natuurinclusief bouwen en 3) Samen voor Natuur. Specifiek onderdeel van het thema SMP's is een methodiek die voorziet in een werkwijze voor natuurvriendelijk isoleren binnen de kaders van de Wnb. Hiervoor is de pre-SMP methodiek ontwikkeld, als voorloper op een volwaardig SMP. De eerste versie van de methodiek is eind 2021 opgeleverd. Hier wordt nadrukkelijk integraal gekeken naar het vraagstuk en nauw samengewerkt met bijvoorbeeld het programma Energietransitie en team Vergunningverlening natuur (VVN).

Passieve soortbescherming (vergunningen en ontheffingen Wnb)

Bij de vergunningverlening gaat het om beschikkingen, besluiten en maatregelen die moeten waarborgen dat inheemse soorten blijven voortbestaan. Het streven is 90% van de vergunningen binnen de gestelde termijn te hebben afgegeven.

Voor 2021 was de doelstelling reeds bijgesteld naar 60-70%. Gezien de achterstanden uit 2020, COVID, de implementatie Omgevingswet en het inwerken van nieuwe collega's was 90% niet realistisch. In 2021 is 62% van de aanvragen binnen de wettelijke termijn afgehandeld. Dit is conform verwachting maar dit percentage is zonder de stikstofvergunningen. Als de stikstofvergunningen wel worden meegeteld is slechts 55% van de aanvragen binnen de wettelijke termijn verleend.

Het vervangen van inhoudelijk ingevoerd personeel (specialistische niche) is een proces dat tijd vergt. Ook zijn medewerkers veel tijd kwijt aan het inwerken van nieuwe collega's, voordat nieuwe mensen productief kunnen worden ingezet. Dit is zichtbaar in het percentage. In de loop van 2021 zien we dat het percentage besluiten dat binnen de termijnen wordt afgehandeld omhoog is gegaan. Dit komt doordat de capaciteit binnen VVN is ingevuld en doordat in het besluitvormingsproces veranderingen zijn aangepast om zaken efficiënter te kunnen afhandelen. Bijvoorbeeld door een vroegtijdige check op volledigheid/ontvankelijkheid, maar ook prioritering in behandeling. Voor vergunningverlening bij gebiedsbescherming stikstof is duidelijk dat ook in 2021 een groot deel van de aanvragen niet binnen de wettelijke termijn afgehandeld is of nog openstaat. De termijnen zijn niet gehaald omdat de wettelijke kaders waaraan getoetst dient te worden nog niet duidelijk zijn. Dit is een feit dat landelijk speelt, voor alle aanvragen waar stikstof bij betrokken is. Voor de afhandeling van vergunningen zien wij een stijgende lijn.

Natuur- en boscompensatie

De opgave voor 2021 was het verder werken aan betere registraties en het beter vastleggen van de verplichtingen rond natuur- en boscompensatie als gevolg van uiteenlopende ruimtelijke ingrepen in de natuur en houtopstanden.

In de Interim Omgevingsverordening (IOV) hebben wij regels opgenomen om de uitvoering van natuur- en boscompensatie beter te borgen. Dit is conform de aanbeveling van de Randstedelijke rekenkamer. Op basis van artikel 6.6 van de IOV moet de realisatie van de compensatie namelijk worden zeker gesteld. Dit zowel in een voorwaardelijke verplichting in het bestemmingsplan als in een privaatrechtelijke overeenkomst tussen provincie en initiatiefnemer.

Monitoring

Door middel van monitoring houden wij de staat van instandhouding van de inheemse soorten en de habitatten bij. [Jaarlijks inventariseren wij 10% van het grondgebied](#) van onze provincie. We monitoren periodiek het ecologisch functioneren van de ecoducten en faunapassages. De resultaten verwerken we in de driejaarlijkse Rapportage Natuur.

Wij hebben het gebied van de Lopikerwaard laten inventariseren op flora en fauna. Ook hebben wij de rapportage van het in 2020 uitgevoerde veldwerk van de Vijfheerenlanden vastgesteld en gepubliceerd. De driejaarlijkse Rapportage Natuur en de hierbij horende Nota van Aanbevelingen hebben wij vastgesteld. Op basis hiervan gaan we maatregelen nemen om de kwaliteit van de biodiversiteit verder te versterken. In de Rapportage Natuur 2017-2021 staan ook de monitoringsresultaten van het ecologisch functioneren van faunapassages in 6 provinciale wegen.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
De uitvoering van natuur- en boscompensatie is, beter af te dwingen door de vaststelling van aangepaste regels voor natuurcompensatie bij aantasting van het NNN en de Groene Contour in de interim Omgevingsverordening. Dit is		In de IOV zijn hiervoor regels opgenomen.

overeenkomstig met de aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer		
90% van de ontheffingen en vergunningen zijn binnen de tijd afgegeven.		Voor 2021 was de doelstelling reeds bijgesteld naar 60-70%. Gelet op de achterstanden uit 2020, COVID, de implementatie OW en het inwerken van nieuwe collega's was 90% niet realistisch. In 2021 is 62% van de aanvragen binnen de wettelijke termijn afgehandeld. Dit is conform verwachting maar dit percentage is zonder de stikstofvergunningen. Inclusief stikstof is 55% van de aanvragen binnen de wettelijke termijn verleend. Het niet tijdig kunnen verlenen van vergunningengebiedsbescherming is momenteel een landelijk gegeven. Verbetering in de doorlooptijden is zichtbaar, maar ook voor 2022 wordt een lager percentage verwacht. Dit komt door de invoering van een nieuw zaakstelsel, de implementatie van de OW (waarbij de termijnen ook korter worden) en de situatie rondom gebiedsbescherming/stikstof. Voor 2022 wordt uitgegaan van 70%.
5 aanvragen voor gebiedsgerichte ontheffingen op basis van een Soort(en) Managementplan (SMP) zijn afgehandeld.		Het aanvragen van een gebiedsgerichte ontheffing op basis van een SMP is een langdurig traject; van start tot einde kan dit tot 2 jaar duren (i.v.m. gemeente-breed ecologisch onderzoek). In 2021 zijn 2 gebiedsgerichte ontheffingen verleend (Amersfoort en Wijk bij Duurstede) en is aan 1 gemeente SMP-subsidie verstrekt (Leusden), waar het onderzoek dus ook gestart is. Vier andere gemeenten wachten om interne redenen met de subsidieaanvraag tot 2022, maar de inhoudelijke voorbereiding is gereed.
Er is een nieuw programma bestrijding invasieve exoten vastgesteld.		Het nieuwe programma wordt in Q1 van 2022 ter vaststelling aangeboden.
10% van de provincie is ecologisch gemonitord.		Met de inventarisatie van de Lopikerwaard is dit volgens planning uitgevoerd.
Een aanpak voor biodiversiteit in stad en dorp is opgesteld.		Op 18 mei 2021 hebben wij de Aanpak Biodiversiteit in Stad en Dorp vastgesteld.
De Utrechtse weidevogelstand is geïnventariseerd.		Volgens planning uitgevoerd, inclusief gehele Vijfheerenlanden.

2.3 De verbinding tussen natuur, mensen en maatschappij is sterk

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Natuur is van groot belang voor de mens, het draagt bij aan een gezonde woon- en werkomgeving. Als mensen zijn wij verantwoordelijk voor behoud en herstel van natuur, gericht op de intrinsieke waarde van de natuur, de biodiversiteit. Dit lukt alleen als er voldoende draagvlak voor deze natuur is.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

De verbinding tussen natuur, mensen en maatschappij is sterk	Rekening 2020	Primaire Bijgestelde begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	411	528	548	550	-2
Materiële lasten	929	26	0	11	-11
Subsidies	1.589	2.374	2.762	2.705	57
Totaal Lasten	2.929	2.928	3.310	3.266	44
Baten	0	0	0	0	0
Totaal Baten	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	2.929	2.928	3.310	3.266	44

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Beleven en betrekken	Het minimaal aantal vrijwilligers dat meewerkt aan het beheer en onderhoud van natuur en landschap.	1.850			1.850	1.957
Kinderen Groen doet Goed	Het aantal kinderen dat jaarlijks meedoet aan activiteiten Groen doet Goed.	8.250			8.250	10.683
Effect indicatoren						
Geen						

Toelichting op afwijkingen.

Er zijn geen substantiële afwijkingen.

Meerjarendoelen

2.3.1 De betrokkenheid van inwoners bij natuur is groter en de samenwerking tussen bij natuur betrokken partijen is beter

Toelichting op meerjarendoel

Partnerorganisaties en groene vrijwilligers

[Partnerorganisaties voeren activiteiten uit](#) op het gebied van begeleiden van groene vrijwilligers die actief zijn bij natuur- en landschapsbeheer, natuureducatie en beheer van klompenpaden. Verder spelen deze organisaties een rol in de communicatie over de Utrechtse natuur naar een breed publiek.

Met behulp van de partnerorganisaties hebben in 2021 bijna 2000 vrijwilligers zich weer ingezet voor natuur en landschap in de provincie Utrecht. Organisaties als IVN, Landschap Erfgoed Utrecht en het Utrechts Landschap zijn vanwege COVID-19 creatief geweest in het scholen en begeleiden van deze vrijwilligers via digitale methoden. Doordat de zogenaamde Oostbroeklezingen digitaal zijn gehouden, konden meer geïnteresseerden dan ooit deze lezingen volgen. De Natuurwerkdag was een groot succes. Op 5 en 6 november waren 969 volwassenen en kinderen actief op 49 locaties in de provincie.

Groen doet Goed, Groen aan de buurt

In 2021 was onze ambitie dat in ten minste acht gemeenten in totaal circa 8.000 kinderen in de leeftijd van 4 – 12 jaar aan natuuractiviteiten van Groen doet Goed deelnemen.

Met het programma Groen aan de Buurt begeleiden wij gemeenten en bewoners bij de planning en uitvoering van groene burgerinitiatieven, zoals het aanleggen en [beheren van natuur in de openbare woonomgeving](#). Hieraan is de voucherregeling 'Beleef en bewonder' gekoppeld.

Ruim 10.000 kinderen hebben in 9 gemeenten deelgenomen aan activiteiten in het kader van het programma Groen doet Goed. In de zomerperiode is de "Natuurchallenge" georganiseerd, waardoor kinderen gestimuleerd zijn om naar buiten te gaan.

Voor het programma Groen aan de Buurt zijn buurtaanpakken uitgevoerd in De Ronde Venen en in Lopik. In deze gemeenten worden nu samen met bewoners in 12 wijken vergroening projecten opgezet en uitgevoerd.

In 2021 is de derde ronde van de Voucherregeling 'Beleef en bewonder' voor het laagdrempelig stimuleren van groene bewonersinitiatieven van start gegaan. Samenwerkende bewoners konden een voucher van €500 of €1000 aanvragen voor het zelf aanleggen van een stukje groen in hun woonomgeving. Het versterken van de biodiversiteit en vergroten van de betrokkenheid bij natuur was een van de doelen. Daarnaast lag de focus op klimaatadaptatie en het verminderen van hittestress door het planten van bomen. Wij hebben 170 vouchers verstrekt en hiermee het beschikbare budget van € 145.000 nagenoeg besteed.

Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug.

Het samenwerkingsverband Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug vervult een belangrijke rol bij [het betrekken van inwoners en diverse partijen bij behoud en ontwikkeling van de natuur](#). We geven samen met gemeenten subsidie aan de stichting om te bouwen aan een vitaal nationaal park.

Wij hebben een exploitatiesubsidie verstrekt voor het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug op basis van een meerjarenplan. De activiteiten die met de exploitatiesubsidie worden gefinancierd, richten zich op de verbetering van de samenwerking en verbinding van partijen in en rondom het gebied. Een voorbeeld van een samenwerkingsverband is de Heuvelrugalliantie. Ook is het starten van een onderzoeksagenda, de heuvelrugmonitor en een kennisbank opgenomen als prestatie-indicator.

Gebiedscommissie Utrecht-West

De Gebiedscommissie Utrecht-West levert gevraagde en eigenstandige advisering over ontwikkelingen in het landelijk gebied.

De inzet van de Gebiedscommissie Utrecht-West hebben wij in 2021 voortgezet. Deze gebiedscommissie heeft ons geadviseerd over diverse polders nabij Zegveld en de Waardassackerpolder nabij het N2000-gebied Botshol. Ook hebben zij ons een gebiedssignaal gestuurd over energietransitie. En zij hebben diverse gebiedsoriëntaties uitgevoerd.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Minimaal 8.000 kinderen hebben deel-genomen aan het project Groen doet Goed		10.683 kinderen hebben deelgenomen aan Groen doet Goed

Er is een Natuurwerkdag georganiseerd		Een tweedaagse natuurwerkdag heeft plaatsgevonden in november.
Meerjarige subsidie verstrekt aan de stichting Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug		Wij hebben de exploitatiesubsidie verstrekt.

2.4 Duurzaamheid is een substantieel onderdeel van de Utrechtse landbouw

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

De provincie streeft naar een maatschappelijk gewaardeerde én vitale en duurzame landbouw. Een landbouw die circulair, natuurinclusief en klimaatneutraal is en zeker ook economisch rendabel: een landbouw met perspectief.

De landbouwsector is van belang voor de provincie Utrecht. Maar liefst 50% van het grondgebied is landbouwgrond. De landbouw zorgt voor de voedselvoorziening, en speelt ook een grote rol in de kwaliteit van het landelijk gebied. Duurzame landbouw is landbouw die zowel in ecologisch, economisch als sociaal opzicht toekomstbestendig is. We zetten in op een duurzaam voortbestaan van de landbouwsector in onze provincie. De agrarische bedrijven produceren gezond voedsel van hoge kwaliteit, op een manier die ook gezond en veilig voor de omgeving is

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Duurzaamheid is een substantieel onderdeel van de Utrechtse landbouw	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	887	1.212	1.253	1.275	-22
Materiële lasten	2.037	9.036	1.839	1.855	-16
Subsidies	13.479	21	1.751	1.070	681
Totaal Lasten	16.402	10.269	4.843	4.200	643
Baten	-4.917	0	-286	-622	336
Totaal Baten	-4.917	0	-286	-622	336
Saldo van baten en lasten	11.485	10.269	4.557	3.578	979

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Landbouw coaches	Het aantal eigenaren/ondernemers dat jaarlijks via plattelandscoaches wordt ondersteund bij het maken van keuzes voor de toekomst van hun bedrijf. [NB: het betreft een project van 3 jaar.]	getal	600 (2022)		200	135
Duurzame bedrijfsplan-nen	Het jaarlijkse aantal agrarische bedrijven dat een Duurzaam Bedrijfsplan (DBP) heeft of naar aanleiding van het traject Plattelandscoaches concrete stappen gaat zetten richting kringlooplandbouw.	getal	165 (2023)		50	40
POP-bijdragen	Het aantal agrarische bedrijven per jaar dat een POP-bijdrage heeft ontvangen. [NB: totaal aantal	getal	75		75	0*

	volwaardige Utrechtse landbouwbedrijven is 2200.]					
Vrijkomende agrarische bebouwing	Het aantal gemeenten dat in hun omgevingsvisie een Visie Vrijkomende Agrarische Bebouwing heeft opgenomen.	getal	26 (2027)		1	2 met daarbij de kanttekening dat de visie van de beide gemeenten zich nog in een concept stadium bevinden
Effect indicatoren						
Geen						

*Het begrootte aantal van 75 in 2021 is gebaseerd op een openstelling van de POP regeling Fysieke investeringen. Deze regeling is dit jaar niet doorgegaan vanwege de gelijksoortige landelijke regeling uit het Europees steunfonds voor landbouwers (EHF). De openstelling Fysieke investeringen is opgeschoven naar voorjaar 2022 en gaat alleen door als duidelijk is wat de EHF-regeling heeft opgeleverd.

Toelichting op afwijkingen.

Er zijn geen substantiële afwijkingen.

Meerjarendoelen

2.4.1 De landbouw is meer circulair, natuurinclusief, klimaatneutraal en economisch rendabel

Toelichting op meerjarendoel

De Landbouwvisie en bijbehorende Samenwerkingsagenda Landbouw (SAL, vastgesteld in 2019) vormen de belangrijkste basis van het Utrechtse landbouwbeleid. De SAL beschrijft zes thema's, namelijk; Verbinding Stad-Land, Gezondheid, Economisch rendabel, Circulaire landbouw, Natuurinclusieve landbouw en Klimaatneutrale landbouw. De Samenwerkingsagenda stelt concrete doelen voor 2023 en 2030. Jaarlijks rapporteren wij de voortgang aan Provinciale Staten. Over grotere projecten, zoals bijvoorbeeld de Voedselagenda en de Plattelandscoaches, vindt apart besluitvorming plaats. Verder vormt de SAL een belangrijke bouwsteen voor het provinciale beleid voor zaken als bodemdaling en de stikstofproblematiek.

Plattelandscoaches

[Vanaf de start van het project op 1 december 2020 maken 198 ondernemers en/of erfeigenaren gebruik van een plattelandscoach.](#) In 2021 hebben 135 nieuwe deelnemers zich aangemeld. De deelnemers zijn verdeeld over 25 gemeenten. Woerden is de gemeente met de meeste deelnemers, namelijk 18. Ook de gemeente Ronde Venen heeft er veel met 17 deelnemers.

De onderwerpen waar ondernemers mee aan de slag gaan zijn verschillend. Gezondheid en vragen rond landbouw die financieel winst oplevert worden het meest besproken. Andere onderwerpen zijn asbest, klimaatneutrale landbouw en de verbinding tussen stad en land.

Natuurinclusieve landbouw

Afgelopen jaar is de eerste fase van het Actieplan Duurzame Landbouw met Natuur (DLmN) afgerond.

Wij hebben dit initiatief vanaf 2019 financieel ondersteund en we denken mee bij de uitvoering van verschillende projecten. Het platform LaMi heeft als belangrijke doelgroep agrarische ondernemers en is volop benut voor promotie van het project en kennisdeling. Het Actieplan moet bijdragen aan een meer natuurinclusieve landbouw en hiermee verhoging van de biodiversiteit. Tot en met eind 2021 zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Er zijn meerdere webinars georganiseerd.
- Tot einde 2021 zijn 40 duurzame bedrijfsplannen opgesteld en een tiental is in de maak.
- Van meerdere gebieden zijn analyses gemaakt van voorkomende biodiversiteit. Deze analyses worden gebruikt voor bewustwording en invulling van de duurzame bedrijfsplannen.
- Er zijn factsheets opgesteld over mogelijke verdienmodellen voor natuurinclusieve landbouw.
- Er is een POP3 aanvraag ingediend om het onderwerp Verdienmodellen verder door te ontwikkelen.

We verbinden DLmN met andere projecten en opgaven. Hierbij kan gedacht worden aan concrete projecten als de plattelandscoaches en de Regio Deal Foodvalley. Maar ook aan de inbreng bij grote opgaven zoals bodemdaling, de stikstofopgave en waterkwaliteit. Voor de tweede fase (2022-2023) van Duurzame Landbouw met Natuur is eind 2021 een subsidieaanvraag ingediend. Hiervoor hebben we middelen gereserveerd in de Kadernota 2022.

Wat betreft de pilot Groene Contour hebben Provinciale Staten vijf scenario's vastgesteld. Dit mede op basis van het advies van de stuurgroep DLmN.

Naast DLmN hebben we in 2021 twee POP3+ openstellingen georganiseerd rondom natuurinclusieve landbouw. Een was gericht op Kennisoverdracht en de ander op Samenwerking voor innovatie. In totaal is hiervoor €1,6 miljoen geprogrammeerd. Er zijn 15 aanvragen gedaan, waarvan er circa 7 worden verleend (zie ook AVP).

Vanuit het thema natuurinclusieve landbouw hebben wij ook een bijdrage geleverd aan het Strategisch Bosbeleid. Hierin geven we invulling aan het beleid agroforestry en voedselbossen. Deze nieuwe vormen van agrarisch grondgebruik zijn een kans voor ondernemers. Zij kunnen bijdragen aan het Strategisch Bosbeleid door voor meer bomen en bos te zorgen.

Circulaire landbouw stimuleren

Circulaire landbouw is gericht op het optimaal inzetten en hergebruiken van grondstoffen en producten. Daarnaast richt het zich op het zoveel mogelijk voorkomen van reststoffen, afval en schade aan het milieu. We blijven daarbij inzetten op het stimuleren van innovatie en kennisverspreiding met betrekking tot efficiënte benutting van mineralen. In 2021 hebben we ingezet op:

- Verbinden kringlooplandbouw met de opgaven bodemdaling, stikstofproblematiek, waterkwaliteit, klimaatopgave en energietransitie.
- Communicatie over projecten kringlooplandbouw, duurzaam bodembeheer en klimaat via LaMi.nl.
- Begeleiden van de Regio Deal Foodvalley.
- Projecten van de Voedselagenda verbinden met kringlooplandbouw.
- De ontwikkeling van een proeftuin Kringlooplandbouw in de Kromme Rijn in overleg met LTO Noord en een vervolg op de Proeftuin Veenweiden.

Regio Deal Foodvalley

Als deelnemende partij van de Regio Deal Foodvalley werken we aan de transitie naar een toekomstbestendige circulaire landbouw, een duurzaam voedselsysteem en een versterking van de verbinding tussen de kennisclusters Ede/Wageningen en Utrecht. Dit gebeurt op drie sporen: 1. landbouw, 2. voeding & gezondheid en 3. kennis en economie.

Spoor 1 werkt aan drie inhoudelijke thema's: emissiereductie, circulair veevoer en bodemkwaliteit, aangevuld met 'implementatie en communicatie' (met ook aandacht voor verdienmodellen). Het doel is om op ruim 70 agrarische bedrijven zo'n 40 innovaties in de praktijk te testen. Voorbeelden zijn de herintroductie van reststromen, de toepassing van Bokashi en precisielandbouw. Inmiddels hebben zich voldoende bedrijven gemeld die willen deelnemen. Op 45 bedrijven is de uitvoering begonnen. Het daadwerkelijk plaatsen van meetapparatuur voor het meetnetwerk (stikstof en fijnstof) is vertraagd als gevolg van het niet kunnen leveren van chips.

Binnen het Spoor Voeding & gezondheid sluit met name het project Eetomgeving, werkpakket 2, aan bij onze provinciale Voedselagenda. Binnen dit project wordt geëxperimenteerd met het creëren van

een gezonde voedselomgeving in diverse vormen als horeca, bedrijfskantine (MKB), zorg en op wijkniveau. Er wordt onder andere samengewerkt met de gemeenten Utrecht, Veenendaal en Rhenen. Binnen het spoor Versterken van het kennis- en innovatiecluster werken wij samen met de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) aan het verstevigen van het netwerk met de Universiteit Utrecht en Wageningen. Daarbij benaderen we Utrechtse bedrijven om gebruik te maken van de Fondsen voor Shared Facilities.

Europese middelen benutten

Naast het doorlopende onderdeel LEADER binnen het Europese subsidieprogramma POP3 zijn drie subsidieregelingen opengesteld in 2021: de regeling kennisoverdracht aan groepen landbouwers, samenwerking voor innovaties voor samenwerkingsverbanden waarbij de landbouw is vertegenwoordigd en de regeling niet productieve investeringen water, waar de Waterschappen gebruik van maken. De eerste twee regelingen zijn gericht geweest op nieuwe verdienmodellen voor natuurinclusieve landbouw en de laatste richtte zich op water- en klimaatdoelen. Aanvankelijk was het ook de bedoeling om de regeling fysieke investeringen open te stellen in 2021, maar het Rijk besloot om in het kader van het Economisch Herstelfonds middelen beschikbaar te stellen via een landelijke concurrerende regeling fysieke investeringen. Daarom is de provinciale openstelling uitgesteld tot de zomer van 2022 en wordt voor deze openstelling ook gekeken naar de resultaten van de landelijke openstelling.

Op dit moment zijn 4 projecten van de regeling kennisoverdracht in behandeling. Dat zijn er 6 bij de regeling samenwerking voor innovatie en 4 bij niet productieve investeringen. Op dit moment kan nog niet aangegeven worden hoeveel subsidie per regeling verstrekt is.

In 2021 hebben partijen via de POP3+ regeling LEADER (Europees programma voor plattelandsontwikkeling) bij de LEADER-coördinatoren 52 ideeën ingebracht die tot doel hebben stad en land dicht bij elkaar te brengen. De ideeën hebben betrekking op verschillende, door de gebieden zelf bepaalde thema's zoals: voedsel van dichtbij, plek voor pioniers, educatie en recreatie, eigen ketens/ kringlopen en de zorg voor elkaar. Vijf van de ideeën hebben geleid tot een concrete LEADER subsidieaanvraag. In 2022 zullen meer aanvragen volgen. Ook hebben initiatieven een verwijzing buiten LEADER om gekregen. Bijvoorbeeld bij een andere meer passende regeling binnen de provincie of elders in het netwerk. Zo krijgen ideeën die (net) niet binnen de voorwaarden van LEADER passen verder vorm en dragen zij ook bij aan de sociaaleconomische ontwikkeling van het platteland.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Plattelandscoaches hebben met 200 agrarisch ondernemers coachings-gesprekken gevoerd en die hebben geleid of leiden tot weloverwogen keuzes over de toekomst van het bedrijf/erf		In 2021 hebben 135 ondernemers/ erfeigenaren deelgenomen aan het project. De meeste trajecten (en daarmee beschikbare middelen) zijn nog niet afgerond.
In het kader van Duurzame Landbouw met Natuur zijn 50 duurzame bedrijfsplannen opgesteld		Tot einde 2021 zijn 40 duurzame bedrijfsplannen opgesteld en een tiental is in de maak.
Platform LaMi is vernieuwd en is het kennisplatform waarop alle relevante kennis van projecten in de Utrechtse landbouw bij elkaar komt		Vernieuwing platform LaMi is eind 2021 afgerond en wordt in januari 2022 online geplaatst.

2.4.2 Utrechtse voedselproducenten produceren meer voor de regionale markt en Utrechtse inwoners kunnen gemakkelijker kiezen voor gezond en duurzaam voedsel

Toelichting op meerjarendoel

De Utrechtse Voedselagenda 2021-2023 is een stimuleringsagenda. De oorspronkelijke thema's van (1) Een regionaal voedselaanbod, (2) Een gezonde voedselomgeving, (3) Stad en land verbonden en (4) Kennis en innovatie zijn teruggebracht tot twee ambities. Het gaat hierbij om de volgende ambities: In de provincie Utrecht eten we uit de korte keten en in de provincie Utrecht eten we gezond en duurzaam. De uitvoering van de voedselagenda is gestart op 1 juli 2021. In de loop van 2021 hebben 45 kennismakingsgesprekken plaatsgevonden met 39 verschillende partijen en initiatieven vanuit de Voedselagenda. Van overheden, organisaties als voedingscentrum en Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG), kennisinstellingen, korte keten ondernemers tot aan maatschappelijke initiatieven. Dit om de voedselagenda en de ambities kenbaar te maken bij diverse partijen.

En om verbindingen te leggen en behoeftes op te halen. Het afgelopen jaar hebben we een financiële bijdrage geleverd van circa € 51.000 aan verschillende Utrechtse initiatieven, waaronder de Slow Food Youth Network academie, Mansholtcampus en de verduurzaming van de bedrijfscatering van de provincie zelf. Daarnaast nemen we deel aan de werkgroep Korte Keten. Deze werkgroep bestaat uit beleidsmedewerkers van het ministerie LNV en de provincies. De ervaringen in andere provincies en de inbreng van de Utrechtse stakeholders hebben wij verwerkt in het uitvoeringsprogramma voor 2022. In totaal hebben we € 73.691 besteed van de € 100.000 die begroot was voor 2021.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
De Voedselagenda is vastgesteld en we zijn gestart met de uitvoering		Wij hebben de Utrechtse Voedselagenda 2021-2023 is vastgesteld. Met de agenda ondersteunen we initiatieven inhoudelijk en financieel.

2.4.3 Het ongewenst gebruik van vrijkomende agrarische verbouwing (VAB) is door sloop of hergebruik teruggedrongen

Toelichting op meerjarendoel

Plattelandscoaches zijn goed opgeleid met betrekking tot VAB

De plattelandscoaches hebben (opleiding in corona tijd) gebundelde (video) informatie gekregen over VAB. Vervolgens zijn er verschillende overleggen geweest met de plattelandscoaches. We krijgen op die manier feedback op onze aanpak, maar helpen hen zo ook hun werk nog beter te doen. Zij hebben er onder meer baat bij om met ons door te praten over mogelijkheden voor herbestemming aan de hand van concrete casussen.

De VAB-pagina is operationeel

De VAB-pagina op de website van de provincie is actief. We werken nog aan het onderdeel 'Toelichting op de ruimtelijke regels via vraag en antwoord'.

Samenwerking met gemeenten

We hebben verschillende goede en nuttige gesprekken gehad met circa 8 gemeenten. Tijdens deze gesprekken hebben we kennis uitgewisseld, een toelichting gegeven op onze instrumenten, uitgebreid besproken waar gemeenten tegenaan lopen en stilgestaan bij casussen. Vervolgafspraken volgen. Wij stellen het zeer op prijs dat gemeenten tijd vrijmaken voor dit onderwerp. De meeste gemeenten hebben een capaciteitsgebrek, het belang wordt tegelijk erkend.

Op dit moment hebben we ook een voorstel uitstaan aan enkele gemeenten in Utrecht West voor eventueel verdere ondersteuning door de provincie. Daarbij hebben we drie opties voorgesteld (deskundigenpool, pool van procesbegeleiders, faciliteren VAB omgevingstafel). Hiervoor is budget beschikbaar via het asbest daken programma. Met twee gemeenten lopen de gesprekken hierover.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Begin 2021 zijn de plattelandcoaches goed 'toegerust' en 'opgeleid' voor het onderwerp VAB		De plattelandscoaches hebben (opleiding in corona tijd) gebundelde (video) informatie gekregen over VAB.
Eind 2021 is er een pagina Vrijkomende Agrarische Bebouwing		De pagina is operationeel, aan het onderdeel 'Toelichting op de ruimtelijke regels via vraag en

operationeel op de website van de provincie		antwoord' wordt de laatste hand gelegd.
De samenwerking met gemeenten voor het onderwerp VAB is verder versterkt		Met ca. 8 gemeenten werken we actief samen, met name door het inbrengen van kennis en verkennen van mogelijkheden tot faciliteren van gemeenten.
Tenminste 1 gemeente heeft een visie op VAB opgenomen in haar structuur- of omgevingsvisie voor het buitengebied		2 gemeenten hebben een conceptvisie aan ons voorgelegd waarin het onderwerp VAB aan de orde komt, onderbouwing beoordelingscriteria heeft nog aandacht in de verdere uitwerking.

2.5 De leefbaarheid van het landelijk gebied is door lokale initiatieven versterkt

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Lokale initiatieven versterken de leefbaarheid in het landelijk gebied en de daarin gelegen kleine kernen

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

De leefbaarheid van het landelijk gebied is door lokale initiatieven versterkt	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	93	87	89	94	-5
Materiële lasten	29	350	25	23	2
Subsidies	87	0	350	190	160
Totaal Lasten	209	437	464	307	157
Baten	-10	0	0	0	0
Totaal Baten	-10	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	199	437	464	307	157

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Leefbaarheid landelijk gebied	Aantal initiatieven om de leefbaarheid te vergroten dat subsidie ontvangt van de provincie Utrecht.	getal	8	7	8	10
Effect indicatoren						
Geen						

Toelichting op afwijkingen.

Er zijn geen substantiële afwijkingen.

Meerjarendoelen

2.5.1 De leefbaarheid van het landelijk gebied en de kleine kernen is beter

Toelichting op meerjarendoel

10 subsidies verstrekt

In 2021 gaven we 10 subsidies uit voor de [subsidieregeling Leefbaarheid in kleine kernen](#). Hiermee is het doel van minimaal 8 ruim gehaald. Van de beschikbare €350.000 is €190.000 besteed. Er is vooral subsidie aangevraagd voor kleinere projecten. Dit heeft mogelijk te maken met COVID-19 omdat grotere plannen meer overleg nodig hebben. Dit was minder goed mogelijk door COVID-19.

Deelname aan Kern met Pit

We werkten verder samen met de Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij (KNHM) voor Kern met Pit in 2021. [Kern met Pit ondersteunt lokale buurtprojecten](#) die de leefbaarheid van een buurt verbeteren. [Op 23 januari 2021 was de provinciale "Kern met Pit'-dag](#). Tijdens deze bijeenkomst werd de trofeewinnaar provincie Utrecht bekend gemaakt. Ook startten de initiatieven voor de editie van

komend jaar. De gedeputeerde landelijk gebied heeft als juryvoorzitter de prijs uitgereikt. De landelijke Kern met Pit-dag was op 5 juni. Daarbij was er ook een aantal festiviteiten in Utrecht zelf.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Minimaal 8 subsidies verstrekt in kleine kernen voor het versterken van de leefbaarheid in het landelijk gebied		Wij hebben 10 subsidies beschikt.
We nemen opnieuw deel aan het initiatief Kern met Pit		Wij hebben de samenwerking met de KNHM-foundation voor Kern met Pit voortgezet.

Verbonden partijen

Dit programma kent geen verbonden partijen.

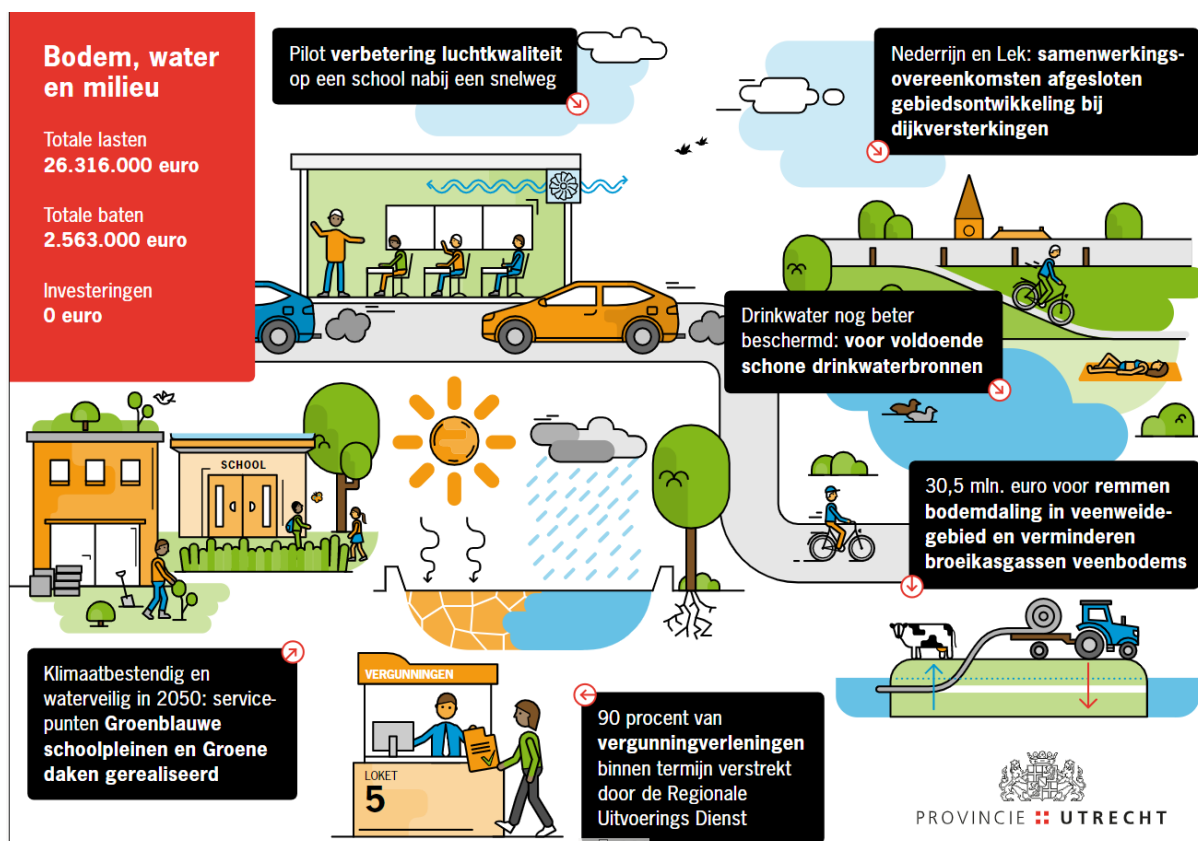
Programma 3. Bodem, water en milieu

Programmadoel

Toelichting op programmadoel

De provincie Utrecht heeft een gezonde, klimaatbestendige, waterrobuuste en veilige leefomgeving.

Infographic

Beleids- en meerjarendoelen in één oogopslag

3. Bodem, water, milieu

	Hebben we gedaan wat we voorgenomen hadden?	Zijn we binnen de planning gebleven?	Is de realisatie in lijn met het budget?
3.1 De waterveiligheid en klimaatadaptatie is gewaarborgd	●	●	●
3.1.1 De primaire en regionale waterkeringen zijn op orde	●	●	
3.1.2 Meekoppelkansen bij dijkversterking zijn vaker benut	●	●	
3.1.3 De provincie is beter voorbereid op de gevolgen van overstromingen	●	●	
3.1.4 De fysieke leefomgeving wordt beter voorbereid op klimaatverandering	●	●	
3.2 De zoetwatervoorziening en het oppervlaktewater zijn van goede kwaliteit	●	●	●
3.2.1 Voor het oppervlaktewater bereiken we de KRW-doelen in 2027	●	●	
3.2.2 De zoetwatervoorziening is robuuster en beter op orde en de waterketens zijn meer circulair	●	●	
3.3 Het bodem- en grondwatersysteem is schoon en robuust	●	●	●
3.3.1 De bodem- en grondwaterkwaliteit is verbeterd en beter beschermd	●	●	
3.3.2 Energie uit de ondergrond wordt verantwoord en veilig benut	●	●	
3.3.3 Zorg dragen voor voldoende grondwater voor de functies openbare drinkwatervoorziening, menselijke consumptie, natuur en landbouw	●	●	
3.3.4 De duurzame gebiedsgerichte aanpak van bodem en ondergrond is vaker ingezet	●	●	
3.4 De leefomgeving is gezond en veilig	●	●	●
3.4.1 Er zijn meer impulsen voor een gezonde leefomgeving ontwikkeld	●	●	
3.4.2 De inclusieve breedtesport op duurzame accommodaties is sterker	●	●	
3.4.3 De luchtkwaliteit is beter en komen dicht bij de WHO-advieswaarden	●	●	
3.4.4 Er zijn minder geluidbelaste woningen en stiltegebieden zijn beter beschermd	●	●	
3.4.5 De overlast van vliegverkeer is minder geworden	●	●	
3.4.6 De externe veiligheid is beter gewaarborgd	●	●	
3.4.7 Er zijn meer initiatieven genomen voor duurzame en circulaire gebiedsontwikkeling	●	●	
3.4.8 De uitvoering van de VTH-taken door uitvoeringsdiensten, inclusief toezicht in het buitengebied, is effectiever en efficiënter	●	●	
3.4.9 Het ontwikkelen en realiseren van een versnellingsaanpak van asbestdaken in de provincie Utrecht	●	●	
3.5 De bodemdaling en broeikasgasuitstoot in het veenweidegebied is verminderd	●	●	●
3.5.1 Er is meer kennis beschikbaar om bodemdaling en broeikasgasuitstoot te beperken	●	●	
3.5.2 Door uitvoeren maatregelen via gebiedsprocessen is bodemdaling en broeikasgasuitstoot verminderd	●	●	

Wat heeft het gekost?

3. Bodem, water, milieu	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	4.590	5.771	5.973	5.965	8
Materiële lasten	13.045	18.782	20.461	7.684	12.777
Subsidies	3.028	1.542	10.089	12.667	-2.578
Totaal Lasten	20.664	26.095	36.523	26.316	10.207
Baten	-2.807	-1.488	-4.780	-2.563	-2.217
Totaal Baten	-2.807	-1.488	-4.780	-2.563	-2.217
Saldo van lasten en baten	17.857	24.607	31.743	23.753	7.990
Stortingen in reserves	2.689	-	4.555	928	3.627
Onttrekkingen aan reserves	-185	-75	-9.280	-3.358	-5.922
Saldo van dit programma	20.361	24.532	27.018	21.323	5.695

Mutaties in de reserves

03. Bodem, water, milieu	Stortingen 2021		Onttrekkingen 2021	
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve Egalisatie Bodemsanering	-	-	-6.034	-2.673
Reserve Lastneming subsidies	3.627	-	-	-
Reserve Programma Landelijk Gebied	228	228	-2.715	-594
Reserve Projecten	700	700	-472	-32
Reserve PUEV	-	-	-59	-59
Totaal	4.555	928	-9.280	-3.358

Investeringsen

In dit programma zijn in 2021 geen (nieuwe) investeringen gedaan.

Doelenboom van dit programma

Beleidsdoel		Meerjarendoel	
3.1	De waterveiligheid en klimaatadaptatie is gewaarborgd	3.1.1	De primaire en regionale waterkeringen zijn op orde
		3.1.2	Meekoppelkansen bij dijkversterking zijn vaker benut
		3.1.3	De provincie is beter voorbereid op de gevolgen van overstromingen
		3.1.4	De fysieke leefomgeving wordt beter voorbereid op klimaatverandering
3.2	De zoetwatervoorziening en het oppervlaktewater zijn van goede kwaliteit	3.2.1	Voor het oppervlaktewater bereiken we de KRW-doelen in 2027
		3.2.2	De zoetwatervoorziening is robuuster en beter op orde en de waterketens zijn meer circulair
3.3	Het bodem- en grondwatersysteem is schoon en robuust	3.3.1	De bodem- en grondwaterkwaliteit is verbeterd en beter beschermd
		3.3.2	Energie uit de ondergrond wordt verantwoord en veilig benut
		3.3.3	Zorg dragen voor voldoende grondwater voor de functies openbare drinkwatervoorziening, menselijke consumptie, natuur en landbouw
		3.3.4	De duurzame gebiedsgerichte aanpak van bodem en ondergrond is vaker ingezet
3.4	De leefomgeving is gezond en veilig	3.4.1	Er zijn meer impulsen voor een gezonde leefomgeving ontwikkeld
		3.4.2	De inclusieve breedtesport op duurzame accommodaties is sterker
		3.4.3	De luchtkwaliteit is beter en komt dichterbij de WHO-advieswaarden
		3.4.4	Er zijn minder geluidbelaste woningen en stiltegebieden zijn beter beschermd
		3.4.5	De overlast van vliegverkeer is minder geworden
		3.4.6	De externe veiligheid is beter gewaarborgd
		3.4.7	Er zijn meer initiatieven genomen voor duurzame en circulaire gebiedsontwikkeling
		3.4.8	De uitvoering van de VTH-taken door uitvoeringsdiensten, inclusief toezicht in het buitengebied, is effectiever en efficiënter
		3.4.9	Het ontwikkelen en realiseren van een versnellingsaanpak van asbestdaken in de provincie Utrecht
3.5	De bodemdaling en broeikasgasuitstoot in het veenweidegebied is verminderd	3.5.1	Er is meer kennis beschikbaar om bodemdaling en broeikasgasuitstoot te beperken
		3.5.2	Door uitvoeren maatregelen via gebiedsprocessen is bodemdaling en broeikasgasuitstoot verminderd

3.1 De waterveiligheid en klimaatadaptatie is gewaarborgd

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Ook in Utrecht hebben we te maken met de gevolgen van het veranderende klimaat. Dat het weer verandert heeft positieve aspecten, maar ook grotere risico's. Om Utrecht nu en in de toekomst een leefbare plek te laten blijven, moeten we rekening houden met een grotere kans op overstromingen, langere periodes van droogte, meer hitteproblemen en vaker hevige neerslag. De komende jaren zetten we in op het verhogen en verstevigen van de Lekdijk, op beleidsaanpassing en op het stimuleren van maatregelen voor een klimaat-adaptieve provincie. Die zaken zijn uitgewerkt in het Programma Klimaatadaptatie dat PS in september 2020 hebben vastgesteld.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

De waterveiligheid en klimaatadaptatie is gewaarborgd	Rekening 2020	Primaire Bijgestelde begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	593	1.062	1.099	1.101	-2
Materiële lasten	318	1.375	797	805	-8
Subsidies	1.494	0	484	322	162
Totaal Lasten	2.406	2.437	2.380	2.228	152
Baten	-850	0	-150	-165	15
Totaal Baten	-850	0	-150	-165	15
Saldo van baten en lasten	1.556	2.437	2.230	2.063	167

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Veiligheid regionale waterkeringen	Het percentage regionale waterkeringen dat aan de veiligheidsnorm voldoen.[1]	%	90		90	n.n.b.
Effect indicatoren						
Geen						

[1] Toetsen, beoordelen en op orde brengen van regionale keringen is een continu proces. Verschillende keringen verkeren in verschillende stadia van toetsen, beoordelen en realiseren. Doordat deze cyclus 12 jaar duurt is er altijd een deel wat nog gerealiseerd moet worden op basis van de toetsing.

Toelichting op afwijkingen.

Er zijn geen substantiële afwijkingen.

Meerjarendoelen

3.1.1 De primaire en regionale waterkeringen zijn op orde

Toelichting op meerjarendoel

Regionale keringen: We hebben regionale waterkeringen aangewezen en genormeerd. De waterschappen werken aan het versterken van de regionale waterkeringen om aan de veiligheidsnormen te voldoen. We hebben afspraken gemaakt over wanneer de keringen getoetst en

op orde zijn. Jaarlijks rapporteren de waterschappen over de voortgang. *In 2021 is er gerapporteerd over de voortgang in het jaar 2020:*

- *Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden heeft in 2020 in totaal 6,8 km regionale waterkering op orde gebracht in de provincies Zuid-Holland en Utrecht. In 2020 voldeed daarmee 225 km aan de veiligheidsnorm en 34 km voldeed niet.*
- *Waterschap Vallei en Veluwe heeft alle afgekeurde regionale waterkeringen op orde gebracht en daarmee voldoen alle regionale keringen in het beheergebied van het waterschap aan de veiligheidsnorm;*
- *Waterschap Rivierenland heeft in 2020 in hun beheergebied 12,1 km op orde gebracht. In 2020 voldeed daarmee in onze provincie 36,3 km aan de veiligheidsnorm, voor 1,3 km is nader onderzoek nodig en 6,7 km voldeed niet;*
- *Waterschap Amstel, Gooi en Vecht heeft in 2020 in totaal 30 km op orde gebracht in de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht. In 2020 voldeed in onze provincie 190 km aan de veiligheidsnorm, voor 10 km is nog nader onderzoek nodig en 14 km is als onvoldoende beoordeeld.*

De regionale keringen die niet voldoen aan de veiligheidsnorm worden de komende jaren op orde gebracht door de waterschappen.

We hebben ingestemd met de voortgangsrapportages van de waterschappen

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
We houden toezichtoverleggen met de Utrechtse waterschappen		In 2021 hebben er toezichtoverleggen plaatsgevonden met de waterschappen over de veiligheid van de regionale waterkeringen. In deze overleggen zijn onder andere de voortgangsrapportages regionale keringen 2020 besproken. De provincie heeft ingestemd met deze voortgangsrapportages
90% van de regionale waterkeringen voldoet aan de veiligheidsnorm	n.n.b.	In de jaarrekening 2021 was realisatie 2021 nog niet bekend. Dit komt omdat de voortgangsrapportages regionale waterkeringen over het jaar 2021 nog niet allemaal bestuurlijk zijn opgeleverd door de waterschappen. Deze worden in het voorjaar van 2022 door de waterschappen aangeleverd.

3.1.2 Meekoppelkansen bij dijkversterking zijn vaker benut

Toelichting op meerjarendoel

Met het programma (concernopgave) Mooie en Veilige dijken draagt de provincie in capaciteit en middelen bij aan het verbeteren van de omgevingskwaliteit bij de dijkversterkingen van de primaire keringen langs Lek en Neder-Rijn (ca 80km). Het gaat hier om verbetering van landschappelijke kwaliteit, natuur, recreatie, mobiliteit en cultuur-historische waarden. Provincie Utrecht werkt hierbij samen met 3 waterschappen, 11 gemeenten, Rijkswaterstaat en gebiedspartners zoals Utrechts landschap, Staatsbosbeheer en recreatieschap de Stichtse Groenlanden.

Het dijkversterkingsprogramma Sterke Lekdijk wordt getrokken door het Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden. Het bestaat uit 6 projecten. Deze 6 projecten bevinden zich eind december 2021 in de volgende fase:

- Salmsteke Schoonhoven (SAS): planvormingsfase
- Salmsteke: realisatiefase
- Jaarsveld-Vreeswijk (JAV): Verkenningfase

- Culemborgse veer beatrix Sluizen (CUB): Planvormingsfase
- Irensesluizen-Culemborgse veer (ICU): Verkenningfase
- Wijk bij Duurstede-Amerongen (WAM): Planvormingsfase

Het dijkversterkingsproject Grebbedijk wordt getrokken door waterschap Vallei en Veluwe en bevindt zich in de planvormingsfase.

Het dijkversterkingsproject Streefkerk-Ameide-Fort Everdingen (SAFE) bevindt zich aan het eind van de verkenningfase.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Afronding planfase en start uitvoering project Salmsteke		De planvorming bij het project Salmsteke is in 2021 afgerond en de realisatiefase is ingezet.
Voorkeursalternatief Culemborgse veer-Beatrix Sluizen (CUB) is vastgesteld		Het voorkeursalternatief van project CUB is vastgesteld en de verkenningfase van dit project is daarmee afgerond. Met de door GS vastgestelde samenwerkingsovereenkomsten CUB, WAM en SAS voor de planfase is in samenwerking met de gebiedspartners de planvorming gestart

3.1.3 De provincie is beter voorbereid op de gevolgen van overstromingen

Toelichting op meerjarendoel

We vinden het belangrijk om voorbereid te zijn op de mogelijke gevolgen van overstromingen. Hoewel de kans klein is, zijn overstromingen nooit uit te sluiten. We werken samen met Utrechtse gemeenten, waterschappen, Rijkswaterstaat Midden-Nederland en de Veiligheidsregio Utrecht aan het beperken van de gevolgen van overstromingen. De samenwerking is gericht op het beperken van de gevolgen met behulp van de ruimtelijke inrichting. Daarnaast wordt er op landelijk niveau samengewerkt in het kader van de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR).

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Opstellen handvatten voor overstromings-robust inrichten van bestaande en nieuwe infrastructuur en bebouwing		Er is met alle partijen gesproken met als resultaat een handreiking op hoofdlijnen. Hiermee kunnen gemeenten en beheerders van belangrijke gebouwen, zoals elektriciteitshuisjes of verzorgingshuizen plannen maken om deze te beschermen tegen overstromingen. De handreiking wordt verder verfijnd in de klimaatadaptatie werkregio's.
Deelnemen aan het proces van de ROR en het aanleveren van informatie om te komen tot het ORBP		De ROR kent een cyclisch implementatieproces. De tweede implementatiefase, ROR2, wordt afgerond met de publicatie van het Overstromingsrisicobeheerplan (ORBP). De Stuurgroep Water heeft december 2021 het Overstromingsrisicobeheerplan (ORBP) vastgesteld

3.1.4 De fysieke leefomgeving wordt beter voorbereid op klimaatverandering

Toelichting op meerjarendoel

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting

De regionale werkverbanden (werkregio's) op het gebied van klimaatadaptatie leveren eind 2020 of in 2021 (afhankelijk van de planning van de betreffende werkregio) regionale adaptatiestrategieën op en maken vervolgens uitvoeringsplannen. Ook treedt in 2021 de Impulsregeling Klimaatadaptatie van Rijk en regio in werking. Conform het Programma Klimaatadaptatie informeren we eind 2021 Provinciale Staten over de afronding van fase 1 van het programma (2020-2021). In de 2e helft van 2020 en in 2021 werken we aan de acties die al in het programma zijn opgenomen en zetten we in op de volgende, eerste resultaten: • Afspraken ter bevordering van klimaatadaptief bouwen met alle partijen in de bouwketen • Ondersteuning van regionale en lokale initiatieven gericht op bewustwording en educatie ten aanzien van klimaatadaptatie • Klimaatadaptatie is verankerd in huidige relevante provinciale programma's en beleidstrajecten en programma's en trajecten die nog in ontwikkeling zijn • Regionale adaptatiestrategieën zijn opgezet en de uitvoerings-programma's zijn in ontwikkeling of afgerond (afhankelijk van de voortgang in de werkregio's).		In 2021 hebben ook de laatste twee werkregio's AGV (Amsterdam-Gooi-Vecht) A5H (Alblasserwaard-Vijfherenlanden) regionale adaptatiestrategieën tot stand gebracht. De werkregio's Water en Klimaat en Vallei en Eem hebben uitvoeringsprogramma's tot stand gebracht. In het kader van de Impulsregeling Klimaatadaptatie zijn voorstellen ingediend door de werkregio's en gehonoreerd. In 2021 zijn de Afspraken Klimaatadaptief Bouwen tot stand gekomen. Diverse pilotprojecten zijn opgestart met scholen om te komen tot groenblauwe schoolpleinen. Samen met IVN is een servicepunt/website groene schoolpleinen opgezet. Ook op het gebied van groene daken is een servicepunt opgezet, in samenwerking met NMU. Aan de reeds bestaande voucherregeling 'Groen aan de buurt' is het thema klimaatadaptatie toegevoegd. De gemeente Utrechtse Heuvelrug is ondersteund bij het ontwikkelen van twee klimaatbestendige pleinen. In oktober 2021 is de subsidieregeling Klimaatbestendige, Groene en Gezonde Steden en Dorpen in werking getreden. De verankering van klimaatadaptatie binnen het provinciale beleid is in volle gang. Voorbeelden van waar het thema klimaatadaptatie integraal opgenomen is, zijn het Bodem en Waterprogramma, het programma Recreatie en toerisme, strategisch bosbeleid, programma gezond en veilig en regionaal programmeren wonen en werken. Daarnaast is een inspiratiedocument voor de landbouw en stresstesten landbouw bijna gereed.

3.2 De zoetwatervoorziening en het oppervlaktewater zijn van goede kwaliteit

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Schoon en voldoende oppervlaktewater zijn essentiële factoren voor een economische en maatschappelijke ontwikkeling naar een gezonde en duurzame leefomgeving op de langere termijn. We werken aan een duurzame en doelmatige zoetwatervoorziening voor de verschillende functies in onze provincie, vooral drinkwater, landbouw en natuur. In 2021 blijven we via verschillende sporen werken aan de verbetering van de kwaliteit van het Utrechtse oppervlaktewater. We zetten in op de doelen binnen de Kaderrichtlijn Water (KRW) en hebben daarnaast ook oog voor nieuwe uitdagingen, zoals als opkomende stoffen en medicijnresten in (grond)water (zoals bestrijdingsmiddelen, pfas enz).

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

De zoetwatervoorziening en het oppervlaktewater zijn van goede kwaliteit	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	20	501	519	521	-2
Materiële lasten	284	206	313	188	125
Subsidies	11	75	507	634	-127
Totaal Lasten	315	782	1.339	1.343	-4
Baten	28	0	-104	0	-104
Totaal Baten	28	0	-104	0	-104
Saldo van baten en lasten	343	782	1.235	1.343	-108

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Geen						
Effect indicatoren						
Waterkwaliteit oppervlakte-water (V-1)	Het percentage waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit.	%	100 (2027)		PM	

{1} Deze data wordt slechts eens in de 5-6 jaar geleverd.

Toelichting op afwijkingen.

Er zijn geen substantiële afwijkingen.

Meerjarendoelen

3.2.1 Voor het oppervlaktewater bereiken we de KRW-doelen in 2027

Toelichting op meerjarendoel

Vaststelling Bodem- en waterprogramma 2022-2027 (BWP) in eerste kwartaal van 2022

De definitieve besluitvorming over het BWP gebeurt in het eerste kwartaal van 2022. Daarmee gaat ook de laatste planfase van de KRW in werking. Het BWP is een beleidsprogramma met de bodem- en waterdoelen en de provinciale rol die daarbij past. Het programma is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met onze partners zoals waterschappen, drinkwaterbedrijven, gemeenten en

belangenorganisaties. Er zijn in 2021 verschillende bijeenkomsten geweest om waterschappen en organisaties, het bedrijfsleven en agrariërs te betrekken. In het programma is de relatie gelegd met opgaven uit andere provinciale programma's op basis van de Omgevingsvisie.

Kaderrichtlijn Water (KRW)

Wij hebben erop toegezien dat de waterschappen de KRW-doelen op een goede manier hebben bepaald. Het opstellen van de doelen is gebeurd met alle waterbeheerders en in overleg met belangenorganisaties. De provincies hebben de formele rol om de ecologische doelen van de KRW vast te leggen.

Deze doelen staan in het nieuwe Bodem- en waterprogramma provincie Utrecht 2022-2027 (BWP). Het programma legt de doelen juridisch vast, zodat ze in het Stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 (SGBP3) kunnen worden overgenomen. Het SGBP3 is een bijlage van het Nationaal Water Programma. Het Rijk stuurt het SGBP3 naar de Europese Commissie in het tweede kwartaal van 2022 om als lidstaat aan de verplichtingen van de KRW te voldoen.

Het overige water

De biologische doelen voor de niet-KRW-wateren staan ook in het nieuwe Bodem- en waterprogramma provincie Utrecht 2022-2027 (BWP). Daarmee heeft ook de ecologie in kleinere wateren een streefdoel gekregen. De verbetering in deze wateren is positief voor de KRW-wateren. Voor dit onderwerp is nauw samengewerkt met de waterschappen bij de voorbereiding van het ontwerp BWP.

De waterschappen gaan in de nieuwe planperiode actief starten met het realiseren van deze doelen. In samenwerking met andere organisaties, zoals de terreinbeheerders, agrarische sector en gemeenten, maken zij afspraken over concrete maatregelen.

Garantstelling voor subsidieregelingen van waterschappen voor maatregelen waterkwaliteit is voltooid

Het jaar 2021 was het laatste jaar dat de waterschappen een beroep konden doen op de Garantstelling van de provincie.

De doelstelling van de Garantstelling is verbetering van de waterkwaliteit te realiseren. De aanleiding waren de moties 27 en 56a van PS in juli 2017. PS heeft in juli 2018 het subsidiekader vastgesteld. De Garantstelling vormde een aanvulling op de subsidies van waterschappen voor maatregelen door de boer. Drie waterschappen hebben de Garantstelling ingeroepen.

Medicijnresten en andere stoffen zonder normen

De samenwerking met waterschappen en andere partijen is voortgezet. Voor het onderzoek bij de Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) in Woerden naar medicijnresten en andere stoffen, gaven wij een financiële bijdrage. Deze stoffen bij de RWZI kunnen namelijk ook invloed hebben op de winning van grondwater.

Het beleid voor stoffen zonder normering staat in het nieuwe BWP. Het programma Gezond en Veilig provincie Utrecht zal in de toekomst ook gaan over de zogenoemde Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS).

IVN-pilot zwerfvuil langs de Lek geëvalueerd

De provincie Utrecht heeft in de toekomst geen rol bij het opruimen van zwerfafval. De evaluatie van de pilot laat dat zien. Gemeenten staan dicht bij de burgers. Daarom zijn zij beter in het veranderen van gedrag bij burgers en hen betrekken bij opruimacties. In de toekomst is een landelijke aanpak van zwerfvuil (statiegeld en voorkomen van plastic korrels) het meest effectief.

De inrichtingsmaatregelen uit het project Rietherstel Eem en Eemmeer zijn afgerond met goed resultaat. De komende jaren vindt nog ontwikkelbeheer plaats. Verder zullen er, vanwege het goede resultaat, in 2022 op een aantal extra locaties nog rietstekken worden aangeplant langs de Eem en Eemmeer.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting

Ontwerp-doelen KRW ten behoeve van het Stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 zijn vastgesteld		De doelen zijn opgenomen in het Concept Bodem- en waterprogramma provincie Utrecht 2022-2027 dat door GS is vastgesteld op 14 december 2021 en wordt ter besluitvorming voorgelegd aan PS in 2022.
Voor de overige wateren is de huidige toestand en waar mogelijk al het langetermijndoel vastgelegd		De doelen zijn opgenomen in het Concept Bodem- en waterprogramma provincie Utrecht 2022-2027 dat door GS is vastgesteld op 14 december 2021 en wordt ter besluitvorming voorgelegd aan PS in 2022.
Evaluatie pilot opruimen microplastics		De evaluatie heeft plaatsgevonden. Het eindrapport is eind 2020 opgeleverd

3.2.2 De zoetwatervoorziening is robuuster en beter op orde en de waterketens zijn meer circulair

Toelichting op meerjarendoel

Vanuit het Delta-programma Zoetwater zijn binnen de zoetwaterregio's in 2022 de nieuwe werkprogramma's gestart die lopen tot en met 2027. Provincie Utrecht neemt deel aan zoetwaterregio west, oost (ZON) en is agenda-lid in de regio rivierengebied. In de werkprogramma's wordt gewerkt met de regiopartners aan een robuuster watersysteem. Daarnaast gaan we onderzoeken hoe verzilting en verdroging beter tegengegaan kunnen worden. Het beter vasthouden van water is hierbij een speerpunt.

Provincie Utrecht werkt in West- Nederland tevens samen met Rijkswaterstaat, provincie Noord-Holland en 4 waterschappen in het project Toekomstbestendig Amsterdam-Rijnkanaal-Noordzeekanaal-gebied, kortweg TB.

Met dit project worden de beperkingen van het watersysteem in beeld gebracht en wordt een relatie gelegd met de ruimtelijke ontwikkelingen op de lange termijn. Hiermee wordt in de belangrijke ontwikkelsporen advies gegeven hoe tot een klimaatbestendige inrichting voor de westkant van onze provincie gekomen kan worden. Het project heeft duidelijke raakvlakken met klimaatadaptatie, de veenweide- strategie en het Delta-programma zoetwater (zoetwaterregio-west).

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
De relatie tussen ruimtelijke ontwikkelingen en het watersysteem zijn voor Utrecht-west kwantitatief in beeld gebracht		In het project Toekomstbestendig Amsterdam-Rijnkanaal-Noordzeekanaal gebied (samenwerking met Rijkswaterstaat, Provincie Noord-Holland en 4 waterschappen) zijn de beperkingen/ risico's in het watersysteem (o.a. door klimaatverandering) in beeld gebracht. Tevens zijn de belangrijkste RO-ontwikkelingen tot 2040 in beeld gebracht. De relatie tussen deze 2 zijn globaal in beeld en worden in 2022 verder uitgewerkt. Hiermee wordt o.m. input gegeven aan verschillende RO-processen in Utrecht ten westen van de heuvelrug.
We verzamelen en ontwikkelen kennis die bijdraagt aan een integrale visie op het watersysteem van de		In 2021 heeft een adviesbureau een technisch rapport opgeleverd, onder begeleiding van een projectgroep met alle betrokken partners. Het

Utrechtse Heuvelrug (zie ook onder 3.3.3)		rapport beschrijft de staat en invloed van klimaatverandering op het watersysteem en de effectiviteit van mogelijke maatregelen. Dit technisch rapport gebruiken we om in 2022 samen met onze partners een ambitiedocument op te stellen.
Maatregelen uit de Blauwe agenda zijn aangedragen voor het regionaal bod ZON (2e fase Delta-programma)		In het regionaal bod voor de tweede fase van het deltaprogramma zijn maatregelen opgenomen voor het Utrechtse deel van het ZON-gebied. Het betreft omzetten van naald- naar loofbos t.b.v. waterrobustheid en het verminderen van lokale afvoer en ontwatering.

3.3 Het bodem- en grondwatersysteem is schoon en robuust

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Het bodem- en watersysteem levert een belangrijke bijdrage aan veel van de doelen die we willen bereiken. Met het oog op het blijvend gebruik van het bodem- en watersysteem verbeteren we het systeem continue en anticiperen we op maatschappelijke opgaven. De provincie heeft wettelijke taken op het gebied van bodem- en watersystemen (zowel grond- als oppervlaktewater). Toekomstige veranderingen en ontwikkelingen vragen om het behoud van een duurzaam evenwicht tussen benutten en beschermen op provinciaal niveau. Het regionale bodem- en watersysteem is de drager van de bovengrondse ruimtelijke ontwikkelingen. Het systeem stopt niet bij gemeentegrenzen en vraagt om regionale keuzes, waarbij we als provincie per gebied rekening houden met specifieke belangen en opgaven.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Het bodem- en grondwatersysteem is schoon en robuust	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	1.410	1.040	1.074	1.078	-4
Materiële lasten	3.166	1.320	7.601	3.185	4.416
Subsidies	355	120	480	1.148	-668
Totaal Lasten	4.932	2.480	9.155	5.412	3.743
Baten	-1.640	-1.394	-1.394	-1.852	458
Totaal Baten	-1.640	-1.394	-1.394	-1.852	458
Saldo van baten en lasten	3.292	1.086	7.761	3.560	4.201

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Geen						
Effect indicatoren						
Waterkwaliteit (TOP)	Het aantal TOP-lijst gebieden waar de verdroging is opgelost.	getal	12	10	12	10
Waterkwaliteit (SUBTOP)	Het aantal SUBTOP-lijst gebieden waar de verdroging is opgelost.	getal	19	16	19	16

Toelichting op afwijkingen.

De aanpak naar aanleiding van het Convenant verdrogingsbestrijding 2008 is uitgevoerd voor 10 Top-gebieden. Voor 16 Subtop-gebieden is deze aanpak afgerond. Terreineigenaren nemen de laatste maatregelen (voor 2 Top-gebieden en 3 Subtop-gebieden) naar verwachting in 2022 en 2023.

Meerjarendoelen

3.3.1 De bodem- en grondwaterkwaliteit is verbeterd en beter beschermd

Toelichting op meerjarendoel

Uitvoeringsprogramma drinkwater

In 2019 zijn we samen met de gebiedspartners begonnen met het formuleren van maatregelen voor de aanpak van de (KRW)doelen die we nog moeten realiseren. Deze maatregelen leggen we in 2021 vast (zie ook onder 3.2.1). Aanvullend hierop maken we een uitvoeringsprogramma drinkwater samen met gemeenten, drinkwaterbedrijven, waterschappen en omgevingsdiensten. Hierin staan concretere maatregelen die de winning van drinkwater duurzaam beschermen en de drinkwatervoorziening duurzaam veiligstellen. Eén van deze maatregelen geeft invulling aan onze veranderende rol door het wegvallen van de Wet bodembescherming.

Handreiking grondwaterbescherming in Omgevingsplannen

In 2022 treden de Omgevingswet en de provinciale Omgevingsverordening in werking. We hebben in 2015 een handreiking opgesteld (geactualiseerd in 2018), die beschrijft met welke methodiek we risico's van ruimtelijke ontwikkelingen beoordelen. De handreiking bevat vuistregels voor de manier waarop we de bescherming van het waterwinbelang in bestemmingsplannen opnemen. Deze handreiking passen we aan op de nieuwe (interim-)Omgevingsverordening en Bodem en Water Programma.

Programma Uitvoering Bodemconvenant (2016-2020)

Aan het begin van 2021 was de reserve van het programma bodemsanering (binnen programma 3, beleidsdoel 3.3 het bodem- en grondwatersysteem is schoon en robuust) € 9,261 miljoen. Voor 2021 is er door het Rijk voor de aanpak van spoedlocaties en apparaatskosten éénmalig een bedrag van € 738.000,- beschikbaar gesteld.

De verwachte uitgaven bedroegen € 6,574 miljoen maar zijn lager dan begroot. Dit hangt onder andere samen met de bijdrage aan de Nedereindse plas (€ 1,6 miljoen, zoals beschreven in het in oktober 2021 aangenomen statenvoorstel hierover) die pas na 2021 gepland staat. Er resteert aan het einde van 2021 dus een bedrag van € 6,2 miljoen in de reserve Bodemsanering. Voor een bedrag van € 3.249.603,- zijn hiervoor al juridische (doorlopende) verplichtingen aangegaan. Gedeputeerde Staten hebben op 14 december 2021 besloten om het Programma Bodemsanering in verband met uitstel van de Omgevingswet met een jaar te verlengen tot eind 2022. Het bedrag in de reserve zal hiervoor worden aangewend. Eind 2022 zal dan een evaluatie van het programma 2016-2022 plaatsvinden.

Daarnaast hebben wij op grond van een Specifieke Uitkering Bodem overbruggingsjaar 2021 van het Rijk voor een drietal projecten in totaal € 3.637.611,- ontvangen. Deze gelden zijn gelabeld voor deze drie projecten: diffuus lood De Ronde Venen, een project in Woerden en onderzoek naar PFAS verdachte locaties en worden de komende drie jaar uitgegeven.

Financieringsconstructie 2022-2026

Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet worden 323 gemeenten bevoegd gezag van een deel van de bodemtaken die nu nog bij de provincies liggen. Dit zijn grotendeels Vergunning Toezicht en Handhaving (VTH) taken die op grond van een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) verplicht worden uitgevoerd door Omgevingsdiensten. Er zal landelijk naar verwachting op korte termijn worden afgesproken dat de provincies en de 29 gemeenten die al bevoegd gezag Wet Bodembescherming (Wbb) zijn, hun financiële bijdragen continueren aan de Omgevingsdiensten. Zij ontvangen die uit Rijksbijdragen voor het uitvoeren van de VTH-taken bodem. Deze afspraken gaan in op 1 januari 2023 en gelden voor 5 jaar. Rijk, IPO en VNG monitoren samen het verloop van deze afspraken. In het 2e kwartaal van 2026 worden er afspraken gemaakt over de uitvoering van de bevoegd gezag rol van deze gemeenten op het terrein van de VTH-taken bodem, met ingang van 2027. Omdat veel provincies, net als de provincie Utrecht, voor meer uren opdracht geven aan de Omgevingsdiensten dan zij aan apparaatskosten ontvangen, zal er het voorbehoud worden gemaakt dat het Rijk verantwoordelijk blijft voor financiële tekorten in de apparaatskosten VTH. In de loop van 2022 zullen wij samen met gemeenten, omgevingsdiensten en waterschappen een plan van aanpak maken hoe er met betrekking tot bodemtaken een gewenste dienstverlening onder de Omgevingswet kan worden bereikt.

Behoud en versterken van aardkundige waarde

Aardkundige waarden zijn die onderdelen van het landschap die iets vertellen over de natuurlijke ontstaanswijze van het gebied. Ze vertellen het verhaal over het ontstaan van de provincie en bieden unieke belevingswaarde. We beschermen deze aardkundige waarden en wijzen aardkundige monumenten aan: aardkundige waarden die zeer bijzonder zijn. We maken ze beleefbaar voor inwoners en bezoekers en benoemen de komende jaren nieuwe aardkundige monumenten, in overleg met grondeigenaren.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Er is een uitvoeringsprogramma drinkwater vastgesteld voor alle 25 kwetsbare en niet-kwetsbare winningen.		GS heeft op 26 januari 2021 het uitvoeringsprogramma drinkwater 2021-2027 vastgesteld
Handreiking grondwaterbescherming in Omgevingsplannen is opgesteld.		De handreiking grondwaterbescherming is opgesplitst in twee delen. Deel 1 geeft een toelichting op de door PS vastgestelde interim-Omgevingsverordening. Deel 2 stellen we in 2022 vast. Deel 2 geeft een toelichting op de regels van de, nog door PS vast te stellen, Omgevingsverordening
Uitvoering van het Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016-2021. Dit betreft onder andere het uitvoeren van een aantal omvangrijke langjarige saneringen, afronden van de 42 resterende speedlocaties (locaties met risico's), uitvoering van de subsidieregelingen voor gemeenten en particulieren en de aanpak (door gemeenten) van diffuus verontreinigde gebieden (zoals lood en PFAS).		- Uitvoering bodemsaneringen speedlocaties (dat wil zeggen locaties met risico's voor mens, plant, dier of verspreiding). Er zijn enkele saneringen afgerond en er zijn nog enkele saneringen in uitvoering. - Monitoring voortgang aanpak speedlocaties en rapportage aan het Rijk. Op 1 oktober jongstleden is de actuele lijst met speedlocaties aan het Rijk geleverd. - Gebiedsgericht grondwaterbeheer (onder andere in Woerden). Na een intensief begeleidingstraject is de verwachting dat binnen enkele maanden het gebiedsplan Woerden door de gemeente zal worden ingediend. - Warme overdracht van taken richting gemeenten in aanloop naar de Omgevingswet. De omgevingsdiensten en gemeenten zijn de afgelopen jaren intensief begeleid om hen voor te bereiden op hun bodemtaken onder de Omgevingswet. Er is gezamenlijk uitvoeringsbeleid opgesteld die doorwerking kan hebben naar de verschillende Omgevingswet instrumenten. Denk hierbij aan Provinciale verordening, Omgevingsplan gemeenten of waterschapsverordening. We werken toe naar het gezamenlijk (digitaal) ontsluiten van alle bodeminformatie (zoals bodemonderzoeken) en we werken de samenwerking concreet uit (bijvoorbeeld werkprocessen, regels in de provinciale verordening, ondersteunen van gemeenten bij het opstellen van omgevingsplannen ten aanzien van bodem enzovoorts). - Diffuse verontreinigingen, zoals lood in historische ophooglagen (toemaakdek). Er is een handelingskader voor diffuus lood vastgesteld. Wij hebben binnen de Provincie Utrecht alle kinderspeelplaatsen onderzocht. In enkele gevallen waren er maatregelen nodig die inmiddels

		uitgevoerd zijn. Met de gemeente De Ronde Venen is een intensieve aanpak voor diffuus lood gestart. Wij hebben in nauwe samenwerking in een pilot 124 particuliere tuinen laten onderzoeken. Hieruit bleek dat in 3-4% van de tuinen gerichte maatregelen nodig zijn. Met de 2,8 miljoen euro die het Rijk beschikbaar heeft gesteld, zullen wij die samen met de gemeente gaan aanpakken. - Nieuwe bedreigingen, zoals PFAS. Voor verontreinigingen met PFAS is een beleidskader vastgesteld. Binnenkort zal gestart worden met de uitvoering van het onderzoek naar aandachtslocaties voor PFAS.
Een nieuw aardkundig monument is benoemd.		Het accent van de inzet op het gebied van aardkundige waarde is in 2021 komen te liggen op de voorbereiding van de besluitvorming over het geoparkinitiatief (zie motie 18, PS 10 maart 2021). Er is daarom geen nieuw aardkundig monument benoemd.

3.3.2 Energie uit de ondergrond wordt verantwoord en veilig benut

Toelichting op meerjarendoel

Ook in 2021 is bijgedragen aan de opgave Energietransitie (programma 4) voor het veilig en verantwoord benutten van de ondergrond voor duurzame energie. Hierbij hebben we ook gezorgd voor een goede afstemming met andere thema's over de ondergrond. Bijvoorbeeld grondwater voor drinkwater en andere lokale en regionale belangen. Dit hebben we gedaan door onder andere:

- mee te denken over bodemenergieplannen en bodemenergie binnen gebiedsgericht grondwaterbeheer bij de gemeenten Woerden en Utrecht;
- vier adviezen geven op vergunningaanvragen aardwarmte in het kader van de Mijnbouwwet in samenwerking met gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven;
- te participeren in en bij te dragen aan onderzoeksprojecten. Die gaan onder andere over de potentie van aardwarmte en risico's van bodemenergie en aardwarmte in relatie tot ander gebruik van de ondergrond (bijv. grondwater voor drinkwater);
- kennis te ontwikkelen en uit te wisselen over veilige en verantwoorde ontwikkeling van ondiepe bodemenergie en aardwarmte. We hebben die kennis uitgewisseld met onze regionale samenwerkingspartners, met andere provincies en het Rijk.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
We hebben beleidsregels opgesteld over ondiepe bodemenergie op basis van 2 masterplannen bodemenergie.		In 2021 hebben we beleidsregels opgesteld over ondiepe bodemenergie op basis van het bodemenergieplan voor het Beursgebied van de gemeente Utrecht. Voor de gemeenten Woerden, Nieuwegein en Amersfoort verwachten we in 2022 beleidsregels op te kunnen stellen, nadat de gemeente een bodemenergieplan heeft vastgesteld.
We hebben bijgedragen aan kennisontwikkeling en het stimuleren van verkenningen van kansen voor een veilige en verantwoorde benutting van energie uit oppervlaktewater,		In 2021 hebben wij geparticipeerd in en een bijdrage geleverd aan onderzoeken, kennisontwikkeling en kennisdeling voor een veilige en verantwoorde toepassing en nieuwe kansen voor energie uit oppervlaktewater, ondiepe

ondiepe bodem-energie en aardwarmte.		bodemenergie en aardwarmte. In 2021 zijn we onder andere in samenwerking met de gemeente Utrecht het praktijkonderzoek warmte-/koudeopslag tweede watervoerend pakket Beursgebied Utrecht gestart.

3.3.3 Zorgdragen voor voldoende grondwater voor de functies openbare drinkwatervoorziening, menselijke consumptie, natuur en landbouw

Toelichting op meerjarendoel

Drinkwaterbedrijven en provincies zijn wettelijk verantwoordelijk voor een duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. Door toenemende bevolkingsgroei in de provincie Utrecht neemt de vraag naar drinkwater toe. In 2019 heeft Provinciale Staten de langetermijnstrategie voor de waterwinningen van Vitens vastgesteld. In 2021 geven we hier uitvoering aan.

Voldoende grondwater is behalve voor drinkwater ook nodig in (verdrogingsgevoelige) natuurgebieden en landbouw. Om hier in het gebied van de Utrechtse Heuvelrug (en haar flanken) invulling aan te geven, hebben we in 2020 de Blauwe Agenda Utrechtse Heuvelrug vastgesteld. In 2021 geven we uitvoering aan deze agenda.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Vaststellen van aanvullende maatregelen voor verdrogingsgevoelige natuurgebieden		In 2021 hebben we samen met onze partners de maatregelen geïnventariseerd die nodig zijn in de verdroogde natuurgebieden. In 2022 maken we met de partners afspraken wie welke maatregel oppakt.
We werken samen met Vitens aan de uitvoering van de lange termijnstrategie voor de waterwinningen.		In 2021 zijn meerdere projecten gestart. Enkele voorbeelden zijn: een nieuw grondwatermodel en uitbreiden van het grondwatermonitoringsmeetnet.
We verzamelen en ontwikkelen kennis die bijdraagt aan een integrale visie op het watersysteem van de Utrechtse Heuvelrug.		In 2021 heeft een adviesbureau een technisch rapport opgeleverd, onder begeleiding van een projectgroep met alle betrokken partners. Het rapport beschrijft de staat en invloed van klimaatverandering op het watersysteem en de effectiviteit van mogelijke maatregelen. Dit technisch rapport gebruiken we om in 2022 samen met onze partners een ambitedocument op te stellen.
We hebben meegewerkt aan meerdere bewustwordingscampagnes die bijdragen aan de doelen van de Blauwe Agenda		In 2021 hebben wij onder andere bijgedragen aan de volgende campagnes: cursus 'Jouw Heuvelrugtuin', online bewonersavonden en het opstellen van promotiemateriaal.

3.3.4 De duurzame gebiedsgerichte aanpak van bodem en ondergrond is vaker ingezet

Toelichting op meerjarendoel

Het bodem- en grondwatersysteem krijgt een steeds grotere rol bij het uitvoeren van maatschappelijke opgaven. Ook de diepere ondergrond is steeds meer in beeld als het gaat om bodemenergie en aardwarmte. De toenemende drukte in de ondergrond vraagt om meer regie van overheden en onderlinge afstemming over duurzaam en veilig gebruik van de ondergrond. Dit dient te gebeuren op een manier die aansluit bij de maatschappelijke opgaven waar we als regio boven en onder de grond voor staan. Ook de diepte waarop activiteiten en eventuele effecten plaatsvinden, speelt daarbij een belangrijke rol en vraagt om een 3-dimensionale benadering. We zijn zelf in een aantal projecten/processen actief (zie tabel hieronder). We hebben ook een bijdrage geleverd aan

onderzoeken, kennisontwikkeling en het identificeren van kansen voor de duurzame gebiedsgerichte aanpak van bodem en ondergrond, in combinatie met het realiseren van de regionale opgaven.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
We werken in een aantal gebieden aan een 3-dimensionale duurzame en gebiedsgerichte aanpak van bodem en ondergrond.		In 2021 hebben we bij projecten in Veenendaal en Utrecht verder gewerkt aan een 3-dimensionale duurzame en gebiedsgerichte aanpak van de ondergrond. Het gaat om het zoeken naar veilige en verantwoorde mogelijkheden voor ondiepe bodemenergie in combinatie met voldoende bescherming van de grondwaterkwaliteit en daarmee de drinkwatervoorziening. In 2021 hebben we het technisch onderzoek in Veenendaal afgerond en is een voorkeursvariant gekozen door de stuurgroep. Vitens, provincie en de gemeente Veenendaal gaan aan de slag met de uitwerking van de resultaten. Het project in Utrecht loopt door in 2022
Samen met andere overheden werken we verder aan een strategie om meer regie te pakken op duurzaam gebruik van de ondergrond, op een manier die aansluit bij gebiedsspecifieke maatschappelijke opgaven		In 2021 is het bodem- en waterprogramma 2022-2027 tot stand gekomen. Onderdeel van dit programma is het ontwikkelen van een 3D-systematiek gericht op een veilig en duurzaam gebruik van de grond in samenwerking met andere betrokken partijen.
We stellen nieuw beleidskader vast voor gebiedsgerichte aanpak van historische grondwaterverontreinigingen onder de Omgevingswet.		Onder de Omgevingswet wordt de gemeente bevoegd gezag voor de vaste bodem. Provincie voor het grondwater en Waterschappen voor onttrekkingen en lozingen. Het is daarom belangrijk om goed samen te werken. Samen met gemeenten, waterschappen en Omgevingsdiensten hebben wij een adviesnotitie opgesteld hoe wij gaan samenwerken

3.4 De leefomgeving is gezond en veilig

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Een gezonde leefomgeving is een leefomgeving die bewoners als prettig ervaren, die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de positieve invloed op gezondheid zo groot mogelijk is

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

De leefomgeving is gezond en veilig	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	2.567	2.698	2.794	2.776	18
Materiële lasten	9.190	11.631	10.100	3.118	6.982
Subsidies	612	1.347	4.712	10.175	-5.463
Totaal Lasten	12.369	15.676	17.606	16.069	1.537
Baten	-346	-94	-132	-238	106
Totaal Baten	-346	-94	-132	-238	106
Saldo van baten en lasten	12.024	15.582	17.474	15.831	1.643

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Een- heid	Streef- waarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Aantal milieu- klachten	Het aantal milieuklachten dat per jaar wordt afgehandeld.	getal	600	729	600	760
Beperking toezichtlast (VTH)	Het aantal ontheffings-/vergunningaanvragen die binnen de wettelijke termijn zijn afgegeven.	getal	90	90	90	90
Gezonde Leefomgeving	Het aantal gemeenten dat op de kernindicator voor beweegvriendelijkheid van de omgeving minimaal een drie scoort (op een schaal van 0 tot 5).	getal	26 (totaal)		26 (totaal)	1
Stiltegebieden	Het areaal van de stille kernen van de stiltegebieden.	getal	17.000		17.000	17.000
Effect indicatoren						
Vliegverkeer [1]	De procentuele afname van het aantal personen dat hinder ondervindt van vliegtuiglawaai per jaar. Ervaren geluidhinder van vliegtuigen specifiek uit de monitor.	%	-	0	0	0

Luchtkwaliteit[2]	Percentage overschrijdingen langs de wegen in de provincie Mln. van de WHO advieswaarden van PM2,5 (10 µg/m3)	%	0 (2030)	3,7	-	-
	Percentage overschrijdingen langs de wegen in de provincie Mln. van de WHO advieswaarden van PM10 (20 µg/m3)	%	0 (2030)	0,02	-	-
	Percentage overschrijdingen langs de wegen in de provincie Mln. van de WHO advieswaarden van NO2 (40 µg/m3)	%	0 (2030)	0	-	-

Toelichting op afwijkingen.

1] GGD doet dit onderzoek eens in de 4 jaren. In zowel 2016 als 2020 was 1,8% van de Utrechtse bevolking gehinderd door vliegverkeer. Daarmee is er geen sprake van afname.

[2] RIVM Berekent jaarlijks de concentraties luchtverontreinigende stoffen van het voorgaande jaar voor de monitoringsrapportage van het Nationale Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit. Op dit moment is de realisatie over het jaar 2020 bekend. Deze zijn weergegeven in de tabel. Eind 2022 volgen de cijfers over het jaar 2021. Het langjarige patroon voor luchtkwaliteit laat langzaam dalende concentraties luchtverontreiniging zien (stikstofdioxide en fijnstof). Het jaar 2020 vertoont echter een gunstige afwijking van dat patroon. Dit komt door minder verkeer en economische activiteiten in binnen- en buitenland als gevolg van de coronamaatregelen. De procentuele overschrijding van de WHO-advieswaarden langs wegen in de provincie is daardoor fors afgenomen voor met name PM2,5 (van 99,7 in het jaar 2019 naar 3,7 in het jaar 2020).

Meerjarendoelen

3.4.1 Er zijn meer impulsen voor een gezonde leefomgeving ontwikkeld

Toelichting op meerjarendoel

Samen met medeoverheden, kennis- en onderwijsinstellingen, marktpartijen en inwoners zetten we ons op het bereiken van een gezonde(re) leefomgeving. De primaire taken van de provincie zijn vooral gericht op de fysieke leefomgeving. Die inspanning gebeurt op allerlei manieren: bijvoorbeeld door met normen, streefwaarden en handhaving te streven naar gezonde lucht, schoon water, een goed woon- en leefklimaat. Maar ook door de provincie zo in te richten dat er voldoende groene en stille gebieden zijn en dat er ruimte is om te bewegen. Of door te streven naar een provincie die bestendig is tegen klimaatverandering (langdurige droogte, hitte en hevige regenbuien) en waar sprake is van voldoende biodiversiteit. Ook in de toekomst moet Utrecht gezond en veilig zijn. Om die gezonde leefomgeving voor onze inwoners te realiseren, is het noodzakelijk om de effecten op en de kansen voor gezondheid en veiligheid van de leefomgeving te betrekken bij alle beleids- en gebiedsontwikkelingen, waar we aan werken. Daarnaast is het hard nodig te werken aan vernieuwende oplossingen, die innovatief, integraal en toekomstgericht zijn. De complexe opgaven en processen waar we mee te maken hebben in onze provincie, vragen daar ook om. Met het beleidsprogramma Gezond & Veilig en het Innovatieprogramma Gezonde Leefomgeving (besluitvorming is gebeurd in het voorjaar van 2022) geven we hiertoe impulsen (in beleid én uitvoering).

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
We stellen een provinciaal programma in het kader van de		Er is gewerkt aan de opstelling van het Omgevingswet programma Gezond en Veilig,

Omgevingswet vast, waarin we al het beleid van de provincie dat is gericht op het realiseren van een gezonde en veilige leefomgeving hebben samengebracht. Concrete uitwerking daarvan zal deels in andere programma's van de provincie terecht komen.		waarin de hoofdlijnen van het beleid uit de Omgevingsvisie, voor een gezonde en veilige leefomgeving, worden uitgewerkt. Dit programma is in concept klaar en gaat de vaststellingsprocedure in. Vaststelling naar verwachting in eerste kwartaal 2022
Samen met gemeenten, inwoners en kennispartners werken we aan een gezondere inrichting van de leefomgeving. We realiseren gezamenlijk voorbeeldprojecten		Vanuit provinciaal beleid werken we samen met de betreffende gemeenten om, in het lopende proces van ontwikkelingen, gezondheid en veiligheid zoveel mogelijk te integreren. Voorbeelden daarvan zijn: Ontwikkeling Odijk west en de ontwikkeling van Broekgraaf Noord (Vijfheerenlanden). Vanuit het innovatieprogramma gezonde leefomgeving werken we samen met onze partners aan innovaties voor een gezonde(re) inrichting van de leefomgeving. Voorbeelden van deze projecten zijn: - Stille stad, waarbij professionals en inwoners concrete handvatten krijgen om bestaande rustige plekken te behouden en nieuwe rustige plekken te creëren. Gemeente Amersfoort diende als pilot. - Integrale subsidieregeling Klimaatbestendige, Groene en Gezonde Steden en Dorpen. Dit is een samenwerking tussen het Programma Klimaatadaptatie, het Innovatieprogramma Gezonde Leefomgeving en de Aanpak Biodiversiteit in Stad en Dorp.
Als partner van de Data- en Kennishub Gezond Stedelijk Leven (DKH GSL) werken we met mede-overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen én inwoners samen aan datagedreven oplossingen voor een gezonde stedelijke leefomgeving.		In 2021 hebben we verder gebouwd aan de governance van de DKH GSL en met de partners van deze hub aan datagedreven en evidence based oplossingen voor gezond stedelijk leven. Voorbeelden zijn: - Projecten slimme monitoring, zoals bijvoorbeeld het project snuffelfiets. - Monitoring Regiodeal Vitale Wijken. - Digital Twin (3D kopie van de werkelijkheid) gezonde leefomgeving.
Met inspirerende voorbeeldprojecten, evenementen, praktijkexperimenten en storytelling zorgen we voor het delen van de opgedane kennis en ervaring		<i>Prestatie loopt achter op planning, maar is niet problematisch:</i> In de netwerken waarvan wij partner zijn (Data- en Kennishub Gezond Stedelijk Leven en Health Hub Utrecht) zijn diverse evenementen georganiseerd (bijv. webinarreeks DKH GSL). Wij hebben hieraan actief bijgedragen. Door COVID-19 is het aantal praktijkexperimenten beperkt gebleven. Een voorbeeld van een pilot die wel is uitgevoerd, is:

		- Pilot snuffelfietssensoren en middelbare scholen. Deze pilot wordt in 2022 en 2023 uitgebreid naar meer scholen in de provincie Utrecht. Gerealiseerd: - Deelnemersbijeenkomst Snuffelfietsexperiment - Webinar Hoog gebouw(d) - Publicatie Hoog gebouw(d) - Inspiratiemagazine Stille Stad - Parkmakersparade (coronaproof) - straatpark ontwikkelen langs de route van inwonersinitiatieven - Challenges parkinclusief ontwikkelen Hogeschool Utrecht, Universiteit en MBO. Onder andere Sustainable Campus Challenge Gezond Stedelijk Leven - Werksessie met wetenschap en praktijk over succesvol toepassen wijkinnovaties (Transforming cities) - Bijgedragen aan communicatieactiviteiten netwerken: Data- en Kennishub Gezond Stedelijk Leven, Health Hub Utrecht en Merwedelab zoals content voor websites en medeopzetten Health Transformation School en participeren in de Young Health Hub. - Bijdrage WHO Regions for Health jaarvergadering Door prioritering op het aanscherpen van het programma, zijn storytelling en het delen van de opgedane kennis achtergebleven op de oorspronkelijke planning.

3.4.2 De inclusieve breedtesport op duurzame accommodaties is sterker

Toelichting op meerjarendoel

Het Beleidskader 'Sport en bewegen geeft nieuwe energie' is in april van dit jaar vastgesteld. Het kader geeft richting aan de positie en rol van de provincie voor de Utrechtse sport. In het beleidskader zijn ambities geformuleerd op drie terreinen: sport in de openbare ruimte, duurzame sport en inclusieve sport.

Het provinciale sportakkoord is voorbereid en zal naar verwachting begin 2022 worden ondertekend door ongeveer 50 partijen. Ter voorbereiding hebben we een onderzoek laten doen naar racisme en discriminatie in de sport in de provincie Utrecht. Onderzocht is hoe dit thema kan worden opgenomen in het Provinciaal sportakkoord Utrecht, en welke rol de provincie en haar partners kunnen spelen bij de aanpak hiervan.

In 2021 is een start gemaakt met de fieldlabs. Een fieldlab vormt een plek om te experimenteren met verschillende methodieken en inzichten (een lab) over een concreet vraagstuk uit het veld (field). Voor twee fieldlabs is een concrete actuele praktijkcasus gevonden die met de betrokken gemeenten en andere partijen in 2022 verder wordt uitgewerkt. Voor een derde fieldlab wordt begin 2022 de praktijkcasus concreet gemaakt en verder uitgewerkt.

[Provincie Utrecht wil sport en bewegen verder stimuleren](#)

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
We stellen een beleidskader sport vast, waarmee we richting geven aan onze rol en de eerste acties		Het beleidskader Sport en bewegen 2021-2025 "Sport en Bewegen geeft nieuwe energie" is op 4 april in PS vastgesteld.

Ook sluiten we een provinciaal sportakkoord, met gemeenten en stakeholders		In 2021 heeft de voorbereiding van het eerste provinciale sportakkoord plaatsgevonden. Dit gebeurde in diverse sessies met een groot aantal verschillende deelnemers. Vaststelling en ondertekening verwachten we in het eerste kwartaal van 2022

3.4.3 De luchtkwaliteit is beter en komt dichterbij de WHO-advieswaarden

Toelichting op meerjarendoel

Om de gezondheid van onze inwoners te bevorderen, streven we naar permanente verbetering van de luchtkwaliteit. We willen uiterlijk in 2030 voldoen aan de WHO-advieswaarden. Nieuwe waarden worden momenteel besproken.

Luchtkwaliteit gaat over lokale, regionale en landelijke grenzen, daarom werken we samen met partners die hetzelfde doel nastreven. Regionaal werken we samen in de uitvoeringsagenda schone lucht en landelijk nemen we deel aan het schone lucht akkoord. Ook voeren we op Europees niveau lobby op dit onderwerp.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/luchtkwaliteit-provincie-utrecht-opnieuw-verbeterd>

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/proef-nieuw-ventilatiesysteem-klaslokaal-geslaagd>

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
De herijkte uitvoeringsagenda schone lucht is vastgesteld met deels een vervolg van bestaande projecten, deels nieuwe activiteiten gericht op de doelstelling		De herijking van de uitvoeringsagenda Gezonde lucht regio Utrecht heeft in 2021 plaatsgevonden in afstemming met de regio en zal naar verwachting met enige vertraging in het voorjaar van 2022 worden geagendeerd in GS voor vaststelling.
Diverse acties van de huidige uitvoeringsagenda schone lucht zijn afgerond met resultaten die we kunnen delen of waarmee we verder kunnen werken. Voorbeelden: het project 'samen meten met sensoren', dat in 2021 een vervolg krijgt, een nieuwe samenwerking op dit thema met scholen we leveren in samenwerking met de partners van het Schone Lucht Akkoord (SLA) onderzoeksresultaten naar het onderwerp Schone Havens op, over mogelijkheden voor laad- en vul-infrastructuur voor schone brandstoffen en we werken mee aan een project voor walstroomvoorzieningen		In april heeft GS de rapportage luchtkwaliteit van provincie Utrecht vastgesteld. PS heeft deze rapportage ontvangen samen met een overzicht van de voortgang op de thema's van de Regionale Uitvoeringsagenda Gezonde Lucht. Op 17 maart 2021 hebben we een technische informatiesessie over particuliere houtstook voor PS-leden gehouden, waarbij de landelijke afspraken over houtstook en de lokale verantwoordelijkheden aan de orde zijn gekomen. Op 17 en 18 februari 2021 was regio Utrecht vertegenwoordigd in de "Clean Air Dialogue". Tijdens dit tweedaagse evenement gingen gemeenten, provincies en Rijk met de Europese Commissie in gesprek over luchtkwaliteit, mede met het oog op de aanstaande wijziging van de EU richtlijn luchtkwaliteit (2022/2023). In december 2021 heeft provincie Utrecht gereageerd op de enquête van de Europese commissie ter voorbereiding van die wijziging. Op initiatief van provincie Utrecht hebben de provincies gezamenlijk een position paper voor het toekomstige Europese luchtkwaliteitsbeleid aan de Europese commissie gezonden. Overige voorbeelden:

		Burgerparticipatie De pilot "Meet Je Stad en luchtkwaliteit" heeft geleid tot een aantal samenwerkingsnetwerken binnen de provincie Utrecht in Utrecht, Amersfoort, Zeist en Bunnik. Globe project: Deelname van 2 naar 4 scholen in 2021. Verder uitrol over meerdere scholen is in voorbereiding voor 2022. Gevoelige bestemmingen voor luchtkwaliteit: -Schoolvent project: Op een middelbare school met een matige luchtkwaliteit in de omgeving is een innovatieve luchtbehandelingsinstallatie (Schoolvent) getest met positief resultaat. -Handreiking gevoelige bestemmingen voor gemeenten: In 2021 hebben we een begin gemaakt met dit project. Door corona is het echter nog niet mogelijk geweest om de noodzakelijke bijeenkomsten met gemeenten te houden. Samenwerking in nationale SLA verband: In 2021 is het nationale Schone Lucht Akkoord (SLA) verder op gang gekomen. De thema's van het nationale SLA sluiten goed aan bij de thema's van de regionale Uitvoeringsagenda Gezonde lucht. Wij zijn in alle thema's als partner betrokken en levert de bestuurder die namens de provincies in de stuurgroep SLA zitting heeft.

3.4.4 Er zijn minder geluidbelaste woningen en stiltegebieden zijn beter beschermd

Toelichting op meerjarendoel

Onze provincie is dichtbevolkt en een knooppunt van infrastructuur. Mede als gevolg daarvan heeft een aanzienlijk deel van de woningen (35%) een hoger geluidsbelasting dan de WHO-advieswaarde. Daarnaast is er een grote bouwopgave en is de ruimte schaars. Een grote uitdaging dus om de geluidbelasting van woningen niet te laten toenemen, maar juist te verlagen. (Het onderdeel geluidhinder langs provinciale wegen is opgenomen in H 5.7.1 Het aantal inwoners met hinder van geluid langs provinciale wegen is lager.)

Ook het behoud van stiltegebieden staat onder druk door mobiliteit, ruimtelijke ontwikkelingen en de energieopgave. Desondanks willen we in samenwerking met gemeenten en Rijk de negatieve effecten van geluid zoveel mogelijk beperken. Behouden en creëren van stille gebieden in de woonomgeving en stiltegebieden is hiervan een onderdeel.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Opstellen van Agenda geluid: hierin maken we afspraken met gemeenten over hoe om te gaan met geluid in omgevingsplannen. Het streven is zoveel mogelijk aan te sluiten bij de WHO- advieswaarden voor geluid. Ook stiltegebieden en stille gebieden zijn hierbij gespreksonderwerp.		De agenda is een samenwerking tussen provincie en gemeenten met als doel de geluidshinder te reduceren. Het bestaat uit verschillende projecten. Het eerste project waarmee gemeenten inzicht hebben verkregen in hun geluidknelpunten is nagenoeg afgerond. Met gemeenten in overleg over vervolgproject ten aanzien van het beheer. Dit project sluit goed aan op de taken die voortvloeien uit de Omgevingswet.

		Met gemeenten zijn we in overleg over nieuwe projecten.
Kwaliteit van de stiltegebieden blijft behouden		Inzet gericht op het behoud van de akoestische kwaliteit van de stiltegebieden. Monitoring eens per 5 jaar. De volgende monitoring is in 2024.

3.4.5 De overlast van vliegverkeer is minder geworden

Toelichting op meerjarendoel

Het Rijk is bezig met een herziening van het luchtruimgebruik, waarbij minder hinder van het vliegverkeer de doelstelling is. Wij sluiten hierop aan.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/provincie-wil-minder-geluidsoverlast-vliegverkeer>

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Een actieve lobby voor zo hoog mogelijke aan- en uitvliegroutes voor overvliegend verkeer en zoveel mogelijke beperking van de hinder		Regelmatig vindt overleg plaats met het ministerie I&W en betrokken overheden waarbij de Utrechtse belangen naar voren worden gebracht. Het gaat dan om overleggen in regionaal verband, de bestuurlijke lobby via de Bestuurlijke regiegroep Schiphol en in overleggen met de minister, waar de algehele luchtvaartherziening aan de orde is. Met name de gevolgen voor de provincie Utrecht van een vierde aanvliegroute (4e fix) is bij de lobby een belangrijk aandachtspunt.
Start en landingen van kleine luchtvaart (recreatief en zakelijk): alleen op locaties waar de hinder voor omwonenden en natuur zo min mogelijk is		Als gevolg van COVID 19 ook in 2021 weinig ontheffingen verleend.

3.4.6 De externe veiligheid is beter gewaarborgd

Toelichting op meerjarendoel

Vanaf 2021 zijn de Rijksmiddelen voor externe veiligheid verdeeld via het gemeentefonds. De provincie is het gemeentelijke routenet blijven coördineren, via het ambtelijk Externe Veiligheidsoverleg (met de provincie, gemeenten, omgevingsdiensten en veiligheidsregio). De provincie heeft zich actief ingezet voor het in stand houden van het adequate uitvoeringsniveau via het interbestuurlijk toezicht. De provincie heeft in interprovinciaal verband een bijdrage geleverd aan de Versterking van de omgevingsveiligheid 2021-2024. Daarin zijn deelprogramma's opgesteld onder meer gericht op BRZO, het kennisnetwerk, en de modernisering van het omgevingsbeleid. De provincie Utrecht nam deel in de stuurgroep van het Rijk waarin gemeenten, provincies en, bedrijfsleven worden betrokken bij de ontwikkeling van het landelijk basisnet voor het vervoer van gevaarlijke stoffen.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/jaarrapportage-uitvoeringsprogramma-externe-veiligheid-2020>

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting

In standhouden van een adequate uitvoering van externe veiligheidsregelgeving.		Externe veiligheidsregelgeving heeft als doel om risico's op dodelijke slachtoffers als gevolg van een ramp met gevaarlijke stoffen te voorkomen. Wij adviseren gemeenten op dit onderwerp bij hun ruimtelijke plannen. In 98% van de ontwerp ruimtelijke plannen die in 2021 aan de provincie waren voorgelegd was externe veiligheid goed verwerkt. De gemeenten, omgevingsdiensten, en de veiligheidsregio hebben veel tijd besteed om te voldoen aan de Omgevingswet. Deze wet treedt in het najaar van 2022 in werking. Gemeenten verwerken in hun omgevingsvisies de regels rondom externe veiligheid. Daaruit volgt dat de milieuadministratie van gemeenten, omgevingsdiensten en de veiligheidsregio moet nog worden gekoppeld aan het nieuwe Register Externe Veiligheid
Continueren van het provinciale kennisnetwerk voor externe veiligheid		Het externe veiligheidsoverleg tussen de provincie Utrecht, de gemeenten, de omgevingsdiensten en de veiligheidsregio is in 2021 voortgezet. Daarin kwamen onder andere aan de orde: - de voorbereiding op de omgevingswet; - de landelijke samenwerking tussen rijk, provincies, gemeenten, omgevingsdiensten en veiligheidsregio's aan de versterking van de externe veiligheid in de periode 2021-2024. Landelijke ontwikkelingen in het kader van het basisnet spoor. In het basisnet spoor streeft het rijk er naar om het vervoer van gevaarlijke stoffen en ruimtelijke ontwikkelingen goed op elkaar af te stemmen.

3.4.7 Er zijn meer initiatieven genomen voor duurzame en circulaire gebiedsontwikkeling

Toelichting op meerjarendoel

Om de leefomgeving leefbaar te houden, werkt de provincie Utrecht samen met gemeenten bij de uitvoering van het omgevingsbeleid. Dat doen we met een gebiedsgerichte aanpak. Via het spoor van duurzame gebiedsontwikkeling (DGO) stimuleren wij het integraal afwegen van de verschillende onderwerpen die bijdragen aan een gezonde, duurzame, veilige leefomgeving.

We helpen de Utrechtse gemeenten bij het realiseren van optimale en duurzame leefomgeving. We wisselen kennis uit via de Leerkring Duurzame Gebiedsontwikkeling en zetten onze DGO-instrumenten, zoals de DGO-Maptable, de Scan Omgevingskwaliteiten en de Wasstraat Duurzaamheid in bij gemeentelijke ruimtelijke plannen. De maptable laat zien op een kaart wat consequenties zijn van keuzes die je maakt in een gebied. Door indicatoren toe te voegen laat je zien wat het effect is op bijvoorbeeld de luchtkwaliteit of het geluid.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Doorontwikkeling van het DGO-instrumentarium, vooral op het gebied		In verband met de totstandkoming van het Programma Gezond & Veilig van het team, is de focus bij de doorontwikkeling van het DGO-

van gezonde leefomgeving, energietransitie, klimaatadaptatie en de ondergrond.		instrumentarium in 2021 komen te liggen op indicatoren voor 'gezond & veilig', zoals de aanscherping van indicatoren voor lucht en geluid, hittestress en elektromagnetische straling. Voor de 'bevordering van gezondheid' is de basis gelegd voor de ontwikkeling van indicatoren voor de stimulering van gezond gedrag, met name rondom groen, water en beweegvriendelijkheid.
Inzet van het DGO-instrumentarium, met name de DGO-Maptable, bij tenminste 5 gemeentelijke ruimtelijke plannen.		De maptable laat zien welke gevolgen bepaalde keuzes hebben in een gebied. Bijvoorbeeld wat de bouw van woningen doet met de luchtkwaliteit. De inzet van de DGO Maptable in de praktijk is in 2021 iets achterbleven, omdat gewerkt is aan nieuwe indicatoren voor gezondheid. Het systeem is ingezet bij het Stationsgebied Amersfoort en er is een start gemaakt met de inzet bij de projecten Kersenweide in Bunnik en Liendert in Amersfoort.

3.4.8 De uitvoering van de VTH-taken door uitvoeringsdiensten, inclusief toezicht in het buitengebied, is effectiever en efficiënter

Toelichting op meerjarendoel

In 2021 zijn de opdrachten, zoals opgenomen in het Uitvoeringsprogramma VTH 2021, niet geheel uitgevoerd conform verwachting. Er is geen 100% realisatie, maar ca. 93%-95%. Dit komt doordat er op enkele taakvelden minder toezicht kon plaatsvinden door de coronamaatregelen. Ook zijn er minder vergunningaanvragen en meldingen ingediend.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Ontwikkeling werkstructuur voor integrale regievoering op (complexe) dossiers		In het 4e kwartaal van 2021 heeft de RUD een Casemanager aangesteld om zo de regievoering op complexe dossiers te verbeteren. Dit wordt verder ontwikkeld in 2022. En zal leiden tot integrale toezicht plannen voor de complexe dossiers.
Ontwikkeling competentieprofielen voor kritische functies		De kwaliteitscriteria voor personeel zijn leidend voor de uitvoeringsdiensten. Uit een inventarisatie die in 2019 heeft plaatsgevonden, blijkt dat de RUD aan de vernieuwde kwaliteitscriteria 2.2 voldoet. Voor de specialistische deskundigheidsgebieden is het gezien de omvang van de organisatie van belang dat wordt samengewerkt met de ODRU om zo de kritische massa en kennis op orde te brengen.
Samen met andere eigenaren en de Regionale Uitvoerings Dienst (RUD) vormgeven aan het doorontwikkelen van de RUD tot een effectieve en efficiëntere organisatie onder de Omgevingswet (versterken eigenaren en opdrachtgevers-rol).		In de regio wordt nauw samengewerkt aan de voorbereiding op de Omgevingswet. Hierin werken de uitvoeringsdiensten nauw samen. Daarnaast is er bij de RUD zowel een casemanager aangesteld als een omgevingsadviseur. Het accountteam is versterkt op de aspecten harmonisatie en

		organisatie plustaken. Deze functionarissen versterken de RUD in de advisering van de opdrachtgevers en de samenwerking.
Ontwikkelen van een format voor (standaard) brieven (i.s.m. communicatiedeskundigen en gedragspsychologen)		Met de voorbereiding op de Omgevingswet wordt gewerkt aan nieuwe werkprocessen en (standaard)brieven. Het uitstel van de Omgevingswet leidt ertoe dat in 2022 verder gewerkt wordt aan de brieven.

3.4.9 Het ontwikkelen en realiseren van een versnellingsaanpak van asbestdaken in de provincie Utrecht

Toelichting op meerjarendoel

We hebben in de provincie Utrecht nog steeds veel asbestdaken, ook al is het aantal vierkante meters de afgelopen jaren afgenomen. In april 2021 is het programma 'Asbestdaken op nul in 2030' vastgesteld door GS. Sinds de vaststelling van het programma zijn de omstandigheden voor de uitvoering veranderd c.q. onverwacht niet veranderd (Corona).

Leningfonds

Het leningfonds voor asbestdakeigenaren is vertraagd door juridische complicaties in de samenwerking met het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting, en zal in 2022 plaatsvinden. De reservering voor risicoafdekking van het leningfonds kan wel worden verlaagd van 500.000 euro naar 200.000 euro.

De ondersteuning van gemeenten bij de aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing wordt geïntensiveerd van 200.000 euro naar 500.000 euro om de sloop van gebouwen met asbestdaken te versnellen. Per saldo worden de niet benutte middelen van 2021 alsnog in 2022 binnen de kaders van het programma "Asbestdaken op nul in 2030" besteed.

Plattelandscoaches

Vanaf de start van het project (1 december 2020) maken 198 ondernemers en/of erfeigenaren gebruik van een plattelandscoach. (In 2020 zijn 63 deelnemers aangemeld, in 2021 zijn 135 nieuwe deelnemers aangemeld. Een uitgebreide onderbouwing staat in hoofdstuk 2.4.1. De onderwerpen waar ondernemers mee aan de slag gaan zijn zeer divers, zoals blijkt uit het volgende beeld, afkomstig uit de tussenrapportage die in het najaar 2021 is opgesteld om Provinciale Staten te informeren. Uit onderstaande blijkt ook dat in 10% van de situaties het onderwerp Asbest een reden is om deel te nemen. Bij veel andere onderwerpen, waarbij het bedrijf een ontwikkeling doormaakt zal asbestsanering een gevolg van de ontwikkeling zijn. De raming van 200 deelnemers is gebaseerd op het aantal trajecten dat gerealiseerd kan worden met het beschikbare budget. Het uiteindelijke aantal afgenomen trajecten wordt bepaald door het aantal aanmeldingen. Sommige trajecten beslaan bovendien niet het maximale aantal uren die beschikbaar zijn.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Plattelandscoaches hebben met 200 agrarisch ondernemers coachings-gesprekken gevoerd en die hebben geleid of leiden tot weloverwogen keuzes over de toekomst van het bedrijf/erf.		In 2021 hebben 135 ondernemers / erfeigenaren deelgenomen aan het project. De meeste trajecten (en daarmee beschikbare middelen) zijn nog niet afgerond. Gemiddeld blijken de kosten per traject lager dan begroot. Er is dus sprake van een onderbesteding hierop.

3.5 De bodemdaling en broeikasgasuitstoot in het veenweidegebied is verminderd

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Op 10 december 2018 is de Visie Bodemdaling vastgesteld, met daarin een concrete ambitie voor het remmen van bodemdaling op korte termijn (2030) en langere termijn (2050). In het coalitieakkoord (mei 2019) is die ambitie verder aangescherpt. De Visie Bodemdaling met het coalitieakkoord hebben als bouwsteen gediend voor de Omgevingsvisie en in het verlengde van de visie is er in 2020 een 'Uitvoeringsprogramma Bodemdaling 2020-2023' opgesteld, die ter vaststelling bij PS voorligt. Met het afremmen van de bodemdaling zorgen we ook voor de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen uit de veenbodems, zoals opgenomen in het Klimaatakkoord (juni 2019).

In de ontwerp-Omgevingsvisie (maart 2020) is bodemdaling als expliciete doelstelling opgenomen: "2030: De bodemdaling in het landelijk veenweidegebied is met gemiddeld 50% geremd. Voornaamste achterliggend doelen zijn het verminderen van de CO₂ -uitstoot en beheersing van de maatschappelijke kosten".

In het Klimaatakkoord is voor de veenweidegebieden opgenomen:

- Provincies met veenweiden hebben in 2030 gezamenlijk een reductie van 1 megaton CO₂eq-emissie uit de veenbodems gerealiseerd
- Elke provincie moet een Regionale Veenweiden Strategie (RVS) op stellen waarin zij aangeven hoe zij hun aandeel in de landelijke reductiedoelstelling willen realiseren. Bij het opstellen van de Utrechtse RVS zullen wij ook aangeven hoe wij de provinciale doelstelling van 50% reductie in 2030 kunnen halen.

Een reservering van in totaal 100 mln. aan middelen van het Rijk voor gebiedsprocessen als impuls in de veenweidegebieden in de eerste twee jaar (Impulsgelden Veenweiden, 2020-2021), hiervoor legt het Rijk de regie bij de veenweideprovincies

Wat heeft dit beleidsdoel gekost

De bodemdaling en broeikasgasuitstoot in het veenweidegebied is verminderd	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	0	470	487	488	-1
Materiële lasten	86	4.250	1.650	389	1.261
Subsidies	556	0	3.906	387	3.519
Totaal Lasten	642	4.720	6.043	1.264	4.779
Baten	0	0	-3.000	-308	-2.692
Totaal Baten	0	0	-3.000	-308	-2.692
Saldo van baten en lasten	642	4.720	3.043	956	2.087

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Bodemdaling	Het aantal hectares per jaar met technische maatregelen om de bodemdaling te remmen, die medegefinancierd zijn door de provincie. Op dit moment is	getal	-		155	0

	genoemde indicator gericht op het meten van onze prestatie en daarmee een goede startindicator. Bij verdere verdieping kan een aanscherping van de indicator plaatsvinden, mogelijk ook gericht op te behalen effecten.					
Effect indicatoren						
Geen						

Toelichting op afwijkingen.

Er zijn geen substantiële afwijkingen.

Meerjarendoelen

3.5.1 Er is meer kennis beschikbaar om bodemdaling en broeikasgasuitstoot te beperken

Toelichting op meerjarendoel

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Zichtbare deelname aan onderzoeks-trajecten uit het Klimaatakkoord, bijvoorbeeld het Nationaal Onderzoeksprogramma Bodemdaling Veenweiden (NOBV), een onderzoek naar de effectiviteit van maatregelen		De provincie Utrecht neemt deel aan de begeleidingscommissie NOBV en faciliteert via het financieel ondersteunen van de meetsites (op het VIC in Zegveld).
Faciliteren/meefinancieren van (pilot)projecten die beogen kennisvragen te beantwoorden, zoals o.a. de Regiodeal Bodemdaling Groene Hart en diverse pilots rond teelt lisdodde		De provincie Utrecht neemt deel aan de Regiodeal Groene Hart met meerdere projecten, waarbij de provincie bij twee projecten de trekker is. Deze projecten lopen over meerdere jaren (2021,2022). In 2021 is voor het project "transitie veenweide door dialoog met onderwijs" een subsidie toegekend. De provincie Utrecht heeft hiervoor een bedrag aan cofinanciering ontvangen vanuit de Regiodeal Groene Hart. Het onderdeel Nuffield, ook onderdeel van dit project, is nog niet toegekend. Ook het project meten aan grondwater heeft een subsidie toegekend gekregen.
Ondersteunen van het Veenweiden Innovatiecentrum (VIC) dat inzet op brede landbouwkundige innovatie in het veenweidegebied, gericht op een duurzaam toekomstperspectief		Het VIC werkt met een meerjarig uitvoeringsprogramma dat gefinancierd wordt door o.a. provincies en waterschappen. Het vigerende uitvoeringsprogramma is 'Boeren met waarden op veen, Meerjarenprogramma VIC 2020-2023'. Daarnaast hebben we aanvullend in 2021 bijgedragen aan het project 'Boeren op Hoog water 2021-2024'
Ondersteunen van en participeren in het Nationaal Kennisprogramma Bodemdaling (NKB), een platform dat zich inzet voor het ontsluiten van		Zie het antwoord bij het eerste resultaat, we ondersteunen en participeren actief in het NKB

kennis rondom bodemdaling, om de toepassing ervan te stimuleren		

3.5.2 Door uitvoeren maatregelen via gebiedsprocessen is bodemdaling en broeikasgasuitstoot verminderd

Toelichting op meerjarendoel

In 2021 heeft de gebiedscoöperatie Groot Wilnis-Vinkeveen zich ingezet voor het nemen van bodemdaling remmende maatregelen in de polders Groot Wilnis-Vinkeveen, Oukoop en Portengen. De Gebiedscoöperatie wil een veenweide infiltratiesysteem aanleggen op een oppervlak van ca. 1.385 ha. Er is een projectplan opgesteld en op 15 juli 2021 is tijdens een feestelijke bijeenkomst in het gebied een intentieverklaring getekend door de samenwerkende gebiedspartijen (Gebiedscoöperatie, Waterschap AGV en Provincie Utrecht). Daarnaast heeft de Gebiedscoöperatie een subsidieaanvraag ingediend. Deze aanvraag is echter eind 2021 ingetrokken aangezien deze nog niet voldeed aan alle eisen (o.a. een goede regeling van de BTW en aspecten rond staatssteun). Begin 2022 wordt een nieuwe aanvraag verwacht.

Dit project gaat deels gefinancierd worden uit middelen voor het project Groot Wilnis-Vinkeveen binnen het programma Agenda Vitaal Platteland (€ 2,627 mln.) en deels uit het Programma Bodemdaling (programma 3, €2 mln.). Vanuit beide programma's was er voor 2021 € 0,5 mln. begroot en het resterende budget zou worden gestort in de reserve lastneming subsidies. Dit schuift nu echter door naar 2022 wat leidt tot een onderuitputting in 2021.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
In de gebieden met een sterke bodemdaling en die dicht bij N2000-gebieden liggen, zijn 2 nieuwe gebiedsprojecten gestart, primair gericht op het afremmen van bodemdaling, waarbij we andere doelen (oa stikstof) als koppelkansen meenemen		In de Waardasackerpolder / polder Nellestein (grenzend aan N2000-gebied Botshol) is door de Gebiedscommissie Utrecht-West na een verkennende fase een nieuwe gebiedsproces gestart. In polder Zegveld Noord met aangrenzend polder Wester- en Ooster Zegveld en polder Rietveld is door de Gebiedscommissie Utrecht-West een verkenning uitgevoerd. Op basis hiervan geeft de GC-UW begin 2022 (Q1) een advies over het al dan niet starten van een gebiedsproces in deze polders
Enkele lopende gebiedsprojecten zijn verbreed/geïntensiveerd met het onderwerp afremmen bodemdaling		Hieraan is voldaan in het gebiedsproject Groot Wilnis Vinkeveen: In het gebied Groot Wilnis Vinkeveen is enkele jaren geleden een eerste pilot gestart met de aanleg van onderwaterdrainage in het diepste deel van de polder GWV, Peilvak 9. Hier is in totaal 158 ha landbouwgrond voorzien van infiltratiedrains. In het convenant GWV 2010-2020 was afgesproken dat ook de agrariërs buiten Peilvak 9 de mogelijkheid zouden krijgen om maatregelen tegen bodemdaling te nemen. De Gebiedscoöperatie GWV, waarin de boeren zich verenigd hebben, heeft daarom een project voor afremmen bodemdaling via waterinfiltratiesystemen voor heel GWV opgezet plus Oukoop en Portengen (Groot- en Klein Oud Aa). De subsidieaanvraag hiervoor is vrijwel gereed, indiening ervan wordt voorzien begin 2022 (Q1). De uitvoering is gezien de grootte van het gebied (ca 1300 ha) verspreid over enkele jaren (t/m 2025)

Verbonden partijen

Verbonden partij	Doel
Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen	Beheren van de middelen voor de nazorg van stortplaats Smink om de eeuwigdurende nazorg van deze stortplaats na sluiting te kunnen bekostigen.
Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)	De Regionale Uitvoeringsdienst behartigt de belangen van de deelnemers tezamen en van iedere deelnemer afzonderlijk op het gebied van fysieke leefomgeving, voor zover de bevoegdheid daartoe de deelnemer toekomt en voor zover deze aan de Regionale Uitvoeringsdienst is gemandateerd.
Vitens NV	Het uitoefenen van een publiek (drink)waterbedrijf, daaronder begrepen: de winning, productie, transport, verkoop en distributie van water, alsmede het verrichten van alles wat met de publieke watervoorziening verband houdt.

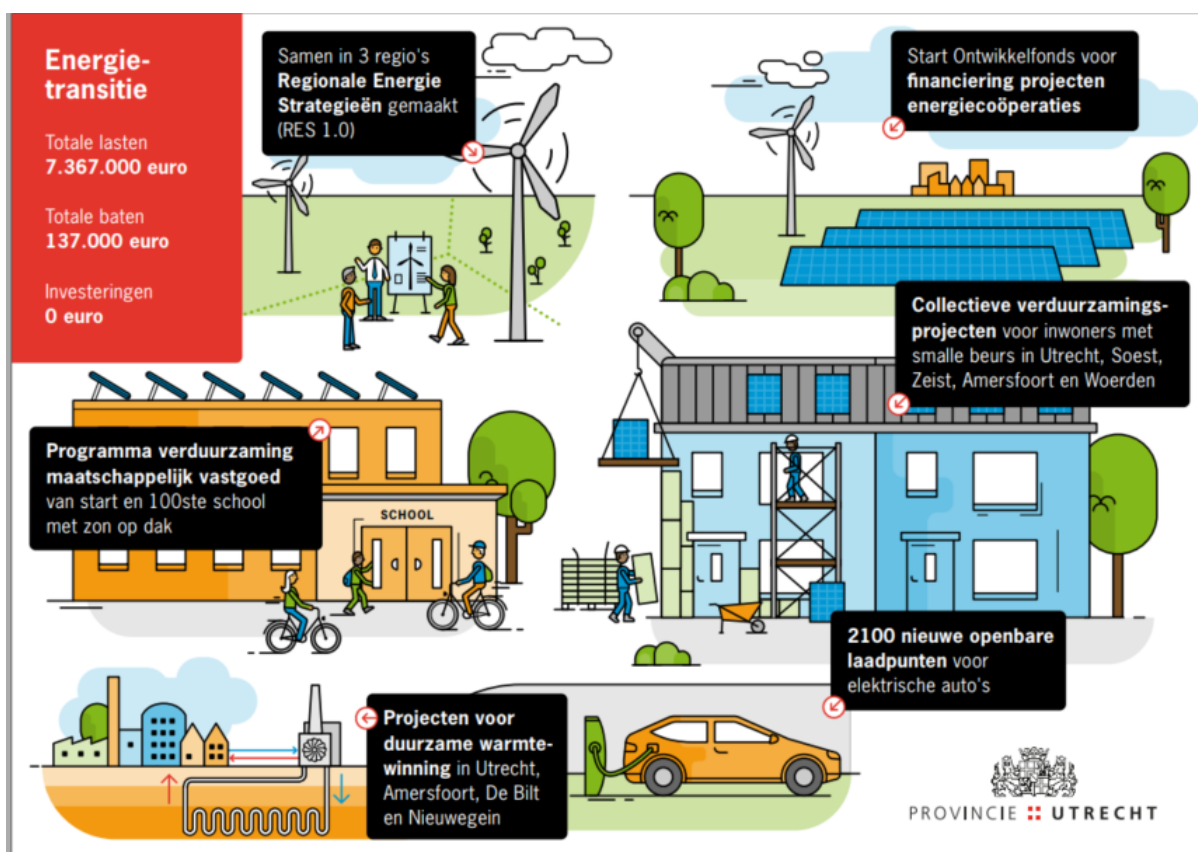
Programma 4. Energietransitie

Programmadoel

Toelichting op programmadoel

De provincie Utrecht versnelt de energietransitie met aandacht voor de haalbaarheid en betaalbaarheid voor alle inwoners. Door te sturen op energiebesparing en uitbreiding van productie van duurzame energie dragen we bij aan het bereiken van de doelen van het klimaatakkoord.

Infographic

Beleids- en meerjarendoelen in één oogopslag

4. Energietransitie	Hebben we gedaan wat we voorgenomen hadden?	Zijn we binnen de planning gebleven?	Is de realisatie in lijn met het budget?
4.1 Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in de provincie Utrecht gebruiken minder energie	●	●	●
4.1.1 De ondersteuning van inwoners voor energiebesparing is beter (door o.a. gemeenten, woningcorporaties en Verenigingen van Eigenaren)	●	●	
4.1.2 Toezicht op de verplichte energiemaatregelen voor bedrijven wordt beter uitgevoerd	●	●	
4.1.3 Er komt meer ondersteuning bij energiebesparing voor maatschappelijke organisaties	●	●	
4.2 De opwekking en beschikbaarheid van duurzame energie in de provincie Utrecht is sterk toegenomen	●	●	●
4.2.1 Meer zonnepanelen op daken	●	●	
4.2.2 De groei van duurzame energie wordt ruimtelijk beter mogelijk gemaakt	●	●	
4.2.3 Meer inwoners doen mee en participeren in de energietransitie	●	●	
4.2.4 Het aandeel duurzame warmtebronnen voor de verwarming van gebouwen is groter	●	●	
4.2.5 Er zijn meer publieke laadpunten voor elektrisch vervoer	●	●	
4.3 De energietransitie is haalbaar, betaalbaar en innovatief	●	●	●
4.3.1 Wet- en regelgeving zijn beter afgestemd op energietransitie (lobby)	●	●	
4.3.2 Innovaties leveren een grotere bijdrage aan duurzame energievoorziening	●	●	
4.3.3 De energietransitie is beter betaalbaar voor iedereen (passende financiële instrumenten)	●	●	
4.4 De Provincie is een geloofwaardige partner in de energietransitie door het goede voorbeeld te geven	●	●	●
4.4.1 De provincie Utrecht is een aansprekender voorbeeld van energieneutrale bedrijfsvoering en inkoop	●	●	
4.4.2 De provincie Utrecht benut haar eigen mogelijkheden voor een duurzame energieopwekking beter	●	●	

Wat heeft het gekost?

4. Energietransitie	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	1.028	2.319	2.396	2.409	-13
Materiële lasten	1.989	5.841	2.741	1.929	812
Subsidies	1.438	720	3.354	3.029	325
Totaal Lasten	4.455	8.880	8.491	7.367	1.124
Baten	-132	0	0	-137	137
Totaal Baten	-132	0	0	-137	137
Saldo van lasten en baten	4.323	8.880	8.491	7.230	1.261
Stortingen in reserves	-	-	2.000	2.000	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-	-
Saldo van dit programma	4.323	8.880	10.491	9.230	1.261

Mutaties in de reserves

04. Energietransitie	Stortingen 2021		Onttrekkingen 2021	
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve Energietransitie	2.000	2.000	-	-
Totaal	2.000	2.000		

Investeringsen

In dit programma zijn in 2021 geen (nieuwe) investeringen gedaan.

Doelenboom van dit programma

Beleidsdoel		Meerjarendoel	
4.1	Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in de provincie Utrecht gebruiken minder energie	4.1.1	De ondersteuning van inwoners voor energiebesparing is beter (door o.a. gemeenten, woningcorporaties en Verenigingen van Eigenaren)
		4.1.2	Toezicht op de verplichte energiemaatregelen voor bedrijven wordt beter uitgevoerd
		4.1.3	Er komt meer ondersteuning bij energiebesparing voor maatschappelijke organisaties
4.2	De opwekking en beschikbaarheid van duurzame energie in de provincie Utrecht is sterk toegenomen	4.2.1	Meer zonnepanelen op daken
		4.2.2	De groei van duurzame energie wordt ruimtelijk beter mogelijk gemaakt
		4.2.3	Meer inwoners doen mee en participeren in de energietransitie
		4.2.4	Het aandeel duurzame warmtebronnen voor de verwarming van gebouwen is groter
		4.2.5	Er zijn meer publieke laadpunten voor elektrisch vervoer
4.3	De energietransitie is haalbaar, betaalbaar en innovatief	4.3.1	Wet- en regelgeving zijn beter afgestemd op energietransitie (lobby)
		4.3.2	Innovaties leveren een grotere bijdrage aan duurzame energievoorziening
		4.3.3	De energietransitie is beter betaalbaar voor iedereen (passende financiële instrumenten)
4.4	De Provincie is een geloofwaardige partner in de energietransitie door het goede voorbeeld te geven	4.4.1	De provincie Utrecht is een aansprekender voorbeeld van energieneutrale bedrijfsvoering en inkoop
		4.4.2	De provincie Utrecht benut haar eigen mogelijkheden voor een duurzame energieopwekking beter

4.1 Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in de provincie Utrecht gebruiken minder energie

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Energiebesparing levert een directe bijdrage aan CO2 reductie, voor inwoners en bedrijven is het een kans om de energiekosten te verlagen en het comfort te verhogen. Daarnaast levert energiebesparing veel werkgelegenheid en innovatie op in de bouw- en installatie sector

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in de provincie Utrecht gebruiken minder energie	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	599	1.209	1.249	1.249	0
Materiële lasten	614	2.356	1.206	611	595
Subsidies	60	0	1.010	1.055	-45
Totaal Lasten	1.273	3.565	3.465	2.916	549
Baten	-105	0	0	-137	137
Totaal Baten	-105	0	0	-137	137
Saldo van baten en lasten	1.168	3.565	3.465	2.779	686

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Energiebesparingsprojecten	Het aantal ondersteunde grootschalige projecten gericht op energiebesparing/opwek bij inwoners.	getal	6	3	3	6
Energiecontroles bedrijven	Het aantal bedrijven waar energiecontroles in opdracht van de provincie en gemeenten worden uitgevoerd.	getal	200	63	100	246
Ondersteun-de trajecten maatschappelijke organisaties	Het aantal vestigingen van maatschappelijke organisaties waar de provincie ondersteuning geeft bij energiebesparing en/of duurzame opwek.	getal	250	213	150	239
Effect indicatoren						
Geen						

Toelichting op afwijkingen.

Bij indicator 'Energiebesparingsprojecten' zijn ook 2 projecten vanuit de Aanpak Inclusieve Energietransitie meegenomen (zie 4.3.3.). De waarden van de prestatie indicatoren zijn kort na de start van het programma energietransitie in 2020 in de begroting opgenomen en hadden met de

kennis van nu wat hoger kunnen zijn voor energiecontroles bedrijven en trajecten maatschappelijke organisaties.

Meerjarendoelen

4.1.1 De ondersteuning van inwoners voor energiebesparing is beter (door o.a. gemeenten, woningcorporaties en Verenigingen van Eigenaren)

Toelichting op meerjarendoel

45% van het energiegebruik in de provincie Utrecht is gerelateerd aan de gebouwde omgeving. Om de doelen uit het Klimaatakkoord te halen, is een gestage daling van het gebruik noodzakelijk. In 2021 hebben we gemeenten, woningcorporaties, bewonerscollectieven en Verenigingen van Eigenaars (VvE) ondersteund bij het ontwikkelen en uitvoeren van collectieve aanpakken om energie te besparen en de warmtevoorziening te verduurzamen. Vanuit de Aanpak Inclusieve Energietransitie (AIE) is hierbij gezocht naar manieren om iedereen mee te laten doen. We hebben er voor gezorgd dat de kennis die bij deze experimenten is opgedaan actief gedeeld wordt en ingezet wordt bij de ontwikkeling van nieuwe projecten. Ook zijn gemeenten ondersteund bij het verbeteren van de informatievoorziening naar hun inwoners.

In het najaar van 2021 is de uitvoeringsorganisatie DVvE van start gegaan. DVvE is met een provinciale garantstelling en een Europese subsidie opgericht door de ROM Utrecht Region om grotere VvE's (vanaf acht appartementen) volledig te ontzorgen in het verduurzamingsproces van hun gebouw. Tot aan de operationalisering van de DVvE hebben VvE's gebruik kunnen maken van de provinciale subsidieregeling (USET). Hiermee worden bijna 300 woningen vergaand verduurzaamd. Voor de kleine VvE's is een plan ontwikkeld voor procesondersteuning in samenwerking met de gemeente Utrecht.

Vanuit de Aanpak Biodiversiteit in Stad en Dorp (programma 2.2.3) is in samenwerking met het programma Energietransitie de pre-SMP methodiek ontwikkeld als voorloper op een volwaardig soortenmanagementplan (SMP). Deze methodiek voorziet in een werkwijze voor natuurvriendelijk isoleren binnen de kaders van de Wet natuurbescherming (Wnb). In Leusden is met onze steun een pilot met een 'pre-soortenmanagementplan' gestart. Hierbij wordt tijdens de ontwikkeling van het soortenmanagementplan gedurende 2 jaar een tijdelijke ontheffing verleend aan de gemeente waar particulieren (met grondgebonden woningen) die willen verduurzamen gebruik van kunnen maken.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
5 gemeenten worden op maat ondersteund met expertise en menskracht door de een groep experts (de expertpool) bij de transitie naar duurzame warmte.		Gemeenten hebben in 2021 met financiële steun van het Rijk de transitievisies warmte opgesteld. Wij hebben een aantal koploper gemeenten (Utrecht, Leusden, De Bilt, Utrechtse Heuvelrug en Wijk bij Duurstede) ondersteund bij het uitwerken van wijkaanpakken/collectieve aanpakken richting verduurzaming en duurzame warmte. De gemeenten Leusden (476 woningen) en De Bilt (100 woningen) zijn met expertise ondersteund bij hun aanvraag in het kader van de derde ronde Proeftuinen Aardgasvrije Wijken (PAW).
3 collectieve bespaar/verduurzamingsprojecten worden met menskracht en financiële middelen ondersteund om een inclusieve financieringsaanpak te realiseren.		Binnen de Uitvoeringsverordening Subsidies Energietransitie (USET) is extra ruimte gecreëerd voor inclusieve projecten. Er zijn vier projecten gehonoreerd, waaronder een pilot in Soest om bewoners met smalle beurs en schuldenproblematiek te betrekken bij de wijkaanpak (1.665 woningen), en een VvE in Zeist (65 woningen) waar een innovatieve

		verduurzamingsaanpak nu ook voor eigenaren met een smalle beurs woonlastenneutraal doorgang kan vinden. Daarnaast zijn in Woerden (16 woningen) en Zeist (76 woningen) pilots met gespikkeld bezit (mix van eigendom en huur) ondersteund waaruit een toolbox is ontwikkeld ten behoeve van kennisdeling en ontwikkeling van nieuwe projecten. De conclusie is dat er vroegtijdige afstemming en een doordachte aanpak nodig is, omdat woningeigenaren verduurzaming anders aanpakken dan een corporatie.
Gemeenten worden ondersteund bij de inclusieve uitvoering van de Regeling Reductie Energiegebruik (RRE-regeling) voor inwoners die zelf besparingsmaatregelen nemen.		De Regeling Reductie Energieverbruik (een rijkssubsidie waarmee particuliere woning eigenaren kleine energiebesparingsmaatregelen kunnen toepassen) is eind 2021 beëindigd. De NMU heeft in opdracht van de provincie een aantal gemeenten ondersteund bij de uitvoering en de opgedane kennis gedeeld met gemeenten, energie-initiatieven en woningcorporaties. In totaal is er 11 miljoen euro aan RRE-gelden uitgekeerd aan Utrechtse gemeenten, waarmee ruim 120.000 huishoudens konden worden ondersteund. De inschatting is dat minimaal 80.000 huishoudens van de regeling gebruik hebben gemaakt.
Gemeenten en energiecoöperaties worden ondersteund bij inclusieve informatievoorziening over de energietransitie naar inwoners, via fysieke en digitale kanalen. Concepten zoals bijvoorbeeld "mijn groene huis" in Zeist kunnen hiermee breder uitgerold worden		Ondersteuning van de informatievoorziening richting inwoners over energiebesparing en woningverduurzaming is verbreed van de U16-regio naar de regio's FoodValley en Amersfoort, waarbij de nadruk ligt op het trainen en opleiden van lokale energieambassadeurs. Binnen de U16-regio is het nieuwe vierjarige programma van U-thuis ondersteund. Versterking en professionalisering van het digitale energieloket is hierin opgenomen met als doel om meer inwoners hiernaar toe te leiden en hen van relevante informatie over energiebesparing en woningverduurzaming te voorzien. Rondom inclusieve opwek van duurzame energie zijn we gestart met een Community of Practice (CoP). Zie 4.3.3 voor meer informatie hierover.
Inzicht in de mogelijkheden om op provinciaal niveau aan de slag te gaan met hybride warmtepompen (o.a. technisch, financieel, businesscase, marktbenadering, bewonersperspectief) als tussenoplossing naar aardgasvrij, daar waar die stap naar verwachting nog langere tijd op zich laat wachten.		In 2021 zijn de mogelijkheden onderzocht voor inzet van de hybride warmtepomp binnen de provincie. De potentie om woningen hiermee – als tussenstap naar een volledig CO2-neutrale oplossing – al te verduurzamen, is groot. De helft van de Utrechtse woningvoorraad is zonder verdere aanpassingen geschikt. De gas- en CO2-besparing is substantieel en financieel kan de investering uit. Gemeenten zijn enthousiast en zien - rekening houdend met de transitievisies warmte - mogelijkheden om hierop in te zetten. Er wordt een plan van aanpak gemaakt voor de inzet van een regionale collectieve inkoopactie.

Gemeenschappelijke ambitie energie-neutrale nieuwbouw en opstellen uitvoeringsagenda met gemeenten en provincie.		In 2021 is met een groeiend aantal gemeenten gewerkt aan het vormgeven van een energieneutrale nieuwbouwnorm voor woningen en een uitvoeringsagenda. Via het Convenant Duurzaam Bouwen (programma 1.3) wordt hier verder invulling aan gegeven. Het Convenant Duurzaam Bouwen wordt in 2022 ondertekend, waarin naar verwachting een energieneutrale bouwnorm als minimale ondergrens wordt opgenomen.
Duurzame relatie met de gemeenten waardoor een overzicht is van de obstakels waar gemeenten tegen aan lopen bij de eerste stappen in de inclusieve transitie naar duurzame warmte (aardgasvrij). Deze obstakels worden waar mogelijk weggenomen en/of gedeeld met het rijk.		In 2021 zijn de contacten met gemeenten geïntensiveerd. Diverse obstakels in de transitie zijn hierdoor scherper in beeld (bijv. de obstakels rondom de bekostiging en de ontzorging van de verduurzaming, de ontwikkeling van duurzame warmtenetten en het spanningsveld met de wet Natuurbescherming). Om deze obstakels weg te nemen lopen diverse acties met zowel het Rijk (experimenteerruimte) als andere provincies. Zie 4.3.3 voor meer informatie over onder andere het onderzoek naar verduurzaming van woningen via de gemeentelijke verduurzamingsregeling.

4.1.2 Toezicht op de verplichte energiemaatregelen voor bedrijven wordt beter uitgevoerd

Toelichting op meerjarendoel

In 2021 is het aantal energiecontroles door de omgevingsdiensten opgeschaald. Bij de ODRU is daarbij met provinciale subsidie stimulerend energietoezicht uitgevoerd waarbij niet alleen getoetst wordt of aan energie wet- en regelgeving wordt voldaan, maar waarbij ook wordt geadviseerd over bovenwettelijke energiemaatregelen met een langere terugverdientijd dan 5 jaar. Ook hebben beide omgevingsdiensten energiemaatregelen opgenomen in de omgevingsvergunningen van bedrijven bij de actualisatie daarvan. Hierdoor kan bij deze bedrijven nu ook energietoezicht en handhaving uitgevoerd worden.

Binnen de Uitvoeringsverordening Subsidies Energietransitie (USET) zijn de mogelijkheden voor ondersteuning van collectieve stimuleringsprojecten voor energiebesparing bij bedrijven uitgebreid. Om bedrijven en maatschappelijke organisaties beter te kunnen adviseren, is een factsheet ontwikkeld met daarin alle relevante regelingen (subsidies, leningen, belastingvoordelen) van rijk en provincie. De factsheet kan onder andere door gemeenten en omgevingsdiensten gebruikt worden in hun contacten met bedrijven en maatschappelijke organisaties. Ook is een energietraining ontwikkeld voor gemeentelijke bedrijfscontactfunctionarissen zodat zij in hun contacten met bedrijven en ondernemersverenigingen de mogelijkheden voor ondersteuning onder de aandacht kunnen brengen. De training is in 2021 driemaal uitgevoerd voor in totaal 36 deelnemers.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
100 uitgevoerde energiecontroles door de omgevingsdiensten ODRU en RUD		Er zijn 246 energiecontroles uitgevoerd in 2021 waarvan 108 door de ODRU en 138 door de RUD.
2 bijeenkomsten Utrechts Kennisnetwerk Energiebesparing bij bedrijven en maatschappelijke organisaties		Er zijn 2 bijeenkomsten van het Utrechts Kennisnetwerk Energiebesparing bij bedrijven en maatschappelijke organisaties geweest. Het aantal deelnemende gemeenten was echter beperkt. De

		doelgroep bedrijven en maatschappelijk vastgoed krijgt bij veel gemeenten nog onvoldoende aandacht.
5 verduurzamingsprojecten van gemeenten en marktpartijen worden door de provincie ondersteund.	●	Gemeenten hebben subsidie ontvangen voor stimulerend toezicht dat is uitgevoerd door de ODRU. Er zijn in 2021 nog geen subsidies voor (collectieve) verduurzamingsprojecten toegekend. Wel hebben 10 partijen (vaak ondernemersverenigingen en gemeenten gezamenlijk) de intentie uitgesproken om projecten te starten en hiervoor subsidie aan te vragen.
Sluiten van een convenant bij voldoende interesse tussen de gemeenten en de provincie Utrecht om toezicht op energiebesparing bij bedrijven te intensiveren	●	Uit een inventarisatie onder gemeenten bleek dat er onvoldoende draagvlak was voor een convenant. Gemeenten en omgevingsdiensten hebben aangegeven wel behoefte te hebben aan een subsidieregeling voor gemeentelijke energiecontroles, zoals veel andere provincies ook hebben. In 2022 wordt onderzocht welke mogelijkheden er zijn om bijvoorbeeld via een subsidieregeling het toezicht op energiebesparing verder op te schalen.

4.1.3 Er komt meer ondersteuning bij energiebesparing voor maatschappelijke organisaties

Toelichting op meerjarendoel

In 2020 hebben alle provincies € 2 mln. subsidie ontvangen van het Rijk voor het opzetten en uitvoeren van een Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed (OMV). In 2021 hebben we het programma ingericht en is de uitvoering van start gegaan. Doelgroepen zijn PO en VO scholen, culturele instellingen, zorginstellingen met minder dan 10 gebouwen, gemeentelijke gebouwen van gemeenten met minder dan 25.000 inwoners (11 gemeenten), en dorps- en buurthuizen. De doelstelling is om 100 maatschappelijke organisaties te ondersteunen met ruim 300 gebouwen gedurende 3 jaar.

De Green Deal Zorginstellingen is voortvarend voortgezet in 2021. Deze richt zich op zorginstellingen die minimaal 10 gebouwen in bezit hebben en is daarmee complementair aan het OMV. Aan de Green Deal nemen eind 2021 26 zorginstellingen deel. De deelnemers doorlopen een traject waarbij elke deelnemer met enkele gebouwen (90 in totaal) eerst brons en zilver certificaten behalen op basis van de milieubarometer zorg. Bij brons voldoen zij in ieder geval aan de energie wet- en regelgeving. Na zilver komen zij in de koplopersgroep terecht. De aanpak is gericht op brede verduurzaming en gaat naast energie ook over circulariteit, duurzame mobiliteit en duurzaam inkopen. In deze koplopersgroep wordt het project opgeschaald naar alle gebouwen van de zorginstellingen. Naast opschaling dient de koplopersgroep ook voor uitwisseling van kennis en ervaring, het informeren over nieuwe wet- en regelgeving, subsidies, leningen, energiematregelen en gemeentelijk en provinciaal beleid. Inmiddels hebben 8 zorginstellingen het traject met zilver en brons doorlopen en nemen zij deel aan de koplopersgroep.

In 2021 zijn twee online magazines ontwikkeld vanuit het Green Deal Zorgproject waarin aansprekende voorbeelden en ervaringen met verduurzaming in de zorg worden gedeeld.

Zie: [Het online magazine "zorg in de zon" is live! - Energiewerkplaats Utrecht](#)

Zie: [Tweede online magazine duurzame zorg live! - Energiewerkplaats Utrecht](#)

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
5 ondersteuningstrajecten gestart voor de verduurzaming van	●	In 2021 is een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor verduurzaming van zwembaden en sporthallen. Op basis daarvan worden

sportaccommodaties zoals sporthallen en zwembaden		mogelijkheden voor ondersteuning geboden via het OMV, de Uitvoeringsverordening Subsidies Energietransitie (USET) en de provinciale Kadernota Sport. Er zijn in 2021 nog geen ondersteuningstrajecten gestart. Er is één subsidieaanvraag voor verduurzaming van zwembaden bij vakantieparken in behandeling.
5 ondersteuningstrajecten gestart voor scholen in het PO en VO.	●	In 2021 zijn 10 scholen geworven voor deelname aan het OMV. Verder zijn verschillende scholen voorzien van benchmark onderzoeken om te bezien hoe de school er qua energiebesparing voorstaat in vergelijking met andere scholen.
5 ondersteuningstrajecten gestart om energiebesparing te stimuleren bij culturele instellingen	●	In 2021 zijn 25 culturele instellingen (poppodia, theaters en musea) geworven voor deelname aan een verduurzamingstraject van drie jaar. Naast ondersteuning bij energiebesparing (vanuit het OMV), worden zij ook begeleid bij circulaire bedrijfsvoering, maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaam inkopen.
2 bijeenkomsten van het Utrechts Kennis-netwerk Energiebesparing bij bedrijven en maatschappelijke organisaties	●	Er zijn 2 bijeenkomsten van het Utrechts Kennisnetwerk Energiebesparing bij bedrijven en maatschappelijke organisaties geweest. Het aantal deelnemende gemeenten was echter beperkt. De doelgroep bedrijven en maatschappelijk vastgoed krijgt bij veel gemeenten nog onvoldoende aandacht.
Inrichten van ontzorgingsloket ten behoeve van de landelijke RVO regeling voor ondersteuning van maatschappelijke organisaties bij verduurzaming en besparing	●	Het ontzorgingsloket (OMV) is in 2021 ingericht en van start gegaan. Er zijn 11 zorginstellingen met in totaal 28 gebouwen begeleid. Deelnemers krijgen advies op basis van een energiescan en de opschaling van het meerjarenonderhoudsplan naar een duurzaam meerjarenonderhoudsplan en worden begeleid bij de aanbesteding en financiering van energiemaatregelen.

4.2 De opwekking en beschikbaarheid van duurzame energie in de provincie Utrecht is sterk toegenomen

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Dit beleidsdoel richt zich op de omslag van opwek en gebruik van fossiele naar hernieuwbare energie. De provincie stimuleert en ondersteunt bewezen oplossingen om de toepassing daarvan te versnellen. Daarnaast zoekt de provincie met de gemeenten en waterschappen naar ruimtelijke mogelijkheden om grootschalige duurzame opwek maatschappelijk en ruimtelijk mogelijk te maken. Het betrekken van de inwoners door gemeenten is daarbij een belangrijke randvoorwaarde. Onze rol in het RES1 proces definiëren wij als volgt:

1. In RES-verband samen met partners komen tot de benodigde zoeklocaties om het RES-bod gestand te doen, rekening houdend met goede ruimtelijke inpassing, systeemefficiëntie (e-net), lokale betrokkenheid en het risico op planuitval.
2. Daarna monitoren voortgang van voorbereiding van ruimtelijke procedures en projecten en afspraken maken per RES om realisatie van RES 1.0 te begeleiden en borgen.
3. Waar nodig aanvullende potentiële locaties onderzoeken in gemeenten waar bijdrage aan de opgave voor zon en wind teveel achterblijft.
4. Gemeenten en energiecoöperaties ondersteunen bij het organiseren van mede-eigenaarschap van inwoners (streefwaarde per project minimaal 50%).

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

De opwekking en beschikbaarheid van duurzame energie in de provincie Utrecht is sterk toegenomen	Rekening 2020	Primaire Bijgestelde begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	429	910	941	945	-4
Materiële lasten	1.365	2.030	880	1.088	-208
Subsidies	1.378	0	2.124	1.973	151
Totaal Lasten	3.173	2.940	3.945	4.006	-61
Baten	-28	0	0	0	0
Totaal Baten	-28	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	3.146	2.940	3.945	4.006	-61

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Locaties grootschalige opwek	Het aantal locaties/zoekgebieden voor grootschalige duurzame opwek van elektriciteit waar de provincie ondersteuning biedt.	getal	11	5	11	11
Locaties duurzame warmte-winning	Het aantal locaties/zoekgebieden voor grootschalige duurzame warmtewinning waar de provincie ondersteuning biedt	getal	4	3	4	12

Uitbreiding laadinfra	Het aantal nieuw gerealiseerd openbare laadpalen met steun van de provincie	getal	40.800	1.861	2.400	2.100
Effect indicatoren						
Duurzaam opgewekte elektriciteit	Het percentage duurzaam opgewekte elektriciteit van het totale elektriciteitsverbruik in de provincie.	%	55 (2030)	12	22	PM
Hernieuwbare energie (V-3)	De totale productie van hernieuwbare energie in Peta Joule (PJ).	Getal (PJ)	11 (2030)	8,5	10	PM

Voor de laatste twee indicatoren geldt dat het op dit moment nog niet mogelijk is om waarden in te vullen. We zijn hierin afhankelijk van externe bronnen. Zo snel waarden beschikbaar komen, worden deze opgenomen in de tabellen.

Toelichting indicator Locaties duurzame warmtewinning:

Het aantal (ondersteunde) grootschalige warmteprojecten is hoger dan eerder geschat voornamelijk omdat er veel meer aquathermieprojecten zijn geïnitieerd dan waar eerder vanuit was gegaan. Zeven van de twaalf projecten betreffen aquathermie. Deze projecten zijn in 2021 in het stadium van haalbaarheidsonderzoek gekomen waardoor er een beroep is gedaan op provinciale ondersteuning o.a. via de USET- subsidieregeling.

Toelichting indicator Uitbreiding laadinfra:

Voor het vaststellen van het aantal laadpunten in de provincie Utrecht gebruiken we de cijfers van de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL). Het aantal publiek toegankelijke laadpunten in de provincie Utrecht is met 2.128 stuks gegroeid van 7.253 op 1 januari tot 9.381 op 31 december 2021 (een stijging van 29%). Op basis van NAL-cijfers van voorgaande jaren werd een stijging voorzien van 2400 laadpunten. De telmethode vanuit de NAL is in de loop van het jaar veranderd, waardoor de trend en doelstellingen lager uitkomen. De doelstelling om de groei te versnellen is wel gerealiseerd.

Meerjarendoelen

4.2.1 Meer zonnepanelen op daken

Toelichting op meerjarendoel

In 2021 hebben we de uitvoering van Motie 84 Verzilver uw dak voortgezet. Bedrijven die met zon-op-dak aan de slag willen, konden een quick-scan aanvragen en voor collectieven van bedrijven was subsidie beschikbaar voor procesondersteuning. Ook gemeenten die zon-op-dak willen aanjagen konden bij ons terecht voor subsidie en ondersteuning.

In samenwerking met Stichting Schooldakrevolutie zijn de afgelopen jaren vele scholen ondersteund bij projecten met zonnepanelen. In 2021 is de 100ste school in de provincie Utrecht met zonnepanelen feestelijk gevierd. Ook is Stichting Schooldakrevolutie gestart met een knelpuntenonderzoek hoe scholen in de toekomst nog beter ondersteund kunnen worden om zon-op-dak te realiseren. Daarnaast ondersteunen zij nog eens 30 scholen in onze provincie om deze realisatie mogelijk te maken. Naast scholen konden zorginstellingen die waren verbonden aan de Green Deal Zorginstellingen ondersteuning krijgen in het traject om zonnepanelen op de daken te realiseren (project Zorg in de Zon). Voor 9 zorginstellingen is deze ondersteuning in 2021 gestart.

Via het provinciale project plattelandscoaches konden plattelandsondernemers hulp en advies krijgen voor zon-op-dak plannen (soms in combinatie met asbestverwijdering). Ten slotte is met de RES-regio's samengewerkt om plannen te maken voor de te behalen zon-op-dak doelstellingen.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
De provincie heeft een ondersteunings-aanpak voor zon op woningen, bedrijfsdaken, agrarische daken		Ondersteuning van deze doelgroepen is mogelijk gemaakt via de Uitvoeringsverordening Subsidies Energietransitie (USET). Daarnaast konden bedrijven afgelopen jaar een quick-scan krijgen en kregen agrarische bedrijven ondersteuning van de plattelandscoaches.
Er zijn 150 quick-scans uitgevoerd voor zon op bedrijfsdaken.		Alle 150 quickscans die wij in 2021 beschikbaar gesteld hebben, zijn door bedrijven ingezet om de mogelijkheden voor zon op hun bedrijfsdak in kaart te brengen.
Afronding van project New Grid on the Block en plan van aanpak voor vervolg gereed, met het oog op verlaging aansluitkosten duurzame opwek		Het project in de Kromme Rijn is afgerond, alleen heeft het niet geleid tot een investering van dakeigenaren en het daadwerkelijk collectief aansluiten van zon-op-dak projecten. Hiervoor zijn drie oorzaken te noemen: (1) Als gevolg de Covid-pandemie konden fysieke informatiebijeenkomsten en bedrijfsbezoeken niet plaatsvinden. (2) Veel dakeigenaren hadden daardoor ook te maken met een economisch onzekere periode en stelden andere prioriteiten. (3) Er was onzekerheid over het landelijk beleid voor de agrarische sector waardoor de bereidheid om te investeren in zon-op-dak beperkt was. Wel zijn er lessen geleerd over het collectief aansluiten van zon-op-dak projecten, die worden gedeeld met andere vergelijkbare projecten. Er is geen plan van aanpak gemaakt voor een vervolg. Initiatieven die van onderop ontstaan kunnen worden ondersteund via de Uitvoeringsverordening Subsidies Energietransitie (USET).

4.2.2 De groei van duurzame energie wordt ruimtelijk beter mogelijk gemaakt

Toelichting op meerjarendoel

In 2021 zijn de drie Utrechtse RES'en 1.0 vastgesteld. De ambities uit de concept-RES'en van de regio's U16, Amersfoort en Foodvalley zijn in stand gebleven en nader onderbouwd met zoekgebieden voor de grootschalige opwek van zonne- en windenergie op land en potentie voor grootschalig zon-op-dak. In ons omgevingsbeleid hebben we ruimte geboden om de ambities te realiseren. Als RES-partner hebben we een actieve rol gespeeld bij de totstandkoming van de RES'en en hebben we gemeenten, de RES-projectorganisaties en energiecoöperaties ondersteund met kennis, expertise en procesgeld.

Na de besluitvorming over de RES 1.0 is in elke regio een uitvoeringsplan gemaakt waarbij rekening is gehouden met de moties en amendementen die door raden en staten zijn aangenomen. In de plannen is opgenomen dat wij medio 2022 een tussenbalans opstellen waarin wordt aangegeven of de RES ambities tijdig gerealiseerd gaan worden en of de inzet van ruimtelijk instrumentarium op specifieke locaties nodig is. Ook is vastgelegd dat wij het voortouw nemen bij de inventarisatie van aanvullende zoekgebieden voor windenergie en een coördinerende rol vervullen in processen voor de uitwerking van gemeentegrens overstijgende zoekgebieden voor windenergie.

Het energiesysteem verandert in hoog tempo. Naast veranderingen in de wijze van energie-opwek en transport, neemt ook de vraag naar (met name elektrische) energie toe. Dit vraagt om aanpassing en uitbreiding van de regionale energie-infrastructuur. De provincies hebben in 2021 besloten dat zij een regierol op uitbreiding van de regionale energie-infrastructuur (REIS) willen oppakken. Als eerste stap hebben wij samen met gemeenten en netbeheerders een integrale systeemstudie 2030-2050 uitgevoerd. De studie geeft inzicht in de ontwikkeling van vraag en aanbod en de knelpunten die daardoor ontstaan in het regionale energiesysteem. Hieruit blijkt dat met name het elektriciteitsnet om uitbreiding vraagt. Dit beeld wordt bevestigd door de netcongestie die op 12 oktober 2021 door de netbeheerders is aangekondigd.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
RES 1.0 vastgesteld met zoekgebieden voor de regio's RES U16, RES Regio Amersfoort en RES Regio Foodvalley2.		Op 30 juni 2021 hebben Provinciale Staten de RES 1.0 van de regio's Amersfoort en Foodvalley vastgesteld en op 6 oktober 2021 de RES 1.0 van de regio U16. Met uitzondering van de gemeente Montfoort hebben alle gemeenten en waterschappen de RES 1.0 vastgesteld. De RES 1.0 is een belangrijke mijlpaal maar er zijn ook zorgen over de realisatie van de ambities. Bij een aantal gemeenten zijn tijdens (of kort na) het vaststellen van de RES 1.0 zoekgebieden voor wind vervallen of aanvullende voorwaarden gesteld waardoor er meer spanning is ontstaan op de verhouding zon/wind en de realisatie van de ambities.
Provinciale Omgevingsvisie en Verordening vastgesteld met meer ruimte voor Energietransitie		De Omgevingsvisie en Interim Omgevingsverordening zijn vastgesteld. Conform doelstelling wordt daarin meer ruimte geboden voor de opwek van duurzame energie. In de Ontwerp Omgevingsverordening 2022 is de ruimte die geboden wordt aan duurzame energie onverkort overgenomen.
Afgeronde studies naar inpassingsmogelijkheden op het gebied van ruimte, natuur en energienetwerken		Er is onderzoek gedaan naar de belangrijkste vliegroutes van kwetsbare vogel- en vleermuissoorten (voor windenergie) in de provincie Utrecht. Ook is er een afwegingskader voor energie in de Hollandse Waterlinies ontwikkeld. Beide studies zijn een hulpmiddel voor gemeenten en initiatiefnemers van zon- en windparken. In 2021 is ook een systeemstudie (2030-2050) uitgevoerd die inzicht geeft in knelpunten in de energie-infrastructuur en mogelijke oplossingsrichtingen. In het zoekgebied A12 Oost hebben we op verzoek van betrokken gemeenten een coördinerende rol opgepakt bij de uitwerking van de plannen voor zon- en windenergie.
Met gemeenten afgestemde provinciale strategie voor zonne-energie is gereed.		Beleid voor zonne-energie is vastgelegd in de provinciale omgevingsvisie en verordening. Dit is met gemeenten afgestemd. Daarnaast hebben wij gemeenten ondersteund bij het opstellen en uitvoeren van lokaal zonne-energiebeleid. Voor zon-op-dak (zie 4.2.1) hebben we met gemeenten in de

		RES-regio's samengewerkt om plannen te maken voor de te behalen zon-op-dak doelstellingen.

4.2.3 Meer inwoners doen mee en participeren in de energietransitie

Toelichting op meerjarendoel

In 2021 hebben we participatie van inwoners in de energietransitie verder gestimuleerd en gefaciliteerd. Hiervoor is een ondersteuningsstructuur voor lokale energie-initiatieven, waaronder energiecoöperaties, opgezet. De ondersteuning is geboden vanuit de samenwerking met koepelcoöperatie Energie van Utrecht en de Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU). Daarnaast hebben gemeenten ondersteuning gekregen bij het vormgeven van participatie, waaronder het inzetten van experts (juridisch, financieel), visualisatietools en middelen voor het vormgeven van participatieprocessen via de Uitvoeringsverordening Subsidies Energietransitie (USET).

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Samenwerkingsverbanden zoals energiecoöperaties worden ondersteund in kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkeling		Via de USET hebben we 18 energiecoöperaties ondersteuning geboden. Daarnaast heeft koepelcoöperatie Energie van Utrecht ondersteuning gehad bij het opzetten van de organisatie en zijn inmiddels ruim 20 lokale energiecoöperaties lid geworden. Verder konden energie-initiatieven dankzij onze steun terecht voor basisondersteuning bij het Servicepunt Energie Lokaal van de NMU.
Energiecoöperaties worden door een fonds van het Rijk en Provincies, financieel ondersteund bij de ontwikkeling van duurzame opwek projecten		In 2021 is het Ontwikkelfonds voor energiecoöperaties van start gegaan. De provincie Utrecht is één van de 4 provincies waar het fonds als eerste ingezet kan worden voor de ontwikkeling van coöperatieve energieprojecten. In de loop van 2021 zijn de eerste aanvragen van Utrechtse coöperaties binnengekomen en de eerste 3 gehonoreerd.
Het Utrechts projectenbureau van en voor de energiecoöperaties ondersteunt energiecoöperaties bij de realisatie van duurzame opwekprojecten.		Energie van Utrecht is eind 2020 opgericht en heeft in 2021 de eerste duurzame energieprojecten ondersteuning kunnen bieden bij de realisatie. Met onze steun is een pool van projectleiders opgeleid en zij staan klaar om lokale energiecoöperaties verder te helpen. De realisatie van grootschalige projecten moet echter nog wel echt op gang gaan komen de komende jaren.
Gemeenten zijn geadviseerd over de mogelijkheden om op inclusieve wijze invulling te geven aan 50% eigendom bij inwoners		We hebben in 2021 een groot aantal gemeenten geadviseerd over participatie, waaronder het inzetten van visualisatietools, en lokaal eigendom. Hiervoor zijn twee uitwisselingssessies georganiseerd waar 13 gemeenten aan deel hebben genomen. Verder hebben 7 gemeenten gebruik gemaakt van juridisch advies om participatie en lokaal eigendom goed te verankeren in beleidskaders. Ook hebben 2 gemeenten gebruik gemaakt van subsidie (USET) om lokale participatietrajecten vorm te geven.

4.2.4 Het aandeel duurzame warmtebronnen voor de verwarming van gebouwen is groter

Toelichting op meerjarendoel

Een groot deel van de energievraag in de provincie Utrecht heeft betrekking op warmte in de gebouwde omgeving. Met betrekking tot aardwarmte is in 2021 in het kader van het SCAN-programma aanzienlijke voortgang geboekt. De seismische metingen zijn afgerond, verwerkt en geanalyseerd. Dit heeft geleid tot een potentiëkaart die inzicht geeft in het thermisch vermogen van de diepe ondergrond in de provincie. Op basis van deze kaart zijn er zes kansrijke gebieden geïdentificeerd (regio Mijdrecht, stad Amersfoort, Zeist en omgeving, Utrecht Lage Weide, Veenendaal en Soest). De komende jaren zullen we in samenwerking met (lokale) belanghebbenden de haalbaarheid van aardwarmte in deze gebieden verder onderzoeken.

Op projectniveau heeft projectontwikkelaar Warmtebron Utrecht aangegeven de werkzaamheden bij Nieuwegein (LEAN, diepe geothermie) deels en bij Utrecht-Oost (GOUD, ultradiepe geothermie) te beëindigen. Er wordt verkend in hoeverre minder diepe geothermie voor deze locatie kansrijk is. Energiebeheer Nederland (EBN) heeft de driehoek Bilthoven-Zeist-Driebergen geselecteerd voor de eerste onderzoeksboring in Nederland. Tulip Energy heeft flinke stappen gezet op weg naar een commerciële boring in de stad Amersfoort. Verder zijn er in de provincie Utrecht twee gebieden waarvoor in 2021 nieuwe opsporingsvergunningen zijn aangevraagd, te weten Amsterdam-Amstelveen en Kudelstaart. Beide bevinden zich aan de noordwestelijke rand van de provincie Utrecht. Ten slotte hebben wij een procesregisseur beschikbaar gesteld om de kansrijkheid van de plannen van vergunninghouder Larderel Energy in de regio Amersfoort te beoordelen, de gemeenten te ondersteunen bij geothermie en om te komen tot een gezamenlijk door alle partijen gedragen realistisch plan voor de toekomst van aardwarmte in deze regio. Dit traject wordt begin 2022 afgerond.

In 2021 hebben wij een onderzoek uitgezet naar de haalbaarheid van grootschalige aquathermie. Dit onderzoek is inmiddels afgerond en is gedeeld met de betrokken gemeenten. Het blijkt dat er kansen zijn voor grootschalige aquathermie bij Bunschoten (Eemmeer als bron) en Nieuwegein (de Lek als bron). In hoeverre aquathermie op kleine schaal haalbaar is in de provincie is nog niet bekend; dit zal van geval tot geval moeten worden onderzocht. Wel zijn er al enkele kleinschalige initiatieven gestart die door ons worden ondersteund in onder andere Utrecht (wijk Oog-in-Al), Baarn (wijk Eemland-Noord), Houten (Amsterdam-Rijnkanaal als warmtebron), Amersfoort (RWZI als bron) en De Bilt (verduurzaming wijk Brandenburg).

Ter ondersteuning van de drie Utrechtse RES-regio's zijn aanvullend aan aardwarmte eveneens lokale kansenkaarten opgesteld voor de technieken warmtekoudeopslag (WKO), biogas en aquathermie. In 2022 volgen nog kaarten voor zonthermie. Deze kaarten helpen de gemeenten om te bepalen of toepassing van deze technieken al dan niet mogelijk is bij de uitwerking van wijkuitvoeringsplannen. Daarbij is rekening gehouden met andere provinciale belangen als drinkwaterwinning en natuurbescherming.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Afronden van het onderzoek naar aanwezige bodemwarmte (SCAN-programma geothermie) en verwerken van de uitkomsten in onder meer Provinciaal beleid en informatiesystemen.		Het SCAN-traject is afgerond en heeft geleid tot een gedetailleerde potentiëkaart voor diepe aardwarmte. De data zijn opgenomen in het GIS-systeem van de provincie.
Resultaten van het onderzoek aangaande beschikbaarheid en toepassing biomassa in de provincie Utrecht, verwerken in RO beleid		Op basis van het onderzoek zijn in de Omgevingsvisie en -verordening strikte randvoorwaarden opgenomen die van toepassing zijn op de inzet van houtachtige biomassa. Deze voorwaarden hebben betrekking op de herkomst, duurzaamheid, luchtkwaliteit, CO ₂ -emissiereductie en vestigingsplaats.
Opstellen van de overkoepelende provinciale warmtevisie met		Grotendeels afgerond. Kansenkaarten zijn inmiddels gereed voor aquathermie, aardwarmte, biogas en

kansenkaarten (GIS) voor onder meer aquathermie, duurzame biomassa, biogas, zon-thermisch en wamte/koude opslag (WKO).		warmtekoudeopslag (WKO). Zonthermie volgt in 2022.
Technische haalbaarheid onderzoeken, in samenwerking met het ICO, van de inzet van kleinschalige geothermie als separaat onderdeel van de warmtevisie voor het verduurzamen van de bestaande warmtenetwerken.	●	Op basis van aanvullend seismisch onderzoek is besloten project GOUD (Ultradiepe Geothermie Oost Utrecht Duurzaam) te beëindigen. Ook het project LEAN (diepe geothermie, Nieuwegein) wordt voorlopig niet gerealiseerd. De reden is dat meer tijd nodig is dan past binnen de landelijke subsidievoorwaarden die aan dit project zijn verbonden. Het publieke besluitvormingsproces is wel voortgezet en heeft ook geleid tot een vastgesteld gemeentelijk afwegingskader voor aardwarmte in Nieuwegein. Verder is het traject voor de onderzoeksboring bij Zeist gestart en zijn stappen gezet in de projecten in Amersfoort en de regio Eemland.
Ondersteunen van projecten voor duurzame warmtewinning zoals LEAN.	●	We hebben meerdere trajecten (financieel) ondersteund waaronder o.a. Utrecht Science Park (WKO), Oog-in-Al (TEO), Amersfoort (de Warmtemaatschappij Amersfoort en Warmtebedrijf Amersfoort) en De Bilt (kleinschalig warmtenet met RWZI als bron). Aanvullend zijn twee relatief kleine studies naar de kansen voor riothermie (warmte uit rioolwater) gesubsidieerd (Wijk bij Duurstede en de Utrechtse Heuvelrug).
Plan van aanpak implementatie nieuwe warmtewet gereed en uitvoering gestart.	●	De nieuwe landelijke warmtewet van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) is nog in wording.

4.2.5 Er zijn meer publieke laadpunten voor elektrisch vervoer

Toelichting op meerjarendoel

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de er voldoende laadinfrastructuur moet zijn om elektrisch vervoer te faciliteren. Daarvoor is een nationale agenda laadinfrastructuur (NAL) opgesteld met ambities en acties die ervoor gaan zorgen dat iedereen straks altijd en overal, makkelijk en slim kan laden. Ook in 2021 hebben wij samengewerkt met de provincies Noord-Holland en Flevoland in de NAL regio Noordwest (MRA-E) en heeft de MRA-E gemeenten ondersteund bij de uitrol van de laadinfrastructuur.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Afspraken voor uitbreiding van de laadinfrastructuur volgens de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) worden in MRA-E verband uitgevoerd.	●	MRA-E is volledig operationeel en heeft in 2021 intensief samengewerkt aan de ontwikkeling van de laadinfrastructuur met een groot aantal gemeenten in de provincie Utrecht. De samenwerking met gemeenten is gegroeid bij alle diensten die MRA-E aanbiedt. Het aantal publiek toegankelijke laadpunten in de provincie Utrecht is gegroeid van 7.253 op 1 januari tot 9.175 op 1 december 2021 (26%). Op jaarbasis wordt een stijging verwacht van circa 2100 laadpunten. Op basis van cijfers van

		voorgaande jaren werd een stijging voorzien van 2400 laadpunten. De telmethode vanuit de NAL is in de loop van het jaar veranderd, waardoor de trend en doelstellingen lager uit komen. Door de nieuwe telling is ook het aantal thuislaadpunten in beeld gekomen. Naar verwachting is dit in 2021 met circa 6000 laadpunten toegenomen tot 22.000 laadpunten. Het aantal auto's per laadpunt is met 1,3 stekkerauto's per laadpunt stabiel gebleven ten opzichte van 2019 en 2020.
5 gemeenten worden ondersteund bij het uitvoeren van hun vastgestelde visie laadinfra.	●	In 2021 zijn 6 gemeenten ondersteund bij het opstellen en uitvoeren van een laadvisie. Een laadvisie is een lange termijn visie waarin de kaders worden gesteld voor de groei van de laadinfrastructuur binnen een gemeente. Het betreft hier de gemeenten Eemnes, IJsselstein, Leusden, Renswoude, De Ronde Venen en Woerden. Daarnaast zijn 8 gemeenten ondersteund bij het maken van een laadkaart. Een laadkaart is een middellange termijn document waarin concrete gebieden worden benoemd waar de komende periode groei van de laadinfra wordt verwacht. Hierdoor kunnen al vooraf verkeersbesluiten worden genomen zodat de daadwerkelijke aanvraag te zijner tijd, snel gerealiseerd kan worden.
Onderzoek afgerond naar mogelijkheden voor versneld elektrificeren van mobiliteit in de provincie Utrecht.	●	In september is een breed onderzoek afgerond naar de mogelijkheden om elektrisch vervoer te stimuleren. De uitkomsten worden in het kader van het RMP (Regionaal Mobiliteitsprogramma) samen met gemeenten uitgewerkt. We zijn ook nauw betrokken bij innovatieve ontwikkelingen rondom bi-directioneel laden. Door toepassing hiervan kunnen meer laadpunten op het elektriciteitsnet worden gerealiseerd en kan ook meer duurzame energie (bijvoorbeeld zon op dak) in de gebouwde omgeving worden aangesloten op het netwerk.

4.3 De energietransitie is haalbaar, betaalbaar en innovatief

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

De ambities voor de verandering van het energiesysteem liggen hoog, maar er zijn nog geen uitgestippelde paden voor een transitie die alle doelen realiseert en waarbij iedereen mee kan doen. Om die reden is er aandacht voor behartiging van belangen bij het Rijk en in Europa, en worden innovatieve aanpakken en financieringsvormen ontwikkeld, gebruikmakend van technische innovaties.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

De energietransitie is haalbaar, betaalbaar en innovatief	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	0	113	117	122	-5
Materiële lasten	10	1.455	655	230	425
Subsidies	-1	720	220	0	220
Totaal Lasten	9	2.288	992	351	641
Saldo van baten en lasten	9	2.288	992	351	641

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Haalbaarheid en betaalbaarheid	Het aantal ontwikkelde verduurzamingsprojecten voor inwoners waarin haalbaarheid en/of betaalbaarheid zijn geborgd.	getal	2	0	2	4
Pilots innovatie	Het aantal pilots van energie-innovaties waar de provincie bij betrokken is.	getal	6	0	3	3
Effect indicatoren						
Geen						

Toelichting op afwijkingen.

De indicator 'Haalbaarheid en betaalbaarheid' gaat uit van 2 grotere projecten. In 2021 hebben we 4 kleinere projecten ondersteund waarvan de impact vergelijkbaar is met 2 grotere projecten.

Meerjarendoelen

4.3.1 Wet- en regelgeving zijn beter afgestemd op energietransitie (lobby)

Toelichting op meerjarendoel

In 2021 hebben wij een overzicht gemaakt met belemmeringen voor de energietransitie. Op basis hiervan hebben wij via IPO en ook zelf lobbyactiviteiten uitgevoerd. Deze activiteiten waren vooral gericht op betere afstemming van wet- en regelgeving op de energietransitie in Utrecht.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Public affairs activiteiten op het gebied van besparen, verduurzamen en		In IPO verband zijn position papers opgesteld ter voorbereiding van debatten in de Tweede Kamer:

groen herstel uit de agenda's voor Europa en Nederland, worden volgens plan uitgevoerd		20210702_position-paper-klimaat-vng-ipo-uvw-notaoverleg-7-juli-2021.pdf en https://www.ipo.nl/media/tqjrb1f/postion-paper-ipo-vng-uvw-cd-klimaat-en-energie-17-november-2021-29.pdf. Ook zijn voor een aantal knelpunten aanvullende acties ondernomen. Zo is er bij de Tweede Kamer aandacht gevraagd voor de regionale spreiding bij toekenning van projecten in de proeftuinregeling aardgasvrij (PAW). Ook is er bij de Tweede Kamer aandacht gevraagd voor de knelpunten rondom het terugleveren van energie, als gevolg van de netcongestie die op 12 oktober 2021 is afgekondigd door netbeheerder TenneT. Op het thema gebouwgebonden bekostiging hebben we ingezet op versnelling van de ontwikkeling van (beter) passende wet- en regelgeving. Zie ook onder 4.3.3.
Belemmeringen zijn in beeld gebracht i.s.m. gemeenten, energiecoöperaties, bedrijven en andere partners.	●	De belemmeringen voor de energietransitie zijn in beeld gebracht. De afstemming met partners is gestart.
Samen met andere provincies zijn afspraken gemaakt met een nieuw kabinet om belemmeringen die worden gesignaleerd voor het nakomen van de afspraken uit het klimaatakkoord, weg te nemen.	●	In december 2021 is het coalitieakkoord gepresenteerd. Het nieuwe kabinet is begin 2022 geïnstalleerd. Daardoor konden in 2021 nog geen afspraken met een nieuw kabinet worden gemaakt. Wel is het thema energie onderdeel van de gezamenlijke propositie Krachtig Groen Herstel die IPO samen met VNG en de UvW heeft opgesteld als aanbod van de decentrale overheden aan het nieuwe kabinet. In samenwerking met andere provincies wordt in IPO verband begin 2022 gestart met het maken van afspraken met het nieuwe kabinet.

4.3.2 Innovaties leveren een grotere bijdrage aan duurzame energievoorziening

Toelichting op meerjarendoel

We zoeken naar manieren om energiebesparing en duurzame opwek, sneller, inclusiever, goedkoper en circulair te realiseren. Dit doen we door het stimuleren en volgen van onderzoek en innovatie.

In 2021 hebben we kansrijke initiatieven in beeld gebracht en ondersteund met ontwikkelcapaciteit. Deze initiatieven passen binnen de kansrijke technische innovatie-thema's waarvan eind 2020 een overzicht is opgesteld. Voorbeelden hiervan zijn de industrialisatie en digitalisering van het renovatieproces, energiedistributie voor elektrische voer- en vaartuigen, warmtenetten, de circulaire energietransitie en geïntegreerde energie-infrastructuur (inclusief opslag).

Via de Uitvoeringsverordening Subsidies Energietransitie (USET) hebben we de mogelijkheid geboden een bijdrage aan te vragen voor haalbaarheidsstudies en kleinschalige pilots. Eind 2021 zijn bij consortia van bedrijven ongeveer tien projecten in voorbereiding. Een groot deel van de projecten die in voorbereiding zijn valt binnen het thema geïntegreerde energie-infrastructuur. Deze projecten kunnen een oplossing bieden voor netcongestie. Voor dit thema is eind 2021 een co-creatiesessie georganiseerd waar 14 bedrijven aan deelnamen.

We ondersteunen zes onderzoeksprojecten die op langere termijn een bijdrage kunnen leveren aan de energietransitie in onze provincie. Hierdoor kunnen we (mede) richting geven aan het onderzoek en de resultaten delen met onze partners. De projecten zijn van publiek-private consortia onder leiding van universiteiten en hogescholen. Voor de projecten is subsidie aangevraagd bij de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). Eind 2021 is subsidie toegekend voor het project SPRONG SURE. NWO neemt in 2022 een besluit over de andere aanvragen.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Technische innovaties, die gezien profiel van de regio hier kansrijk zijn om te ontwikkelen of uit te testen voor de Utrechtse energietransitie, zijn in beeld gebracht		In samenwerking met de ROM Utrecht Region zijn in 2021 kansrijke innovaties in beeld gebracht en ondersteund met ontwikkelcapaciteit.
3 van deze innovaties worden met behulp van de provincie getest binnen de Provinciegrenzen.		In 2021 zijn, met steun van de provincie, drie innovatieprojecten van start gegaan: • SPRONG SURE van de Hogeschool Utrecht (sociale innovatie), • Innofest Validatielab Utrecht (circulaire energietransitie) • Isolatie uitdaging (innovatiegericht inkooptraject van Portaal en Mitros). We zijn partner in de Groeifondsaanvraag Toekomstbestendige Leefomgeving: Transitie naar Emissievrije, Circulaire en Klimaatbestendige Gebouwen en Infrastructuur. Wij nemen deel aan het onderdeel dat zich richt op het opzetten van nieuwe renovatieketens voor woningbouw om de gebouwde omgeving verder en sneller te verduurzamen en het onderdeel verkleinen van de mismatch op de arbeidsmarkt voor bouw, techniek en energie.
Onderzoek naar een pilot voor toepassing van waterstof in de gebouwde omgeving is afgerond en besluitvorming over een vervolgtraject heeft plaatsgevonden		Naar aanleiding motie 12A: 'Utrecht pakt kansen' hebben we in 2021 actief gezocht naar pilotprojecten in het landelijk gebied. Ook hebben wij in de USET de mogelijkheid geboden een bijdrage voor een project aan te vragen. Er zijn een paar initiatieven in beeld, maar die hebben nog niet geleid tot een concreet project. Vanuit het programma Energietransitie zijn we aangesloten bij het door Europa gefinancierde Waterstofproject 'LIFE NEW HYTS: reNEWable green Hydrogen for Transport'. LIFE 3.0 - LIFE Project Public Page (europa.eu)

4.3.3 De energietransitie is beter betaalbaar voor iedereen (passende financiële instrumenten)

Toelichting op meerjarendoel

Toegang tot financiering en het financieel participeren in duurzame opwek is op dit moment niet voor iedereen beschikbaar. Ook betaalbaarheid van de energierekening is voor velen een uitdaging. Om er aan bij te dragen dat iedereen, ongeacht financiële situatie, mee kan doen met de energietransitie,

hebben we de aanpak inclusieve energietransitie (AIE) ontwikkeld die in 2021 'op stoom' is gekomen. We hebben nieuwe concepten getest in de praktijk en de geleerde lessen worden ingezet voor opschaling of replicatie in de provincie en daarbuiten. De AIE is integraal onderdeel van het programma energietransitie. Dit betekent dat projecten die zijn ondersteund vanuit de AIE ook bijdragen aan de beleidsdoelen 4.1 (besparen) en 4.2 (hernieuwbare opwek). In de Uitvoeringsverordening Subsidies Energietransitie (USET) zijn vanaf medio 2021 de mogelijkheden voor ondersteuning van inclusieve projecten verruimd.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Versterken van het ontwikkel- en financieringsnetwerk voor collectieve en inclusieve energietransitie aanpak, waardoor meer financieringsoplossingen kunnen worden aangeboden.	●	De praktijk leert dat Rijksbeleid aangepast moet worden, om een aantal barrières te slechten: Rijksregelingen ter ondersteuning van de warmtetransitie zijn vaak overschreven, waardoor subsidieaanvragen van gemeenten niet gehonoreerd kunnen worden. Dit leidt tot vertraging van wijkaanpakken en (te) hoge financieringskosten bij beschikbare financiële instrumenten. Innovatieve instrumenten stuiten regelmatig op bestaande wet- en regelgeving. In 2021 hebben we actief gewerkt aan het identificeren en slechten van deze barrières, zoals bij gebouwgebonden financiering. Naast het ondersteunen van de voorlopers hebben we de opgedane kennis breed gedeeld zodat goede voorbeelden navolging krijgen.
Financiering van een tweede pilot gebouw gebonden financiering samen met een gemeente.	●	De huidige wet- en regelgeving staat opschaling van gebouwgebonden financiering in de weg. Daarom hebben we enerzijds verkend wat de (on)mogelijkheden zijn voor gebouwgebonden bekostiging binnen bestaande juridische kaders, en proberen we anderzijds ontwikkelingen op rijksniveau aan te jagen. Naast ondersteuning van de pilot met een gebouwgebonden verduurzamingsdienst in Amersfoort, hebben we in 2021 uitvoerig de juridische en financiële risico's van verduurzaming van woningen via de gemeentelijke verduurzamingsregeling laten onderzoeken, zoals wordt gebruikt in Wijk bij Duurstede. Uit het onderzoek zijn een aantal knelpunten naar voren gekomen waarover we in gesprek zijn met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
Starten met een sociaal inclusief versnellingsprogramma samen met onze stakeholders.	●	De opties voor deelname aan opwekprojecten zijn gering voor huishoudens met een smalle beurs omdat het investeringsbedrag (te) hoog ligt. Daarom zijn we gestart met een Community of Practice (CoP) rondom inclusieve opwek om al doende te leren over het betrekken van huishoudens met lagere inkomens bij grootschalige collectieve opwekprojecten. Door in de praktijk te experimenteren en financiële constructies uit te werken maken we het voor energiecoöperaties makkelijker om huishoudens met een smalle beurs te betrekken bij opwek projecten. De kennis hierover wordt gedeeld op de energiewerkplaats en in (online) bijeenkomsten.

4.4 De Provincie is een geloofwaardige partner in de energietransitie door het goede voorbeeld te geven

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

De energietransitie vraagt soms om dappere keuzes, gedragsveranderingen en investeringen. Zoals de Provincie Utrecht aan anderen eisen stelt, willen we ook zelf het goede voorbeeld geven door de organisatie te verduurzamen

Wat heeft dit beleidsdoel gekost

De Provincie is een geloofwaardige partner in de energietransitie door het goede voorbeeld te geven	Rekening 2020	Primaire Bijgestelde begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	0	87	89	94	-5
Totaal Lasten	0	87	89	94	-5
Saldo van baten en lasten	0	87	89	94	-5

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Opwek provincie	De hoeveelheid duurzaam opgewekte energie op het vastgoed en de eigendommen van de eigen provinciale organisatie.	getal (KWh)	500.000	227.657	250.000	397.330
Besparing provincie	Het percentage bespaarde energie t.o.v. het voorgaande jaar door de eigen provinciale organisatie.	%	3	-4	3	7
Effect indicatoren						
Geen						

Toelichting op afwijkingen.

Zie de toelichtingen op het meerjarendoel 4.4.1 en 4.4.2.

4.4.1 De provincie Utrecht is een aansprekender voorbeeld van energieneutrale bedrijfsvoering en inkoop

Toelichting op meerjarendoel

In 2021 is het energiegebruik van de provincie in beeld gebracht en is het rapport 'Van Utrecht naar Parijs' opgeleverd. Hierin staan de mogelijkheden benoemd om de komende jaren stappen te zetten in de verduurzaming van het vastgoed en de organisatie. In 2021 is al een aanvang gemaakt met energiebesparende maatregelen waarvoor geen verder onderzoek noodzakelijk is en met het onderzoeken van de complexere besparingsopties.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Aanpassen van gebouw gebonden installaties die leiden tot een reductie van gebouwgebonden energiegebruik met 3% t.o.v. 2020		Er is gestart met het vervangen van ledverlichting in diverse nevenvestigingen, de parkeerkelder van het Huis voor de Provincie en de gerenoveerde etages. Het elektriciteitsgebruik is daardoor afgenomen met

		7% ten opzichte van 2020. In 2022 wordt deze vervangingsactie afgemaakt. Op het gebruik van warmte heeft de organisatie met de bestaande installatie nauwelijks invloed. De weersomstandigheden (buitentemperatuur, zoninstraling en windsnelheid) bepalen de afname van warmte. Onderzoek loopt naar het vervangen van dit warmtesysteem.
Het totale energiegebruik van de provinciale organisatie is in beeld gebracht.	●	Het energiegebruik van de provinciale organisatie is in beeld gebracht. Het gebouwgebonden gebruik ontwikkelt zich als volgt: • Het elektriciteitsgebruik is met 7% gedaald van 3.343.000 KWh in 2020 naar 3.200.000 KWh in 2021 • Het warmtegebruik is in 2021 (11.898 GJ) vrijwel gelijk aan 2020 (11.817 GJ). • Het gasgebruik is met 15.200 M³ in 2021 gelijk aan 2020.
Er is een door het CMT goedgekeurd plan voor energiebesparing tot 2035.	●	Er is een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor energiebesparing onder de titel 'Van Utrecht naar Parijs'. Daarna is begonnen met het in kaart brengen van het exacte energiebespaarpotentieel (onder andere met een thermografische inspectie en het aanpassen van het gebouwbeheerssysteem). Op basis hiervan worden kortetermijnmaatregelen uitgevoerd en wordt een besparingsplan opgesteld voor de lange termijn. Dit wordt naar verwachting voor de zomer van 2022 vastgesteld. Daarnaast hebben wij de keuze gemaakt om voortaan hybride te gaan werken. Dit levert naar verwachting een energiebesparing op in de bedrijfsvoering, met name op het gebied van mobiliteit.

4.4.2 De provincie Utrecht benut haar eigen mogelijkheden voor een duurzame energieopwekking beter

Toelichting op meerjarendoel

Er is onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden om het aantal zonnepanelen op het vastgoed uit te breiden. De investeringsaanvraag hiervoor is goedgekeurd. Naar aanleiding van de motie 'het voorkomen van dwangarbeid in de productieketens voor duurzame energie' is onderzoek gedaan naar het voorkomen van sociale onrechtvaardigheid bij de uitvoering van dit project. Bij het Huis voor de Provincie kan momenteel niet worden terug geleverd aan het elektriciteitsnet vanwege netcongestie. Hiervoor wordt een nieuw concept met energieopslag en energiemangement uitgewerkt. Inmiddels is voor de andere twee panden de marktuitlevraag gestart.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Door uitbreiding van het aantal zonnepanelen op provinciaal vastgoed is de capaciteit van de eigen opgewekte energie verdubbeld t.o.v. 2020	●	Er zijn goedgekeurde plannen en er is een investeringsbudget beschikbaar voor zonnepanelen op 3 provinciale panden. Het hierboven genoemd extra onderzoek en beperkte netcapaciteit leiden tot vertraging bij de realisatie. De verwachting is dat de uitvoering in 2022 zal plaatsvinden. De uitvoering

		van de eerder geplande activiteiten heeft geleid tot een groei van 227.657 KWh in 2020 tot 397.330 KWh in 2021.
Er zijn 2 zichtbare duurzame initiatieven genomen.	●	Naast zonnepanelen op het vastgoed van de provincie en het vervangen van de dienstauto's door elektrische auto's, is in 2021 ook onderzoek gedaan naar energieopwekking op provinciale assets, zoals wegen en fietspaden: • Bij de reconstructie van de N233 Rondweg Oost in Veenendaal wordt onderzocht of warmte uit het wegdek kan worden gebruikt voor verwarming van nabijgelegen woonwijken. Ook worden mogelijkheden voor zonnepanelen op geluidsschermen en geluidswallen onderzocht. • Er is een ontwerp gemaakt voor solar carports op 4 provinciale carpoolplaatsen en de marktconsultatie voor de realisatiefase is afgerond. • Er is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om energie op te wekken boven en langs de provinciale fietspaden, maar dat heeft nog niet geleid tot kansrijke projecten. • Bij het ontwerp van de nieuwe perrons voor de Uithoflijn wordt onderzocht of zonnepanelen in de overkappingen kunnen worden verwerkt. Voor de P+R in Breukelen wordt een energiepositieve variant van het gebouw uitgewerkt.
Er is een door het CMT goedgekeurd plan voor duurzame energieopwekking tot 2035	●	Voor een definitief plan voor opwek op provinciaal vastgoed is eerst een vastgestelde vastgoedstrategie noodzakelijk. Energieopwekking op andere provinciale assets wordt onderzocht op het moment dat er aanleg of reconstructieprojecten zijn.

Verbonden partijen

Dit programma kent geen verbonden partijen.

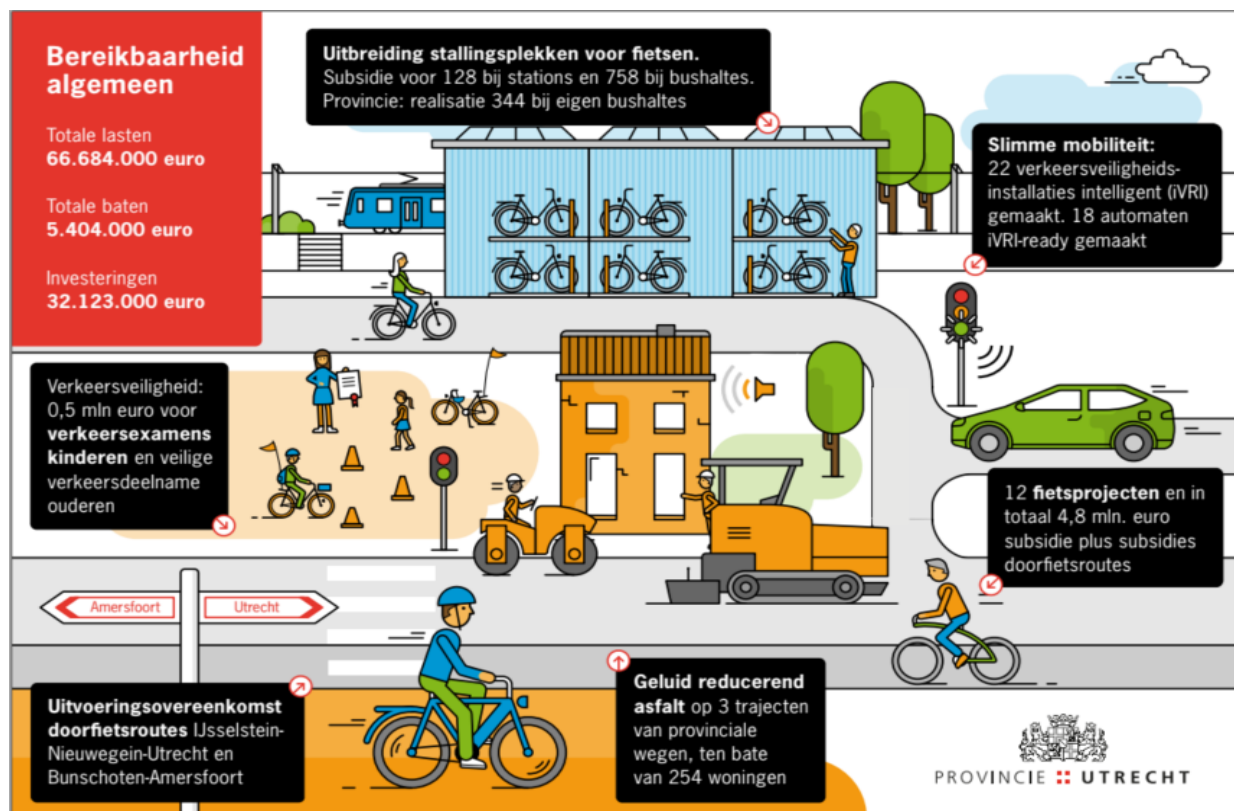
Programma 5. Bereikbaarheid I - Algemeen

Programmadoel

Toelichting op programmadoel

De provincie Utrecht werkt aan een goede en duurzame bereikbaarheid per fiets, auto en voor het vervoer van goederen in een gezonde en verkeersveilige omgeving.

Infographic

Beleids- en meerjarendoelen in één oogopslag

5. Bereikbaarheid I - Algemeen

	Hebben we gedaan wat we voorgenomen hadden?	Zijn we binnen de planning gebleven?	Is de realisatie in lijn met het budget?
5.1 Het provinciale netwerk is sterk			
5.1.1 Het in stand en beschikbaar houden van de bestaande infrastructuur op een vastgesteld kwaliteitsniveau			
5.1.2 Er worden studies uitgevoerd naar trajecten en bereikbaarheidsknelpunten			
5.1.3 De voorbereiding en realisatie van infrastructurele projecten is duurzamer, effectiever en efficiënter			
5.1.4 Monitoring en evaluatie van (vaar)wegen zijn beter en vinden frequenter plaats			
5.2 Knooppunten hebben een hoge kwaliteit en bieden een grote diversiteit van reisvoorzieningen			
5.2.1 De uitvoering van knooppuntontwikkeling in partnerschap gaat vaker en beter			
5.2.2 Het aantal verbetermaatregelen voor knooppunten is groter (met gerichte subsidies)			
5.2.3 De ruimtelijke programmering is beter gekoppeld aan modaliteiten			
5.2.4 Kennis delen, onderzoek en monitoring vindt meer plaats			
5.3 Alle belangrijke werklocaties, middelbare scholen en knooppunten zijn veilig, comfortabel en snel bereikbaar per fiets, waarbij de rol van de fiets in modal shift toeneemt			
5.3.1 Het regionaal fietsnetwerk is vlotter, veiliger en comfortabeler			
5.3.2 De keten is sterker			
5.3.3 Slim fietsen wordt op meer plaatsen ingevoerd			
5.3.4 Stimuleren van gezond en veilig fietsgedrag is beter			
5.4 Het aantal verkeersdoden en ernstig gewonden is laag			
5.4.1 De provinciale infrastructuur is veiliger			
5.4.2 Gemeentelijke infrastructuur wordt beter door stimuleringsbijdragen			
5.4.3 Verkeerseducatie en -voorlichting is beter			
5.4.4 De verkeershandhaving is frequenter en sterker			
5.4.5 Er wordt meer gebruik gemaakt van data en er zijn meer innovaties			
5.5 Het kwaliteitsnet goederenvervoer is op orde en sluit goed aan op de behoeften van gebruikers			
5.5.1 Het kwaliteitsnet goederenvervoer is verder doorontwikkeld			
5.5.2 Het monitoren van externe veiligheid is beter			
5.5.3 Het goederenvervoer is duurzamer			
5.6 Negatieve effecten van mobiliteit op de kwaliteit van de leefomgeving zijn laag			
5.6.1 Het aantal geluidgehinderden langs provinciale wegen is minder			
5.6.2 De oversteekbaarheid van fauna bij provinciale wegen is beter			
5.6.3 De mobiliteit is duurzamer met o.a. minder uitstoot van broeikasgassen			
5.6.4 Het behalen van de WHO-normen voor luchtkwaliteit is dichterbij gekomen			
5.7 De vraag naar en het aanbod van mobiliteit is goed op elkaar afgestemd			
5.7.1 De basis is beter op orde			
5.7.2 De techniek op straat is beter ontwikkeld			
5.7.3 De sturing vindt multimodaler plaats			
5.7.4 Het mobiliteitsmanagement is van betere kwaliteit			
5.8 Verkenningen naar en regionale programma's over een goede bereikbaarheid per fiets, openbaar vervoer en auto in een gezonde en verkeersveilige omgeving zijn uitgevoerd met daarbij monitoring van het mobiliteitsprogramma en indicatoren			
5.8.1 Het uitvoeren van verkenningen is beter afgestemd op de behoefte			
5.8.2 Regionale programma's worden beter ontwikkeld en uitgevoerd			
5.8.3 De monitoring en evaluatie van het mobiliteitsprogramma is beter			

Wat heeft het gekost?

5. Bereikbaarheid I - Algemeen	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Vershil
Personeelslasten	10.196	13.021	13.477	14.039	-562
Kapitaallasten	2.173	3.352	2.327	2.960	-633
Materiële lasten	33.600	46.421	34.282	31.714	2.568
Subsidies	14.232	18.200	24.139	17.971	6.168
Totaal Lasten	60.202	80.994	74.225	66.684	7.541
Baten	-1.840	-1.654	-1.765	-5.404	3.639
Totaal Baten	-1.840	-1.654	-1.765	-5.404	3.639
Saldo van lasten en baten	58.362	79.340	72.460	61.280	11.180
Stortingen in reserves	40.857	9.982	12.689	12.220	469
Onttrekkingen aan reserves	-40.372	-103.808	-101.142	-100.097	-1.045
Saldo van dit programma	58.847	-14.486	-15.993	-26.597	10.604

Mutaties in de reserves

05. Bereikbaarheid I - Algemeen	Stortingen 2021		Onttrekkingen 2021	
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve Beheer en Onderhoud (vaar)wegen	-	-	-3.985	-3.774
Reserve Ecoducten	-	-	-11.108	-11.108
Reserve Mobiliteitsprogramma	12.689	12.220	-86.049	-85.215
Reserve Projecten	-	-	-	-
Totaal	12.689	12.220	-101.142	-100.097

Investerings

5. Bereikbaarheid I - Algemeen	Toegekend krediet (bruto)	Realisatie t/m 2020	Bijgestelde begroting 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021	Totaal realisatie	Restant krediet
<u>Uitbreidingsinvesteringen</u>							
Wegen en vaarwegen	233.134	27.791	5.401	18.811	-13.410	46.602	186.532
Fiets	5.523	896	2.366	1.475	891	2.371	3.152
Verkeersveiligheid	9.522	2.132	4.013	2.270	1.743	4.402	5.120
Provinciaals verkeersmodel	350	220	-	27	-27	247	103
Subtotaal uitbreidings-investeringen	248.529	31.039	11.780	22.583	-10.803	53.622	194.907
<u>Vervangingsinvesteringen</u>							
Kunstwerken	21.125	8	492	81	411	89	21.036
Verhardingen	116.847	3.697	5.002	3.184	1.818	6.881	109.966
Vaarwegen	22.554	1.901	4.500	5.118	-618	7.019	15.535
Wegmeubiliar	1.824	944	880	261	619	1.205	619
Kwaliteitcentrale en wintermachines	1.800	-	1.800	896	904	896	904
Subtotaal vervangings-investeringen	164.150	6.550	12.674	9.540	3.134	16.090	148.060
Totaal	412.679	37.589	24.454	32.123	-7.669	69.712	342.967

Toelichting

In bovenstaande tabel is een samenvatting van het verloop van de investeringen voor Bereikbaarheid (excl. OV) opgenomen. Zie voor een uitgebreide toelichting [bijlage 1](#)

Doelenboom van dit programma

Beleidsdoel	Meerjarendoel
5.1 Het provinciale netwerk is sterk	5.1.1 Het in stand en beschikbaar houden van de bestaande infrastructuur op een vastgesteld kwaliteitsniveau
	5.1.2 Er worden studies uitgevoerd naar trajecten en bereikbaarheidsknelpunten
	5.1.3 De voorbereiding en realisatie van infrastructurele projecten is duurzamer, effectiever en efficiënter
	5.1.4 Monitoring en evaluatie van (vaar)wegen zijn beter en vinden frequenter plaats
5.2 Knooppunten hebben een hoge kwaliteit en bieden een grote diversiteit van reisvoorzieningen	5.2.1 De uitvoering van knooppuntontwikkeling in partnerschap gaat vaker en beter
	5.2.2 Het aantal verbetermaatregelen voor knooppunten is groter (met gerichte subsidies)
	5.2.3 De ruimtelijke programmering is beter gekoppeld aan modaliteiten
	5.2.4 Kennis delen, onderzoek en monitoring vindt meer plaats
5.3 Alle belangrijke werklocaties, middelbare scholen en knooppunten zijn veilig, comfortabel en snel bereikbaar per fiets, waarbij de rol van de fiets in modal shift toeneemt	5.3.1 Het regionaal fietsnetwerk is vlotter, veiliger en comfortabeler
	5.3.2 De keten is sterker
	5.3.3 Slim fietsen wordt op meer plaatsen ingevoerd
	5.3.4 Stimuleren van gezond en veilig fietsgedrag is beter
5.4 Het aantal verkeersdoden en ernstig gewonden is laag	5.4.1 De provinciale infrastructuur is veiliger
	5.4.2 Gemeentelijke infrastructuur wordt beter door stimuleringsbijdragen
	5.4.3 Verkeerseducatie en -voorlichting is beter
	5.4.4 De verkeershandhaving is frequenter en sterker
	5.4.5 Er wordt meer gebruik gemaakt van data en er zijn meer innovaties

5.5	Het kwaliteitsnet goederenvervoer is op orde en sluit goed aan op de behoeften van gebruikers	5.5.1	Het kwaliteitsnet goederenvervoer is verder doorontwikkeld
		5.5.2	Het monitoren van externe veiligheid is beter
		5.5.3	Het goederenvervoer is duurzamer
5.6	Negatieve effecten van mobiliteit op de kwaliteit van de leefomgeving zijn laag	5.6.1	Het aantal geluidgehinderden langs provinciale wegen is minder
		5.6.2	De oversteekbaarheid van fauna bij provinciale wegen is beter
		5.6.3	De mobiliteit is duurzamer met o.a. minder uitstoot van broeikasgassen
		5.6.4	Het behalen van de WHO-normen voor luchtkwaliteit is dichterbij gekomen
5.7	De vraag naar en het aanbod van mobiliteit is goed op elkaar afgestemd	5.7.1	De basis is beter op orde
		5.7.2	De techniek op straat is beter ontwikkeld
		5.7.3	De sturing vindt multimodaler plaats
		5.7.4	Het mobiliteitsmanagement is van betere kwaliteit
5.8	Verkenningen naar en regionale programma's over een goede bereikbaarheid per fiets, openbaar vervoer en auto in een gezonde en verkeersveilige omgeving zijn uitgevoerd met daarbij monitoring van het mobiliteitsprogramma en indicatoren	5.8.1	Het uitvoeren van verkenningen is beter afgestemd op de behoefte
		5.8.2	Regionale programma's worden beter ontwikkeld en uitgevoerd
		5.8.3	De monitoring en evaluatie van het mobiliteitsprogramma is beter

5.1 Het provinciale netwerk is sterk

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

De provincie Utrecht telt in totaal ruim 300 kilometer aan provinciale wegen, parallelwegen en fietspaden. We willen de functionaliteit en kwaliteit van deze infrastructuur sober, doelmatig en duurzaam op peil houden. Zo blijft het enerzijds comfortabel en veilig voor automobilisten en fietsers; anderzijds voorkomen we kapitaalvernietiging. Dit niveau heeft de kwalificatie onderhoudsniveau B. Op dit moment is onze infrastructuur op dit niveau; de opgave is dit in stand te houden.

De provincie wil beheer en onderhoud van de wegen laten samengaan met het versterken van het infrastructurele netwerk. We kiezen daarom sinds een aantal jaar voor een aanpak per traject, waarbij we kijken naar onze speerpunten bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid. De focus lag de afgelopen jaren vooral op bereikbaarheid en veiligheid, de leefbaarheid raakte wat onderbelicht. Dit willen we de komende jaren meer in evenwicht brengen, door minder in te zoomen op een traject of knelpunt en meer te kijken naar het netwerk als geheel. Daarnaast nemen we naast de auto ook de andere modaliteiten mee

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Het provinciale netwerk is sterk	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	5.500	7.181	7.433	7.743	-310
Kapitaallasten	218	3.352	2.327	2.960	-633
Materiële lasten	20.632	22.944	24.064	24.233	-169
Subsidies	1.403	0	613	509	104
Totaal Lasten	27.754	33.477	34.437	35.444	-1.007
Baten	-1.444	-1.654	-1.453	-4.851	3.398
Totaal Baten	-1.444	-1.654	-1.453	-4.851	3.398
Saldo van baten en lasten	26.309	31.823	32.984	30.594	2.390

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Een- heid	Streef- waard e	2020 Realisati e	2021 Begroot	2021 Realisati e
Prestatie indicatoren						
Onderhoud s-toestand van wegen	Het percentage provinciale wegen dat minimaal voldoet aan kwaliteitsniveau B.	%	95	93	95	97
Onderhoud s-toestand bruggen, tunnels en viaducten	Het percentage provinciale kunstwerken dat voldoet aan minimaal conditieniveau 3.	%	100	97	100	100
Beschikbaa rheid wegen door weg-	Het percentage van de tijd en kilometers dat de provinciale wegen beschikbaar zijn voor weg-	%	99	nmb	99	nmb

werkzaamheden	verkeer, rekening houdend met wegwerkzaamheden.					
Oponthoud dag	De vertraging vermenigvuldigd met het aantal voertuigen op provinciale wegen. [1,25 mln. voertuigverliesuren in 2019].	getal	<	nnb*	<	nnb*
Oponthoud spits	De factor van de reistijd tijdens de spits in vergelijking met buiten de spits op provinciale wegen.	getal	≤ 2	nnb*	≤ 2	nnb*
Voorspelbaarheid reistijden	De hoeveelheid ritten op provinciale wegen waarbij de maximale extra reistijd niet hoger is dan 20% van de normale reistijd.	%	≥ 95	nnb*	≥ 95	nnb*
Bereikbaarheid auto werklocaties	De bereikbaarheid voor de auto met economische kerngebieden als bestemming.	km/uur	≥ 50	nnb*	≥ 50	nnb*
	De bereikbaarheidsindicator voor auto naar economische kerngebieden is minimaal 50 km/uur. Op basis van alle individuele (model)verplaatsingen in een studiegebied wordt de reistijd naar deze kerngebieden berekend. [Nog geen referentiewaarde beschikbaar].					
Effect indicatoren						
Geen						

*Voor het berekenen van een aantal indicatoren is het nieuwe provinciaal verkeersmodel Stravem benodigd. Ten tijde van het opstellen van de indicatoren was de ontwikkeling hiervan gestart en zou deze binnen een jaar afgerond zijn. Helaas heeft de realisatie, door personeelsgebrek en technische uitdagingen, veel langer geduurd dan verwacht. Het model is op dit moment in een eerste versie gereed maar de benodigde analyses hebben wij nog niet uit kunnen voeren. De verwachting is dat deze voor het einde van het jaar gereed zijn en dan opgenomen kunnen worden in het eerstvolgende P&C product

Meerjarendoelen

5.1.1 Het in stand en beschikbaar houden van de bestaande infrastructuur op een vastgesteld kwaliteitsniveau

Toelichting op meerjarendoel

Het overgrote deel van de onderhoudswerkzaamheden is volgens de planning uitgevoerd. Kleine delen zijn doorgeschoven naar begin 2022. We hebben bij meer werkzaamheden gekozen voor hergebruik van materialen en de inzet van duurzame alternatieven. Hiermee zijn de gestelde doelen behaald.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/grotere-rol-fiets-en-verkeersveiligheid-plannen-groot-onderhoud>

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Kunstwerken. Het onderhoud bestaat onder andere uit betonreparaties, schilderwerkzaamheden, vervangen geleiderail, rasters en oeverconstructies. De bediening op afstand van de beweegbare bruggen willen we vernieuwen. In 2021 herstellen we voornamelijk schades die uit de inspectie van 2020 voortkomen en voeren we periodiek onderhoud uit. Daarnaast gaan we op meerdere locaties door met het opnieuw verzinken van bestaande geleiderails. De provincie Zuid-Holland voert onderhoud uit aan de kunstwerken in het Merwedekanaal.		Aanpassingen aan bruggen voor de bediening op afstand zijn grotendeels uitgesteld door problemen met de bedieningcentrale en de gewijzigde organisatiestructuur van Waternet. Nieuwe damwandbeschoeiingen geplaatst langs de N229 hebben hiervoor gebruik gemaakt van vrijkomende planken uit de Eem, een volledig circulaire damwandbeschoeiing. Het verzinken van bestaande geleiderail uitgevoerd. Deze methode is aantoonbaar duurzaam en kostenneutraal ten opzichte van nieuwe geleiderail. Voor het vervangen van de Beverweerdsebrug hebben we het ontwerp en berekeningen gereed. Er is begonnen met de vergunningaanvraag die nodig is omdat het een rijksmonument is. De werkzaamheden op locatie zijn uitgesteld tot na vergunningverlening en starten in 2022. De overige werkzaamheden zijn conform planning uitgevoerd.
Verharding. In 2021 vinden op diverse provinciale wegen grote onderhoudswerkzaamheden plaats. We voeren de geplande onderhoudswerkzaamheden (groot onderhoud, het aanbrengen en vervangen van slijtlagen) op verschillende locaties (N225, N228, N229 en N402) uit conform de MOP 2021-2024. Daarnaast verrichten we kleine onderhoudswerkzaamheden op basis van schouwinspecties die eigen personeel heeft uitgevoerd. Dit betreft ook onvoorziene reparaties. Tot slot voeren we onderhoudswerkzaamheden uit aan de riolering en hemelwaterafvoer onder de provinciale wegen en aan de wegmarkering.		Aan de volgende wegen is het groot onderhoud uitgevoerd: N225, N228, N229 en de N412. Op een aantal wegvakken (rotonde N226, N233, N402 en N414) zijn de geplande onderhoudswerkzaamheden niet uitgevoerd. Het grootste deel hiervan betreft het niet uitgevoerd onderhoud op de N402 (traject 88). Dit moest worden uitgesteld omdat er meer tijd nodig was voor de uitwerking van de maatregelen. De geplande onderhoudswerkzaamheden aan de hemelwaterafvoer zijn voor 90% uitgevoerd. Tussen Driebergen en Doorn is de wateroverlast op de N225 aangepakt. In 2021 is een gecombineerde reiniging, inspectie en inventarisatie uitgevoerd aan 671 kolken en 244 putten en de tussenliggende leidingen. Deze putten en kolken bevinden zich in 45 kilometer provinciale wegen, parallelwegen en fietspaden.
Wegmeubilair. In 2021 moeten we een deel van de verkeersborden en een aantal fietsoverkappingen vervangen, omdat deze aan het eind van hun technische levensduur zijn.		De in 2021 geplande onderhoudsmaatregelen (vast en variabel) zijn grotendeels uitgevoerd. In 2020 is de vervanging vanabri's aanbesteed. Twee derde is in 2020 vervangen. De overige nog te vervangen of te verwijderenabri's zouden in 2021 vervangen of verwijderd worden. Door problemen met de netbeheerder, de leverancier van de energievoorziening, heeft het project het gehele jaar stil gestaan. De verwachting is dat we in 2022 het project kunnen afronden. Tevens is er op 2 locaties circa 150 meter houten hekwerk vervangen voor een op hout lijkend product gemaakt van 50% bermgras en 50% afgedankte kunststofmeubelen.

Groen. Ook in 2021 is onderhoud aan de bermen, bermsloten, bomen, hagen en baggeren van bermsloten nodig. We maaien en onderhouden de bermen langs de provinciale wegen periodiek Ecologisch bermbeheer: de Vlinderstichting heeft een insectvriendelijke manier van maaien ontwikkeld, volgens de Kleurkeur-methode. Hiermee houden we zo optimaal mogelijk rekening met de balans tussen verkeersveiligheid en het welzijn van flora en fauna. Eikenprocessierups: de provincie Utrecht bestrijdt jaarlijks de eikenprocessierups langs haar wegen. De forse toename van het aantal nesten heeft zich in 2020 doorgezet en het ziet ernaar uit dat dit de komende jaren voorlopig zo zal blijven. GS heeft eind maart 2020 beleid voor de bestrijding van de eikenprocessierups vastgesteld. Hierin is bepaald dat we als provincie op risicolocaties preventief spijten met een bacterieel middel en dat we resterende nesten wegzuigen waar deze hinder veroorzaken. Hiernaast zetten we stevig in op duurzaam bermbeheer en het stimuleren van natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups. Essentaksterfte: de provincie Utrecht heeft ca. 5000 essen in beheer, waarvan het grootste gedeelte last heeft van taksterfte. Deze essen hebben extra onderhoud nodig, waarbij we onder andere de dode takken snoeien en zo nodig de gehele boom omhalen en door een andere boomsoort vervangen.		Het vast onderhoud aan het groen, zoals het maaien van bermen langs de provinciale wegen, het uitmaaien van sloten en het knippen van hagen, is periodiek uitgevoerd. Van een derde van het bomenbestand direct langs onze wegen is een veiligheidscontrole uitgevoerd en de bomen zijn onderhouden (snoei/vervanging). Daarnaast zijn bermsloten gebaggerd. Ook in 2021 ging extra aandacht uit naar de gevolgen van de essentaksterfte. Gestart is met een eerste fase van herplanting van de afgestorven bosschages langs de N230. Er is wederom extra ingezet op het bestrijden en beheersen van de Japanse duizendknoop. Ecologisch bermbeheer: Hierbij is zo veel mogelijk insectenvriendelijk gemaaid volgens de "Kleurkeur" methode waarbij optimaal rekening wordt gehouden met de balans tussen verkeersveiligheid en het welzijn van flora en fauna. Eikenprocessierups: In 2021 is preventief spuiten met het biologische middel "Xentari" 1 keer toegepast. Het preventief spuiten is alleen toegepast op risicolocaties (zoals intensief bereden fietspaden, voetpaden nabij scholen, kinderdagverblijven, bushaltes en overige locaties waar veel mensen buiten verblijven). Met deze werkwijze is het aantal klachten acceptabel gebleven ten opzichte van de piek jaren 2019 en 2020. Op deze risico plaatsen is ook nog meerdere keren en in het jaar een controle uitgevoerd op alsnog ontstane nesten. Ook op overige plaatsen waar eikenbomen langs onze wegen staan, die mogelijk hinder kunnen veroorzaken is controle op nestvorming uitgevoerd. Dit zijn onder andere locaties waar niet gespoten mag worden, zoals waterwingebieden, of waar beschermde vlindersoorten voorkomen.
Verkeersmanagement (inclusief verkeersregelinstallaties). De komende jaren vervangen we onderdelen van diverse verkeersregelinstallaties (VRI's) in verband met 'einde levensduur'. Bij vervanging kiezen we voor zogenaamde iVRI's die in de toekomst geschikt zijn voor meer intelligente toepassingen in verkeerssturing. Het storingsbeheer en regulier onderhoud voeren we uit conform het integraal prestatiecontract (IPC).		Het storingsbeheer en regulier onderhoud zijn in 2021 volgens planning uitgevoerd. De onderhoudsprojecten voor VRI-vervangingen binnen het variabel onderhoud in 2021 zijn niet geheel afgerond. Langere levertijden bij leveranciers en minder beschikbaar personeel bij de aannemers zijn directe gevolgen van de coronapandemie. De uitgestelde werkzaamheden zijn naar verwachting in het eerste kwartaal van 2022 in zijn geheel gereed. Alle geplande onderhoudsmaatregelen in 2021 aan de bewegwijzering zijn uitgevoerd. Voor de verlichte bewegwijzering is een verduurzamingsslag ingezet. Oude wegwijzers met TL-balken zijn vernieuwd met Ledverlichting of zijn

		retro reflecterend uitgevoerd, zodat deze minder of geen energie meer gebruiken.
Openbare verlichting. De ambitie voor openbare verlichting ligt vast in het beleid 'donker waar het veilig kan, licht waar nodig'. Daarmee leveren we een bijdrage aan de verbetering van verkeersveiligheid, sociale veiligheid, toegankelijkheid van het openbaar vervoer en comfort van de weggebruiker. Het onderhoud bestaat grotendeels uit het vervangen van armaturen en masten. Voor de openbare verlichting is het dagelijks onderhoud (storingen en daaruit voorkomende vervangingen) ondergebracht in een integraal prestatiecontract (IPC).		Het onderhoud van de openbare verlichting is ondergebracht in een integraal prestatie contract. Dit heeft als doel de verkeershinder te verminderen en daarmee de doorstroming en algehele veiligheid te optimaliseren. Het storingsbeheer en regulier onderhoud zijn in 2021 effectief uitgevoerd. De geplande vervangingen en het groot onderhoud van 2021 is bijna geheel uitgevoerd. De uitgestelde werkzaamheden zijn naar verwachting in het eerste kwartaal van 2022 in zijn geheel gereed.
Vaarwegen. De rivier de Eem en het Merwedekanaal zijn voor de provincie Utrecht belangrijke (beroeps)vaarwegen die vragen om werkzaamheden als baggeren, nautisch beheer, en onderhoud van de beschoeiing langs de vaarwegen. Daarnaast beheert de provincie Utrecht ook een stuk van de Oude Rijn, vanaf Woerden tot aan de provinciegrens met Zuid-Holland en een stuk van de Linge, voor zover deze grenst aan de gemeente Vijfheerenlanden.		De baggerwerkzaamheden in de rivier de Eem en Eemmond waren als gevolg van PFAS/PFOS vervuiling in de grond stilgelegd. Dat zorgde ervoor dat pas midden in 2020 dit bestek aanbesteed is. Eind 2020 is begonnen met de uitvoering van dit bestek. Eind 2021 is al het werk uitgevoerd. In totaal is in verschillende trajecten in de Eem en de vaargeul bijna 60.000m3 gebaggerd. Gelet op de aanwas vanuit het achterland is dit een continu proces. In 2021 zijn we ook gestart met de voorbereidingen voor het nieuwe baggerbestek. Het vervangen van 675 meter houten damwanden langs de Eem is uitgevoerd en afgerond. Deze zijn vervangen door staal vanwege de levensduur en de stabiliteit van de oever. Eind 2021 is gestart met het nieuwe bestek dat momenteel in uitvoering is. Hier zal op zes locaties in totaal 880 meter damwand worden vervangen In het Merwedekanaal is onder regie van de provincie Zuid-Holland gestart om op negen trajecten de oeverbescherming te vervangen. Een aantal daarvan liggen op Utrechts grondgebied. Naar verwachting is dit eind 2023 gereed. Wij zijn hier als mede-opdrachtgever nauw bij betrokken.

5.1.2 Er worden studies uitgevoerd naar trajecten en bereikbaarheidsknelpunten

Toelichting op meerjarendoel

Op het overgrote deel van de studies is voortgang geboekt maar niet alle studies zijn volgens planning afgerond. In een aantal gevallen is er ruimte om iets uit te lopen doordat de realisatietermijn nog voldoende ver weg ligt. Door te weinig capaciteit en grote moeite bij de werving hiervan blijft de studieplanning onder grote druk staan. Dit is de grootste belemmering voor een tijdige realisatie. Prioriteit gaat naar de projecten die het volgende jaar in onderhoud moeten. In het geval van de N201 is het voorstel volgens planning opgeleverd maar hebben GS en PS op basis hiervan een andere keuze gemaakt, waardoor dit project langer in de studiefase blijft.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting

N199 traject 6&7: Ter hoogte van de Zeldensepoort onderzoeken we of aanleg van rotondes of kruispunten met VRI's de veiligheid vergroten. Aanleg hiervan moet voor 2030 gebeuren.		Deze studie is in 2021 tijdelijk stopgezet vanwege te beperkte bemensing. Onlangs is de studie hervat om in 2022 een investeringsvoorstel op te stellen. Aanleg voor 2030 is daarmee nog steeds haalbaar.
N199 traject 8&9: Kruising van Boetzerlaan: hier bekijken we of we in verband met de veiligheid fietsers ook in de verkeersregeling kunnen opnemen. Bij de kruising Maatweg bekijken we in verband met veiligheid wat de beste inpassing van landbouwverkeer is. Aanleg voor 2030.		Deze studie is onderdeel van bovenstaande studie.
Toekomst N201: Na onderzoek zijn 8 knelpunten aangewezen die we in fases gaan aanpakken, om doorstroming en veiligheid op de N201 rond 2030 te hebben verbeterd. Dit najaar volgt besluitvorming in GS en PS en kan de planfase (voorbereiding) van start gaan		Naar aanleiding van het voorstel wat uit deze studie volgde heeft provinciale staten besloten de studie met een jaar te verlengen. Dit moet een kosteneffectiever en kleiner pakket opleveren. Hierdoor volgt besluitvorming in het najaar van 2022. De voor te stellen verbeteringen kunnen dan nog steeds richting 2030 gerealiseerd zijn.
N210: Bij een aantal knelpunten overwegen we na onderzoek VRI's te plaatsen i.v.m. veiligheid en doorstroming. Rond 2030 zullen deze werkzaamheden plaatsgevonden hebben.		Hier is verder op gestudeerd. Dit leidt tot investeringsvoorstellen in 2022 en in 2023 voor het meest complexe trajectdeel (kruispunt Graaf). De werkzaamheden kunnen nog steeds voor 2030 plaatsvinden.
N212 traject 20-25: In de studiefase bepalen we welke variant het meeste bijdraagt aan vergroten van verkeersveiligheid in combinatie met doorstroming. Streven is uitvoering en oplevering in 2030.		De studie heeft in 2021 geleid tot een investeringsvoorstel voor onder andere een enkelstrooksrotonde op de kruising N212/N405. Vervolgens is dit project overgedragen naar de voorbereidingsfase. Uitvoering en oplevering in 2030 is nog mogelijk
N221 Poort van Baarn (Escherrotonde): Na een gecombineerde studie is een ontwerp tot stand gekomen waarbij veiligheid, fietsers en doorstroming evenredig aan bod komt. Dit betekent o.a. dat we een fietstunnel aanleggen, in combinatie met een turborotonde. Financiering: vanuit de programma's veiligheid, fiets en wegen. Beoogde aanleg: 2025		Uit onderzoek naar een aantal route-alternatieven is medio 2021 de voorkeursroute voor de snelfietsroute Amersfoort-Hilversum bepaald. Deze gaat via Baarn over de Escherrotonde. Er ligt een ontwerp voor de Poort van Baarn, maar er wordt nadrukkelijk bekeken hoe de fietsers via deze voorkeursroute zo goed mogelijk via de Escherrotonde kunnen fietsen. Dit vraagt een verdiepingsslag, waarna in het voorjaar van 2022 een Statenvoorstel wordt voorgelegd. Aanleg in 2025 is nog mogelijk.
N221 Paleis Soestdijk: Dit is een initiatief van derden (projectontwikkelaar) waarbij wij middelen hebben gereserveerd om ervoor te zorgen dat de bereikbaarheid en veiligheid goed gewaarborgd is. Inmiddels heeft de		De studie is afgerond, de maatregelen worden meegenomen in de trajectstudie naar de N221 trajecten 81 en 82. Deze start medio 2022 waarna werkzaamheden richting 2025 gepland worden.

projectontwikkelaar een startbijeenkomst van een klankbordgroep georganiseerd, om voortgang en inhoudelijke bijdrage te waarborgen. Eind 2020 – begin 2021 wordt de bestemmingsplan wijziging aangevraagd. Daarna zal de planning van uitvoering (inclusief mobiliteit) duidelijk worden.		
N224 Austerlitz. Ook dit is een studie waarbij een derde partij (KNVB) leidend is. Het gaat om het creëren van een veilige oversteek		Hier is door de derde partij geen actie op ondernomen.
N224/N226 rotonde: We bezien in de studiefase of een turborotonde hier de veiligheid kan verbeteren. Uitvoeren kan na 2025		In november is ingestemd met het voorstel voor een turborotonde en fietstunnel op deze locatie. Na de studiefase kan verdere uitwerking in de voorbereidingsfase worden gedaan. Dit start medio 2022. Realisatie vindt dan plaats in 2025.
N225 Rtonde Donderberg: Verbetering doorstroming verkeer opdat OV ook beter kan doorstromen. De veiligheid voor fietsers moet wel behouden blijven, daarom overwegen we een fietstunnel aan te leggen. Beoogde realisatie na 2025.		Inpassing van een aangepaste rotonde met fietstunnel(s) is lastig op deze locatie. De mogelijkheden worden verder onderzocht. Medio 2022 komt er een voorstel of en eventueel hoe dit aan te pakken.
N226 Maarsbergen: In samenwerking met de gemeente Utrechtse Heuvelrug en Prorail verbeteren we de veiligheid bij de spoorwegovergang. Verdere besluitvorming in dit najaar; daar kunnen voorbereidingen plaatsvinden. Uitvoerder: Prorail.		In februari 2021 is het PIP voor de Spooronderdoorgang onherroepelijk geworden, nadat er geen ontvankelijke bezwaren waren ingediend bij de Raad van State. In mei is het Esthetisch Programma van Eisen in participatie met de omgeving opgesteld. In de herfst zijn de vergunningsprocedures doorlopen, waarna in oktober de eerste verleggingen van de DPO Buisleiding zijn uitgevoerd. In december is gestart met de bomenkap. Dit project gaat daarmee over naar voorbereiding en realisatie.
N229 Odijk: Noodzakelijk beheer en onderhoud ter verbetering van verkeerveiligheid. Werkzaamheden opgepakt met groot onderhoud		Het werk aan de N229 bij Odijk is uitgevoerd met uitzondering van de kruising met de N410. Deze wordt in 2022 gerealiseerd.
N233 Kruispunt Achterberg: Verbeteren van veiligheid en bereikbaarheid. Na besluitvorming door de gemeente Rhenen komt hier geen fietstunnel. Daarom werken we nu samen met de gemeente de gelijkvloerse variant verder uit. Realisatie: na 2023.		De gelijkvloerse variant is uitgewerkt en wordt nu voorbereid. Dit project verschuift daarmee naar voorbereiding en realisatie.
N238 Drieluik Den Dolder: Na het aanleggen van een fietstunnel onder het spoor, wil ProRail - zoals afgesproken met		De gemeente Zeist is nog niet klaar met de studies naar het Drieluik Den Dolder. Medio 2022 wordt een oplossingsrichting vanuit de gemeente

de gemeente Zeist - de gelijkvloerse spoor kruising in Den Dolder afsluiten voor gemotoriseerd verkeer. Zeist moet hiervoor de verbinding tussen Den Dolder Noord en Zuid verbeteren. Een extra ontsluiting op de N238 wordt hiervoor verkend.		verwacht. Als provincie worden we betrokken bij de studie, zodat we vanuit daar in samenhang tot een uitwerking kunnen komen voor de N238 bij Den Dolder. Een investeringsvoorstel daarvoor verwachten we een halfjaar tot een jaar nadat de gemeente Zeist een oplossingsrichting heeft voor het Drieluik.
N401 Afslag A2 Breukelen: Verbeteren van aansluiting A2 op onderliggend wegennet om doorstroming wegverkeer te verbeteren. Uitvoering rondom 2026.		Verdere uitwerking vindt plaats. Uitvoering rond 2026 is haalbaar.
N409 – N229 – N421 Ontsluiting Bunnik – Houten: We onderzoeken op dit moment 4 varianten. Als de keuze is gemaakt, leggen we deze bestuurlijk voor en kan de besluitvorming rond de voorbereiding van start. Dit zal eind 2021 – medio 2022 plaatsvinden		Het onderzoek heeft aangetoond dat aanpassingen van het provinciaal wegennet geen toekomstbestendige oplossing bieden voor de problematiek. In U Ned wordt bekeken hoe dit in een breder verband opgepakt kan worden.
Quick Scan trajecten die voor beheer en onderhoud in aanmerking komen en waarbij uitvoering plaatsvindt in regulier onderhoudscontract. Hierbij gaat het om N198 – N199 – N204 – N224 – N226 – N233 – N234 – N238 – N402 – N412 – N414 – N419 – N463		Voor deze trajecten zijn studies opgestart in het najaar van 2021.
Carpoolplekken: Abcoude, Baarn, Eembrugge, Maartensdijk en IJsselstein. Naast het stimuleren van carpoolen, onder andere door uitbreiding en onderhoud van locaties, kunnen we deze plekken ook geschikt maken voor fietsers, energiewinning en groene zones. Verwachting is dat rond 2025 de uitbreiding van deze carpoolplekken heeft plaatsgevonden.		Baarn is gerealiseerd in 2021. Eembrugge wordt begin 2022 gerealiseerd vanwege de aanleg van een kabel door netbeheerder. In Maartensdijk is de grondoverdracht met Rijkswaterstaat nog niet rond. Uitvoering staat gepland voor begin 2022. Ook in IJsselstein moet de grondoverdracht nog plaatsvinden. Uitvoering staat daar gepland in 2023. Deze projecten verschuiven daarmee naar voorbereiding en realisatie.

5.1.3 De voorbereiding en realisatie van infrastructurele projecten is duurzamer, effectiever en efficiënter

Toelichting op meerjarendoel

Slechts drie projecten zijn conform planning gerealiseerd. Veel projecten hebben vertraging opgelopen door een nog te onduidelijke scope en te weinig beschikbare capaciteit. De werving en het behoud van medewerkers verloopt moeizaam. Ook de onduidelijkheid rondom stikstof zorgde bij een aantal projecten voor vertraging in de voortgang. In het geval van de Rijnbrug zorgt dit, in combinatie met onduidelijkheid over de bijdrage vanuit Gelderland, tot een vertraging van onbekende duur. Veel andere projecten zijn afgelopen jaar verder uitgewerkt waarna deze in 2022 wel kunnen worden gerealiseerd. Dit legt echter ook weer extra druk op de planning in het volgende jaar.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
N402 Ronde Slootdijk: op de N402 bij Loenen komt een rotonde bij kruispunt Slootdijk, om de verkeersveiligheid te vergroten. In 2020 is een korte studie gedaan om te zien of aanleg van de rotonde met de huidige kennis nog steeds de juiste oplossing is. Voorbereiding in 2021, realisatie gepland voor 2022.		In 2021 is besloten om het wegvak tussen de N201 en Breukelen in zijn geheel 60km per uur te maken en deels opnieuw in te richten. In dit nieuwe plan is het niet meer nodig om een rotonde aan te leggen. De realisatie is gepland voor 2022.
N233 Rijnbrug: op de N233 bij Rhenen komt een nieuw brugdek met een 2x2 wegprofiel inclusief fietspaden aan beide zijden van de Rijnbrug op de bestaande onderbouw en inclusief uitbreiding van wegprofiel naar 2x2 ten zuiden van de brug. Het project draagt bij aan de bereikbaarheid van de regio. In 2021 wordt het provinciale inpassingsplan vastgesteld. Realisatie gepland voor 2025.		Er is nog geen oplossing beschikbaar voor het stikstofprobleem. Daardoor kon de procedure voor het provinciale inpassingsplan niet van start gaan. Ook is er sprake van een budgettekort waardoor realisatie onzeker is.
Vervanging Beverweerdse brug: de Beverweerdse brug in Bunnik kan de huidige verkeersbelasting niet meer dragen. De brug is een rijksmonument. De nieuwe brug moet daarom voldoen aan eisen van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE). Dit vergt de nodige voorbereidingstijd en afstemming. De realisatie is gepland voor 2021.		In 2021 zijn de vergunningen aangevraagd voor de vervanging van de brug na discussie met RCE. De realisatie is gepland voor 2022.
Fietsstallingen bushaltes: we plaatsen circa 400 extra fietsstallingsplaatsen bij bushaltes om het fietsparkeren te verbeteren. Aanleg in 2020 - 2022.		Loopt volgens planning.
N233 Oostelijke Rondweg Veenendaal: de N233 Rondweg Oost in Veenendaal wordt tussen de Grift en de A12 verbreed tot een 2x2 weg, inclusief een ongelijkvloerse kruising bij de Prins Clauslaan. Dit verbetert de bereikbaarheid, de leefbaarheid en de verkeersveiligheid van de regio. In 2021 wordt het provinciale inpassingsplan vastgesteld. De realisatie is gepland tussen 2024 en 2027.		Er is nog geen oplossing beschikbaar voor het stikstofprobleem. Daardoor kon de procedure van het provinciale inpassingsplan niet van start gaan. De realisatie is gepland tussen 2024 en 2027
N228 Trajectaanpak: op de N228 tussen Montfoort en de Noord IJsseldijk voeren we onderhoud uit		Het project is grotendeels gerealiseerd in 2021. Een klein deel van het project wordt in het voorjaar van 2022 uitgevoerd.

waarbij we tegelijkertijd maatregelen als verbreden van fietspaden, aanbrengen van bermverharding en aanleggen van linksafvakken bij afslagen uitvoeren. Dit vergroot de verkeersveiligheid en bereikbaarheid en verbetert de kwaliteit van het fietsnetwerk. Gerealiseerd in 2021.		
N226 OVL fiets: plaatsen van fietsverlichting op de N226 tussen de A12 en de N225 om de kwaliteit van het fietsnetwerk te verbeteren, gerealiseerd in 2021.		Wegens capaciteitsproblemen kon realisatie in 2021 niet plaatsvinden. Realisatie is nu gepland in 2022.
N484: bij onderhoud van de N484 tussen Leerdam en de A2 nemen we gelijktijdig maatregelen als aanleg van 2 rotondes, aanbrengen van bermverharding en verbreden van de hoofdrijbaan om de verkeersveiligheid en bereikbaarheid te vergroten. Voorbereiding in 2021, uitvoering tussen 2022 en 2025.		De voorbereiding vindt in 2021 en 2022 plaats. De realisatie is gepland in 2023.
N237 Fietspad Mc Donalds Zuid: op de kruising van de N238 en de N237 trekken we het fietspad door, voor de Mc Donalds langs om de kwaliteit van het fietsnetwerk te verbeteren. Afhankelijk van de planning van de herinrichting van het terrein door de Mc Donalds in 2021 gerealiseerd.		De McDonalds heeft nog geen vergunning verkregen. Afhankelijk van de planning van de herinrichting van het terrein door de Mc Donalds wordt het project in 2022 gerealiseerd.
Ecoduct N226: op de N226, nabij Landgoederen Maarsbergen en Kombos is een ecoduct gepland. Het ecoduct zorgt voor een betere verbinding tussen leefgebieden van diverse diersoorten. Voorbereiding in 2021, zodra de locatie en ontwerp bekend zijn; uitvoering in 2022.		De voorbereiding en aanbesteding wordt in 2022 opgepakt, zodra de locatie en ontwerp bekend zijn. De realisatie is gepland in 2023 en 2024.

5.1.4 Monitoring en evaluatie van (vaar)wegen zijn beter en vinden frequenter plaats

Toelichting op meerjarendoel

De acties die onderdeel zijn van deze actielijn zijn verweven in de andere meerjarendoelen. We maken onderscheid tussen proces/project-evaluatie en technische (data)evaluatie. Voor de technische evaluatie is monitoring nodig. Hierbij is vooral sprake van data-inwinning. Dagelijkse monitoring (veiligheidsschouw van de weginspecteur) is meegenomen in de actielijn beheer en onderhoud.

Ten behoeve van een goede monitoring en evaluatie meten wij:

1. onderhoudstoestand van de weg
2. beschikbaarheid van de weg
3. aantal voertuigverliesuren
4. gemiddelde reistijd spits ten opzichte van buiten de spits
5. betrouwbare reistijden tijdens spits

6. bereikbaarheidsindicator auto met bestemming economische kerngebieden

Indicator 1: we rapporteren jaarlijks de onderhoudstoestand van de weg over het jaar ervoor. We hanteren kwaliteitsniveau B en streven ernaar dat 95% daaraan voldoet.

Indicator 2: we maken per traject de beschikbaarheid van de weg inzichtelijk naar de tijdsduur dat we de weg voor wegwerkzaamheden afsluiten. Afsluiting door incidenten tellen we dus niet mee. We zetten een jaar af tegen het gemiddelde van de afgelopen jaren.

Indicatoren 3 tot en met 6: deze indicatoren verzamelen we en houden we bij via het dataverzamelpatform in de Nationale Databank Wegverkeersgegevens (NDW). Hieruit genereren we jaarlijks rapportages.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Monitoring van de 6 indicatoren		De indicatoren zijn gemonitord.

5.2 Knooppunten hebben een hoge kwaliteit en bieden een grote diversiteit van reisvoorzieningen

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Provincie en gemeenten spannen zich samen met andere betrokken partijen in om de kwaliteit van de knooppunten te verbeteren, daarmee de netwerken voor auto, trein, tram, bus en fiets te verbinden en het ruimtelijke en economische potentieel van de locaties optimaal te benutten. De ontwikkeling van knooppunten is essentieel om de groei van inwoners en werkgelegenheid aan te kunnen

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Knooppunten hebben een hoge kwaliteit en bieden een grote diversiteit van reisvoorzieningen	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	571	650	673	697	-24
Materiële lasten	359	-75	-2.545	-2.762	217
Subsidies	-320	1.500	660	119	541
Totaal Lasten	610	2.075	-1.212	-1.946	734
Baten	0	0	0	0	0
Totaal Baten	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	610	2.075	-1.212	-1.946	734

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Reismogelijkheden knooppunt	Het aantal reismogelijkheden van en naar knooppunten, verdeeld naar type knooppunt.	getal	PM*		PM	nmb
Kwaliteit knooppunt	De beoordeling van de knooppunten door reizigers, verdeeld naar type knooppunt.	getal	PM*	geen reizigersonderzoek wegens covid	PM	nmb
Gebruik knooppunt	De mate waarin vraag en aanbod van knooppuntvoorzieningen op elkaar aansluiten (gebruik en bezettingswaarden).	getal	PM*		PM	nmb
Effect indicatoren						
Geen						

*In de actualisatie van het uitvoeringsprogramma knooppunten worden streefwaarden opgenomen. Deze zullen daarna in de begroting 2023 worden opgenomen.

Meerjarendoelen

5.2.1 De uitvoering van knooppuntontwikkeling in partnerschap gaat vaker en beter

Toelichting op meerjarendoel

Op de knooppunten die essentieel zijn voor het functioneren van het mobiliteitsnetwerk en die van betekenis zijn voor de economische kerngebieden, streven we naar een hogere kwaliteit en diversiteit van reisvoorzieningen. Daarbij gaat het om het vervoeraanbod (de dienstregeling) maar ook om de beschikbaarheid van fiets- en autoparkeerplaatsen alsmede voorzieningen om het wachten en verblijven op een knooppunt te veraangename.

Knooppuntontwikkeling werkt alleen als we dit integraal aanpakken, zowel intern met uitvoeringsprogramma's als fiets, smart mobility en het programma versnellen woningbouw, als extern met partners als NS, ProRail en gemeenten. Het uitvoeringsprogramma multimodale OV-knooppunten is er één van de lange adem: grootschalige ontwikkelingen rondom OV-knooppunten zijn niet binnen 1 jaar gerealiseerd. Maar, we kijken daarnaast ook zeker naar snelle en kwalitatieve verbeteringen die te realiseren zijn op OV-knooppunten.

In november 2021 is de programmamanager multimodale OV-knooppunten gestart. Naast de komst van de programmamanager zijn extra programmamaterialen geworven. Wij verwachten dat de basisbezetting van het programmamaterialen in het eerste kwartaal van 2022 op sterkte is. Desondanks zijn wij in 2021 hard aan de slag geweest. Op Rijksniveau zijn we vanuit het Toekomstbeeld OV, onderdeel Ketens & Knopen gestart met de uitwerking van een Nationaal programma knooppunten. Regionaal werken we samen met gemeenten, NS en ProRail in verschillende OV knooppuntprojecten waar verdichting plaatsvindt rondom OV-knooppunten. Voorbeelden van stations waar wordt samengewerkt vanuit het U Ned Knooppuntenprogramma zijn Woerden, Breukelen, Bunnik en Zuilen. Maar ook buiten het stedelijk kerngebied van U Ned wordt samengewerkt aan knooppuntontwikkelingen. Zo wordt samen met de regio Foodvalley onderzoek gedaan naar ontwikkelingen bij de stations Veenendaal Centrum en Rhenen en in de regio Amersfoort bij de stations Amersfoort Centraal en Schothorst.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Reisvoorzieningen van en naar de knooppunten zijn verbeterd of tenminste op peil gebleven. Dit resultaat hangt af van de mogelijkheden van de andere netwerken. Met name de mate waarin het vervoeraanbod (de dienstregeling) in het post-corona-tijdperk gecontinueerd kan worden.		In 2021 stond het daadwerkelijk aanbod aan reisvoorzieningen onder druk vanwege de kleinere vervoervraag door de coronamaatregelen en de licht afgeschaalde dienstregelingen als gevolg daarvan. Aan de andere kant is de voorbereiding van meer stallingsplaatsen en P+R-plaatsen waar mogelijk doorgegaan.
Het aantal gebruikers van de voorzieningen bij knooppunten is toegenomen; dit hangt af van het aanbod aan reismogelijkheden		De maatregelen vanwege de coronapandemie hebben de vervoervraag sterk doen dalen. Zo is het aantal OV-reizigers in 2021 circa 55% van 2019 als laatste pre-coronajaar. Dat is iets meer dan in 2020, toen net minder dan de helft van het aantal reizigers van 2019 werd vervoerd. Hoewel de exacte cijfers over het gebruik van voorzieningen in 2021 nog niet bekend zijn is de verwachting dat het aantal gebruikers in 2021 vergelijkbaar is met het aantal in 2020 en aanzienlijk lager dan in 2019.

De reizigersbeleving van de knooppunten is verbeterd		Afgaand op de belevingsmonitor van NS voor de stations stellen we vast dat in veel gevallen de beleving van de stations is toegenomen, ondanks de afname aan gebruikers. Echter, er blijven stations die een lage beoordeling scoren. We hadden de intentie om in 2021 aanvullend op de stationsbelevingsmonitor ook een belevingsinstrument te ontwikkelen voor andere knooppunt, niet zijnde treinstations. Dat is helaas nog niet gelukt. Het is een vraag overigens die ook bij andere provincies speelt en wij willen samen met hen bekijken hoe we zo'n instrument kunnen ontwikkelen. De eerste gesprekken daarover zijn in 2021 gestart.

5.2.2 Het aantal verbetermaatregelen voor knooppunten is groter (met gerichte subsidies)

Toelichting op meerjarendoel

Om de kwaliteit van knooppunten te verbeteren, nemen wij deel aan projecten van derden of treden wij op als

trekker in de voorbereiding. Het gaat om ontwikkelingen voor de middellange termijn, die wellicht niet direct tot snelle uitvoering van maatregelen leiden, maar waarbij sprake is van een samenhangende gebiedsontwikkeling (o.a. met het programma Binnenstedelijke ontwikkeling).

In 2021 hebben we samen met gemeenten gewerkt aan onder meer de knooppunten Woerden, Veenendaal-de Klomp, Veenendaal Centrum en Amersfoort Schothorst. Daarnaast hebben we in 2021 een voorstel voor quick-wins uitgewerkt. Het gaat om relatief eenvoudige aanpassingen die tot een zichtbare verbetering leiden. We hebben in de uitvoering hiervan in 2021 nog geen stappen kunnen zetten, maar we willen dit komend jaar met de betreffende gemeenten samen oppakken. Doordat we weinig subsidieaanvragen van gemeenten hebben ontvangen is er een onderbesteding van ruim € 0,5 miljoen. Kansrijke knooppunten zijn o.a. Breukelen, Bunnik, Rhenen en Utrecht Zuilen. Ook hebben we in 2021, samen met de provincie Noord-Holland, de regio's Gooi en Vechtstreek, U10, Amersfoort en de betrokken gemeenten een actieprogramma opgesteld voor alle stations langs de Gooicorridor (Amsterdam – Hilversum – Amersfoort/Utrecht). De komende jaren gaan we hier als gezamenlijke overheden verder invulling aan geven.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
De provincie participeert in de ontwikkeling van vier knooppunten		In 2021 hebben we samengewerkt aan de ontwikkeling van o.a. de knooppunten station Woerden (Poort van Woerden), station Breukelen, Vianen Lekbrug en Nieuwegein City.
Opstellen overzicht met quick-wins		Dit overzicht is in 2021 uitgewerkt. Het gaat om relatief eenvoudige aanpassingen die tot een zichtbare verbetering leiden. Quick-wins bevinden zich onder meer bij de knooppunten Breukelen, Bunnik, Rhenen en Utrecht Zuilen.
Voor drie locaties besluit over concrete uitvoering (subsidiebeschikking)		Voor Veenendaal centrum is, in november 2021, subsidie verleend voor visie Station Veenendaal centrum. Het onderzoek voor integrale gebiedsontwikkeling zal in het eerste kwartaal van 2021 worden gestart. Voor Vianen Lekbrug is er een subsidie verleend voor optimalisatie van de wayfinding (Abri's) en verlichting. Ook zijn er gesprekken gevoerd over de aanpak voor de middellange- en lange termijn rond dit knooppunt. Gemeente De Ronde Venen heeft een bijdrage ontvangen voor de uitbreiding van carpoolplaats/bushalte Abcoude/A2. Hoewel

		carpoorplaatsen op zich niet binnen het knooppuntenbeleid vallen, zien we dat in Abcoude sprake is van een belangrijke verknopingsfunctie van fiets en auto op het openbaar vervoer. Abcoude/A2 kan worden gezien als een potentiële P+R-hub. In de herijking van het beleid in 2022 zullen we aan dit type knooppunten verder aandacht besteden.

5.2.3 De ruimtelijke programmering is beter gekoppeld aan modaliteiten

Toelichting op meerjarendoel

We willen zorgen voor de ontwikkeling van een integraal programma voor extra bebouwing gekoppeld aan

de ontwikkeling van het (hoogwaardige) OV-net. Om dit te bereiken zijn we in 2021 binnen het programma U Ned gestart met het opstellen van een plan van aanpak. Wij zijn hier als provincie samen met de U10 de trekker van. Er is een uitgebreide gespreksronde geweest met gemeenten, overige U Ned partners (ministeries, ProRail en NS) en andere programmaonderdelen binnen U Ned. In beeld is gebracht wat nodig is om de beoogde verstedelijking rond de regiopoorten mogelijk te maken c.q. te versnellen en welke rol het programma knooppunten hierin kan spelen.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Het plan van aanpak voor de ontwikkeling van een integraal programma is in de eerste helft van 2021 gereed.		De basis voor het plan van aanpak is gereed: er is in beeld wat nodig is om de beoogde verstedelijking rond de regiopoorten mogelijk te maken c.q. te versnellen en welke rol het programma knooppunten hierin kan spelen. De doorvertaling in een concrete aanpak vindt momenteel plaats en heeft meer tijd gekost vanwege beperkte capaciteit vanuit zowel de provincie als vanuit U10.

5.2.4 Kennis delen, onderzoek en monitoring vindt meer plaats

Toelichting op meerjarendoel

We delen onze eigen ambities voor ontwikkelen en verbeteren van knooppunten en zetten ook vraagstukken

over dit thema op de relevante agenda's. We vervullen daarbij de rol van kennismakelaar door regelmatig

overleg met de betrokken gemeenten en de regio te organiseren én informatie en onze kennis beschikbaar te stellen.

In 2021 hebben we onder meer de projectwebsite en de GIS-knooppuntenmonitor gelanceerd. Onze zichtbaarheid is groter. Zowel in knooppuntprojecten als op landelijke podia zoals onze bijdrage aan het NVC-congres. In samenwerking met het CROW is een start gemaakt met het ontwikkelen van een provinciaal kennis-en netwerkprogramma wat in 2022 concreet gaat leiden tot twee bijeenkomsten. We hebben de bouwstenen voor de P+R Visie ontwikkeld. Deze P+R Visie is bedoeld om onze provinciale standpunt en inzet ten aanzien van P+R te bepalen in relatie tot verstedelijkingsopgaven en mobiliteitstransitie. En voor de gemeente Breukelen is er een onderzoeksrapportage opgeleverd over het betaald parkeren. Voor de gemeente Woerden is meegewerkt aan de stedenbouwkundige visie Poort van Woerden die inmiddels ook is vastgesteld in de gemeenteraad.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
De organisatie rond relatiebeheer met de stakeholders (o.a. gemeenten, regio's, NS en ProRail) is op orde		In diverse overlegorganen zijn wij actief en structureel aanwezig. Op Rijksniveau zijn we vanuit het Toekomstbeeld OV, onderdeel Ketens & Knopen gestart met de uitwerking van een

		Nationaal programma knooppunten. Regionaal werken we samen met gemeenten, NS en ProRail in verschillende OV knooppuntprojecten. Er is een structureel kwartaaloverleg met NS en ProRail.
De projectwebsite en de GIS-knooppuntenmonitor is live en wordt doorontwikkeld		De projectwebsite is gevuld en gelanceerd. Er is een GIS-knooppuntenmonitor die nog verder doorontwikkeld kan worden. In 2021 heeft geen upgrade van de monitor plaats gevonden. We verwachten dit in 2022 weer op te pakken.
Een strategische visie op P+R / Parkeren op afstand vastgesteld		De materie bleek complexer dan de onderzoeksopdracht die we oorspronkelijk hebben uitgevraagd en er bleek veel wisselwerking met andere trajecten, met name binnen U Ned. We hebben het in 2021 door het onderzoeksbureau opgeleverde product als tussenproduct/bouwsteen gemarkeerd voor een nog op te stellen integrale P+R-visie. Vaststelling Q2/Q3 2022.
Een uitgewerkt voorstel voor het al dan niet invoeren van betaald parkeren, en onder welke condities bij de nieuwe P+R-garage Breukelen die in 2022 wordt opgeleverd		De rapportage is in januari 2022 opgeleverd. Deze wordt momenteel afgestemd met het bouwteam voor de P+R-garage en uitgewerkt tot een integraal advies over betaald parkeren bij Breukelen.
Vorbereiding van een nieuwe knooppuntenschouw		Gelet op de beperkte vervoersvraag ten gevolge van de coronamaatregelen is ervoor gekozen om in 2021 geen knooppuntenschouw uit te voeren en de voorbereiding hiervan uit te stellen tot het voorjaar van 2022. Dit omdat we verwachtten dat er momenteel weinig veranderingen zijn in het aanbod van voorzieningen ten opzichte van 2020 en dat het gebruik hiervan door corona een vertekend beeld geeft. In 2022 willen wij wel weer een schouw uitvoeren.
Start met de opzet van een knooppuntbelevingsmonitor voor alle knooppunten zonder spoorwegovergang, in aanvulling op de jaarlijkse stationsbelevingsmonitor van NS/ProRail.		Vanwege capaciteitstekort is dit in 2021 niet opgepakt. We verwachten dit in 2022 wel te kunnen doen.
We stellen een onderzoeksvoorstel op voor de evaluatie en herijking van het uitvoeringsprogramma knooppunten in 2022. Het gaat dan vooral om het betrekken van de nieuwe locaties en mogelijke aanpassingen van doel en aanpak		We hebben eind 2021 een onderzoeksvoorstel opgesteld voor de evaluatie en herijking van het uitvoeringsprogramma knooppunten. Momenteel loopt de werving van een bureau voor de uitvoering van deze evaluatie.

5.3 Alle belangrijke werklocaties, middelbare scholen en knooppunten zijn veilig, comfortabel en snel bereikbaar per fiets, waarbij de rol van de fiets in modal shift toeneemt

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

De provincie Utrecht heeft de ambitie om dé fietsregio van Europa te worden. We zijn daarvoor al een goed eind op weg. Maar er kan en moet meer. Als draaischijf van Nederland dreigt de regio dicht te slibben. De fiets kan bijdragen aan het oplossen van dat probleem. Daarom willen wij het fietsgebruik stimuleren, met als doel dat in 2023 50% van de ritten korter dan 15 kilometer op de fiets plaatsvindt. We richten ons daarbij op een veilig, comfortabel en snel regionaal fietsnetwerk, met snelfietsroutes en voldoende en kwalitatief hoogwaardige voorzieningen.

We zien vier grote opgaven waarop we ook in 2021 volop inzetten: het realiseren van een regionaal fietsnetwerk, realiseren van hoogwaardige fietsvoorzieningen, verzamelen van voldoende data en het bereiken van de doelgroep.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Alle belangrijke werklocaties, middelbare scholen en knooppunten zijn veilig, comfortabel en snel bereikbaar per fiets, waarbij de rol van de fiets in modal shift toeneemt	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Vershil
Personeelslasten	2.187	1.335	1.376	1.430	-54
Kapitaallasten	1.955	0	0	0	0
Materiële lasten	5.395	2.568	3.834	2.521	1.313
Subsidies	10.082	14.200	16.646	10.779	5.867
Totaal Lasten	19.619	18.103	21.856	14.730	7.126
Baten	-468	0	-253	-376	123
Totaal Baten	-468	0	-253	-376	123
Saldo van baten en lasten	19.151	18.103	21.603	14.354	7.249

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Fietsafstanden	De reistijd t.o.v. de hemelsbrede afstand van en naar belangrijke school en werklocaties.	getal	≤ 1,2	1,26	≤ 1,2	1,26
Wachttijd verkeerslichten	De wachttijd bij provinciale verkeerslichten op basis van de gemiddelde wachttijd. Snelfietsroutes: max. 30 sec. Hoofdfietsroutes: max. 60 sec. Overige fietsroutes: max. 120 sec.	sec.	PM	nnb*	PM	nnb*

	Zowel gemiddelde, als percentage VRI's waarbij streefwaarde wordt gehaald. [referentiewaarde in november 2020 beschikbaar].					
Kwaliteit fietspaden	De kwaliteit van fietspaden op het provinciale fietsnetwerk conform het mobiliteitsprogramma op basis van breedte, verharding en doorstroming in percentage van het totaal aantal fietspaden.	%	90 (2028)	**	90	**
Op fiets naar werk[1]	Het percentage van het aantal ritten <15 kilometer dat op de fiets wordt afgelegd.	%	50 (2028)	35,8	50	nnb
Bereikbaarheid fiets werklocaties	De bereikbaarheid met economische kerngebieden als bestemming.	Km/uur	≥ 15	nnb*	≥ 15	nnb*
	De bereikbaarheidsindicator voor fiets naar economische kerngebieden is minimaal 15 km/uur. Op basis van alle individuele (model)verplaatsingen in een studiegebied wordt de reistijd naar deze kerngebieden berekend. [Nog geen referentiewaarde beschikbaar].					
Effect indicatoren						
Geen						

*Voor het berekenen van een aantal indicatoren is het nieuwe provinciaal verkeersmodel Stravem benodigd. Ten tijde van het opstellen van de indicatoren was de ontwikkeling hiervan gestart en zou deze binnen een jaar afgerond zijn. Helaas heeft de realisatie, door personeelsgebrek en technische uitdagingen, veel langer geduurd dan verwacht. Het model is op dit moment in een eerste versie gereed maar de benodigde analyses hebben wij nog niet uit kunnen voeren. De verwachting is dat deze voor het einde van het jaar gereed zijn en dan opgenomen kunnen worden in het eerstvolgende P&C product.

** Deze indicator wordt niet jaarlijks gemeten. De waarde van 2019 was 92.

Meerjarendoelen

5.3.1 Het regionaal fietsnetwerk is vlotter, veiliger en comfortabeler

Toelichting op meerjarendoel

In 2028 zijn alle belangrijke werklocaties, middelbare scholen en knooppunten veilig, comfortabel en snel bereikbaar per fiets. De basis op orde hebben is de eerste stap in het stimuleren van fietsgebruik. Daarom werken we aan een kwaliteitsverbetering van het Regionaal fietsnetwerk en is het realiseren van meerdere snelfietsroutes onze prioriteit.

Regionaal toekomstbeeld Fiets

In 2021 is het Regionaal Toekomstbeeld Fiets voor de provincie Utrecht vastgesteld. Het dient als inbreng voor het Nationaal Toekomstbeeld Fiets, zoals Rijk en regio eind 2020 hebben afgesproken in het bestuurlijk overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT). Met als ambitie de fiets te gebruiken als volwaardig vervoermiddel en als dé oplossing voor maatschappelijke vraagstukken. Om de fiets als volwaardig vervoermiddel en als dé oplossing voor maatschappelijke vraagstukken in te kunnen zetten, zijn grootschalige investeringen nodig in hoogwaardige fietsroutes, het aanpakken van (rijks)barrières en voldoende en aantrekkelijke fietsparkeervoorzieningen. De plannen voor de schaalsprong fiets kosten 363 miljoen euro tot 2027 en 1.591 miljoen euro tot 2040. Hiervoor is een gezamenlijke uitvoeringsagenda en programmering met het Rijk nodig.

Sturen op prioriteit

In 2021 is de intentieovereenkomst met regio Amersfoort getekend en met regio Foodvalley zijn we de afspraken aan het vastleggen in een intentieovereenkomst. In een intentieovereenkomst maken we – net als met de U10 - samen afspraken over de fietsprojecten. In de projecten willen wij met elkaar in de periode 2022-2023 (met doorkijk) investeren en die gemeenten willen deze in dezelfde periode realiseren.

Hiermee geven we uitvoering aan de knelpunten met prioriteit die eind 2019 zijn benoemd. De nieuwe subsidieverordening Mobiliteit ondersteunt meer het sturen op het oplossen van knelpunten met prioriteit. Zo wordt efficiënt en effectief ingezet op het bereiken van een vlot, veilig en comfortabel Regionaal fietsnetwerk. Begin 2021 waren er opstartproblemen vanwege de nieuwe werkwijze, maar dit is ruimschoots ingehaald en is voor ruim 4,8 miljoen euro in 12 projecten op het Regionaal fietsnetwerk geïnvesteerd.

Doordat de lasten van deze subsidies vanwege financiële spelregels niet geheel op 2021 drukken, is er sprake van een onderbesteding.

De verkenningen naar de fietsbruggen over de A12 bij Bunnik op de snelfietsroute Houten-USP en over de Hollandse IJssel op de snelfietsroute IJsselstein-Utrecht zijn ook gestart. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het opheffen van barrières.

Als wegbeheerder hebben we zelf ook de verantwoordelijkheid voor de provinciale fietspaden op het Regionaal fietsnetwerk. In 2021 is het afwegingskader Fietsbruggen en -tunnels afgemaakt en vastgesteld en zijn 14 prioritaire locaties opgenomen in het meer integrale Meerjarenplan studies provinciale infrastructuur. Daarmee geven we uitvoering aan de activiteit Veilige oversteken in het uitvoeringsprogramma Fiets. De verkenning Verbeteren verlichting fietspaden loopt. Samen met het uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid (naar aanleiding van studie naar de breedte van fietspaden) is de knelpuntenanalyse Regionale fietsnetwerk geactualiseerd.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/ruim-60-nieuwe-fietsprojecten-de-regio-amersfoort>

Snelfietsroutes

De regierol die wij nemen in de realisatie van snelfietsroutes is van zeven naar negen snelfietsroutes uitgebreid. In 2021 zijn twee uitvoeringsovereenkomsten ondertekend: snelfietsroutes IJsselstein-Utrecht en Bunschoten-Amersfoort. De realisatie van vier snelfietsroutes is daarmee gestart. Doordat de lasten van deze meerjarige subsidies vanwege financiële spelregels niet geheel op 2021 drukken, is er sprake van een onderbesteding.

Het ondertekenen van de uitvoeringsovereenkomsten voor de snelfietsroutes Veenendaal-Utrecht en Amersfoort-Hilversum zijn vertraagd en respectievelijk in het eerste en tweede kwartaal van 2022 gepland. Ook voor de laatste 3 snelfietsroutes loopt de verkenning. De verkenning naar de snelfietsroute Dom-Dam door Rijkswaterstaat heeft plaatsgevonden maar heeft nog geen vervolg

vanwege het ontbreken van een opdracht en financieringsruimte van het Rijk. De adviesraad Snelfietsroutes heeft twee adviezen opgeleverd in 2021 aangaande de realisatie van fietspaden in natuurgebieden (Natuurlijder opgesteld) en de Naamgeving van snelfietsroutes (advies: hanteer naam Doorfietsroutes).

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/eerste-stap-snelfietsroute-utrecht-hilversum-gezet>

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/aanleg-doorfietsroute-utrecht-nieuwegein-ijsselstein-kan-van-start>

DFR Utrecht-Nieuwegein-IJsselstein: <https://www.youtube.com/watch?v=D0hcOjzudrY>

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
De projecten die in de intentieovereenkomst met de U10 voor 2020 en 2021 gepland staan, zijn beschikt, in uitvoering of gerealiseerd.		Voor 9 van de 22 projecten uit de intentieovereenkomst met de U10 die zouden starten in 2021 treedt vertraging op. De belangrijkste oorzaken zijn complexiteit en samenhang met andere projecten. Dit is besproken tijdens Bestuursafel Duurzame Mobiliteit van de U10. Monitoring blijft plaatsvinden en jaarlijks staat het onderwerp op de agenda tijdens de Bestuursafel Duurzame Mobiliteit.
Met de (Utrechtse) gemeenten uit de regio's Amersfoort en Foodvalley zijn afspraken gemaakt over de te realiseren projecten in de periode 2021-2023, waarbij we sturen op realisatie van projecten met prioriteit.		De intentieovereenkomst met regio Amersfoort is ondertekend en de ondertekening met regio Foodvalley vindt naar verwachting in Q1 2022 plaats.
De verkenningen veilige oversteken (inclusief tunnelscan), verbeteren verlichting en veilige parallelwegen zijn afgerond (met bestuurlijk besluit) en de uitvoering gaat van start, zoals het plaatsen van verlichting op de N226 tussen Maarsbergen en Leersum, en het verbeteren van de verkeersveiligheid op de parallelweg N233.		De verkenning fietsbruggen en -tunnels is afgerond en vastgesteld. Op 14 locaties die hoog scoren in het afweegkader, wordt in de komende jaren een verkenning uitgevoerd. De preverkenning Verlichting provinciale fietspaden is afgerond en de verkenning vindt nu plaats. De verkenning veilige parallelwegen is nog niet opgestart, want deze is afhankelijk van uitkomsten netwerkvisie. Op onderdelen vinden wel al verbeteringen plaats, zoals op snelfietsroute Amersfoort-Bunschoten. Samen met het uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid wordt in Q1 2022 een plan opgesteld voor herijking van het beleid op parallelwegen.
Het fietspad langs de Mc Donalds (N238-zuid) wordt aangelegd.		De werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd als de eigenaar van Mc Donalds het terrein heeft heringericht. Hiervoor moet een planologische procedure gevolgd worden die in Q1-2022 van start gaat. Realisatie kan dan eind 2022 plaatsvinden.
Diverse fietsmaatregelen worden vanuit de trajectaanpak gerealiseerd (voor een volledig overzicht zie onderdeel Wegen en Vaarwegen).		Langs de N225 is het fietspad tussen de rotonde Horstlaan en de Woestduinlaan opgeknapt. De parallelweg langs de N229 is uitgevoerd in een fietsroute (rood asfalt) tussen Bunnik en Odijk. Beide stukken zijn gerealiseerd t.b.v. snelfietsroute Veenendaal-Utrecht. De realisatie van de huidige parallelweg van de N233 tussen Rondweg-oost en de Geertesteeg is

		van start en wordt eind 2022 omgebouwd naar een fietsstraat.
Start realisatie fietsbrug over de A12 (afhankelijk van uitkomst UNED oktober 2020 over financiële dekking).		De financiële afspraken in UNed verband zijn rond en de verkenning is gestart.
De realisatie van de snelfietsroutes Utrecht-Amersfoort, Woerden-Utrecht en Bunschoten-Amersfoort gaat van start en delen zijn gerealiseerd.		Eind 2021 is de aanbesteding van de realisatie van de snelfietsroute Utrecht-Amersfoort van start gegaan. De realisatie staat gepland voor 2022 en 2023. De uitvoeringsovereenkomst voor Bunschoten-Amersfoort is eind 2021 getekend, waarna het project in voorbereiding is gegaan. Eind 2022 zal de aanbesteding plaatsvinden, en in 2023 de realisatie. Route Woerden-Utrecht wordt uitgevoerd door de gemeenten onder subsidie, de realisatie is in Q1-2022 gestart.
De uitvoeringsovereenkomsten voor de snelfietsroutes Veenendaal-Utrecht, IJsselstein-Nieuwegein-Utrecht en Hilversum-Amersfoort zijn getekend.		De uitvoeringsovereenkomsten voor de snelfietsroutes IJsselstein-Nieuwegein-Utrecht en Bunschoten-Amersfoort zijn getekend. De uitvoeringsovereenkomsten voor de snelfietsroute Veenendaal-Utrecht en Hilversum-Amersfoort staan gepland voor de eerste helft 2022
De intentieovereenkomst voor een 7e snelfietsroute is getekend en de verkenning (tracébeplanning, kostenraming, onderzoeken) gaat van start.		De verkenningen voor de vijf resterende snelfietsroutes lopen en zullen volgens de planning in 2022 zijn afgerond.
De verkenning van de snelfietsroute Dom-Dam wordt uitgevoerd.		De preverkenning is afgerond, maar er zijn nog geen afspraken voor een vervolg.

5.3.2 De keten is sterker

Toelichting op meerjarendoel

De beschikbaarheid van kwalitatief goede voorzieningen bij (OV)-knooppunten en in de first en last mile zijn belangrijk om aan een vlot, veilig en comfortabel Regionaal fietsnetwerk te kunnen voldoen. Dit stimuleert namelijk het gebruik van het OV en maakt de noodzakelijke strekking van regionale buslijnen mogelijk. We investeren daarom in voldoende stallingsplekken op stations en bij regionale bushaltes.

Eind 2020 is ook bekend gemaakt aan hoeveel fietsenstallingen bij stations het Rijk vanuit het Klimaatakkoord 40% cofinanciering een bijdrage levert. In samenwerking met ProRail, NS en gemeenten vindt op basis daarvan de uitvoering plaats. Wij zijn hierbij aanjager en subsidieverlener, maar hebben geen rol in de realisatie. Het jaar 2021 bleek een jaar van uitdagingen op het gebied van capaciteit en prioritering bij ProRail en verschillende gemeenten. In de rol van aanjager hebben wij hiervoor meermaals aandacht gevraagd en op dit moment is de capaciteit bij ProRail geregeld. Ook bij de gemeenten wordt hieraan gewerkt. De verwachting is dat in 2022 meer planstudies en/of projecten worden uitgevoerd. Van de verleende subsidies in 2021 bleek het merendeel projecten te betreffen die in 2022 starten. Daardoor drukken de lasten van deze subsidies vanwege financiële spelregels niet (geheel) op 2021. Daarom is er een onderbesteding van ruim € 1 miljoen.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
We leveren een bijdrage aan de realisatie van circa 1300 stallingsplekken bij stations (naar verwachting bij station Abcoude, Breukelen, Utrecht Lunetten, Utrecht Overvecht).		Wij hebben in 2021 bijgedragen aan de realisatie van extra stallingsplekken op het station Veenendaal West. De bijdragen aan stations Abcoude en Utrecht Lunetten schuiven door naar 2022. Voor station Breukelen gaat er eerst nog een planstudie plaatsvinden en (de studie voor) station Overvecht schuift waarschijnlijk door over de programmaperiode heen. De ambitie is nog wel aanwezig bij stad Utrecht maar capaciteit en middelen ontbreken.
We leveren een bijdrage aan de planvorming van circa 4300 stallingsplekken bij stations (naar verwachting bij Amersfoort Centraal, Amersfoort Schothorst en Amersfoort Vathorst).		In 2021 is bijgedragen aan de planstudie bij station Maarn. De bijdrage voor de overige genoemde stations schuift door naar 2022.
We leveren een bijdrage aan gemeenten voor het plaatsen van circa 500 fietsenrekken bij bushaltes en realiseren zelf naar verwachting 300 extra stallingsplekken bij onze eigen bushaltes.		We hebben de realisatie van 758 fietsparkeerplekken bij bushaltes ondersteund in 2021 en de provincie heeft zelf 344 fietsenrekken bij bushaltes gerealiseerd.
We zetten in op een vervolg van het gebruikersonderzoek dat in 2020 is uitgevoerd bij busstation Lekbrug Vianen en leveren een bijdrage aan de verbetering van en minimaal 50 extra stallingsplekken bij busstation Lekbrug Vianen.		Het vervolgonderzoek is – wederom met de gebruikers en omwonenden – uitgevoerd en juli 2021 afgerond. Dit heeft geresulteerd in door gemeente en provincie gedragen maatregelenpakketten (1 pakket met quick wins en 1 pakket voor de kortere termijn). De subsidieaanvraag voor het pakket Quick wins inclusief uitbreiding van 50 fietsparkeerplekken is ingediend en wordt begin 2022 beschikbaar.

5.3.3 Slim fietsen wordt op meer plaatsen ingevoerd

Toelichting op meerjarendoel

We hebben de ambitie om van Utrecht dé fietsregio van Europa te maken. Samen met alle partijen die van Utrecht een topfietsregio maken en met inwoners, werkgevers, werknemers en belangengroeperingen, werken we in 2021 aan een stevige profilering. We zijn al goed op weg; In 2020 werden Utrecht en Veenendaal uitgeroepen tot respectievelijk wereldfietsstad en fietsstad van Nederland. In 2021 gaven we verder invulling aan deze ambitie door met onze partners in de regio Utrecht de European Mobility Week te organiseren. Deze week is in Europa de afgelopen jaren uitgegroeid tot hét moment waarop regiopartijen, gemeenten en andere organisaties in heel Europa (en ver daarbuiten) duurzame mobiliteit op de kaart zetten. Daarnaast spelen Utrecht Bike Community (UBC) en het innovatieplatform Fietspad van de Toekomst een belangrijke rol in het bereiken van de ambitie. Tijdens Velocity in Lissabon - een internationaal fietscongres dat wereldwijd deelnemers aantrekt – was de regio Utrecht dan ook breed vertegenwoordigd. Projecten zoals Fietspad van de Toekomst (thema: participatie), Utrecht Bike Community en de snelfietsroutes zijn gepresenteerd door onszelf of door stakeholders.

Het stimuleren van het fietsgebruik door het verbeteren van het Regionaal fietsnetwerk, de aanleg van snelfietsroutes en het realiseren van voldoende en aantrekkelijke fietsvoorzieningen door het uitvoeren van gedragscampagnes doen we niet alleen. We doen dit ook onderbouwd. Hiervoor is data en kennisontwikkeling en -uitwisseling nodig. Het vraagt ook om experimenteerterruimte en slimme toepassingen. In 2021 is Atlas Fietsbaar Utrecht verder uitgerold en in kennissessies toegelicht zodat

gemeenten en andere stakeholders het instrument kunnen gebruiken voor hun eigen beleid. We werken hierin samen met kennisinstellingen, CROW, andere provincies en Tour de Force. Daarmee krijgen we steeds meer inzicht in het oplossend vermogen van fietsmaatregelen voor de veiligheid, doorstroming en bereikbaarheid van de regio. Gemeenten helpen we ermee bij hun planvorming.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
In 2021 zetten we regio Utrecht op landelijk en op Europees niveau op de kaart als dé fietsregio van Europa tijdens de European Mobility Week. Concreet organiseren we samen met partners meerdere activiteiten en voeren we gedurende het jaar door campagne.		De Mobiliteitsweek – met de campagne let's go regio – was in korte tijd opgezet maar een succes met 27 activiteiten aangeboden door 21 verschillende partners. De meeste vonden plaats in de Mobiliteitsweek, een aantal is doorlopend.
De pilots van de winnaars van de prijsvraag Fietspad van de Toekomst lopen, zijn afgerond en geëvalueerd.		De eerste pilot is in 2020 aangelegd en de resultaten zijn meegenomen in een onderzoek over verschillende snelheden op fietspaden. De tweede is in 2021 gerealiseerd. De monitoring loopt nog 1,5 jaar. De derde is uiteindelijk niet gerealiseerd maar een evaluatie heeft plaatsgevonden. De lessons learned zijn gepubliceerd op Verkeerskunde.nl. Ook heeft een evaluatie met de juryleden (RIVM, ASR, SBB en UvA) plaatsgevonden.
Vanuit het innovatieplatform Fietspad van de Toekomst zijn 2-5 pilots georganiseerd.		Twee experimenten (naast de 3 pilots van prijsvraag FvdT) zijn gekoppeld aan FvdT. De doorstart van FvdT vindt plaats met U Lab. Lessons learned uit de eerste fase worden hierin meegenomen (vooral eigenaarschap van het innovatieproject is een belangrijke les geweest). Inmiddels is een aantal 'wicked problems' (uitdagingen, problemen die niet op standaard manier kunnen worden aangepakt en/of opgelost) in beeld gebracht. Het 'hoe' wordt nu verder vormgegeven en zal verder worden uitgerold in 2022.
De fietstunnelpotentiescan is opgenomen in het gebruiksvriendelijke fietsdatadashboard.		Dit is gebeurd en ook is het afweegkader Fietsbruggen en -tunnels vastgesteld. Dit zal bij toekomstige (pre)verkenningen worden gebruikt om te bepalen of een studie naar een ongelijkvloerse kruising voor fietsers op een bepaalde locatie gewenst is. Inmiddels zijn 14 locaties opgenomen in de Meerjarenplanning Studies provinciale infrastructuur.
3 kennissessies zijn georganiseerd voor o.a. gemeenten, aan de hand van de beschikbare data en om innovatie aan te jagen.		Dit is uitgevoerd. Twee kennissessies hebben plaatsgevonden over de tool Atlas Fietsbaar Utrecht en één over een regionaal ontheffingssysteem voor de speed pedelec. Daarnaast zijn er bijeenkomsten geweest over het Regionaal Toekomstbeeld Fiets en op Velocity in Lissabon zijn meerdere presentaties gegeven over projecten uit het uitvoeringsprogramma Fiets. Ook zijn we uitgenodigd voor een werksessie tijdens een netwerkdag van ProRail, maar deze heeft vanwege de lockdown niet kunnen plaatsvinden.

Samen met gemeenten zijn de voor fietsers belangrijke (i)VRI's geconfigureerd zodat zij maximaal voordeel hebben van Schwung.		Is technisch nagenoeg afgerond, maar vanwege de privacy situatie is een akkoord nodig van het ministerie van I&W. Deze volgt naar verwachting begin 2022.
Start pilot project Minder hinder voor de fiets uit UP Fiets met als doel het verkeersmanagement van fietsers op een vergelijkbaar niveau te brengen met die van openbaar vervoer en auto.		Staat nog in de planning, voorbereidende gesprekken gevoerd maar vanwege gewenste verkenning naar de VRI's nog niet plaats gevonden.
Private partijen dragen 40% van de kosten van de Utrecht Bike Community.		Gehaald en doel is dat dit percentage de komende jaren toeneemt.
De Utrecht Bike Community organiseert o.l.v. een publiek-privaat bestuur minimaal 4 (virtuele/fysieke) themabijeenkomsten.		Er hebben drie fysieke bijeenkomsten plaatsgevonden en de vierde staat nu – na uitstel in verband met Corona - gepland voor februari 2022. Er is veel enthousiasme voor het concept; private en publieke partijen willen graag een bijeenkomst (kosteloos) hosten, de gedeelde informatie is van hoog niveau. Ook is een prijsvraag uitgeschreven voor het Regionaal Toekomstbeeld Fiets. De ideeën van de winnaars worden nader verkend op uitvoerbaarheid.
Onderzoek en landelijke afstemming over de plek op de weg van de speed pedelec en over hoe om te gaan met grote snelheidsverschillen op het fietspad.		De provincie is direct betrokken bij het landelijke onderzoek over de plek op de weg van de speedpedelec. Hieraan gerelateerd is de inbreng van de Utrechtse casus binnen landelijk onderzoek 'samen op het fietspad' (afronding begin 2022). Ondertussen is gewerkt aan een routeplanner voor de speed pedelec en aan een verkenning naar een regionaal ontheffingssysteem voor speed pedelecs op fietspaden binnen de bebouwde kom.

5.3.4 Stimuleren van gezond en veilig fietsgedrag is beter

Toelichting op meerjarendoel

Doel is het stimuleren van het fietsgebruik. Het Coalitieakkoord: “in 2023 vindt 50% van alle ritten in de regio op de fiets plaats.” We zien kansen om het fietsgebruik in het dagelijks verkeer (naar school en werk) te vergroten. In korte afstanden tot 7,5 kilometer is nog volop winst te behalen, maar door de komst van de elektrische fiets en de toename van het gebruik ervan, is er ook op de middellange afstanden winst te behalen. Ook zien we kansen om het fietsgebruik te stimuleren bij diverse doelgroepen. Denk aan schoolgaande kinderen, jongeren, nieuwe Nederlanders, senioren. Dit doen we vanuit verschillende invalshoeken: via werkgevers en vanuit gezondheid (met zorginstellingen) en recreatie.

We zijn in 2020 de regionale gedragscampagne 'ik fiets' gestart, die bij aanvang flink veel deelnemers heeft geworven, maar toen sloeg Corona toe. De campagne is vooral gericht op de forens. Na drie lockdowns en een stand still periode is het helder geworden dat het resultaat van 10.000 deelnemers niet zal worden gehaald binnen de looptijd van het project. Ook loopt het aantal deelnemende gemeenten hierdoor achter. De campagne is inmiddels wel verbreed en door de crisis zijn creatieve invalshoeken bedacht en uitgewerkt. Deze lessons learned nemen we mee in het vervolg. Ook de doelgroepgerichte campagnes lopen achter vanwege de Coronacrisis. Dit heeft ook financieel effect; er is een onderbesteding van ruim € 0,5 miljoen.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
10.575 unieke deelnemers nemen deel aan de regionale 'ik fiets' gedragscampagne.		De verwachting is dat tegen het einde van het project (maart 2022) niet meer dan 8.000 deelnemers worden aangetrokken (eind 2021 waren er 7.585 deelnemers). Opdrachtnemer draagt ongeveer 10% van het risico. Ondanks dit maken we afspraken voor een verlenging tot eind 2022 omdat we veel kansen zien voor nieuwe aanwas door introductie Schwung, Vuelta, en de forenzen aanpak.
8 gemeenten zijn actieve 'ik fiets' gemeente (geweest).		6 gemeenten zijn actieve 'ik fiets' gemeenten geweest.
15 werkgevers nemen actief deel aan de 'ik fiets' gedragscampagne.		12 werkgevers nemen actief deel aan de 'ik fiets' gedragscampagne
Gedragscampagne "Ga toch fietsen" bereikt 80% van de medewerkers van de eigen organisatie (provincie Utrecht).		De campagne is niet uitgerold vanwege de lockdowns, maar het onderzoek onder provincie medewerkers (bereik 80%) heeft voldoende input opgeleverd om dit project te kunnen starten wanneer medewerkers weer naar kantoor gaan.
15% groei t.o.v. 2020 in het aantal deelnemers aan stimuleringsacties voor nieuwe Nederlanders in de provincie (0-meting vindt eind 2020 plaats).		Dit project vraagt – gezien de doelgroep(-en) nadrukkelijk om (fysieke) bijeenkomsten in en contacten met de regiopartners. Dat is nog niet gelukt waardoor ook nog niet de gewenste aanpak is uitgewerkt. In 2022 wordt dit – naar verwachting – verder opgepakt
15% van de deelnemers aan de fietsstimuleringsacties voor basisschoolkinderen maakt aantoonbaar vaker gebruik van de fiets.		De campagne 'Fiets is fun' is in samenwerking met de ANWB uitgerold. Het project heeft vertraging opgelopen maar loopt goed. Doel was 10 scholen en 400 leerlingen te bereiken. Resultaat is 12 scholen en 643 leerlingen. Afsluitend onderdeel van de campagne is in voorjaar 2022 waarbij we de 15% realiseren. Eind 2021 ligt dit op 7,75%.
Start stimulering fietsgebruik langere afstanden (tussen 7,5-15 km).		Een specifiek project op de stimulering van het fietsgebruik voor langere afstanden (tussen 7,5-15 km) is niet opgestart en zal waarschijnlijk ook niet met dat doel plaatsvinden. Op dit moment wordt gewerkt aan een plan van aanpak voor het vervolg op Stimuleren van gezond en veilig fietsgedrag is beter om verder invulling te geven aan het bereiken van de doelstellingen in een nieuwe context (tijdens en na Corona). Daarin zullen ook de kansen van de toename van het gebruik van de elektrische fiets en de realisatie van snelfietsroutes worden meegenomen voor de stimulering van het fietsgebruik voor middellange afstanden.

5.4 Het aantal verkeersdoden en ernstig gewonden is laag

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Elk verkeersslachtoffer is er één te veel. In 2019 telde de provincie Utrecht 1600 verkeersslachtoffers, onder wie 45 verkeersdoden (cijfers CBS). Onze ambitie blijft daarom onverminderd 'Minder is beter!'. We werken toe naar een continue dalende trend in het aantal verkeersslachtoffers. Hiermee sluiten we aan bij de landelijke nul-ambitie uit het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 (SPV).

Om een continue dalende trend in het aantal verkeersslachtoffers te realiseren, is met zorg gewerkt aan het uitvoeringsprogramma verkeersveiligheid 2019-2023. Wij richten ons op de volgende vijf actielijnen die als doel hebben het aantal verkeersdoden- en -gewonden verder terug te brengen.

1. veilige provinciale infrastructuur
2. stimuleringsbijdrage gemeentelijke infrastructuur
3. verkeerseducatie en -voorlichting
4. versterken verkeershandhaving
5. data & innovatie

De actielijnen vormen elk een kapstok voor maatregelen binnen de 3 E's (Engineering, Education en Enforcement). Wij hanteren een integrale benadering door de bovenstaande actielijnen in onderlinge samenhang te zien en per knelpunt te beoordelen welke (combinatie van) maatregelen de meeste verlichting biedt. De grootste verkeersveiligheidsknelpunten brengen wij in beeld aan de hand van een (regionale) risicoanalyse. Deze risicoanalyse is het fundament voor (het prioriteren binnen) de actielijnen.

De provincie zet dus in op een risico-gestuurd beleid, gebaseerd op aantoonbare risico's, onderbouwd met data. Een goede ongevalregistratie is hierbij belangrijk. Hiertoe is een aparte actielijn 'data & innovatie' opgezet die zich richt op innovatieve methoden om tot betere verkeersveiligheidsdata te komen

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Het aantal verkeersdoden en ernstig gewonden is laag	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	673	1.099	1.138	1.188	-50
Subsidies	1.611	2.400	1.620	1.279	341
Materiële lasten	810	1.750	1.276	1.168	108
Totaal Lasten	3.094	5.249	4.034	3.635	399
Baten	-25	0	0	0	0
Totaal Baten	-25	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	3.069	5.249	4.034	3.635	399

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Verkeersdoden	Het aantal doden in de gehele provincie Utrecht door verkeersongevallen.	getal	<	26	<	nnp*

Ernstig verkeersge wonden	Het aantal ernstig gewonden in de gehele provincie Utrecht door verkeersongevallen.	getal	<	1341	<	nmb*
Effect indicatoren						
Geen						

*Jaarlijks worden in oktober de realisatiecijfers bekend van het voorgaande jaar.

Meerjarendoelen

5.4.1 De provinciale infrastructuur is veiliger

Toelichting op meerjarendoel

In 2020 registreerde de politie 134 verkeersslachtoffers op provinciale wegen, waarvan 6 verkeersdoden. In 2021 waren dit 154 verkeersslachtoffers waarvan eveneens zes dodelijke verkeersslachtoffers. Voor ons geldt dat elk verkeersslachtoffer er één te veel is. Bovendien ligt het daadwerkelijk aantal verkeersslachtoffers hoger, zo blijkt uit cijfers die ziekenhuizen en ambulancediensten beschikbaar stellen (maar nog niet volledig beschikbaar zijn om over te kunnen rapporteren). Wij werken in deze actielijn aan een zo veilig mogelijke infrastructuur door wegen zo goed mogelijk in te richten. Hierbij willen we niet wachten met aanpassen van wegen tot er sprake is van menselijk leed, maar kijken we proactief naar verkeersveiligheidsrisico's in ons wegennet. We brengen via de risico gestuurde aanpak de grootste knelpunten in beeld en koppelen hier verbetermaatregelen aan. Deze verbetermaatregelen kunnen mee tijdens groot onderhoud aan de weg (MIP) of voert de provincie als los project uit.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
We hebben een investeringsstrategie voor het wegnemen/verlichten van verkeers-veiligheidsknelpunten, waaronder het realiseren van veilige bermen langs 80 km/u wegen.		Alle provinciale wegen kregen dit jaar een verkeersveiligheidsscore. De grootste knelpunten onderzochten we op mogelijke oorzaken en verbetermaatregelen. De verbetermaatregelen inclusief kosteninschattingen dienden als input voor de actualisatie van het MIP 2022-2025. Het bijgestelde MIP bevat de investeringsstrategie voor de verkeersveiligheidsknelpunten, hoewel de verkenningen uiteindelijk moeten uitwijzen welke verbetermaatregelen haalbaar zijn en welke niet. Daarnaast realiseerden wij dit jaar op verschillende locaties op het provinciale wegennet bermverharding. Onder andere langs de N225, N229 en de N228 is de verkeersveiligheid hierdoor verhoogd. De komende jaren vindt eveneens realisatie van bermverharding plaats bij onderhoudsprojecten op provinciale wegen.

5.4.2 Gemeentelijke infrastructuur wordt beter door stimuleringsbijdragen

Toelichting op meerjarendoel

De afgelopen vijf jaar vielen er 102 dodelijke slachtoffers (75% van het totale aantal) op gemeentelijke wegen in de provincie Utrecht. Van de niet dodelijke verkeersslachtoffers die de politie registreerde, viel 76% op gemeentelijke wegen.

Wij willen de Utrechtse gemeenten stimuleren om proactief aan de slag te gaan met verkeersveiligheid. De provincie stelt daarom een bijdragenregeling beschikbaar voor de aanpak van verkeersonveilige situaties, op basis van cofinanciering. Hiervoor is in totaal € 10 miljoen beschikbaar in de periode 2019 – 2023. De gemeenten zijn als wegbeheerder verantwoordelijk voor een goede uitvoering van de gesubsidieerde projecten. Voorwaarde voor cofinanciering is dat de wegbeheerder bij de aanvraag aangeeft op welke manier de maatregel bijdraagt aan de verbetering van de

verkeersveiligheid. Voor deze onderbouwing kunnen wegbeheerders gebruik maken van de regionale risicoanalyse die de wij in het kader van het 'Strategisch Plan Verkeersveiligheid' samen met de wegbeheerders hebben opgesteld. Tevens komen de maatregelen uit de bestuurlijk vastgestelde 'Regionale Uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid' in aanmerking voor subsidie. In 2021 is er een onderbesteding van € 0,3 miljoen. Dit doordat de lasten van de aangevraagde subsidies niet geheel in het jaar 2021 worden genomen, maar wegens financiële spelregels deels in 2022.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/utrecht-zet-nieuwe-stap-naar-nul-verkeersslachtoffers-2050>

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/bijna-2-miljoen-euro-2020-voor-verbetering-lokale-verkeersveiligheid>

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
We hebben - in nauwe afstemming met onze partners - een regionale uitvoeringsagenda vastgesteld voor het wegnemen/verlichten van verkeersveiligheidsknelpunten in de provincie Utrecht.		In november 2021 ondertekenden alle 26 wegbeheerders, het Openbaar Ministerie Midden-Nederland, de politie Midden-Nederland en de provincie Utrecht de 'Intentieovereenkomst verkeersveiligheid' waarmee zij de 'Regionale Uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid' vaststelde. Deze 'Regionale Uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid' bevat de prioritaire risicogroepen, risicolocaties en risicogedragingen waar de wegbeheerders de komende jaren op willen inzetten om de verkeersveiligheid te verbeteren.
We stimuleren gemeenten om verkeersveiligheidsverbeteringen op het niet-provinciale wegennet te realiseren en stellen daarvoor €3 miljoen beschikbaar vanuit de uitvoeringsverordening mobiliteit.		In totaal vroegen zeven wegbeheerders subsidie aan voor verkeersveiligheidsverbeteringen en ontvingen in totaal circa € 1.5 miljoen aan subsidie. Omdat de provinciale subsidieverordening een bijdragenregeling betreft (max 50%), betekent dit in een minimale regionale investering in verkeersveiligheid van circa € 3 miljoen.

5.4.3 Verkeerseducatie en -voorlichting is beter

Toelichting op meerjarendoel

Het aanbieden van verkeerseducatie en -voorlichting is een cruciaal instrument in het terugdringen van het aantal verkeersslachtoffers. Educatie en voorlichting heeft een preventieve functie. Doel is het aanleren van vaardigheden en het verbeteren van kennis, inzicht en houding om veilig aan het verkeer deel te nemen. Deze aanpak maakt verkeersdeelnemers bewust van hun status, kwetsbaarheid en verantwoordelijkheid in het verkeer. Gebrek hieraan leidt tot verkeersveiligheidsrisico's. Daarom biedt de provincie Utrecht permanent verkeerseducatie en -voorlichting aan. Ook het afgelopen jaar is dit bijzonder lastig geweest omdat scholen deels gesloten waren en gedurende een groot deel geen externe bezoekers toe lieten. Er zijn daarom minder scholen bereikt dan beoogd.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
We bereiken tenminste 50% van alle scholen met onze educatieprojecten-/producten.		Door Coronabeperkingen en schoolsluitingen hadden uitvoerders die in opdracht van ons verkeerslessen geven weinig toegang tot (basis)scholen. Het bereik van veel educatie- en voorlichtingsprojecten is hierdoor duidelijk lager dan in andere jaren. Afhankelijk van het project bereikten de uitvoerders ca 10% tot 30% van de basisscholen. Waar mogelijk werden cursussen/lessen online aangeboden. Het jaarlijks verkeerseexamen werd dit jaar zoveel mogelijk online aangeboden. In algemene zin geldt dat de

		doelstelling om 50% van de basisscholen te bereiken dit jaar door Corona niet is bereikt.
We bereiken risicogroepen beter door een vernieuwde communicatie-/campagnestrategie.		Begin 2021 ontwikkelden wij een vernieuwde communicatie- en campagnestrategie voor verkeersveiligheid. Vanuit deze strategie is dit jaar ingezet op het actualiseren van de 'AAN' campagne. Via de inzet van social mediakanalen richten wij ons zich specifiek op de doelgroep jongeren. De eerste resultaten over het bereik zijn positief. Begin 2022 komen alle resultaten van deze campagne beschikbaar. Op basis van een evaluatie gaat de provincie kijken of ook de andere campagnes voordeel kunnen hebben bij een aanpak via social mediakanalen. Voorop staat dat de campagne de juiste boodschap (wat) op het juiste moment (handelingsperspectief) bij de juiste doelgroep (wie) brengt.

5.4.4 De verkeershandhaving is frequenter en sterker

Toelichting op meerjarendoel

Verkeershandhaving vermindert risicovol verkeersgedrag en is daarom een belangrijk middel in een effectief verkeersveiligheidsbeleid. Handhaving heeft een effect op degene die de bekeuring krijgt. Daarnaast gaat er een preventieve werking vanuit, omdat een hoge (subjectieve) pakkans leidt tot minder verkeersovertredingen. Meer verkeershandhaving verstrekt de naleving van verkeersregels en dus de verkeersveiligheid.

Verkeershandhaving richt zich op vijf risicovolle gedragingen: afleiding, roodlichtnegatie, alcohol- en drugsgebruik in het verkeer en een te hoge snelheid (VARAS-feiten). Deze prioriteiten komen overeen met de risicovolle gedragingen zoals genoemd in het 'Strategisch Plan Verkeersveiligheid'. Om de verkeersveiligheid te verbeteren, is het noodzakelijk de verkeershandhaving verder te versterken.

Verkeershandhaving is een taak van de politie in samenwerking met het Openbaar Ministerie (OM). De Leidraad Verkeershandhaving bevat de kaders voor het verkeershandhavingsplan van de politie. Naast het Team Verkeer dat planmatig – in afstemming met ons - handhaaft, kunnen de basisteams ingezet worden voor verkeershandhaving. Belangrijk is dat verkeersveiligheid onderwerp van gesprek wordt in de lokale driehoek (OM, politie en burgemeester). We zetten in op regelmatige overleggen met OM en politie over verkeershandhaving op provinciale wegen én op een regionaal verkeersveiligheidsoverleg met alle wegbeheerders. Dit om verkeershandhaving in de regionale driehoek op de agenda te zetten.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
We hebben de politie minimaal 12 keer ondersteund bij de handhaving op snelheid, alcohol en afleiding.		In afstemming met ons en het OM deed de politie snelheidshandhaving op zeven provinciale wegen, vijf (grote) gemeentelijke wegen en op één waterschapsweg. Tevens controleerden BOA's in drie gemeenten op fietsverlichting (in het kader van de 'AAN campagne'). Ten aanzien van afleiding startte het OM eind 2020 een pilot voor digitale handhaving op het vasthouden van mobiele telefoons in de auto. Dit gebeurde met slimme camera's langs provinciale wegen. Wij droegen bij aan het selecteren van geschikte locaties en het verlenen van de benodigde vergunningen. De pilot liep door in 2021. Op dit moment is nog onduidelijk in welke vorm de pilot een vervolg krijgt.

		Om ook (beter) te kunnen controleren op fietsers die hun mobiele telefoon vasthouden, zette de politie Midden-Nederland vier nieuwe speedpedelecs in. Deze aanschaf is een vervolg op een door de provincie ondersteunde, en positief verlopen, pilot. Inzet van het BOB-team vond in 2021 minder plaats omdat er minder evenementen waren door de Coronabeperkingen.
We hebben een effectieve regionale overlegstructuur met alle Utrechtse wegbeheerders, politie en OM om de verkeershandhaving regionaal te versterken.		Wij komen ongeveer één keer per drie maanden bijeen met alle regionale wegbeheerders, het OM en de politie om af te stemmen over verkeershandhaving, de implementatie van het 'Strategisch Plan Verkeersveiligheid' en het regionaal verkeersveiligheidsmodel. Deze overlegstructuur blijkt effectief gezien de opkomst en de bestuurlijk vastgestelde 'Regionale Uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid' die mede door deze overleggen tot stand kwam.

5.4.5 Er wordt meer gebruik gemaakt van data en er zijn meer innovaties

Toelichting op meerjarendoel

Conform het 'Strategisch Plan Verkeersveiligheid' zetten wij in op risico gestuurd beleid, waarbij wegbeheerders potentieel onveilige locaties detecteren en aanpakken. Om de risico's systematisch in beeld te brengen en te monitoren, is betrouwbare data essentieel. Hiervoor is data nodig over:

- de weginrichting van de provinciale wegen
- inzichten in het ontstaan (toedracht) van verkeersongevallen
- inzicht in risicovolle gedragingen (snelheid, roodlichtnegatie, alcoholgebruik, afleiding etc.)
- verkeersintensiteiten en -stromen
- demografische ontwikkelingen

De (verkeerskundige) inzichten die voortkomen uit de data, vormen het fundament voor de invulling van de overige actielijnen. De provincie zet in de actielijn 'data & innovaties' in op het generen, analyseren en ontsluiten van (nieuwe) databronnen, om zo een efficiënt en effectief verkeersveiligheidsbeleid te voeren. Hierbij richt de provincie zich specifiek op:

- in beeld brengen van omstandigheden die verkeersonveilig gedrag in de hand werken
- analyseren van risicovolle en (aantoonbaar) onveilige situaties
- evalueren van maatregelen (ten behoeve van een sluitende PDCA-cyclus)
- monitoren van de ontwikkeling van het aantal verkeersslachtoffers

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Een regionaal verkeersveiligheidsmodel om verkeersveiligheidsknelpunten mee te detecteren en te prioriteren		Samen met regionale wegbeheerders en marktpartijen ontwikkelden wij dit jaar de 'Verkeersveiligheidsmeter'. De 'Verkeersveiligheidsmeter' is een verkeersveiligheidsmodel dat wegbeheerders in de provincie Utrecht ondersteunt bij het vinden, prioriteren en monitoren van verkeersveiligheidsrisico's. Het model maakt per wegdeel een risicoscore op verkeersveiligheid inzichtelijk en krijgt jaarlijks een update met actuele

		informatie. Hiermee hebben alle Utrechtse wegbeheerders een instrument in handen om risico gestuurd te werken aan verkeersveiligheidsverbeteringen in het eigen gebied. Deze risico gestuurde aanpak past binnen het gedachtegoed van het 'Strategisch Plan Verkeersveiligheid'. Het model is eind 2021 opgeleverd en wordt de komende tijd geïmplementeerd bij alle wegbeheerders.
Een gedetailleerd inzicht in oorzaken en toedrachten van ongevallen, door het continueren en verbeteren van de registratie van verkeersongevallen door ambulancediensten en afdelingen eerste hulp van ziekenhuizen		Dit jaar inventariseerde VeiligheidNL opnieuw data van de ambulancedienst en de spoedeisende hulp over verkeersslachtoffers. Dit als vervolg op de eerdere succesvolle proef die VeiligheidNL in opdracht van ons uitvoerde. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat besloot eerder dit jaar om deze vorm van data inwinning, landelijk uit te rollen en heeft VeiligheidNL gevraagd dit te doen. Alvorens dit te kunnen doen, speelt op landelijk niveau een aantal privacy vraagstukken rondom het gebruik van ambulance en spoedeisende hulp data. Daarom ligt tijdelijk de ontsluiting van data van VeiligheidNL richting regionale wegbeheerders stil. De inwinning gaat wel door. Concreet betekent dit dat de provincie Utrecht momenteel geen toegang heeft tot de verbeterde verkeersveiligheidsdata van VeiligheidNL. Verkeersveiligheidsanalyses voert de provincie uit op basis van politiegegevens. Deze gegevens zijn actueel, maar kwalitatief en kwantitatief minder hoogwaardig. De verwachting is dat in het eerste deel van 2022 alle privacy vraagstukken zijn opgelost en ontsluiting van de data richting wegbeheerders weer kan plaatsvinden.

5.5 Het kwaliteitsnet goederenvervoer is op orde en sluit goed aan op de behoeften van gebruikers

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Ons doel is goederenvervoer slimmer, efficiënter en schoner te maken. Dat leidt tot minder overlast voor de omgeving, een vlottere doorstroming op provinciale wegen en schoner en efficiënter vervoer van goederen. Daarom gaan we het kwaliteitsnet goederenvervoer verder ontwikkelen en gemeenten en marktpartijen ondersteunen, door kennis over goederenvervoer te ontwikkelen en te delen. Wij analyseren de externe veiligheid (vervoer gevaarlijke stoffen) rondom auto-, spoor- en waterwegen. Ook willen we het goederenvervoer verduurzamen, door onder meer het realiseren van clean energy hubs langs goederencorridors te faciliteren, initiatieven met elkaar te verbinden (koppelkansen) en het stimuleren van modal shift (van weg naar water, van vies naar schoon en door bundeling) én door het goede voorbeeld te geven

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Het kwaliteitsnet goederenvervoer is op orde en sluit goed aan op de behoeften van gebruikers	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	108	464	482	503	-21
Materiële lasten	295	550	400	683	-283
Subsidies	0	100	409	145	264
Totaal Lasten	403	1.114	1.291	1.331	-40
Baten	0	0	-59	-105	46
Totaal Baten	0	0	-59	-105	46
Saldo van baten en lasten	403	1.114	1.232	1.226	6

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Bereikbaarheid vrachtverkeer werklocaties	De bereikbaarheid voor vrachtverkeer met economische kerngebieden als bestemming. [Nog geen referentiewaarde beschikbaar].	km/uur	≥ 50	nbn*	≥ 50	nbn*
Watergebonden overslaglocaties	De beschikbare capaciteit bij watergebonden overslaglocaties neemt toe.	ha	>	748	>	nbn**
Effect indicatoren						
Geen						

*Voor het berekenen van een aantal indicatoren is het nieuwe provinciaal verkeersmodel Stravem benodigd. Ten tijde van het opstellen van de indicatoren was de ontwikkeling hiervan gestart en zou deze binnen een jaar afgerond zijn. Helaas heeft de realisatie, door personeelsgebrek en technische uitdagingen, veel langer geduurd dan verwacht. Het model is op dit moment in een eerste versie gereed maar de benodigde analyses hebben wij nog niet uit kunnen voeren. De verwachting is dat

deze voor het einde van het jaar gereed zijn en dan opgenomen kunnen worden in het eerstvolgende P&C product.

** Deze indicator wordt niet jaarlijks gemeten

Meerjarendoelen

5.5.1 Het kwaliteitsnet goederenvervoer is verder doorontwikkeld

Toelichting op meerjarendoel

De evaluatie van het kwaliteitsnet goederenvervoer is uitgevoerd. Ook gemeenten en brancheorganisaties uit de logistieke sector zijn betrokken bij de evaluatie. De eindrapportage wordt begin 2022 afgerond. Met de resultaten kan de provincie plannen maken om het kwaliteitsnetwerk te verbeteren. De evaluatie geeft ook input voor een visie op de gewenste ontwikkeling van het goederenvervoer en de rol die de provincie hierbij kan vervullen.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Evaluatie huidige kwaliteitsnet goederenvervoer.		De evaluatie van het kwaliteitsnet goederenvervoer is bijna klaar De evaluatie van het kwaliteitsnet goederenvervoer is uitgevoerd. Er wordt nog de laatste hand gelegd aan de eindrapportage. Er is een Logistieke Monitor opgezet Deze monitor geeft inzicht in de ontwikkeling van (goederen)verkeersstromen via weg, spoor en water in de afgelopen 10 jaar. Ook werkgelegenheid en aantal vestigingen in de logistieke sector zijn in beeld gebracht. Begin 2022 is de monitor gereed. Iedereen binnen en buiten de provincie kan de gegevens bekijken.
Opstellen visie op ontwikkelingen goederenvervoer in samenhang met de beleidsontwikkeling op multimodale knooppunten en initiatieven dan wel ideeën in de markt omtrent stedelijke logistiek		De visie is nog niet opgesteld, omdat nog twee bronnen ontbraken om de visie te maken. Wanneer de uitkomsten van de evaluatie van het kwaliteitsnet en de logistieke monitor gereed zijn, wordt de visie opgesteld. De uitwerking van de visie is nu gepland in Q1 van 2022.
Start opzetten geactualiseerd multimodaal kwaliteitsnet goederenvervoer.		Er wordt gestart nadat de definitieve rapportage van de evaluatie gereed is.

5.5.2 Het monitoren van externe veiligheid is beter

Toelichting op meerjarendoel

De gegevens uit de monitor van 2020 zijn nog actueel.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
in 2021 zijn geen acties en resultaten gepland.		In 2021 waren er geen activiteiten gepland, omdat de monitor in 2020 nog is uitgevoerd.

5.5.3 Het goederenvervoer is duurzamer

Toelichting op meerjarendoel

We werken met partners uit de regio samen om het goederenvervoer efficiënter te maken en om het goederenvervoer schoner te maken. Voor het verbeteren van de efficiëntie werken we aan pilots om de stadsdistributie te verduurzamen, bijvoorbeeld door meer goederen te bundelen. Door binnenvaart te stimuleren in plaats van vrachtwagens, hebben we in 2021 gewerkt aan het verschonen van het goederenvervoer. Daarnaast stimuleren we het gebruik van alternatieve brandstoffen, zoals elektra en waterstof. Zo treffen we voorbereidingen voor een Clean Energy Hub waar het goederenvervoer schone brandstoffen kan tanken/laden.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Opstellen van een aanpak hoe we de goederenstromen en stadsdistributie in de provincie kunnen verduurzamen.		We werken aan pilots voor het verduurzamen van de stadsdistributie Voor het thema stadsdistributie werken wij samen (vooral met de gemeente Utrecht en Amersfoort) aan verschillende pilots. Hiermee stimuleert de provincie het verduurzamen van de logistieke processen. De leerervaringen helpen ons bij het opstellen van een aanpak voor het verduurzamen.
Opstellen van een aanpak hoe we de positieve aspecten van binnenvaart kunnen stimuleren en de negatieve aspecten kunnen minimaliseren.		We werken aan pilots voor het verduurzamen van de binnenvaart Voor het thema binnenvaart werken wij samen met regionale partners in verschillende pilots. Hiermee stimuleert de provincie de verduurzaming van de binnenvaart. De leerervaringen helpen ons bij het opstellen van een aanpak voor het verduurzamen van de binnenvaart. We werken samen in het programma Off Road Wij nemen sinds 2021 deel aan het landelijk programma Off Road. Dit programma stimuleert de modalshift (verandering van vervoerwijze) van wegvervoer naar binnenvaart voor bovenregionale transporten.
Opstellen van een aanpak op de realisatie van een netwerk van vulpunten voor alternatieve brandstoffen voor goederenvervoer nabij de goederencorridors weg en water. Daarnaast het stimuleren van modal shift (van weg naar water, van vies naar schoon en door bundeling)		We werken samen om een Clean Energy Hub aan te leggen Wij nemen deel aan het landelijk programma Clean Energy Hubs. Dit programma werkt aan een landelijk netwerk van vulpunten voor alternatieve brandstoffen. Wij treffen de voorbereidingen voor het aanleggen van een Clean Energy Hub in de provincie Utrecht. Dit doen we samen met regionale partners, zoals gemeenten. We hebben een waterstofconvenant afgesloten Daarnaast hebben wij een regionaal waterstofconvenant ondertekend. Wij hebben het initiatief genomen om dit op te stellen. Er wordt een uitvoeringsprogramma gemaakt om de transitie naar waterstof als alternatieve brandstof te versnellen.

5.6 Negatieve effecten van mobiliteit op de kwaliteit van de leefomgeving zijn laag

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Wij streven ernaar negatieve effecten van mobiliteit op de kwaliteit van de leefomgeving te voorkomen. Waar dat niet kan, zetten we ons in om deze negatieve effecten te minimaliseren. Dit doen we vanuit een integrale aanpak: we nemen in een vroeg stadium de bodem-, water- en milieu-basiskwaliteiten en de cultuurhistorie mee in het afwegingsproces. Naast de inbreng van de basiskwaliteiten streven wij in ruimtelijke ontwikkelingen en gebiedsopgaven ook naar een duurzaam gebruik van de fysieke leefomgeving en een gezonde leefomgeving. Voor natuur en landschap volgt dit uit de wettelijke kaders flora-en faunawet, Natura 2000, Natuurbeschermingswet en provinciale kaders (Natuur Netwerk Nederland (NNN), Nee-tenzij beginsel). In projecten zullen we samen met andere partijen de effecten op de kwaliteit van de leefomgeving onder de aandacht brengen. Doel hiervan is expliciet kansen voor het voorkomen of verminderen van negatieve effecten op de leefomgeving in beeld te krijgen en te benutten (meeliften met mobiliteitsprojecten vanuit de gedachte “werk met werk maken”).

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Negatieve effecten van mobiliteit op de kwaliteit van de leefomgeving zijn laag	Rekening 2020	Primaire Bijgestelde begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	371	329	341	356	-15
Materiële lasten	1.010	894	734	609	125
Subsidies	0	0	600	500	100
Totaal Lasten	1.381	1.223	1.675	1.466	209
Baten	0	0	0	-2	2
Totaal Baten	0	0	0	-2	2
Saldo van baten en lasten	1.381	1.223	1.675	1.464	211

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Geluidsbelasting woningen provinciale wegen	Het aantal woningen langs provinciale wegen dat op basis van modelmatige berekeningen niet voldoet aan een geluidsbelasting onder 61 in dBA.	getal	0	nnb*	0	nnb*
Bussen/trams zonder uitstoot	Het aandeel emissieloze openbaarvervoer-km's (10,3% in 2018). 100% uitstootvrij in 2028. Dit is conform het Bestuursakkoord Zero Emissie Busvervoer waaraan alle concessieverleners, dus ook de provincie Utrecht, zich hebben gecommitteerd.	%	100 (2028)	nnb	100	nnb
Effect indicatoren						

Luchtkwaliteit (stikstofdioxide)	Het percentage van meetlocaties dat voor de uitstoot van stikstofdioxide door verkeer voldoet aan de norm van 40 µg/m ³ (WHO).	%	100	100	100	nnb
Luchtkwaliteit (fijnstof PM _{2,5})	Het percentage van meetlocaties dat voor de uitstoot van fijnstof (PM _{2,5}) door verkeer voldoet aan de norm van 10 µg/m ³ .	%	100	100	100	nnb
Luchtkwaliteit (fijnstof PM ₁₀)	Het percentage van meetlocaties dat voor de uitstoot van fijnstof (PM ₁₀) door verkeer voldoet aan de norm van 20 µg/m ³ .	%	100	10	100	nnb
CO ₂ -uitstoot verkeer en vervoer	De uitstoot van CO ₂ door verkeer in de provincie Utrecht.	getal (ton)	<	nnb**	<	nnb**

* In december 2021 is de meeste recente berekening uitgevoerd. Toen zijn de cijfers voor 2019 berekend. Het getal voor 2019 is 2559 woningen.

**Voor het berekenen van deze indicator wordt voor de input gebruik gemaakt van landelijke cijfers. De landelijke cijfers zijn na 2019 niet meer beschikbaar gekomen. Daarom onderzoeken we of en welke andere wijze van berekenen we kunnen toepassen.

Meerjarendoelen

5.6.1 Het aantal geluidgehinderden langs provinciale wegen is minder

Toelichting op meerjarendoel

Op 2 trajecten van provinciale wegen is geluidreducerend asfalt aangelegd als vervanging van een traditionele asfaltverharding. Hiervan profiteren 375 woningen. Bij 65 van deze woningen was sprake van een hoogbelaste woning (gevelbelasting van 61 dB en hoger). Ook hebben we whiswalls gerealiseerd/in voorbereiding. Daarnaast zijn we gestart met de vooronderzoeken voor realisatie van gevelmaatregelen aan woningen die hoogbelast zijn en waar bron- en/of overdrachtsmaatregelen niet doelmatig of niet uitvoerbaar zijn.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/maatregelen-geluidshinder-langs-provinciale-wegen-effectief>

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
In het kader van groot onderhoud brengen we op delen van de N225, N228, N229 en N402 geluidreducerend asfalt aan. Hiervan profiteren circa 300 woningen, waarvan er 60 onder de plandrempel van 61 dB komen (indien er geen wijzigingen in het verkeersaanbod zijn).		Op delen van de N225, N228 en N229 is geluidreducerend asfalt aangebracht. Op de N225 betrof dit vervanging van het bestaande, geluidreducerende asfalt. Op delen van de N402 wordt dit aangebracht in 2022, wegens uitstel van het groot onderhoud. In totaal hebben hiervan circa 375 woningen geprofiteerd (inclusief De Whiswall bij Vreeland). Circa 65 woningen zijn onder de plandrempel van 61 dB gekomen als gevolg van deze maatregelen.
Start uitvoering 2e tranche gevelsaneringen.		In 2021 zijn voorbereidingen getroffen. Er is akkoord voor de saneringen op basis van het Actieplan Omgevingslawaai inclusief de 1,5 dB werkruimte van de GeluidProductiePlafonds (GPP's). In 2021 is ook duidelijkheid gekomen over

		de nieuwe regels die gaan gelden voor de wettelijke sanering op basis van de Omgevingswet. Deze ook voor provinciale wegen gelden. Dit vergde veel afstemming met de betrokken gemeenten, waardoor de start van de uitvoering is vertraagd.
Uitvoeren onderzoek over de haalbaarheid van innovatieve toepassingen.		Er is onderzoek gedaan naar de Whisbarrier N237.

5.6.2 De oversteekbaarheid van fauna bij provinciale wegen is beter

Toelichting op meerjarendoel

In 2021 is verder gewerkt aan realisatie van de maatregelen uit het programma Oversteekbaarheid fauna 2021-2023. Doel van dit programma is het oplossen van de grootste resterende knelpunten tussen natuur en verkeer op de provinciale wegen. In 2021 zijn diverse maatregelen gerealiseerd. De voorbereiding en realisatie van faunapassages loopt achter op de programmering; dit wegens een tekort aan uitvoeringscapaciteit. Hierdoor is sprake van onderbesteding.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Realisatie van twee otterpassages bij de N201 - N212 en een dassentunnel bij de N226.		De otterpassages zijn gerealiseerd. De dassentunnel is (nog) niet gerealiseerd.
Locatieonderzoek ecoduct N226 is gereed.		Het locatieonderzoek is gereed.
Advies over faunapassages bij de trajectstudies voor de N233 en de N484 is gereed.		Het N233 project is doorgeschoven, op de N484 blijken na onderzoek geen faunavoorzieningen nodig.
Advies voor vijf bostrajecten op de Utrechtse Heuvelrug is gereed.		De adviezen zijn opgesteld.
Extra wildspiegels zijn gerealiseerd.		De jaarlijkse inspectie is uitgevoerd waarbij ontbrekende wildspiegels zijn aangevuld.
Tijdelijke waarschuwborden geplaatst en na afloop van de periode verwijderd.		Tijdelijke waarschuwborden zijn geplaatst en na afloop van de periode verwijderd.
Sporenonderzoek bij de N416 is uitgevoerd.		Het sporenonderzoek bij de N416 is uitgevoerd.
Statistieken over dierlijke slachtoffers zijn beschikbaar.		De statistieken zijn beschikbaar. Gegevens van Stichting Valwild komen halfjaarlijks beschikbaar.

5.6.3 De mobiliteit is duurzamer met o.a. minder uitstoot van broeikasgassen

Toelichting op meerjarendoel

Eind 2021 zijn we gestart met het opzetten van een monitor voor de besparing van CO2 en primaire grondstoffen in onze wegenprojecten. In 2022 wordt deze in gebruik genomen. Ook hebben we in 2021 een contract afgesloten voor circulaire zoutstrooiers: in plaats van nieuwe zoutstrooiers te kopen, hergebruiken we zoveel mogelijk de oude zoutstrooiers.

De provincie heeft met alle gemeenten een Regionaal Mobiliteitsprogramma vastgesteld. Dit is een eerste stap om te komen tot een regionale koers voor het verduurzamen van de mobiliteit. De provincie heeft in 2021 al met veel partijen samengewerkt om de mobiliteit te verduurzamen. De uitvoering van maatregelen gebeurde vanuit andere provinciale uitvoeringsprogramma's. Een voorbeeld hiervan is het programma goederenvervoer. Vanuit dit programma is een regionaal waterstofconvenant opgesteld en is door samenwerkingspartners het eerste waterstoftankstation van de provincie geopend.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/defensie-100ste-ondertekenaar-convenant-waterstof-mobiliteit>

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/langste-zonnefietspad-ter-wereld-geopend-maartensdijk>

Zonnefietspad Maartensdijk: <https://www.youtube.com/watch?v=57yzo2qX03w>

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Uitwerking Regionaal Mobiliteitsprogramma		In oktober 2021 is een eerste versie van het Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP1.0) vastgesteld. Dit programma geeft een beeld van het huidige beleid in de regio. Ook geeft het inzicht in de effectiviteit van mogelijke maatregelen voor verduurzaming.
Realiseren eerste maatregelen		In de regio Utrecht zijn verschillende maatregelen getroffen die bijdragen aan de verduurzaming van mobiliteit. Enkele voorbeelden: • het eerste waterstoftankstation in de provincie Utrecht is geopend; • de werkgeversaanpak is gecontinueerd en geïntensiveerd; • de provincie Utrecht is toegetreden tot het landelijk Off Road programma om de modelshift van wegvervoer naar binnenvaart te stimuleren.

5.6.4 Het behalen van de WHO-normen voor luchtkwaliteit is dichterbij gekomen

Toelichting op meerjarendoel

In de uitvoeringsagenda schone lucht zijn diverse activiteiten voor mobiliteit opgenomen. Deze zijn belegd binnen de diverse uitvoeringsprogramma's voor mobiliteit. De update van de uitvoeringsagenda schone lucht voor het onderdeel mobiliteit is in 2021 uitgewerkt in het Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP).

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Uitwerking onderdeel mobiliteit in de update van de uitvoeringsagenda schone lucht.		De herijking van de Regionale uitvoeringsagenda gezonde lucht heeft in 2021 plaatsgevonden in afstemming met de regio. Deze zal naar verwachting met enige vertraging in het eerste kwartaal van 2022 worden geagendeerd in GS voor vaststelling. In de herijking wordt aangegeven dat het proces van het RMP leidend is wat betreft het onderdeel mobiliteit. De focus van het RMP ligt op CO2-reductie, maar wij laten het belang van gezonde lucht hierin doorklinken. Veel maatregelen die tot CO2 reductie leiden, dragen bij aan schone lucht.

		Het RMP-proces is leidend. Wij brengen gedurende dit proces in beeld waar we vanuit de uitvoeringsagenda Gezonde Lucht kunnen bijdragen.

5.7 De vraag naar en het aanbod van mobiliteit is goed op elkaar afgestemd

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Smart Mobility gaat over de digitalisering van mobiliteit, waardoor organisaties, mensen, goederen en voertuigen hun mobiliteit slimmer, efficiënter en veiliger kunnen inrichten, zodat vraag en aanbod beter op elkaar is afgestemd.

Digitale middelen ondersteunen reizigers en bedrijven in de logistieke sector in toenemende mate bij hun reis en werkzaamheden. Technologische ontwikkelingen en digitalisering in de wereld van mobiliteit bieden kansen voor slimmer en duurzamer reis- en rijgedrag. Denk bijvoorbeeld aan de verregaande automatisering van rijtaken, gebruik van nieuwe aandrijftechnologieën en multimodaal plannen, reserveren en navigeren op basis van realtime reisinformatie.

Deze nieuwe vormen van mobiliteit en diensten maken onder meer het 'beter benutten' van het bestaande mobiliteitssysteem mogelijk: een aantrekkelijk alternatief voor nieuwe (en vaak dure en ingrijpende) fysieke infrastructuur. Bovenstaande ontwikkelingen raken aan alle modaliteiten binnen ons mobiliteitssysteem en vragen daarmee om een integrale aanpak. Zo zetten wij in op een veilige, prettige en (economisch) goed bereikbare omgeving zonder het bestaande mobiliteitssysteem uit te breiden.

Het belang van Smart Mobility in het (regionale) mobiliteitssysteem groeit. Een goede verdeling van reizigers en goederen over het beschikbare mobiliteitssysteem in de provincie Utrecht is immers belangrijk, ook voor de bereikbaarheid van de rest van Nederland. De economische groei in onze provincie zorgt ervoor dat de mobiliteit groeit, er is meer herkomst- en bestemmingsverkeer (inkomend en uitgaand verkeer) en vanwege de centrale ligging van onze provincie ook meer doorgaand verkeer (verkeer dat niet stopt in de provincie Utrecht). Met de algemene, economische groei in Nederland nemen de hoeveelheid verkeersbewegingen in het hele land toe, en het directe gevolg daarvan is een grotere verkeersdruk in onze provincie. Zie onze provincie als een draaischijf, met de stad Utrecht als knooppunt van wegen en treinverbindingen. Als de provincie Utrecht goed bereikbaar is, profiteert het hele mobiliteitssysteem in Nederland daarvan. We moeten dus het mobiliteitssysteem binnen de provincie slimmer benutten en tegelijkertijd de kwaliteit van het bestaande systeem verbeteren.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

De vraag naar en het aanbod van mobiliteit is goed op elkaar afgestemd	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	387	719	745	777	-32
Materiële lasten	788	2.410	2.110	2.000	110
Subsidies	232	0	100	188	-88
Totaal Lasten	1.407	3.129	2.955	2.965	-10
Baten	-120	0	0	-167	167
Totaal Baten	-120	0	0	-167	167
Saldo van baten en lasten	1.288	3.129	2.955	2.798	157

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						

Benutting modaliteiten per gebied	De verhouding tussen de intensiteit en capaciteit van alle modaliteiten op (vaste) trajecten van/naar economische kerngebieden. De streefwaarden wordt bepaald op basis van de optimale intensiteit/capaciteit-verhouding per modaliteit. [Nog geen referentiewaarde beschikbaar].	getal	PM	nnb*	PM	nnb*
Verhouding modaliteiten spits vs. daarbuiten	De verhouding tussen het gebruik in dal- en spitsuren van alle modaliteiten op (vaste) trajecten van/naar economische kerngebieden. De streefwaarde wordt bepaald op basis van het aantal reizigers in de spits versus het aantal reizigers tijdens de dalperiode. [Nog geen referentiewaarde beschikbaar].	getal	PM	nnb*	PM	nnb*
Effect indicatoren						
Geen						

*Voor het berekenen van een aantal indicatoren is het nieuwe provinciaal verkeersmodel Stravem benodigd. Ten tijde van het opstellen van de indicatoren was de ontwikkeling hiervan gestart en zou deze binnen een jaar afgerond zijn. Helaas heeft de realisatie, door personeelsgebrek en technische uitdagingen, veel langer geduurd dan verwacht. Het model is op dit moment in een eerste versie gereed maar de benodigde analyses hebben wij nog niet uit kunnen voeren. De verwachting is dat deze voor het einde van het jaar gereed zijn en dan opgenomen kunnen worden in het eerstvolgende P&C product.

Meerjarendoelen

5.7.1 De basis is beter op orde

Toelichting op meerjarendoel

In 2021 hebben we de ordening van onze mobiliteitsdata verbeterd. We hebben bronnen en kwaliteit in kaart gebracht. We hebben beter in beeld gebracht welke data we precies nodig hebben voor ons werk. We hebben verkend welke slimme toepassingen er mogelijk zijn met onze data. Ook hebben we verkend wat de behoeften zijn van de regionale gemeenten.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Regionale databehoeften zijn in kaart gebracht. Onze partners in de regio hebben ook behoefte aan data en informatie. Waar mogelijk moeten we gezamenlijk optrekken en databronnen meervoudig gebruiken om dubbel werk en dubbele kosten te voorkomen		Regionaal werken we samen met gemeenten om een aantal soorten mobiliteitsdata te digitaliseren. Voor het digitaliseren van deze data zijn afgelopen jaar de behoeften in kaart gebracht voor data over parkeren, brugopeningen en fietsdata. Dit hebben we opgenomen in onze databibliotheek. De verkenning van andere behoeften wordt in 2022 voortgezet.

Databronnen zijn in kaart gebracht en de kwaliteit van databronnen is vastgesteld. We hebben in beeld gebracht of onze databronnen voldoen aan de informatiebehoeften.		In 2021 hebben we ervoor gezorgd dat we precies weten welke data we hebben en welke data nog ontbreekt. Ook de kwaliteit van de data is in beeld gebracht.
Toepassingen van data zijn gedefinieerd. Het is duidelijk hoe we de databronnen gebruiken, organiseren en toepassen in de verschillende werkprocessen.		In 2021 hebben we onderzocht hoe we de verschillende datagegevens kunnen ordenen en gebruiken in de verschillende werkprocessen. Dit helpt bijvoorbeeld om bij nieuwe wegenprojecten te zien waar we moeten investeren in verkeersveiligheid. Ook kunnen we bij grote wegwerkzaamheden sneller knelpunten van files of sluitverkeer ontdekken.
Digitalisering overheden: organisatie voor digitalisering van mobiliteitsdata (data top 15) op orde, om te kunnen aansluiten bij de landelijke ontwikkelingen.		De regionale organisatie voor het programma 'digitalisering overheden' is helemaal ingericht. Deze is getoetst bij het landelijk programma. Ook is de regionale organisatie bestuurlijk besproken in het Utrechts Verkeer en Vervoer Beraad. Het regionaal uitvoeringsplan met planning en financiering loopt op schema met de landelijke ontwikkelingen.

5.7.2 De techniek op straat is beter ontwikkeld

Toelichting op meerjarendoel

In 2021 hebben we de slimme verkeerslichten (iVRI's) op straat uitgebreid. Ook hebben we het ICT-netwerk in kaart gebracht dat nodig is om alle technische systemen te laten werken. Zo kunnen we beter plannen welke toekomstige verbeteringen er nodig zijn. Dit alles draagt eraan bij dat het verkeer op straat in de toekomst slimmer kan worden beïnvloed.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Met het plaatsen van 30 nieuwe iVRI's (toekomstbestendige verkeerslichten) maken we multimodale sturing en communicatie tussen voertuigen/ personen en verkeerslichten mogelijk.		Er zijn 22 VRI's (Verkeersregelinstallaties) omgebouwd naar iVRI (intelligente verkeersregelinstallatie). Ook zijn er 18 automaten iVRI-ready gemaakt. Dit betekent dat de installatie technisch is geüpgraded. In 2022 kan dan de nieuwe techniek voor een iVRI worden toegevoegd. Doordat niet alle VRI's een iVRI zijn geworden, is er een onderschrijding van het budget.
Zorg dragen voor een stabiel, betrouwbaar en veilig ICT-netwerk om communicatie tussen voertuigen en verkeerslichten veilig mogelijk te maken.		Er is een overzicht gemaakt van alle onderdelen van ons ICT-netwerk dat gebruikt wordt voor de beïnvloeding van verkeer: een (ICT-)architectuurplaat. Er is onderzocht met welke toekomstige ontwikkelingen onze ICT-architectuur rekening moet houden. De uitkomsten van dit onderzoek worden in 2022 gebruikt om het ICT-netwerk toekomstbestendig te maken.
Multimodale streefwaarden ten behoeve van doorstroming toetsen door de implementatie van de juiste		De ingebruikname van de kwaliteitscentrale vindt plaats in het eerste kwartaal van 2022. Pas dan

monitoringstool (vervangen kwaliteitscentrale).		kan het functioneren van de verkeerslichten op de nieuwe manier worden getoetst.
Verminderen van files en verkeersopstoppen door incidenten en knelpunten door de wegbeheerder er automatisch op te attenderen als deze ontstaan. Dit doen we door slim gebruik te maken van datastromen en applicaties.		De pilot met IOT (Internet Of Things)-toepassingen in slimme camera's is afgerond. Hiermee is gebleken dat we sneller ongelukken en stilgevallen voertuigen kunnen detecteren, zonder dat de privacy in het geding komt. In 2022 maken we de afweging of we meer van deze camera's gaan inzetten.
In Q2 2021 is een roadmap ontwikkeld om iDiensten te kunnen afnemen via het landelijke raamcontract.		De verkenning van de iDiensten is in 2021 uitgevoerd, en de roadmap met aanbevelingen is gereed.

5.7.3 De sturing vindt multimodaler plaats

Toelichting op meerjarendoel

De regionale samenwerking om het verkeer te beïnvloeden (verkeersmanagement) is in 2021 doorgezet. DWij hebben het incident management uitgevoerd en samen met Rijkswaterstaat en gemeenten afgestemd over wegwerkzaamheden. De samenwerkingsovereenkomst is echter nog niet volledig gereed.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Het regionaal verkeersmanagement (RVM) is in 2020 geëvalueerd en ambities en behoeften zijn in beeld. In 2021 continueren we de inzet van regionaal verkeersmanagement binnen het thema multimodaal sturen. Hiervoor ontwikkelen we nieuwe juridische en bestuurlijke afspraken, een frisse nieuwe regionale samenwerking en borging van belangrijke projecten op de korte, middellange en lange termijn.		De regionale samenwerking is in 2021 doorgegaan. Er is hard samengewerkt om de verkeershinder te voorkomen van grote wegwerkzaamheden. Voorbeelden hiervan zijn de 9-daagse afsluiting van de A12 en de voorbereidingen voor werkzaamheden aan de Galecopperbrug, Vanuit de techniek is gewerkt aan het vernieuwen van de regionale systeemarchitectuur, dit is de samenhang van alle technische systemen die worden gebruikt. Er is een samenwerkingsovereenkomst opgesteld, waarmee de samenwerking ook juridisch geregeld wordt. Deze overeenkomst wordt begin 2022 vastgesteld. Dit betekent dat de uitgaven van regionale partners in 2021 binnen het regionaal verkeersmanagement formeel nog niet vallen onder de nieuwe juridische samenwerking. Via de jaarrekening wordt hiervoor een oplossing en onderbouwing gegeven.
Door het verbinden van de programma's Smart Mobility en de energietransitie werken we samen aan de oplevering van een Regionaal Mobiliteitsplan (RMP). Hiermee geven we invulling aan het Klimaatakkoord en borgen we het regionaal verkeersmanagement.		Het Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP) is in oktober 2021 vastgesteld, waarin slimme mobiliteit en regionaal verkeersmanagement als thema's zijn opgenomen.

We zetten een nieuwe stap naar multimodaal sturen door de regionale multimodale sturingsvisie te actualiseren.		De actualisatie van de multimodale sturingsvisie is in 2021 opgestart onder de nieuwe naam 'Multimodaal Netwerk Kader'. Afronding wordt verwacht in 2023.
Provincie en Rijkswaterstaat voeren beleidsmatige onderzoeken uit op het thema incident management om (nog) beter samen te werken. Onderdeel daarvan is het starten van een proef om wegininspecteurs van RWS en provincie op elkaars wegen in te zetten.		De proef om wegininspecteurs op elkaars wegen in te zetten is nog niet gestart.
We geven invulling aan de Human Capital Agenda in de Krachtenbundeling (samenwerkingsverklaring tussen diverse overheden) door binnen en buiten onze provincie te participeren in initiatieven ten behoeve van kennisdeling op het onderwerp Smart Mobility.		We verzorgen trainingen en cursussen op gebied van slimme mobiliteit. Ook zijn we aangehaakt bij de Human Capital Agenda in de landelijke Krachtenbundeling Smart Mobility. In MIRT-regio Noordwest is een gezamenlijke Human Capital Agenda ontwikkeld met concrete acties. Momenteel lopen de eerste verkenningen om dit proces aan te sluiten op de Utrecht Talent Alliantie.
We actualiseren als wegbeheerder onze provinciale Nota Verkeerslichten als praktisch handelingskader om multimodale sturing op straat te kunnen vormgeven.		De nieuwe nota is gereed en wordt Q1 van 2022 vastgesteld.

5.7.4 Het mobiliteitsmanagement is van betere kwaliteit

Toelichting op meerjarendoel

De uitvoering van mobiliteitsmanagement in het samenwerkingsverband Goedopweg is in 2021 doorgezet. Door corona heeft de uitvoering wel andere accenten gekregen, omdat er bijvoorbeeld minder mensen met het openbaar vervoer reizen.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Versterkte samenwerking met Goedopweg waardoor doelen beter op elkaar aansluiten; we ondersteunen de aanpak gericht op werkgevers en de doelgroep 'reizigers onder de 15 kilometer.		De samenwerking binnen Goedopweg is voortgezet. Er is een versterking geweest van de gebiedsaanpak. In de gebiedsaanpak worden werkgevers gestimuleerd om meer in te zetten op thuiswerken en duurzaam reizen.
MAAS in Leidsche Rijn is gestart, de eerste resultaten zijn bekend en we bepalen de vervolgstappen.		Door corona is het moeizaam om deelnemers te werven, dit betekent dat er nog geen zicht is op de eerste resultaten. De pilot wordt daarom verlengd tot eind 2022.
Doelgroepgericht mobiliteitsmanagement is ingezet in economische kerngebieden.		In vier gebieden is een gebiedsgerichte aanpak gestart om bedrijven en onderwijsinstellingen te verleiden tot duurzaam mobiliteitsgedrag. Dit wordt uitgevoerd door Goedopweg. Zij doen dit nu in Utrecht Oost (Utrechts Science Park, Rijsweerd, Kromhout gebied), Lage Weide – De Wetering-

		Haarlijn, het Stationsgebied en Papendorp – A12 zone. Ook wordt in deze gebieden gekeken naar het stimuleren van deelmobiliteit en het uitvoeren van kleine infrastructurele maatregelen om de veiligheid en doorstroming te verbeteren.
Vanuit de uitvoeringsprogramma's Openbaar Vervoer en Smart Mobility starten we een studie naar het doorvoeren van slimme verbeteringen op straat in het op- en afschalen van lijnvoering in het openbaar vervoer.		Door de invloed van corona op het aantal reizigers en de dienstregeling is er in 2021 geen aandacht geweest voor deze slimme verbeteringen in het openbaar vervoer. De intentie is om dit in 2022 gezamenlijk weer op te pakken.
Voortzetten samenwerkingsverband met de TU Delft betreffende OV en first en last mile (voor- en natransport).		Het promotieonderzoek naar dit onderwerp loopt tot en met 2023.
Voortzetten samenwerking met werkgevers via regio Foodvalley.		Regio Foodvalley heeft haar Mobiliteitsconvenant uitgevoerd. Ook heeft de regio haar aanpak verbreed. Vanuit het convenant is gewerkt aan het stimuleren van thuiswerken, fietsgebruik, samen rijden en deelmobiliteit. Dit deed de regio onder andere door kennisuitwisseling. De provincie Utrecht heeft hiervoor in 2021 een subsidie verstrekt aan de regio Foodvalley.

5.8 Verkenning n. en regionale progs over goede bereikbaarheid p. fiets, ov en auto in gezonde en verkeersveilige omgeving uitgevoerd met monitoring van mobiliteitsprog. en indicatoren

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Met monitoring verzamelen we periodiek relevante informatie over de uitvoering van het Mobiliteitsprogramma. Hiervoor is een set van indicatoren opgesteld. Deze informatie is nodig om te beoordelen hoe dit programma ervoor staat, of er aanleiding is om onze interventies bij te sturen, om te leren van ontwikkelingen en om onze strategie voor de (middel)lange termijn in programma's als U Ned en de transitie naar gezonde mobiliteit te bepalen

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Verkenningen naar en regionale programma's over een goede bereikbaarheid per fiets, openbaar vervoer en auto in een gezonde en verkeersveilige omgeving zijn uitgevoerd met daarbij monitoring van het mobiliteitsprogramma en indicatoren	Rekening 2020	Primaire Bijgestelde begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	398	1.244	1.289	1.345	-56
Materiële lasten	4.311	15.380	4.409	3.261	1.148
Subsidies	1.225	0	3.491	4.452	-961
Totaal Lasten	5.933	16.624	9.189	9.058	131
Baten	217	0	0	96	-96
Totaal Baten	217	0	0	96	-96
Saldo van baten en lasten	6.150	16.624	9.189	9.154	35

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Geen						
Effect indicatoren						
Geen						

Toelichting op afwijkingen.

Meerjarendoelen

5.8.1 Het uitvoeren van verkenningen is beter afgestemd op de behoefte

Toelichting op meerjarendoel

In 2021 hebben we diverse kleine en grote verkenningen uitgevoerd, integraal over de uitvoeringsprogramma's mobiliteit heen en ook specifiek per modaliteit. Voor wegen is de trajectaanpak leidend. Voor openbaar vervoer voeren we gericht studies uit om de doorstroming te verbeteren. Grotendeels zijn dit studieprojecten in het MIP. De specifieke studieresultaten zijn opgenomen bij andere meerjarendoelen van programma 5 en 6.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Zie hiervoor de studies benoemd bij de resultaten van		De voorgenomen studies zijn uitgevoerd.

programmaonderdelen 5.1 tot en met 5.7 en programma 6.		

5.8.2 Regionale programma's worden beter ontwikkeld en uitgevoerd

Toelichting op meerjarendoel

In 2021 werkten we samen met partners verder aan maatregelen om de groeiopgave op een gezonde wijze te faciliteren. In het programma U Ned doen we dat met verschillende programmalijnen. De programmalijn MIRT Verkenning OV en Wonen heeft in 2021 vertraging opgelopen. Hierin werken we het eerste deel van het OV-concept 'Wiel met Spaken' uit zoals vastgesteld in het ontwerp voor de provinciale Omgevingsvisie (maart 2020). Oorzaken hiervan zijn een wat langere looptijd van fase 0 en het opstellen en actualiseren van het regionale verkeersmodel (woningbouwprogramma, arbeidsplaatsen, mobiliteitsknoppen, actuele netwerkinstellingen met name OV) waarmee in de MIRT Verkenning wordt gerekend. Het bouwen van het verkeersmodel en de plausibiliteitstoetsen leverden de grootste vertraging op. Intussen is duidelijk waar de eerdere - niet plausibele - uitkomsten uit het verkeersmodel door verklaard worden. Er wordt verder gewerkt aan 10 maatregelpakketten die in de analysefase van de MIRT-verkenning OV en wonen (zeef 1) worden onderzocht en die de basis zijn voor de notitie kansrijke alternatieven.

In 2021 is het ontwikkelperspectief Utrecht Nabij verder uitgewerkt in de programmalijn gebiedsonderzoeken. We hebben samen met het rijk gekozen om nieuwe woningen en banen te concentreren in het stedelijk kerngebied en rond grotere regionale OV-knooppunten. Belangrijk is om te vermelden dat dit betrekking heeft op de periode na 2030. In een U-vormige gebied rond de Utrechtse binnenstad liggen veel kansen voor verdichtingen. Dit gebied is in Utrecht Nabij aangeduid als de Grote U. Om deze kansen te onderzoeken zijn in 2021 drie gebiedsonderzoeken gestart: (1) Lunetten/Koningsweg-USP, (2) de A12-zone, en (3) Leidsche Rijn/Zuilen. Het doel van de gebiedsonderzoeken is om de ruimtelijke en economische ontwikkeling van de Grote U nader uit te werken. Dit vindt plaats in samenhang met onder andere de programmalijn mobiliteitsstrategie, waar een mobiliteitsstrategie voor de regio voor 2030 wordt uitgewerkt.

Om op de kortere termijn de mobiliteitstransitie in gang te zetten, hebben we samen met regionale partners in 2021 de maatregelen uit de Korte Termijn Aanpak (KTA) gerealiseerd. Hierbij inspelend op de situatie door Corona. Dit waren maatregelen voor gedragsbeïnvloeding, zoals de werkgeversaanpak en de doelgroepenaanpak.

Met de regio Amersfoort hebben we in 2021 samen een Ontwikkelbeeld 2030-2040 opgesteld. Op basis van dit ontwikkelbeeld kunnen we afspraken maken over woon- en werklocaties, bereikbaarheid en het meegroeien van groen. Het ontwikkelbeeld is in 2021 door PS en alle raden vastgesteld.

In 2021 is er geen Bestuurlijk Overleg MIRT geweest. Dit vanwege de demissionaire status van het kabinet tot en met eind 2021. Daardoor zijn er geen afspraken gemaakt over diverse mobiliteitsprojecten.

Afgelopen jaar hebben we de provinciale belangen ingebracht bij grote verkenningen en planstudies van het Rijk en andere medeoverheden. Mede op basis van deze acties is in het regeerakkoord een passage over de A27 Ring Utrecht opgenomen.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Passende afspraken met medeoverheden (met name het Rijk) ter waarborging van bereikbaarheid, leefbaarheid en een goede inpassing van hoofdinfrastructuur. Na besluitvorming toezien op de juiste uitvoering van deze afspraken.		Vanwege de lange kabinetsformatie heeft in 2021 geen BO MIRT plaatsgevonden. Eind 2020 zijn afspraken gemaakt met veelal een langere doorlooptijd (tot BO MIRT 2022). Voor de uit te voeren werkzaamheden heeft het niet doorgaan geen consequenties.

Notitie kansrijke alternatieven MIRT verkenning 2030 is vastgesteld.		De planning voor oplevering van de notitie kansrijke alternatieven MIRT Verkenning 2030 is vertraagd. Oorzaken hiervan waren met name de bouw van het verkeersmodel en de plausibiliteitstoetsen die meer tijd hebben gekost.
Besluitvorming en verder uitwerking van het verstedelijkingsperspectief 2040 incl. adaptief ontwikkelpad.		Voor uitwerking van het verstedelijkingsperspectief Utrecht Nabij zijn in 2021 drie gebiedsonderzoeken gestart.
Uitvoering van de Korte Termijn Aanpak.		De plannen uit de Korte Termijn Aanpak (KTA) 1e tranche zijn uitgevoerd. De uitvoering is soms aangepast door de coronasituatie. Daardoor lag er bijvoorbeeld meer nadruk op het behouden van thuiswerken. Het programma Korte Termijn Aanpak 1e tranche gaat in 2022 naadloos over in de uitvoering van de Korte Termijn Aanpak Versterken. Hiervoor is in 2021 subsidie ontvangen van het ministerie van IenW.
Vorbereiding en uitvoering van de 1e fase No Regret maatregelen.		Voor het No Regret pakket 1e fase is een bestuursovereenkomst gesloten. De eerste tranche subsidieaanvragen hiervoor zijn ingediend en beschikt..
Vaststellen van het Ontwikkelbeeld regio Amersfoort 2030-2040.		Het ontwikkelbeeld is in 2021 door PS en alle raden vastgesteld.

5.8.3 De monitoring en evaluatie van het mobiliteitsprogramma is beter

Toelichting op meerjarendoel

In 2021 is het dashboard nader gevuld met meer achtergrondinformatie en cijfers over het jaar 2020. Niet alle indicatoren zijn gevuld. Dit komt door afhankelijkheid van het verkeersmodel, waar een vertraging in de oplevering zat.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Update KPI dashboard met cijfers 2020 en toevoegen nadere informatie.		Het KPI dashboard heeft deels een update gehad met cijfers 2020. Nog niet alle cijfers waren beschikbaar.

Verbonden partijen

Dit programma kent geen verbonden partijen.

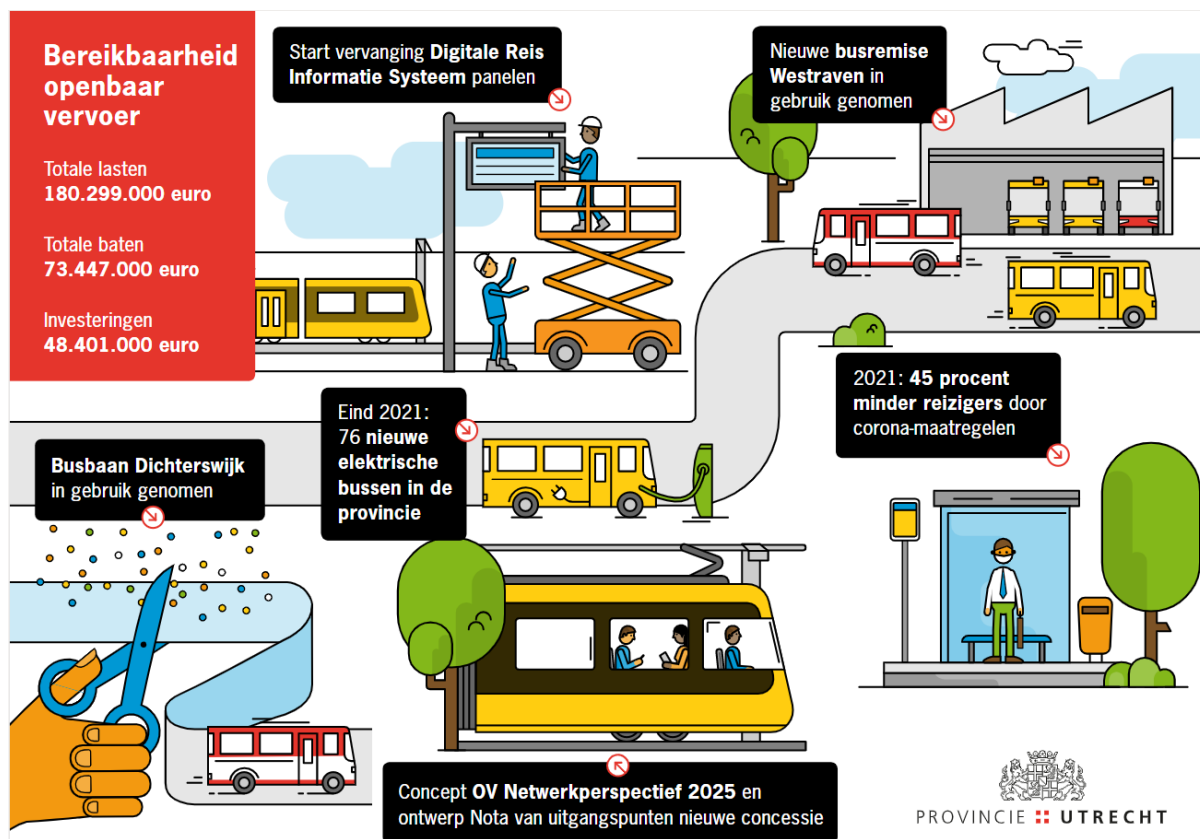
Programma 6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer

Programmadoel

Toelichting op programmadoel

De provincie Utrecht werkt aan een goede en duurzame bereikbaarheid per Openbaar Vervoer.

Infographic

Beleids- en meerjarendoelen in één oogopslag

6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer

	Hebben we gedaan wat we voorgenomen hadden?	Zijn we binnen de planning gebleven?	Is de realisatie in lijn met het budget?
6.1 OV-reizigers zijn tevreden en het openbaar vervoer is efficiënt ingericht	●	●	●
6.1.1 Lopende contracten en concessies zijn kwalitatief beter	●	●	
6.1.2 Er zijn betere bouwstenen voor een nieuw OV-netwerk	●	●	
6.1.3 Er zijn minder knelpunten in de doorstroming van het OV	●	●	
6.1.4 Het beheer en onderhoud van eigen OV infrastructuur voldoet aan gestelde kwaliteitseisen	●	●	
6.1.5 OV overkoepelende activiteiten worden beter uitgevoerd	●	●	

Wat heeft het gekost

6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	7.648	5.860	6.058	6.303	-245
Kapitaallasten	12.232	19.510	10.752	10.752	0
Materiële lasten	43.824	38.497	34.307	34.327	-20
Subsidies	116.748	93.701	139.613	128.917	10.696
Totaal Lasten	180.452	157.568	190.730	180.299	10.431
Baten	-61.293	-22.871	-70.878	-73.447	2.569
Totaal Baten	-61.293	-22.871	-70.878	-73.447	2.569
Saldo van lasten en baten	119.159	134.697	119.852	106.852	13.000
Stortingen in reserves	45.348	183	13.202	13.202	-
Onttrekkingen aan reserves	-50.298	-3.998	-9.683	-9.491	-192
Saldo van dit programma	114.209	130.882	123.371	110.564	12.807

Mutaties in de reserves

06. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer	Stortingen 2021		Onttrekkingen 2021	
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve Beheer en Onderhoud OV	3.441	3.441	-5.290	-5.098
Reserve Kapitaallasten Uithoflijn	-	-	-4.393	-4.393
Reserve OV Concessie	9.761	9.761	-	-
Totaal	13.202	13.202	-9.683	-9.491

Investerings

6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer	Toegekend krediet (bruto)	Realisatie t/m 2020	Bijgestelde begroting 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021	Totaal realisatie	Restant krediet
<u>Uitbreidingsinvesteringen</u>							
OV Uithoflijn (infra en materieel)	483.034	423.734	12.160	8.693	3.467	432.427	50.607
OV Tramremise	62.390	59.646	2.678	1.412	1.266	61.058	1.332
OV Busremise	43.300	24.441	11.734	11.607	127	36.048	7.252
OV Vlootoptimalisatie	17.257	5.027	5.360	9.328	-3.968	14.355	2.901
OV Gebouwen	6.372	84	443	314	129	398	5.974
OV Spoorbeveiliging	1.672	-	1.111	35	1.076	35	1.637
Subtotaal uitbreidings-investeringen	614.025	512.932	33.486	31.389	2.097	544.321	69.704
<u>Vervangingsinvesteringen</u>							
OV overwegen en beveiliging	12.941	10.740	1.781	628	1.153	11.368	1.573
OV traminfrastructuur N'gein - IJsselstein	186.100	145.350	23.733	13.244	10.489	158.594	27.506
OV Telematica/ICT tram/bus	14.077	4.038	3.410	3.140	270	7.178	6.899
Subtotaal vervangings-investeringen	213.118	160.128	28.924	17.012	11.912	177.140	35.978
Totaal	827.143	673.060	62.410	48.401	14.009	721.461	105.682

Toelichting

In bovenstaande tabel is een samenvatting van het verloop van de investeringen voor Bereikbaarheid Openbaar Vervoer opgenomen. Zie voor een uitgebreide toelichting Bijlage 1.

Doelenboom van dit programma

Beleidsdoel		Meerjarendoel	
6.1	OV-reizigers zijn tevreden en het openbaar vervoer is efficiënt ingericht	6.1.1	Lopende contracten en concessies zijn kwalitatief beter
		6.1.2	Er zijn betere bouwstenen voor een nieuw OV-netwerk
		6.1.3	Er zijn minder knelpunten in de doorstroming van het OV
		6.1.4	Het beheer en onderhoud van eigen OV infrastructuur voldoet aan gestelde kwaliteitseisen
		6.1.5	OV overkoepelende activiteiten worden beter uitgevoerd

6.1 OV-reizigers zijn tevreden en het openbaar vervoer is efficiënt ingericht

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

We streven naar een OV-systeem dat ten eerste aansluit op de wensen van bestaande en potentiële OV-reizigers en ten tweede op een kostenefficiënte manier is ingericht. De in het OV vaak gebruikte klantwensenpiramide (beschreven in het mobiliteitsprogramma 2019-2023) geeft inzicht in de kwaliteitseisen van het OV en het speelveld waarbinnen gewerkt wordt aan deze doelen.

Het coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Utrecht' verwoordt samen met het mobiliteitsprogramma de ambities voor de ontwikkeling van het OV-systeem in de komende jaren. Het coalitieakkoord stelt geld beschikbaar om:

- het OV-aanbod in omvang en kwaliteit op peil te houden
- extra te investeren in het aanpakken van knelpunten in de doorstroming van OV
- een proef uit te voeren voor ouderen met een krappe beurs
- de exploitatiekosten mee te laten groeien met het inwonersaantal in de nieuwe concessie(s) 2023

De basis voor de begroting 2021 is het uitvoeringsprogramma OV 2019-2023 en de uitvoeringsverordening subsidies mobiliteit. Hierin zijn de ambities uitgewerkt en in de tijd uitgezet. De uitvoering hangt nauw samen met de actuele ontwikkelingen rondom COVID-19, vanwege de forse impact hiervan op gebruik en uitvoering van het OV. Er is veel maatwerk nodig om het sterk teruggelopen aantal reizigers op passende en verantwoorde wijze te blijven vervoeren. Hoe lang dit duurt en wat de (financiële) effecten op de (middel)lange termijn zijn, is bij het opstellen van deze begroting nog niet bekend.

Naast de financiën kunnen ook planningen veranderen. Verbeteringen in de lopende concessies zijn met de huidige uitdagingen niet altijd mogelijk. De actuele situatie brengt ook onzekerheid met zich mee voor de voorbereiding van nieuwe concessie(s), omdat de langere termijn effecten niet bekend zijn. De verwachting is dat wij de gevolgen van COVID-19 beter in beeld hebben bij de zomernota 2021 en de kadernota 2022-2025

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

OV-reizigers zijn tevreden en het openbaar vervoer is efficiënt ingericht	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Vershil
Personeelslasten	7.648	5.860	6.058	6.303	-245
Kapitaallasten	12.232	19.510	10.752	10.752	0
Materiële lasten	43.824	38.497	34.307	34.327	-20
Subsidies	116.748	93.701	139.613	128.917	10.696
Totaal Lasten	180.452	157.568	190.730	180.299	10.431
Baten	-61.293	-22.871	-70.878	-73.447	2.569
Totaal Baten	-61.293	-22.871	-70.878	-73.447	2.569
Saldo van baten en lasten	119.159	134.697	119.852	106.852	13.000

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Een- heid	Streef- waard e	2020 Realisati e	2021 Begroot	2021 Realisati e
Prestatie indicatoren						

Waardering Openbaar Vervoer (V-6)	De klantwaardering voor het openbaar vervoer waarvoor concessieverlening plaatsvindt door de provincie (cijfer 1-10 gemiddeld over stad, tram en streek).	getal	≥ 7,5	vanwege corona geen meting in 2020	≥ 7,5	nnb
Kostendekkingsgraad OV (streek)	De kostendekkingsgraad voor de streekconcessie geeft aan voor welk deel de opbrengsten uit kaartverkoop de totale kosten van het openbaar vervoer dekken.	%	>50	38,8* 48,4**	>50	nnb
Kostendekkingsgraad OV (stad)	De kostendekkingsgraad voor de stadsconcessie geeft aan voor welk deel de opbrengsten uit kaartverkoop de totale kosten van het openbaar vervoer dekken(excl. kosten infra).	%	>64	54,3* 65,4**	>64	nnb
Voorspelbaarheid reistijden OV	De afwijking van de langzaamste rijtijden ten opzichte van de snelste rijtijden (maximaal 60%). De rij- en spreidingstijden laten de spreiding zien van gerealiseerde rijtijden en vertragingen.	%	≤ 60	nnb	≤ 60	nnb
Bereikbaarheid OV werklocaties	De bereikbaarheid voor OV met economische kerngebieden als bestemming. De bereikbaarheidsindicator voor OV naar economische kerngebieden is minimaal 30 km/h, Op basis van alle individuele (model)verplaatsingen in een studiegebied wordt de reistijd naar deze kerngebieden berekend. [Nog geen referentiewaarde beschikbaar].	Km/uur	≥ 30	nnb***	≥ 30	nnb***
Effect indicatoren						
Geen						

* Voorlopig cijfer, waarbij de Rijksbijdrage (BVOV) niet als reizigersopbrengsten zijn gerekend.

** Voorlopig cijfer, waarbij de Rijksbijdrage (BVOV) als reizigersopbrengsten zijn gerekend.

*** Voor het berekenen van een aantal indicatoren is het nieuwe provinciaal verkeersmodel Stravem benodigd. Ten tijde van het opstellen van de indicatoren was de ontwikkeling hiervan gestart en zou deze binnen een jaar afgerond zijn. Helaas heeft de realisatie, door personeelsgebrek en technische uitdagingen, veel langer geduurd dan verwacht. Het model is op dit moment in een eerste versie gereed maar de benodigde analyses hebben wij nog niet uit kunnen voeren. De verwachting is dat deze voor het einde van het jaar gereed zijn en dan opgenomen kunnen worden in het eerstvolgende P&C product.

Meerjarendoelen

6.1.1 Lopende contracten en concessies zijn kwalitatief beter

Toelichting op meerjarendoel

Wij zijn opdrachtgever voor het dagelijks laten rijden van ruim 600 bussen en trams die - in normale omstandigheden - circa 250.000 reizigers van A naar B vervoeren. Dit gebeurt in twee concessies met twee vervoerders: U-OV en Syntus Utrecht. Daarnaast rijden er regiotaxi's in ons beheer. In de huidige concessies en contracten (tot en met 2023) ligt het accent op uitvoering en tussentijdse verbeteringen. In het uitvoeringsprogramma 2019-2023 zijn diverse activiteiten opgenomen die resulteren in verbeteringen voor de reiziger en een kwalitatief beter OV-systeem in 2021. Binnen dit meerjarige kader werken wij aan het verbeteren van de exploitatie, infrastructuur en voeren wij studies en onderzoek uit. Deze activiteiten stemmen wij af met de langetermijnvisie van het Toekomstbeeld OV en de inzichten uit het programma U Ned.

Het OV-systeem in 2021

Net als 2020 stond ook het jaar 2021 voor een groot deel in het teken van de voortdurende coronacrisis. Ook in 2021 zijn er fors minder reizigers vervoerd dan in 2019. Het aantal reizigers in 2021 kwam uit op circa 55% van 2019 als laatste pre-coronajaar. Dat is iets meer dan in 2020, toen net minder dan de helft van het aantal reizigers van 2019 werd vervoerd.

Het fors lagere aantal reizigers leidde ook tot significant minder reizigersinkomsten. Voor corona werden meer dan de helft van de kosten van het openbaar vervoer gedekt door reizigersinkomsten. De terugvallende reizigersinkomsten vormen daarmee een fors financieel probleem voor de OV-sector. Net als in 2020 werden echter ook in 2021 de terugvallende reizigersinkomsten voor een groot deel gedekt door een landelijke steunmaatregel: de Beschikbaarheidsvergoeding OV (BVOV). Deze vergoeding verloopt via de provincie. De vervoerders vragen de vergoeding bij de provincie aan, waarop de provincie de vergoeding bij het Rijk aanvraagt.

Vanwege Corona en de lockdown aan het einde van het jaar en vaststelling aan het eind van het jaar van de exploitatiesubsidie en tramhuur van eerdere jaren is er netto een onderbesteding van ruim € 6 miljoen.

In 2021 zijn er vanuit de landelijke klantenbarometer geen cijfers bekendgemaakt over de klanttevredenheid in de Utrechtse concessie, omdat dit onderzoek vanwege de coronacrisis is stilgelegd. Er is wel een beperkte landelijke meting geweest, die liet zien dat de klantwaardering nauwelijks verminderd was.

Ontwikkelingen in de concessies

Vanwege het lagere aantal reizigers is in lijn met landelijke afspraken het vervoeraanbod in beide concessies met ingang van Vervoerplan 2021 met circa 8% afgeschaald. Dit ook gezien het feit dat de Rijkssteun niet alle weggevallen inkomsten dekt. Zo willen we de businesscase weer gezond krijgen. Met de afgeschaalde dienstregeling kon de door corona beduidend kleinere hoeveelheid reizigers goed vervoerd worden. Het is niet nodig gebleken extra versterkingsritten in te zetten.

Met de vervoerders werd in de loop van het jaar gerekend aan verdere afschalingen in 2021 die nodig zouden zijn, mocht de Rijkssteun in 2022 niet doorgezet worden. In het tweede kwartaal van 2022 werd duidelijk dat het Rijk de BVOV in ieder geval tot september 2022 zou doorzetten. Daarmee was er voldoende basis om het OV in 2022 niet verder af te schalen. In september hebben Gedeputeerde Staten het Vervoerplan 2022 vastgesteld, dat vrijwel ongewijzigd is ten opzichte van 2021. Het OV-aanbod voor de reiziger blijft daarmee op peil.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/utrechts-openbaar-vervoer-blijft-volgend-jaar-op-peil-0>

Het jaar 2021 stond in de U-OV-concessie in het teken van de afronding van een aantal grote projecten. In Nieuwegein en IJsselstein werd de vernieuwing van de trambaan (als onderdeel van het project VRT) afgerond. Nu kan de tram sinds begin 2021 weer over de volledige SUNIJ-lijn rijden. Begin 2021 stroomden ook de 35 nieuwe elektrische, gelede stadsbussen in, waarmee de in 2019 begonnen vernieuwing van het wagenpark van U-OV voltooid is. De nieuwe elektrische stadsbussen worden 's nachts geladen op de nieuwe busstalling aan de Remiseweg in Nieuwegein, naast de tramremise. In Utrecht werd op 9 juli 2021 de nieuwe busstalling Westraven geopend. De stalling is geheel voorbereid op elektrisch laden, en biedt daarmee een toekomstvaste basis voor zowel de huidige als de nieuwe concessie.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/provincie-onderschrijft-aanbevelingen-rekenkamer-tramrapport>

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/provincie-legt-sluitstuk-op-vernieuwing-regionale-tramlijn>

Project Vernieuwing Regionale Tramlijn <https://www.youtube.com/watch?v=8frwxlhUi8c>

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/vernieuwde-tramlijn-61-utrecht-ijsselstein-rijdt-vanaf-14-maart>

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/nieuwe-busremise-duurzame-uitvalsbasis-voor-utrechts-ov>

Duurzamer busvervoer: <https://www.youtube.com/watch?v=9j7j0gZRQ1w>

Met beide vervoerders is in 2021 intensief gesproken over de voorgenomen verlenging van de beide concessies tot december 2025. Gedeputeerde Staten hebben eind 2020 besloten tot deze voorgenomen verlenging met twee jaar, gezien de uitzonderlijke omstandigheden in deze coronacrisis. Verwacht wordt dat het definitieve verlengingsbesluit in beide concessies medio 2022 wordt genomen.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Sociale aanpak OV 2021-2023 is opgesteld.		Het opstellen van de sociale aanpak OV is in 2021 opgepakt met een studie naar vervoersarmoede en een studie naar lokale alternatieve vervoersvormen. Deze studies zijn in 2021 afgerond en de resultaten hiervan dienen als input voor het uitwerken van de sociale aanpak. De uitwerking hiervan loopt, maar is vertraagd door corona. De verwachting is dat de aanpak in het tweede kwartaal van 2022 gereed is.
Proef gratis OV voor ouderen met een krappe beurs is gestart.		Door corona is de proef gratis OV voor ouderen nog niet gestart. Wel is er een projectleider geworven en zijn de voorbereidingen eind 2021 opgepakt. Als corona het toelaat willen we de proef in het najaar van 2022 starten.
De beschikbare subsidie van € 0,4 miljoen voor het toegankelijk maken van gemeentelijke haltes is volledig ingezet.		Vanwege corona lag er in 2021 minder de prioriteit bij gemeenten in het doen van subsidieaanvragen voor toegankelijk OV. In totaal is er 0,2 miljoen subsidie beschikt voor het toegankelijk maken van gemeentelijke haltes.
3 nieuwe experimenten voor vernieuwing doelgroepenvervoer en aanvullend OV zijn gestart.		Vanaf december 2021 is de pilot met U-Flex Bilthoven van start gegaan, waarbij in samenspraak met de gemeente ook onderzocht gaat worden welke synergie met Wmo-vervoer mogelijk is. Tevens is in december 2021 een pilot van start gegaan met de wijkbus Vreeswijk. Daarnaast lopen er diverse onderzoeken naar andere kansrijke pilotlocaties waaronder Amersfoort Soesterkwartier en Leusderkwartier. Ook loopt een onderzoek naar het verbeteren van aanvullend OV in De Ronde Venen.
Uitbreiding U-link tussen USP en Amersfoort.		Door corona is de vervoervraag nu veel minder. Desondanks is in het vervoerplan 2021 een stap gezet in deze richting, door middel van de dagdekkende lijn 202 Amersfoort CS – USP, die daarna doorrijdt naar Vianen. Medio 2022 gaan we nut en noodzaak van verdere uitbreiding opnieuw verkennen.
Reizigers profiteren van een directe tramverbinding van Utrecht-West, Nieuwegein en IJsselstein naar Utrecht Science Park.		Door de late levering van de CAF-trams als gevolg van de Coronamaatregelen in Spanje en de afhankelijkheid van enkele randvoorwaardelijke projecten, is een vervoerkundige koppeling in 2021 niet haalbaar gebleken. Deze projecten zijn onder andere de spooromlegging Nieuwegein City en werkzaamheden van de gemeente Utrecht. De vervoerkundige koppeling tussen SUNIJ-lijn en Uithoflijn (tram 22) is uitgesteld naar de start van de zomerdienstregeling 2022.
Onderzoek naar het laten rijden van tramlijn 22 in het weekend is uitgevoerd.		Door corona was de vervoervraag in 2021 veel minder. Hierdoor zou een onderzoek naar de vervoersvraag in het weekend een vertekend beeld opleveren en is besloten dit onderzoek in 2021 niet op te pakken. In 2022 zal een verdere verkenning uitgevoerd worden naar dit onderwerp.

6.1.2 Er zijn betere bouwstenen voor een nieuw OV-netwerk

Toelichting op meerjarendoel

Nieuwe ontwikkelingen vragen de nodige voorbereidingstijd. In de periode 2019-2023 leggen wij een belangrijke basis voor het OV-netwerk van de toekomst. We werken samen met partners aan de verbetering van landelijke (spoor)netwerken, de voorbereiding van nieuwe concessie(s) en doorontwikkeling van het OV-netwerk op de langere termijn. Deze drie werkvelden staan centraal binnen dit meerjarendoel en kwamen in 2021 samen bij het maken van hoofdkeuzes voor het concept Netwerkperspectief en de nieuwe concessie(s). Deze gaan eind 2025 van start.

In 2021 heeft de Provincie Utrecht een "concept-OV Netwerkperspectief 2025-2035 met doorkijk naar 2050" opgesteld en dit is eind oktober door GS ter consultatie aangeboden samen met de Nota van Uitgangspunten voor de nieuwe OV-aanbesteding. In dit OV-Netwerkperspectief zijn onder andere de resultaten uit het Landelijke Toekomstbeeld OV en de bijbehorende Ontwikkelagenda van begin 2021, de studies naar Samen OV Versnellen Utrecht (OV-studie Zuidwest met de gemeente Utrecht), de toekomstige OV-functie van de binnenstad en de diverse Gebiedsuitwerkingen in de deelregio's (UNED, Regio Amersfoort, Food Valley) meegenomen en vertaald in OV-ambitienetwerken voor de verschillende deelsystemen. Samen met de Nota van Uitgangspunten heeft de consultatie eind 2021 veel reacties opgeleverd vanuit gemeenten, overige stakeholders en inwoners (via enquête). In 2022 worden deze reacties verwerkt naar een definitief vast te stellen Netwerkperspectief. Hierna wordt het OV-netwerk verder ontwikkeld binnen de kaders van dit Netwerkperspectief. Dat gaat daarna verder uitgewerkt worden in deelstudies en maatregelen.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/extra-kwaliteitsimpuls-aan-utrechts-openbaar-vervoer>

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Nota van uitgangspunten nieuwe concessie(s) 2023 is vastgesteld.		De startdatum van de nieuwe OV-concessie is vanwege corona uitgesteld naar 2025. De ontwerp nota van uitgangspunten is opgesteld en de inspraak is geweest. Momenteel verwerken we de reacties. Het verwachte moment van vaststellen van de nota van uitgangspunten voor de nieuwe OV-concessie is 2 ^e kwartaal 2022. Aangezien de horizon met 2 jaar is verschoven, lopen we daarmee nog het goede tijdpad.

6.1.3 Er zijn minder knelpunten in de doorstroming van het OV

Toelichting op meerjarendoel

Het verbeteren van doorstroming betekent investeren in capaciteit, snelheid en betrouwbaarheid. Doel is het OV sterker te laten concurreren met de auto en om bestaande reizigers sneller van A naar B te brengen. De afgelopen jaren was de investering in tramlijn 22 het meest opvallend. De investeringen in aanpassingen aan onze eigen infrastructuur zijn noodzakelijk om onze doelen en de stapsgewijze verbetering van het OV te bereiken. Deze investeringen staan grotendeels al vast en zijn onderdeel van het provinciale MeerjarenInvesteringsPlan (MIP). Daarnaast investeren we door middel van subsidies mee in het verbeteren van de gemeentelijke infrastructuur en haltes. Zo is in 2021 de nieuwe busbaan Dichterswijk met subsidie van de provincie Utrecht opgeleverd en in gebruik genomen. Met meer dan 120 bussen die er elk uur overheen rijden, is de nieuwe busbaan Dichterswijk een belangrijke verbinding voor het openbaar vervoer in de gemeente Utrecht. De busbaan is de laatste schakel in een hoogwaardig OV netwerk tussen Utrecht CS en Leidsche Rijn. Voor de identificatie van kansrijke projecten werken we intensief samen met (gemeentelijke) wegbeheerders en vervoerders. Voor de aanpak van knelpunten was in 2021 € 3,5 miljoen beschikbaar als onderdeel van de lopende subsidieregeling. Niet het gehele bedrag is aangevraagd.

Daarnaast vallen van een deel van de aanvragen de lasten in 2022. Door deze oorzaken is sprake van een onderbesteding.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/vrij-baan-voor-de-bus-dichterswijk-en-utrecht-west>

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
De beschikbare subsidie van € 3,5 miljoen is volledig ingezet voor de aanpak van knelpunten.		Vanwege corona was het in 2021 minder druk op de weg waardoor er ook minder knelpunten in de OV-doorstroming waren. Ook lag door corona de prioriteit bij gemeenten niet bij het doen van subsidieaanvragen voor OV-doorstroming. Toch is er over heel 2021 voor € 3,3 miljoen aan subsidie voor doorstroming aangevraagd. Omdat een deel van de aanvragen is binnengekomen na de deadline van 1 oktober 2021, drukken deze op het budget van 2022. Het totale bedrag dat op 2021 drukt is circa 1.3 miljoen.

6.1.4 Het beheer en onderhoud van eigen OV infrastructuur voldoet aan gestelde kwaliteitseisen

Toelichting op meerjarendoel

Wij beheren belangrijke OV-assets (materialen en middelen die wij bezitten). Vooral het tramsysteem is van grote waarde. Ook belangrijk zijn de nieuwe busremise, de verkeersleidingspost voor het

bus- en tramverkeer en het systeem voor dynamische reisinformatie op de haltes (DRIS). Een goede kwaliteit

van onze assets is noodzakelijk om het OV goed te laten functioneren voor de reiziger. Daarvoor is dagelijks beheer en onderhoud nodig en uiteindelijk ook vervanging. Leidraad hierin zijn de Nota Kapitaalgoederen Mobiliteit 2018 en de Beheervisie Tramsysteem 2020-2024. Voor de jaarlijkse uitvoering stellen we een beheerplan en Meerjaren Onderhouds Plan op. Hierin werken wij uit welke onderhoudswerkzaamheden nodig zijn. Vanwege Corona en de lockdowns is er minder met de trams gereden. Hierdoor was ook minder correctief onderhoud nodig. Hierdoor is er onderbesteding van het budget.

Belangrijke investeringen in 2021 waren: de vernieuwing van dynamische infopanelen (DRIS) op tram- en bushaltes, de vervanging van communicatiesystemen van de tram en de ingebruikname van busremise Westraven. Hiermee zorgen wij ook in de toekomst voor betrouwbare infrastructuur die bijdraagt aan een efficiënte exploitatie en meer tevreden reizigers.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/nieuwe-reisinformatie-bij-bus-en-tramhaltes>

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Bestaande DRIS panelen zijn vervangen door nieuwe schermen.		De uitvoering van dit project heeft vertraging opgelopen vanwege latere levering van de DRIS panelen door corona. Het vervangen van de panelen is inmiddels gestart. Volgens planning zijn alle DRIS panelen in maart 2022 vervangen en wordt het project in mei 2022 definitief afgerond.
Communicatiesystemen tramsysteem zijn vervangen.		Voor het uitvoeren van dit project is de opdrachtnemer afhankelijk van de tramleverancier. De uitvoering is vertraagd vanwege het feit dat de tramleverancier de benodigde aanpassingen aan de tram pas eind 2021 kon doorvoeren. Dit kwam door hoge werkdruk bij de tramleverancier en zijn onderaannemer. Inmiddels zijn deze aanpassingen aan de tram gerealiseerd en is de vervanging van de communicatiesystemen gestart. Volgens planning zijn in maart 2022 de nieuwe

		communicatiesystemen operationeel en wordt het project in juni 2022 definitief afgerond.
Nieuwe busremise Westraven is in gebruik.		Op 9 juli 2021 is busremise Westraven geopend en in gebruik genomen door Qbuzz.

6.1.5 OV overkoepelende activiteiten worden beter uitgevoerd

Toelichting op meerjarendoel

De overkoepelende activiteiten raken een of meerdere meerjarendoelen. Deze activiteiten bestaan onder andere uit de programma-aansturing, de uitvoering van de Wet Lokaal Spoor (veiligheidstaken), bijdrage aan landelijke OV-overlegtafels en samenwerking met andere OV autoriteiten, en de operationele monitoring. Het laatste is een belangrijk resultaat van dit meerjarendoel. Jaarlijks stellen wij een jaar- en trendrapportage OV op om de voortgang op onze beleidsdoelen en onderliggende beleidsindicatoren beter te kunnen verklaren. Daarmee krijgt de jaar- en trendrapportage een grotere rol in de operationele monitoring van het uitvoeringsprogramma OV. Ook is in 2021 op initiatief van PS een Rekenkameronderzoek uitgevoerd naar de sturing in de Utrechtse OV concessies door GS en PS. De aanbevelingen uit dit onderzoek zijn allen overgenomen en worden of zijn geïmplementeerd.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Volledige jaar- en trendrapportage 2020 is opgeleverd.		Op 26 oktober 2021 is de jaar- en trendrapportage aangeleverd aan PS.

Verbonden partijen

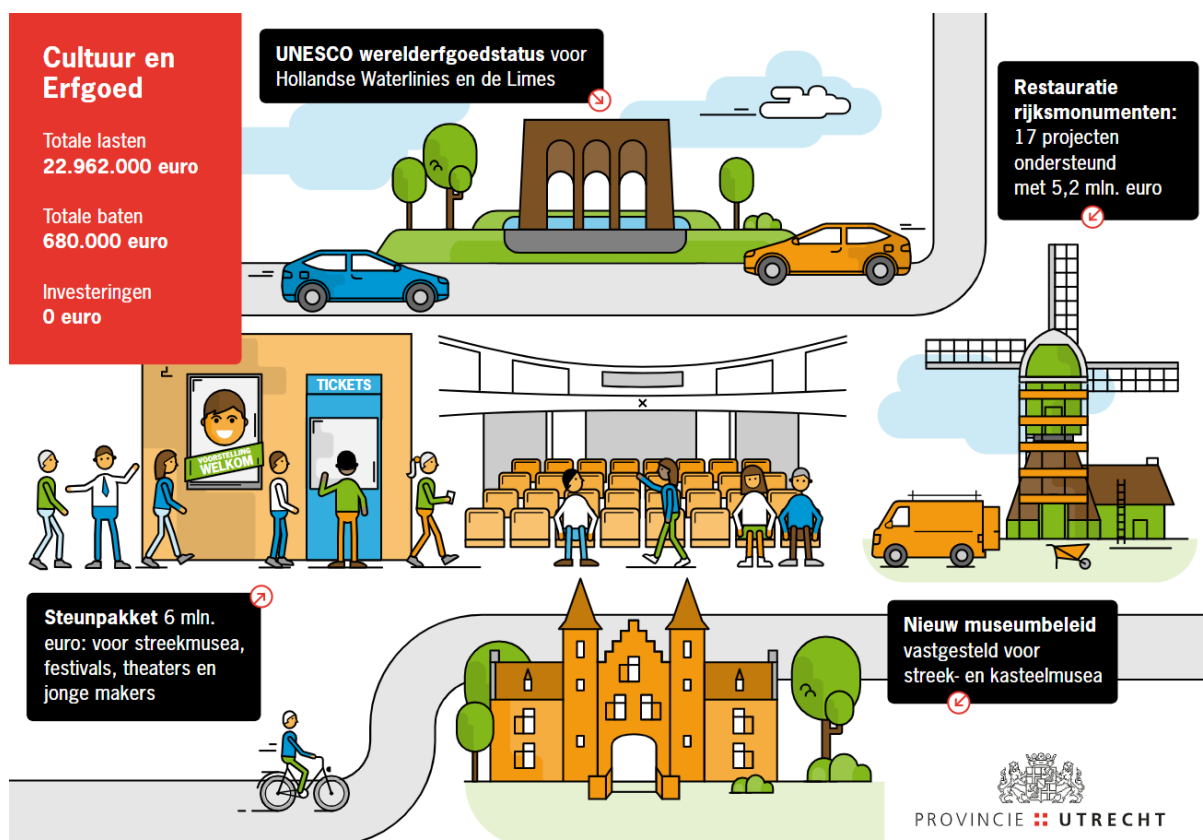
Programma 7. Cultuur en erfgoed

Programmadoel

Toelichting op programmadoel

De provincie Utrecht werkt aan het verbeteren van de toegankelijkheid van cultuur en de instandhouding van waardevol erfgoed, zodat bewoners en bezoekers van de provincie Utrecht hiervan kunnen leren en genieten.

Infographic

Beleids- en meerjarendoelen in één oogopslag

7. Cultuur en erfgoed	Hebben we gedaan wat we voorgenomen hadden?	Zijn we binnen de planning gebleven?	Is de realisatie in lijn met het budget?
7.1 De culturele infrastructuur is sterk			
7.1.1 Cultuureducatie (kunst, media en erfgoed) is beter, frequenter en bereikt meer scholen (BO en VO)			
7.1.2 Het bibliothekennetwerk is sterker en bibliotheken zijn beter toegankelijk voor iedereen			
7.1.3 Er nemen meer mensen deel aan kunst en cultuur doordat festivals floreren			
7.1.4 Het cultuurprofiel van Utrecht is steviger in samenwerking met gemeenten en partners			
7.2 De mate van behoud, de benutting en de beleving cultureel erfgoed is hoog			
7.2.1 De kwaliteit van de leefomgeving is versterkt met cultuur en erfgoed zodat mensen zich hier thuis voelen			
7.2.2 Er zijn meer monumenten duurzaam gerestaureerd en worden beter gebruikt			
7.2.3 Het beheer van Utrechts erfgoed is effectiever en efficiënter, de promotie richt zich op zo breed en divers mogelijk publiek			
7.3 De Hollandse waterlinies zijn een belangrijke drager van een aantrekkelijke ruimtelijke kwaliteit			
7.3.1 De integrale meerwaarde van militair erfgoed bij (gebieds)ontwikkelingen is hoger			
7.3.2 Het siteholderschap van de Hollandse Waterlinies is beter ontwikkeld			

Wat heeft het gekost?

7. Cultuur en erfgoed	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	2.864	3.196	3.314	3.315	-1
Materiële lasten	2.438	4.295	3.105	2.042	1.062
Subsidies	23.575	15.084	17.634	17.605	29
Totaal Lasten	28.876	22.575	24.052	22.962	1.090
Baten	-406	0	-300	-680	380
Totaal Baten	-406	0	-300	-680	380
Saldo van lasten en baten	28.471	22.575	23.752	22.282	1.470
Stortingen in reserves	-	-	1.100	800	300
Onttrekkingen aan reserves	-8.525	-475	-1.777	-1.242	-535
Saldo van dit programma	19.946	22.100	23.075	21.840	1.235

Mutaties in de reserves

07. Cultuur en erfgoed	Stortingen 2021		Onttrekkingen 2021	
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve Investeringsfonds Prov Erfgoed	-	-	-1.278	-1.166
Reserve Programma Landelijk Gebied	300	-	-499	-76
Reserve Projecten	800	800	-	-
Totaal	1.100	800	-1.777	-1.242

Investeringsen

In dit programma zijn in 2021 geen (nieuwe) investeringen gedaan.

Doelenboom van dit programma

Beleidsdoel	Meerjarendoel
7.1 De culturele infrastructuur is sterk	7.1.1 Cultuureducatie (kunst, media en erfgoed) is beter, frequenter en bereikt meer scholen (BO en VO)
	7.1.2 Het bibliothekennetwerk is sterker en bibliotheken zijn beter toegankelijk voor iedereen
	7.1.3 Er nemen meer mensen deel aan kunst en cultuur doordat festivals floreren
	7.1.4 Het cultuurprofiel van Utrecht is steviger in samenwerking met gemeenten en partners
7.2 De mate van behoud, de benutting en de beleving cultureel erfgoed is hoog	7.2.1 De kwaliteit van de leefomgeving is versterkt met cultuur en erfgoed zodat mensen zich hier thuis voelen
	7.2.2 Er zijn meer monumenten duurzaam gerestaureerd en worden beter gebruikt
	7.2.3 Het beheer van Utrechts erfgoed is effectiever en efficiënter, de promotie richt zich op zo breed en divers mogelijk publiek
7.3 De Hollandse waterlinies zijn een belangrijke drager van een aantrekkelijke ruimtelijke kwaliteit	7.3.1 De integrale meerwaarde van militair erfgoed bij (gebieds)ontwikkelingen is hoger
	7.3.2 Het siteholderschap van de Hollandse Waterlinies is beter ontwikkeld

7.1 De culturele infrastructuur is sterk

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Voorjaar 2020 is het nieuwe cultuur- en erfgoedprogramma Voor Jong & Altijd vastgesteld; Beleids- en Meerjarendoelen in dit begrotingshoofdstuk zijn daar uitgewerkt. De coronacrisis en de invloed op de sector werd in die periode ook steeds duidelijker. Om die reden stelden Provinciale Staten in juli een 'steunpakket cultuur- en erfgoedsector Covid-19 crisis' vast met een totale omvang van 6 miljoen (waarvan 500.000,- uit het programma is gehaald en 250.000,00 uit de cultuurlening). De laatste 2 miljoen daarvan komt in 2021 beschikbaar. Voor dit deel van het pakket werken we een regeling uit, op grond van de actuele inschatting van de situatie eind 2020 en binnen de vastgestelde uitgangspunten voor het steunpakket.

Met het beleidsdoel 'de culturele infrastructuur is sterk' willen we ervoor zorgen dat iedereen in de provincie Utrecht kan deelnemen aan culturele activiteiten. Kunst en cultuur zijn medebepalend voor ons gevoel van welzijn en voor onze identiteit. De basis van de cultuursector is op orde, maar er zijn ook nog lacunes. Om gelijke tred te houden met de verwachte bevolkingsgroei, willen we de culturele infrastructuur versterken, vernieuwen en verbreden. We richten ons in het bijzonder op cultuureducatie, bibliotheken, festivals en het in samenwerking met gemeenten verstevigen van het cultuurprofiel van Utrecht. Door de coronacrisis zullen we ons extra moeten inspannen om dit met alle partners te verwezenlijken

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

De culturele infrastructuur is sterk	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	562	524	545	546	-1
Materiële lasten	648	1.164	850	497	352
Subsidies	9.834	7.505	8.291	8.054	236
Totaal Lasten	11.044	9.193	9.685	9.097	588
Baten	-179	0	-250	-395	145
Totaal Baten	-179	0	-250	-395	145
Saldo van baten en lasten	10.865	9.193	9.435	8.703	732

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Een- heid	Streef- waard e	2020 Realisati e	2021 Begroot	2021 Realisati e
Prestatie indicatoren						
Cultuur- educatie	Het percentage basisscholen dat producten afneemt en/of participeert in één of meerdere programma's van Kunst Centraal. Kunst Centraal heeft per product en programma een beeld van het gemiddeld aantal leerlingen dat per jaar deelneemt. Een exact getal is niet te geven	%	-		90	86
Bibliotheke n-netwerk	Het percentage Utrechtse openbare bibliotheken (totaal	%	-		85	100

	negen) dat door BiSC wordt ondersteund bij innovatieve projecten en ontwikkelingen die eraan bijdragen dat bibliotheken toegankelijk blijven voor de inwoners van de provincie Utrecht. De ondersteuning van BiSC betreft het uitvoeren van (innovatieve) projecten voor de bibliotheken, waardoor zij hun maatschappelijke rol kunnen vervullen. In 2021 start BiSC een nieuw innovatief project voor bibliotheken en laaggeletterdheid. Dit kan mogelijk leiden tot een aanvullende indicator in 2022.					
Effect indicatoren						
Geen						

Het percentage van 86% bij de indicator inzake cultuureducatie is nog niet volledig. het zal uiteindelijk hoger uitkomen maar nog niet alle cijfers zijn binnen.

Meerjarendoelen

7.1.1 Cultuureducatie (kunst, media en erfgoed) is beter, frequenter en bereikt meer scholen (BO en VO)

Toelichting op meerjarendoel

Van muziek, dans, theater, media, erfgoed tot beeldende kunst: kwalitatief goede cultuureducatie moet bereikbaar zijn voor alle kinderen in de provincie. Voorheen richtten wij ons vooral op kinderen in het primair onderwijs, nu zijn we uitgebreid naar het voortgezet onderwijs met nadruk op het vmbo. We doen dit door onze partnerorganisaties Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht financieel te faciliteren om gemeenten (met uitzondering van Utrecht en Amersfoort) en scholen op het gebied van cultuur- en erfgoededucatie te adviseren. En om programma's te ontwikkelen en om deze uit te voeren.

Ondanks de coronapandemie en schoolsluitingen heeft Kunst Centraal de deelnemende scholen en leerlingen weten te bereiken met hun programma's door snel te anticiperen en digitale alternatieven te ontwikkelen. Dit [filmpje](#) geeft daar een beeld van.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Op 75% van de basisscholen in de provincie Utrecht (m.u.v. Utrecht en Amersfoort) heeft Kunst Centraal het Kunstmenu uitgevoerd waardoor kinderen gedurende de basisschoolperiode in aanraking komen met alle kunstdisciplines		In 2021 is 68% van de scholen bereikt met het Kunstmenu. Dit bereik is nog wat lager dan het beoogde resultaat omdat in de vorige programmaperiode 13 scholen uit de Gemeente Leusden zijn overgestapt naar een andere aanbieder van cultuur-educatieve programma's. Daarnaast is het lagere bereik te verklaren door de gemeentelijke herindeling met Vijfheerenlanden. Er zijn hierdoor schoollocaties bijgekomen, waardoor het bereikpercentage is gedaald. In overleg met de gemeente, scholen en lokale culturele partners is besloten de dienstverlening geleidelijk over te laten gaan. De ambitie is om binnen de beleidsperiode weer op 75% uit te komen.

Op 56% van de basisscholen in de provincie Utrecht (m.u.v. Utrecht en Amersfoort) heeft Kunst Centraal het cultuurprogramma uitgevoerd waardoor kinderen kennismaken met hun eigen culturele omgeving door lokaal op maat gemaakte projecten die kunst en erfgoed uit de omgeving laten zien.		Het bereik van het cultuurprogramma lag in 2021 op 54,5%. De verwachting is dat het beoogd resultaat binnen de programmaperiode wordt behaald.
Vanuit programma Cultuureducatie met kwaliteit zijn scholen ondersteund bij het versterken van de samenwerking tussen scholen en culturele instellingen, professionalisering van leerkrachten en het versterken van de samenhang met andere leergebieden. In 9 gemeenten is een collectief programma uitgevoerd. Vanuit het VO-programma zijn vmbo-scholen ondersteund om cultuureducatie een stevigere plek te geven in het onderwijsprogramma		Het collectief programma wordt in 9 gemeenten uitgevoerd op ongeveer 170 scholen. Het individueel programma wordt momenteel op 59 scholen uitgevoerd, waarvan 21 nieuwe scholen. De Coronapandemie heeft ervoor gezorgd dat het opbouwen van een netwerk moeilijker is en dat er minder deelnemers waren dan verwacht bij trainingen en workshops. Een aantal activiteiten heeft online plaatsgevonden in plaats van fysiek. 29 VO-scholen uit de provincie Utrecht zijn bereikt met advies, inspiratie- en netwerkbijeenkomsten, training en workshops. Dit is een bereik van 28%. Het beoogde resultaat voor 2024 is om 60% van de scholen te bereiken. Dit wordt nog steeds haalbaar geacht. Het netwerk en de bekendheid van de rol van Kunst Centraal voor het VO zijn in opbouw.

7.1.2 Het bibliothekennetwerk is sterker en bibliotheken zijn beter toegankelijk voor iedereen

Toelichting op meerjarendoel

Ook in 2021 hebben we het bibliotheeknetwerk via BiSC ondersteund. Dit als invulling van onze wettelijke taak. Elke lokale bibliotheek heeft gebruikgemaakt van de diensten van BiSC op het gebied van ICT, transport en innovatie (gericht op het vergroten van publieksbereik). Ondanks dat corona leidde tot een tijdelijke sluiting van de bibliotheken, bleef het tijdens de 2e lockdown mogelijk om materialen te lenen via het reserveringssysteem. Hierdoor is de dienstverlening op het gebied van ICT, transport en klantrelatiemanagement volledig doorgegaan. Ook de inzet op de ontwikkeling van de maatschappelijke-educatieve bibliotheek is doorgegaan zoals was voorgenomen. Kennisbijeenkomsten voor bibliotheekmedewerkers zijn bijvoorbeeld digitaal georganiseerd, wat voor een veel groter bereik heeft gezorgd. We hebben ook bijgedragen aan het proces om de bibliotheekfunctie binnen Het Huis van Ervaring in Montfoort weer een structurele plek te geven.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Het Bibliotheek ServiceCentrum ondersteunt alle 9 Utrechtse openbare bibliotheken bij innovatieve projecten en ontwikkelingen die eraan bijdragen dat bibliotheken toegankelijk blijven voor de inwoners van de provincie Utrecht		Elke lokale bibliotheek heeft gebruikgemaakt van de diensten van BiSC op het gebied van ICT, transport en innovatie (gericht op het vergroten van publieksbereik).
Organiseren van een (digitale) conferentie voor alle Utrechtse betrokken partijen op het gebied van taalhuizen en laaggeletterdheid, met als doel de uitwisseling van ideeën en		Er is in verband met Corona besloten de conferentie te verschuiven naar 2022. Dit om de sector niet verder te belasten en in de hoop dat het in 2022 live kan.

zo het effectiever verminderen van laaggeletterdheid.		

7.1.3 Er nemen meer mensen deel aan kunst en cultuur doordat festivals floreren

Toelichting op meerjarendoel

De festivals hebben vanzelfsprekend zwaar geleden onder corona. Toch zijn nog 22 festivals in enige vorm doorgegaan. Diverse organisaties bleken creatief, innovatief en flexibel in deze situatie door hun festival afhankelijk van de omstandigheden fysiek, online of in hybride vorm te organiseren. In het door ons ondersteunde Utrechts Festival Overleg wordt daarover actief kennis gedeeld. Het jaar 2021 was het eerste van de vierjarige cyclus onder het nieuwe festivalbeleid. Ook kleinere en nieuwe festivals kregen daarom steun. Vanwege corona zijn we coulant met de afrekening van verstrekte subsidies omgegaan.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
De 27 festivalorganisaties die provinciale subsidie ontvangen, hebben hun editie 2021 gerealiseerd.		Van de 27 ondersteunde festivals hebben er nog 22 plaatsgevonden. De status 'oranje' is dus logisch. Gezien de omstandigheden eigenlijk nog een prima resultaat.
Publieksonderzoek t.b.v. de 27 festivalorganisaties uitgevoerd i.s.m. Utrechts Festival Overleg.		Vanwege de coronacrisis heeft dit onderzoek niet kunnen plaatsvinden en wordt het doorgeschoven.
De 4 festivalorganisaties die een ontwikkelbijdrage ontvangen, hebben een vernieuwd concept gerealiseerd.		Door de coronacrisis is dit ten dele gerealiseerd. Twee festivals zijn niet doorgegaan. Eén festival heeft haar marketingstrategie vernieuwd en één festival heeft haar bedrijfsvoering geoptimaliseerd.

7.1.4 Het cultuurprofiel van Utrecht is steviger in samenwerking met gemeenten en partners

Toelichting op meerjarendoel

Om gelijke tred te houden met de verwachte bevolkingsgroei, moeten we de regionale provinciale culturele infrastructuur op orde houden en versterken. Dit doen we samen met gemeenten en de culturele sector. Bijvoorbeeld door meer mensen actief deel te laten nemen aan kunst en cultuur, professionele (jonge talentvolle) makers nog beter te faciliteren, museale beeldende kunst te laten zien in de regio en te investeren in de deskundigheid van gemeenten en de cultuur- en erfgoedsector. Al die ambities stonden in 2021 onder druk door corona.

Zoals onder beleidsdoel 7.1 is aangegeven is in 2020 het **Steunpakket voor de cultuur en erfgoedsector in Utrecht** vastgesteld. Hier is ook in 2021 weer veel inzet voor verricht. Inmiddels zijn in totaal (eerste tranche in 2020, tweede tranche in 2021) met het Steunpakket zo'n 200 instellingen geholpen. Van de beschikbare 6 miljoen is inmiddels zo'n 5,2 miljoen besteed aan steun. Dit gebeurde met een tiental regelingen en aanvullende maatregelen. Bij beide tranches is van tevoren met gemeenten, rijk en fondsen zorgvuldig afgestemd over de te verlenen steun om overlap en hiaten te voorkomen. De steun die door ons is verleend, past bij de rol en verantwoordelijkheden van de provincie in de keten. Er is ingezet op bovenlokale steun, op steun voor de gehele regio, op eigen partnerinstellingen en op steun aansluitend bij het reguliere beleid. Dit jaar lag een aanvullend accent op het helpen van (jonge) talentvolle makers en het bieden van financiële ruimte aan instellingen om (risicovol) te kunnen blijven programmeren. <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/cultuur-en-erfgoedsector-kan-opnieuw-beroep-doen-op-steunmaatregelen>

We concluderen dat de culturele infrastructuur op hoofdlijnen nog steeds overeind staat. Dat is gelukt door grote flexibiliteit en creativiteit van de sector en door steun van overheden, waaronder de provincie, fondsen en derden.

Toch zijn er flinke zorgen voor de komende periode. Er is sprake van een grote publieksterugval, werknemers - en dan met name ZZP'ers - verlaten de sector en de voortdurende veranderende maatregelen putten de sector uit en zorgen voor een grillig seizoen. Daarnaast is het onduidelijk op welke steun de sector in de toekomst nog kan rekenen in de herstelfase. Hierdoor zien we een sector die weliswaar nog overeind staat, maar die is uitgehold en die 'geen vet op de botten' meer heeft, hetgeen het opvangen van mogelijke nieuwe 'golven' en herstel moeilijker zal maken.

[Rob van Muilekom en Tom van der Poel over het steunpakket voor de cultuur- en erfgoedsector - YouTube](#)

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
<i>Cultuurparticipatie</i>		
Realisatie onderzoek naar samenwerkingsverbanden tussen culturele instellingen en de welzijnssector. Aan de hand van de uitkomsten bepalen we het vervolg		Onderzoek is afgerond. Naar aanleiding van het onderzoek is nog verder verdieping gezocht door gesprekken met provincies, gemeenten en landelijke instellingen zoals het LKCA. Op basis hiervan zijn de vervolgstappen bepaald die in 2022 worden uitgevoerd.
Mede uitvoering geven aan het 'Jeugdfonds Sport & Cultuur'.		We hebben het Jeugdfonds financieel ondersteund. Het fonds maakt het mogelijk dat kinderen uit gezinnen met weinig geld toch actief aan cultuur kunnen doen. Onze middelen zijn ingezet voor een coördinator, die samen met de 17 aangesloten gemeenten en veel lokale intermediairs ervoor heeft gezorgd dat er ongeveer 800 kinderen actief aan cultuur hebben kunnen deelnemen. Dit aantal is wat lager dan eerder door corona.
<i>Talentontwikkeling:</i>		
Ondersteuning van minimaal 2 samenwerkingsverbanden tussen professionele makers		Op het gebied van dans/theater en beeldcultuur (film/animatie) zijn samenwerkingsverbanden ondersteund.
Onderzoek dat ons inzicht geeft in de gewenste regionale samenwerkingsstrategie op het gebied van talentontwikkeling van jongeren is afgerond.		Dit onderzoek is gerealiseerd en gecommuniceerd met de relevante partners. We gaan in 2022 vormgeven aan deze regionale strategie.
<i>Regionale samenwerking museale beeldende kunst:</i>		
Minimaal 1 regionaal samenwerkingsverband tussen musea in de regio en erfgoedlocaties is gerealiseerd.		Het samenwerkingsverband tussen een groot museum en erfgoedlocatie in de vorm van een regionaal museum is in voorbereiding, maar door Corona is de betreffende tentoonstelling verplaatst naar 2022.
<i>Deskundigheidsbevordering:</i>		

We organiseren 2 bijeenkomsten met gemeenten ten behoeve van kennisdeling.		Zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau zijn 6 bijeenkomsten georganiseerd om de samenwerking te verbeteren tussen en met gemeenten ten behoeve van kennisdeling. In deze bijeenkomsten zijn gezamenlijke vraagstukken besproken zoals op het gebied van coronasteun, de transitie van de maatschappelijke bibliotheek en cultuurparticipatie. Ook wordt eens in de twee maanden een nieuwsbrief naar de gemeenten gestuurd met actueel nieuws op het gebied van cultuur en erfgoed. Deze bijeenkomsten zijn namens de Culturele Stedelijke Regio Utrecht georganiseerd.
Uitkomsten van de evaluatie zijn vertaald naar nieuw beleid op het gebied van deskundigheidsbevordering. We sluiten aan op de vragen van het werkveld		Uit de evaluatie is gebleken dat maatwerk nodig is. Oude instrumenten zoals 'Advies op Maat' en 'Business Model Canvas' zijn afgerond. Deskundigheidsbevordering is randvoorwaardelijk aan het reguliere beleid. En geeft ondersteuning aan de versterking en herstel van de cultuur- en erfgoedsector, zoals dat ook landelijk gebeurt. Er zijn onder andere themabijeenkomsten georganiseerd, de cultuurmonitor is voortgezet, er zijn diverse onderzoeken uitgevoerd en er loopt momenteel een pilot naar de mogelijkheid om het Erfgoed Expert Team in te zetten voor culturele instellingen.

7.2 De mate van behoud, de benutting en de beleving van cultureel erfgoed is hoog

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Cultuurhistorische waarden van de leefomgeving zijn belangrijke 'Utrechtse kwaliteiten'. Via de Omgevingsverordening Provincie Utrecht beschermen wij de zogenoemde cultuurhistorische hoofdstructuur: historische buitenplaatsen, militair erfgoed, agrarisch cultuurlandschap, archeologisch waardevolle zones en historische wegen. In het beleid ligt de focus op het behouden, benutten en beleven van cultureel erfgoed.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

De mate van behoud, de benutting en de beleving cultureel erfgoed is hoog	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	698	1.213	1.258	1.259	-1
Materiële lasten	727	868	868	547	321
Subsidies	11.446	7.301	9.057	9.372	-315
Totaal Lasten	12.872	9.382	11.183	11.178	5
Baten	-199	0	-50	-216	166
Totaal Baten	-199	0	-50	-216	166
Saldo van baten en lasten	12.672	9.382	11.133	10.962	171

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Een- heid	Streef- waard e	2020 Realisati e	2021 Begroot	2021 Realisati e
Prestatie indicatoren						
Publieks- bereik cultureel erfgoed	Het aantal publieksprojecten dat jaarlijks wordt uitgevoerd met steun van de provincie. Bij de afwikkeling van elke subsidie wordt de prestatie gerapporteerd. Door de diverse aard van de projecten is dit niet in één indicator te vangen. Doel van de subsidie is naast publieksbereik om ook kwalitatief hoogwaardige projecten te realiseren, die uitvoering geven aan doelstellingen als inclusiviteit, diversiteit en immaterieel erfgoed.	getal	15	8*	15	23
Effect indicatoren						
Restauratie- opgave (V-9)	Het percentage rijksmonumenten (exclusief oorspronkelijke functie woonhuis) dat wordt weergegeven als categorie "matig" en "slecht" naar de status van het casco.	%	10	19	18	18

8*: bij realisatie 2020 hoorde de streefwaarde van 7 uit het vorige cultuur- en erfgoedprogramma.

Meerjarendoelen

7.2.1 De kwaliteit van de leefomgeving is versterkt met cultuur en erfgoed zodat mensen zich hier thuis voelen

Toelichting op meerjarendoel

Wij willen cultuurhistorische waarden en creatieve verbeeldingskracht inzetten als dragers en aanjagers van omgevingskwaliteit. Gezien de verwachte stedelijke groei, de energietransitie en klimaatadaptatie is dat geen geringe opgave. De druk op de beschikbare ruimte neemt immers enorm toe. Cultuurhistorische waarden vormen een belangrijke inspiratiebron bij gebiedsontwikkeling en zorgen ervoor dat mensen zich thuis voelen in Utrecht. Gemeenten en ontwikkelaars staan voor grote uitdagingen om dit te realiseren. Daar willen we hen graag bij helpen.

De belangrijkste resultaten zijn hieronder vermeld. Verder is er in het kader van het provinciaal bosbeleid ook een onderzoek gestart naar cultuurhistorisch waardevolle bossen. En in het kader van het thema historische wegen zijn projecten gestart gericht op *place-making* van de Wegh der Weegen in Soesterberg en op het ontwerp van de Route Imperiale Snelfietsroute Utrecht-IJsselstein. Voor de gemeente Vijfheerenlanden hebben we opdracht gegeven de 19e-eeuwse kadastrale kaart te digitaliseren, zoals eerder voor de andere gemeenten. Deze informatie zal worden toegevoegd aan de cultuurhistorische atlas provincie Utrecht (CHAT).

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
CHAT (cultuurhistorische atlas provincie Utrecht): verbeterde gebruiksvriendelijkheid en aangevuld met boerderijlinten en historisch kaartmateriaal.		De gebruiksvriendelijkheid is verbeterd door kaartlagen te groeperen en door verbetering van de data: • Alle objecten (circa 27.000) hebben nu een naam; • Kwaliteitsslag op de data van de Oude Hollandse Waterlinie en de archeologische gegevens; • Actualisering begrenzings van de provinciale beleidszones; • Controle op de correcte begrenzings van rijksmonumenten. Toegevoegd zijn: • Informatie over de boerderijlinten; • De cultuurhistorische waardenkaarten van Montfoort, Rhenen, Utrechtse Heuvelrug, Renswoude en Veenendaal; • Relevante kaarten van de RCE.
Minstens 2 cultuurhistorische onderzoeken ten behoeve van programma's klimaatadaptatie (o.a. versterking Lekdijk) en energietransitie		Er is een onderzoek uitgevoerd naar restauratie en omgevingsverbetering De Heul bij Lopik in het kader van de versterking van de Lekdijk.
Minstens 2 cultuurhistorische onderzoeken in het kader van gemeentelijk omgevingsbeleid mogelijk gemaakt.		Er zijn vier cultuurhistorische onderzoeken mogelijk gemaakt: • Grafheuvelonderzoek gemeente Utrechtse Heuvelrug • Actualisatie archeologische beleidskaart gemeente Oudewater • Actualisatie archeologische beleidskaart gemeente Vijfheerenlanden • Veldwerk Erfgoed Gezocht uitgevoerd op Utrechtse Heuvelrug

Erfgoed Deal: deelname aan het interprovinciaal project Klimaatadaptatie op historische buitenplaatsen in samenwerking met stichting Kastelen, historische Buitenplaatsen en Landgoederen (SKBL).		Het interprovinciaal project Klimaatadaptatie op historische buitenplaatsen in samenwerking met SKBL, waarvoor rijksmiddelen binnen zijn gehaald, is volgens planning gestart, met onze deelname en cofinanciering.
Minstens 2 projecten in het kader van het Ontwikkelprogramma cultuur en leefomgeving in uitvoering.		Er is in het kader van het Ontwikkelprogramma cultuur en leefomgeving een bijdrage geleverd aan drie projecten: Fluid Future, Circulaire Biënnale en Mondriaan-panorama Amersfoort.

7.2.2 Er zijn meer monumenten duurzaam gerestaureerd en worden beter gebruikt

Toelichting op meerjarendoel

Monumenten dragen bij aan een prettige leefomgeving en zijn onderdeel van ons culturele kapitaal. Wij ondersteunen daarom als provincie restauratie en herbestemming van rijksmonumenten, om ze voor toekomstige generaties te behouden. Dat doen we vanuit een circulair perspectief van waardebehoud en waardecreatie, waarbij naast duurzaamheid ook de maatschappelijke functie van een monument van belang is. Het Fonds Erfgoedparels werd in 2021 met ruim een miljoen overvraagd; dit hebben we opgelost door extra middelen uit de reserve vrij te maken. Deze is nu afgezien van noodzakelijke reserveringen voor toekomstige projecten leeg.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/5,2-miljoen-euro-voor-restauratie-van-17-rijksmonumenten>

In IPO-verband hebben we in 2021 de restauratie-opgave per provincie laten onderzoeken, op basis van de gegevens uit de erfgoedmonitor. Daaruit bleek dat in Utrecht de streefwaarde van maximaal 10% matige en slechte objecten waarschijnlijk pas in 2058 bereikt zal worden. De restauratie-opgave (exclusief woonhuizen) is in onze provincie berekend op € 189 miljoen. Met het huidige budget kunnen we met name de grootste restauratie-opgaven niet goed helpen. Dit speelt ook in andere provincies. We hebben daarvoor gezamenlijk aandacht gevraagd bij het Rijk. Maar het nieuwe kabinet heeft vooralsnog geen extra middelen voor monumentenzorg beschikbaar gesteld.

We hebben ons molenbeleid uitgebreid naar alle rijksmonumentale molens. In 2021 hebben we een onderhoudsregeling opengesteld. Daarvan is direct volop gebruik gemaakt. Met kennis en expertise hebben wij ten slotte via het Erfgoed Expert Team bijgedragen aan 'behoud door ontwikkeling' van religieus erfgoed, industrieel erfgoed en varend erfgoed.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
De jaarlijkse bijdragen vanuit het Fonds Erfgoedparels zijn verleend. In 2021 is ruim 4 miljoen beschikbaar.		De restauratie van 17 Utrechtse rijksmonumenten is ondersteund, met in totaal 5,2 miljoen euro uit het Fonds Erfgoedparels. De overvraag kon gedekt worden door extra middelen uit de reserve voor de erfgoedparels te halen.
De Leidraad verduurzaming religieus erfgoed is gereed.		De Leidraad verduurzaming religieus erfgoed is gereed en wordt actief gedeeld met belanghebbenden.
Het Erfgoed Expert Team verzorgt minstens 10 adviezen en/of brainstorm over herbestemming en/of verduurzaming van erfgoed, met bijzondere aandacht voor organisaties		Er zijn in totaal vijf adviezen gegeven door het Erfgoed Expert Team. Het aantal initiatieven gericht op ontwikkeling is wat beperkter geweest onder invloed van de coronacrisis. Maar de coronacrisis heeft juist ook geleid tot

die door de COVID-19 crisis hun verdienmodel moeten aanpassen		twee adviestrajecten, namelijk de haven en botters in Spakenburg en het Glasmuseum in Leerdam.
De nieuwe subsidieverordening molenonderhoud is per 1 januari van kracht.		De subsidieverordening is gereed en de eerste subsidies aan molens zijn toegekend.
Via het Restauratie Opleidingsproject plaatsen we minstens 5 leerlingen bij restauratieprojecten die we vanuit de provincie steunen		Er zijn vijf leerlingen geplaatst op restauratieprojecten die vanuit het Fonds Erfgoedparels gesubsidieerd zijn.

7.2.3 Het beheer van Utrechts erfgoed is effectiever en efficiënter, de promotie richt zich op zo breed en divers mogelijk publiek

Toelichting op meerjarendoel

Erfgoed maakt Utrecht mooier en verbindt en verleidt bewoners, bezoekers en bedrijven. Het schept mogelijkheden voor de recreatieve en toeristische beleving van onze provincie. Wij willen het waardevolle erfgoed van de provincie goed (laten) beheren én bekend maken. Archeologische vondsten bewaren we in en ontsluiten we vanuit het Provinciaal Archeologisch Depot. Het hoogtepunt van 2021 was de inschrijving van de Neder-Germaanse Limes (de grens van het Romeinse rijk) op de lijst van UNESCO Werelderfgoed, samen met de inschrijving van Hollandse Waterlinies (zie 7.3). <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/unesco-werelderfgoedstatus-voor-limes-nederland>

Kleine instellingen beheren veel Utrechts erfgoed. Zij zijn organisatorisch en financieel kwetsbaar, terwijl zij belangrijke taken vervullen. Hun collecties staan voor een veelzijdig scala aan verhalen, die mensen en gemeenschappen van verschillende culturele achtergronden, leeftijden en leefstijlen met elkaar verbinden. De noodzaak om op zoek te gaan naar manieren om nieuw en divers publiek te trekken, is duidelijk aanwezig. Met ons nieuwe, in 2021 vastgestelde museumbeleid gaan wij deze instellingen bijstaan om hun taken nog beter te vervullen. <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/provincie-utrecht-wil-streek-en-kasteelmusea-versterken-en-toekomstbestendig-maken>

Daarnaast zetten we ons in het bijzonder in voor het publieksbereik van militair erfgoed, varend erfgoed en immaterieel erfgoed. Op basis van de motie 'Houd de wind in de zeilen' hebben we de inzet op varend erfgoed geïntensiveerd en bereiden we nieuw beleid voor dat in 2022 zal worden voorgelegd aan Provinciale Staten.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Vorbereiding verhuizing Provinciaal Archeologisch Depot		De gemeente Utrecht bouwt een nieuw depot, onder eigen regie in samenwerking met de beoogde toekomstige gebruikers, waaronder de provincie Utrecht met het provinciaal archeologisch depot. Wij draaien mee in dit project en lopen op schema ten aanzien van wat er op gegeven momenten van ons gevraagd wordt. Het project heeft enkele maanden vertraging opgelopen. Het gaat hierbij om het nader bepalen van voorwaardelijke aspecten rond de bouw van het depot.
Het gezamenlijk beheer van het UNESCO Werelderfgoed Neder-Germaanse Limes met de andere betrokken provincies is gewaarborgd in een centrumregeling op basis van		De centrumregeling voor het gezamenlijk beheer van het UNESCO Werelderfgoed Neder-Germaanse Limes is opgesteld en in werking getreden in 2021.

de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)		
Neder-Germaanse Limes aangewezen als Werelderfgoed door UNESCO.		De Neder-Germaanse Limes is op 27 juli 2021 ingeschreven op de Werelderfgoedlijst.
Nieuw beleid voor streekmusea en kasteelmusea gereed en gestart, mede op basis van bestrijden gevolgen COVID-19 crisis.		Het beleidskader 'Beter in verbinding', Museumbeleid provincie Utrecht 2021-2025 is op 2 juni vastgesteld door Provinciale Staten. In september is een eerste netwerkbijeenkomst georganiseerd waarbij meer dan twintig musea aanwezig waren. Tijdens deze bijeenkomst is ook de nieuwe kwartiermaker voorgesteld, die het uitvoeringsplan voor het beleidskader heeft ontwikkeld. In het kader van het nieuwe museumbeleid is een opdracht verstrekt aan Stadsmuseum Woerden, voor een onderzoekstraject rondom nieuwe collectievoorwerpen van nieuwe erfgoedgemeenschappen.
Minstens 15 projecten op het gebied van publieksbereik cultureel erfgoed uitgevoerd met steun van de provincie Utrecht en met bijzondere aandacht voor de Grebbelinie en de Oude Hollandse Waterlinie (voorbereiding herdenking Rampjaar 1672 in 2022)		Er zijn 23 projecten uitgevoerd met onze financiële steun, waaronder twee projecten op het gebied van varend erfgoed, één op het gebied van immaterieel erfgoed en één project ter vergroting van de zichtbaarheid van de Unie van Utrecht. Er zijn met de gebruikers en de eigenaar van Fort aan de Buursteeg meerjarige afspraken gemaakt over een financiële bijdrage om (de komende 4 jaar) te komen tot een duurzame exploitatie van het bezoekerscentrum. Daarbij is afgesproken dat het bezoekerscentrum een poortfunctie zal vormen voor de gehele linie. De stichting Oude Hollandse Waterlinie is ondersteund bij de voorbereiding van het jubileumjaar 2022 (350 jaar Oude Hollandse Waterlinie).

7.3 De Hollandse waterlinies zijn een belangrijke drager van een aantrekkelijke ruimtelijke kwaliteit

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

De Hollandse waterlinies - Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en Stelling van Amsterdam (SvA) - zijn karaktervolle dragers van ruimtelijke kwaliteit met haar open, groene landschap, het watermanagementsysteem dat nog steeds functioneert, robuuste forten en rijke geschiedschrijving over verdediging met water als bondgenoot. Dit bijzondere cultuurhistorische landschap doorkruist een groot deel van onze dichtbevolkte provincie en biedt hierin een unieke combinatie van rust, ruimte, groen en eigen identiteit. Het ligt dicht bij stad en dorpen is daarom van groot belang voor de leefbaarheid: een gebied waar je op adem kunt komen en om je verbonden mee te voelen.

Op dit moment stellen we het nieuwe programmaplan 2021-2024 op. Voor een betere aansluiting op de doelen, passen we eind 2020 of begin 2021 na vaststelling van het nieuwe programma mogelijk de indicatoren die bij het beleidsdoel horen aan.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

De Hollandse waterlinies zijn een belangrijke drager van een aantrekkelijke ruimtelijke kwaliteit	Rekening 2020	Primaire Bijgestelde begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	1.603	1.459	1.511	1.510	1
Materiële lasten	1.063	2.263	1.387	997	390
Subsidies	2.296	278	286	179	107
Totaal Lasten	4.961	4.000	3.184	2.687	497
Baten	-27	0	0	-69	69
Totaal Baten	-27	0	0	-69	69
Saldo van baten en lasten	4.934	4.000	3.184	2.618	566

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
NHW en ruimtelijke kwaliteit	<i>Vervallen indicator (adhv BEGR22)*</i> Het percentage waarmee door de integrale aanpak van de Hollandse Waterlinies de ruimtelijke kwaliteit - het groene open landschap, de toegankelijkheid door routes en de kwaliteit van het erfgoed – is vergroot (bij tenminste 3 aandachtsgebieden met 30% in 2024). [1]	%	nvt	nvt	10	nvt
	<i>Nieuwe indicator (vastgesteld BGR22)*</i> Aantal projecten dat bijdraagt aan de Hollandse Waterlinies als	aantal	21	nvt	5	6

	aanjager van de ruimtelijke kwaliteit en inspiratiebron.					
UNESCO – Ontwikkeling Siteholder	Het functioneren van de Siteholder wordt in 2023 tussentijds in opdracht van de vier provincies geëvalueerd en scoort hierbij ruim voldoende.	getal	nvt-	nvt	nvt-	nvt
Effect indicatoren						
Geen						

* Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2021 was de ontwikkeling van het nieuwe programmaplan 2021-24 in volle gang. Daarom is in de Programmabegroting 2021 aankondiging opgenomen dat na de vaststelling van het nieuwe programma de indicator aangepast wordt omwille van een betere aansluiting op de doelen. Ook in de begroting 2022 is de nieuwe indicator opgenomen. Om die reden zijn er geen meetgegevens beschikbaar van de oude, in de begroting 2021 vastgestelde indicator.

Meerjarendoelen

7.3.1 De integrale meerwaarde van militair erfgoed bij (gebieds)ontwikkelingen is hoger

Toelichting op meerjarendoel

Na twee decennia inspanningen van het Rijk, provincies en vele partners heeft het Werelderfgoedcomité op 26 juli 2021 besloten om de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) in te schrijven op de UNESCO Werelderfgoedlijst. De NHW geldt als uitbreiding op de Stelling van Amsterdam. Beide linies vormen nu één werelderfgoed onder de naam Hollandse Waterlinies. Deze erkenning van de uitzonderlijke universele waarden van de NHW werd mogelijk door een intensieve samenwerking met de provincies Noord-Holland, Gelderland, Noord-Brabant en het Rijk. Om de Hollandse Waterlinies verder te ontwikkelen als aanjager van ruimtelijke kwaliteit en in te zetten als inspiratiebron hebben we in 2021 het Uitvoeringsprogramma Hollandse Waterlinies 2021–2024 “Van Verdedigingslinie naar inspiratiebron” vastgesteld. Met dit programma willen we de komende jaren het verleden met het heden verbinden en in de toekomst borgen. Na het behalen van de Werelderfgoedstatus en vaststelling van het nieuwe programmaplan zijn wij gestart met de actualisatie van het Pact van Ruigenhoek. Het Pact verenigt gemeenten, waterschappen en terrein behorende organisaties, die samen met de provincie ijveren voor het behoud en de ontwikkeling van de Hollandse Waterlinies

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/nieuwe-hollandse-waterlinie-en-stelling-van-amsterdam-zijn-een-unesco-werelderfgoed>

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Het middels een integrale aanpak Versterken en Verbreden van een betere ruimtelijke kwaliteit in de hoog dynamische aandachtsgebieden van de waterlinie.		We hebben diverse gebieden verder ontwikkeld. De integrale werkwijze werpt hierbij zijn vruchten af. Dit is merkbaar in de voortgang van de aandachtsgebieden. Voorbeelden zijn • de koppeling van de waterlinie aan de versterkingsopgave van de Lekdijk; • de verbinding van de agrarische structuurversterking op het Eiland van Schalkwijk aan de ontwikkeling en versterking van het waterliniegebied; • de doorontwikkeling van de plannen voor het Lunettenpark waar de ruimtelijke kwaliteit voor recreatie aanzienlijk verbeterd wordt.

		In een intensief traject met de USP-partners hebben we een locatie voor het Ronald McDonald Huis gevonden die geen afbreuk doet aan de universele cultuurhistorische waarden van het werelderfgoed.
Het Versterken van de herontwikkeling van het erfgoed door met één of meerdere benoemde thema's de kansen voor exploitatie te Verbreden.		Ondanks opnieuw een Coronajaar zijn in de thema's recreatieve benutting, marketing en toerisme en duurzame ontwikkeling veel resultaten behaald. Voorbeelden: • een aangepast programma voor Ode aan het Landschap; • de Langeafstand Waterlinieroute is genomineerd voor Fietsroute van het Jaar 2022; • onze Waterlinieroutes zijn opgenomen in de Mooiste Route Gids van de ANWB. Met deze activiteiten hebben we veel aandacht voor de waterlinies in de (digitale) media gegenereerd en daarmee de bekendheid van de waterlinies vergroot. Op het thema water is een Klimaatkansenkaart ontwikkeld voor koppeling met de klimaatopgave. De herbestemming van Fort Honswijk is voorbereid en restauratie van Fort Jutphaas is uitgevoerd. Ook is de eerste restauratie fase Fort Nigtevecht gestart en is de groepsschuilplaats bij Poort de Gagel op bijzondere wijze beschilderd. Daarnaast is een waterlinielandmark langs A12 gerealiseerd: Monument voor de waterlinie bij Laagraven - YouTube Daardoor hebben we de beleefbaarheid en bekendheid van waterlinies vergroot. De subsidieaanvragen voor de restauratie van forten bleven echter achter ten opzichte van de begroting omdat de capaciteit en daarmee de planning van uitvoerende partijen onder druk stond.
Het meer in hoofden, harten en handen Verankeren van de duurzame benutting en bescherming van militair erfgoed inclusief het strategische landschap en watermanagementsysteem.		In 2021 hebben we bescherming van militair erfgoed gefaciliteerd door de vaststelling van gebiedsanalyses kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies voor de deelgebieden Utrecht Noord, Utrecht Oost en Eiland van Schalkwijk-Vreeswijk. Samen met de overige waterlinies-provincies en het Rijk hebben we het Afwegingskader Energietransitie voorbereid. Dat Afwegingskader biedt inzicht in de ruimte voor opwekking van hernieuwbare energie binnen de omgeving van het werelderfgoed. Voor duurzame benutting hebben we het advies van het interdisciplinaire Erfgoed Expert Team ingezet.

7.3.2 Het siteholderschap van de Hollandse Waterlinies is beter ontwikkeld

Toelichting op meerjarendoel

In 2021 heeft de Nieuwe Hollandse Waterlinie, als uitbreiding van de Stelling van Amsterdam, de UNESCO-werelderfgoedstatus ontvangen. Samen gaan ze verder onder de naam 'Hollandse Waterlinies. De Stelling van Amsterdam, ook deels gelegen in de provincie Utrecht, heeft al vanaf

1996 de UNESCO-status. De UNESCO-status is een soort Michelinster voor het erfgoed. Het is een belangrijke impuls voor de bescherming en het behoud van de NHW & SvA in een druk deel van Nederland. Het biedt economische en maatschappelijke kansen en mogelijkheden voor duurzame exploitatie van het erfgoed. Dit trekt meer bezoekers en vergroot de beleving, nu en voor toekomstige generaties. De UNESCO-status geeft naast kansen ook verplichtingen. Voor UNESCO is de minister het eerste aanspreekpunt als het gaat om beschermen en in stand houden van werelderfgoederen. Voor het Rijk is de siteholder van het werelderfgoed de eerstverantwoordelijke (aanspreekpunt) voor zaken die betrekking hebben op de werelderfgoedstatus. De siteholder voert de bestuurlijke regie over het hele werelderfgoed. De siteholder heeft een regisserende en faciliterende rol en is geen uitvoerder van ruimtelijke projecten. De vier provincies Gelderland, Noord-Brabant, Noord-Holland en Utrecht nemen samen de siteholder verantwoordelijkheid op zich. Begin 2022 wordt het Gemeenschappelijke Orgaan opgericht en worden er afspraken gemaakt over het uitvoeren van de siteholdertaken en de samenwerking tussen de provincies.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Zodra de Nieuwe Hollandse Waterlinie de Werelderfgoedstatus heeft, richten we conform de Wet gemeenschappelijke regelingen het gemeenschappelijk orgaan Hollandse Waterlinies op		Op 24 maart 2022 is de oprichtingsvergadering van het Gemeenschappelijke Orgaan (GO) Hollandse Waterlinies.
Vormgeven aan de organisatorische samenwerking in het kader van de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van het siteholderschap Hollandse Waterlinies		Samen met bedrijfsvoering wordt gewerkt aan het inrichten van het Gemeenschappelijk Orgaan met Utrecht als centrumprovincie. Afspraken worden vastgelegd in een nog op te stellen dienstverleningsovereenkomst.
We hebben in een gebiedsanalyse de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies uitgewerkt: een samenhangend stelsel van forten, dijken, kanalen en inundatiekommen, een groen en overwegend rustig karakter en de bijbehorende openheid, deze kaders zijn vastgesteld door GS.		In 2021 vastgesteld door GS Utrecht.

Verbonden partijen

Verbonden partij	Doel
Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinie	Het siteholderschap draagt zorg voor de bescherming en het uitdragen van de uitzonderlijke universele waarden van het UNESCO werelderfgoed Hollandse Waterlinies. De siteholder voert de regie over het hele werelderfgoed Hollandse Waterlinies en is voor het Rijk het eerste aanspreekpunt voor zaken die betrekking hebben op de werelderfgoedstatus.

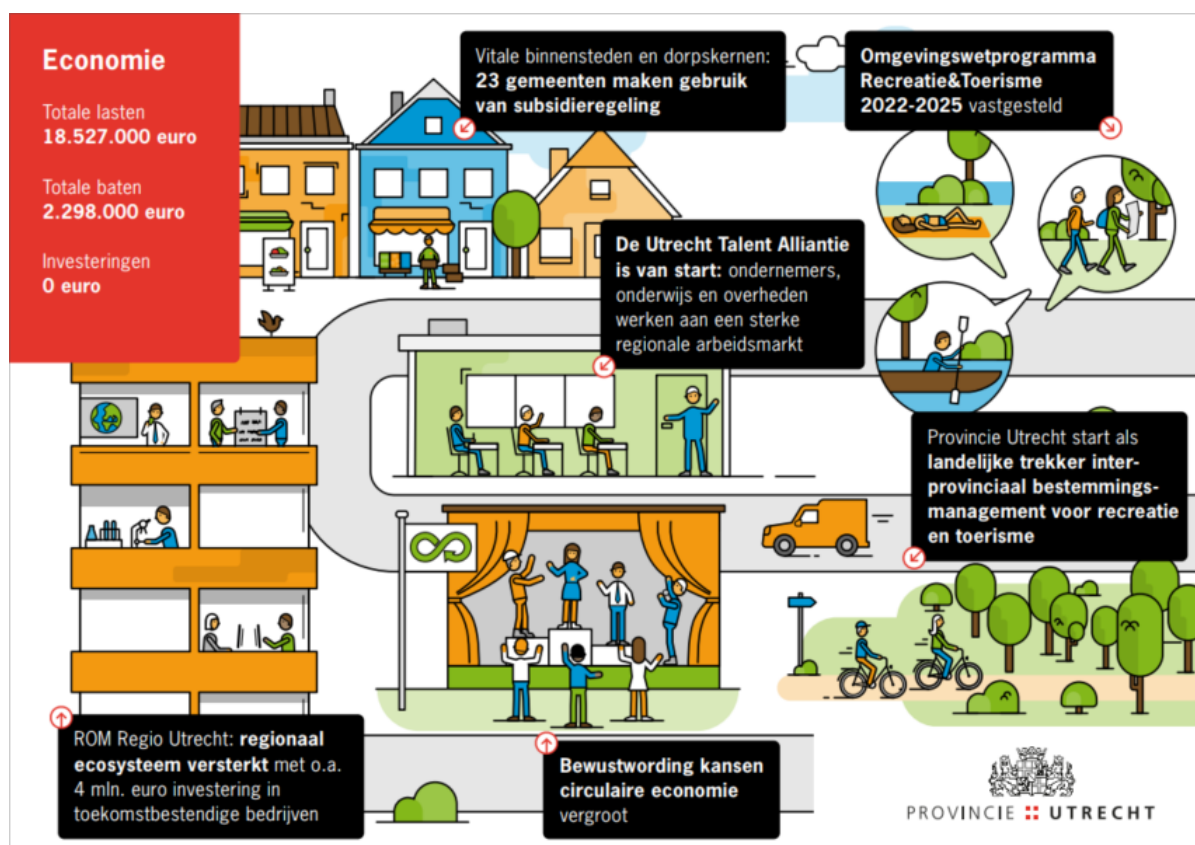
Programma 8. Economie

Programmadoel

Toelichting op programmadoel

De provincie Utrecht werkt aan een sterke competitieve en circulaire economische structuur met aantrekkelijke en toekomstbestendige voorzieningen voor bedrijven en werknemers en maakt innovatieve ontwikkelingen op het gebied van gezond stedelijk leven mogelijk.

Infographic

Beleids- en meerjarendoelen in één oogopslag

8. Economie

	Hebben we gedaan wat we voorgenomen hadden?	Zijn we binnen de planning gebleven?	Is de realisatie in lijn met het budget?
8.1 Het bedrijfsleven en werknemers zijn toegerust op de toekomst	●	●	●
8.1.1 De arbeidsmarkt functioneert beter door goede aansluiting vraag en aanbod	●	●	
8.1.2 Bedrijven en werknemers zijn beter voorbereid op digitalisering	●	●	
8.1.3 Algemene ondersteuning van het MKB is beter, o.a. bij opvolging eigenaren, internationale handel, transitie naar circulair ondernemerschap	●	●	
8.2 Het economische profiel (Gezond Stedelijk Leven) is sterk en zichtbaar competitief	●	●	●
8.2.1 Innovatie is sterker doordat overheden, onderwijs/ onderzoek en ondernemers elkaar makkelijker weten te vinden	●	●	
8.2.2 Het (inter)nationaal vestigingsklimaat is beter	●	●	
8.3 Bedrijven en (kennis)instellingen zijn innovatief sterk	●	●	●
8.3.1 Het startup klimaat is beter met meer innovatieve startups	●	●	
8.3.2 Er zijn meer scale-ups en innovatieve bedrijven gericht op gezond stedelijk leven	●	●	
8.3.3 De transitie naar een circulaire economie gaat sneller	●	●	
8.4 Er zijn voldoende vestigingsmogelijkheden in aantal en kwaliteit	●	●	●
8.4.1 Werklocaties worden intensiever gebruikt en sluiten beter aan bij de marktvraag	●	●	
8.4.2 Werklocaties zijn duurzamer (circulair, klimaat, energie, gezondheid) en economisch krachtiger	●	●	
8.4.3 Er zijn meer en sterkere interactiemilieus	●	●	
8.5 De bezoekerseconomie is sterk en de toeristisch recreatieve structuur wordt beter benut	●	●	●
8.5.1 Recreatief groen is beter toegankelijk en bereikbaar	●	●	
8.5.2 Recreatievoorzieningen zijn kwalitatief sterker en worden beter gebruikt	●	●	
8.5.3 De samenwerking tussen partners in de regio is sterker	●	●	
8.5.4 Het bestemmingsmanagement is efficiënter en effectiever	●	●	
8.5.5 Verblijfsrecreatie is vitaler	●	●	
8.5.6 Het zakelijk toerisme is groter en verder versterkt	●	●	

Wat heeft het gekost?

8. Economie	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Vershil
Personeelslasten	2.923	3.084	3.277	3.283	-6
Materiële lasten	5.686	6.181	3.895	4.544	-649
Subsidies	9.910	5.430	14.334	10.699	3.635
Totaal Lasten	18.519	14.695	21.506	18.527	2.979
Baten	-1.577	-4.729	-3.726	-2.298	-1.428
Totaal Baten	-1.577	-4.729	-3.726	-2.298	-1.428
Saldo van lasten en baten	16.942	9.966	17.780	16.228	1.552
Stortingen in reserves	-	2.615	1.012	-1.833	2.845
Onttrekkingen aan reserves	-5.519	-	-10.678	-6.768	-3.910
Saldo van dit programma	11.423	12.581	8.114	7.628	486

Mutaties in de reserves

08. Economie	Stortingen 2021		Onttrekkingen 2021	
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve Cofinancieringsfonds	-	-	-6.873	-4.963
Reserve COVID flankerend beleid	-	-	-3.523	-
Reserve Programma Landelijk Gebied	1.012	167	-	-
Reserve Projecten	-	-	-282	-281
Totaal	1.012	167	-10.678	-5.245

Investeringsen

In dit programma zijn in 2021 geen (nieuwe) investeringen gedaan.

Doelenboom van dit programma

Beleidsdoel	Meerjarendoel
8.1 Het bedrijfsleven en werknemers zijn toegerust op de toekomst	8.1.1 De arbeidsmarkt functioneert beter door goede aansluiting vraag en aanbod
	8.1.2 Bedrijven en werknemers zijn beter voorbereid op digitalisering
	8.1.3 Algemene ondersteuning van het MKB is beter, o.a. bij opvolging eigenaren, internationale handel, transitie naar circulair ondernemerschap
8.2 Het economische profiel (Gezond Stedelijk Leven) is sterk en zichtbaar competitief	8.2.1 Innovatie is sterker doordat overheden, onderwijs/ onderzoek en ondernemers elkaar makkelijker weten te vinden
	8.2.2 Het (inter)nationaal vestigingsklimaat is beter
8.3 Bedrijven en (kennis)instellingen zijn innovatief sterk	8.3.1 Het startup klimaat is beter met meer innovatieve startups
	8.3.2 Er zijn meer scale-ups en innovatieve bedrijven gericht op gezond stedelijk leven
	8.3.3 De transitie naar een circulaire economie gaat sneller
8.4 Er zijn voldoende vestigingsmogelijkheden in aantal en kwaliteit	8.4.1 Werklocaties worden intensiever gebruikt en sluiten beter aan bij de marktvraag
	8.4.2 Werklocaties zijn duurzamer (circulair, klimaat, energie, gezondheid) en economisch krachtiger
	8.4.3 Er zijn meer en sterkere interactiemilieus
8.5 De bezoekerseconomie is sterk en de toeristisch recreatieve structuur wordt beter benut	8.5.1 Recreatief groen is beter toegankelijk en bereikbaar
	8.5.2 Recreatievoorzieningen zijn kwalitatief sterker en worden beter gebruikt
	8.5.3 De samenwerking tussen partners in de regio is sterker
	8.5.4 Het bestemmingsmanagement is efficiënter en effectiever
	8.5.5 Verblijfsrecreatie is vitaler
	8.5.6 Het zakelijk toerisme is groter en verder versterkt

8.1 Het bedrijfsleven en werknemers zijn toegerust op de toekomst

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

De provincie Utrecht werkt aan een sterke, competitieve en circulaire economische structuur met aantrekkelijke en toekomstbestendige voorzieningen voor bedrijven en werknemers en maakt innovatieve ontwikkelingen op het gebied van gezond stedelijk leven mogelijk.

Vanwege de grote impact van de corona-crisis is de toekomst voor veel bedrijven en werknemers onzeker. Voor de korte termijn vormen de landelijke steunmaatregelen een buffer om de sociaal-economische gevolgen van de lockdown op te vangen. Voor duurzaam herstel van de economie klinkt er een breed pleidooi om korte termijn-herstelprogramma's te combineren met investeringen die passen bij de lange termijn-transities. Daarom wordt een incidenteel bedrag van €15 mln. voor 2021 gereserveerd op de provinciale begroting voor extra investeringen, waarvan circa de helft voor economie. De concrete bestedingsplannen hiervoor worden nog apart aan de Staten voorgelegd. Met deze extra middelen kunnen een aantal belangrijke activiteiten uit de Economische visie versneld en versterkt worden uitgevoerd in aansluiting op het IPO Herstelplan Regionale Economie. Daarnaast kan met dit budget aanspraak worden gemaakt op de Rijks- en EU-middelen die voor een duurzaam herstel van de economie beschikbaar worden gesteld onder de voorwaarde van cofinanciering.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Het bedrijfsleven en werknemers zijn toegerust op de toekomst	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	513	475	493	495	-2
Materiële lasten	602	748	173	266	-93
Subsidies	1.786	850	2.120	1.609	511
Totaal Lasten	2.901	2.073	2.786	2.370	416
Baten	-85	0	-320	-330	10
Totaal Baten	-85	0	-320	-330	10
Saldo van baten en lasten	2.816	2.073	2.466	2.040	426

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Tekort aan personeel	Het aandeel bedrijven dat personeelstekort als belemmering voor groei ervaart.	%	-	10,5	19	30
Scholing/heroriëntatie arbeidsmarkt	Het aantal bedrijven/personen dat gebruik maakt van vouchers gericht op scholing en (her)oriëntatie op de arbeidsmarkt.	getal	-		500	137
Werktevredenheid	Het percentage werknemers dat (zeer) tevreden is met het werk.	%	-	79,8	-	PM*

Effect indicatoren						
Bruto regionaal product (V-7)	Het percentage toename van het bruto regionaal product (BRP) ten opzichte van het voorgaande jaar. Gemiddeld betreft het een meerjarige groei per jaar van 1,5%. Onverwachte situaties, zoals COVID-19, Kunnen (tijdelijk) ingrijpend gevolg hebben voor dit percentage.	%	1,5 (2030)	-2,5	4,2	4.4
Werkgelegenheid (V-8)	Het percentage bruto arbeidsparticipatie (werkgelegenheid) ten opzichte van de totale beroepsbevolking in de leeftijd van 15-77 jaar (conform CBS-definitie).	%	-	73,8	73	PM*** (Q3 2021,74)

Toelichting op afwijkingen

* Voor deze indicator is geen streefwaarde opgenomen in de begroting 2021.

** Voorlopige cijfers CBS.

*** Het percentage bruto arbeidsparticipatie voor 2021 wordt door CBS gepubliceerd in juli 2022.

Meerjarendoelen

8.1.1 De arbeidsmarkt functioneert beter door goede aansluiting vraag en aanbod

Toelichting op meerjarendoel

De Utrecht Talent Alliantie is van start gegaan

In 2020 is een regionaal plan voor een sterkere arbeidsmarkt opgesteld. Dit plan is in juni 2021 door de Provinciale Staten goedgekeurd. De uitvoering van de agenda wordt gedaan door een samenwerking van werkgevers, onderwijsinstellingen en overheidspartijen. Deze samenwerking heet de Utrecht Talent Alliantie (UTA).

De UTA heeft drie doelen gesteld:

- zorgen dat mensen makkelijk kunnen overstappen naar andere toekomstgerichte beroepen waar structureel veel vacatures voor zijn;
- zorgen dat mensen zich tijdens hun hele loopbaan blijven ontwikkelen en nieuwe vaardigheden opdoen;
- zorgen dat werkende mensen in ieder geval om kunnen gaan met (eenvoudige) digitale systemen.

De eerste nieuwe projecten zijn al gestart

In het laatste kwartaal van 2021 is het platform MaakJeStap gelanceerd. Een digitaal platform voor alle inwoners van Utrecht, die willen bekijken of het interessant is om een opleiding, training of cursus te volgen. Op het platform hebben alle mbo's en hbo's in de provincie Utrecht hun opleidingen bij elkaar gezet voor mensen die al aan het werk zijn. Ook wordt op de website uitgelegd hoe de kosten voor een opleiding betaald kunnen worden. Dit is de eerste stap om mensen te helpen zich hun leven lang te ontwikkelen. Ook is er subsidie gegeven aan een aantal andere projecten, bijvoorbeeld aan de U-Tech Community, een samenwerking van werkgevers met ICT-beroepen. Met alle projecten samen willen we de arbeidsmarkt structureel verbeteren. De ontwikkelingen van de Utrecht Talent Alliantie zijn te volgen op www.utrechtalliantie.nl.

Het Servicepunt Techniek heeft 92 mensen aan een baan geholpen in de techniek

Met het Servicepunt Techniek is in 2020 het project De Techniek samen de crisis door gestart. Dit project was in eerste instantie bedoeld om mensen te behouden voor de techniek tijdens de coronacrisis. Maar al snel bleek dat de techniek minder hard werd getroffen en er weinig mensen hun technische baan opzegden. Toen is de aandacht gericht op vergroten van de instroom van nieuwe mensen in technische banen. In 2021 hebben 166 mensen gebruik gemaakt van coaching en/of vouchers (137 mensen) om over te stappen naar de technische sector. Hiervan hebben 92 mensen

een nieuwe baan gevonden. Het aantal verstrekte vouchers lag lager dan wij vooraf (in 2020) inschatten (500), mede door de verschuiving van focus tijdens het project van behoud naar zij-instroom.

De techniekcentra uit de MKB-Deal hebben mooie resultaten geboekt

De MKB-Deal hebben we gesloten met het ministerie EZK en TechnoHUB, MAKE Center en Maker Space. De techniekcentra hebben in 2021 goede resultaten geboekt. TechnoHUB in Woerden heeft, ondanks een onzekere periode met schoolsluitingen, een goed eerste jaar achter de rug. Veel leerlingen, studenten en werkenden hebben bij TechnoHUB cursussen gevolgd. De deuren van het MAKE Center zijn in september 2021 officieel geopend. In dit centrum wordt gewerkt met de nieuwste technieken in de maakindustrie. In Mijdrecht, waar het MakerSpace huisvest, is de techniek-faciliteit vanaf begin 2022 in gebruik. Bij alle centra zijn onderwijsprogramma's ontwikkeld over nieuwe technologische ontwikkelingen. En leerlingen, studenten en vakmensen hebben de beschikking over moderne opleidingsapparatuur.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
De regionale Human Capital Agenda (HCA) is uitgevoerd en de beoogde doelstellingen zijn gerealiseerd.		De agenda is in 2020 opgesteld en in 2021 voorgelegd aan Provinciale Staten. Deze is goedgekeurd. We zijn inmiddels samen met andere overheden, onderwijsinstellingen en werkgevers in de regio gestart met de uitvoering. Deze samenwerking heet de Utrecht Talent Alliantie. De agenda loopt tot 2027. De eerste resultaten zijn al geboekt. De doelstellingen worden gerealiseerd over een periode van 2021 tot 2027.
We hebben met vouchers en coaching mensen geholpen bij het om-, bij- en herscholen naar toekomstbestendige sectoren		Binnen het project De techniek samen de crisis door hebben 137 mensen een voucher gekregen om zich te oriënteren op een technisch beroep of om een opleiding te volgen in de techniek. Daardoor hebben 92 mensen een baan gevonden in de techniek. Dit project is opgezet met het Servicepunt Techniek en de Technologieraad Regio Utrecht.
Individuele gemeenten zijn ondersteund bij onderwijs-arbeidsmarktvraagstukken		In 2021 hebben wij de wethouders uit de regio Utrecht uitgenodigd voor twee bijeenkomsten om hen te informeren over de Utrecht Talent Alliantie (UTA). Zij hebben de mogelijkheid gekregen om onderwijs-arbeidsmarkt-vraagstukken te benoemen. Met de samenwerkende partijen van de UTA hebben we hun vraagstukken proberen op te lossen.
De afstemming in de regio voor onderwijs-arbeidsmarkt is verbeterd		Voor de uitvoering van de agenda van de UTA is een supportteam ingericht. Daarin zitten 19 vertegenwoordigers vanuit de onderwijsinstellingen, overheden, werkgevers, UWV en ROM. Regelmatig stemmen we activiteiten van de UTA af met werkgever- en werknemersvertegenwoordigers in de regio. De stuurgroep UTA bestaat uit bestuurders van dezelfde organisaties. De stuurgroep controleert of de doelen van de UTA behaald worden. We hebben in 2021 een regionale coördinator aangenomen die in gesprek gaat met werkgevers en andere partijen over nieuwe aanpakken en methoden.

8.1.2 Bedrijven en werknemers zijn beter voorbereid op digitalisering

Toelichting op meerjarendoel

Door de digitale revolutie verandert de maatschappij ingrijpend. Digitalisering is ook een cruciale factor in de economische ontwikkeling van de regio. Slimme oplossingen op gebieden als mobiliteit, veiligheid, gezond leven en energie leiden tot nieuwe en aangepaste businessmodellen. Als provincie hebben we samen met regionale partijen gewerkt aan het versnellen van de digitale transformatie voor de regio Utrecht. In 2021 hebben we ook de digitale vaardigheden van ondernemers versterkt met NuDigitaal. Samen met de provincies Noord-Holland en Flevoland is een voorstel ingediend bij de Europese Commissie voor een regionale digitale hub (European Digital Innovation Hub – EDIH).

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Het hulpprogramma digitalisering, horeca en non-food retail in centrumgebieden heeft aantoonbaar het bewustzijn en de vaardigheden over digitalisering versterkt;		Het project NuDigitaal heeft tot doel horeca en non-food retail in centrumgebieden in de provincie Utrecht te ondersteunen bij de digitaliseringsvraagstukken. In 2021 heeft NuDigitaal 230 ondernemers in tien binnensteden kunnen helpen op het gebied van digitalisering. NuDigitaal loopt door tot einde januari 2022. In het eerste kwartaal van 2022 stelt NuDigitaal een eindevaluatie op, waarin wordt ingegaan op alle realisatie-indicatoren.
Er is een helder overzicht van partijen en belangen in de regio rondom digitalisering		Er is in 2021 een overzicht gemaakt van de belangrijkste organisaties en projecten op het gebied van digitalisering. Verder is een eerste aanzet gegeven tot een concrete visie digitalisering voor het MKB en een actieprogramma. Doel is om deze in 2022 vast te stellen
Er is een concreet voorstel voor een European Digital Information Hub voor landsdeel Noord-West om digitale vaardigheden van het MKB te versterken en versnellen		In 2021 heeft de regio Noord-West (provincies Noord-Holland, Flevoland en Utrecht) een eerste voorstel voor de European Digital Innovation Hub (EDIH) ingediend. Deze is goedgekeurd door het ministerie van EZK en de Europese Commissie. De aanvraag is gericht op digitale technologieën en het ondersteunen van het MKB in vijf sectoren (industrie, gezondheid, media, landbouw en mobiliteit). Momenteel wordt onder andere samen met Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht Regio (ROM) en partners in de drie provincies gewerkt aan de definitieve versie van de EDIH-aanvraag. Verwacht wordt dat de hub in het derde kwartaal van 2022 van start gaat.
Er is een nieuw fieldlab (praktijkomgeving) voor de Smart Industry Hub gestart in de regio Utrecht;		Op 30 september 2021 is het MAKE Center in Nieuwegein geopend. Het is de nieuwe praktijkhal van het ROC Midden Nederland (ROC MN) voor mbo-studenten in de metaalbranche. De machines komen rechtstreeks uit het bedrijfsleven en de studenten leren hier in een realistische omgeving. Zo worden ze direct klaargestoomd voor de arbeidsmarkt. Als fieldlab van de Smart Industry Hub heeft het center tot doel om digitalisering in de maakindustrie te promoten, kennis over te dragen en ondernemers en personeel te begeleiden. Daarmee zorgt MAKE Center dat digitaliseren in de

		maakindustrie bij alle bedrijven in de regio actief op de agenda komt.

8.1.3 Algemene ondersteuning van het MKB is beter, o.a. bij opvolging eigenaren, internationale handel, transitie naar circulair ondernemerschap

Toelichting op meerjarendoel

Het MKB geldt als het fundament van de Nederlandse economie. Het verdienvermogen van deze bedrijven is van groot belang. Meer inzetten op het verhogen van de productiviteit van het MKB heeft grote effecten voor het structurele groeivermogen van de economie. Ondernemers uit het MKB staan de komende jaren voor een aantal grote uitdagingen. Hoewel wij bovenal geloven in de zelfredzaamheid van ondernemers, willen wij het MKB ook steunen.

In 2021 was de coronacrisis nog in volle gang. We hebben economische effecten hiervan in beeld gebracht met een periodieke corona-monitor. Ook hebben we een aantal bedrijvenpanels uitgevoerd om zicht te krijgen en houden op de situatie. Deze kennis en inzichten zijn met gemeenten en andere relevante partners gedeeld. Vooral de bedrijven die direct geraakt werden door de lockdowns hadden het zwaar, bijvoorbeeld de horeca, detailhandel, sport en cultuur. Het aantal faillissementen bleef laag dankzij de ondersteunende maatregelen vanuit de Rijksoverheid. Aan de andere kant zagen we heel veel bedrijven juist sterk groeien. De werkloosheid bleef laag en de structurele tekorten aan personeel bleven bestaan. Daarom hebben we vooral doorgewerkt aan de aanpak voor structurele arbeidsmarktvraagstukken.

In 2021 is gewerkt aan het opzetten van een verbeterde dienstverlening aan mkb-ondernemers. Samen met de Kamer van Koophandel is een plan opgesteld om de dienstverlening vanuit de provincie, de KvK en de gemeenten op één digitale plek bij elkaar te brengen. Zo weten ondernemers beter waar ze terecht kunnen met hun vragen en worden ze sneller geholpen. Deze één-loket functie voor alle nationale en ook lokale en regionale regelingen voor ondernemers gaat in het eerste kwartaal van 2022 van start.

De succesvolle pilots over bedrijfsopvolging uit 2019 en 2020 hebben geleid tot een nieuw voorstel voor een structurelere aanpak. In september 2021 hebben PS een statenvoorstel Opvolging MKB(familie)bedrijven vastgesteld, waarbij een budget van € 500.000,- is vrijgemaakt voor de uitvoering. Deze zal begin 2022 van start gaan tegelijk met de opening van het MKB loket. Dat dit niet eind 2021 is gelukt verklaard de onderschrijding op subsidies.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Een verbeterd regionaal loket voor het MKB		Samen met de Kamer van Koophandel (KVK) en regionale partners hebben we stappen gezet om de dienstverlening voor MKB-ondernemers te versterken. De bedoeling is om alle provinciale dienstverlening aan ondernemers op één plaats onder te brengen. Vanwege de complexiteit en een zorgvuldige afstemming met regionale partners (onder andere gemeenten) is het niet gelukt het loket in 2021 te openen. In het eerste kwartaal van 2022 zal het 'loket' operationeel zijn. Naast de dienstverlening van de provincie en de KVK wordt ook de gemeentelijke dienstverlening opgenomen.
Concreet beleid voor het ondersteunen van het MKB in crisissituaties;		Wij hebben tot het najaar van 2021 het Ureca-loket, samen met onder andere de gemeente Utrecht, gefinancierd. Ondernemers die door de coronacrisis in financiële problemen zijn gekomen, hebben concreet advies gekregen en zijn waar nodig doorverwezen naar

		experts. In 2021 heeft het URECA-loket 334 bedrijven ondersteund met hun acute vragen.
Concrete resultaatafspraken met de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht over het stimuleren van internationale handel;		De ROM heeft in 2021 de werkzaamheden overgenomen van Invest Utrecht. De ROM heeft zich onder andere gericht op internationale acquisitie (zie 8.2.2) en het stimuleren van de internationale handel. In 2021 heeft de ROM voor bedrijven in de regio informatiebijeenkomsten georganiseerd (meer dan 100 deelnemers). Daarnaast hebben ruim 70 bedrijfsbezoeken plaatsgevonden en hebben 55 mensen deelgenomen aan (digitale) handelsmissies. Op basis van onafhankelijk onderzoek blijkt dat bedrijven de bedrijfsbezoeken van de ROM positief ervaren.
Bedrijven zijn ondersteund bij de bewustwording van nut en mogelijkheden van circulaire bedrijfsvoering, bijvoorbeeld via initiatieven zoals CIRCO-tracks.		Vanuit het uitvoeringsprogramma Circulaire Samenleving 2021 – 2023 zijn 3 communicatieve projecten gestart. Deze zijn gericht op het bijdragen aan de bewustwording van nut en mogelijkheden van circulaire bedrijfsvoering én het organiseren van netwerkevents. Een belangrijke volgende stap is om bedrijven de praktische tools en trainingen te bieden, waardoor zij hun producten, diensten en businessmodellen kunnen (her)ontwerpen om vervolgens circulair te ondernemen. Initiatieven als CIRCO-tracks geven hier invulling aan. Een Circo Track is een driedaagse workshop voor bedrijven waarin zij leren om hun lineaire bedrijfsmodel circulair te maken. Dat doen zij via de fasen <i>initiate</i> (inzicht krijgen in circulaire kansen), <i>ideate</i> (inzicht in circulaire proposities zoals product herontwerp of businessmodellen) en <i>implement</i> (afsluiten met een methode om het geleerde toe te passen). In november 2021 heeft de gedeputeerde Economie ingestemd om hier een financiële bijdrage aan te leveren. Daarmee kunnen we in 2022 uitvoering geven aan dit initiatief.

8.2 Het economische profiel (Gezond Stedelijk Leven) is sterk en zichtbaar competitief

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Met de totstandkoming van de Regionale Economische Agenda (REA) en de oprichting van de ROM Regio Utrecht kiest de regio voor een duidelijke inhoudelijke focus op Gezond Stedelijk Leven en versterking van het instrumentarium. Dit geeft de Economic Board Utrecht (EBU) een inhoudelijk kader voor het versterken van het netwerk van ondernemers, overheden en kennisinstellingen, het profiel en de lobbykracht. De bundeling van de internationale activiteiten op het gebied van Trade & Invest binnen de ROM zorgen voor verdere versterking van dit profiel en internationale slagkracht en ondersteuning voor Utrechtse ondernemers die willen exporteren. Het kenniscluster op het Utrecht Science Park en toepassingsgebieden als Merwedekanaalzone (gezond stedelijk leven), Lage Weide (circulaire maakindustrie) en de regio Foodvalley (Regiodeal) zorgen voor zichtbare en tastbare resultaten die het profiel versterken en verder ontwikkelen

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Het economische profiel (Gezond Stedelijk Leven) is sterk en zichtbaar competitief	Rekening 2020	Primaire Bijgestelde begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	421	501	596	597	-1
Materiële lasten	673	651	648	167	481
Subsidies	710	0	100	557	-457
Totaal Lasten	1.804	1.152	1.344	1.322	22
Baten	-40	-4	0	-18	18
Totaal Baten	-40	-4	0	-18	18
Saldo van baten en lasten	1.764	1.148	1.344	1.304	40

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Een- heid	Streef- waard e	2020 Realisati e	2021 Begroot	2021 Realisati e
Prestatie indicatoren						
Private R&D	Het percentage private R&D van het totaal aan R&D financiering (publiek en privaat).	%	-		52	PM*
Effect indicatoren						
Geen						

Toelichting op afwijkingen.

* Meest recente beschikbare jaar over percentage private R&D is 2019, het percentage bedraagt 55%.

Meerjarendoelen

8.2.1 Innovatie is sterker doordat overheden, onderwijs, onderzoek en ondernemers elkaar makkelijker weten te vinden

Toelichting op meerjarendoel

Tijdens een eerste constituerend beraad van de EBU in de zomer van 2021 is de Burgemeester van Utrecht, Sharon Dijksma, gevraagd als voorzitter van de EBU. De eerste echte boardmeeting kon

afgelopen najaar door Corona niet fysiek plaatsvinden en is om die reden meerdere keren verplaatst. De lancering heeft inmiddels plaatsgevonden op 10 februari 2022. Onder leiding van de nieuwe voorzitter is een aantal vooraanstaande CEO's uit het bedrijfsleven en bestuurders van kennisinstellingen gevraagd voor een positie in de board. Daarmee wordt invulling gegeven aan een platform waarop overheden, onderwijs/onderzoek en ondernemers elkaar makkelijker weten te vinden. De EBU zal zich ook gaan inzetten voor de profilering en lobby voor de regio. In 2021 is in dit kader samen met de overheden, kennisinstellingen en bedrijfsleven gewerkt aan een regioprofiel. Dit profiel sluit goed aan op de regionale economische agenda (REA) die in 2020 al was vastgesteld. De REA richt zich op een aantal grote maatschappelijke vraagstukken onder de paraplu van gezond stedelijk leven. Het gaat daarbij niet alleen om banen en euro's, maar nadrukkelijk ook om het streven naar brede welvaart.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Er zijn succesvolle netwerkevents georganiseerd voor bedrijven, kennisinstellingen en overheden, gericht op de thema's van de Regionale Economische Agenda (REA);		2021 heeft nog in het teken gestaan van het <i>redesign</i> EBU en de rol-/taakverdeling met de ROM. Door Corona is de start van de nieuwe EBU board helaas fors vertraagd. Hierdoor is ook het aantal netwerkevents vanuit de EBU in 2021 beperkt gebleven. De ROM heeft wel een aantal digitale events georganiseerd gericht op de thema's van de REA.
De Utrechtse gemeenten en het MKB zijn actief betrokken bij de netwerkevents en samenwerkingsverbanden;		Door corona zijn in 2021 geen fysieke netwerkevenementen georganiseerd. In het verlengde van de Corona-enquête onder bedrijven hebben wij enkele digitale bedrijventafels georganiseerd en een Corona herstelconferentie waaraan zowel MKB als gemeenten hebben deelgenomen. Dat is de reden dat we tocht als groen markeren.
Er is een bestuurlijk netwerk van de wethouders economie uit de provincie ontwikkeld en gefaciliteerd.		In de eerste helft van 2021 hebben we twee keer digitaal overleg georganiseerd voor het netwerk. In het najaar van 2021 is een fysieke bijeenkomst van het Bestuurlijk Netwerk georganiseerd. De bestuurders hebben onder andere gesproken over de gewenste samenwerking tussen de bestuurders in het algemeen, de intensivering en verduurzaming van bedrijventerreinen, retail-ontwikkelingen en over de Utrecht Talent Alliantie.

8.2.2 Het (inter)nationaal vestigingsklimaat is beter

Toelichting op meerjarendoel

Een goed (inter)nationaal vestigingsklimaat is belangrijk voor de ontwikkeling van de Utrechtse economie. De kwaliteit van het vestigingsklimaat bepaalt of (internationale) bedrijven en instellingen zich hier willen vestigen en zo het Utrechtse economische systeem kunnen versterken. De ROM heeft in 2021 de werkzaamheden overgenomen van Invest Utrecht. De ROM heeft zich onder andere gericht op internationale acquisitie en het stimuleren van de internationale handel (zie 8.1.2). Het International Welcome Center Utrecht Region (IWCUR) heeft ondanks de coronacrisis goede resultaten geboekt in de ondersteuning van internationals in de regio. Op het gebied van de internationalisering van onderwijs en het versterken van de regionale samenwerking hebben wij het IWCUR subsidie gegeven voor het aanstellen van een regisseur.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Concrete resultaatafspraken met de ROM over acquisitie van internationale bedrijven en instellingen. Daarnaast over kennisontwikkeling ten behoeve van het internationaal beleid.		De ROM heeft de volgende resultaten behaald in 2021. 32 buitenlandse bedrijven hebben zich gevestigd of zijn uitgebreid in de regio Utrecht. De bedrijven hebben voor €140 miljoen geïnvesteerd en realiseren 1455 arbeidsplaatsen vanaf het moment dat de bedrijven zich hier hebben gevestigd. De ROM heeft meer dan 150 contacten gelegd met buitenlandse bedrijven. Verder hebben Utrechtse kennisinstellingen en bedrijven zichzelf gepresenteerd in een nationale masterclass. Doel van deze masterclass was om kennis en ervaringen uit te wisselen over (internationale) speerpunten in de regio
Op het terrein van internationaal onderwijs is een regionale samenwerking ontwikkeld		Wij hebben het International Welcome Center Utrecht Region (IWCUR) voor twee jaar een subsidie gegeven om een regisseur internationalisering onderwijs aan te stellen. Eind 2021 is de sollicitatieprocedure gestart. We verwachten dat begin 2022 een regisseur kan worden aangesteld. Een van de taken is om de regionale samenwerking voor de internationalisering van het onderwijs te versterken.
Er zijn concrete resultaatafspraken met het International Welcome Centre Utrecht Region over haar werkzaamheden. Zoveel mogelijk gemeenten maken gebruik van de diensten van het IWCUR.		Het IWCUR heeft conform afspraken de volgende resultaten geboekt. De regiogemeenten Oudewater en Woerden zijn aangesloten, zodat internationale werknemers die daar wonen hun formaliteiten kunnen afhandelen via het IWCUR. Verder heeft het Welcome Center 17 evenementen georganiseerd voor internationals en zijn circa 5000 internationals geholpen met formele regelingen en praktische informatie. Het IWCUR heeft zich ook verbonden met belangrijke maatschappelijke thema's die juist voor internationals relevant zijn, zoals eenzaamheid en meertaligheid. Verder heeft het IWCUR haar internationale contacten verbeterd door een samenwerking aan te gaan met het International Welcome Centre in München.

8.3 Bedrijven en (kennis)instellingen zijn innovatief sterk

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Door innovatieve bedrijvigheid te stimuleren, willen we bereiken dat onze economie concurrerend blijft. We richten ons daarbij op het vinden van innovatieve oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen. Dit hebben we met onze partners vastgelegd in de Regionaal Economische Agenda (REA) die zich richt op de hoofdthema's toekomstbestendige leefomgeving (1), gezonde mensen (2) en waardevolle digitalisering (3). Deze agenda vormt de inhoudelijke basis voor versterking van het regionaal economisch ecosysteem, waaronder de Economic Board Utrecht (EBU) en de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Regio Utrecht. Ook zetten we in op een hecht en effectief ecosysteem voor start-ups en scale-ups. Daarnaast richten we ons vanuit het coalitieakkoord op het MKB, dat voor de uitdaging staat bedrijven toekomstbestendig te maken; denk aan om- en bijscholing van het personeel, verduurzaming en digitalisering.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Bedrijven en (kennis)instellingen zijn innovatief sterk	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	525	735	762	764	-2
Subsidies	6.999	2.396	8.012	6.189	1.823
Materiële lasten	514	447	233	477	-244
Totaal Lasten	8.038	3.578	9.007	7.430	1.577
Baten	-1.413	0	-1.188	-1.487	299
Totaal Baten	-1.413	0	-1.188	-1.487	299
Saldo van baten en lasten	6.625	3.578	7.819	5.943	1.876

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Startups	De toename van het aantal start-ups per jaar.	getal	-		60	PM*
Scale-ups	De toename van het aantal scale-ups en innovatieve bedrijven per jaar in percentage van het totaal aantal start-ups van de voorgaande tien jaar.	%	-		5	PM*
Effect indicatoren						
Geen						

Toelichting op afwijkingen.

* Het aantal (innovatieve) startups en scale-ups in de regio is geen meetbare indicator gebleken. Voor de volgende begroting zal een andere indicator worden opgenomen. Wat we wel kunnen melden is dat er in 2021 1427 startups zijn in de regio Utrecht en Gooi- en Vechtstreek. Met ingang van 2022 brengt ROM Utrecht Regio het aantal startups in kaart op basis van gegevens van Dealroom. Startups worden gedefinieerd als bedrijven die zijn gericht op snelle groei. Deze bedrijven hoeven niet in het verslag jaar te zijn opgericht; ze kunnen al langere tijd bestaan.

Meerjarendoelen

8.3.1 Het startup klimaat is beter met meer innovatieve startups

Toelichting op meerjarendoel

Startup- en scale-up organisaties zijn van belang voor een sterk regionaal ecosysteem. Ze zijn ook belangrijk als toeleverancier voor de ROM. Dat blijkt uit onderzoek dat we eerder in 2020 samen met de gemeenten Utrecht en Amersfoort hebben laten doen. In 2021 zijn we samen met deze organisaties aan de slag gegaan met de aanbevelingen uit dit onderzoek. In 2021 is veel tijd gestoken in onze subsidie aan de startup en scale-up organisaties in verband met het vraagstuk rond al dan niet geoorloofde staatssteun aan deze incubators. Voor 2021 is ondanks vermeende Staatssteun nog eenmalig subsidie toegekend. Voor 2022 en verder is een structurele oplossing voor de financiering in de maak.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Er zijn meer innovatieve startups		Met de ondersteuning door Startup Utrecht (SUU), Dutch Game Garden (DGG) en Utrecht Inc. wordt het ecosysteem voor startups versterkt. De komst van de ROM draagt hieraan bij door het bieden van extra financieringsmogelijkheden voor innovatieve startups. Het aantal (innovatieve) startups in de regio is geen meetbare indicator gebleken. Bovendien is er geen directe relatie te leggen tussen de subsidie van de provincie Utrecht aan de incubators en het aantal startups. Voor de eerst volgende nieuwe begroting (die van 2023) zal een andere indicator worden opgenomen.
Een toegenomen aantal startups heeft toegang tot meer financiering/kapitaal.		Met de komst van de ROM is het groeikapitaal voor startups fors toegenomen. In 2021 zijn 5 succesvolle investeringen gedaan vanuit het Proof of Concept fonds
Er zijn circulaire startups ondersteund		De ROM heeft veel aandacht besteed aan de ondersteuning van circulaire bedrijven en initiatieven, onder andere in de bouw. Dit heeft in 2021 geleid tot een roadmap Circulair Bouwen waarbij de ROM samenwerkt met zo'n 60 bedrijven.
Er is een sterker ecosysteem voor startups in de regio Utrecht met meer onderlinge samenwerking tussen de betrokken organisaties		Met de komst van de ROM is het ecosysteem versterkt. In 2021 is veel aandacht geweest voor de toekomstige samenwerking en financiering van organisaties die startups ondersteunen (incubators).

8.3.2 Er zijn meer scale-ups en innovatieve bedrijven gericht op gezond stedelijk leven

Toelichting op meerjarendoel

De ROM Utrecht heeft in 2021 een enorme groei doorgemaakt. De organisatie is doorgegroeid naar 53 fte, waarmee de meeste vacatures nu zijn ingevuld. In de huidige arbeidsmarkt is dat een flinke opgave. In 2021 zijn er 5 investeringen gedaan vanuit het proof of concept (POC) fonds voor in totaal € 995.000,-. Vanuit het Participatiefonds zijn in 2021 4 investeringen gedaan voor in totaal € 3.080.000. Daarmee zijn de doelstellingen uit het Jaarplan 2021 van de ROM Regio Utrecht bijna gehaald.

Naast deze twee fondsen beheert de ROM de Corona OverbruggingsLeningen (COL) in de regio Utrecht. Deze leningen zijn verstrekt aan startende innovatieve ondernemingen die door corona in de

financiële problemen waren gekomen. De financieringen hebben dan ook een tijdelijk karakter en moeten na een aflossingsvrije periode van 1 jaar in drie jaar afgelost worden. In 2020 en 2021 zijn in totaal 97 leningen verstrekt voor een totaalbedrag van € 20 miljoen. Het geld voor de COL-regeling is beschikbaar gesteld door het Ministerie van EZK in het kader van de Corona steunpakketten.

De ROM heeft in 2021 ook een start gemaakt met het verkennen van 3 ecosystemen waarop de regio Utrecht zich onderscheidt: Health & Life sciences (gezondheid), Earthvalley (duurzaamheid) en digital media (digitalisering). Deze zullen in 2022 verder worden uitgewerkt.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Er zijn meer scale-ups en innovatieve bedrijven gericht op gezond stedelijk leven;		De komst van de ROM draagt bij aan de versterking van het ecosysteem voor scale-ups en innovatieve bedrijven. De ROM biedt ondersteuning, zowel bij samenwerkingsprojecten als bij individuele financieringsmogelijkheden vanuit het Participatiefonds. Dit fonds is door een extra storting door het Ministerie EZK en de regionale partners opgehoogd met €32 miljoen. De provincie heeft hieraan €8 miljoen bijgedragen in de vorm van een agiostorting om als ROM het fonds te voeden. Hiervoor is €2 miljoen uit de Covid Reserve ingezet voor een risicoreservering van 25% in het weerstandsvermogen. Het totaal aantal scale-ups en (innovatieve) bedrijven in de regio is geen meetbare indicator gebleken. Bovendien is er, net als bij de start ups, geen directe relatie te leggen met de bijdrage van de provincie Utrecht aan de ROM. Voor de eerst volgende begroting (die van 2023) zal een andere indicator worden opgenomen.
Er is meer financieringskapitaal beschikbaar voor scale-ups en innovatieve bedrijven		Met de ROM is het groeikapitaal voor scale-ups toegenomen. In 2021 zijn vier succesvolle investeringen gedaan vanuit het Participatiefonds
Er zijn meer samenwerkingsverbanden met scale-ups en innovatieve bedrijven gericht op projecten die een bijdrage leveren aan gezond stedelijk leven		Met de ROM is in 2021 een start gemaakt aan het identificeren en bouwen van regionale economische ecosystemen. Met een scherpe profilering van deze ecosystemen kan Utrecht Regio zich onderscheiden op het gebied van de gezonde mens en een gezonde leefomgeving (gezond stedelijk leven).
Het innovatieve MKB is ondersteund met de MIT-regeling;		In 2021 zijn vanuit de MIT-regeling 42 bedrijven ondersteund met een subsidie voor een haalbaarheidsonderzoek (totaal € 839.000) en 24 bedrijven voor een R&D-samenwerkingsproject (totaal € 2.280.000). Het aantal aanvragen voor de MIT-regeling was veel groter dan het beschikbare budget.
Er is meer labruimte om kennis en innovatie in de LSH-sector aan te jagen;		Het tekort aan laboratoriumruimten in regio Utrecht is groot. Samen met gemeenten (Utrecht, De Bilt, Zeist en Bunnik) en USP-partners (Universiteit Utrecht, UMC Utrecht en Hogeschool Utrecht, stichting USP) is een overzicht opgesteld van locaties in de regio, waar laboratoria zich kunnen vestigen. In het eerste Bestuurlijk Overleg USP (BO-USP, zie ook 8.4.3) hebben de partijen afgesproken

		om het vraagstuk gezamenlijk aan te pakken. Een aantal bedrijven heeft zich in 2021 kunnen vestigen in een TNO-gebouw te Zeist.

8.3.3 De transitie naar een circulaire economie gaat sneller

Toelichting op meerjarendoel

Beleidsvisie Circulaire Samenleving 2050

In juni 2021 is de Beleidsvisie Circulaire Samenleving 2050 door PS vastgesteld. De kern van de circulaire samenleving is slim en spaarzaam omgaan met producten, componenten en grondstoffen om ook toekomstige generaties een welvarend perspectief te bieden. Onderdeel hiervan is een visie op circulaire economie en ondernemerschap, gericht op de ontwikkeling van een innovatief regionaal economisch systeem waarin we koploper zijn in (vernieuwende) ketensamenwerking. Deze visie vormt het kader voor de activiteiten.

Uitvoeringsagenda Circulaire Samenleving 2021-2023

Voor de kortere termijn is de Uitvoeringsagenda Circulaire Samenleving 2021-2023 opgesteld. Hierin zijn voor het programma economie elf activiteiten opgenomen, gericht op onder andere ondernemers, onderwijs, de arbeidsmarkt en werklocaties. Voor een deel van deze acties werken we nauw samen met de ROM.

In 2021 is vooral ingezet op positieve aandacht genereren over de kansen van circulaire economie onder ondernemers. Denk hierbij aan het bieden van een podium aan circulair innovatieve ondernemingen; aan het vinden van de verschilmakers binnen organisaties die de circulaire transitie mogelijk maken; en aan het bieden van behapbare kennisbronnen voor enerzijds de ondernemers die zich oriënterend richten op de circulaire economie en anderzijds de ondernemers die al verder zijn en een vervolgstap willen maken. Hiernaast is een start gemaakt met het in kaart brengen van circulaire ondernemers in de provincie en aan een koppeling tussen de circulaire economie met onderwijs en arbeidsmarkt. Ook is er dit jaar weer een bijdrage geleverd aan de regionale ontwerp challenge circulair bouwen voor MBO studenten. Door de ROM is in samenwerking met ondernemers gewerkt aan een Roadmap Circulair Bouwen. In 2021 is ook verkend hoe circulariteit beleidsmatig een plek kan krijgen binnen het programma Recreatie en Toerisme. Dit is als gevolg opgenomen in het nieuwe programma.

Aandacht voor kansen circulaire economie onder ondernemers

De ROM is onder andere opgericht om business development te stimuleren en innovatieve startende bedrijven middels financiering te ondersteunen. De ROM draagt op die manier bij aan innovatie gericht op het bereiken van maatschappelijke doelen. Een van de concreet genoemde maatschappelijke doelen voor de ROM is het aanjagen van de transitie naar een circulaire economie en samenleving. In 2021 hebben we deze doelstelling met de ROM voor business development uitgewerkt in onder andere de Roadmap Circulair Bouwen. Dit deden we in samenwerking met zo'n 60 bedrijven. Daarnaast hebben we als provincie opdrachten uitgezet om naar inspirerende organisaties en ondernemers te zoeken in de regio. We willen hen een podium bieden en een netwerk vormen waarmee we meer ondernemers kunnen bereiken.

8.4 Er zijn voldoende vestigingsmogelijkheden in aantal en kwaliteit

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Voor een gezonde economische ontwikkeling is een evenwicht tussen vraag en aanbod van vestigingslocaties een belangrijke voorwaarde. Het accent ligt vanwege de schaarse ruimte primair bij een betere benutting en transformatie van de bestaande locaties. Bij de ontwikkeling van nieuwe locaties sluiten we aan bij de lokale behoefte en de toekomstige ontwikkeling van de Utrechtse economie

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Er zijn voldoende vestigingsmogelijkheden in aantal en kwaliteit	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	375	344	357	358	-1
Materiële lasten	148	351	351	343	8
Subsidies	105	0	160	171	-11
Totaal Lasten	629	695	868	872	-4
Baten	-26	-36	-36	-27	-9
Totaal Baten	-26	-36	-36	-27	-9
Saldo van baten en lasten	602	659	832	846	-14

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Intensiteit gebruik bedrijven-terrein	De intensiteit van het gebruik van bedrijventerreinen in aantal arbeidsplaatsen per hectare bedrijventerrein.	getal	86	74	77	76
(On)tevredenheid met reistijd/afstand	Het percentage van medewerkers dat (on)tevredenheid is met reistijd/reisafstand van werknemers. In programma's 5 en 6 zijn indicatoren opgenomen over bereikbaarheid werklocaties: per auto (5/7), per fiets (5/14), per OV (6/6), voor vrachtverkeer (5/17). Deze indicatoren geven inzicht in de mate van vertraging. [Waarden in november 2020 beschikbaar].	%		13% = ontevreden		PM*
Effect indicatoren						
Geen						

Toelichting op afwijkingen.

* Data moet nog worden geleverd vanuit de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA).

Meerjarendoelen

8.4.1 Werklocaties worden intensiever gebruikt en sluiten beter aan bij de marktvraag

Toelichting op meerjarendoel

Inzet op intensivering en verduurzaming bestaande bedrijventerreinen

De ruimte in onze provincie is schaars. Daarom hebben we in 2021 een Statenvoorstel gemaakt waarmee we de Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (hierna: OMU) extra inzetten voor intensivering en verduurzaming van bestaande bedrijventerreinen. Hiervoor is €30 miljoen beschikbaar (verspreid over een periode van vier jaar). Na instemming van Provinciale Staten in september 2021 zijn we gestart met het voorbereiden van de OMU op deze nieuwe, uitgebreide taak. De eerste onderdelen van dit nieuwe governance-model zijn in concept klaar en worden in 2022 verder afgerond. Ook hebben we in 2021 een MKBA (Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse) laten maken van intensivering en verduurzaming van werklocaties. Het betreft een verkennende MKBA die op basis van kengetallen een inschatting maakt van de kosten en baten. De belangrijkste uitkomst is dat intensivering en verduurzaming van bestaande werklocaties een hoog maatschappelijk rendement heeft. In combinatie met gedeeltelijke aanleg van nieuwe bedrijventerreinen levert dit meer rendement op dan het uitsluitend ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen zonder herontwikkeling van verouderde werklocaties.

Kantoorlocaties

Ook kantoorlocaties willen we intensiveren. We zetten in op intensiever gebruik van locaties die naar verwachting in de toekomst ook nog in trek zullen zijn. Daarnaast willen we minder leegstand op diverse minder geschikte locaties. Goede monitoring is nodig om ons beleid en onze acties te bepalen. De kantoormarkt is in beweging. Door Corona en de lockdownmaatregelen zijn meer mensen thuis gaan werken. Veel bedrijven nemen zich nu voor een meer hybridevorm van thuis- en op kantoor werken te introduceren. Daarom hebben we in 2021 een monitor opgesteld met informatie over vraag en aanbod. Afhankelijk van deze informatie gaan we bekijken we of herijking van onze visie op de kantorenmarkt nodig is. In 2011 is door de OMU 11.800m² kantoorruimte getransformeerd naar woningen.

Vitale binnensteden

De vitaliteit van binnensteden, dorpskernen en winkelcentra staat al jaren onder druk door de toename van online winkelen en het daardoor wegvallen van detailhandel. De coronacrisis heeft dit proces in 2021 versterkt en versneld. Hierdoor kwamen ook horeca en andere functies zoals cultuur, recreatie en toerisme in binnensteden en dorpskernen onder druk te staan. In maart 2021 heeft PS een subsidieregeling vastgesteld om gemeenten te helpen om deze problemen aan te pakken. Deze regeling stimuleert samenwerking tussen ondernemers, vastgoedeigenaren en overheid om samen de (langjarige) vitaliteit van een binnenstad, dorpskern en/ of winkelcentrum aan te pakken. Naast de drie pilots die al in 2020 waren gestart, zijn er in 2021 19 aanvragen van gemeenten binnen gekomen. In januari 2022 worden de subsidies beschikt en worden de acties in gang gezet.

Faciliteren nieuwe werklocaties

Er is ook nieuwe ruimte voor bedrijven en instellingen nodig om het vestigingsklimaat aantrekkelijk te houden. Bij mogelijke nieuwe werklocaties kijken we goed naar een aantal vereisten: goed bereikbaar, nabij knooppunten en voorzieningen. Daarnaast moeten nieuwe werklocaties intensief en duurzaam gebruikt gaan worden. Dit hebben we in 2021 vastgelegd in de (kwantitatieve en kwalitatieve) regionale programmeringsafspraken met gemeenten.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Actueel inzicht in de ontwikkeling vraag/aanbod voor voldoende beschikbaarheid in aantal en kwaliteit van werklocaties (bedrijventerreinen, kantoren-, winkellocaties) Dit wordt beoordeeld op basis van een driemaandelijks monitor.		Om actueel inzicht in de vastgoedmarkt te hebben, hebben wij in 2021 een monitor opgesteld. Hierin staat informatie over vraag en aanbod op de markt voor bedrijventerreinen, kantoren en winkellocaties in 2020. In 2022 maken we een actualisatie van deze monitor. De actualisatie zal echter niet driemaandelijks, maar jaarlijks zijn. Driemaandelijks is met de huidige capaciteit en middelen niet haalbaar gebleken. In 2022 maken we ook een

		geactualiseerde behoefteeraming voor bedrijventerreinen en kantoren.
Intensiever gebruik van bestaande werklocaties (toename verhouding arbeidsplaatsen/ha-m2.-vvo)		In 2021 heeft Provinciale Staten ingestemd met extra inzet van de Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (OMU) voor intensivering en verduurzaming van bedrijventerreinen. Voor de komende vier jaar is voor dit doel €30 miljoen gereserveerd. Het betreft een flinke intensivering van onze provinciale inzet. De OMU wordt nu ingericht om deze extra werkzaamheden te kunnen uitvoeren. Hiervoor stellen we een nieuw governance model voor de OMU op met een juridisch kader, uitgewerkte financiën en een vernieuwd werkproces. Dit betekent dat er op dit punt in 2021 nog geen concrete resultaten te zien zijn. Om beter zicht te krijgen op de maatschappelijke kosten en baten hebben we een analyse (MKBA) laten uitvoeren voor de intensivering en verduurzaming van werklocaties. De uitkomst ondersteunt onze beleidsinzet. Intensivering en verduurzaming in combinatie met gedeeltelijke nieuwe uitleg levert maatschappelijk (financieel) meer op dan de gemaakte kosten. Het kengetal waarmee we intensiever gebruik meten, wordt voor het eerst meegenomen in de vastgoedmonitor over 2021 (verschijning naar verwachting medio 2022).
Rapportage van de resultaten van de Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (OMU), in aantallen geïntensiveerd bedrijventerrein en getransformeerde m2 kantoorruimte		In de eerstvolgende rapportage willen we de nieuwe aanpak van de OMU om bestaande bedrijventerreinen intensiever en duurzamer te gaan gebruiken, verwerken. Aangezien de OMU in 2022 start met deze nieuwe activiteiten, zal dat voor het eerst in de rapportage over 2022 zijn.
Opdracht en resultaten Koopstromenonderzoek Randstad, samen met de provincies Noord- en Zuid, via Europese aanbesteding		We zijn in 2021 gestart met de voorbereiding en uitvoering van het Koopstromenonderzoek. De resultaten zijn volgens planning in februari 2022 beschikbaar.
Afgeronde verkenning naar manieren om te verdichten en verduurzamen als regio, samen met gemeenten en met mogelijk extra inzet van de OMU. Dit mondt uit in een voorstel voor financiering		In 2021 hebben PS ingestemd met extra inzet van de OMU op intensivering en verduurzaming van bedrijventerreinen. Daarnaast is in 2021 de eerste cyclus regionaal programmeren vastgesteld. In de regionale programmering is in overleg met de verschillende gemeenten inzichtelijk gemaakt waar de kansen voor verdichting en verduurzaming liggen per bedrijventerrein. Ook is met pilots aangegeven waar de inzet van de OMU kan plaatsvinden. Zie ook programma 1.
De vitaliteit van de binnensteden is versterkt		In 2021 zijn we gestart met een subsidieregeling waarin gemeenten samen met partijen in de binnenstad kunnen werken aan de vitaliteit van binnensteden, dorpskernen en winkelcentra. Door de

		coronamaatregelen was de urgentie van deze regeling extra groot. Inmiddels hebben 19 van de 23 gemeenten die een aanvraag konden indienen dat in 2021 gedaan. Omdat de daadwerkelijke beschikkingen in januari 2022 volgen, is dit niet in de jaarrekening 2021 terug te vinden. De concrete resultaten worden in de loop van 2022, maar vooral in 2023 inzichtelijk. De drie overige gemeenten hebben een pilot doorlopen, waarvoor ze in 2020 subsidie hebben ontvangen. Resultaten van die pilots worden in de loop van 2022 inzichtelijk.

8.4.2 Werklocaties zijn duurzamer (circulair, klimaat, energie, gezondheid) en economisch krachtiger

Toelichting op meerjarendoel

Nadrukkelijker sturen op duurzaamheid

Om voortgang te boeken in de aanpak van maatschappelijke opgaven, kan bij het accommoderen van de juiste vestigingsvoorwaarden het mes aan twee kanten snijden. Bij intensiever gebruik van locaties en bij aanleg van nieuwe werklocaties kunnen we direct ook een slag op het gebied van duurzaamheid maken. Aan de ene kant werken we aan voldoende werklocaties in aantal en kwaliteit, aan de andere kant kunnen we bij intensivering en nieuwe werklocaties een slag op het gebied van duurzaamheid maken. Daarom hebben we hierover in 2021 in de regionale programmering afspraken gemaakt. Daarnaast is verduurzaming van werklocaties een onderdeel van het plan van de OMU dat in 2021 is goedgekeurd door Provinciale Staten. De OMU wil de verduurzaming van bedrijventerreinen stimuleren door vergroening en het versterken van het klimaatadaptief vermogen, de biodiversiteit en de circulariteit en de ontwikkeling van duurzamer nieuw vastgoed.

Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse (MKBA)

Ter onderbouwing van de inzet van de OMU hebben we in 2021 een MKBA laten doen naar intensivering en verduurzaming van werklocaties. Deze MKBA toont aan dat de investeringen in intensivering en verduurzaming vanuit maatschappelijk perspectief te rechtvaardigen zijn. Denk aan minder verlies aan weilanden, een hogere gebruik- en belevingswaarde rond de bestaande terreinen, en minder energie- en brandstofverbruik. Aanvullend bestaat de maatschappelijke meerwaarde uit baten die (nog) niet in euro's uit te drukken zijn, bijvoorbeeld ten aanzien van de biodiversiteit en veiligheid en ondermijning. Daardoor komt de maatschappelijke meerwaarde van intensivering en verduurzaming feitelijk nog hoger uit. Om dit maatschappelijke rendement te behalen is een integrale aanpak nodig, waarbij intensivering wordt gecombineerd met verduurzaming van het bestaande vastgoed. Hiervoor is medewerking van gemeenten en de vastgoedeigenaren essentieel.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Afspraken over verduurzaming van nieuwe en bestaande locaties in de regionale programmering met gemeenten/regio's		In 2021 zijn de regionale programma's van de drie regio's vastgesteld. Hierin hebben we kwantitatieve afspraken vastgelegd over nieuwe bedrijventerreinen en kwalitatieve afspraken opgenomen over de verduurzamingsmogelijkheden en intensivering van bedrijventerreinen. Daarnaast is de verduurzaming van bedrijventerreinen onderdeel van het Statenvoorstel over extra inzet van de OMU waarmee in 2021 is ingestemd. De maatschappelijke meerwaarde van intensivering en verduurzaming van werklocaties is in 2021 aangetoond in een MKBA die we hebben laten doen
We monitoren de vergunningen die gemeenten verlenen bij intensivering		Dit wordt meegenomen in de evaluatie van het regionaal programmeren. Daarom is hier voor 2021

en nieuwbouw op de sturing op de mate van duurzaamheid		nog geen informatie over beschikbaar, maar is er wel aandacht aan besteed in de voorbereiding van de evaluatie bij de duurzaamheidsmaatregelen.
Verkenning van op welke bestaande werklocaties het sluiten van regionale ketens mogelijk is. Daarnaast kijken we wie en wat daarvoor nodig is		In 2021 hebben wij hierop geen voortgang geboekt wegens gebrek aan capaciteit. Het sluiten van ketens is een aandachtspunt van de uitvoeringsagenda Circulaire economie. Dit wordt in dat kader op korte termijn opgepakt en krijgt ook een plek bij de volgende rondes van het regionaal programmeren.
Inzicht in welke werklocaties een rol kunnen vervullen in nieuwe energienetwerken (opslag duurzame energie aan randen van steden)		In 2021 hebben wij hierop geen voortgang geboekt wegens gebrek aan capaciteit. Wel heeft de ROM op verzoek van de provincie in 2021 deelgenomen aan een programmeringstafel georganiseerd door het IPO over waterstof.
We hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van overslagpunten voor gebundelde, schone, stille en zuinige bevoorrading aan randen van steden en kernen		Voor het Utrecht Science Park (USP) en kantorenpark Rijsweerd hebben de Universiteit Utrecht, de Hogeschool Utrecht en wij een plan opgesteld voor duurzame goederenlogistiek. De ambitie is om in 2025 hun goederenvervoer zero emissie te organiseren. Verder werken de organisaties aan een gebiedsgerichte benadering. Daarbij kunnen andere organisaties in het gebied aansluiten om deel te nemen aan duurzame goederenlogistiek. In 2021 is ook gezocht naar een concrete locatie rondom het USP/Rijsweerd, maar die is nog niet gevonden.

8.4.3 Er zijn meer en sterkere interactiemilieus

Toelichting op meerjarendoel

De nieuwe economie draait steeds meer om netwerken, ontmoeten en leren van elkaar. Het creëren van 'interactiemilieus' is hierbij van groot belang. Het gaat dan om goed bereikbare stedelijke locaties met een goed voorzieningenaanbod. In zo'n ecosysteem bestaat een sterke verwevenheid en samenwerking tussen onderwijs, fundamenteel onderzoek, toegepast onderzoek, innovatieactiviteiten van bedrijven en vermarkting van deze innovaties door grote bedrijven, MKB en startups. In 2021 hebben we gewerkt aan het versterken van verschillende interactiemilieus, waaronder het Utrecht Science Park (USP). Samen met onder andere de ROM en de gemeente Amersfoort hebben we stappen gezet in de ontwikkeling van Earthvalley als belangrijk ecosysteem in Utrecht Regio.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Er zijn voor ten minste 3 gebieden provinciale accountmanagers aangewezen		In 2021 zijn voor de gebieden Utrecht Science Park, Lage Weide en Regio Foodvalley accountmanagers benoemd. In 2022 zullen ook voor andere belangrijke locaties/gebiedenthema's accountmanagers worden vastgesteld
Er is met meerdere partijen een convenant opgesteld voor USP dat richting geeft aan de gezamenlijke inspanningen voor de komende 5-10 jaar		Op 22 december 2021 hebben de Universiteit Utrecht, Het UMC Utrecht, de Hogeschool Utrecht, de gemeenten Utrecht, De Bilt, Zeist en Bunnik, stichting USP en de provincie een convenant gesloten. Partijen hebben de gezamenlijke ambitie

		om Utrecht Science Park (USP) te ontwikkelen tot een innovatieve wetenschappelijke en ondernemende gemeenschap. Deze gemeenschap richt zich op een versnelde ontwikkeling van een gezonde en duurzame samenleving op regionaal, nationaal en internationaal niveau. Met het convenant is een bestuurlijk overleg (BO-USP) opgericht, dat twee keer per jaar bij elkaar komt.
De werkorganisatie Parkmanagement Lage Weide is verder uitgebouwd, om hier intensiever gebruik te stimuleren		In 2021 is de organisatie van Parkmanagement Lage Weide verder geprofessionaliseerd en gefinancierd. Deze organisatie kijkt in brede zin naar verbetering van het vestigingsklimaat voor bedrijven op Lage Weide.

8.5 De bezoekerseconomie is sterk en de toeristisch recreatieve structuur wordt beter benut

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

De aanwezigheid van voldoende en kwalitatief hoogwaardige recreatievoorzieningen (vrijtijdsvoorzieningen) bepaalt mede de kwaliteit van de Utrechtse leefomgeving. Wij ambiëren hoogwaardige kwaliteit en voldoende kwantiteit van de recreatievoorzieningen (waaronder terreinen en routes) die goed aansluiten op de voorkeuren van inwoners en bezoekers. De bevolkingsgroei in onze provincie maakt dat ook het aanbod aan recreatievoorzieningen zal moeten groeien.

Er loopt een proces voor een transitie van de bedrijfsvoeringorganisatie Recreatie Midden Nederland waar begin 2021 besluitvorming over wordt verwacht. In gezamenlijkheid met alle deelnemers bekijken we op welke wijze voor de gezamenlijke recreatievoorzieningen beheer, onderhoud, toezicht en ontwikkeling het best georganiseerd kan worden.

De corona-crisis raakt ook de toerisme- en recreatiesector hard. In de herstelfase zetten we waar we kan in op ondersteuning. We willen verder de groei van het toerisme begeleiden en bijdragen aan spreiding van bezoekers.

Begin 2021 willen we een nieuw Programma Recreatie en Toerisme vaststellen. Op basis van dat Programma zullen we ook de indicatoren actualiseren.

Resultaat 2021

Eind 2021 is het nieuwe programma voor recreatie en toerisme vastgesteld. Hoe de provincie de komende jaren gaat bijdragen aan het aantrekkelijker maken van de provincie voor recreatie en toerisme, staat in dit het "[Omgevingswetprogramma Recreatie en Toerisme 2022-2025](#)" (PR&T). Het PR&T is opgesteld in overleg met andere organisaties die betrokken zijn bij recreatie en toerisme. Hiervoor hebben we een co-creatie aanpak gebruikt: samen met betrokkenen hebben we ideeën opgehaald voor het PR&T. Uitgangspunt van het PR&T is dat recreatiegebieden goed bereikbaar en toegankelijk moeten zijn, wandelend of fietsend. Dit houdt bijvoorbeeld in dat de wandel- en fietsverbindingen zo zijn ingericht dat het aantrekkelijk is om vanuit huis te recreëren: het landschap moet 'binnen voetbereik' liggen en de routes naar de recreatieterreinen en -gebieden moeten al een beleving zijn. Ook is er aandacht voor drukte spreiding: kansen om recreanten te verleiden om minder drukke gebieden in hun tochten mee te nemen, moeten worden benut

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

De bezoekerseconomie is sterk en de toeristisch recreatieve structuur wordt beter benut	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	1.088	1.029	1.069	1.069	0
Materiële lasten	3.748	3.984	2.490	3.291	-801
Subsidies	310	2.184	3.942	2.172	1.770
Totaal Lasten	5.147	7.197	7.501	6.533	968
Baten	-12	-4.689	-2.182	-437	-1.745
Totaal Baten	-12	-4.689	-2.182	-437	-1.745
Saldo van baten en lasten	5.134	2.508	5.319	6.096	-777

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie

Prestatie indicatoren						
Spreiding toerisme	Het aantal uitgevoerde (subsidie) projecten op het gebied van spreiding van toerisme. Het gaat niet primair om het binnenhalen van toeristen 'sec'. Spreiding betreft het spreiden van de toeristische en recreatieve druk over de regio.	getal	-		3	5
Effect indicatoren						
Geen						

Toelichting op afwijkingen.

Er zijn geen substantiële afwijkingen.

Meerjarendoelen

8.5.1 Recreatief groen is beter toegankelijk en bereikbaar

Toelichting op meerjarendoel

Samen met het Routebureau en andere partners zoals de landelijke routestichtingen is gewerkt aan het behoud en de versterking van het recreatief hoofdroutenetwerk. De coördinatie van de landelijke routes voor wandelen, fietsen en varen ligt bij de landelijke routestichtingen die hiervoor een meerjarige subsidie ontvangen. De Nieuwe Hollandse waterlinie-icoonroute is in juni gelanceerd.

Routebureau Utrecht

Er is een tussenevaluatie uitgevoerd over het functioneren van het Routebureau. Het eindrapport is vastgesteld in het Bestuurlijk Overleg Routebureau november 2021. In verband met het proces voor het opheffen van RMN wordt gesproken over het plaatsen van het Routebureau bij de provincie. Er loopt een onderzoek naar de mogelijkheden hiertoe. Verder is een verkenning uitgevoerd naar de upgrade van het Fietsroutenetwerk. De rapportage wordt begin 2022 afgerond.

TOP's en optimalisatie routenetwerken

Er is een evaluatie van de Toeristische Overstap Punten (TOP's) door het Routebureau opgesteld, met aanbevelingen voor het verbeteren van kwaliteit en bekendheid. Op basis van deze evaluatie zal in 2022 een toekomstvisie voor de TOP's worden geschreven. Voor de verbeterslag is in het nieuwe Programma Recreatie en Toerisme ook budget gereserveerd. Voor concrete verbeteringen is eind 2021 al één subsidieaanvraag ingediend ten laste van de Uitvoeringsverordening AVP.

Er zijn drie subsidies verstrekt ter optimalisatie van de routenetwerken waarvan bij twee de projectperiode wel geheel betrekking heeft op 2022 (en daarmee ook ten laste gaat van budget uit 2022). De doelstelling wat betreft recreatieve subsidies binnen de uitvoeringsverordening AVP 2021 is daarmee maar deels gehaald. Dit komt mede door de verlate vaststelling op 14 december 2021 van het omgevingsprogramma Recreatie & Toerisme 2022-2025.

Wandelroutenetwerk Utrecht-oost

In maart 2021 is de "Overeenkomst voor realisatie en beheer & onderhoud wandelroutenetwerk Utrecht-oost (Heuvelrug, Regio Amersfoort, Gelderse Vallei)" door alle 13 deelnemende gemeenten en ons ondertekend. Deze mijlpaal is het startsein om tot uitvoering over te gaan.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/realisatiefase-wandelroutenetwerk-utrecht-oost-van-start>

Eind 2021 is een externe projectleider bij AVP aangesteld voor de uitvoering van het project. In het voorjaar van 2022 zal het projectplan voor de uitvoering en de aanleg van het wandelroutenetwerk worden opgesteld. Dit is een vervolg op de eerdere verkenning van het Routebureau Utrecht. Hierbij worden de opgedane ervaringen met het vorig jaar geopende wandelroutenetwerk Kromme Rijnstreek meegenomen.

Het plan van aanpak voor realisatie zal binnenkort aan alle betrokkenen worden gepresenteerd.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Enkele TOP's zijn verbeterd en voorzien van faciliteiten		Dit loopt mede door corona achter op de planning. Voor verbetering van TOP's is 1 subsidieaanvraag eind 2021 ingediend. We hebben het Routebureau Utrecht eind 2021 opdracht gegeven voor een update van 8 TOP's in de gemeente Zeist & Baarn. Deze pilot zal eind maart 2022 worden afgerond.
De aanleg van wandelroute netwerk Oost is afgerond, zodat in de hele provincie een wandelnetwerk beschikbaar is		De aanleg loopt achter op de planning door personele problemen. Eind 2021 is er een externe projectleider aangetrokken. De uitvoering start in 2022.

8.5.2 Recreatievoorzieningen zijn kwalitatief sterker en worden beter gebruikt

Toelichting op meerjarendoel

Transitie RMN en recreatieschappen

Er loopt een intensief proces voor een transitie van de bedrijfsvoeringorganisatie Recreatie Midden Nederland (RMN) en de nieuwe samenwerkingsvorm voor de recreatieschappen. Het proces bleek complexer dan gedacht. Afronding van dit proces in 2021 was daarom niet haalbaar. Wel zijn er belangrijke stappen gezet, leidend tot (gefaseerde) besluitvorming begin 2022. Eind 2021 is door de besturen van de beide schappen een besluit genomen over de nieuwe samenwerking. Afgesproken is dat de recreatieterreinen en paden in eigendom blijven van de schappen om hier in gezamenlijkheid de verantwoordelijkheid voor te behouden. Gezamenlijk is opdracht gegeven te onderzoeken op welke wijze Staatsbosbeheer de werkzaamheden van RMN kan overnemen. De keuze van de besturen is voorgelegd aan de deelnemers, waaronder de provincie. In 2022 volgt de besluitvorming door de deelnemers.

Recreatiegebieden

Voor het tekort aan recreatiegebieden, nu en in de toekomst, wordt binnen het Programma 'Groen Groeit Mee' gekeken naar mogelijke opties. Het vinden van nieuwe gebieden vergt een integrale afweging en moet dus breder bekeken worden dan alleen vanuit recreatief oogpunt. Alhoewel het Programma 'Recreatie om de Stad' is afgesloten, moeten enkele trajecten nog wel afgerond worden. Door ruimtelijke procedures en vacatures is vertraging ontstaan in de uitvoering van de deelprojecten, zoals de aanleg van fietspaden en de overdracht van grond. In de zomernota zijn de begrote baten al naar beneden bijgesteld vanwege de verwachting dat slechts een enkele bouwkaavel verkocht zou worden. Uiteindelijk zijn er in 2021 enkele kavels verkocht, maar heeft nog geen overdracht plaats gevonden.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Een besluit over de organisatie van het beheer en onderhoud van de recreatievoorzieningen en de positie van RMN en uitvoering hiervan		Vanwege de complexiteit is het niet gelukt de besluitvorming over de toekomstige samenwerking en de opheffing van RMN in 2021 af te ronden. Voorstellen vanuit de schappen liggen bij de deelnemers.
Voortgang en afronding van de laatste deelprojecten - fietspaden Reijerscop, Verlengde Meerlop ad en IJsselwetering van het programma Recreatie om de Stad (RodS) dat in 2020 is afgerond.		Het fietspad Verlengde Meerlop ad is in 2021 opgeleverd en opengesteld. Voor de andere fietspaden zijn de gesprekken over realisatie nog gaande. Voor het fietspad Reijerscop loopt de tracéverkenning nog. Voor het fietspad IJsselwetering moeten nog gronden verworven worden.

Afronding onderzoek naar de recreatiebehoefte voor de regio rond Amersfoort, uitvoeringsprogramma is opgesteld en afgestemd met het proces Groen Groeit Mee.		Het onderzoek rondom Amersfoort is afgerond. De uitkomsten zijn meegegeven aan het Programma 'Groen Groeit Mee'.

8.5.3 De samenwerking tussen partners in de regio is sterker

Toelichting op meerjarendoel

In 2021 is vanuit recreatie actief geparticipeerd in diverse overleggen. Met het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug is gesproken over ruiterspaden op de Heuvelrug en over de mogelijkheden om landgoedeigenaren te ondersteunen bij hun mogelijke aansprakelijkheid langs fiets- en wandelpaden. Ook voor het opstellen van het nieuwe Programma Recreatie en Toerisme is uitgebreid gesproken met de partners.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
We nemen actief deel aan de Innovatietafel (overleg tussen overheden en ondernemers in de recreatiebranche), waar we projecten en pilots delen met het doel deze te realiseren, eventueel met financiële ondersteuning vanuit de provincie		Er is in 2021 actief deelgenomen en meegewerkt aan de Innovatietafel Toerisme Heuvelrug. Voor deze innovatietafel is subsidie verstrekt.
Participeren in de overleggen binnen het proces van het Gebiedsakkoord, daar waar het de recreatie en toerisme in onze provincie betreft		Er wordt actief deelgenomen aan de gesprekken binnen en de uitwerking van het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen. Het Gebiedsakkoord betreft Natuur, Water en Recreatie. Voor het onderdeel Recreatie is in 2021 gewerkt aan een Visie Recreatie 2030.

8.5.4 Het bestemmingsmanagement is efficiënter en effectiever

Toelichting op meerjarendoel

De impact van de coronacrisis voor recreatie en toerisme is groot. Door de overheidsmaatregelen hebben veel toeristisch-recreatieve ondernemers voor kortere of langere tijd hun onderneming moeten sluiten voor bezoekers. Zelfs voor de ondernemers die open konden blijven, zoals de vakantieparken, is de impact van COVID groot: het internationaal bezoek droogde volledig op en dit werd slechts beperkt gecompenseerd door nationale bezoekers.

Provinciale Staten hebben besloten extra financiële middelen beschikbaar te stellen voor het herstel van de toeristisch-recreatieve sector. Dit gebeurt vanuit de bestemmingsreserve "COVID flankerend beleid 2021". Met deze middelen heeft de sector het - door hen zelf opgestelde - herstelplan 'Herstelimpuls (zakelijk) toerisme' uitgevoerd en voert deze op sommige onderdelen nog steeds uit. Daarnaast zijn er ter ondersteuning van de sector vanwege de pandemie twee subsidies verstrekt voor de evenementen City of Glass en Mondriaan 150.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/extra-impuls-voor-herstel-van-gastvrijheidssector-regio-utrecht>

Bestemmingsmanagement is een landelijk aandachtspunt. In IPO-verband hebben wij ons gemeld als trekker van dit onderwerp. Hiermee kunnen we de krachten verenigen om tot concrete acties komen, met name gericht op het spreiden van toeristen.

Voor de U-base, de centrale database voor de sector met informatie over het actuele aanbod in de vrijetijdssector, zijn de contracten vernieuwd.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Vaste samenwerking met de destiniatiemarketing-organisaties in de coöperatie		Het onderzoek en de gesprekken over het oprichten van de coöperatie voor de destiniatiemarketing-organisaties loopt nog. We beogen hiermee versterking van de provincie-brede samenwerking. Met name de fiscale uitwerking vergt echter tijd.
We hebben subsidies verstrekt voor de groei en spreiding van het toerisme in de provincie, bijvoorbeeld aan initiatieven in het kader van Ode aan het Landschap		Er zijn subsidies verstrekt voor Visit Utrecht Region, de verhaallijn Kastelen en Buitenplaatsen, Cheese Valley en diverse kleinere projecten. In het kader van de coronapandemie zijn subsidies in het kader van de Herstelimpuls Toerisme verleend.
Faciliteren van de sector met de U-base		Het beheer en onderhoud van de U-base is op orde en de data wordt continue geactualiseerd. Er is een nieuw contract afgesloten om de komende jaren het beheer, onderhoud en ontwikkeling te continueren. Er worden proactief nieuwe partijen toegevoegd die gebruik kunnen maken van de U-base.
Uitwerken en doorontwikkelen van de Druktemonitor Utrecht		De Druktemonitor is beperkt doorontwikkeld. Belangrijkste verandering is de gebruikmaking van resono-data. Hiermee is real-time informatie beschikbaar. De implementatie heeft echter wat langer geduurd, waardoor deze verbetering later beschikbaar kwam. https://www.youtube.com/watch?v=vp1qlv93Yzw

8.5.5 Verblifsrecreatie is vitaler

Toelichting op meerjarendoel

Vitale vakantieparken zijn onontbeerlijk voor kwalitatief goede verblifsrecreatie. De kwaliteit van de verblifsrecreatie staat onder druk door ongewenste permanente bewoning, ondermijning, (sociale) onveiligheid, veroudering en verrommeling van parken. De problematiek vergt een integrale aanpak waarbij we de economische, sociale, woon- veiligheids- en natuuraspecten meewegen en duurzaamheid stimuleren. In 2021 hebben we de aanpak samen met gemeenten en sector verder uitgewerkt in een gezamenlijke aanpak. Op grond daarvan werken we nu aan een concrete verkenning van pilots en laten we onderzoek uitvoeren naar vraag en aanbod.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Rapportage over gezamenlijke vervolgaanpak die leidt tot meer vitale vakantieparken, campings en jachthavens		De vervolgaanpak is dit jaar vastgesteld in de Stuurgroep van provincie en gemeenten en in overleg met de sector.
Pilots voor een vitalere sector en zo nodig transformatie naar een andere bestemming zijn uitgevoerd en financieel ondersteund		Er zijn voor acht parken in 2021 pilots gestart, met financiële ondersteuning van de provincie. Dit gebeurt in en samen met vijf verschillende gemeenten. De pilots moeten leiden tot concreet zicht op kansen en belemmeringen om de vitaliteit van de parken te versterken.

8.5.6 Het zakelijk toerisme is groter en verder versterkt

Toelichting op meerjarendoel

Vanwege de coronapandemie heeft het buitenlandse en binnenlands zakelijk toerisme zeer beperkt plaats kunnen vinden. In het kader van de 'Herstel impuls (zakelijk) toerisme' zijn voor de zakelijke markt ook subsidies toegekend. De subsidies zijn onder andere ingezet voor het Opzetten van een serviceloket voor zakelijk toerisme, voor de collectieve digitale aanpak van de markt, voor zakelijke (inter)nationale campagnes, deelname aan beurzen en het organiseren van een innovatie lab.

Kennisevenementen:

Tot april 2021 konden kennisevenementen gebruik maken van de subsidieregeling kennisevenementen. Dit heeft als doel het stimuleren van wetenschappelijke instellingen om de provincie Utrecht te kiezen als locatie voor de organisatie van hun kennisevenement. Het gaat om kennisevenementen gerelateerd aan gezond stedelijk leven (gezond, groen en slim). De regeling is echter per april gesloten vanwege het opheffen van de Subsidieverordening EBU 2016. In het nieuwe programma Recreatie en Toerisme (PR&T) is de verkenning van een vervangende regeling opgenomen. Vanwege de vertraging van het PR&T en vanwege de gewekte verwachtingen aan de organisatoren is besloten 5 subsidies toe te kennen aan de organisatoren die een aanvraag hebben gedaan op basis van de oude regeling. Deze brengen we ten laste van 2021 als begrotingssubsidie.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Voor dit meerjarendoel zijn geen beoogde resultaten gepland.		Er zijn 5 subsidies toegekend voor het organiseren van kennisevenementen.

Verbonden partijen

Verbonden partij	Doel
Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht NV (OMU)	Doel van de N.V. is het investeren in de onderbenutte werklocaties (lege delen van bedrijventerreinen, verouderde bedrijfsbebouwingen en incurante kantoren) ten einde deze met andere participanten (zoals gemeenten en/of private ontwikkelaars) te herontwikkelen en opnieuw in de markt te zetten.
Plassenschap Loosdrecht e.o.	Dit recreatieschap ontwikkelt, beheert en onderhoudt terreinen voor dagrecreatie en routenetwerken voor wandelen, varen en fietsen in opdracht van provincie en gemeenten.
Recreatie Midden-Nederland (RMN)	Zo goed mogelijk faciliteren van de deelnemende recreatieschappen op het gebied van beleid, onderhoud, financiën en personeelszaken.
Recreatieschap Stichtse Groenlanden (RSG)	Dit recreatieschap ontwikkelt, beheert en onderhoudt terreinen voor dagrecreatie en routenetwerken voor wandelen, varen en fietsen in opdracht van provincie en gemeenten.
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht B.V.	Versterken van de economische structuur van de Regio Utrecht door te investeren in de innovatieve sectoren en maatschappelijke opgaven.

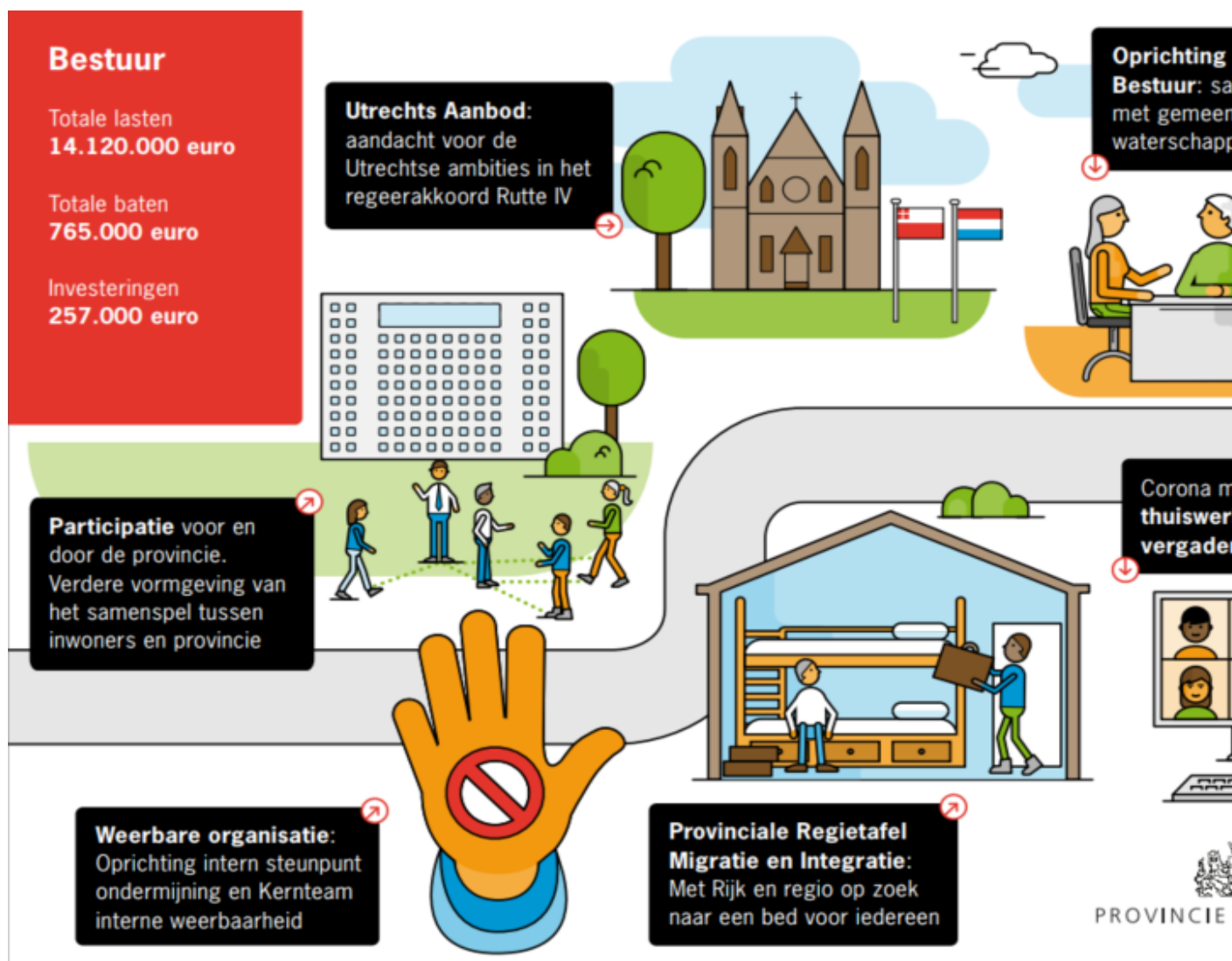
Programma 9. Bestuur

Programmadoel

Toelichting op programmadoel

Provinciale Staten positioneren zich meer vooraan in de beleidsprocessen.

Infographic

Beleids- en meerjarendoelen in één oogopslag

9. Bestuur	Hebben we gedaan wat we voorgenomen hadden?	Zijn we binnen de planning gebleven?	Is de realisatie in lijn met het budget?
9.1 Het provinciebestuur is sterk en duidelijk	●	●	●
9.1.1 De positie van PS is sterker en duidelijker	●	●	
9.1.2 De uitvoering van de rijkstaken (CvdK) is van betere kwaliteit	●	●	
9.1.3 De uitvoering van het dagelijks bestuur (GS) is van betere kwaliteit	●	●	
9.2 Integriteit is een vast onderdeel van het politiek-bestuurlijke- en bedrijfsproces	●	●	●
9.2.1 Integriteit is beter geborgd en het beleid is verder ontwikkeld	●	●	
9.3 De aanpak van ondermijning wordt geïntensiveerd	●	●	●
9.3.1 De ondermijning wordt tegengegaan, de weerbaarheid wordt gestimuleerd en de aandacht voor de wet BIBOB wordt vergroot	●	●	
9.4 In verbinding met de partners, stakeholders en inwoners (via bijvoorbeeld participatie) is het strategisch vermogen van de organisatie groot	●	●	●
9.4.1 Partners worden intensiever bij beleid, programma's en projecten betrokken	●	●	
9.4.2 De dialoog met inwoners en samenwerkingspartners is innovatiever, transparant en overzichtelijk	●	●	
9.4.3 De afstemming met stakeholders en inwoners is frequenter	●	●	
9.4.4 De regionale en lokale journalistiek heeft duurzaam een sterkere positie	●	●	
9.5 De regionale slagkracht is sterk (ook over bestuurlijke grenzen heen)	●	●	●
9.5.1 Er ligt een (gezamenlijke) visie op regiovorming en er wordt conform die visie gehandeld	●	●	
9.5.2 Het beleid voor verbonden partijen is beter en wordt conform uitgevoerd	●	●	
9.5.3 De relatie met de Europese Unie draagt meer bij aan de realisatie van provinciale beleidsdoelstellingen	●	●	
9.5.4 De Staat van Utrecht is van niveau en beter afgestemd op de gebruikers	●	●	
9.5.5 Het strategisch vermogen van de organisatie en lobbykracht is sterker	●	●	
9.6 Gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen functioneren goed conform de wet	●	●	●
9.6.1 De wettelijke toezichtstaak is beter en efficiënter uitgevoerd	●	●	
9.6.2 Verticaal toezicht en horizontale controle zijn aangepast aan de landelijke Agenda Toekomst van het (interbestuurlijk) Toezicht	●	●	
9.7 Concernbrede aansturing op brede thema's is krachtig en effectief	●	●	●
9.7.1 De Sociale Agenda is beter zichtbaar en uitvoerbaar binnen de Provinciale programma's en op een aantal sociale thema's aanvullend op gemeenten en andere organisaties	●	●	
9.7.2 Het ondersteunen van de transitie naar een circulaire samenleving is sterker en meer integraal	●	●	
9.7.3 De transitie naar een klimaatneutrale samenleving wordt concernbreed beter verankerd en gemonitord	●	●	
9.7.4 Het beleid is beter met data onderbouwd	●	●	
9.8 Archiefbewaarplaats en toezicht op informatiebeheer is op orde	●	●	●
9.8.1 Provinciale informatie is beter en duurzamer beschikbaar, toegankelijk en we publiceren actief openbaar	●	●	

Wat heeft het gekost?

9. Bestuur	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	5.910	6.107	6.426	6.183	243
Kapitaallasten	90	108	108	90	18
Materiële lasten	6.273	7.755	7.470	6.011	1.459
Subsidies	1.817	1.212	2.044	1.836	208
Totaal Lasten	14.090	15.182	16.048	14.120	1.928
Baten	-582	-322	-365	-765	400
Totaal Baten	-582	-322	-365	-765	400
Saldo van lasten en baten	13.508	14.860	15.683	13.355	2.328
Stortingen in reserves	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-409	-	-71	-71	-
Saldo van dit programma	13.099	14.860	15.612	13.284	2.328

Mutaties in de reserves

09. Bestuur	Stortingen 2021		Onttrekkingen 2021	
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve Projecten	-	-	-71	-71
Totaal			-71	-71

Investeringsen

9. Bestuur	Toegekend krediet (bruto)	Realisatie t/m 2020	Bijgestelde begroting 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021	Totaal realisatie	Restant krediet
Vervanging dienstauto's	254	-	254	257	-3	257	-3
Totaal	254	-	254	257	-3	257	3-

Toelichting

Betreft aanschaf van 3 elektrische dienstauto's conform PS besluit van 27 januari 2021.

Doelenboom van dit programma

Beleidsdoel		Meerjarendoel	
9.1	Het provinciebestuur is sterk en duidelijk	9.1.1	De positie van PS is sterker en duidelijker
		9.1.2	De uitvoering van de rijkstaken (CvdK) is van betere kwaliteit
		9.1.3	De uitvoering van het dagelijks bestuur (GS) is van betere kwaliteit
9.2	Integriteit is een vast onderdeel van het politiek-bestuurlijke- en bedrijfsproces	9.2.1	Integriteit is beter geborgd en het beleid is verder ontwikkeld
9.3	De aanpak van ondermijning wordt geïntensiveerd	9.3.1	De ondermijning wordt tegengegaan, de weerbaarheid wordt gestimuleerd en de aandacht voor de wet BIBOB wordt vergroot
9.4	In verbinding met de partners, stakeholders en inwoners (via bijvoorbeeld participatie) is het strategisch vermogen van de organisatie groot	9.4.1	Partners worden intensiever bij beleid, programma's en projecten betrokken
		9.4.2	De dialoog met inwoners en samenwerkingspartners is innovatiever, transparant en overzichtelijk
		9.4.3	De afstemming met stakeholders en inwoners is frequenter
		9.4.4	De regionale en lokale journalistiek heeft duurzaam een sterkere positie
9.5	De regionale slagkracht is sterk (ook over bestuurlijke grenzen heen))	9.5.1	Er ligt een (gezamenlijke) visie op regiovorming en er wordt conform die visie gehandeld
		9.5.2	Het beleid voor verbonden partijen is beter en wordt conform uitgevoerd
		9.5.3	De relatie met de Europese Unie draagt meer bij aan de realisatie van provinciale beleidsdoelstellingen
		9.5.4	De Staat van Utrecht is van niveau en beter afgestemd op de gebruikers
		9.5.5	Het strategisch vermogen van de organisatie en lobbykracht is sterker
9.6	Gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen functioneren goed conform de wet	9.6.1	De wettelijke toezichtstaak is beter en efficiënter uitgevoerd
		9.6.2	Verticaal toezicht en horizontale controle zijn aangepast aan de landelijke Agenda Toekomst van het (interbestuurlijk) Toezicht

9.7	Concernbrede aansturing op brede thema's is krachtig en effectief	9.7.1	De Sociale Agenda is beter zichtbaar en uitvoerbaar binnen de Provinciale programma's en op een aantal sociale thema's aanvullend op gemeenten en andere organisaties
		9.7.2	Het ondersteunen van de transitie naar een circulaire samenleving is sterker en meer integraal
		9.7.3	De transitie naar een klimaatneutrale samenleving wordt concernbreed beter verankerd en gemonitord
		9.7.4	Het beleid is beter met data onderbouwd
9.8	Archiefbewaarplaats en toezicht op informatiebeheer is op orde	9.8.1	Provinciale informatie is beter en duurzamer beschikbaar, toegankelijk en we publiceren actief openbaar

9.1 Het provinciebestuur is sterk en duidelijk

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Provinciale Staten positioneren zich meer vooraan in de beleidsprocessen

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Het provinciebestuur is sterk en duidelijk	Rekening 2020	Primaire Bijgestelde begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	1.982	2.086	2.163	1.923	240
Kapitaallasten	90	108	108	90	18
Materiële lasten	5.023	4.511	4.446	3.609	837
Subsidies	923	550	565	648	-83
Totaal Lasten	8.017	7.255	7.282	6.270	1.012
Baten	-373	-252	-245	-598	353
Totaal Baten	-373	-252	-245	-598	353
Saldo van baten en lasten	7.644	7.003	7.037	5.672	1.365

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Een- heid	Streef- waard e	2020 Realisati e	2021 Begroot	2021 Realisati e
Prestatie indicatoren						
Geen						
Effect indicatoren						
opkomst provinciale verkiezinge n (V-11)	De opkomstcijfers van de verkiezingen voor Provinciale Staten weergegeven in % kiezers/stemgerechtigden (2019: 61%).	%		Nvt (geen verkiezin gen geweest)	Nvt (geen verkiezi ngen gewees t)	

Toelichting op afwijkingen.

Er zijn geen substantiële afwijkingen.

Meerjarendoelen

9.1.1 De positie van PS is sterker en duidelijker

Toelichting op meerjarendoel

Ook in 2021 trok de Corona-pandemie een grote wissel op het Statenwerk. Voorbereidende Statenvergaderingen werden hybride gehouden, evenals de commissievergaderingen. Besluitvormende Statenvergaderingen en infosessies waren volledig digitaal. Direct na de zomer konden twee Statenvergaderingen fysiek plaatsvinden, daarna moest dit weer worden teruggedraaid. Inhoudelijk belangrijke zaken waren: de Economische visie, de Omgevingsvisie, het Sportbeleid, de Regionale Energiestrategieën, de Erfgoedstatus van de Hollandse Waterlinie en Limes, de Stikstofproblematiek, de Voedselagenda en het Verstedelijkingsconcept Arnhem Nijmegen Foodvalley.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Digitaliseren Statenzaal en Commissie- kamer is afgerond		Het project om de audiovisuele middelen van de Statenzaal en de Commissiekamer te vernieuwen en te digitaliseren is uitgevoerd en tot oplevering gekomen. Na het oplossen van de laatste restpunten zal het systeem begin 2022 volledig in werking zijn.
Traject Utrechtse Bondgenoten heeft nieuwe impuls gekregen		Ondanks de beperkingen die Corona veroorzaakte, is toch een aanzienlijk aantal activiteiten onder de noemer van Provinciale Utrechtse Bondgenoten georganiseerd. Met als sprekende voorbeelden de dag over Omgevingsgericht werken en de Lezing van dhr. Tjeenk Willink.
Ondersteuning van PS is geoptimaliseerd		De personele uitbreiding van de Griffie is gerealiseerd, waardoor concreet invulling kan worden gegeven aan de gewenste verbeterde ondersteuning van de Staten.
Kennis van en betrokkenheid bij de provinciale politiek is groter, inwoners en vertegenwoordigers van organisaties weten Provinciale Staten beter te vinden en te benutten; onder meer door middel van het ontwikkelen van videomateriaal, duidelijke communicatie vanuit de Staten over de Omgevingsvisie en de uitreiking van de Bakhuis-Wolters-onderscheiding		De eerste uitreiking van de Bakhuis Wolters-prijs heeft plaatsgevonden.

9.1.2 De uitvoering van de rijkstaken (CvdK) is van betere kwaliteit

Toelichting op meerjarendoel

De commissaris van de Koning heeft in 2021 bij de uitvoering van zijn taken specifiek aandacht gehad voor de ontwikkelingen en verbeteringen rondom benoemingsprocedures en burgemeesters, de regionale Regietafel Asiel en Migratie, het Utrechts Aanbod en de viering van 75 jaar vrijheid.

<https://brut-communicatie.foleon.com/provincie-utrecht/jaarverslag-2021/cover/>

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
De commissaris van de Koning besteedt in 2021 bij het uitoefenen van zijn rijkstaken aandacht aan het verhogen van het aantal vrouwen in het burgemeestersambt, aan verbeteringen van de digitale toepassing binnen benoemingsprocedures en aan verdere verbetering van de loopbaanbegeleiding van		De commissaris van de Koning heeft in september 2021 een werkconferentie 'Meer vrouwen in het burgemeestersambt' gehouden. Daarnaast heeft hij zich ingezet voor verbeteringen van de digitale toepassing binnen benoemingsprocedures en aan verdere verbetering van de loopbaanbegeleiding van burgemeesters. De cvdK heeft in zijn rol als voorzitter van de Provinciale Regietafel Migratie en Integratie (PRT)

burgemeesters. Ook zal de cvdK zijn rol als rijksorgaan bij de regionale regietafels vluchtelingen blijven vervullen. In zijn boegbeeldfunctie zal de commissaris zich inspannen voor een Utrechts Aanbod (lobby richting de volgende kabinetsformatie). Verder zal de commissaris mogelijk aandacht besteden aan uitgestelde evenementen rond de viering van 75 jaar Vrijheid.	en de Kopgroep PRT zich intensief ingespannen voor de landelijke en provinciale opgaven om voldoende plekken te organiseren voor de opvang van asielzoekers en de huisvesting van statushouders. De provincie heeft in 2021 ook bijgedragen aan de financiering van (en samengewerkt met) de provinciebrede kansmaker die locaties voor opvang en huisvesting zoekt en verder ontwikkelt. Deze samenwerking was het laatste kwartaal van 2021 extra belangrijk gezien de toenemende vraag. Er hebben in 2021 meerdere activiteiten plaatsgevonden om het Utrechts Aanbod bij de Haagse stakeholders naar voren te brengen. Een van die voorbeelden is het Utrechts Terras in Den Haag. Hier heeft de commissaris onder andere als boegbeeld opgetreden. Ook in 2021 was het voor Utrechtse gemeenten veelal niet mogelijk om de uitgestelde 75 Jaar Vrijheid activiteiten te organiseren. Het jaarlijks vieren en herdenken blijft onverminderd van belang. Het college van gedeputeerde staten heeft de gemeenten laten weten dat ze het ontvangen bedrag Trekkingsrecht 75 Jaar Vrijheid als 'impuls vieren en herdenken' kunnen behouden. Het project 75 Jaar Vrijheid is hiermee afgerond.

9.1.3 De uitvoering van het dagelijks bestuur (GS) is van betere kwaliteit

Toelichting op meerjarendoel

Om de kwaliteit van het dagelijks bestuur te verbeteren, letten we op een heldere verantwoording en het goed onderbouwen van besluiten. Deze punten hebben het afgelopen jaar aandacht gekregen in de collegevoorstellen en werkwijze van het college.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Het college is transparant in haar afwegingen		De onderbouwing bij besluiten is terug te vinden en het college legt daarvoor op verschillende manieren verantwoording af, zoals bijvoorbeeld via de keukengesprekken.
Negatieve besluiten worden actief gecommuniceerd		Alle besluiten van GS, ook de meer gevoelige besluiten, worden zorgvuldig gecommuniceerd en openbaar gemaakt.

9.2 Integriteit is een vast onderdeel van het politiek-bestuurlijke- en bedrijfsproces

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

We zoeken in een vroegtijdig stadium het contact en de dialoog met de betrokken inwoners, gemeenten en organisaties. Afhankelijk van het vraagstuk en de gestelde doelen spreken we een passende vorm van participatie en verantwoordelijkheid af. De uitvoering van ons werk vraagt om maatwerkoplossingen waarbij integriteit van handelen voorop staat. Er komt een fulltime coördinator integriteit in dienst. Deze zal de uitvoering van het integriteitsplan op zich nemen.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Integriteit is een vast onderdeel van het politiek-bestuurlijke- en bedrijfsproces	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	0	87	89	94	-5
Materiële lasten	0	60	20	25	-5
Subsidies	0	0	0	1	-1
Totaal Lasten	0	147	109	120	-11
Saldo van baten en lasten	0	147	109	120	-11

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Afgelegde eed	Het percentage nieuwe medewerkers dat de eed heeft afgelegd.	%	100		100	137
Thematische bijeenkomsten integriteit	Het aantal thematische bijeenkomsten over integriteit dat in een jaar is georganiseerd.	getal	1		1	10
Effect indicatoren						
Geen						

Toelichting op afwijkingen.

Er zijn geen substantiële afwijkingen.

Meerjarendoelen

9.2.1 Integriteit is beter geborgd en het beleid is verder ontwikkeld

Toelichting op meerjarendoel

De regisseur (coördinator) integriteit is in 2021 van start gegaan. In 2021 is er een integraal plan van aanpak ontwikkeld voor integriteit voor de ambtelijke organisatie en de politieke ambtsdragers. Dit is gedaan in samenspraak met het beleid voor de aanpak van ondermijning, zoals beschreven is in het jaarverslag van de CvdK 2020.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting

Dag van de integriteit heeft plaatsgevonden		De week van het vertrouwen en de week van de veiligheid hebben niet plaatsgevonden wegens de Corona maatregelen. Deze worden in een hybride vorm in 2022 georganiseerd op basis van het programma dat ontwikkeld is. Er hebben binnen de ambtelijke organisatie wel verschillende workshop plaatsgevonden voor onder andere nieuwe medewerkers. In maart 2021 heeft er een lezing voor de ambtelijke organisatie en politieke ambtsdragers over integriteit plaatsgevonden, georganiseerd vanuit PUB. Daarnaast zijn er aansluitend workshops morele dilemma-voering georganiseerd.

9.3 De aanpak van ondermijning wordt geïntensiveerd

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Het tegengaan van ondermijning is voor de provincie Utrecht een belangrijke taak. De provincie bevordert dat overheden (gemeenten, provincie, waterschappen, rijk), andere instanties en het bedrijfsleven met elkaar samenwerken om beïnvloeding van de onderwereld in de bovenwereld tegen te gaan. Daarbij werkt de provincie blijvend aan de weerbaarheid van de eigen organisatie en wordt de Wet bibob zo breed mogelijk ingezet

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

De aanpak van ondermijning wordt geïntensiveerd	Rekening 2020	Primaire Bijgestelde begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	79	334	346	348	-2
Materiële lasten	92	200	150	80	70
Subsidies	27	0	92	142	-50
Totaal Lasten	198	534	588	571	17
Baten	-50	0	0	0	0
Totaal Baten	-50	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	148	534	588	571	17

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Ondermijning	Het minimum aantal BIBOB onderzoeken dat de provincie per jaar uitvoert.	getal	20		20	35
Effect indicatoren						
Geen						

Toelichting op afwijkingen.

Er zijn geen substantiële afwijkingen.

Meerjarendoelen

9.3.1 De ondermijning wordt tegengegaan, de weerbaarheid wordt gestimuleerd en de aandacht voor de wet BIBOB wordt vergroot

Toelichting op meerjarendoel

In 2021 zetten we onverminderd in op het tegengaan van ondermijning van de aanjaag- en netwerkfunctie in de regio en het weerbaarder maken van onze eigen organisatie.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Een tweede bijeenkomst voor notarissen en andere spelers in de vastgoedsector		Op 10 september 2021 heeft de tweede bijeenkomst met het notariaat uit Midden-Nederland plaatsgevonden. De bijeenkomst is gezamenlijk met

(eerder uitgesteld door COVID-19-maatregelen)		de provincie Flevoland georganiseerd. De burgemeesters uit Utrecht en Flevoland waren hier onder andere bij aanwezig. Burgemeesters en notarissen hebben elkaar beter leren kennen. De bijeenkomst heeft geleid tot lokale opvolging in diverse gemeenten (onder andere Houten en Rhenen).
Een nieuwe editie in de reeks informatie- en intervisiebijeenkomsten over de wet BIBOB met gemeenten		De provincie neemt samen met de gemeenten in Midden-Nederland actief deel aan een Bibob-leerkring. Deze wordt georganiseerd door het RIEC, waarin het delen en uitwisselen van expertise over de Wet Bibob centraal staat. Diverse gemeenten hebben in 2021 deelgenomen aan Bibob-cursussen die we samen met het RIEC georganiseerd hebben. Daarnaast heeft het Loket Bibob op verzoek diverse gemeenten geadviseerd over beleids- en procesvraagstukken binnen het Bibob-terrein. Het Loket Bibob is zichtbaar en wordt goed gevonden door de gemeenten in Midden-Nederland. Op initiatief van Loket Bibob is het onderling overleg tussen de verschillende provincies structureel georganiseerd in het interprovinciaal overleg Wet Bibob. Het overleg wordt door de provincies als waardevol beschouwd.
Collega's zijn beter in staat signalen van ondermijning te herkennen		In januari 2021 is het Steunpunt Ondermijning opgericht. Dit steunpunt is een klankbord voor medewerkers bij vermoedens van ondermijning en het opvolgen van eventuele signalen. Er is bij verschillende teamoverleggen een presentatie gehouden over ondermijnende criminaliteit. In oktober is, in het kader van de Week van de Veiligheid, intern extra aandacht besteed aan ondermijnende criminaliteit middels een digitale quiz. Hier was veel belangstelling voor. Het Steunpunt Ondermijning heeft samen met diverse afdelingen het Kernteam Interne Weerbaarheid opgericht om de interne weerbaarheid van collega's te vergroten. Ook is in de vernieuwde workshop rondom de ambtseed nu expliciet aandacht voor ondermijnende criminaliteit. Het Loket Bibob is ook in 2021 actief door collega's benaderd wanneer zij een onderbuikgevoel ervoeren of vermoedens hadden dat er misbruik werd gemaakt van een overheidsbeslissing. Het Loket Bibob denkt in deze gevallen actief mee voor een passende oplossing, zoals het doen van aangifte bij vermoedens van strafbare feiten, het uitvoeren van een incidentgericht Bibob-onderzoek of het in kaart brengen van een organisatiestructuur.
Gemeenten zijn weerbaarder, onder meer door de wet Bibob meer te benutten		Steeds meer gemeenten passen actief de Wet Bibob toe en maken hier capaciteit voor vrij. Daar waar capaciteit en middelen bij gemeenten te kort schieten, zoeken gemeenten met elkaar de samenwerking op. Weerbaarheid van gemeenten

		door toepassing van de Wet Bibob komt blijvend aan de orde in gesprekken tussen de commissaris en burgemeesters.
Het aantal BIBOB-toetsen bij subsidies, vergunningen en vastgoedtransacties is toegenomen met ten minste 50%.		Het nieuwe, in december 2020 vastgestelde Bibob-beleid is in het afgelopen jaar geïmplementeerd binnen de bestaande werkprocessen van de vakafdelingen van subsidies, vastgoed en aanbestedingen. Hiervoor zijn met deze afdelingen procesafspraken gemaakt. Hierdoor zijn voor vastgoedtransacties inmiddels zeker 50% meer toetsen uitgevoerd dan vorig jaar. Binnen subsidies en aanbestedingen zijn Bibob-toetsen gepland in geselecteerde regelingen voor begin 2022. Het aantal Bibob-onderzoeken bij vergunningen is ongeveer gelijk gebleven. Deze onderzoeken volgen in principe pas op een vergunningaanvraag bij omgevingsdiensten of ontvangen signalen en zijn hiermee meer vraaggestuurd. In 2022 vindt een evaluatie plaats om te beoordelen of aanvullende interne capaciteit wenselijk is.
Het thema ondermijning is opgenomen in het beleid voor vrijkomende agrarische bebouwing		Ondermijning is aangehaakt bij de aanpak vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) in de provincie Utrecht. De ondermijningsinvalshoek wordt meegenomen in de ontwikkeling van tools, producten en beleid. Een goed voorbeeld hiervan is de provinciale webpagina over vrijkomende agrarische bebouwing waar het tegengaan van ondermijning ook als maatschappelijke opgave staat beschreven.
Minimaal twee aanbevelingen uit de Weerbaarheidsscan van het RIEC zijn uitgevoerd en een Plan van Aanpak om verdere verbeteringen door te voeren is geïmplementeerd		Alle aanbevelingen uit de Weerbaarheidsscan (vertaald in het Plan van Aanpak) zijn ofwel gerealiseerd of worden uitgevoerd. Zo is het Steunpunt Ondermijning gerealiseerd, wordt de weerbaarheid van provinciemedewerkers via het kernteam Interne Weerbaarheid verder gebracht en zijn we begonnen met een screening bij de werving van nieuwe medewerkers bij kwetsbare functies.

9.4 In verbinding met de partners, stakeholders en inwoners (via bijvoorbeeld participatie) is het strategisch vermogen van de organisatie groot

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Voor het vergroten van het strategisch vermogen van de provincie moeten we netwerken verder ontwikkelen en verbinding en samenwerking zoeken met partners, stakeholders en inwoners. Dit zorgt voor een betere positie en vergroot het draagvlak bij het realiseren van gewenste ontwikkelingen. We zetten hiervoor verschillende instrumenten in, zoals werkbezoeken, participatie en lobby. Ook de landelijke inzet van en samenwerking binnen het Interprovinciaal Overleg (IPO) is hierbij belangrijk

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

In verbinding met de partners, stakeholders en inwoners (via bijvoorbeeld participatie) is het strategisch vermogen van de organisatie groot	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	1.501	990	1.026	1.023	3
Materiële lasten	119	1.687	885	270	615
Subsidies	788	0	664	793	-129
Totaal Lasten	2.408	2.677	2.575	2.086	489
Baten	-129	-70	-120	-144	24
Totaal Baten	-129	-70	-120	-144	24
Saldo van baten en lasten	2.279	2.607	2.455	1.942	513

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Geen						
Effect indicatoren						
Geen						

Toelichting op afwijkingen.

Meerjarendoelen

9.4.1 Partners worden intensiever bij beleid, programma's en projecten betrokken

Toelichting op meerjarendoel

In 2021 zijn we actief de dialoog aangegaan. Dit sluit aan bij de gewenste stijl van besturen. Ook de werkbezoeken (door college, commissaris en provinciesecretaris) dragen bij aan netwerken en het opzoeken van de dialoog.

In 2021 hebben we het programma 'Participatie voor en door de provincie Utrecht' vastgesteld. Dit programma kent vier programmalijnen die handvatten bieden om de dialoog aan te gaan met inwoners, hen te betrekken bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid en aan te sluiten bij initiatieven uit de samenleving. Een van de programmalijnen betreft het opstellen van een participatievisie, leidraad en verordening. De visie en leidraad zijn in 2021 opgesteld. Met deze gedeelde visie, uitgewerkt in een praktische leidraad voor ambtenaren, wordt de participatie-aanpak binnen de provinciale organisatie meer eenduidig. De participatievisie wordt begin 2022 aan Provinciale Staten aangeboden ter besluitvorming.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Er hebben 15 tot 20 GS-werkbezoeken plaatsgevonden		In 2021 hebben er 13 werkbezoeken plaatsgevonden. Vanwege de coronapandemie hebben er iets minder werkbezoeken plaatsgevonden dan gepland. Een aantal werkbezoeken zijn uitgesteld en andere werkbezoeken zijn omgezet in digitale ontmoetingen. We zijn hierbij goed in contact met gemeenten en kijken vanuit hun behoefte wat zij met het werkbezoek willen. Er zijn zeven gemeenten en zes organisaties bezocht. In 2022 zetten we erop in om de opgelopen achterstand in te halen.
Er ligt een aanbod aan het nieuwe kabinet		Eind 2020 is in aanloop naar de vorming van een nieuw kabinet het Utrechts Aanbod gepresenteerd. In 2021 zijn er verschillende activiteiten ondernomen om dit Utrechts Aanbod onder de aandacht te brengen: digitaal ontbijt met kandidaat-Kamerleden, felicitaties (op)nieuw gekozen Tweede Kamerleden, Utrechts Terras in Den Haag voor politieke-bestuurlijke stakeholders, aanbieden Utrechts Aanbod aan de informateur, werkbezoeken met Haagse stakeholders en Individuele afspraken met Haagse stakeholders (waaronder met meerdere onderhandelaars). Mede dankzij deze ondernomen activiteiten zijn verschillende aanknopingspunten in het coalitieakkoord van kabinet Rutte IV terug te vinden waar we met het Utrechts Aanbod op kunnen aansluiten. https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/veel-aanknopingspunten-voor-utrechtse-ambities-regeerakkoord
Er ligt een nieuwe participatieverordening		Het rijkswetsvoorstel 'versterking participatie op decentraal niveau' verplicht decentrale overheden tot het opstellen van een participatieverordening. Dit dient ter vervanging van de inspraakverordening. Het rijkswetsvoorstel is in afwachting van behandeling in de Tweede Kamer. Zodra het wetsvoorstel is behandeld door de Kamer, zal een participatieverordening worden opgesteld. De reeds opgestelde participatievisie biedt hier input voor.

9.4.2 De dialoog met inwoners en samenwerkingspartners is innovatiever, transparant en overzichtelijk

Toelichting op meerjarendoel

Het betrekken van inwoners en samenwerkingspartners heeft ook in 2021 aandacht gekregen. Daarbij zijn de verschillende werkwijzen in beeld gebracht en is een handreiking opgesteld.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting

Er is inzicht in de huidige participatie trajecten (aantallen en werkwijzen)		Tijdens het traject van ontwikkeling participatievisie en leidraad bouwen we voort op wat er al is en op de ervaringen rondom participatie. Er is gesproken met veel collega's over ervaringen rondom participatietrajecten, vanuit verschillende disciplines in de organisatie. Hierdoor is een duidelijk kwalitatief beeld ontstaan over de werkwijzen van huidige participatietrajecten. Er is geen inzicht verkregen over precieze aantallen van participatietrajecten (kwantitatief beeld). Hier is geen inzicht in verkregen omdat de prioriteit lag bij het ontwikkelen van een participatievisie en leidraad en niet bij het ontwikkelen van een participatiemonitor.
De huidige participatieve trajecten zijn beoordeeld op effectiviteit		Omdat participatie altijd maatwerk is, is het ingewikkeld om op een uniforme wijze de effectiviteit van participatietrajecten kwalitatief te beoordelen. Dit gebeurt wel binnen de projectopzet van individuele participatietrajecten. Daar biedt de participatieleidraad handvatten voor. Vanuit communicatie en participatie wordt hierin ondersteund.
Er ligt een handreiking om per situatie het juiste middel voor (het voeren van) een effectieve dialoog in te zetten		Vanuit het werkprogramma participatie is er een handreiking opgesteld voor de organisatie, om het samenspel met inwoners vorm te geven. Dit betreft een handreiking om inwoners actief input en invloed te laten leveren bij de provincie.
Op social media reageren we op vragen en opmerkingen		In 2022 starten we met een pilot monitoring en webcare, samen met studenten van de HU. Doel is om de handelingsverlegenheid ten aanzien van reageren op social media te verkleinen en bewust en vaardig hiermee om te kunnen gaan zodat we vaker via online kanalen het gesprek voeren met inwoners.

9.4.3 De afstemming met stakeholders en inwoners is frequenter

Toelichting op meerjarendoel

We hebben in 2021 contact gehouden met onze stakeholders over de wijze waarop we werken in drie verschillende bijeenkomsten.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Vier (reflectie)bijeenkomsten met stakeholders en inwoners		Het College van Gedeputeerde Staten of leden van GS hebben in 2021 (3 reflectie)bijeenkomsten gehouden. • Conferentie Rijnenburg • Livestream GS 'Midtermreview' Open Keukengesprek 'Van A naar B in 2050'

9.4.4 De regionale en lokale journalistiek heeft duurzaam een sterkere positie

Toelichting op meerjarendoel

Een duurzame en sterke journalistiek is van belang voor een goedwerkende democratie.

<https://www.youtube.com/watch?v=PRkm1kOMAfU>

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Voor lokale en regionale media is een handreiking beschikbaar		In 2021 is een rapport met handelingsperspectieven gereed gekomen en in 2022 is de uitvoering voorzien.
n twee regio's zijn vergevorderde initiatieven voor samenwerking		Deze samenwerking kan door partijen zelf geïnitieerd worden. Zij kunnen daarbij gebruik maken van het op te starten mediafonds in 2022.

9.5 De regionale slagkracht is sterk (ook over bestuurlijke grenzen heen)

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

De omvang en samenhang van verschillende maatschappelijke opgaven maken uitvoering ervan steeds complexer. Er is een sterk en wendbaar lokaal én provinciaal bestuur nodig, dat zich richt op het organiseren rondom die opgaven om de regionale slagkracht verder uit te bouwen. Wij zetten samen met de medeoverheden onze schouders eronder.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

De regionale slagkracht is sterk (ook over bestuurlijke grenzen heen))	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Vershil
Personeelslasten	1.432	1.302	1.351	1.343	8
Materiële lasten	390	784	736	535	201
Subsidies	84	0	50	220	-170
Totaal Lasten	1.907	2.086	2.137	2.097	40
Baten	-30	0	0	-23	23
Totaal Baten	-30	0	0	-23	23
Saldo van baten en lasten	1.876	2.086	2.137	2.075	62

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Een- heid	Streef- waard e	2020 Realisati e	2021 Begroot	2021 Realisati e
Prestatie indicatoren						
Europese verkenning -trajecten	Het aantal verkenningstrajecten voor Europese financiering dat jaarlijks wordt uitgevoerd.	getal	12		12	15
Europese financiering	Het aantal aanvragen voor Europese financiering per jaar.	getal	4		4	8
Effect indicatoren						
Geen						

Toelichting op afwijkingen.

Er zijn geen substantiële afwijkingen.

Meerjarendoelen

9.5.1 Er ligt een (gezamenlijke) visie op regiovorming en er wordt conform die visie gehandeld

Toelichting op meerjarendoel

Met het programma Sterk Utrechts Bestuur hebben we aandacht voor het verbeteren van de samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en provincie. Dit programma is in 2021 vastgesteld door Provinciale Staten en er is een start gemaakt met de uitvoering van de vijf programmaliijnen en de instrumentenkoffer. Zo zijn er onder meer verschillende bijeenkomsten georganiseerd voor bestuurders, volksvertegenwoordigers en ambtenaren waarin rollen en verantwoordelijkheden zijn

verkend. Daarnaast zijn de accounthouders bestuurlijke zaken actief bij gemeenten en waterschappen.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Het programma Sterk Utrechts Bestuur is vastgesteld en de uitvoering is gestart.		Het programma Sterk Utrechts Bestuur is vastgesteld door Provinciale Staten en er is een start gemaakt met de uitvoering van de vijf programmalijnen.

9.5.2 Het beleid voor verbonden partijen is beter en wordt conform uitgevoerd

Toelichting op meerjarendoel

Mede naar aanleiding van de uitgevoerde evaluatie Verbonden partijen in 2020, is in 2021 een participatief proces opgestart voor het opstellen van een nieuwe nota. In dit proces zijn ook Statenleden betrokken. De scope van de voorgenomen nota 'Strategisch samenwerken' gaat verder dan die van de huidige nota verbonden partijen. Ook samenwerkingsverbanden die buiten dat formele kader vallen worden in deze nieuwe nota meegenomen.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Een geactualiseerde Nota Verbonden Partijen provincie Utrecht is vastgesteld		De geactualiseerde nota wordt in het eerste kwartaal 2022 ter besluitvorming aangeboden aan Provinciale Staten. In de nota is er oog voor de fasen waarin een samenwerking zich bevindt en welke rollen partners daarin kunnen hebben. Dit is in lijn met het programma Sterk Utrechts Bestuur. Ook is er aandacht voor risicomanagement en het structureel bundelen van de noodzakelijke kennis door middel van een expertisenetwerk. De implementatie van de nota zal in 2022 plaatsvinden.

9.5.3 De relatie met de Europese Unie draagt meer bij aan de realisatie van provinciale beleidsdoelstellingen

Toelichting op meerjarendoel

Om de Utrechtse belangen op de prioritaire dossiers te behartigen, waren we ook in 2021 actief om de Europese actualiteiten in kaart te brengen en hierover te rapporteren (signaleringen). Dit deden we zodat de organisatie goed op de hoogte is van (beleids-)ontwikkelingen en mogelijkheden voor eventuele beïnvloeding in Brussel. Op basis van deze informatie kunnen afgewogen keuzes gemaakt worden over de inzet, samenwerking en vervolgvactiteiten. In 2021 is tevens gestart met het opstellen van EU-kansenkaarten per prioritaire opgave om kansen en risico's eerder in beeld te brengen. Verder is in het voorjaar van 2021 een informatiebijeenkomst georganiseerd over de nieuwe Europese programmaperiode 2021-2027 en zijn we de regionale samenwerking gaan intensiveren.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Signaleren van Europese kansen en bedreigingen op de prioriteiten en aandachtsgebieden van de Europastrategie 2020-2023 waaronder: • EU-kansenkaart voor prioritaire opgaven		Er zijn per prioritaire opgave EU-kansenkaarten opgesteld. Deze zijn besproken met de betrokken teams. Met de EU-aanspreekpunten is de afspraak gemaakt om periodiek de concrete acties voortvloeiend uit de kansenkaarten te bespreken. De voorlichtingsbijeenkomst Europese subsidies is georganiseerd, gevolgd door 8 thema-specifieke

• EU-kennisprogramma voor medewerkers van de provincie • voorlichtingsbijeenkomsten en training(en) over actuele Europese onderwerpen voor de regio		Webinars (356 aanmeldingen). Na positieve evaluatie is begonnen met de ontwikkeling van het EU-kennisprogramma dat onder meer bestaat uit bovenstaande bijeenkomsten en een specifieke EU-leergang 'EU-projectontwikkeling en -beheer'. We verwachten dat de eerste bijeenkomsten in de loop van 2022 zullen worden georganiseerd.
Minimaal 6 keer input geleverd in Europese beleidstrajecten, bijvoorbeeld beleidsevaluaties, consultaties en BNC-trajecten (Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen)		In 2021 waren we betrokken bij het meelezen van en meeschrijven aan: • 50 signaleringen • 6 position papers • 7 consultaties • 10 BNC-trajecten
Twaalf verkenningstrajecten voor Europese financiering		In 2021 hebben we 15 verkenningstrajecten en EU - subsidiescans uitgevoerd, zijn diverse presentaties verzorgd en hebben diverse adviesgesprekken plaatsgevonden.
Vier aanvragen voor Europese financiering		Er zijn 6 Europese subsidie-aanvragen ingediend waarvan er 3 zijn goedgekeurd (New Hyts, Naccelerate, Super). Ook zijn er 2 lopende EDIH aanvragen en 2 EU-projecten in uitvoering (E-Bussed en VVE's).

9.5.4 De Staat van Utrecht is van niveau en beter afgestemd op de gebruikers

Toelichting op meerjarendoel

De staat van Utrecht is voor veel partijen een belangrijke informatiebron, omdat het data en analyses bevat over diverse thema's die samen een beeld geven van het woon-, werk- en leefklimaat van de provincie en de 26 Utrechtse gemeenten. In 2021 is verder gewerkt aan het vernieuwen van de Staat van Utrecht en het vergroten van de bekendheid van de Staat van Utrecht.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
De zesde Staat van Utrecht is verschenen. Alle data en analyses zijn geüpdatet en waar mogelijk aangevuld		In 2021 is de website inclusief analyses volledig vernieuwd en de databank is geactualiseerd. Daarnaast is er een proces in werking gezet om de vernieuwing van de databank te automatiseren. Hierdoor worden de indicatoren in de databank regelmatig automatisch bijgewerkt en zijn deze actueler.
Een nieuwe special is gemaakt en gepubliceerd		De special 'Maatschappelijke impact van de coronapandemie in de provincie Utrecht - Een tussenstand' is gemaakt en online gepubliceerd. De special is via een online lanceringsevent gepresenteerd.
De Staat van Utrecht is meer geraadpleegd (bezoek website en gebruik database) dan voorgaande jaren		Vergeleken met voorgaande jaren is het gebruik van de website toegenomen. Er is een duidelijke piek in gebruik te zien rondom het lanceringsevent op 14 oktober 2021. Er zijn echter niet meer mensen naar

		het lanceringsevent gekomen dan naar de onthulling van de special in voorgaande jaren.

9.5.5 Het strategisch vermogen van de organisatie en lobbykracht is sterker

Toelichting op meerjarendoel

Het strategennetwerk is in oktober 2021 van start gegaan. Als eerste actie is gereflecteerd op de Groeispromg 2040. Vanuit het strategennetwerk wordt gewerkt aan het vergroten/versterken van het strategisch vermogen van de organisatie. Dit gebeurt door in- en externe verbindingen te leggen en de organisatie ontvankelijk te maken voor ontwikkelingen en signalen van buiten (via analyse, duiding en weging). Deelnemers aan het netwerk treden gezamenlijk op als denktank die nieuwe inzichten ontwikkelt, maar zijn ook collectief en individueel aan zet om de inzichten te vertalen naar de eigen domeinen, teams en opgaven.

Ook is met de toegenomen capaciteit op public affairs strategischer omgegaan met de ontwikkelingen in Den Haag en Brussel.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Er ligt een nieuwe Public affairsstrategie 2021-2025.		Op 30 november 2021 is de Public Affairs strategie Den Haag 2021-2025 vastgesteld door GS en vervolgens gedeeld met PS. Deze PA strategie verschaft inzicht in de opgaven van onze provincie. Het laat zien wat wij als provincie nodig hebben om de voorgenomen doelen te bereiken, naast interbestuurlijke samenwerking, belangenbehartiging en communicatie. Naast een agenda voorziet de PA strategie in een verdere doorontwikkeling van de public affairs. Tevens is er aandacht voor de profilering en positionering van onze provincie in Den Haag. De PA is gebaseerd op het coalitieakkoord, de omgevingsvisie, langlopende projecten en programma's (zoals U Ned en het Utrechts Aanbod).

9.6 Gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen functioneren goed conform de wet

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Met interbestuurlijk toezicht (IBT) dragen wij bij aan een sterk en krachtig openbaar bestuur in de provincie Utrecht. We houden zicht op de kwaliteit van naleving van wettelijke medebewindstaken die alle Utrechtse gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen hebben. Dit doen we op de domeinen financiën, informatie- en archiefbeheer, omgevingsrecht (Wabo, erfgoed, monumenten en ruimtelijke ordening) en huisvesting vergunninghouders. We verbinden IBT zoveel mogelijk met projecten uit het Programma Sterk Utrechts Bestuur, gericht op het verbeteren van de kwaliteit van het openbaar bestuur. Hiermee vergroten we de impact van ons toezicht.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen functioneren goed conform de wet	Rekening 2020	Primaire Bijgestelde begroting 2021	Begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	864	847	877	873	4
Materiële lasten	2	63	63	28	35
Totaal Lasten	867	910	940	901	39
Saldo van baten en lasten	867	910	940	901	39

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
IBT - interventie	Het aantal (van totaalaantal) toezichtontvangers waarbij de IBT-interventieladder trede 3 (actief toezicht) of hoger (juridische interventie) voor één of meer toezichtgebieden wordt toegepast.	getal	-		0	1
IBT - preventief financieel toezicht (V-10)	Het aantal (van totaalaantal) gemeenten onder preventief toezicht (verplichte indicator BBV/2019: 1).	getal	-	3	0	3
IBT - thema-onderzoek	Aantal uitgevoerde IBT-themaonderzoeken of reality checks.	getal	-		1	5
Effect indicatoren						
Geen						

Toelichting op afwijkingen.

Er zijn geen substantiële afwijkingen.

Meerjarendoelen

9.6.1 De wettelijke toezichtstaak is beter en efficiënter uitgevoerd

Toelichting op meerjarendoel

We voeren ons toezicht uit op basis van het Beleidskader Interbestuurlijk Toezicht (IBT) 2021-2024 en in lijn met de Agenda Toekomst van het (interbestuurlijk) Toezicht van Rijk, IPO en VNG. Ons streven is om dit met zo min mogelijk toezichtlasten en zo transparant mogelijk voor onze collega-overheden te doen. We zoeken daarbij nog méér de dialoog met degenen op wie wij toezicht houden, zowel via direct contact als via (regio)bijeenkomsten of webinars.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Toezichtbeslissingen op gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen zijn voorbereid en opgesteld, met toepassing van meer maatwerk (quick scans waar mogelijk en verantwoord)		Voor alle IBT-domeinen werden de toezichtbeslissingen voor gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen genomen. Voor huisvesting vergunninghouders zijn dit halfjaarlijkse beoordelingen van alle gemeenten. Voor IBT-omgevingsrecht werden gemeenten die al een aantal jaren op rij met 'voldoet' zijn beoordeeld, via quick-scans getoetst. Voor IBT informatiebeheer werd een aantal gemeenten over een periode van 2 jaar getoetst. Alle toezichtbeslissingen zijn gepubliceerd op de IBT-kaart. Bij de beoordeling van de begrotingen van de gemeenten (financieel toezicht) werd in 2021 extra aandacht geschonken aan de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. Vanuit IBT huisvesting vergunninghouders is in 2021 nauw samengewerkt met de Provinciale Regietafel Migratie en Integratie (PRT) om oplossingen te vinden voor de grote en ingewikkelde opgaven van asielopvang en huisvesting vergunninghouders. Eén ervan is de herverdeling statushouders gemeente Utrechtse Heuvelrug, waarbij deze gemeente extra asielopvangplekken regelt bij het AZC te Leersum. In ruil daarvoor wordt een deel van hun taakstelling overgenomen door de andere Utrechtse gemeenten.
Bijbehorende monitoringstrajecten en interventies zijn uitgevoerd		Als financieel toezichthouder voerden wij in 2021 de monitoringstrajecten uit bij de gemeenten Woudenberg, Montfoort en Vijfheerenlanden die eind 2020 onder preventief toezicht waren gesteld. Met een aantal andere gemeenten zijn in 2021 bestuurlijke gesprekken gevoerd om hun financiële situatie strakker te monitoren. IBT-omgevingsrecht voerden een monitoringstraject uit bij de gemeenten Renswoude, Leusden en Lopik. Datzelfde deed IBT-informatiebeheer bij de gemeente De Bilt. Als toezichthouder huisvesting vergunninghouders werden ambtelijke monitoringsgesprekken gevoerd met de gemeenten Amersfoort, Leusden, Utrecht, Stichtse Vecht, Wijk bij Duurstede en Rhenen.
Bijeenkomsten over relevante onderwerpen die kennisdeling tussen gemeenten stimuleren zijn per toezichtgebied georganiseerd		Verschillende (digitale) bijeenkomsten en kennissessies over toezicht met gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen zijn georganiseerd: een algemene kennissessie over de doorontwikkeling van het IBT (januari 2021), een

		vergelijkbare bijeenkomst toegespitst op IBT omgevingsrecht (januari 2021) en een regio-overleg financieel toezicht met als thema het sociaal domein (juni 2021). Voor IBT informatiebeheer is een kennissessie over ontwikkelingen (digitaal) informatiebeheer georganiseerd (juni 2021).
De IBT-informatieverordening is geactualiseerd		Actualisering van de IBT-verordening is van toepassing op de IBT-domeinen omgevingsrecht en informatiebeheer. Voor omgevingsrecht werden in 2021 de uitkomsten van de (landelijke) werkgroep IBT-erfgoed afgewacht, evenals de (vertraagde) invoering van de Omgevingswet. Voor informatiebeheer zijn in 2021 gesprekken gevoerd met de archiefdiensten om tot maatwerkafspraken te komen. Dit traject wordt in 2022 afgerond, waarna de IBT-informatieverordening in de tweede helft van 2022 wordt geactualiseerd en vastgesteld.

9.6.2 Verticaal toezicht en horizontale controle zijn aangepast aan de landelijke Agenda Toekomst van het (interbestuurlijk) Toezicht

Toelichting op meerjarendoel

In 2021 stelden Gedeputeerde Staten het Beleidskader Interbestuurlijk Toezicht (IBT) 2021-2024 vast, waarin beschreven staat hoe het toezicht op de Utrechtse gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen de komende jaren binnen de provincie Utrecht wordt uitgevoerd. Dit beleidskader sluit aan op een aantal punten uit het landelijke Actieplan Toekomst van het (interbestuurlijk) Toezicht (ATT), zoals: meer uniformiteit in het toezicht, in dialoog zijn met de toezichtontvangers en thematische onderzoeken naast het reguliere systematische toezicht. Samen met dit nieuwe beleidskader vernieuwden wij de IBT-webpagina en stelden wij procesbeschrijvingen op voor de verschillende IBT-domeinen.

In het kader van dit streven naar meer uniformiteit van het IBT, leverden we ook dit jaar inbreng via verschillende landelijke werksessies (waaronder die over het IBT Erfgoed naar aanleiding van het Rapport 'Een lappendeken. Zicht op toezicht door provincies').

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Thema-onderzoeken op de verschillende toezichtgebieden (in elk geval omgevingsrecht en informatiebeheer) zijn voorbereid en uitgevoerd		Op het IBT-domein omgevingsrecht troffen wij, in afstemming met de toezichtontvangers, voorbereidingen voor het themaonderzoek constructieve veiligheid. Daarnaast is getoetst of de aanbevelingen uit het rapport brandveiligheid in zorginstellingen (thema-onderzoek afgerond in 2020) worden opgevolgd. Op verzoek van BZK voerden wij in 2021 het (beknopte) themaonderzoek brandgevaarlijke gevels uit. Vanuit financieel toezicht zijn (als onderdeel van het Programma Sterk Utrechts Bestuur) bij de gemeenten Lopik, Montfoort, Utrechtse Heuvelrug en Woudenberg financiële scans uitgevoerd. Met deze scans, die plaats vonden in de eerste helft van 2021, beogen we de gemeenten te ondersteunen en bij te dragen aan hun (financiële) slagvaardigheid.

		Op het domein IBT-informatiebeheer is geen themaonderzoek uitgevoerd. Dit komt door tijdelijk capaciteitsgebrek in het IBT-cluster.
Het (landelijk) Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader Gemeenschappelijke Regelingen is vastgesteld en ingevoerd		Het geplande (landelijk) Gemeenschappelijke (financieel) Toezichtkader Gemeenschappelijke Regelingen (GTK) is opgesteld en lag eind 2021 ter afstemming bij het ministerie van BZK. Naar verwachting wordt dit GTK in het eerste kwartaal van 2022 vastgesteld door de colleges van GS van alle provincies.
IBT-taak digitale toegankelijkheid overheid is ingevoerd		De Wet digitale overheid (Wdo) is in 2021 niet in werking getreden, naar verwachting zal dit medio 2022 gebeuren. Dit is de reden dat deze IBT-taak in 2021 nog niet is ingevoerd. In het wetsvoorstel is een expliciete toezichtsoverdracht voor GS opgenomen. In 2021 zijn er door de provincies en IPO gesprekken gevoerd met BZK over de gevolgen van deze Wdo voor onze toezichtrol en leverden we inbreng via een landelijke werkgroep. Op basis van de uitkomsten worden in 2022 eventueel de IBT-organisatie, inhoud en werkwijze van deze nieuwe IBT-taak voorbereid.

9.7 Concernbrede aansturing op brede thema's is krachtig en effectief

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Een aantal ambities geldt voor de hele organisatie. Het gaat dan om opgaven die organisatiebreed raken aan veel verschillende beleidsprogramma's. Om inzicht in de voortgang van deze opgaven te geven zijn aparte doelstellingen opgenomen. Het apart benoemen van deze brede thema's maakt de concernbrede aansturing krachtig en effectief

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Concernbrede aansturing op brede thema's is krachtig en effectief	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	0	374	485	485	0
Materiële lasten	-15	450	1.170	791	379
Subsidies	-4	0	0	32	-32
Totaal Lasten	-20	824	1.655	1.309	346
Saldo van baten en lasten	-20	824	1.655	1.309	346

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Geen						
Effect indicatoren						
Emissie broeikasgassen (V-2)	De totale emissie broeikasgassen in absolute aantallen.	ton CO2	PM		PM(1)	

[1] Voor deze indicator is het niet mogelijk om streefwaarden te benoemen, omdat de invloed van de provincie Utrecht hierop zeer klein is. De jaarlijkse emissie van broeikasgassen worden vermeld in het jaarverslag.

Toelichting op afwijkingen.

Meerjarendoelen

9.7.1 De Sociale Agenda is beter zichtbaar en uitvoerbaar binnen de Provinciale programma's en op een aantal sociale thema's aanvullend op gemeenten en andere organisaties

Toelichting op meerjarendoel

Het beleidskader en het uitvoeringsprogramma van de Sociale Agenda zijn in Q4 2021 aangeboden aan GS. Het uitvoeringsprogramma wordt definitief vastgesteld nadat de Staten akkoord gaat met het beleidskader. In 2021 is ook uitvoering gegeven aan de moties zoals 'Utrecht regenboogprovincie PS2018 M35', 'Van inspireren kun je leren PS2020 M08' en 'aanpak discriminatie en racisme in sport P2021 M36'.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting

Er is een Sociale Agenda vastgesteld, inclusief een uitvoeringsplan met een doorkijk naar projecten en acties in de jaren 2021-2023		Het beleidskader en de concept Uitvoeringsagenda van de Sociale Agenda zijn in Q4 2021 aangeboden aan en akkoord bevonden door Gedeputeerde Staten en n.a.v. de bespreking in de Commissie BEM wordt het aangescherpte beleidskader in Q1 2022 aan de Staten voorgelegd. De Uitvoeringsagenda van de Sociale Agenda wordt door GS vastgesteld nadat de Staten akkoord heeft gegeven op het beleidskader.
De Sociale Agenda is bekend en zichtbaar in de organisatie		In 2021 is uitvoering gegeven aan de moties zoals 'Utrecht regenboogprovincie PS2018 M35', 'Van inspireren kun je leren PS2020 M08' en 'aankpak discriminatie en racisme in sport P2021 M36'. Vooruitlopend op vast te stellen Uitvoeringsagenda van de Sociale Agenda zijn in 2021 een aantal activiteiten en projecten voorbereid en zijn opgestart. Zo hebben samenwerkingspartners zoals Art1 MN en IederIn meegewerkt aan de invulling van de Sociale Bril. Dit is de basis van het Beleidskader van de Sociale Agenda. In 2022/2023 wordt de Sociale Bril geïmplementeerd en doorontwikkeld door in diverse programma's de Sociale Bril toe te passen. De aankpak voor een veilig en sociaal schoolklimaat voor LHBTI (SchoolsOUT in de provincie Utrecht) is ook gestart in 2021 en geeft hiermee uitvoering aan de motie 'Utrecht regenboogprovincie'. Deze aankpak wordt ook onderdeel van de Uitvoeringsagenda en wordt verder uitgewerkt in 2022 en 2023. In 2021 is ook in de ambtelijke organisatie aandacht geweest voor Orange the World (25 november t/m 10 december) en Coming Out Day (10 oktober).
Er zijn sociale dialogen georganiseerd om een netwerkontwikkeling in gang te zetten, te inspireren, aan te jagen en te ondersteunen		Voor het ontwikkelen van de Sociale Bril zijn 15 bijeenkomsten met internen en externen georganiseerd waaruit netwerken zijn ontstaan die in 2022 verder worden vormgegeven. Daarnaast wordt ook actief deelgenomen aan netwerkbijeenkomsten zoals Provinciaal regenboogoverleg met de 12 provincies. Ook wordt onderzocht hoe we een provinciaal netwerk met gemeenten in het kader van toegankelijkheid (op basis van het VN Verdrag Handicap) verder vorm kunnen geven.

9.7.2 Het ondersteunen van de transitie naar een circulaire samenleving is sterker en meer integraal

Toelichting op meerjarendoel

Op 2 juni 2021 is de beleidsvisie Circulaire Samenleving 2050 vastgesteld door Provinciale Staten. Intern is daarnaast gewerkt aan: de verschillende circulaire activiteiten die benoemd staan in de Uitvoeringsagenda Circulaire Samenleving, aan organisatie brede bewustwording van de opgave en aan het ontwikkelen van meer handelingsperspectief van de provincie. Ook de samenwerking met andere overheden, onderwijsinstellingen, het bedrijfsleven en stichtingen is in 2021 voortgezet, met bijzondere aandacht voor regionaal circulair inkopen, monitoring van circulariteit en het regionale bestuurlijke netwerk.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Volgt aan de hand van de uitvoeringsagenda		In 2021 is organisatie breed gewerkt aan circulaire activiteiten die benoemd staan in de Uitvoeringsagenda Circulaire Samenleving. De voortgang van deze activiteiten is in Q4 van 2021 geëvalueerd en wordt in Q2 2022 aan PS voorgelegd samen met de geactualiseerde uitvoeringsagenda. Uit de evaluatie blijkt dat de organisatie hard werkt aan de uitvoering van de agenda, maar nog niet alle beoogde punten behaald zijn. Een uitgebreid overzicht hiervan volgt in het evaluatierapport dat in Q2 2022 aan de Staten wordt voorgelegd.

9.7.3 De transitie naar een klimaatneutrale samenleving wordt concernbreed beter verankerd en gemonitord

Toelichting op meerjarendoel

In 2021 heeft de Provincie een Klimaatmonitor gebouwd waarin de huidige en historische uitstoot van broeikasgassen per sector in kaart zijn gebracht. Dit biedt de organisatie relevante data om beleidskeuzes te maken. Alle broeikasgassen worden in de monitor omgerekend in CO₂. Alle uitstoot die hierbij wordt gemeten is daarom net als in het landelijke Klimaatakkoord uitgedrukt in CO₂-equivalenten. In het vierde kwartaal van 2021 is conform planning de monitor opgeleverd en daarmee zijn de eerste inzichten beschikbaar. In 2022 completeren we de monitor en breiden hem stapsgewijs uit. Ook is eind 2021 het eindrapport Preliminary Climate Solutions Assessment (december 2021) van Drawdown Europe Research Association (DERA) opgeleverd. Dit Drawdown-rapport omschrijft welke sectoren (Industrie, Landbouw & Landgebruik, Elektriciteit, Gebouwde omgeving, Mobiliteit) op welke manier bijdragen aan klimaatimpact en wat het potentieel is van verschillende Drawdown-oplossingen om de broeikasgasemissies te reduceren. In het Drawdownrapport zijn 19 kansrijke oplossingen voor de Provincie Utrecht beschreven. Deze oplossingen past de provincie nu al grotendeels toe en worden dan ook in 2022 in de Klimaatmonitor verwerkt. Het inzicht in het reductiepotentieel dat het Drawdownrapport geeft, in combinatie met het beeld dat we nu hebben op CO₂-uitstoot, maakt dat er nu een waardevolle basis is van waaruit de Provincie vervolgacties op het gebied van CO₂-reductie kan formuleren.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Er is een eerste monitoringsrapportage opgeleverd		De monitor brengt de huidige en historische stand van de CO ₂ -reductie in beeld. De monitor is gereed en opgeleverd

9.7.4 Het beleid is beter met data onderbouwd

Toelichting op meerjarendoel

Met het programma Slimmer met Data wil de provincie Utrecht de maatschappelijke opgaven en het beleid meer baseren op en onderbouwen met data. Het programma begeleidt dataprojecten uit verschillende domeinen in data gedreven werken. Hierbij staan leren en experimenteren voorop. Deze projecten noemen we etalageprojecten. Daarnaast vinden er in de lijn en andere programma's ook dataprojecten plaats, zoals binnen Circulaire Samenleving, (Slimme) Mobiliteit, Gezonde Leefomgeving en Versnelling Woningbouw. Dit noemen we zusterprojecten.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
Een Innovatieproces Digitale Innovatie is vastgesteld en we hebben een vervolg implementatie voorgesteld om de 'koploperdeals' met experimenten te ondersteunen		De doelen van het programma Slimmer met Data zijn bewustwording van de kansen en mogelijkheden die data bieden en het opdoen van kennis en vaardigheden om met data om te gaan. De belangrijkste doelgroep is de beleidsmaker in de domeinen. Het programma zal de maatschappelijke opgaven ondersteunen. Het uitvoeringsplan voor Slimmer met Data is in 2021 vastgesteld. Hierin hebben we drie sporen benoemd, namelijk: 1. Etalageprojecten begeleiden in het data gedreven werken door te leren en te experimenteren. Met deze projecten willen we vervolgens collega's in de organisatie inspireren en de bewustwording van de voordelen van het data gedreven werken vergroten. 2. Kennis delen en vergaren; 3. Verankering van data gedreven werken in onze werkprocessen. Een belangrijk onderdeel van de etalageprojecten is het gebruiken van verschillende instrumenten (zoals een vast werkwijze om data-projecten op te starten of om ethische vraagstukken bespreekbaar te maken), het samenwerken in multidisciplinaire teams en het vastleggen en delen van leerpunten en uitdagingen.
Het uitvoeringsplan 2021 – 2022 is vastgesteld en daarin is opgenomen hoeveel 'koploperdeals' per jaar zijn uitgewerkt		In het uitvoeringsplan 2021-2022 van Slimmer met Data is vastgesteld dat er jaarlijks maximaal vijf etalageprojecten worden opgestart. Dit zijn o.a.: - De Druktemonitor; - Trendanalyse Brede Welvaart - Dataspeeltuin Subsidies; - Dashboard OV - Clusteranalyse Energietransitie, waarin de woningvoorraad wordt ingedeeld op basis van hun kenmerken om de woningen te verduurzamen. Per etalageproject worden experimenteer- en leervragen geformuleerd. Naast de uitvoering van de etalageprojecten is de communicatie hierover zeer belangrijk. Dit doen we onder andere via Datadorp, een evenement voor medewerkers van de provincie Utrecht, waarin collega's in korte sessies hun data-projecten

		presenteren om collega's te inspireren en kennis te delen over wat werkt en wat niet.
We hebben invulling gegeven aan het uitvoeringsplan en het afgesproken aantal 'koploperdeals'		In 2021 is het programma dus gestart met vijf etalageprojecten: Druktemonitor, Trendanalyse Brede Welvaart, Dataspeeltuin Subsidies, Dashboard OV en Clusteranalyse Woningen Energietransitie. In november heeft de eerste editie van Datadorp plaatsgevonden, waarin collega's middels inspiratiesessies en workshops geïnspireerd raakten door de mogelijkheden die data bieden. Ook heeft Slimmer met Data verschillende trainingen en informatieve Webinars georganiseerd. Onder andere een Webinar over de ethiek kant van het werken met data (Deugdelijke Datapraktijken, door de Universiteit Utrecht) en over correcte en misleidende weergaven van grafieken (De Perfecte Grafiek, van Michiel Dullaert).
De volgende innovatie experimenten uit 2020 zijn afgerond: Taggen en Gamen, Snuffelfiets/Fietsend Meetnet en Slimme Participatie		Deze innovatie experimenten (pilots) uit 2020 zijn in 2021 in samenwerking met andere overheden, onderwijsinstellingen, het bedrijfsleven en stichtingen uitgevoerd. De Universiteit Utrecht (UU), de Hogeschool Utrecht (HU) het RIVM, een aantal gemeentes, ondernemers en (burger)gemeenschappen in de regio (o.a. Utrecht, Amersfoort en Zeist) zijn hierin partner geweest. De pilots zijn uitgevoerd en afgerond in samenwerking met de andere opgaven en programma's van de provincies (m.n. Gezonde Leefomgeving en Smart Mobility). Een aantal pilots is gepresenteerd in de Data en Kennis Hub (DKH), van het programma Gezonde Leefomgeving. Voor het onderdeel Slimme Participatie zijn de volgende pilots uitgevoerd: Pilot Globe is een innovatieproject om met mobiele sensoren data over luchtkwaliteit te verzamelen en hieraan de subjectieve ervaring van inwoners te koppelen ('Ervaart u de lucht hier als schoon?'). De pilot is aan GS lid Gezond Stedelijk Leven en breder in de organisatie gepresenteerd en is in de Data en Kennis Hub (DKH) verder overgenomen Pilot Mees is een Innovatieproject om beleving van mensen te verzamelen met mobiele sensoren. Het heeft betrekking op luchtkwaliteit en is uitgevoerd met deelname van gezonde leefomgeving en mobiliteit. De pilot is vervolgd in de DKH en Smart Mobility. Voor het onderdeel Taggen en Gamen zijn er geen pilots uitgevoerd. De pilots zijn in 2020 afgerond en overgedragen aan de staande organisatie. De volgende pilots zijn afgerond: Met de pilot 'Utrecht in Vogelvlucht' is met Landschap Erfgoed Utrecht (programma Erfgoed)

		beeldmateriaal gedigitaliseerd en beschikbaar gesteld aan de gemeenschap en die laten taggen en verrijken, Voor de pilot Koude Oorlog is samen met team Cultuur en Erfgoed gewerkt aan crowdsourcing; het met behulp van inwoners foto's van vliegbasis Soesterberg verzamelen, digitaliseren en delen. Voor de pilot 'Erfgoed gezocht' is samen met team Cultuur en Erfgoed digitale kaarten, gericht op de grafheuvels, aan publiek beschikbaar gesteld. Met het innovatieproject 'Snuffelfiets/Fietsend Meetnet' kan je met behulp van mobiele sensoren over luchtkwaliteit verzamelen en verwerken. Vanuit het domein Mobiliteit en programma Gezonde Leefomgeving is deze pilot in de provincie Utrecht gehouden. Begin 2021 is er een afsluitend evenement gehouden, waar de gedeputeerde van Gezonde Leefomgeving aanwezig was. Deze pilot kwam ook ter bespreking in de Data en Kennis Hub (DKH) vanuit Gezonde Leefomgeving. Video's van het evenement kan je terug zien via www.provincie-utrecht.nl/snuffelfiets
Er is vervolg gegeven aan de werkconferentie Democratische Duiding van Data en vervolgafspraken zijn in uitvoering genomen		Als opvolging van een eerdere bijeenkomst, is eind 2020 een informatiesessie gegeven aan de leden van de Provinciale Staten over de Digitale Routekaart Slimcity 2025. Daarna zijn de Provinciale Staten in 2021 via de Planning- en Controlcyclus regelmatig op de hoogte gehouden over Slimcity 2025. De ethische kant van data is ook tijdens de informatiesessie besproken. Hierdoor is een werkgroep met de naam 'Data en Ethiek' ontstaan, waar leden van Provinciale Staten, een gedeputeerde en ambtenaren aan deelnamen. Halverwege 2021 is het boekwerk 'De democratische duiding van data. Een open kijk op data, algoritmen en ethiek vanuit het 'midden bestuur' gepubliceerd door De Waag en provincie Utrecht. Jaring Hiemstra heeft voor het IPO (Interprovinciaal Overleg) het boek 'De moderne digitale provincie' geschreven. Hierin zijn dezelfde vragen uitgelegd die de werkgroep ook heeft. Namelijk over welke rol over digitalisering (en dus ook over data) de provincies innemen. Dit boek is sinds 2021 als uitgangspunt gekozen, wat verder vanuit de lijnorganisatie wordt opgepakt. Ook wordt hierover verslag uitgebracht via de standaard rapportagelijnen.

9.8 Archiefbewaarplaats en toezicht op informatiebeheer is op orde

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

We starten in 2021 met de invoering van de Wet open overheid (Woo). Actieve openbaarheid heeft in de Woo (artikel 2.4) een nauwe relatie met informatiebeheer. De provinciearchivaris bij Het Utrechts Archief (HUA) heeft op basis van de Archiefwet 1995 twee wettelijke taken: toezicht houden op het informatiebeheer bij de provinciale organisatie en haar samenwerkingsverbanden, en beheren van historische archieven die in de provinciale archiefbewaarplaats bewaard worden. Het toezicht heeft verbinding met het programma Samenwerken en Dossiers en het strategisch informatiebeheer overleg (SIO) van de provincie. De beleidsdoelen van HUA voor de provincie zijn uitgewerkt in het meerjarenbeleidsplan van HUA voor 2021-2024

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Archiefbewaarplaats en toezicht op informatiebeheer is op orde	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	52	87	89	94	-5
Materiële lasten	662	0	0	672	-672
Subsidies	0	662	673	0	673
Totaal Lasten	714	749	762	766	-4
Saldo van baten en lasten	714	749	762	766	-4

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Actief openbaar publiceren	Aantal documentcategorieën onder artikel 3.3 Wet open overheid, waarvoor de PU de procedures en voorzieningen gerealiseerd heeft om actief openbaar te publiceren.	getal	11 (totaal)		2	2
Beheren en delen provinciale organisatie	Aantal teams dat de vernieuwde werkwijze voor het beheren en delen van provinciale informatie heeft doorgevoerd, zoals gemonitord onder de roadmap Samenwerken en Dossiers (archivering by design).	%	100		50	50
Effect indicatoren						
Geen						

Toelichting op afwijkingen.

Er zijn geen substantiële afwijkingen.

Meerjarendoelen

9.8.1 Provinciale informatie is beter en duurzamer beschikbaar, toegankelijk en we publiceren actief openbaar

Toelichting op meerjarendoel

Overheidsinformatie moet vindbaar, beschikbaar, interpreteerbaar, authentiek en volledig zijn. Daarnaast moet informatie die vernietigd moet worden, ook daadwerkelijk worden verwijderd uit de systemen en de opslag. In de huidige digitale informatiehuishouding hebben vrijwel alle medewerkers in de organisatie een rol in het opslaan en bewaren van informatie. Dat vraagt om een grotere betrokkenheid, bewustwording en verantwoordelijkheid van alle medewerkers.

Archiveren vereist dat de werkprocessen en de daarbij gebruikte informatiesystemen daarop worden ingericht. Dat moet zodanig worden gedaan dat de archiefwaardige informatie die voortkomt uit de werkprocessen duurzaam toegankelijk is. De maatregelen die daarvoor nodig zijn, bepaal je het beste op het moment dat de werkprocessen worden ingericht en de bijbehorende informatiesystemen worden ingekocht of worden aangepast.

Beoogd resultaat 2021	Status	Toelichting
De kwaliteit van het (digitale) informatiebeheer binnen de provinciale organisatie is verbeterd, concreet: metadata, ordening en overzicht zijn structureel verbeterd; het strategisch informatiebeheer overleg (SIO) is verder verankerd in het provinciaal informatiebeleid; de Archiefverordening en het Besluit Informatiebeheer zijn geactualiseerd; het proces voor rechtmatige vernietiging van dossiers is weer in werking; de periodieke 'hotspotmonitor' is in werking gezet.		Er is een generiek metadata schema op basis van nationale standaarden en normen vastgesteld. Het metadata schema is toegepast op SharePoint-sites en in het nieuwe archiveringssysteem. In het SIO hebben we vooral geïnvesteerd in de verbetering van de informatiehuishouding op de werkvloer. In overleg met het SIO is de vernieuwing van de huidige Archiefverordening en het Besluit informatiebeheer naar 2023 verschoven, om deze in lijn te kunnen brengen met de vernieuwde Archiefwet. Het proces van archiefvernietiging was al voor 2021 vastgesteld, maar moet eind 2021 nog wel in de taakuitvoering worden ingebed. De uitvoering hiervan is door personeelstekort nog niet op orde. Door personeelstekort is er nog geen hotspotmonitor opgesteld. Wel hebben we geparticipeerd in de werkgroep 'Hotspot coronamaatregelen' met onder andere gemeente Utrecht, VRU, GGDrU en Het Utrechts Archief.
De directe relatie van actieve openbaarheid met informatiebeheer is gerealiseerd en bestendig.		De Wet open overheid is eind 2021 vastgesteld. Het onderdeel 'verplicht actief openbaar maken' zal pas na 2022 van kracht worden. Ter voorbereiding hebben we deelgenomen aan interprovinciale werkgroepen om de Woo te implementeren. Daarnaast hebben we een interne impactanalyse uitgevoerd om te bepalen hoe ver we nu al zijn met het actief publiceren van 'Woo-documenten' en wat we aanvullend moeten doen om op 100% te komen.
Het overbrengen en de toegankelijkheid van de (historische) provinciale archieven voldoen aan de wettelijke vereisten.		Het archief van de commissaris van de Koningin 1985-1997 is gereed gemaakt voor overbrenging naar Het Utrechts Archief. De definitieve afronding hiervan wacht nog op een advies van de algemene rijksarchivaris (Nationaal Archief) over beperkingen op de openbaarheid.
De aansluiting op het e-Depot voor het langdurig bewaren van digitale informatie is gereed voor gebruik. Het eerste digitale archiefbestand van de provincie is		De minister van OCW heeft aangekondigd dat decentrale overheden vanaf 2024 geen gebruik meer kunnen maken van de centrale e-depotvoorziening van het Nationaal Archief. Het Utrechts Archief, de archiefbewaarplaats van de

overgebracht naar de provinciale archiefbewaarplaats.	provincie, maakt momenteel van die voorziening gebruik. Overbrengen naar die e-depotvoorziening is daarom stopgezet. We hebben in bestuurlijk overleg met Het Utrechts Archief en de gemeente Utrecht gekeken naar hoe we nu verder moeten. Op basis van goede afspraken met de gemeente en Het Utrechts Archief wordt gewerkt aan de aanbesteding van een eigen e-Depot en de inrichting van een zelfstandige beheerorganisatie. Dit gaat in de komende jaren zijn beslag krijgen.

Verbonden partijen

Verbonden partij	Doel
Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG)	Het bankieren ten dienste van overheden - waaronder provincies - en met overheden verbonden instellingen en bedrijven op het terrein van volkshuisvesting, openbaar nut, onderwijs en gezondheidszorg.
Het Utrechts Archief	De gemeenschappelijke regeling Het Utrechts Archief (HUA) voert voor de provincie de wettelijke taken uit op het gebied van het beheer van de historische provinciale archieven.
Huis der Nederlandse Provincies (HNP)	De algemene doelstelling van de Vereniging Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) is het verkrijgen van een effectieve positionering en vertegenwoordiging van de provincies in Brussel.
Inter Provinciaal Overleg (IPO)	Het IPO behartigt de belangen van de provincies en biedt een platform voor o.a. het optimaliseren van de condities waaronder provincies werken en provinciale vernieuwingsprocessen stimuleren.
Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB)	Voor gemeenten, provincies, gezondheidszorg, onderwijs en activiteiten op het gebied van water en milieu, arrangeert de bank korte en langlopende kredieten.
Randstedelijke Rekenkamer (RRK)	Het doel van de Randstedelijke Rekenkamer is om de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de provincies te verbeteren. Zij verricht hiervoor onafhankelijk onderzoek naar de provincies en de daarmee verbonden organen. De rekenkamer informeert primair Provinciale Staten over haar onderzoeksbevindingen, oordelen en aanbevelingen.
REMU Houdstermaatschappij NV	De activiteiten van N.V. REMU Houdstermaatschappij beperken zich thans tot die van belangenbehartiger in het kader van een eventueel nog van ENECO te ontvangen vergoeding indien dat bedrijf zelf zou worden verkocht.

Overzicht overhead

Programmadoel
Toelichting op programmadoel

De provincie Utrecht werkt aan een versnelling van de uitvoering van maatschappelijke opgaven, zoals energietransitie en circulariteit. de organisatie werkt aan de bestuurlijke beleidsdoelen door het realiseren van robuust financieel beleid en doelmatige bedrijfsvoering en krijgt daarbij optimale ondersteuning van een aantal afdelingen (BDO, BDV en CCO)

Wat heeft het gekost?

10. Overzicht overhead	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	28.882	28.983	29.968	30.633	-665
Kapitaallasten	4.812	5.484	5.484	4.923	561
Materiële lasten	17.707	19.802	21.724	21.679	45
Subsidies	185	165	415	-17	432
Totaal Lasten	51.587	54.434	57.591	57.218	373
Baten	-3.369	-3.424	-2.478	-3.023	545
Totaal Baten	-3.369	-3.424	-2.478	-3.023	545
Saldo van lasten en baten	48.218	51.010	55.113	54.195	918
Stortingen in reserves	558	-	442	442	-
Onttrekkingen aan reserves	-4.010	-21.700	-24.064	-24.064	-
Saldo van dit programma	44.766	29.310	31.491	30.573	918

Mutaties in de reserves

10. Overzicht overhead	Stortingen 2021		Onttrekkingen 2021	
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve Groot onderhoud Huisvesting	-	-	-18.200	-18.200
Reserve ICT	-	-	-5.864	-5.864
Reserve Projecten	442	442	-	-
Totaal	442	442	-24.064	-24.064

Investerings

Overzicht Overhead	Toegekend krediet (bruto)	Realisatie t/m 2020	Bijgestelde begroting 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021	Totaal realisatie	Restant krediet
Investerings software	6.317	550	1.732	546-	2.278	4	6.313
Investerings ICT	1.051	99	851	98	753	196	855
Investerings provinciehuis	9.439	230	7.328	3.948	3.380	4.178	5.261
Totaal	16.807	879	9.911	3.499	6.412	4.378	12.429

Toelichting

De beschikbaar gestelde kredieten voor investeringen m.b.t. software zijn in 2021 niet aangewend. Er is ten onrechte in de jaarrekening onder de materiële vaste activa een bedrag van €546.000 aan SaaS-diensten administratief geactiveerd. Conform de richtlijnen van de besluit begroting en verantwoording en nota materiële vaste activa mogen SAAS-diensten niet geactiveerd worden. Hierdoor heeft in 2021 een administratief correctieboekings plaatsgevonden voor een bedrag van €546.000.

Als gevolg van coronavirus, zijn ICT-projecten en Facilitaire vertraagd. Door de grote impact op verbouwing verdieping 2 t/m 6 is de verbouwing op begane grond en 1^e verdieping uitgesteld. Deze vaak meerjarige projecten zullen worden doorgestart in 2022.

Doelenboom van dit programma

Beleidsdoel	Meerjarendoel
10.1 De basisorganisatie voor financiën en bedrijfsvoering is sterk en goed toegerust	10.1.1 Versterken en blijvend ontwikkelen van de financiële functie
	10.1.2 Versterken van de juridische functie
	10.1.3 Opstellen en daarna uitvoeren van programma 'Versterken subsidieloket'
	10.1.4 Versterken van de inkoopfunctie en organiseren van centraal contractmanagement
	10.1.5 Versterken informatiebeveiliging en privacybescherming
	10.1.6 De provincie is digitaal goed toegerust en flexibel
10.2 De provinciale organisatie is daadkrachtig, wendbaar en duurzaam	10.2.1 Tijdig starten en afronden P&C-producten; zijnde de Jaarrekening, de Zomernota, de Kadernota en de Begroting. Versterken rol PS bij totstandkoming en verbeteren communicatie rondom deze producten
	10.2.2 Versterken HRM-functie en blijvend ontwikkelen inclusieve organisatie en medewerkers.
	10.2.3 Versterken en versnellen digitalisering bedrijfsprocessen
	10.2.4 Goede huisvesting en verduurzamen eigen vastgoed
10.3 De communicatie is goed en modern	10.3.1 Inwoners en bedrijven zijn beter geïnformeerd over beleidsvoornemens, concrete plannen en projecten en hebben meer mogelijkheid tot beïnvloeding van beleid en projecten.
	10.3.2. Door ontwikkelen communicatiemiddelen op basis van nieuwe technieken
	10.3.3. De jaarrekening en begroting beter toegankelijk maken voor het Utrechtse publiek en actiever communiceren over de financiële positie en ontwikkelingen binnen de provincie.
	10.3.4 Vergroten van de zichtbaarheid van het werk van de provincie (corporate communicatie), zodat inwoners weten aan welke opgaven de provincie werkt en wat ze wil bereiken.
10.4 De beheersing van de organisatie door het management en het bestuur is optimaal	10.4.1 Uitvoeren van concerncontrol waaronder het adviseurschap van de Financiële Auditcommissie.
	10.4.2 Versterken van Verbijzonderde Interne Controle (VIC)

10.1 De basisorganisatie voor Financiën en bedrijfsvoering is sterk en toegerust

Wat heeft dit beleidsdoel gekost

De basisorganisatie voor financiën en bedrijfsvoering is sterk en goed toegerust	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	1.260	7.311	7.581	7.944	-363
Kapitaallasten	660	739	739	838	-99
Materiële lasten	4.758	3.496	4.633	5.948	-1.315
Subsidies	130	165	165	225	-60
Totaal Lasten	6.809	11.711	13.118	14.956	-1.837
Baten	-42	526	-10	18	-28
Totaal Baten	-42	526	-10	18	-28
Saldo van baten en lasten	6.767	12.237	13.108	14.974	-1.866

10.2 De provinciale organisatie is daadkrachtig, wendbaar en duurzaam

Wat heeft dit beleidsdoel gekost

De provinciale organisatie is daadkrachtig, wendbaar en duurzaam	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	27.622	17.979	18.557	18.928	-371
Kapitaallasten	4.152	4.745	4.745	4.085	660
Materiële lasten	12.204	15.441	16.126	15.125	1.000
Subsidies	55	0	250	-244	494
Totaal Lasten	44.033	38.165	39.678	37.894	1.783
Baten	-3.327	-3.950	-2.468	-3.041	573
Totaal Baten	-3.327	-3.950	-2.468	-3.041	573
Saldo van baten en lasten	40.706	34.215	37.210	34.853	2.357

10.3 De communicatie is goed en modern

Wat heeft dit beleidsdoel gekosten

De communicatie is goed en modern	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Vershil
Personeelslasten	0	2.191	2.272	2.253	19
Materiële lasten	407	427	527	387	140
Subsidies	0	0	0	2	-2
Totaal Lasten	407	2.618	2.799	2.642	157
Baten	0	0	0	0	0
Totaal Baten	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	407	2.618	2.799	2.642	157

10.4 De beheersing van de organisatie door het management en het bestuur is optimaal.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost

De beheersing van de organisatie door het management en het bestuur is optimaal	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Personeelslasten	0	1.502	1.558	1.508	50
Materiële lasten	337	438	438	219	219
Totaal Lasten	337	1.940	1.996	1.727	269
Saldo van baten en lasten	337	1.940	1.996	1.727	269

Verbonden partijen

Indicatoren

Hier niet van toepassing.

Hoofdstuk 3: Paragrafen

3.1 Provinciale belastingen en heffingen

3.1.1 Inleiding

Een deel van onze inkomsten bestaat uit provinciale belastingen en lokale heffingen. Daarvan is de belangrijkste de opcenten op de Motorrijtuigenbelasting, een provinciale belasting.

De provinciale heffingen mogen niet hoger dan kostendekkend zijn (artikel 225 van de Provinciewet). Wij kennen de volgende heffingen:

- leges;
- ontgrondingenheffing;
- grondwaterheffing.

3.1.2 Opcenten motorrijtuigenbelasting

Opcenten Motorrijtuigenbelasting

Motorrijtuigenbelasting wordt geheven over het bezit van een motorvoertuig. De belastingdienst verzorgt de heffing en inning van de motorrijtuigenbelasting, waarbij de inkomsten vanuit de provinciale opcenten worden afgedragen aan de provincie.

Grondslag voor het heffen van opcenten is de Verordening op de heffing van opcenten op de hoofdsom van de Motorrijtuigenbelasting provincie Utrecht (vastgesteld door Provinciale Staten op 27 juni 2011).

Het tarief voor de opcenten bedroeg in 2021 in de provincie Utrecht 74,9. Daarmee is Utrecht de provincie met het op één na laagste opcententarief.

Provinciale opcenten 2017-2021

Provincie	2017	2018	2019	2020	2021
Groningen	88,6	89,3	90,4	91,8	93,3
Drenthe	92,0	92,0	92,0	92,0	92,0
Zuid-Holland	91,4	90,4	90,4	90,4	90,4
Gelderland	89,2	89,2	89,2	87,2	89,5
Zeeland	82,3	82,3	89,1	89,1	89,1
Friesland	69,4	70,0	71,1	87,0	87,0
Flevoland	78,2	79,0	79,8	80,6	81,4
Overijssel	79,9	79,9	79,9	79,9	79,9
Noord-Brabant	76,1	76,1	76,1	78,0	78,4
Limburg	77,9	77,9	77,9	77,9	77,9
Utrecht	72,6	72,6	72,6	73,6	74,9
Noord-Holland	67,9	67,9	67,9	67,9	67,9
Gemiddeld	80,5	80,6	81,4	83,0	83,5
Maximaal tarief	111,0	111,8	113,2	115,0	116,8

In de primaire Begroting 2021 is voor de opcenten een opbrengst geraamd van € 133,4 miljoen. Die opbrengst was gebaseerd op de raming die het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft geformuleerd in de meicirculaire Provinciefonds van 2020. In de Zomernota 2021 is de verwachte opbrengst voor het jaar 2021 verhoogd naar € 133,8 miljoen op basis van de meicirculaire 2021.

Uit de eindejaarsopgave van de Belastingdienst blijkt dat de werkelijke opbrengst over het jaar 2021 € 133,9 miljoen is. Dat ligt in lijn met de raming die in de Zomernota 2021 is opgenomen.

3.1.3 Provinciale heffingen

Leges

De leges vinden hun grondslag in de Legesverordening provincie Utrecht 2018. Provinciale Staten hebben dit vastgesteld op 6 november 2017. De toe te passen tarieven staan in de tarieventabel bij deze verordening.

Uitgangspunt bij de vaststelling van de tarieven is dat deze maximaal kostendekkend mogen zijn. Dit controleren we ieder jaar bij de vaststelling van de tarieventabel met een hiervoor ontwikkeld rekenmodel.

De opbrengst per jaar is afhankelijk van het aantal ingediende aanvragen en wisselt daardoor sterk. Daarom is in de Begroting 2021 de verwachte opbrengst gebaseerd op de gemiddelde opbrengst van de laatste drie afgesloten kalenderjaren voorafgaand aan de begroting: € 315.864. De werkelijke opbrengst aan leges bedroeg in 2021 € 316.446.

In onderstaande tabel lichten we de kostendekkendheid van de legestarieven over het jaar 2021 toe.

Berekening van kostendekkendheid van de leges <i>x € 1.000)</i>	<i>(bedragen</i>
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente 2021	313,2
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen 2021	0
Netto kosten taakveld 2021	313,2
Toe te rekenen kosten	
Overhead inclusief (omslag)rente	116,0
BTW	0
Totale kosten 2021	429,2
Opbrengst heffingen (exclusief precariobelasting) 2021	316,5
Dekkingspercentage	74%

Ontgrondingenheffingen

De Ontgrondingenheffing is een heffing voor het ontgronden zoals bedoeld in artikel 21f van de Ontgrondingenwet. De heffing is bedoeld om de kosten te dekken van schadevergoedingen en onderzoek als onverwachte schade bij ontgrondingen ontstaat. De heffing wordt alleen geheven bij grote ontgrondingen waarbij daadwerkelijk kans op schade is.

De heffing vindt haar grondslag in de Heffingsverordening ontgrondingen provincie Utrecht 2002. Deze verordening is door Provinciale Staten vastgesteld op 25 februari 2002 en met ingang van 1 mei 2002 in werking getreden. De verordening is voor het laatst gewijzigd bij besluit van Provinciale Staten van 31 oktober 2011.

De ontgrondingenheffing is € 0,04 per kubieke meter stoffen waarvoor vergunning of machtiging of een wijziging van een vergunning of machtiging is verleend. De heffing wordt alleen geheven voor ontgrondingen met hoeveelheden boven de 10.000 kubieke meter.

De verordening wordt als dat nodig is periodiek aangepast aan de hand van actuele ontwikkelingen.

De opbrengst is jaarlijks sterk wisselend en is afhankelijk van de omvang van de ontgrondingen in dat jaar. In de Begroting 2021 is de gemiddelde opbrengst geraamd op € 5.000.

De werkelijke opbrengst in 2021 was € 2.856.

Voor de ontgrondingenheffing geldt dat het tarief maximaal kostendekkend mag zijn. In 2021 zijn geen kosten gemaakt voor schadevergoedingen en onderzoek. Om die reden wordt de totale opbrengst van

de ontgrondingenheffing ondergebracht in de voorziening Ontgrondingenheffing. Met deze voorziening kunnen we toekomstige kosten voor onderzoek of te nemen maatregelen bij schade dekken.

Berekening van kostendekkendheid van de ontgrondingenheffing (bedragen x € 1.000)	
Kosten taakveld – schadevergoedingen en onderzoek 2021	-
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen 2021	-
Netto kosten taakveld 2021	-
Toe te rekenen kosten	
Overhead inclusief (omslag)rente	*
BTW	-
Totale kosten 2021	-
Opbrengst ontgrondingenheffing 2021	2,9
Dekkingspercentage	- **

* De kosten voor de uitvoering van vergunningverlening en toezicht en handhaving worden gedekt door de begroting van de Opdrachtgeversunit RUD. Ze zijn opgenomen in de dienstverleningsovereenkomst met de RUD Utrecht. Van kosten voor overhead bij de provincie Utrecht is dus geen sprake.

** Omdat de kosten € 0 zijn, is berekening van het percentage niet mogelijk.

Grondwaterheffing

De grondwaterheffing is een heffing voor het onttrekken van grondwater zoals bedoeld in artikel 7.7 van de Waterwet. De heffing is bedoeld voor maatregelen en kosten die verband houden met grondwateronttrekking en het infiltreren van water, het bijhouden van register, schadevergoeding en onderzoek. De heffing vindt haar grondslag in de Grondwaterheffingsverordening provincie Utrecht 2012. Deze verordening is op 31 oktober 2011 door Provinciale staten vastgesteld en deze is voor het laatst gewijzigd bij besluit van 4 november 2013. De verordening wordt periodiek aangepast aan de hand van actuele ontwikkelingen.

Het tarief voor de grondwaterheffing bedraagt € 0,0153 per kubieke meter onttrokken grondwater.

In de Begroting 2021 is de opbrengst geraamd op € 1.334.000.

De werkelijke opbrengst was in 2021 € 1.435.079.

Ook voor de grondwaterheffing geldt dat het tarief maximaal kostendekkend mag zijn. De kosten vielen in 2021 lager uit dan de opbrengst. Daarom wordt het teveel aan opbrengsten van de grondwaterheffing ondergebracht in de voorziening (voorheen reserve) Grondwaterheffing. Hiermee kunnen we voorkomen dat de hoogte van de grondwaterheffing jaarlijks fluctueert. Bovendien kunnen in de toekomst hoger uitvallende kosten worden opgevangen.

Berekening van kostendekkendheid van de grondwaterheffing (bedragen x € 1.000)	
Kosten taakveld – kosten maatregelen en onderzoeken 2021	884
Kosten taakveld – schadevergoedingen en onderzoek 2021	27
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen 2021	0
Netto kosten taakveld 2021	911
Toe te rekenen kosten	
Overhead inclusief (omslag)rente	308
BTW	0
Totale kosten 2021	1.219
Opbrengst heffingen 2021	1.435
Dekkingspercentage	118%

Kwijtscheldingsbeleid

Voor de provinciale heffingen is geen kwijtscheldingsbeleid ontwikkeld. Wel kunnen we in bepaalde gevallen tegemoet komen aan onredelijkheden van overwegende aard die zich bij de toepassing van de leges- en heffingsverordeningen voordoen.

Samenvatting opbrengsten provinciale belastingen en heffingen

Bedragen x € 1.000

Samenvatting opbrengsten provinciale belastingen en heffingen	Rekening 2020	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021
Opcenten motorrijtuigenbelasting	130.772	133.377	133.800	133.946
Leges	326	316	316	317
Ontgrondingenheffing	3	5	5	3
Grondwaterheffing	1.320	1.334	1.334	1.435
Totaal	132.421	135.032	135.455	135.701

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

3.2.1 Inleiding

In de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing gaat het om de vraag in welke mate de financiële positie van de provincie toereikend is om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. De ratio Weerstandsvermogen en de overige financiële kengetallen geven een zo betrouwbaar en verantwoord mogelijk inzicht in de financiële positie van de provincie.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing behandelen we de volgende onderdelen:

1. Risicomanagement binnen de provincie Utrecht;
2. Risicoanalyse;
3. Drie belangrijke veranderingen van risico's in het benodigd weerstandsvermogen ten opzichte van de Begroting 2022;
4. Benodigd weerstandsvermogen en beschikbare weerstandscapaciteit;
5. Ratio weerstandsvermogen;
6. Financiële kengetallen.

3.2.2 Risicomanagement binnen provincie Utrecht

Het beleid voor weerstandsvermogen en risicobeheersing is verankerd in het Beleidskader Integraal Risicomanagement 2020 en kernnota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 2020.

Het Beleidskader Integraal Risicomanagement 2020 geeft PS op strategisch niveau de kaders voor risicomanagement. Binnen deze strategische kaders geven GS invulling aan risicomanagement met het uitvoeringskader Integraal Risicomanagement. Het uitvoeringskader vormt de leidraad voor het risicomanagement binnen de ambtelijke organisatie. Integraal risicomanagement gaat over het realiseren van doelen door het effectief en kosten-efficiënt omgaan met onzekerheden, risico's en kansen. Het biedt hiermee kansen op sturing en versterkt het doelgericht, doeltreffend en doelmatig werken vanuit respectievelijk PS, GS en de ambtelijke organisatie. De Kernnota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 2020 bevat de financiële uitgangspunten en richtlijnen die gelden voor het weerstandsvermogen en het beheersen van risico's.

Wanneer geïdentificeerde risico's zich daadwerkelijk voordoen, zal dit gevolgen hebben voor de financiële positie. Hiervoor gelden drie uitgangspunten:

1. Risico's waarvan de incidentele financiële gevolgen minder dan € 100.000 bedragen, worden niet als materieel beschouwd. Dit betekent dat de financiële gevolgen binnen de programmabudgetten moet worden opgevangen.
2. Voor zover de incidentele financiële gevolgen van een risico (= kans van optreden x impact) gedekt zijn door de reserve weerstandsvermogen, wordt deze reserve aangewend ter dekking van die financiële gevolgen. Dit gebeurt als de bedreiging werkelijk optreedt en de last niet gedekt kan worden binnen het budget van het betreffende programma.
3. Mochten de financiële gevolgen van een risico groter zijn dan de beschikbare reserve weerstandsvermogen, dan zal een beroep worden gedaan op de overige beschikbare weerstandscapaciteit (saldireserve).

De reserve weerstandsvermogen biedt in beginsel geen dekking voor financiële gevolgen van het zich voordoen van risico's die niet zijn opgenomen in het weerstandsvermogen.

In 2021 heeft er geen onttrekking aan de reserve weerstandsvermogen plaatsgevonden. Het grootste risico dat in de begroting 2021 was genoemd, betrof het terugvallen van de reizigersopbrengsten in de concessie (als gevolg van het coronabeleid). Het Rijk heeft voor geheel 2021 het wegvallen van de reizigersopbrengsten in belangrijke mate bekostigd. Een onttrekking aan de reserve weerstandsvermogen is niet noodzakelijk gebleken.

3.2.3 Risicoanalyse

Er zijn vanuit de inventarisatie van risico's in totaal 229 risico's geïdentificeerd en opgenomen in het risicomanagementsysteem van de provincie. Van de 229 hebben 102 risico's een financieel effect. Het totaalbedrag waarover wij risico lopen (momentopname) bedraagt € 143,6 mln. Het is echter niet waarschijnlijk dat alle opgenomen risico's zich tegelijkertijd voordoen.

Op basis van de Monte Carlo-analyse blijkt met een zekerheid van 90% (landelijke norm) dat een weerstandsvermogen van € 24,2 miljoen voldoende is om alle risico's op te vangen.

In het onderstaande overzicht wordt de top 10 van het aantal risico's gepresenteerd. Dit zijn de risico's met de hoogste impact op het benodigd weerstandsvermogen. Deze risico's zijn samen goed voor circa 61% van de berekende omvang van het benodigd weerstandsvermogen. De Financiële Klasse is bepaald op het maximaal financieel risico. Indien het verwachte financieel gevolg bekend is, is dat ingevuld onder financieel gevolg. Zo niet, dan is het maximale financieel gevolg ingevuld.

Nr	Risico	Kans Klasse	Financieel Klasse	Financieel gevolg	Invloed
1	Terugvallen van de reizigersopbrengsten in de concessie	10% - 30%	> € 5 mln.	Max € 20,0 mln.	22.30%
2	Garantiefonds Energie	10% - 30%	> € 5 mln.	€ 3,9 mln.	12.00%
3	Stikstof	30% - 50%	€ 2,5 mln. - € 5,0 mln.	Max € 5,0 mln.	7.46%
4	Er vindt een cyberincident plaats	10% - 30%	€ 2,5 mln. - € 5,0 mln.	Max € 5,0 mln.	4.62%
5	(Vliegbasis Soesterberg) Project Woonwijk	30% - 50%	€ 1,0 mln. - € 2,5 mln.	€ 1,0 mln.	3.35%
6	Tegenvallend fondsrendement ROM	10% - 30%	€ 2,5 mln. - € 5,0 mln.	Max € 4 mln.	2.49%
7	(Hart van de Heuvelrug) Project Oude Tempel. Bomeneffectrapportage	10% - 30%	€ 1,0 mln. - € 2,5 mln.	€ 1,1 mln.	2.46%
8	(Hart van de Heuvelrug) Project Oude Tempel Hogere opbrengst gronduitgifte	10% - 30%	Geen financiële gevolgen	€ -1,47 mln.	2.35%
9	Hart van de Heuvelrug) Project Sortie 16 Lagere grondopbrengsten	10% - 30%	€ 1,0 mln. - € 2,5 mln.	Max € 0,9 mln.	1.98%
10	Datalek / Boete toezichthouder / AP	0% - 10%	> € 5 mln.	Max € 10,0 mln.	1.85%

1. Terugvallen van de reizigersopbrengsten in de concessie

De vervoerbedrijven verkeren door het coronavirus nog steeds in zwaar weer. Voor 2021 wordt het verlies van de vervoerbedrijven in belangrijke mate door het Rijk afgedekt via de "Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies (BVOV)". Daarnaast heeft recentelijk het Rijk ook de regeling doorgetrokken tot in ieder geval 1 september 2022.

Toch blijft de business case onder druk staan omdat de reizigers aantallen fors lager zijn. Voor de periode 2022 tot en met 2025 heeft continuering van het openbaar vervoer de hoogste prioriteit. Daarvoor is het nodig dat er weer sprake is van een gezonde businesscase voor de vervoerbedrijven. De provincie heeft voor deze periode een transitieplan gecreëerd met uitgangspunten om tot een gezonde businesscase te komen. Onderdeel van het transitieplan is een aanzet tot aanpassingen in de concessies. Deze aanpassingen richten zich met name op kostenverlaging (onder andere door een langere concessieduur) en op een herverdeling van de risico's. Het transitieplan is gebaseerd op het herstel van de vervoervraag conform de landelijke scenario's. De praktijk is echter weerbarstiger. Als de reizigersopbrengsten, om welke reden dan ook, in de jaren 2022 t/m 2025 achterblijven bij de prognoses ontstaat er een risico dat geheel of gedeeltelijk bij de provincie ligt.

Als die risico's zich voordoen zal de provincie de tekorten die daardoor ontstaan moeten afdekken.

Bij de U-OV concessie ligt het risico van derving reizigersopbrengsten contractueel bij de provincie. Syntus kan een beroep doen op de hardheidsclausule in het contract. De provincie zal financiële ondersteuning moeten bieden om de continuïteit van het openbaar vervoer te garanderen.

Door het blijven bestaan van deze risico's blijft de mogelijke financiële impact substantieel hoog. De verlenging van de BVOV tot in 2022 is gunstig voor de provincie, maar voor een verlaging van het risico is het nog te vroeg omdat er nog te veel onzekerheden zijn. Bij de jaarrekening 2022 zal worden bekeken of tot een verlaging van het risico kan worden overgegaan. Dit doen wij als er meer inzicht is in het herstel van de markt en de inhoud van de verlengingsafspraken gebaseerd op de uitgangspunten uit het transitieplan.

2. Garantiefonds Energie

Voor het stimuleren van de energietransitie maken we gebruik van het Energiefonds (SETU). Wij hebben een borgstelling afgegeven voor SETU van maximaal € 16 miljoen, waardoor zij datzelfde bedrag konden lenen. Zij verstrekken daarvan leningen aan projecten die elders niet gefinancierd kunnen worden en een bijdrage leveren aan de energietransitie. Op dit moment is hiervan ongeveer € 5,5 miljoen uitgezet. De bedoeling is dat met de aflossingen weer nieuwe leningen kunnen worden verstrekt. Om het risico op het niet kunnen terugbetalen van de leningen te kunnen beheersen, is onder andere € 4 miljoen in de reserve weerstandsvermogen gestort.

Eind 2020 werd duidelijk dat door een faillissement een lening van ongeveer € 0,4 miljoen niet kan worden terugbetaald. Hiervoor is een voorziening gevormd omdat de aflossing van de lening door SETU pas aan het eind van de looptijd plaatsvindt.

3. Stikstof

Doordat projecten mogelijk te veel stikstofuitstoot veroorzaken in de nabijheid van N2000 gebieden, kunnen ze niet doorgaan of zijn mitigerende maatregelen nodig. Dit leidt in veel gevallen tot hogere kosten en het niet halen van de planning. Planningen staan vooral onder druk door onduidelijkheid over de wijze van berekenen van de uitstoot van projecten in de gebruiksfase, dus na realisatie. Hierdoor kan er geen vergunning inzake de Wet Natuurbescherming (WNB) worden aangevraagd en afgegeven waardoor ruimtelijke procedures, zoals een Provinciaal Inpassings Plan (PIP), niet gestart worden. Ook is het nog niet mogelijk om extern te salderen met agrarische bedrijven zolang hier geen beleidsregels voor zijn vastgesteld. Wanneer er dus wel compensatie mogelijk is, kan deze op dit moment niet ingezet worden. Tot slot zijn aan de rechten benodigd voor compensatie forse kosten verbonden.

4. Er vindt een cyberincident plaats

Een onderdeel van het toerusten van de organisatie op het gebied van informatieveiligheid en privacy is het vastleggen van een aantal uitgangspunten en het bieden van een handelingsperspectief voor het geval zich bij onze organisatie een cyberincident voordoet. In het geval van cyberincidenten zijn er preventieve en reactieve maatregelen.

Preventieve maatregelen worden en zijn in de organisatie doorgevoerd om te voorkomen dat een dergelijk incident gebeurt. Het is echter onmogelijk om dit volledig te voorkomen; de inzet is bedoeld om de kans dat het gebeurt te verminderen. Hier wordt doorlopend veel aan gedaan, op technisch, organisatorisch (awareness, opleiding, communicatie) en procedureel (leveranciers-procedures, beleid) vlak. Reactieve maatregelen richten zich op hoe te handelen wanneer een cyberincident of een digitale aanval op onze organisatie zich heeft voorgedaan. Het gaat hierbij om het detecteren, reageren, beperken en herstellen van de eventuele schade.

Het plaatsvinden van een cyberincident wordt toegevoegd, als mogelijke calamiteit, aan het bestaande Bedrijfscontinuïteitsplan. Daarnaast is er een Computer Emergency Response Team (CERT) ingesteld, met duidelijke afspraken over de te zetten stappen en de verdeling van de verantwoordelijkheden in het geval van deze calamiteit. Snel handelen is hierbij namelijk van groot belang.

In de tweede helft van 2021 heeft er een cyberincident simulatie plaatsgevonden. De hieruit voortgekomen leerpunten zijn opgenomen in het Cyber Incident Response Plan.

5. Vliegbasis Soesterberg, Project Woonwijk

Op een deel van de voormalige vliegbasis Soesterberg ontwikkelen we samen met de gemeenten Zeist en Soest en Utrechts Landschap een nieuwe duurzame woonwijk. Deze woonwijk bevindt zich in de planontwikkelingsfase. In de woonwijk is een PFOS verontreiniging geconstateerd. Naast onderzoek naar saneringstechnieken is ook onderzoek uitgevoerd naar de verontreiniging in de bodem en het grondwater. In 2022 verwachten we hier de resultaten van. Met het Rijk onderhandelen we om afspraken te maken over het kostenverhaal van de benodigde sanering.

Dit zorgt voor vertraging in de uitvoeringsplanning met als gevolg dat de woonwijk in fases wordt uitgevoerd (besluit PS van november 2021). Door de nog aanwezige onzekerheden in de planning rondom de sanering en het kostenverhaal is er een verhoogd risico voor hogere plankosten van het project. Het risico op kostenoverschrijding door de beoogde PFOS sanering en wellicht tegenvallende resultaten bij de onderhandeling over het kostenverhaal met het Rijk zijn als PM post opgenomen in de risicoanalyse

6. Tegenvallend fondsrendement ROM (25% kans, verwacht risico 0 mln., maximaal risico 4 mln.)

Op 2 juni 2021 heeft Provinciale Staten ingestemd met het Statenvoorstel om het aandelenkapitaal van de provincie Utrecht in de ROM Regio Utrecht met € 8 miljoen te verhogen. Hiervoor is € 2 mln. uit de reserve Covid-flankerend beleid beschikbaar gesteld voor een risicoreservering van 25% in het weerstandsvermogen. De storting van € 8 miljoen is geactiveerd op de balans. Deze storting vormt de provinciale bijdrage in de vereiste regionale cofinanciering op het bedrag van €15,99 mln. dat door Ministerie EZK beschikbaar is gesteld voor de regio Utrecht. De resterende cofinanciering wordt geleverd door onze regionale partners in de ROM Regio Utrecht en een gedeelte via het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). In totaal wordt het fondsvermogen van de ROM Regio Utrecht hiermee met € 31,98 mln. versterkt voor extra financiële ondersteuning aan startups, scale-ups en innovatief MKB. Het risico dat wij lopen is hierdoor eind 2021 verhoogd met 2 mln. naar € 4 mln. De 1e storting van € 8 mln. dateert uit het 1e kwartaal 2020.

7. Hart van de Heuvelrug, project Oude Tempel . Bomeneffectrapportage

Oude Tempel is één van de projecten van het programma Hart van de Heuvelrug. In dit programma zijn de projecten onderverdeeld in trekkerschap tussen Zeist, Soest en de provincie Utrecht. De provincie is voor dit programma financieel eindverantwoordelijk. Dat is vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst Hart van de Heuvelrug in 2015. De gemeente Soest is trekker van het project Oude Tempel.

Er bestaat een aanzienlijke kans op hogere kosten bouw- en woonrijp maken, omdat de ambitie is om een woongebied te creëren in een bosrijke omgeving. Er moet voorzichtiger te werk worden gegaan met het bouw- en woonrijp maken in een bosrijke omgeving met behoud van cultuurhistorische elementen en bomen. Dat vraagt meer maatwerk. Er is een bomen-effectanalyse opgesteld. De meer en minder levensvatbare bomen in het plangebied staan mogelijk niet altijd op de juiste plek in relatie tot de gewenste verkaveling. Om de levensvatbare bomen te bewaren, is wellicht aanpassing nodig van de verkaveling, wat kan leiden tot minder of kleinere uitgeefbare kavels.

8. Hart van de Heuvelrug, project Oude Tempel . Uitspraak Raad van State

In de grondexploitatie van het project Oude Tempel is de minimale variant van gronduitgifte in de zogenaamde Zone A opgenomen. Er loopt een beroepsprocedure bij de Raad van State tegen het bestemmingplan. De behandeling was in oktober 2021, maar in december 2021 heeft de Raad aangegeven meer tijd nodig te hebben voor de uitspraak. Recent is de uitspraak voor de tweede keer verdaagd. Het is niet bekend wanneer de Raad met een uitspraak zal komen. Afhankelijk van de uitspraak kan er mogelijk een uitbreiding van kavels in de A-zone plaatsvinden, waardoor er een kans is op een hogere grondopbrengst. Anderzijds kan de uitspraak van de Raad van State wederom tot een (gedeeltelijke) vernietiging van het bestemmingsplan leiden. Daarmee is er een risico dat een deel van het woningbouwprogramma niet gerealiseerd kan worden en daarmee worden de opbrengsten niet gehaald.

9. Hart van de Heuvelrug, project Sortie 16. Lagere grondopbrengsten

Sortie 16 is één van de projecten van het programma Hart van de Heuvelrug. De provincie is trekker van het project Sortie 16.

Wijzigingen in de markt en/of in de programmering kunnen een negatief effect hebben op de ingecalculeerde opbrengsten. De programmering is gedifferentieerd en er wordt ingezet op een fors deel sociale woningbouw en betaalbare koop en huurwoningen. Deze categorieën hebben maximale huur en VON prijzen. Stijging in bijvoorbeeld bouwkosten zal niet leiden tot hogere huur of VON prijzen, maar wel tot lagere grondopbrengsten. Wij houden rekening met een risico van 10% van lagere grondopbrengsten.

10. Datalek / boete toezichthouder of Autoriteit persoonsgegevens

Op basis van de Meldplicht Datalekken zijn organisaties die privacygevoelige gegevens opslaan en/of verwerken, verplicht om een datalek bij de Autoriteit Persoonsgegevens te melden. Het begrip datalek is hierbij breed gedefinieerd. Voorbeelden van een potentieel datalek zijn onder andere een verloren USB-stick of laptop, ongeoorloofde toegang tot systemen met persoonsgegevens of het versturen van een email met privacygevoelige gegevens naar een onjuiste persoon.

Het niet melden van dergelijke incidenten kan naast eventuele schadeclaims van derden ook leiden tot boetes van de toezichthouder. Dit geldt ook voor het niet of onvoldoende inlichten van betrokkenen, of onvoldoende zorgvuldige beveiliging van en omgang met privacygevoelige informatie.

Sinds mei 2018 is de Nederlandse wetgeving vervangen door Europese regelgeving. Deze stelt nog strengere eisen en kan vanaf dat moment maximale boetes opleggen tot € 20 miljoen. Wel hebben we de nodige maatregelen en acties geïmplementeerd om te voldoen aan de nieuwe Europese regelgeving. Hiervoor zijn door de provincie Utrecht de nodige investeringen gedaan in mensen en middelen

3.2.4 Drie belangrijke veranderingen van risico's in het benodigd weerstandsvermogen ten opzichte van de Begroting 2022

Ten opzichte van de Begroting 2022 hebben zich drie belangrijke veranderingen voorgedaan in het benodigd weerstandsvermogen.

Stijgers

- Stikstof

De stikstofproblematiek is actueel en heeft geleid tot het moeten bijstellen van planningen van projecten binnen mobiliteit en/of mitigerende maatregelen die hoge kosten met zich meebrengen. Dit is de reden dat het risico nu is opgenomen.

- Tegenvallende fondsrendementen ROM

In 2021 is het aandelenkapitaal van de provincie Utrecht in de ROM Regio Utrecht met €8 miljoen verhoogd en geactiveerd op de balans. Deze storting vormt de provinciale bijdrage in de vereiste regionale cofinanciering op het bedrag van €15,99 miljoen dat door het Ministerie EZK beschikbaar is gesteld voor de regio Utrecht. Het risico dat wij lopen is hierdoor eind 2021 verhoogd met € 2 miljoen naar € 4 miljoen. € 4 miljoen is weliswaar het maximale ingeschatte risico, het verwachte risico is echter nihil.

Daler

- (OV-Projecten) Scopewijzigingen

Scopewijzigingen zijn beter geborgd doordat Verzoeken tot Wijzigingen (VtW's) conform het proces in het kwaliteitshandboek tijdig worden aangevraagd en door de opdrachtgever worden goedgekeurd. In geval van scopewijzigingen wordt de gehele impact op het project meegenomen, dat wil zeggen: Geld, Risico, Organisatie, Tijd en Kwaliteit (GROTIK). Daarom is dit risico gesloten.

3.2.5 Benodigd weerstandsvermogen en beschikbare weerstandscapaciteit

Benodigd weerstandsvermogen

Er zijn vanuit de inventarisatie van risico's in totaal 229 risico's geïdentificeerd en opgenomen in het risicomanagementsysteem van de provincie. Het totaalbedrag waarover de provincie risico loopt (momentopname) bedraagt € 143,6 miljoen. Het is echter niet waarschijnlijk dat alle opgenomen risico's zich tegelijkertijd voordoen.

In de onderstaande tabel zijn de uitkomsten van de Monte Carlo-simulatie bij verschillende zekerheidsniveaus berekend met daarnaast het benodigde weerstandsvermogen.

Met een zekerheid van 90% is een benodigd weerstandsvermogen van € 24,2 miljoen voldoende om de risico's op te vangen.

Percentage zekerheid	Benodigd weerstandsvermogen
10%	€ 4,8 mln.
25%	€ 5,5 mln.
30%	€ 7,4 mln.
50%	€ 10,7 mln.
75%	€ 17,8 mln.
80%	€ 19,7 mln.
90%	€ 24,2 mln.
95%	€ 27,5 mln.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is het vermogen van de provincie om de risico's die zich voordoen op te vangen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit is het bedrag dat de provincie eenmalig beschikbaar heeft om te gebruiken voor het opvangen van risico's, zonder dat hiervoor beleid hoeft te worden gewijzigd. De structurele weerstandscapaciteit is het bedrag dat de provincie jaarlijks kan gebruiken voor het opvangen van risico's, zonder inhoudelijke beleidswijzigingen. Het doorvoeren van bezuinigingen behoort op zich ook tot de structurele weerstandscapaciteit. Een structurele bezuiniging is alleen mogelijk na een inhoudelijke beleidswijziging.

In de onderstaande tabel zijn de bedragen van de geprognosticeerde saldireserve en reserve Weerstandsvermogen weergegeven aan het einde van 2021 (x € 1 miljoen).

Categorie	Incidentele weerstandscapaciteit	Structurele weerstandscapaciteit
Saldireserve	€ 156,5 mln.	
Reserve Weerstandsvermogen	€ 45,0 mln.	
Verhogen opcenten MRB		€ 75,4 mln.
Totaal	€ 201,5 mln.	€ 75,4 mln.

Structurele weerstandscapaciteit

Jaarlijks kan de provincie Utrecht de opcenten op de motorrijtuigenbelasting verhogen. Het maximaal toegestane aantal te heffen opcenten wordt jaarlijks vastgesteld door het Rijk. Het huidige maximum bedraagt ten hoogste 116,8 opcenten voor 2021. De provincie heeft in het jaar 2021 74,9 opcenten opgelegd. De onbenutte belastingcapaciteit bedraagt hierdoor in 2021 1,9 opcenten. Eén opcent correspondeert naar de raming van het Ministerie van BZK in de September-circulaire van 2021 met een jaarlijkse opbrengst van € 1,8 miljoen. Op dit moment bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit dus € 75,4 miljoen structureel.

3.2.6 Ratio weerstandsvermogen

Reserve weerstandsvermogen in relatie tot benodigd weerstandsvermogen wordt conform de Kernnota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 2020 op de volgende wijze berekend:
 $\text{€ 45,0 miljoen} / \text{€ 24,2 miljoen} = 1,9$

De conclusie is hierbij dat de omvang van de reserve weerstandsvermogen "gezond" is (ratio > 1,4).

Verloop van de ratio weerstandsvermogen in relatie met de weerstandscapaciteit in de oorspronkelijke Begrotingen en Jaarrekeningen:

	2021	2020	2019
Begroting	1,9	1,4	1,0
Jaarrekening	1,9	1,8	2,0

De reserve weerstandsvermogen wordt aan het einde van het kalenderjaar afgeroomd of aangevuld tot afgerond € 45 miljoen. Of het dichtstbijzijnde lagere of hogere bedrag om te voldoen aan de bandbreedte zodat de ratio weerstandsvermogen tussen de 1.4 en 2.0 ligt.

3.2.7 Financiële kengetallen

De kengetallen geven in combinatie met elkaar inzicht in de financiële weerbaarheid en flexibiliteit van de begroting. Provinciale Staten worden in staat gesteld om gemakkelijker inzicht te verkrijgen in de financiële positie en over de baten en de lasten van de provincie. De verplichte kengetallen vormen een verbinding tussen de verschillende aspecten die Provinciale Staten in hun beoordeling van de financiële positie moeten betrekken om daar een verantwoord oordeel over te kunnen geven. De op basis van het BBV verplichte kengetallen zijn uitgebreid met de vrijwillig toegevoegde kengetallen Belastingcapaciteit opcenten MRB ten opzichte van wettelijk maximum en Ratio

Weerstandsvermogen.

De weerbaarheid van de begroting geeft de mogelijkheden aan om op korte termijn financiële risico's te kunnen incasseren zonder direct in de begroting en daarmee in de beleidsambities te hoeven ingrijpen.

De flexibiliteit van de begroting geeft de wendbaarheid van de begroting aan, waarmee eventuele extra onverwachte uitgavenstijgingen of inkomstendalingen gedekt kunnen worden.

De kengetallen zijn:

- A. Structurele exploitatieruimte;
- B. Solvabiliteitsratio;
- C1. Belastingcapaciteit opcenten MRB ten opzichte van gemiddelde tarief opcenten MRB van provincies;
- C2. Belastingcapaciteit opcenten MRB ten opzichte van wettelijk maximum tarief opcenten MRB;
- D. Grondexploitatie;
- E1. Netto schuldquote;
- E2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen;
- F. Ratio weerstandsvermogen.

De tabel met signaalwaarden van de kengetallen ziet er als volgt uit:

Criteria kwalificatie kengetal		Gezond	Neutraal	Risicovol
A	Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
B	Solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
C1	Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. gemiddelde tarief van de provincies	< 95%	95% - 105%	> 105%
C2	Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. wettelijk maximum tarief	< 90 %	90% - 95%	> 95%
D	Grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
E1	Netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%
E2	Netto schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen)	< 90%	90% - 130%	> 130%
F	Ratio weerstandsvermogen	> 1,4	1 - 1,4	< 1

Analyse financiële kengetallen

Analyse van de kengetallen geeft aan dat de provincie Utrecht voldoende weerbaar en flexibel is om eventuele extra (on)verwachte uitgavenstijging te dekken. Alle kengetallen hebben de status gezond.

Het gezonde kengetal structurele exploitatieruimte zorgt ervoor dat de provincie Utrecht weerbaar en flexibel is voor eventuele extra onverwachte uitgaven. De provincie beschikt over voldoende weerstandsvermogen om de geïnventariseerde risico's financieel af te dekken. Er is genoeg onbenutte ruimte tussen het tarief opcenten van de provincie Utrecht en het wettelijk maximum waardoor de provincie weerbaar en flexibel blijft.

De solvabiliteitsratio is gestegen ten opzichte van de bijgestelde begroting. Dit wordt voornamelijk verklaard uit het feit dat het eigen vermogen minder is gedaald dan voorzien. Het kengetal schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen) is gedaald ten opzichte van de bijgestelde begroting. Door onderuitputting op met name investerings- en exploitatiebudgetten hoefde de provincie Utrecht geen langlopende leningen aan te trekken. Het saldo bij de Schatkist bleef per 31-12-2021 positief.

Samenvatting financiële kengetallen		Rekening 2020	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021
A	Structurele exploitatieruimte	9%	3%	11%

B	Solvabiliteitsratio	62%	59%	61%
C1	Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. gemiddelde tarief van de provincies	89%	90%	90%
C2	Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. wettelijk maximum tarief	64%	64%	64%
D	Grondexploitatie	2%	2%	2%
E1	Netto schuldquote	13%	37%	24%
E2	Netto schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen)	12%	36%	23%
F	Ratio weerstandsvermogen	1,8	1,9	1,9

A. Structurele exploitatieruimte

De ratio Structurele exploitatieruimte geeft aan welke structurele ruimte de provincie Utrecht heeft om de eigen lasten te dragen. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten biedt meer flexibiliteit dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

Een gezond kengetal structurele ruimte zorgt ervoor dat wij weerbaar en flexibel zijn voor eventuele extra onverwachte uitgaven.

A. Structurele exploitatieruimte		Rekening 2020	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021
A	Totaal structurele lasten	345.003	371.996	335.110
B	Totaal structurele baten	385.299	388.581	390.266
C	Totale structurele toevoegingen aan reserves	0	0	0
D	Totaal structurele onttrekkingen aan reserves	0	0	0
E	Totale baten	448.194	474.086	481.090
Ratio $((B-A) + (D-C)) / (E) \times 100\%$		9%	3%	11%

B. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het wordt berekend door het eigen vermogen af te zetten tegen het balanstotaal. Het eigen vermogen is opgebouwd uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerd resultaat.

De solvabiliteitsratio is, anders dan voorzien, in 2021 niet gedaald. De ratio is zelfs gestegen ten opzichte van de bijgestelde begroting. Dit wordt voornamelijk verklaard uit het feit dat het eigen vermogen minder is gedaald dan voorzien. Er is minder dekking vanuit de reserve nodig vanwege de onderuitputting van exploitatiebudgetten.

B. Solvabiliteitsratio		Rekening 2020	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021
A	Eigen vermogen	547.168	497.254	564.642
B	Balanstotaal	884.429	843.631	924.442
Solvabiliteit $(A/B) \times 100\%$		62%	59%	61%

C1. Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. gemiddelde tarief van de provincies

Deze ratio geeft aan hoe de belastingdruk in de provincie Utrecht zich verhoudt ten opzichte van het gemiddelde tarief van alle provincies.

Dit kengetal is gezond. Het tarief opcenten MRB van de provincie Utrecht is lager dan het gemiddelde tarief opcenten MRB van de provincies.

C1. Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. gemiddelde tarief van de provincies		Rekening 2020	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021
A	Tarief opcenten MRB provincie Utrecht	73,6	74,9	74,9
B	Gemiddelde tarief opcenten MRB van provincies	83,0	83,5	83,5
(A/B) * 100%		89%	90%	90%

C2. Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. wettelijk maximum tarief

Dit ratio geeft aan hoe de belastingdruk in de provincie zich verhoudt ten opzichte van het wettelijk maximumtarief. Zolang er maar genoeg onbenutte ruimte is tussen het tarief opcenten van ons en het wettelijk maximum is er ruimte om de Begroting weerbaar en flexibel te houden.

C2. Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. wettelijk maximum tarief		Rekening 2020	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021
A	Tarief opcenten MRB provincie Utrecht	73,6	74,9	74,9
B	Tarief landelijk maximum	115,0	116,8	116,8
(A/B) * 100%		64%	64%	64%

D. Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft een indicatie van het financiële risico dat wij lopen in verband met zijn grondportefeuille. Het kengetal wordt berekend door de boekwaarde van de grondexploitatie af te zetten tegen de totale baten van de provincie Utrecht (exclusief onttrekkingen aan reserves). Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd, moet tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Het kengetal grondexploitatie is gezond.

D. Grondexploitatie		Rekening 2020	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021
A	In exploitatie opgenomen bouwgronden	6.782	8.255	7.709
B	Onderhandenwerk	0	0	0
C	Totale baten (excl. mutaties reserves)	448.194	474.086	481.090
Grondexploitatie (A+B)/C x 100%		2%	2%	2%

E1/E2. Netto schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen)

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van ons ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft daarmee een indicatie van de mate waarin de rente en de aflossingen op de exploitatie drukken.

De netto schuldquote wordt zowel in- als exclusief doorgeleende gelden gepresenteerd. Op die manier wordt ook duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de door de provincie verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldpositie. Het kengetal wordt op dezelfde wijze berekend als de nettoschuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden betrokken.

Het kengetal schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen) is gezond. Dit kengetal is zelfs gedaald ten opzicht van de bijgestelde begroting. Door onderuitputting op met name investerings- en exploitatiebudgetten hoefden wij geen langlopende leningen aan te trekken. Het saldo bij de Schatkist bleef per 31-12-2021 positief.

E1. Netto schuldquote		Rekening 2020	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021
A	Vaste schulden	0	20.901	0

B	Netto vlottende schulden	23.128	23.000	17.386
C	Overlopende passiva	295.612	285.000	321.683
D	Financiële vaste activa, genoemd in artikel 36, onderdelen d, e en f van het BBV	25.000	25.000	25.000
E	Uitzettingen < 1jaar	168.627	85.000	162.636
F	Liquide middelen	105	0	86
G	Overlopende activa	66.843	45.000	38.045
H	Totale baten (excl. mutaties reserves)	448.194	474.086	481.090
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		13%	37%	24%

E2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen		Rekening 2020	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021
A	Vaste schulden	0	20.901	0
B	Netto vlottende schuld	23.128	23.000	17.386
C	Overlopende passiva	295.612	285.000	321.683
D	Financiële vaste activa, bedoeld in artikel 36, onderdelen b, c, d, e en f van het BBV	30.170	29.720	29.915
E	Uitzettingen < 1jaar	168.627	85.000	162.636
F	Liquide middelen	105	0	86
G	Overlopende activa	66.843	45.000	38.045
H	Totale baten (excl. mutaties reserves)	448.194	474.086	481.090
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		12%	36%	23%

F. Ratio weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft een indicatie van de mate waarin wij in staat zijn om niet begrote financiële tegenvallers op te vangen, zonder de noodzaak om direct te bezuinigen. Het benodigd weerstandsvermogen is bepaald op basis van een inventarisatie en analyse van de risico's die de provincie loopt. De risico's zijn opgenomen in het provinciebreed risicomanagement systeem.

Het kengetal weerstandsvermogen is gezond. Dit kengetal bevindt zich binnen de afgesproken bandbreedte van 1,4 tot 2,0. De provincie beschikt over voldoende middelen om de geïnventariseerde risico's financieel af te dekken.

F. Ratio weerstandsvermogen		Rekening 2020	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021
A	Reserve Weerstandsvermogen	45.000	45.000	45.000
B	Benodigde weerstandsvermogen	24.380	24.100	24.200
Ratio weerstandsvermogen (A/B) x 100%		1,8	1,9	1,9

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen zijn goederen in ons eigendom die voor meerdere jaren bijdragen aan de Provinciale doelstellingen. Het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) noemt in dit kader gebouwen, wegen, water, groen en riolering. De kapitaalgoederen van de provincie Utrecht zijn:

- Provinciale wegen, kunstwerken en groen;
- Provinciale vaarwegen;
- Traminfrastructuur en voertuigen (trams);
- Provinciale gebouwen;
- Grond.

De kapitaalgoederen vragen bij aanschaf (of vervaardiging) substantiële investeringen en worden onderhouden zodat de bijdrage aan de provinciale doelstellingen wordt geborgd. Als de kapitaalgoederen niet meer bijdragen aan de doelstellingen dan is overdracht of sloop aan de orde. De systematische en gestandaardiseerde aanpak van het beheer wordt assetmanagement genoemd. Kenmerk van assetmanagement is de voortdurende afweging van de bijdrage die de kapitaalgoederen leveren aan onze doelstellingen, de risico's van falen en de kosten bij alle beslissingen die worden genomen. De functionaliteit en kwaliteit van de kapitaalgoederen worden sober, doelmatig en duurzaam op peil gehouden, waarbij ze veilig en betrouwbaar hun functie vervullen tegen acceptabele kosten. Het beheer wordt uitgevoerd aan de hand van Nederlandse normen (NEN) en landelijke richtlijnen, zoals van het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de grond-, Water- en wegebouw (CROW).

3.3.1 Provinciale wegen

In 2021 was in onderhoud:

Asset	Specificatie	Aantal
Verhardingen	• Rijbanen, fiets en voetpaden, parallelwegen, en busbanen • Markering	Circa 700 km Circa 1600 km
Kunstwerken	• Vaste, beweegbare bruggen en faunapassages • Geleiderail en hekken • Geluidsscherm • Grondkerende constructies	302 stuk 51 km 10 km 14 km
Groen	• Bermen • Hagen • Bomen • Bermsloten	4460000 m2 56500 m 60000 stuk 206000 m
Wegmeubilair	• Verkeersboren • Abri's • Hectometerboren	17000 stuk 197 stuk 3730 stuk
Verkeersmanagementsystemen	• Verkeersinstallaties • Bewegwijzering • Verkeersmanagement centrale • Video- observatiecamera's • Verkeersmanagementinstallaties	107 stuk 1540 stuk 1 stuk 66 stuk 23 stuk
Openbare verlichting	• Armaturen • Masten • Kasten	11500 stuk 9500 stuk 153 stuk

Wat hebben we bereikt

Het onderhoud van provinciale wegen bevat het onderhoud aan verharding, kunstwerken, wegmeubilair, verkeersregelinstallaties en verkeersmanagement, wegmeubilair, wegverlichting, riolering en groenbeheer.

De in 2021 geplande onderhoudswerkzaamheden (het dagelijks en variabel onderhoud- en verbetermaatregelen) aan assets zijn zoveel mogelijk integraal tijdens één onderhoudsmoment

uitgevoerd. Dat heeft werkelijk geleid tot de verbetering van de kwaliteit van de wegen en heeft ook effectief geleid tot de verbetering van de doorstroming en de verkeersveiligheid. Er zijn ook extra, ongeplande, werkzaamheden (berm verlagen en grootschalig aanpak van ernstige wateroverlast langs de N225) uitgevoerd.

De afgesproken kwaliteitsniveaus zijn als volgt:

- Bij de provinciale wegen voldoet 95% aan kwaliteitsniveau B, conform CROW-beheersystematiek
- Bij de verharding van de provinciale wegen voldoet 97% aan kwaliteit B volgens de CROW-beheersystematiek. Dit is een verbetering van 2 procentpunten ten opzichte van 2020.
- Bij de provinciale kunstwerken voldoet 100% aan tenminste conditieniveau 3 ("Norm NEN 2767-4").

Wat hebben we gedaan

Verharding

Conform het uitvoeringsplan 2021 zijn aan de volgende wegen onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd: N225, N228, N229 en de N412.

Op een aantal wegvakken (rotonde N226, N233, N402 en N414) zijn de geplande onderhoudswerkzaamheden niet uitgevoerd. Het grootste deel hiervan betreft het niet uitgevoerde onderhoud op de N402 (traject 88). Dit moest worden uitgesteld omdat er meer tijd nodig was voor de trajectstudie.

Er zijn ook extra, ongeplande, werkzaamheden (berm verlagen en grootschalig aanpak van ernstige wateroverlast langs de N225) uitgevoerd.

De geplande onderhoudswerkzaamheden aan de hemelwaterafvoer zijn voor 90% uitgevoerd. Hierbij is gericht onderhoud gepleegd aan kolken, putten en de tussenliggende leidingen op basis van inspectieresultaten uit 2020.

In 2021 is tussen Driebergen en Doorn de wateroverlast op de provinciale weg N225 aangepakt.

Er is gekozen voor de aanleg van een volledig nieuw infiltratieriool ter hoogte van hectometer 17.3 en tussen hectometer 17,5 en hectometer 17,6. Dit is voldoende om ook bij hevige regenbuien het water goed te kunnen bergen.

Daarnaast is er ter hoogte van de Boswijklaan een zestal kolken en drietal inspectieputten geplaatst die door middel van buizen verbonden zijn aan het gemeentelijk stelsel onder de Boswijklaan.

Wij hebben in 2021 een gecombineerde reiniging, inspectie en inventarisatie uitgevoerd aan 671 kolken en 244 putten en de tussenliggende leidingen. Hierbij is gekeken naar de huidige staat, de aanwezige risico's en de mogelijke oplossingen. Deze putten en kolken bevinden zich in 45,75 kilometer provinciale wegen, parallelwegen en fietspaden.

Kunstwerken

Er zijn diverse geplande onderhoudswerkzaamheden aan beweegbare bruggen uitgevoerd.

Aanpassingen aan bruggen ten behoeve van bediening op afstand zijn grotendeels uitgesteld door de problemen met de bedieningcentrale en de gewijzigde organisatiestructuur van Waternet.

- Er is een nieuwe damwandbeschoeiing geplaatst langs de N229 en hiervoor hebben we gebruik gemaakt van de vrijkomende planken uit de Eem. Dit betekent een volledig circulaire damwandbeschoeiing.
- De tweede fase van het opnieuw verzinken van bestaande geleidrail is uitgevoerd. Deze methode is aantoonbaar duurzaam en daarbij kostenneutraal ten opzicht van een nieuwe geleiderail.
- Vervangen van de Beverweerdsebrug. Het ontwerp en de berekeningen hiervoor zijn gereed. Men is begonnen met de vergunningaanvraag. Door de complexiteit van de aanvraag heeft deze vertraging opgelopen. De werkzaamheden op locatie zijn hierdoor uitgesteld tot na vergunningverlening. De werkelijke uitvoering gaat hierdoor in 2022 plaatsvinden.
- Er is een start gemaakt met het vervangen van de stootplaten van de duikerbrug in de N210. Dit betreft ongepland onderhoud. Diverse onderzoeken zijn uitgevoerd en herstelmaatregelen zijn ontworpen. Door onvoorziene lange levertijden van de nieuwe stootplaten, zijn de werkzaamheden op locatie uitgesteld naar 2022.
- Aan de vaste kunstwerken zijn op basis van inspectieresultaten diverse (kleine) onderhoudsmaatregelen uitgevoerd.
- De provincie Zuid-Holland heeft volgens de beheer- en onderhoudsovereenkomst, dagelijks- en variabel onderhoud uitgevoerd aan de beweegbare kunstwerken in het Merwedekanaal. Deze kunstwerken zijn eigendom van ons.

Groen

Het vast onderhoud aan het groen, zoals het maaien van bermen langs de provinciale wegen, het uitmaaien van sloten en het knippen van hagen, is periodiek uitgevoerd. Daarnaast zijn bermsloten gebaggerd.

Het vrijkomende gras is grotendeels verwerkt volgens de Bokashi-methode. Dit is een fermenteringsproces waarbij nagenoeg geen Co₂ vrijkomt. Bij het groenonderhoud komt gemiddeld ruim 7.000 ton maaisel vrij, wat duurzaam wordt verwerkt.

Voor het bomenbestand (jaarlijks 1/3 deel direct langs onze wegen) is een veiligheidscontrole uitgevoerd en de bomen zijn onderhouden (snoei, vervanging en dergelijke).

Ook in 2021 ging extra aandacht uit naar de gevolgen van de essentak sterfte. We is een start gemaakt met een eerste fase van herplanting van afgestorven bosschages langs de N230.

In 2021 is wederom extra ingezet op het bestrijden en beheersen van de Japanse duizendknoop.

- Bij het ecologisch bermbeheer is zo veel mogelijk insectenvriendelijk gemaaid volgens de "Kleurkeur" methode. Hierbij wordt optimaal rekening gehouden met de balans tussen verkeersveiligheid en het welzijn van flora en fauna.
- Wij bestrijden jaarlijks de eikenprocessierups langs de wegen. In 2021 is preventief spuiten met het biologische middel "Xentari" eenmalig toegepast. Het preventief spuiten is alleen toegepast op risicolocaties zoals intensief bereden fietspaden, voetpaden nabij scholen en kinderdagverblijven, bushaltes en overige locaties waar veel mensen waar veel mensen buiten verblijven. Met deze werkwijze, teruggaan naar 1 keer preventief spuiten, is het aantal klachten acceptabel gebleven ten opzicht van de piekjaren 2019 en 2020.

Ook op overige plaatsen waar eikenbomen langs onze wegen staan, die mogelijk hinder kunnen veroorzaken, is controle op nestvorming uitgevoerd. Te denken valt hierbij aan de locaties waar niet gespoten mag worden, zoals waterwingebieden, of gebieden waar beschermde vlindersoorten voorkomen.

Wegmeubilair

Het areaal van wegmeubilair kent een zeer grote verscheidenheid. Het betreft onder andere ruim 3.700 hectometerborden, 17.000 verkeersborden, circa 200 abri's en meer dan 1.200 bebakeningszuilen. Voor diverse onderdelen gelden evenzoveel normen waaraan het beheer moet voldoen, zoals de RVV1990, de BABW, CROW 323 en de NEN 2767. Door regelmatige inspectie, zelfs wekelijks, is het meubilair gecheckt op de staat van onderhoud. Als de veiligheid in het geding komt dan wordt hier direct actie op ondernomen.

De in 2021 geplande vast en variabele onderhoudsmaatregelen zijn grotendeels uitgevoerd.

Tevens is er op 2 locaties circa 150 meter houten hekwerk vervangen voor een op hout lijkend product. Dit product is gemaakt van 50% bermgras en 50% afgedankte kunststof tuinmeubelen.

Het resterende deel van de geplande vervanging van abri's is niet uitgevoerd als gevolg van verschillende inzichten met de leverancier van de energievoorziening. De verwachting is dat in 2022 het project zal worden afgerond.

Verkeersinstallaties

De ruim 130 verkeersregel- en verkeersmanagementinstallaties spelen een belangrijke rol bij de veiligheid van de verkeersafwikkeling en bij het bevorderen van doorstroming van het verkeer.

In 2021 is een nieuw analysetool VRI aangeschaft ten behoeve van toetsing van de verkeerslichtregelingen.

Voor de verkeersmanagementinstallaties is het dagelijks storingsbeheer, regulier onderhoud en vervanging van onderdelen ondergebracht in een integraal prestatiecontract (IPC). Dit gebeurt in samenwerking met de gemeentes Utrecht, Woerden en Houten. Het storingsbeheer en regulier onderhoud zijn in 2021 effectief uitgevoerd.

De onderhoudsprojecten voor VRI-vervangingen binnen het variabel onderhoud zijn in 2021 niet geheel afgerond. Langere levertijden bij leveranciers en minder beschikbaar personeel bij de aannemer zijn directe gevolgen van de coronapandemie. De uitgestelde werkzaamheden worden naar verwachting in Q1 2022 in zijn geheel weggewerkt.

Alle geplande onderhoudsmaatregelen in 2021 aan de bewegwijzering zijn uitgevoerd. Voor de verlichte bewegwijzering is een verduurzamingsslag ingezet. Oude wegwijzers met TL-balken zijn vernieuwd met LED-verlichting of zijn retro reflecterend uitgevoerd, zodat deze minder of geen energie meer gebruiken.

Wegverlichting

Leidend principe voor het beheer van wegverlichting is 'donker waar het kan, licht waar nodig'. Dit sluit aan op actuele inzichten, richtlijnen en technische ontwikkelingen (waaronder ledverlichting). Hiermee wordt aangesloten op doelen voor de energietransitie en duurzaamheid binnen de randvoorwaarden voor veiligheid van de verkeersafwikkeling, de sociale veiligheid op wegen en fietspaden en de doorstroming van het verkeer. Momenteel beheren we ruim 11.500 armaturen, zo'n 1.400 verlichte bewegwijzeringsvlaggen en 153 schakel- en verdeelkasten.

Het onderhoud van de openbare verlichting is ondergebracht in het IPC (integraal prestatiecontract). Dit heeft als doel de verkeershinder te verminderen en daarmee de doorstroming en algehele veiligheid te optimaliseren. Het storingsbeheer en regulier onderhoud zijn in 2021 effectief uitgevoerd. De geplande vervangingen en groot onderhoud is in 2021 bijna geheel uitgevoerd. De uitgestelde werkzaamheden worden naar verwachting in 2022 afgerond.

Wat heeft het gekost

Omschrijving	Vast onderhoud			Variabel onderhoud		
	Begroting	Rekening	Verschil	Begroting	Rekening	Verschil
Verhardingen	713	745	-32	4.635	5.230	-595
Wegmeubilair	271	135	136	223	172	51
Kunstwerken	1.758	1.945	-187	4.183	3.172	1.011
Groen	1.880	1.537	343	892	1.374	-482
Openbare verlichting	1.081	1.096	-15	881	859	22
Verkeersman./VRI's	1.549	996	553	1.460	943	517
Algemeen	504	423	81	1.827	1.955	-128
Totaal	7.756	6.877	879	14.101	13.705	396

Toelichting verschillen

Wegen Vast onderhoud

In 2021 is er circa € 0,9 mln. minder besteed aan vast onderhoud.

Dit wordt veroorzaakt door capaciteitsgebrek bij het Integrale Prestatie Contract (IPC) voor het beheer, onderhoud en de vervanging van verkeersregelinstanties. Tevens zijn voor het beheer en onderhoud van de verkeersregelinstanties afkoopsommen (baten) van de gemeente Woudenberg en van Rijkswaterstaat ontvangen waarmee geen rekening was gehouden in de begroting.

Bij het groenonderhoud is er minder grasgemaaid als gevolg van slechte weersomstandigheden en is er minder tijd besteed aan de bestrijding van de eikenprocessierups als gevolg van verminderde plaagdruk.

Wegen Variabel onderhoud

In 2021 is voor per saldo circa € 0,4 mln. minder besteed aan variabel onderhoud.

Bij de asset verhardingen zijn de lasten hoger omdat rioleringen zijn aangepast (N225) als gevolg van wateroverlast die niet was voorzien. Ook is op sommige wegen als gevolg van de weersomstandigheden het asfalt dermate verslechterd waardoor extra asfaltreparaties zijn uitgevoerd. Onderhoudswerkzaamheden aan de kunstwerken van het Merwedekanaal zijn niet uitgevoerd omdat de onderhoudsplanning tussentijds is gewijzigd door de Provincie Zuid-Holland.

Aanpassingen aan beweegbare bruggen zijn uitgesteld omdat de nieuwe bedieningcentralen nog niet is afgeleverd.

Bij Verkeersmanagement/VRI's zijn door langere levertijden bij leveranciers en in verband met minder beschikbaar personeel bij de aannemers, werkzaamheden uitgesteld.

3.3.2 Provinciale vaarwegen

Wat hebben we bereikt?

Het nautisch beheer, het vaarwegbeheer en het onderhoud van het Utrechtse deel van het Merwedekanaal is voor het jaar 2021 integraal overgedragen aan de provincie Zuid-Holland. Er is daartoe in 2020 met de provincie Zuid-Holland een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met een looptijd van vooralsnog vijf jaar.

De Linge is over een lengte van circa 10 km aan de noordzijde in eigendom van ons. Het Waterschap Rivierenland heeft het beheer en onderhoud gemandateerd uitgevoerd.

In opdracht van de provincie zijn de overige waterwegen (Kromme Mijdrecht en Grecht), beheerd en onderhouden door de waterschappen en Hoogheemraadschappen.

De Eem, de vaargeul in de Eemmond en de Oude Rijn worden door ons onderhouden.

Wat hebben we gedaan?

De baggerwerkzaamheden in de rivier de Eem en Eemmond waren als gevolg van de PFAS/PFOS problematiek vanaf 2019 in geheel Nederland stilgelegd. In Q4 2020 is begonnen met de uitvoering van dit bestek en eind Q4 2021 is dit bestek geheel uitgevoerd. In totaal is in verschillende trajecten in de Eem en de vaargeul bijna 60.000m³ gebaggerd. In 2021 is eveneens gestart met de voorbereidingen voor het nieuwe baggerbestek.

In 2021 zijn de uit 2020 resterende vervangingswerkzaamheden voor het vervangen van 675 meter houten damwanden in stalen damwanden langs de Eem, uitgevoerd en afgerond.

In het Merwedekanaal is onder regie van de provincie Zuid-Holland gestart om bij een negental trajecten de oeversbescherming te vervangen. Een aantal daarvan liggen op Utrechts grondgebied.

Naar verwachting is dit eind 2023 gereed.

Wat heeft het gekost?

Omschrijving	Vast onderhoud			Variabel onderhoud		
	Begroting	Rekening	Verschil	Begroting	Rekening	Verschil
Vaarwegen	650	-2.157	2.807	347	797	-450
Totaal	650	-2.157	2.807	347	797	-450

Vaarwegen Vast onderhoud

In 2021 is het Merwedekanaal betreft Vijf Heren Landen overgenomen van Provincie Zuid-Holland en hiermee is ook een incidentele bate van € 2,7 mln. voor het onderhoud verkregen.

Het overige verschil betreft verschillende begrotingsposten welke een iets lagere besteding hebben dan aanvankelijk is begroot, waaronder lagere lasten voor het nautisch beheer van de Linge.

Vaarwegen Variabel onderhoud

In 2021 is voor per saldo circa € 0,5 mln. meer besteed aan variabel onderhoud vaarwegen. Dit wordt met name veroorzaakt doordat in 2021 baggerwerkzaamheden aan de Eem zijn uitgevoerd, waarvan de voorschotten van de partners Gemeente Amersfoort en Waterschap Vallei & Veluwe reeds ontvangen zijn in voorgaande jaren.

3.3.3 Tramsysteem

In 2021 was in onderhoud:

Traminfrastructuur	Aantal
Kunstwerken	1 brug, 1 tunnel en 12 overige kunstwerken
Spoor	74 km trambaan, 75 wissels, beveiliging en 110 overwegen/-paden
Energievoorziening	74 km rijdraad, 1455 masten en 13 onderstations
Opstel terreinen	Emplacement remise Nieuwegein en opstel terrein P+R Science Park
Overige infrastructuur	Gecombineerde tram-/busbanen Jaarbeurszijde-UCC en Science Park

Materieel	Aantal
CAF trams 33 meter	27
CAF trams 41 meter	25
Dienstvoertuigen	4 (onder andere ten behoeve van storingen en calamiteiten)

Haltes en gebouwen	Aantal
Tramhaltes	32 (in 2 richtingen)
Bushaltes	3 (in 2 richtingen)
Tramremise	Tramremise Nieuwegein
Busremise/-stalling	Busstalling Westraven en stalling elektrische bussen remiseterrein Nieuwegein

Chauffeursverblijven	Nieuwegein Zuid, IJsselstein Zuid en Breukelen

Telematicavoorzieningen	Aantal
DRIS systeem	600 displays
Camera's	180
Kaart verkoop automaten	68
SOS palen	2 (UCC)
Operationeel Controle Centrum (OCC)	1
Netwerk en verbindingen	60 km glasvezelkabel, 250 simkaarten
Schakeling	91 schakelkasten, switches en technische ruimtes
Servers	11
Software	Diverse applicaties
Bedienbare poorten	9

Wat hebben we bereikt

Het openbaar vervoer is van groot belang voor de bereikbaarheid van onze provincie. De belangrijkste openbaar vervoer assets in ons eigendom zijn de trambaan met bijbehorende haltes, het trammaterieel, de remise in Nieuwegein, alle telematicavoorzieningen voor het tramsysteem en het Operationeel Controle Centrum (OCC). Vanuit dit centrum wordt het tram- en busverkeer aangestuurd.

Het beheer en onderhoud van deze assets vindt plaats conform de in 2021 geactualiseerde Nota Kapitaalgoederen Mobiliteit. Voor het tramsysteem geldt de Wet lokaal spoor (Wls) als wettelijk kader. De rolverdeling, activiteiten en te realiseren Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) zijn vastgelegd in de op 24 maart 2020 door GS vastgestelde Beheervisie Tramsysteem 2020-2024. Met het beheer en onderhoud is in 2021 invulling gegeven aan de KPI's met betrekking tot veiligheid, de beschikbaarheid en betrouwbaarheid van de infrastructuur en trams, en kwaliteitsaspecten zoals de reinheid van materieel/haltes en beschikbaarheid van dynamische reisinformatie op de haltes.

Het uitgevoerde beheer en onderhoud van de assets is risico-gestuurd. Dat wil zeggen dat onderhoudsmaatregelen worden bepaald op basis van het zorgvuldig afwegen van prestaties, risico's en kosten. De onderhoudsstaat van de assets wordt bepaald op basis van meetgegevens en inspecties. Deze wordt uitgevoerd door eigen personeel en externe deskundigen. Op basis van een risicoanalyse wordt een beheerstrategie bepaald en worden onderhoudsmaatregelen geprogrammeerd om de prestaties te borgen en de risico's te beheersen. Naast planmatig onderhoud heeft er correctief onderhoud plaatsgevonden in het geval van mankementen en storingen. Een snelle opvolging van storingen is van belang om de beschikbaarheid en kwaliteit van het vervoersysteem voor de reizigers te waarborgen.

Kenmerkend voor het tramsysteem is dat het voor het grootste deel relatief nieuw is. De Uithoflijn is in december 2019 in gebruik genomen, en de grootschalige vernieuwing van de infrastructuur van de Sneltram Utrecht - Nieuwegein – IJsselstein (SUNIJ-lijn) is begin 2021 afgerond. Voor de beide lijnen zijn nieuwe tramstellen met een lage vloer aangeschaft en is een nieuwe tramremise met OCC gerealiseerd. Nieuwe assets vertonen vaak kinderziektes of nieuwe omstandigheden. Hiermee moet bij het beheer rekening mee worden gehouden. In 2021 hebben zich drie zaken voorgedaan die van grote invloed zijn geweest op het beheer en onderhoud van het tramsysteem:

1. Eind 2020 zijn de beide voedingskabels van twee onderstations in Utrecht beschadigd geraakt door werkzaamheden van derden. Herstel daarvan bleek niet mogelijk en gedurende heel 2021 zijn noodstroomvoorzieningen ingezet om de trams van stroom te voorzien.
2. Na de start van exploitatie met de nieuwe trams op de vernieuwde infrastructuur in Nieuwegein en IJsselstein bleek er in extreme mate booggeluid te ontstaan. Om de overlast voor de omgeving te beperken zijn diverse mitigerende maatregelen ingezet.
3. In 2021 hebben zich 3 verkeersongevallen met trams voorgedaan met ontsporing als gevolg. Dit heeft veel schade veroorzaakt waardoor 6 trams terug moesten naar de leverancier in Spanje voor schadeherstel. Daarnaast was er soms sprake van forse infrastructurele schade.

De hiervoor genoemde zaken hebben bijzonder veel inzet geleverd van de beheerder van het tramsysteem. Dit naast de reguliere inzet voor de dagelijkse exploitatie en de overdracht van de (ver)nieuw(d)e assets als de trambanen in Nieuwegein/IJsselstein, de instroom van nieuwe trams en de oplevering van de busstalling Westraven en de extra stalling voor elektrische bussen op het remiseterrein in Nieuwegein. Als gevolg daarvan zijn diverse kleinere infrastructurele projecten vertraagd. Ook de corona pandemie en beperkte personele bezetting heeft daarbij een rol gespeeld. Desondanks kan vastgesteld worden dat het tramsysteem een goede opbouw en kwaliteitsverbetering doorloopt.

Wat hebben we gedaan?

Traminfrastructuur

- De Uithoflijn en de SUNIJ-lijn tussen Utrecht, Nieuwegein-Zuid en IJsselstein-Zuid zijn op basis van risico-gestuurd beheer en onderhoud in stand gehouden.
- De vernieuwde railinfrastructuur tussen Nieuwegein Centrum en Nieuwegein Zuid respectievelijk IJsselstein Zuid is in gebruik genomen.
- Voorbereidingen zijn getroffen voor de vernieuwing van de binnenstadshalte in Nieuwegein, de overweg bij het St. Antoniusziekenhuis die daaraan gekoppeld is, en de koppeling van de Uithof- en SUNIJ-lijn bij Utrecht CS.
- De schade naar aanleiding van verkeersongevallen is hersteld. Een verregaand onderzoek naar de mogelijkheden ter verbetering van de overwegveiligheid is opgestart. De pilot met te realiseren "lane light" is daaraan gekoppeld en uitgesteld.
- De aanbesteding heeft plaatsgevonden van overwegbomen op de Symfonielaan in Nieuwegein die in 2022 zullen worden geplaatst.
- De vervanging van de beschadigde voedingskabels voor twee onderstations in Utrecht is geregeld.
- In verband met het booggeluid zijn diverse mitigerende maatregelen getroffen, waaronder handmatige smering van de trambaan en de aanbesteding van 16 baansmeerinstallaties.
- In de trambeveiliging, en concreet de assentellers, zijn diverse wijzigingen aangebracht ter verhoging van de beschikbaarheid en betrouwbaarheid.
- Een aantal losstaande infrastructuurprojecten is uitgesteld om voorrang te geven aan actualiteiten dan wel prioriteiten. Dit ook in verband met de krappe personele bezetting. Zo worden de realisatie van extra tramwaarschuwingslichten, de beveiliging van de opstelterreinen en de verlichting bij de opstelsporen op het remiseterrein pas in 2022 gerealiseerd.
- Het onderhoudscontract voor het dagelijks onderhoud van de infrastructuur is in 2021 opnieuw aanbesteed. Het nieuwe contract gaat in 2022 in. De contractvorm is aangepast in relatie tot de nieuwe infrastructuur en status van assetinformatie.

Trammaterieel

- De 52 CAF lagevloertrams met een lengte van 33/41 meter zijn risico gestuurd onderhouden volgens het vastgestelde onderhoudsschema. Op de trams zat in 2021 nog garantie (de eerste garanties liepen af in september 2021). Uitgangspunt is de vastgestelde levering van trams aan de concessiehouder.
- In 2021 zijn er 3 nieuwe 41 meter-trams geleverd en in gebruik genomen.
- Zo nodig zijn op basis van de gebruikservaringen modificaties uitgevoerd. In 2021 betrof dit bijvoorbeeld apparatuur om de status van de voertuigen te analyseren.
- Het onderhoud van de trams in de nieuwe tramremise is verder geoptimaliseerd. Daarvoor is in 2021 geïnvesteerd in de onderhoudsroosters, opleidingen, specialistische gereedschappen en ondersteunende systemen. Tevens zijn er enkele aanpassingen gedaan in de werkplaats om veilig en efficiënt te kunnen werken
- Voor het onderhoud zijn reservematerialen ingekocht. Zodoende wordt er een strategische voorraad aangehouden om de continuïteit zo goed mogelijk te garanderen.
- Extra inzet is geleverd om het aantal vlakke kanten van wielen te verminderen. Wanneer zich wel een afvlakking voordeed, is dit zo snel mogelijk verholpen. Zodoende wordt de overlast voor de omgeving van de trambaan vermindert.
- In verband met het booggeluid zijn maatregelen getroffen zoals het bijsturen van de smeerinstallaties in de trams. Ook zijn er voorbereidingen getroffen voor een proef met wioldempers.
- In totaliteit waren er 12 trams in 2021 met schade. Bij de verkeersongevallen waarbij er trams ontspoorde, zijn er diverse trams geborgen. Bij deze ongevallen was de schade dermate

ernstig dat 6 trams voor langere tijd niet meer inzetbaar waren. Deze zijn in Spanje door de leverancier hersteld. De ongevallen hebben veel capaciteit geleverd van de beheerders.

- Het nieuwe schoonmaakcontract voor het interieur en exterieur van de trams is in 2021 ingegaan.

Haltes en gebouwen

- Het dagelijks beheer en onderhoud van de tramhaltes aan de SUNIJ-lijn en Uithoflijn, alsmede de bushaltes langs de gecombineerde bus-trambaan in het Science Park, is uitgevoerd. Dit betrof preventief onderhoud, correctief onderhoud en wintermaatregelen. Op/bij de haltes zijn voorzieningen aanwezig als in-/uitcheckpalen, kaartverkoopautomaten, DRIS, cameratoezicht,abri's, bankjes, hekwerken en fietsenstallingen.
- In het project VRT zijn alle haltes op de SUNIJ-lijn in de 2e helft van 2020 aangepast voor de bediening door lage vloertrams met een maximale lengte van 75 meter. Deze vernieuwde haltes zijn in 2021 in gebruik genomen.
- Voorbereidingen zijn getroffen voor de grootschalige vernieuwing van de binnenstadshalte Nieuwegein in 2022. Voor de exploitatie tot dat moment is een tijdelijke haltevoorziening gerealiseerd.
- Een studie is gestart naar de kwaliteitsverbetering van de haltes op de Uithoflijn.
- Het gecombineerde schoonmaakcontract voor de trams, haltes en werkplaats is begin 2021 geïmplementeerd.
- Er zijn rest- en verbeterpunten naar aanleiding van de ingebruikname van de nieuwe tramremise eind 2019 uitgevoerd.
- De eindpuntvoorzieningen in Nieuwegein Zuid, IJsselstein Zuid en Breukelen zijn in stand gehouden. Het eindpunt Nieuwegein Zuid is eind 2020 vervangen door een nieuwe modulaire voorziening, waarvoor de werkzaamheden in 2021 zijn afgerond.
- De nieuwe busstalling Westraven is in gebruik genomen, evenals de extra stalling met oplaadmogelijkheden voor elektrische bussen op het remiserrein in Nieuwegein.
- Planvorming en voorbereidingen hebben plaatsgevonden voor de realisatie van een tram ondersteunende personeelsvoorziening bij P+R Science Park in 2022.
- Verder is de ontwikkeling opgestart van een gebouwde parkeervoorziening bij P+R Breukelen.

Telematica

- In 2021 zijn de bestaande telematicavoorzieningen, zoals de netwerken, hardware, software, camera's, DRIS, kaartautomaten en het Operationeel Controle Centrum, in stand gehouden.
- Er is een start gemaakt met de vervanging van het merendeel van de DRIS displays.
- De beveiligingscamera's op het busstation aan de Jaarbeurszijde zijn vervangen.
- Voor de vervanging van het systeem waarmee contact wordt onderhouden met de trams, zowel digitaal als via spraakcommunicatie, heeft in 2021 een Europese aanbesteding plaatsgevonden.
- Er zijn nieuwe websites ontwikkeld voor de werkcoördinatie die in 2022 worden geïmplementeerd.
- De verdere ontwikkeling en uitrol van een systeem voor onderhoudsdata en -management heeft plaatsgevonden.
- Er hebben periodieke updates en vervangingen plaatsgevonden van diverse sensoren, schakelkasten en andere onderdelen.

Wat heeft het gekost

Omschrijving	Vast onderhoud			Variabel onderhoud		
	Begroting	Rekening	Verschil	Begroting	Rekening	Verschil
Traminfrastructuur	7.548	6.790	758	2.588	2.712	-124
Trammaterieel	6.180	5.851	329	210	172	38
Haltes en gebouwen	1.430	1.459	-29	80	-8	88
Telematica	1.039	979	60	560	452	108
Algemeen	555	441	114	297	215	82
Baten	-16.062	-16.146	84			
Totaal	690	-626	1.316	3.735	3.543	192

Toelichting verschillen

Op het vast onderhoud van de Ov assets is in 2021 circa €1,3 miljoen minder uitgegeven dan begroot. Ook is er circa € 200.000 minder uitgegeven aan variabele kosten. De lagere uitgaven voor het variabel onderhoud heeft een lagere onttrekking uit de reserve tot gevolg.

Op de traminfrastructuur zijn er minder uitgaven geweest aan het vaste onderhoud:

- Minder correctief onderhoud was nodig voor de Uithoflijn en SUNIJ-lijn (€400.000)
- De opstartkosten van het servicecontract Bombardier waren in 2021 minder (€150.000)
- De energiekosten waren lager door:
 - De latere start van de exploitatie na het project Vernieuwing Regionale Tram (VRT)
 - Het vervallen van de ritten van/naar IJsselstein na 22.00 uur 's avonds
- De beschadiging van de voedingskabels van 2 onderstations in Utrecht die tijdelijk zijn vervangen door noodstroomvoorzieningen (€300.000)
- Door de langere inzet van de hiervoor genoemde noodstroomvoorzieningen zijn de variabele kosten van de traminfrastructuur wel hoger uitgevallen (-/- €200.000).
- Andere variabele kosten vielen juist lager uit (€100.000).

Binnen het contract voor het onderhoud van de trams zijn minder kosten gemaakt door onder andere de verminderde inzet tijdens de coronapandemie en de vertraagde oplevering van VRT (€400.000). Ook op de reiniging van trams is daardoor bespaard (€100.000). Wel waren er meer kosten door niet verhaalbare schade aan een tram bij een incident (-/- €200.000).

Wat betreft de telematicavoorzieningen zijn er minder kosten gemaakt doordat sensoren in de sectiekasten bij haltes niet vervangen zijn en het budget voor de innovatie van telematica voor het OCC niet is aangewend (€100.000).

Tot slot zijn er minder algemene kosten gemaakt doordat er onder andere minder is uitgegeven aan onderzoekskosten en door een nieuw contract voor de werkcoördinatie (€100.000).

3.3.4 Gebouwen

In 2021 was in onderhoud:

Specificatie	Aantal
Huis voor de Provincie	1
Monumentaal pand Paushuize	1
Wegensteunpunten De Meern en Huis ter Heide	2
NTR	1

Wat hebben we bereikt?

Provinciehuis

Het Huis voor de provincie bestaat uit 19 verdiepingen inclusief een entreegebied met diverse voorzieningen, een centraal vergadercentrum en een technische ruimte op de 19e verdieping. Een aantal verdiepingen wordt verhuurd aan externe organisaties.

Om de functionaliteit van het gebouw en de installaties te waarborgen, zijn er in 2021 een paar nieuwe aanbestedingen opgestart om het onderhoud bij diverse specialistische leveranciers onder te brengen. Het ambitieniveau van het onderhoud blijft conform NEN2767 op conditieniveau 3 sober en doelmatig. Dit houdt in dat de gebouwdelen in goede functionele staat worden gehouden met plaatselijk zichtbare veroudering. Duurzaamheid en circulariteit krijgen een prominentere rol binnen deze overeenkomsten.

Paushuize

Paushuize behoort tot één van de meest duurzame monumenten van Nederland en is door renovatie behouden als cultureel erfgoed. In dat kader is er voor het buitenonderhoud een subsidie aangevraagd en gehonoreerd. Al het onderhoud is afgestemd op het behoud van haar monumentale waarde. Paushuize wordt door een externe partij geëxploiteerd en heeft daarnaast een ceremoniële

functie voor het provinciebestuur. Maandelijks worden er voor geïnteresseerden kosteloos rondleidingen georganiseerd.

Steunpunten en Nieuwe Tramremise (NTR)

Vanuit steunpunten De Meern en Huis ter Heide worden de provinciale wegen beheerd. In steunpunt Huis ter

Heide is tevens de Regionale Verkeermanagement Centrale (RVC) gehuisvest. Om de functionaliteit van de RVC te waarborgen is een centrale noodstroomvoorziening aanwezig. De NTR is medio 2020 in gebruik genomen.

Algemeen

De meerjarenonderhoudsprognose (MOP) en meerjareninvesteringsplan (MIP) voor het gebouwbeheer en onderhoud van het provinciaal vastgoed en de terreinen zijn in 2021 beide geactualiseerd.

Wat hebben we gedaan?

Provinciehuys

In het voorjaar van 2021 is een start gemaakt met het technisch en bouwkundig moderniseren van de in 2020 door huurder ABN AMRO Bank verlaten werkverdiepingen 2 tot en met 6. Verdiepingen 3 en 4 zijn als eerste verbouwd en in december in gebruik genomen door de eigen organisatie als 'living lab' voor nieuwe hybride werkvormen. Daarbij hebben zowel ontmoeten, samenwerken als vergaderen op afstand en geconcentreerd werken een prominentere plek hebben gekregen. Verdiepingen 2, 5 en 6 zullen in 2022 worden ingericht.

Ook heeft een aantal interne verhuizingen plaatsgevonden die het mogelijk maken de huurders in het Huis voor de provincie beter te faciliteren en efficiënter te laten samenwerken. Zo zijn er tijdens de coronapandemie meerdere PU verdiepingen verhuurd aan de GGD. Dit heeft ons doen besluiten om de twee technisch gemoderniseerde verdiepingen voor eigen gebruik in te richten.

Paushuize

Voor het bouwkundig onderhoud is een specialistische aannemer gecontracteerd. Zijn opdracht is het in de huidige staat houden van het gebouw met inachtneming van de beheersbare kosten en soberheid.

Werkzaamheden aan de Kromme Nieuwegracht hebben geresulteerd in een versneld funderingsherstel. Dit betekent voor Paushuize dat de fundering ter hoogte van de tuinmuur in zijn geheel is verstevigd en gestabiliseerd voor de komende 50 jaar.

Steunpunten

In 2021 is het onderhoud uitgevoerd conform NEN2767. De doelstelling is om steunpunt Huis ter Heide geheel energie neutraal te maken. Voor deze locatie en de locatie De Meern gaat er komend jaar hiervoor een verkenning plaatsvinden om te kijken of we deze locaties kunnen gaan verwarmen en koelen met warmtepompen.

Bij de NTR zijn er zaken aangepast ten opzichte van de oplevering in 2020. Pas na ingebruikname zijn er een aantal zaken naar voren gekomen die niet waren meegenomen in de originele plannen. Een voorbeeld hiervan is de noodzakelijkheid van airco in bepaalde ruimtes.

Omschrijving	Vast onderhoud			Variabel onderhoud		
	Begroting	Rekening	Verschil	Begroting	Rekening	Verschil
Provinciehuys	1.000.000	494.262	505.738	568.000	733.716	-165.716
Paushuize	44.000	80.244	-36.244	-	273.185	-273.185
Steunpunten	63.000	28.725	34.275	-	70.004	-70.004
Totaal	1.107.000	603.231	503.769	568.000	1.076.905	-508.905

Toelichting:

Toelichting op belangrijkste verschillen en effect op reserves

3.3.5 Grond

Zie hiervoor de paragraaf grondbeleid.

3.4 Financiering

3.4.1 Algemeen

In deze paragraaf gaan we in op onze treasuryfunctie. Treasury staat voor het beheren van het geld van de provincie Utrecht. In 2021 is er geen kaderstelling vastgesteld. In november en december 2020 heeft PS tenslotte het Treasurystatuut 2021-2024 en de Treasurystrategie geactualiseerd en vastgesteld.

In 2021 is er wel een enquête afgenomen over de Nota financieringsbeleid die in 2020 is opgesteld. Bij het behandelen van de Nota financieringsbeleid is namelijk in het Statenbesluit opgenomen dat de Nota binnen een jaar geëvalueerd moest worden.

Om hieraan invulling te geven, is in de zomer van 2021 een enquête uitgevoerd onder personen die betrokken waren bij het opstellen van de Nota en ook collega's die vanuit het werkveld met de Nota van doen hebben.

De resultaten van de evaluatie hebben geleid tot beperkte aanpassingen binnen de vastgestelde kaders, in het bijzonder gericht op verbetering van rol- en procesduidelijkheid en training. Deze worden in 2022 geïmplementeerd. Het kader zelf wordt niet aangepast.

We lichten de hoofdlijnen toe in deze paragraaf. We geven in deze paragraaf ook een toelichting op:

- Het afgeven van garanties aan 15 organisaties voor in totaal € 19,5 mln.;
- Door ons verstrekte leningen aan 7 (geclusterde) organisaties voor in totaal € 4,7 mln.;
- Ontwikkelingen bij vier revolverende fondsen;
- Hoe onze liquiditeit zich heeft ontwikkeld in 2021.

Wettelijk kader treasuryfunctie

Het wettelijke kader van de treasuryfunctie wordt bepaald door de [Wet Financiering decentrale overheden \(wet Fido\)](#). Belangrijk uitgangspunt van deze wet is dat voorzichtig omgegaan moet worden met publieke middelen. Om dit te bereiken moeten wij voldoen aan een aantal normen zoals de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

In het treasurystatuut 2021-2024 de uitgangspunten voor treasury opgenomen:

1. Treasury voert haar taken prudent uit met inachtneming van de interne en externe kaders;
2. Treasury voert haar activiteiten uitsluitend uit voor de uitoefening van de publieke taak door de provincie Utrecht.

De doelstellingen voor treasury zijn:

Operationele en tactische doelstellingen:

1. Het verzekeren van een duurzame toegang tot financiële markten tegen zo gunstig mogelijke condities;
2. Het tijdig aantrekken van voldoende financieringsmiddelen om het in de jaarlijkse begroting vastgestelde beleid te kunnen uitvoeren (beschikbaarheid);
3. Het optimaliseren van kosten van financiering en opbrengsten op de verstrekte leningen;
4. Het zorgdragen voor kosteneffectief, efficiënt en betrouwbaar betalingsverkeer;
5. Toezien op een correcte vastlegging van de treasury transacties in de verslaglegging.

Strategische doelstellingen:

6. Het identificeren, analyseren en beheersen van risico's die de financiële positie en (rente)resultaten zouden kunnen aantasten;
7. Het bewaken van de ontwikkeling van de (netto) schuldpositie, inclusief proactief advisering als de grenzen van kasgeldlimiet bij kortlopende leningen en renterisiconorm bij langlopende leningen dreigen te worden overschreden;
8. Signaleren en adviseren als er sprake is van strijdigheid van besluitvorming (of beleid) met (nieuwe) regelgeving, gerelateerd aan treasury.

Binnen de financiële functie van ons is het van belang het onderscheid te herkennen tussen de treasury- en de controlfunctie. Treasury zorgt voor de beschikbaarheid van geldmiddelen. De controlfunctie is juist belast met het toezicht en de bewaking van de aanwending ervan. Vanuit deze

rollen is de focus van de controlfunctie dan ook gericht op de baten en lasten en die van treasury op de feitelijke in- en uitgaande kas- en financieringsstromen.

Voor het bepalen van de daadwerkelijke financiering zal niet de begroting als leidraad worden gebruikt, maar zal er worden gekeken naar de treasuryrapportages die elk kwartaal worden opgesteld.

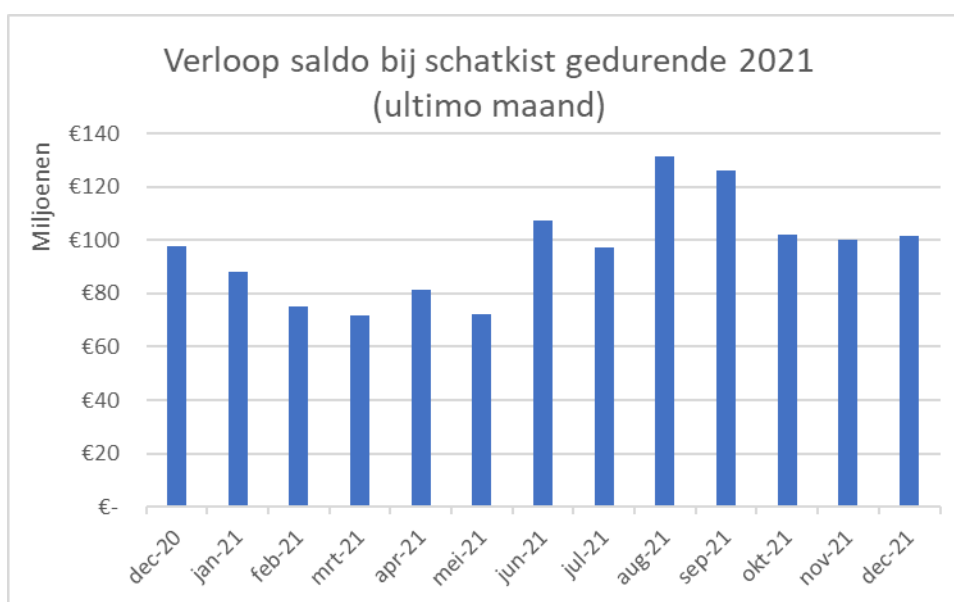
In de treasuryrapportage heeft de treasurer de vrijheid een liquiditeitsprognose op te stellen die niet gebonden is aan wetgeving en andere rapportages. Hierdoor kan een weergave van de werkelijke kasstromen worden benaderd. In deze rapportage wordt de actuele stand van de liquide middelen ingevuld, in combinatie met de laatste planningsinzichten rondom uitgaven, financieringen, investeringen en geldontvangsten. Dit leidt per kwartaal tot een actuele weergave van de huidige en verwachte positie.

Wanneer er in de treasuryrapportage een financieringsbehoefte voor het aankomende kwartaal wordt signaleerd zal de treasurer een offerte uitvragen bij minimaal twee (sector) banken. Hierbij is de treasury strategie leidend. Vervolgens zal het meest gunstige tarief worden geselecteerd en zal de financiering bij de betreffende bank worden aangetrokken.

3.4.2 Financieringsbehoefte

In deze paragraaf informeren wij u over de ontwikkeling van onze liquide middelen in het jaar 2021. Wij zijn verplicht om een positief saldo aan liquide middelen af te storten bij het Ministerie van Financiën. Als dat het geval is, dan hebben wij een vordering op het ministerie. Op de balans wordt dit als een bezitting (activa) gezien en gepresenteerd onder de vlottende activa: Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar. In het vervolg van deze paragraaf korten we dit af tot “de schatkist”. Het rentetarief bij de schatkist kan niet negatief zijn en lag in 2021 het gehele jaar op 0%.

In onderstaand figuur is het verloop van het saldo bij de schatkist weergegeven in het jaar 2021. Eind 2020 hadden we een positief saldo van ongeveer € 98 mln. en eind 2021 is dit licht gestegen tot ongeveer € 102 mln.

Het gerealiseerde liquiditeitssaldo wordt vergeleken met het te verwachte liquiditeitssaldo. Elk jaar maken we, als onderdeel van de begroting, een inschatting van de ontwikkeling van onze liquide

middelen. Hierbij maken we gebruik van de geprognosticeerde balans. Daarin vatten we samen hoe onze bezittingen en schulden zich gaan ontwikkelen op basis van de cijfers die in de begroting zijn opgenomen. In tussentijdse rapportages, zoals de Zomernota of Slotwijziging, wordt geen geprognosticeerde balans opgenomen. In de door PS vastgestelde B22 is de meest actuele inschatting gemaakt van de verwachte liquiditeitsbehoefte in de jaarschijf 2021. Die inschatting hanteren wij als bijgestelde begroting 2021.

We hebben toen ingeschat dat we eind 2021 voor ongeveer € 21 mln. aan leningen zouden aantrekken. Ook is bij de Begroting een 'buffer' opgenomen van € 30 mln. als uitzetting in 's Rijks schatkist. Bij het opstellen van de jaarstukken 2021 blijkt echter dat er sprake is van een positief saldo aan liquide middelen van ongeveer € 102 mln. Dat betekent dat er per saldo ongeveer € 93 mln. minder aan liquide middelen is uitgegeven dan we hadden verwacht. Dit verschil wordt op hoofdlijnen als volgt verklaard:

# Verklaring	Bedrag
Exploitatie	
1. In de begroting 2022 is het verwachte resultaat voor 2021 niet opgenomen in de prognose. In de zomernota van 2021 werd nog een verwacht resultaat beschreven van ongeveer € 17 miljoen. Deze is in de loop van het jaar verder gestegen naar ongeveer € 67 miljoen als gevolg van een onderbesteding in de exploitatie.	€ 67 mln.
Reserves	
2. De bestemmingsreserves zijn in mindere mate afgenomen dan in de begroting verwacht. In de begroting werd rekening gehouden met een netto daling van de bestemmingsreserves van ongeveer € 133 miljoen terwijl de bestemmingsreserves in 2021 uiteindelijk maar met netto ongeveer € 106 miljoen is gedaald. Het verschil van € 27 miljoen wordt voornamelijk verklaard door een lagere onttrekking t.o.v. de prognose in o.a. de reserve: - Beheer en Onderhoud OV – € 1,7 mln. lager; - Cofinancieringsfonds – € 4,3 mln. lager; - Egalisatie Bodemsanering – € 3,4 mln. lager; - Programma Landelijk gebied – € 11,6 mln. lager; - Wonen – Binnenstedelijke Ontwikkeling – € 2,6 mln. lager.	€ 27 mln.
Overlopende passiva	
3. In tijden dat de begroting is opgesteld heeft de provincie de inschatting gemaakt dat de overlopende passiva in 2021 met ongeveer € 10 miljoen zouden afnemen t.o.v. eind 2020. Dit is echter niet gebeurd. I.p.v. dat deze is afgenomen met ongeveer € 10 miljoen is de post toegenomen met ongeveer € 9 miljoen. Dit resulteert in een totaal verschil van ongeveer € 19 miljoen tussen het geprognosticeerde niveau en het uiteindelijke niveau van de balanspost 'overlopende passiva'.	€ 19 mln.
Investeringsen	
4. (Im)materiële vaste activa is met ongeveer € 28 miljoen minder gestegen dan initieel verwacht. Op de volgende onderdelen zijn de geprognosticeerde investeringen in totaal ongeveer € 28 miljoen lager uitgevallen: - Investeringsen in Wegen zijn ongeveer € 7 miljoen lager dan verwacht; - Investeringsen in OV zijn ongeveer € 15 miljoen lager dan verwacht; - Investeringsen in Software, ICT en het Provinciehuis zijn ongeveer € 5 miljoen lager dan verwacht.	€ 28 mln.
Overige mutaties in balansposten	
5. Het resterende verschil wordt verklaard door de volgende verschillen: 1) Het saldireserve is € 1,8 miljoen hoger dan initieel geprognosticeerd; 2) De vlottende schuld is met € 5,6 miljoen meer gedaald dan initieel verwacht; 3) De vlottende activa (excl. Schatkist) zijn € 3,5 miljoen hoger dan geprognosticeerd als gevolg van: - Hogere stijging voorraden - onderhanden werk & overige grond- en	€ -48 mln.

hulpstoffen

(+ € 2,1 mln.)

- Stijging i.p.v. daling voorraden - gereed product (+ € 4,8 mln.)
- Hogere daling uitzettingen < 1 jaar (- € 5,9 mln.)
- Lagere daling overlopende activa (+ € 2,5 mln.)

4) Bijdrage derden voor OV investeringen van ongeveer 41 mln. die in 2019 en 2020 alsnog te ontvangen in de balans was opgenomen. (-€41 mln.) is in 2021 ontvangen.

Totaal

€ 93 mln.

3.4.3 Rente

Bij het uitzetten van overtollige middelen wordt de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden gevolgd. De rente kan volgens artikel 6 lid 3 Regeling Schatkistbankieren niet negatief zijn. Het hele jaar 2021 was de rente bij de rekening-courant van de schatkist 0%.

Renteschema:		Bedragen x € 1.000
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering		0
b. De externe rentebaten (idem)	-/-	43
Saldo rentelasten en baten		-43
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	0
c2. De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	0
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+	0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		0
d1. Rente over eigen vermogen	+/+	0
d2. Rente over voorzieningen	+/+	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	-/-	-43
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		0
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury		-43

Toerekening rentelasten

Er staan geen vaste schulden en kasgeldleningen op de balans. Dit heeft als gevolg dat er geen externe rentelasten zijn, die omgeslagen moeten worden over de investeringen.

3.4.4 Wettelijke normen

a. Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is ingesteld om een grens te stellen aan de omvang van korte leningen. De gemiddelde korte financiering wordt per drie maanden getoetst aan de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet stelt dat de gemiddelde korte financiering bij de provincie maximaal 7% mag bedragen van het totaal van het lastenbudget, exclusief mutaties reserves, van het betreffende begrotingsjaar. Er is in 2021 niet geleend. Op basis van de gegevens in deze jaarrekening voldeden wij gedurende geheel 2021 aan de kasgeldlimietnorm.

b. Renterisiconorm

De renterisiconorm is bedoeld om eventuele te grote fluctuaties van de rentes op de langlopende schuld te voorkomen. Het renterisico wordt verkleind door de aflossingen in de tijd te spreiden. De hoogte van de jaarlijks betaalde aflossingen en contractuele renteherzieningen op leningen is maximaal 20% van het totaal van het lastenbudget, exclusief mutaties reserves, van het betreffende

begrotingsjaar. Er zijn net als in voorgaande jaren geen langlopende leningen aangegaan. Een overschrijding van de renterisiconorm is daarom niet aan de orde.

c. Schatkistbankieren

Door wijziging van de Wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) zijn decentrale overheden verplicht om overtollige liquide middelen aan te houden in 's-Rijks schatkist. Over deze uitzettingen in de schatkist vergoedt het Rijk de decentrale overheden de zogenaamde 'inleenrente', zijnde de rente waartegen de Nederlandse staat zichzelf financiert op de geld -en kapitaalmarkten, met een wettelijk minimumpercentage van 0%, in de schatkist aan te houden. Deze regeling trad per 31 december 2013 in werking.

In de Staatscourant, gepubliceerd op 29 juni 2021, hebben de Ministers van Financiën, van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Infrastructuur en Waterstaat een wijziging van de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden aangekondigd. Hierin worden decentrale overheden genotificeerd over de aanpassing van de drempelbedragen die uitgezonderd zijn van de verplichting om in 's Rijksschatkist te worden aangehouden.

Het nieuwe drempelbedrag, welke met ingang van 1 juli 2021 in werking is getreden, wordt als volgt bepaald: Het drempelbedrag wordt bepaald op basis van het begrotingstotaal van het openbaar lichaam. Voor openbare lichamen met een begrotingstotaal kleiner dan of gelijk aan € 500 mln. is het drempelbedrag vanaf 1 juli 2022 gelijk aan 2,0% (was 0,75%) van het begrotingstotaal, waarbij het drempelbedrag minimaal € 1 mln. bedraagt. Voor openbare lichamen met een begrotingstotaal groter dan € 500 mln. is het drempelbedrag gelijk aan € 10 mln. (zijnde 2%), vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 mln. te boven gaat.

3.4.5 Financieringsinstrumenten

De inzet van financiële beleidsinstrumenten, zoals revolverende fondsen, geborgde leningen en verstrekte leningen, past bij de tijdsgeest waarin wij en andere lokale overheden in toenemende mate kiezen voor een faciliterende rol. Dit betekent dat zij realisatie van publieke doelstellingen steeds vaker geheel of gedeeltelijk onderbrengen bij (private) partijen.

Vanuit het beleid wordt als eerste beoordeeld of een financieringsinstrument geschikt is om bij te dragen aan de te realiseren doelen. In de nota Financieringsbeleid zijn de kaders van de financieringsinstrumenten vastgesteld.

De algemene kaders van de financieringsinstrumenten zijn:

1. Er is sprake van publiek belang;
2. Er is sprake van marktfalen;
3. Betrokkenheid van andere partijen is noodzakelijk en wenselijk om het publiek belang te borgen;
4. Er is financiële dekking voor het instrument;
5. Er is geen sprake van ongeoorloofde staatssteun en er is geen strijdigheid met de Wet Markt en Overheid.

De volgende financieringsinstrumenten worden hieronder nader behandeld:

- a. Revolverende fondsen;
- b. Geborgde leningen;
- c. Verstrekte leningen.

a. Revolverende fondsen

Een revolverend fonds kan worden ingezet als middel om andere financieringsinstrumenten (lening, garantie, deelneming) te realiseren, waarbij de aflossing en of het rendement terugvloeien naar het fonds. Door het gebruik van revolverende fondsen worden middelen dus niet eenmalig uitgeven, maar revolverend of renderend en met een structureel effect ingezet. Het fonds houdt zichzelf in stand, met het doel middelen efficiënt in te zetten en met hetzelfde vermogen in meerdere projecten te investeren. Naast het geld dat beschikbaar wordt gesteld door ons, is het vaak de ambitie

cofinanciering aan te trekken, bijvoorbeeld vanuit private partijen of vanuit Europa of het Rijk. Dit wordt de hefboomwerking of het multipliereffect genoemd.

Er zijn vier revolverende fondsen, namelijk Gebiedsontwikkelingsfonds Mooi Rijnhuizen (1), de Ontwikkeling Maatschappij Utrecht (OMU) (2), De ROM Regio Utrecht (3) en Setu (4), waarin de provincie Utrecht via kapitaalverstrekking of garantieverlening in deelneemt. De gevraagde onderwerpen uit Amendement 10 over de nota financieringsbeleid provincie d.d. 4 maart 2020 zijn hieronder bij de revolverende fondsen verwerkt.

(1) Gebiedsontwikkelingsfonds Mooi Rijnhuizen	
Verantwoordelijk gedeputeerde	Van Muilekom
a. Doel	De ambitie is om in Rijnhuizen 2.500 woningen te realiseren door transformatie van leegstaande kantoren en nieuwbouw. Het uitgangspunt is het realiseren van een wijk waarin het prettig wonen, werken en verblijven is. Gemeente en provincie werken samen om ambities op het gebied van bijvoorbeeld woningbouw, gezonde leefomgeving, duurzame energie, klimaatadaptatie en bereikbaarheid te verwezenlijken in de transformatie van het gebied. Om de gebiedsontwikkeling in Rijnhuizen te ondersteunen hebben de gemeente en provincie een financieel systeem opgezet om als vliegwiel te dienen voor de transformatie: het revolverende gebiedsfonds Mooi Rijnhuizen. Hiermee kunnen collectieve investeringen in bijvoorbeeld infrastructuur en openbaar groen worden gefinancierd. De overeengekomen revolverendheid is 100%.
b. Basisgegevens	De provincie heeft € 0,7 mln. gestort in het gebiedsontwikkelingsfonds Mooi Rijnhuizen. De gemeente heeft ook in 2017 € 0,7 mln. gestort in dit fonds. Projectontwikkelaars dragen afhankelijk van hun aandeel in de gebiedsontwikkeling evenredig bij. Momenteel hebben ontwikkelaars ongeveer 1,5-2 miljoen in het fonds gestort. Dat zal meer worden al naar gelang meer woningen worden ontwikkeld. In de 'Uitvoeringsovereenkomst Gebiedsfonds Rijnhuizen' van 2017 zijn afspraken vastgelegd over de besteding van het fonds en zijn in een beschikking voorwaarden gesteld aan deze subsidie. Het gebiedsontwikkeling Mooi Rijnhuizen is opgedeeld in zes fases van elk gemiddeld € 2 mln. De kapitaalstorting blijft gedurende de looptijd in het gebiedsontwikkelingsfonds. In de grondexploitatie van het gebied is opgenomen dat de provincie aan het eind van de gebiedsontwikkeling (of in 2033) het ingelegde bedrag van € 0,7 mln. (exclusief rente) terugkrijgt. Gebiedsontwikkelingsfonds Mooi Rijnhuizen is behandeld in programma 1 Ruimtelijke ontwikkeling
c. De mate waarin met de fondsen de beoogde doelen worden gerealiseerd	Momenteel heeft de gemeente voor ongeveer € 3 miljoen aan contracten afgesloten met ontwikkelaars. Afhankelijk van de fase van ontwikkeling van een woningbouwproject wordt geld afgedragen aan het fonds. Hierdoor kan de kapitaalinleg van de provincie in het revolverend fonds opnieuw ingelegd worden voor de volgende fase. Een deel van de opbrengsten uit de bouw van de woningen wordt ondergebracht in het gebiedsontwikkelingsfonds Mooi Rijnhuizen. Om Mooi Rijnhuizen te ontwikkelen tot een prettige woon- en werkwijk, wordt vanuit het fonds ook bijgedragen aan de ontwikkeling van groen en recreatie. Een voorbeeld hiervan is het ontwikkelen van

	een samenhangend en hoogwaardig park. Hierbij zal nadrukkelijk aandacht worden besteed aan de samenhang en verbinding vanuit ecologisch en cultuurhistorisch perspectief; zoals het verbinden van elementen uit de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en het verbinden van de kastelen in Nieuwegein. Door het herstellen van het landschapspark Rijnhuizen en het zichtbaar en leefbaar maken van cultuurhistorie kan het Park meer betekenen voor het gebied Rijnhuizen, noord Nieuwegein en mogelijk ook de regio. Vanuit het fonds wordt onder meer de aanleg van fietsbrug(gen) gefinancierd om het gebied te ontsluiten met Nieuwegein City en NHW. Daarnaast zijn onderzoeken uitgevoerd en ingrepen gedaan op gebied van klimaatadaptatie en bereikbaarheid van het gebied.
d. Realisatie van revolverendheid	Gemeente en provincie zijn in 2015 een samenwerking aangegaan met betrekking tot het revolverend fonds. De uitgaven die tot nu toe vanuit het gebiedsfonds zijn gedaan, vallen nog in beginfase 1. Het is in dit stadium dan ook nog niet toetsbaar of hiermee de beoogde revolverendheid wordt gerealiseerd.

(2) Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (OMU)	
Verantwoordelijk gedeputeerde	Strijk
a. Doel	Het doel van de OMU N.V. is het investeren in de private delen (lege delen van terreinen, verouderde bedrijfsbebouwingen) ten einde deze met andere participanten (zoals gemeenten en/of private ontwikkelaars) te herontwikkelen en opnieuw in de markt te zetten. De revolverendheid van OMU is 100% minus 25-50% van de jaarlijkse kosten. Na de vaststelling van het Statenvoorstel 'Aanpak intensivering en verduurzaming bedrijventerreinen (8225BFE3) in september 2021 gaat de OMU zich actiever inzetten op intensivering en verduurzaming van bedrijventerreinen en kan de mate van revolverendheid in de komende jaren afnemen. Voor deze afname van de waarde van het aandelenbezit is bij de vaststelling van het statenvoorstel een jaarlijks bedrag van € 3 miljoen gereserveerd welke met een dotatie aan een voorziening of reserve ter dekking wordt aangehouden. De resterende kosten worden gedekt door het rendement op investeringen.
b. Basisgegevens	OMU is gestart in 2011 en er is geen afgesproken eindtijd. De omvang van het aandelenkapitaal (eigen vermogen) van de OMU is ultimo 2021 € 13 mln. OMU wordt behandeld in programma 8 Economie en de paragraaf Verbonden Partijen van de Begroting en Jaarrekening. De provincie zal vanaf 2022 in vier jaar in tranches € 30,0 mln. extra kapitaal verstrekken aan OMU.
c. De mate waarin met de fondsen de beoogde doelen worden gerealiseerd	OMU is tot nu toe (2012 tot en met 2021) betrokken bij de herontwikkeling van ca.40 ha bedrijventerrein en de transformatie van 97.000 m2 kantoren.
d. Realisatie van revolverendheid	De investeringen en financieringen van afgeronde projecten zijn inmiddels allemaal volledig teruggekomen. De projecten hebben daarbij een gemiddeld jaarlijks rendement behaald tussen de 6-8% (bij een gemiddelde looptijd van 1-3 jaar). De maximale omvang van een investering en financiering is € 2 mln. per project. OMU heeft tot op heden ruim € 30 mln. aan investeringen en financieringen uitgezet in projecten (nog los van faciliterende rol van OMU bij projecten). Er is hiervan inmiddels ruim € 21 mln. teruggekomen. Op dit moment staat er nog zo'n € 9 mln. uit in

	lopende projecten. De verwachting is dat deze investeringen ook terugkomen. Het fonds van OMU is daarmee inmiddels al 2 keer in omloop geweest.

(3) Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM)

Verantwoordelijk gedeputeerde	Strijk
a. Doel	Het doel van de ROM Regio Utrecht is het verstrekken van financiering (leningen en participaties) aan startups, scaleups en innovatieve MKB-ondernemingen die actief zijn op (een van) de thema's van de Regionale Economische Agenda (REA); duurzaamheid, gezondheid en digitalisering. De afgesproken revolverendheid is 100%.
b. Basisgegevens	De ROM Regio Utrecht is gestart in 2020 en er is geen afgesproken eindtijd. De startomvang van het aandelenkapitaal van het fonds was € 22 mln., waarvan een deel van het aandelenkapitaal, namelijk € 8 mln., door kapitaalstorting van de provincie Utrecht is gevormd. In 2021 neemt het vermogen van het fonds door de stortingen van de participanten met € 31,98 mln. Toe. Hiervan is € 8 mln. verstrekt door de provincie Utrecht. Het participatiefonds bedraagt daarmee eind 2021 € 53,98 mln. Verder is de kapitaalstorting van de provincie ter hoogte van € 7 mln. die gepland stond in 2022 uitgesteld naar 2025. De ROM wordt behandeld in programma 8 Economie en de paragraaf Verbonden Partijen van de Begroting en Jaarrekening.
c. De mate waarin met de fondsen de beoogde doelen worden gerealiseerd	Het Participatiefonds is in de zomer van 2020 gestart. Er zijn in dat jaar nog geen investeringen gedaan. In 2021 hebben vier financieringen plaatsgevonden vanuit het participatiefonds voor in totaal €3 miljoen. Deze financieringen lopen nog. Het is dan ook nog niet toetsbaar of met het Participatiefonds de beoogde doelen worden gerealiseerd. De ROM Regio Utrecht heeft vanaf de start direct uitvoering gegeven aan de Corona Overbruggings Lening (COL-regeling) van het Ministerie EZK. Via deze regeling zijn 97 leningen verstrekt voor in totaal ruim € 21 miljoen aan startups, scale-ups en innovatief MKB. Dit betreft bedrijven die ook tot de doelgroep van het Participatiefonds van de ROM behoren. Het geld voor de COL-regeling is verstrekt door het ministerie van EZK.
d. Realisatie van revolverendheid	Het fonds is in 2020 gestart. De revolverendheid van de ROM is door het korte bestaan niet toetsbaar.

(4) Stichting Energiefonds Utrecht (Setu)

Verantwoordelijk gedeputeerde	Van Essen
a. Doel	Setu verstrekt leningen, garanties en/of participaties aan bedrijven, georganiseerde initiatieven en instellingen, ter versnelling van de energietransitie in de provincie Utrecht
b. Basisgegevens	Setu is gestart in 2013 met een looptijd tot en met 2037 en beheert 2 fondsen, zowel voor de Gemeente Utrecht als Provincie Utrecht. De provincie Utrecht is ingestapt in 2018. Het totaal beheerde fondsvermogen is € 21 mln. Het fondsvermogen van het provinciaal energiefonds bedraagt € 16 mln. De provincie heeft de opgebouwde portfolio overgenomen van de gemeente Utrecht.

	Setu wordt behandeld in programma 4b Energie-transitie en de paragraaf Financieringen, onderdeel geborgde geldleningen. De provincie Utrecht heeft bij beschikking besloten 100% borg te staan voor het kredietarrangement van € 16 mln. van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Deze borgstelling wordt geëffectueerd op het moment dat niet alle uitstaande leningen van het provinciale deel van het fonds aan SETU worden terugbetaald op het moment dat het kredietarrangement met BNG afloopt. Het kredietarrangement tussen SETU en BNG loopt af per ultimo 2037. In de reserve Weerstandsvermogen is rekening gehouden met een risicoreservering van € 4 mln. van de maximale garantstelling van € 16 mln.
c. De mate waarin met de fondsen de beoogde doelen worden gerealiseerd	Setu zorgt ervoor dat energiebesparende/opwekkende initiatieven zich kunnen ontplooiën door ze duurzaam te financieren. Het beschikbare fondsvermogen kan tot 2037 2 – 2,5x worden uitgeleend aan nieuwe initiatieven.
d. Realisatie van revolverendheid	Het risico-aandeel op de uitstaande financieringen bedraagt 9,3% van het totaal aan uitstaande leningen binnen het provinciale deel van het fonds. Per ultimo 2021 is het totaal van de uitstaande leningen € 7,2 mln. De gemiddelde looptijd van een verstrekte lening is 8 jaar. Van de leningen die vanaf het begin zijn verstrekt is een bedrag van € 5,9 mln. al afgelost en kan weer ingezet.

b. Geborgde leningen

Borg- en garantstelling (gebaseerd op artikel 7:850 e.v. van het Burgerlijk wetboek) zijn beide middelen om wederpartijen een extra vorm van zekerheid te bieden dat een geldvordering voldaan zal worden. Een borgstelling kan pas worden ingeroepen als de schuldenaar niet aan zijn verplichtingen voldoet. Een garantstelling wordt afgesloten in een overeenkomst en daarin worden de condities opgenomen wanneer de garantstelling door de schuldeiser wordt ingeroepen en de voorwaarden die op de garantstelling van toepassing zijn. Voor een garantstelling wordt gekozen wanneer financiers niet bereid zijn (volledige) financiering te verstrekken onder voorwaarde passend bij het maatschappelijk gewenste resultaat, zonder een garantstelling.

In de nota Financieringsbeleid is de grens van het garantiëplafond bepaald op € 40 miljoen (=resterende aandeel provincie in garantstelling basis jaarrekening n-1). Dit plafond kan door PS worden bijgesteld.

De ontwikkeling van de huidige staat van gewaarborgde leningen hieronder weergegeven.

Staat van gewaarborgde gelden					
Bedragen in euro's					
Geldnemer	Oorspronkelijk bedrag van de lening(en)	Restant lening(en) per 31-12-2020	Restant lening(en) per 31-12-2021	Waarvan gewaarborgd door Utrecht	Einde waarborging
Nationaal Groenfonds	172.015.876	35.304.099	25.904.099	2.098.232	2023
Provincie-ambtenaren (hypotheke)	-	200.000	195.000	195.000	Aflopend
Gemeente Zeist	150.000	150.000	150.000	150.000	2022
S.S.P.O.M.N. (RTV-Utrecht)	5.335.000	2.991.748	2.800.577	2.800.577	2034

Garantiefonds Energie	4.009.349	1.669.247	1.436.481	1.436.481	2031
Stichting Huisvesting SV Kampong	600.000	483.345	443.349	443.349	2032
OD Investments (voorheen: ASR Vastgoed Vermogensbeheer)	750.000	700.000	650.000	650.000	2034
HHRS De Stichtse Rijnlanden	300.000	200.000	100.000	100.000	2022
Amstel, Gooi & Vecht	300.000	217.261	217.261	217.261	2022
Gemeente Amersfoort	1.600.000	1.600.000	1.600.000	1.600.000	2035
VvE Hoofdcentrum Leusden	3.400.000	3.400.000	3.400.000	1.700.000	2048
SETU	16.000.000	5.976.452	6.273.797	6.273.797	2038
DVvE B.V.	1.862.154	1.862.154	1.862.154	1.862.154	2023
Waterschap Rivierenland	50.000	50.000	0	0	2021
Waterschap Rivierenland	27.000	0	0	0	2021
TOTAAL	206.399.379	54.804.306	45.032.718	19.526.851	

De geborgde geldleningen groter dan € 0,5 mln. zijn hieronder toegelicht:

Nationaal Groenfonds

De leningen van het Nationaal Groenfonds zijn in 1999 tot stand gekomen door een convenant tussen het Rijk en de provincies in het kader van natuurontwikkeling. Aan het Groenfonds zijn garantstellingen afgegeven voor de voorfinanciering van de provinciale subsidieregeling particulier natuurbeheer.

RTV Utrecht

RTV Utrecht heeft een pand aangekocht met behulp van een borgstelling van de provincie Utrecht.

Garantiefonds Energie

Wij hebben via een marktconsultatie geconstateerd dat de financiering van collectieve energieprojecten (duurzame energie en energiebesparing) voor banken lastig kan zijn vanwege extra risico's, zoals het ledenrisico. Wij bieden via de Portfoliogarantie aan een deel van het risico per project op zich te nemen, zodat een bank een portfolio van financieringen aan collectieve energieprojecten op kan bouwen.

Stichting Huisvesting SV Kampong

De borgstelling is bedoeld voor de financiering van de faciliteiten voor het NHC als onderdeel van het te realiseren clubhuis SV Kampong.

OD Investments

De centrale bibliotheek Utrecht is gevestigd op de Neude. Wij hebben aan de verhuurder/eigenaar van de locatie waar deze bibliotheek gevestigd een garantstelling afgegeven. Dit om de financiële risico's van een eventueel vroegtijdig vertrek door een faillissement van de centrale bibliotheek Utrecht uit deze locatie af te dekken.

Gemeente Amersfoort

De garantiestelling is verleend voor de fietsenstalling bij het station Amersfoort. Het betreft een garantie voor het geval er een tekort op de exploitatie ontstaat na realisatie van deze fietsenstalling.

VvE Hoofdcentrum Leusden

De Vereniging van Eigenaren de Hamershof in Leusden renoveert 97 appartementen naar Nul-op-de-Meter

(NOM) renoveren, mits de woonlasten hierdoor niet toenemen. Deze garantstelling is afgegeven zodat de VvE de bankfinanciering bij BNG om de NOM renovatie van 97 woningen van de VvE Hamershof volgens de subsidieaanvraag kan realiseren., Het geldt voor de periode van 15 oktober 2018 tot en met 30 jaar na de datum dat de financiering verstrekt wordt. Wij hebbe een pandrecht op de servicekosten.

SETU

Sinds 2018 beheert Stichting Energietransitie Utrecht (SETU) een provinciaal energiefonds. Het energiefonds maakt financiering mogelijk van kansrijke initiatieven waarbij geen financiering gevonden kan worden bij banken, vanwege het hogere risicoprofiel. Wij hebben een borgstelling afgegeven voor SETU van maximaal € 16 mln., waardoor zij datzelfde bedrag kunnen lenen.

DVvE B.V.

De DVvE BV gaat met de Europese ELENA subsidie verenigen van huiseigenaren (VvE's) in de provincie

Utrecht procesondersteuning bieden bij hun duurzaamheidsaanpak. De verwachting is dat het binnen drie jaar leidt tot minimaal 1100 verduurzaamde appartementen. Iedere euro aan procesgeld dient te leiden tot € 10 aan investeringen van VvE's in de provincie Utrecht. De provincie Utrecht staat garant voor het Europese subsidiebedrag in het geval de verplichting om 10 keer het subsidiebedrag aan investeringen te realiseren niet volledig gehaald wordt. De Europese subsidie zal in een dergelijk geval terugbetaald dienen te worden tot de gewenste ratio van 1:10. Het verschil komt ten laste van de provincie Utrecht.

Verdere toelichting

Op 31 januari 2012 is besloten de Financieringsregeling huisvesting provinciale ambtenaren met onmiddellijke ingang in te trekken met dien verstande dat bestaande garanties blijven gelden. Reden hiervoor is dat uit de Memorie van Toelichting bij de wijziging van de Wet Fido per 1 januari 2009 is gebleken dat het verstrekken van garantie op een hypothecaire geldlening door overheidswerkgevers is verboden. Met het intrekken van de financieringsregeling conformeren wij ons daarom aan de bepalingen in de Wet Fido.

Ten opzichte van het overzicht in de Begroting 2021 constateren we de volgende verschillen:

- De garantstelling aan de Gemeente Zeist in verband met het woningbouwproject Hofje van Zeist zal worden verlengd naar medio 2022.
- Uit controle is gebleken dat van de garantstelling ten behoeve van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden per 31 december 2020 niet € 100.000, maar nog € 200.000 resteerde. Dit is daarom onjuist vermeld in de jaarrekening 2020. In bovenstaand overzicht is dit gecorrigeerd. In december 2021 heeft het hoogheemraadschap opnieuw een beroep gedaan op de garantstelling. Hierover zal eerst in 2022 een beschikking kunnen worden afgegeven. Om deze reden is het einde van de waarborging gewijzigd naar 2022.
- Aan waterschap Amstel, Gooi en Vecht is uitstel verleend tot 1 juli 2022 voor het indienen van een claim ten laste van de garantstelling. Om deze reden is de einddatum van de waarborging gewijzigd in 2022.
- In 2021 is aan waterschap Rivierenland een aanvullende garantstelling verstrekt voor een bedrag van € 27.000. Hierop kan door het waterschap een beroep worden gedaan bij overschrijding van het beschikbare budget voor de uitvoering van het Regionaal Partnerschap voor water en bodem. Aangezien het waterschap in 2021 een beroep heeft gedaan op het volledige bedrag vervalt deze garantstelling per 31 december 2021.

c. Verstrekte leningen

In de nota Financieringsbeleid is de grens van het plafond voor verstrekte leningen bepaald op € 20 miljoen (=resterende aandeel provincie Utrecht verstrekte leningen met een looptijd groter of kleiner dan één jaar op basis jaarrekening n-1). Dit plafond kan door PS worden bijgesteld.

Verstrekte lening	beginjaar	oorspr. verstrekt lening	rente	Boekwaarde 31-12-2020	Vermeerdering/ nieuwe verstrekkingen	Vermindering/ aflossingen	Boekwaarde 31-12-2021
Bedragen x € 1.000							
1 Fietsplanleningen	2017	25	0%	20	11	13	18
2 Groen Gas	divers	970	0%	493		193	300
3 Cofinancieringsfonds	divers	3.677	divers	3.036		40	2.996
4 Startersfonds	2009	5.000	divers	664		255	409
5 Stadmakersfonds	2019	1.000	0%	953			953
6 Statenjacht De Utrecht	2008	333	natura	333			333
7 Woningen Gem. Utr. Heuvelrug	2015	850	0%	850			850
Totaal leningen		11.855		6.349	11	501	5.859
8 Voorziening Leningen				-1.178			-1.178
Per saldo Leningen	-	11.855	-	5.171	11	501	4.681

1. Fietsplanleningen

Leningen aan personeel in het kader van de fietsplanregeling voor een periode van 3 jaar.

2. GroenGasleningen

De leningen zijn verstrekt om pomphouders te stimuleren Groengas aan te bieden als brandstof voor auto's en vrachtwagens. De maximale looptijd van deze leningen is tot en met 2025.

3. Cofinancieringsfonds

Wij hebben op basis van de Uitvoeringsverordening Economic Board Utrecht 2016, regeling Groen Gezond Slim Fonds, leningen verleend. De achterliggende gedachte was dat een lening als onderdeel van een totale financiering door private partijen daarbij effectief is omdat private partijen dan gemakkelijker instappen. De maximale bijdrage is 25% van de totale financieringsvraag in de vorm van een lening tot een maximum van

€100.000 met als voorwaarde dat de resterende middelen door private financiers (in de praktijk via Crowdfundingsplatforms) worden ingebracht. In maart 2020 is echter deze subsidiemogelijkheid stopgezet, aangezien de Regionale Ontwikkelings Maatschappij (ROM) vergelijkbare nieuwe instrumenten heeft. ROM heeft ook de specialistische kennis en kunde voor handen heeft om te beoordelen of een lening verantwoord is.

De maximale looptijd van deze leningen is tot en met 2027.

Wat opvalt uit het bij de EBU-leningen is dat de terugbetalingen enigszins tegenvallen en het openstaand bedrag nog hoog is. Dit heeft een aantal oorzaken:

- Terugbetalingen vinden plaats in 5 termijnen vanaf jaar 2 na verlening: het gros van de terugbetalingen moeten nog beginnen of zijn pas begonnen met terugbetalen;
- Met de Covid-crisis als belangrijkste reden hebben veel lening ontvangers EBU (16 van de 25!) gevraagd om een betalingsregeling of uitstel van terugbetaling en dit ook gekregen;
- 2 leningen zijn zeer waarschijnlijk oninbaar (maar deze dossiers zijn nog niet definitief afgehandeld);

Daarnaast zijn er ook leningen verstrekt vanuit de Uitvoeringsverordening MKB'ers Life Science Economic Board (tot en met 2016). Deze subsidieregeling had tot doel om financiering beschikbaar te stellen aan MKB-ondernemingen in de life sciences sector en dan in het bijzonder de onderdelen Public health (one-health, neuro, food&health), cardiovasculair, kanker, regeneratief geneeskundig onderzoek en stamcellen. In deze sector is behoefte aan risicokapitaal en begeleiding om te komen van een proof of concept dat rijp is voor verdere ontwikkeling naar een commercieel product. De leningen verliepen via een gemandateerd privaat life science fonds (Aglaia), dat zelf minimaal 3 keer meer kapitaal moest inbrengen dan de provincie. Het fonds was daarbij bevoegd om te beslissen welke bedrijven in aanmerking komen voor een achtergestelde lening/ garantstelling. Op deze manier kon optimaal gebruik worden gemaakt van de expertise en netwerk van de fondsbeheerder.

Wat bij deze leningen op is dat ook nog geen terugbetaling heeft plaatsgevonden door o.a. volgende oorzaken:

- Voor 5 leningen is i.v.m. Covid-19 uitstel van aflossing gevraagd en verleend;
- 1 lening is oninbaar verklaard.

4. Startersfonds

Er zijn middelen ter beschikking gesteld aan Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVn) voor het uitgeven van Startersleningen. De maximale looptijd van deze leningen is 30 jaar. Wat opvalt is dat (een deel van) de leningen versneld worden afgelost.

5. Lening Stadsmakersfonds

Stadsmakersfonds steekt de handen uit de mouwen om steden duurzaam, inclusief en aantrekkelijk te maken en te houden. Wij hebben hiervoor een lening verstrekt. Deze lening eindigt in 2029.

6. Statenjacht De Utrecht

Statenjacht De Utrecht is gebouwd aan de hand van originele bouwtekeningen uit 1746, die in de archieven van het Scheepvaartmuseum verbleven. Enige jaren na gereedkomen van het Statenjacht hebben wij de hypothecaire lening overgenomen. De hypotheek is omgezet naar een aflossingsvrije hypotheek. De Stichting

Statenjacht Utrecht betaalt de hypotheekrente jaarlijks in vaar- en waldagen. Deze lening eindigt in 2028.

7. Woningen gemeente Utrechtse Heuvelrug

De lening is verstrekt aan de gemeente Utrechtse Heuvelrug voor aankoop van onroerend goed. De terugbetaling vindt plaats zodra de gemeente dit onroerend goed heeft verkocht. De looptijd van deze lening is gekoppeld aan het moment van de verkoop van de woning.

3.5 Bedrijfsvoering

Inleiding

In de paragraaf Bedrijfsvoering worden de beleids- en meerjarendoelen toegelicht vanuit de begroting 2021 en wordt per meerjarendoel ingegaan op de realisatie in 2021. Daarnaast is een apart onderdeel opgenomen waarin de rechtmatigheidsverantwoording wordt behandeld.

Afwijkingen 2021

De organisatie heeft over 2021 voor het eerst proefgedraaid en zelf de rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden (onzekerheden) bijgehouden en geregistreerd in de afwijkingenadministratie. De input voor deze administratie komt voort uit de volgende werkzaamheden:

- Uitvoering van de verbijzonderde interne controle waarbij periodiek steekproefsgewijs facturen zijn beoordeeld op rechtmatigheid;
- Uitvoering van een spendanalyse waarbij uitgaven boven aanbestedingsgrens zijn beoordeeld op rechtmatigheid;
- Opvolging van signalen bij verlengingen van contracten vanuit de eerste lijn.

Deze werkzaamheden hebben geleid tot de volgende rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden:

<i>Totale Rechtmatigheidsfout</i>	<i>Totale Onduidelijkheid (onzekerheid)</i>
€ 1.564.887,-	€ 0,-

Het merendeel van de rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden komt voort uit het inkoop- en aanbestedingsproces. Er zijn geen afwijkingen geconstateerd vanuit misbruik- en oneigenlijk gebruik, dan wel begrotingsrechtmatigheid. De term onduidelijkheid is een nieuw begrip wat in de kadernota Rechtmatigheid 2022 wordt gebruikt. Dit begrip houdt volgens de nota het volgende in: "Het College kan niet aangeven of er sprake is van een rechtmatigheidsfout of niet."

Zowel de omvang van de rechtmatigheidsfout als de onduidelijkheden zijn kleiner dan 1% van de begrote uitgaven.

Doelenboom van dit programma

Beleidsdoel	Meerjarendoel
10.1 De basisorganisatie voor financiën en bedrijfsvoering is sterk en goed toegerust	10.1.1 Versterken en blijvend ontwikkelen van de financiële functie
	10.1.2 Versterken van de juridische functie
	10.1.3 Opstellen en daarna uitvoeren van programma 'Versterken subsidieloket'
	10.1.4 Versterken van de inkoopfunctie en organiseren van centraal contractmanagement
	10.1.5 Versterken informatiebeveiliging en privacybescherming
	10.1.6 De provincie is digitaal goed toegerust en flexibel
10.2 De provinciale organisatie is daadkrachtig, wendbaar en duurzaam	10.2.1 Tijdig starten en afronden P&C-producten; zijnde de Jaarrekening, de Zomernota, de Kadernota en de Begroting. Versterken rol PS bij totstandkoming en verbeteren communicatie rondom deze producten
	10.2.2 Versterken HRM-functie en blijvend ontwikkelen inclusieve organisatie en medewerkers.
	10.2.3 Versterken en versnellen digitalisering bedrijfsprocessen
	10.2.4 Goede huisvesting en verduurzamen eigen vastgoed
10.3 De communicatie is goed en modern	10.3.1 Inwoners en bedrijven zijn beter geïnformeerd over beleidsvoornemens, concrete plannen en projecten en hebben meer mogelijkheid tot beïnvloeding van beleid en projecten.
	10.3.2. Door ontwikkelen communicatiemiddelen op basis van nieuwe technieken
	10.3.3. De jaarrekening en begroting beter toegankelijk maken voor het Utrechtse publiek en actiever communiceren over de financiële positie en ontwikkelingen binnen de provincie.
	10.3.4 Vergroten van de zichtbaarheid van het werk van de provincie (corporate communicatie), zodat inwoners weten aan welke opgaven de provincie werkt en wat ze wil bereiken.
10.4 De beheersing van de organisatie door het management en het bestuur is optimaal	10.4.1 Uitvoeren van concerncontrol waaronder het adviseurschap van de Financiële Auditcommissie.
	10.4.2 Versterken van Verbijzonderde Interne Controle (VIC)

10.1 De basisorganisatie voor Financiën en bedrijfsvoering is sterk en goed toegerust

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Reeds in 2020 heeft u als Staten de organisatie in de gelegenheid gesteld om de bedrijfsvoering formatief te versterken als ook financieel ruimte geboden om hoognodige verbeteringen door te voeren. De condities om als Bedrijfsvoering haar verantwoordelijkheid te pakken en daarmee mede het verschil te maken voor de provincie zijn daarmee geschapen.

In 2021 worden verdere stappen gezet in het normaliseren van de zogenaamde doorgeschoten zelfredzaamheid, ofwel een beter samenspel en evenwicht tussen de primaire afdelingen en de ondersteunende bedrijfsvoering. Met als insteek waar nodig en mogelijk de kwaliteit van de uitvoering van bedrijfsvoeringstaken te vergroten, de kwetsbaarheid te verminderen en de kosten te verlagen. Kortweg: er wordt ingezet op het leveren van excellente dienstverlening vanuit bedrijfsvoering aan de gehele organisatie.

Bouwstenen van excellente dienstverlening zijn:

- koers door het stellen van een visie op bedrijfsvoering en excellente dienstverlening;
- kaders waarop het handelen richting de interne klant (medewerkers en teams) kan worden geijkt en gebaseerd;
- keuzes door het stellen prioriteiten;
- zorgen dat onze medewerkers waarmaken wat we de organisatie beloven door onder meer trainingen en opleidingen;
- goed ingerichte systemen die ondersteunen;
- klantgerichte werkprocessen;
- continu leren en verbeteren door middel van het monitoren van de klantbeleving en de objectieve prestaties van de bedrijfsvoering in termen van onder meer doorlooptijden en in één keer goed.

De dienstverlening vanuit bedrijfsvoering heeft betrekking op alle interne producten en diensten op het terrein van financiën, inkoop, juridische zaken, personeel & organisatie, informatie & automatisering, facilitair en subsidies. De verbeterlagen zijn onderdeel van een bedrijfsvoeringsbreed verbeterprogramma, waarover de commissie met ingang van 2021 per kwartaal wordt geïnformeerd over de voortgang.

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Afgehandelde subsidieaanvragen	Het percentage subsidieaanvragen dat binnen 13 weken wordt afgehandeld.	100			80	56
Privacybescherming	Het percentage van de leveranciers waar een verwerkingsovereenkomst is gesloten wat betreft het gebruik van data. Het betreft overeenkomsten tussen provincie en andere partijen, die onze (persoons)gegevens verwerkt voor een bepaald doel, zoals wegenbelasting of salarisverwerking.	100			100	81
Effect indicatoren						

Geen						

Toelichting: *afgehandelde subsidieaanvragen*:

In 2021 werd slechts 56% van de subsidieaanvragen binnen de gestelde tijd afgehandeld. Terwijl ons streven, in opmaat naar 100% nadrukkelijk hoger lag. De vertraging in de afhandeling van subsidiedossiers is divers van aard. Onvoldoende capaciteit van subsidie en beleidsmedewerkers, de kwaliteit van de stukken van de aanvrager, de grote hoeveelheid beheersmaatregelen, de noodzakelijke inzet van externe deskundigheid, het nog niet gedigitaliseerde proces van ondertekening en afhandeling etc.

In 2021 is gestart met een groot verandertraject om het fundament voor subsidie uitvoering te verbeteren aan de hand van 4 pijlers: beleid/ structuur, processen, systemen & mensen. In 2022 zullen wij o.a. met een nieuwe herijkte Algemene Subsidie Verordening en de digitalisering van de subsidieafhandeling de resultaten van het verbetertraject effectueren, waardoor de monitoring zal verbeteren, we sneller kunnen anticiperen op knelpunten en daarmee de doorlooptijd kunnen versnellen.

Toelichting: *Privacy-bescherming*:

Op grond van de AVG is het noodzakelijk dat met elke 'verwerker' die voor de provincie persoonsgegevens verwerkt een verwerkersovereenkomst is afgesloten. Op basis van de beschikbare informatie in het verwerkersregister is inzichtelijk gemaakt in welke mate aan deze norm wordt voldaan.

Eind 2021 is nog niet met alle verwerkers een verwerkers-overeenkomst gesloten. Dit blijft een aandachtspunt. Het CMT heeft in september besloten dat *"Het management heeft aandacht voor het tijdig opstellen van verwerkersovereenkomst bij iedere overeenkomst met een derde partij waarbij persoonsgegevens worden uitgewisseld, en het actief bijhouden van het verwerkersregister, met daarin opgenomen de hierboven genoemde verwerkersovereenkomsten"*. Het afsluiten van deze verwerkersovereenkomsten is dus een verantwoordelijkheid van het management. Het programma IV&P ondersteunt hen hierbij.

Positief is wel dat bij alle nieuwe verwerkers er direct een verwerkersovereenkomst is gesloten.

Meerjarendoelen

De dienstverlening vanuit bedrijfsvoering heeft betrekking op alle interne producten en diensten op het terrein van financiën, inkoop, juridische zaken, personeel & organisatie, informatie & automatisering, facilitair en subsidies. In 2021 zijn verdere stappen gezet in het verbeteren van de basisorganisatie voor financiën en bedrijfsvoering. Zo is het verbeterprogramma Versterken Financiële Functie (VFF) afgerond. De opstart van het programma BV Beter, gericht op de overige onderdelen van bedrijfsvoering, heeft plaatsgevonden. Aan de uitvoering van de I-agenda (informatisering en automatisering) is in de volle breedte van bedrijfsvoering gewerkt, zoals de 'Basis-op-orde' en het verbeteren van de interne dienstverlening. Met ingang van 2021 wordt de commissie per kwartaal geïnformeerd over de voortgang van het verbeterprogramma van alle bedrijfsvoeringsonderdelen.

Tijdens het werken aan verbetering, blijft de zogenaamde 'winkel open'. Het vergt voortdurende aandacht om de balans te bewaken tussen het uitvoeren van het reguliere werk, doorvoeren van verbeteringen en het borgen van de verbeteringen in het reguliere werk. En bijkomende uitdaging is het (tijdig) aantrekken van nieuwe collega's binnen de bedrijfsvoering vanwege een concurrerende arbeidsmarkt.

10.1.1 Uitvoeren programma Versterken financiële functie en per kwartaal informeren Provinciale Staten over de voortgang

Toelichting op meerjarendoel

In 2020 is het verbeterprogramma Versterken Financiële Functie van start gegaan. Het doel van het programma was om een adequate en betrouwbare sturings- en verantwoordingscyclus te realiseren. In 2021 is gewerkt aan de kwaliteit van de administratieve organisatie en interne controle, de financiële vastlegging, de werkprocessen, de kundigheid van mensen en de effectiviteit en functionaliteit van systemen. Dit alles om merkbaar het niveau van de financiële functie naar een hoger niveau te tillen. In de zomer van 2021 zijn het verbeterprogramma en de onderliggende projecten afgerond. De opvolging, het beheer en onderhoud van de opgeleverde producten/resultaten heeft het programmateam overgedragen aan de lijnorganisatie.

Inmiddels zijn twee VFF-ambassadeurs benoemd binnen de teams Financiën. Hun rol is om het gedachtengoed van het programma levend te houden, om te bewaken dat een ieder zich houdt aan gemaakte afspraken en werkwijzen, en te kijken of er vernieuwingen zijn opgepakt.

De verbeteringen als gevolg van VFF zijn merkbaar; als het bijvoorbeeld gaat om een tijdige P&C cyclus en verbeteringen in de inrichting van de administratie. In belangrijke mate het fundament. In de verdere doorontwikkeling van de financiële functie organisatie breed, blijft ingezet worden op de rol van de budgethouder (bewustwording belang om te sturen op financiën naast inhoud en proces en daarop eigenaarschap tonen), de ondersteuning van de budgethouder (een volledig, betrouwbaar en actueel inzicht in de financiën waarover periodiek afstemming plaats en doorlopend opleidingsaanbod via de Utrecht Academie) en ontwikkelingen op het terrein van de financiële functie (vergroten strategisch financieel vermogen met blik op de toekomst, opstellen van scenario-analyses en business cases en versterken van de ramingsfunctie). De voorliggende jaarrekening en dan in het bijzonder de afwijkingen ten opzichte van de bijgestelde begroting toont aan dat we hier nog hebben te verbeteren.

In navolging van de versterking van de financiële functie, is het programma BV Beter van start gegaan. BV Beter richt zich op de verbetering van de overige bedrijfsvoeringsfuncties, namelijk: facilitaire zaken, inkoop, juridische zaken, personeel & organisatie, secretariële ondersteuning & kwaliteitszorg en subsidieverlening. De verbetering van informatisering en automatisering (I-functie) wordt met uitvoering van de I-agenda en het inrichten van een CIO-office vorm gegeven.

Het programma BV Beter beoogt de diensten en producten die Bedrijfsvoering aan haar (interne) collegae levert te optimaliseren. Het programma werkt aan het realiseren van eenduidige processen en passende systemen, aan het aanscherpen van beleidskaders en een duidelijke rolverdeling en aan de ontwikkeling van passende competenties, houding en gedrag van medewerkers. Daarnaast wordt hierdoor gewerkt aan het creëren van een cultuur waarin ruimte is voor innoveren, ontwikkelen en verbeteren.

Het streven is om het programma in maart 2023 af te ronden en de verbeteringen te borgen in de organisatie. Het programma BV Beter kent dus een doorlooptijd van in totaal circa 1 ¾ jaar.

10.1.2 Opstellen en daarna uitvoeren van programma Versterken juridische functie

Toelichting op meerjarendoel

Dit bestuurlijke doel moet op meerdere gebieden verbeteringen initiëren, zoals het vergroten van de kennis en vaardigheden van de juridische medewerkers, het optimaliseren van de procedures rond interne en externe juridische advisering, het verbeteren van de benutting van de juridische functie binnen de organisatie en het vergroten van het juridische bewustzijn binnen de organisatie.

In 2021 zijn onder meer workshops ontwikkeld en toegevoegd aan het aanbod van de Utrecht Academie om het juridisch bewustzijn binnen de organisatie te verhogen. De workshops hebben betrekking op 'inkopen en aanbesteden' en 'samenwerkingsovereenkomsten'. In de praktijk is gebleken dat met name op deze terreinen aandacht nodig is voor rechtmatigheidsaspecten. Verder is de herziening van Verordening bezwaren en klachten in juli jongstleden door PS vastgesteld. De verordening bevat de opvolging van aanbevelingen van de Awb Adviescommissie en verbeteringen in het bezwaarproces die intern zijn afgestemd. Deze wijziging moet leiden tot een efficiëntere afhandeling van bezwaren. In het najaar is een Masterclass bestuursrecht georganiseerd

voor juridisch medewerkers die besluiten opstellen waartegen bezwaar kan worden gemaakt. Deze masterclass is gegeven door 1 van de leden van de Awb Adviescommissie, Willem Konijnenbelt.

Ook zijn met ingang van 1 juli 2021 zes raamovereenkomsten met advocatenkantoren van kracht die onze organisatie exclusief van extern advies voorzien indien de expertise of capaciteit intern ontbreekt. De raamovereenkomsten zijn afgestemd op de rechtsgebieden die binnen onze organisatie (domeinen) voorkomen. Het proces van externe advisering door advocaten is geïmplementeerd. Onderdeel van deze raamcontracten is kennisdeling met de juristen binnen onze organisatie.

Een aandachtspunt voor versterking van de juridische functie is de (tijdige) invulling van specialistische functies op het terrein van bestuursrecht, staatsrecht en aanbestedingsrecht. Inmiddels worden mogelijke kandidaten rechtstreeks benaderd. Ook wordt nagegaan of het interessant is om voor moeilijk invulbare functies medewerkers zelf op te leiden.

10.1.3 Opstellen en daarna uitvoeren van Programma versterken subsidieloket

Toelichting op meerjarendoel

In 2021 is vanuit het verbetertraject Subsidies gewerkt aan het bouwen van het fundament voor subsidie uitvoering aan de hand van vier pijlers:

Beleid en structuur

Er is een nieuwe Algemene Subsidieverordening (AsvpU) opgesteld en er zijn beleidsregels opgesteld om het aanvragen en beoordelen van een subsidie te vereenvoudigen en de regelgeving te optimaliseren. De nieuwe AsvpU en beleidsregels zijn in Q1 2022 door PS behandeld. Parallel aan het besluitvormingstraject is gestart met de implementatie van de nieuwe Algemene subsidieverordening, waarbij de lopende subsidieregelingen, aanvraagformulieren, beschikkingen, checklists en het controleprotocol (juridisch) worden getoetst.

Om de samenwerking met de beleidsdomeinen te verbeteren is er in samenwerking met programma BV Beter en de Omgevingswet een plan opgesteld waar in 2022 uitvoering aan gegeven gaat worden.

Systemen

Er is een systeem geselecteerd op basis van een fit-gap analyse wat het subsidie uitvoeringsproces gaat ondersteunen bij de uitvoering en monitoring van het proces. Het plan van aanpak is opgesteld en de implementatie is in samenwerking met programma BV Beter in december gestart. Ter voorbereiding is het huidige subsidieregistratie systeem geschoond. De doelstelling is om het nieuwe systeem voor de zomer van 2022 live te laten gaan.

De aanvraagformulieren voor subsidies zijn gedigitaliseerd. Voor exploitatiesubsidies zal in 2022 een digitaal aanvraagformulier opgeleverd worden.

Ten behoeve van de monitoring van het proces is een dashboard opgesteld en is de data registratie vrijikt zodat beter inzicht verkregen wordt in de voortgang van de aanvragen.

Processen

Voor de implementatie van het nieuwe systeem is gestart met het opnieuw inrichten van de processen met als doelen digitalisering van de aanvraag en het proces, versnellen van de doorlooptijd en verhogen van de kwaliteit. De digitale aanvraag biedt ook service richting de aanvrager.

De voorbereiding voor de BIBOB steekproef in het subsidie aanvraagproces is afgerond en geïmplementeerd per 1 januari 2022.

De systematiek voor de lastneming van project- of activiteitsubsidies zijn aangepast conform de nieuwe BBV regelgeving en er vindt een maandelijkse aansluiting plaats tussen het subsidieregistratie systeem en ons financiële systeem SAP.

Mensen

Om de achterstanden weg te werken, de grote piek aan aanvragen in Q4 op te kunnen vangen en het verandertraject te kunnen continueren is inzicht verkregen in de benodigde resources voor het komende half jaar en zijn tijdelijk extra resources ingezet.

Tot slot is er een werving voor interne medewerkers gestart om de kennis en continuïteit te kunnen borgen.

10.1.4 Versterken en verduurzamen Inkoop, contractmanagement en voorbereiden op rechtmatigheidsverantwoording 2021

Toelichting op meerjarendoel

Versterken van de inkoopfunctie

In het kader van het versterken van de inkoopfunctie zijn in 2021 de volgende zaken gerealiseerd: inventarisatie van rechtmatigheid van samenwerkingsovereenkomsten met andere overheden, herijking van het Inkoopbeleid (beoogde vaststelling door GS na een wensen-en-bedenkingen-procedure met PS in eerste halfjaar 2022), continuering van de Tenderboard, inventarisatie van inkoopprocessen in het kader van het project BV Beter en onderzoek naar een inkoopstelsel dat goed aansluit bij het aan te besteden financieel stelsel.

Centraal contractmanagement

Tot slot is het project centraal contractmanagement in het eerste kwartaal van start gegaan. Doel is de sturing op de rechtmatigheid van strategische, risicovolle en concernbrede contracten te versterken en het contractmanagement binnen onze organisatie te professionaliseren. Het project wordt afgerond in maart 2022. Tevens is onderzocht op welke wijze contractmanagement ondersteund kan worden door een contractmanagementsysteem. Het huidige contractbeheersysteem (Inconto) wordt in ieder geval aangepast om op dit moment hierop te ondersteunen.

10.1.5 Versterken Informatiebeveiliging en privacybescherming

Toelichting op meerjarendoel

Het voldoen aan de actuele wet- en regelgeving rondom informatieveiligheid en privacy en het anticiperen op nieuwe ontwikkelingen op dit terrein is een grote uitdaging. De omgeving is aan continue verandering onderhevig en het aantal dreigingen op het gebied van informatieveiligheid neemt toe en ontwikkelt zich in een steeds sneller tempo. Het vraagt veel inzet om deze ontwikkelingen bij te benen en daarnaast de noodzakelijke groei van de organisatie op dit onderwerp te bewerkstelligen. Het volwassenheidsniveau van de organisatie op het gebied van privacy is het afgelopen jaar duidelijk gegroeid. De groei van de organisatie ten aanzien van informatieveiligheid gaat echter moeizaam. Mede op basis van de bevindingen en aanbevelingen van het Assessment Informatiebeveiliging 2021 wordt onderzocht op welke wijze de noodzakelijke groei alsnog kan worden ingezet. Het programma IV&P, als onderdeel van de I-agenda, ondersteunt de organisatie hierbij op het gebied van preventie en repressie door onder andere het vergroten van kennis en bewustzijn van medewerkers, het uitvoeren van risicoanalyses en het adviseren over maatregelen.

Risicomanagement IV&P en Information Security Management System (ISMS)

De belangrijkste risico's voor de organisatie op het gebied van IV&P zijn in kaart gebracht. Er is gestart met de implementatie van een ISMS (Information Security Management System), een systeem dat risico's, processen en maatregelen vastlegt zodat gericht risicomanagement mogelijk is. Besloten is om vooralsnog te focussen op de meest kritische processen.

Informatiebeveiliging

Overheidsorganisaties moeten voldoen aan een bepaald basisniveau (BBN2) van informatiebeveiliging, dit is een continu aandachtspunt. Het normenkader hiervoor is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid. Om te bepalen wat wij moeten doen om aan dit normenkader te voldoen, is er een analyse gemaakt, die richtinggevend is voor de werkzaamheden van het programma in 2022.

Privacy / de AVG

Het voldoen aan de AVG is een doorlopend aandachtspunt. Zowel de dienstverlening door de provincie als de wereld om ons heen zijn immers doorlopend in beweging. In 2021 is met extra personele inzet veel werk verzet op het gebied van de AVG. Dit heeft ertoe geleid dat de organisatie op de meeste onderdelen het gewenste volwassenheidsniveau drie van het normenkader van het CIP (Centrum voor Informatieveiligheid en Privacy) heeft behaald. De inzet in 2021 heeft vooral gezien op bewustwording en opleiding, mitigeren van hoog-risico processen en het volledig en openbaar maken van het register van verwerkingen.

Opleiding en bewustwording

In 2021 is een opleidingsplan informatieveiligheid & privacy ontwikkeld voor de organisatie en opgeleverd met bijbehorende e-learning modules. De opleiding vergroot de kennis van medewerkers, maakt hen bewuster van de risico's en helpt hen passend gedrag aan te leren. uitrol vindt plaats in 2022.

Responsplan

Tenslotte is in 2021 een Cyberincident Responsplan vastgesteld en is een Provinciaal Cyber Emergency Respons Team (CERT) opgericht. De werking van dit team is met verschillende oefensessies getest. Hiermee bereidt de organisatie zich voor op een mogelijk cyberincident. Eind 2021 werden wij geconfronteerd met de wereldwijde Log4j problematiek. Het vastgestelde Cyberincident Responsplan en het CERT hebben ondersteunend gewerkt bij de aanpak van deze situatie binnen onze organisatie.

10.1.6 De provincie is digitaal goed toegerust en flexibel

Toelichting op meerjarendoel

In 2021 is verder doorgezet op vervanging en verbetering van onze digitale voorzieningen opdat wij digitaal goed toegerust zijn en plaats bewust en tijdsafhankelijk ons werk kunnen doen. Vanwege de corona crisis heeft een aantal projecten vertraging opgelopen mede door afhankelijkheden bij externe partijen.

De digitale voorzieningen op onderstaande gebieden zijn in 2021 opgestart en (deels) afgerond::

- **Verhogen informatiebeveiliging:**
 - Extra beveiligingslaag met separate (SMS) code naast gebruikersnaam en wachtwoord voor toegang tot bepaalde cruciale systemen (autorisatie, Multi Factor Authenticatie).
 - Aanbesteding van een generieke voorziening voor beveiligde email (versleuteld) en verzenden van grote bestanden. Ook deze voorziening wordt in 2022 ingevoerd.
- **Digitaal beschikbaar stellen managementinformatie:** Invoering van voorzieningen voor ontsluiting van data vanuit diverse bronnen en beschikbaarstelling door middel van een (intern en extern) dashboard aan de organisatie voor onder andere de P&C cyclus en de opgave energietransitie. De uitrol vindt in 2022 plaats.
- **Verbeteren digitaal samenwerken en dossiervorming (archivering):**
 - Invoering en gebruik van een nieuwe digitale samenwerkingsomgeving met als uitgangspunt: alle informatie, op één plek overzetten van ons digitaal archief naar de nieuwe samenwerkingsomgeving.
 - Inzetten van een zoekmachine die het mogelijk maakt om nog beter onze provinciale informatie te vinden.
 - Invoering van vertrouwelijkheid labels op onze samenwerkingsomgeving. De labels zorgen ervoor dat het duidelijk is wat het vertrouwelijkheidsniveau van een werkomgeving is en welk soort documenten je er mag opslaan. Op werkomgevingen waar geen vertrouwelijke gegevens worden opgeslagen, kunnen documenten eenvoudiger worden gedeeld met collega's. Omgevingen waar vertrouwelijke gegevens staan, kunnen beter worden beveiligd zodat het risico op informatielekken wordt verkleind.

- **Voorbereidingen op komst Wet open overheid (WOO):** De Wet open overheid (Woo) is eind 2021 vastgesteld. Het onderdeel 'verplicht actief openbaar maken' zal pas na 2022 van kracht worden. Ter voorbereiding hierop is in 2021 met de gemeente Utrecht samen een pilot gestart om publicaties te kunnen anonimiseren (weglak software) in lijn met de privacywetgeving. In 2022 zal deze pilot worden geëvalueerd
- **Digitaal ondertekenen/papierloos werken:** Aanbesteding van een generieke voorziening voor het digitaal ondertekenen van stukken (authenticatie) en IBAN check. In 2022 worden deze functies doorgevoerd in de werkprocessen.

Veel is gebeurd, maar nog niet alles is in 2021 opgestart tot een afronding gekomen. Onder meer de accountantsbevindingen ten aanzien van de IT-general controls worden in 2022 opgevolgd en afgerond, en er is behoefte aan meer grip op alle i-ontwikkelingen binnen de organisatie. Met andere woorden een duidelijke IT-governance en control.

Om in de behoefte te voorzien van meer slagkracht om de majeure opgaven op het terrein van onder meer informatieveiligheid en privacy, archivering (informatie beheer), data gedreven werken, digitalisering en portfoliomanagement tot een succes te maken, wordt toegewerkt naar een CIO met bijbehorend office. CIO staat voor Chief Information Officer en krijgt binnen de organisatie de hoogste verantwoordelijkheid op het gebied van IT. Het CIO-office zal ingebed worden binnen de organisatie en heeft als taak een betere verbinding tussen vraag (supply) en aanbod (demand) van informatie en – voorzieningen te verzorgen. Het is de taak van de CIO om de spanning tussen vraag en aanbod te signaleren en het CMT, op basis van de toepassing een aantal vastgestelde uitgangspunten, hierover te adviseren.

10.2 De provinciale organisatie is daadkrachtig, wendbaar en duurzaam

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Om alle maatschappelijke doelen te realiseren is het van belang dat de provinciale organisatie daadkrachtig is, wendbaar kan inspelen op veranderende omstandigheden en ontwikkelingen en daarbij altijd duurzaam handelt

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Medewerkers met afstand tot arbeidsmarkt	Het percentage medewerkers met afstand tot de arbeidsmarkt of via de participatiewet dat bij de provincie in dienst is.	%	5		5	2
Energiegebruik huisvesting	Het percentage afname van energieverbruik van het provinciale vastgoed per jaar.	%	5		5	7
Effect indicatoren						
Geen						

Toelichting: *Medewerkers met afstand tot arbeidsmarkt*

In verband met Corona en de thuiswerk situatie is het afgelopen jaar vooral geïnvesteerd in behoud en begeleiding van de zittende medewerkers.

Toelichting: *Energiegebruik huisvesting*.

Er heeft een besparing op elektriciteit van ongeveer 7% plaatsgevonden ten opzichte van 2020. Deze indicator geeft door corona (thuiswerken) echter een vertroebeld beeld. Het energieverbruik is door het thuiswerken op kantoor gedaald. De verwachting is dat dit verbruik in 2022 weer zal stijgen ten opzichte van 2021 ondanks de getroffen duurzaamheidsmaatregelen.

Meerjarendoelen

10.2.1 Tijdig starten en afronden P&C producten en versterken rol PS bij totstandkoming en communicatie

Toelichting op meerjarendoel

In 2020 is twee jaar achterstand in de verschillende planning en control producten weggewerkt. Het jaar 2021 is gebruikt om weer op de normale planning te komen. Alle producten zijn volgens planning opgeleverd aan de staten. We komen met elkaar meer in een gezonde routine van de planning en control cyclus. Hierdoor is er ruimte om verbeteringen door te voeren.

Leesbaarheid producten

De verkorte Voorjaarsrapportage, de Zomernota en de Slotwijziging waren in 2021 de drie tussentijdse rapportages waarmee we verantwoording hebben afgelegd over de voortgang van onze activiteiten. Deze jaarverantwoording is de finale verantwoording over het gehele jaar 2021. In al deze producten

zijn kwaliteitsslagen gemaakt op het gebied van leesbaarheid, kwaliteit van de informatie en de aantrekkelijkheid. De schrijvers zijn geholpen door schrijftrainingen, de inzet van een schrijfcoach en een centrale redactie. Door het toepassen van infographics, beelden en filmpjes zijn de producten beter leesbaar en aantrekkelijker gemaakt.

Versterken Financiële Functie

Het programma “Versterken Financiële Functie” is afgerond en heeft een groot aandeel geleverd aan de verbeterslag. De resultaten zijn geïmplementeerd in de financiële kolom en geborgd in de organisatie. Door het maandelijks afsluiten van de financiële administratie en de periodieke controle van de balansposten is de kwaliteit en betrouwbaarheid van de administratie verbeterd. Verder is dit jaar veel aandacht besteed aan het doorvoeren van verbeteringen en het inregelen van functiescheidingen in het financiële systeem.

Wat kan beter

Verbetering is nog te behalen op het beter prognosticeren van de uitgaven en tussentijds monitoren van de voortgang. Door verschillende oorzaken blijft het lastig om gedurende het jaar grip te krijgen op de doelrealisatie. In de organisatie zal in de komende jaren veel aandacht besteed worden om het ramingsproces te verbeteren. Dit gebeurt enerzijds door een verbeterde administratie, scherpere rapportages en meer financieel bewustzijn. Het vraagt echter ook om een cultuurverandering, waarbij we elkaar kritisch durven en kunnen ondervragen over het realiteitsgehalte van de planningen, de risico's en kansen bij die planning en gehanteerde voorzichtigheid in de gevraagde budgetten. De interactie tussen teamleiders, CMT leden, financial- en business controllers kan op dit punt nog verbeteren.

Om de wendbaarheid in de begroting te verhogen wordt een kwaliteitsverbetering doorgevoerd in de P&C-cyclus. De prognose wordt in de nieuwe cyclus twee keer in plaats van een keer per jaar geactualiseerd. De laatste actualisatie gebeurt op basis van de cijfers van januari tot en met augustus. Hierdoor kan het bijsturen van de begroting plaatsvinden op basis van de meest actuele inzichten.

10.2.2 Versterken HRM-functie en blijvend ontwikkelen inclusieve organisatie en medewerkers.

Toelichting op meerjarendoel

Coronacrisis en onze manier van werken

De coronacrisis heeft grote impact op onze manieren van werken, de wijze waarop we resultaten behalen en dus ook op nieuwe organisatieprincipes en -vormen. Het afgelopen anderhalf jaar is ervaren dat de nieuwe situatie van het thuiswerken - naast nadelen - ook voordelen kent. Het is voor sommige werkzaamheden effectief, het scheelt reistijd en draagt door het mindere woon-werkverkeer bij aan het verkleinen van onze footprint. Richting de toekomst is het van belang deze voordelen zo veel mogelijk te behouden en tegelijkertijd de nadelen zo veel mogelijk te ondervangen. We ontwikkelen naar een hybride organisatie waarbij werk digitaal vanuit huis (of elders), met aanwezigheid op kantoor of in combinatie uitgevoerd kan worden. Die keuzevrijheid leidt tot een hogere persoonlijke productiviteit en een betere werk-privé balans voor medewerkers. En daarmee tot meer tevreden medewerkers en een hogere mate van doelenrealisatie. Daarbij is een aantal onderwerpen van hybride werken uitgesplitst in een integraal uitvoeringsprogramma om invulling te geven aan het hybride werken met daarbij de (financiële) consequenties. Zoals de ondersteuning van gezondheid (fysiek, mentaal, sociaal), duurzame mobiliteit en ook verschillende regelingen en vergoedingen.

Duurzame inzetbaarheid medewerkers

Er is ingezet op de versterking van de duurzame inzetbaarheid van al onze medewerkers. We willen dat zij hun talenten optimaal benutten en ontwikkelen. Een belangrijk initiatief hieromtrent is de start van strategische personeelsplanning in 2021. Veranderingen in de samenleving, op de arbeidsmarkt en ontwikkelingen als het omgevingsgericht werken vragen nu en in de toekomst soms andere vaardigheden en kennis van onze medewerkers. Strategische personeelsplanning maakt inzichtelijk wat onze toekomstige personele uitdagingen zijn. Op basis hiervan kunnen we bijvoorbeeld benodigde opleidingen verzorgen. Wij willen een lerende organisatie zijn. Per 1 januari 2021 is de Utrecht Academie van start gegaan. Een interne academie die een centrale rol vervult in het faciliteren en

inspireren van het leren en ontwikkelen van onze medewerkers. Hierin hebben ook de opleidingstrajecten vanuit het programma informatieveiligheid, de Omgevingswet en de Digitaal slagvaardige medewerker een plek. De Utrecht Academie werkt vanuit een visie op Leren en Ontwikkelen, die in 2021 is bepaald. Er zijn via de Academie trainingen en cursussen aangeboden die voor alle doelgroepen relevant zijn. In het kader van investeren in medewerkers is dit jaar ook voor nieuwe medewerkers een introductieprogramma ontwikkeld en van start gegaan. Met dit programma worden nieuwe medewerkers bekend gemaakt met de provincie Utrecht en de vele processen en zaken waar men als ambtenaar bij de provincie weet van moet hebben. Voorbeelden zijn de gedragscode, integriteit en het schrijven van stukken voor het bestuur. Maar ook kennis van onze informatiesystemen en daaraan gekoppeld de informatieveiligheid en privacy. Naast deze 'hardere' kant, wordt met het introductieprogramma beoogd ook de aansluiting bij de organisatie mee te geven; gevoel bij de taken die we als provincie hebben en de cultuur die we voorstaan.

Traineeprogramma

De provinciale organisatie wil in haar personeelsbezetting een afspiegeling zijn van de samenleving. Daarom is in 2021 opnieuw een traineeprogramma gestart. Ook op die manier wordt er ruimte gegeven aan talent en gewerkt aan verjonging van de organisatie. Er zijn 15 nieuwe trainees in september aan de slag gegaan. Het programma voorziet in begeleiding en opleiding, naast een juniorfunctie in de organisatie. Er wordt ook een half jaar gewerkt op een andere plek binnen de provincie of bij een overheidssamenwerkingspartner. De 15 trainees van het vorige programma zijn grotendeels ingestroomd op functies binnen onze eigen organisatie. Daarnaast is een aantal initiatieven gestart om de impact op de arbeidsmarkt te vergroten. Denk daarbij aan bredere wervingscampagnes met video-content zoals testimonials en filmpjes, maatwerktrajecten, meer inzet op arbeidsmarktcommunicatie en het benutten van social media en jobmarketing/recruitment/search bureaus.

HRO ontwikkeltraject

In het laatste kwartaal van 2021 is gestart met een HRO ontwikkeltraject. Een traject dat het HRO team de kans biedt om HRO verder te ontwikkelen en te positioneren. Het doel van dit traject is om de organisatie nog beter en deskundiger met raad en daad terzijde te staan, toekomstgericht. Ons HR-beleid en -instrumentarium wordt aangepast om onder andere deze verandering te ondersteunen en wendbaar in te spelen veranderingen van de organisatie. In het kader van de ondersteuning van de ontwikkeling van nieuw beleid en instrumentarium is het ook belangrijk om meer data-onderbouwd te werken.

Nieuw geïntegreerd e-HRM systeem

In het kader van de ondersteuning van de ontwikkeling van nieuw beleid en instrumentarium is het ook belangrijk om meer datagedreven te werken. In 2020 heeft de selectie en implementatie van een nieuw e-HRM systeem plaatsgevonden om ons hierop door te ontwikkelen. Met AFAS hebben we een geïntegreerd e-HRM systeem. Dit betekent dat de registratie van personele, organisatorische gegevens en salarisverwerking plaatsvinden binnen AFAS. Dit heeft als voordeel dat er wordt bijgedragen aan verdere digitalisering, verbetering van gebruiksgemak en integratie van bedrijfsprocessen om de provinciale bedrijfsvoering efficiënter op orde te krijgen en te houden. We spreken vanaf januari 2022 niet meer van P-Portaal, maar van InSite. In InSite kunnen medewerkers, met ondersteuning van gedigitaliseerde processen, hun personele zaken regelen waarbij procesvereenvoudiging, standaardisering en uniformering van toepassing is. Januari 2022 is de eerste maand waarin salarissen, vergoedingen en toelagen via AFAS worden uitgekeerd.

10.2.3 Versterken en versnellen digitaliseren bedrijfsprocessen

Toelichting op meerjarendoel

Binnen het beleidsdoel 10.1.6 is ook een aantal resultaten en projecten genoemd die het digitaliseren van bedrijfsprocessen versterken en versnellen. Specifiek zijn de volgende resultaten voor het versterken en versnellen van digitalisering bij bedrijfsprocessen van toepassing:

- Verdergaande digitalisering van de beleidsketen en ondersteuning digitaal vergaderen. Onze papierloos vergaderen vergader-tool iBabs is in 2021 verder ontwikkeld en uitgebreid met functies om de kwaliteit en beheersbaarheid van onze stukkenstroom te verbeteren, zoals controles in combinatie met 'handtekeningen' voor vervolgstappen. In 2022 zal er aansluiting gaan plaatsvinden op het digitale archief.
- Voor de VTH keten (vergunning, toezicht en handhaving) in de Omgevingswet heeft er in 2021 een aanschaf plaatsgevonden van het zaakstelsel dat deze werkprocessen ondersteunt. Vanwege de modulaire uitbreiding van ons huidige zaakstelsel was een separate aanbesteding niet nodig. In 2022 zal naast inzet in de VTH keten aansluiting plaatsvinden met generieke voorzieningen zoals koppeling aan ons digitale archief en digitale handtekening.
- In 2021 heeft er een aanbesteding en invoering plaatsgevonden van de AV middelen in de Statenzaal en de commissiekamer(s). In de nieuwe AV middelen wordt meer dan voorheen gebruik gemaakt van software bij vergaderingen. In het eerste kwartaal van 2022 wordt dit project afgerond, opgeleverd en overgedragen aan de beheer organisatie. Onderdelen van de afronding en oplevering zijn de projectevaluatie en (eind) rapportage aan de opdrachtgever en PS.
- In 2021 is gekozen voor een nieuwe voorziening voor personeelsadministratie. Invoering heeft plaatsgevonden in 2021. In Insite van Afas kunnen medewerkers, met ondersteuning van gedigitaliseerde processen, hun processen, hun personele zaken regelen waarbij procesvereenvoudiging, standaardisering en uniformering van toepassing is. In januari 2022 wordt het stelsel in gebruik genomen waardoor dit de eerste maand wordt waarbij de salarissen, vergoedingen en toelagen worden uitgekeerd.
- Voor de afhandeling van WOB verzoeken en bezwaarschriften is in 2021 de keuze gemaakt voor een nieuw zaakstelsel. Invoering hiervan is in 2021 gestart en zal ook in het eerste kwartaal van 2022 zijn beslag krijgen.
- Vanuit het programma i-volutie zijn workshops en kennissessies georganiseerd om onze digitale vaardigheden te verbeteren. In 2022 zal dit worden voortgezet en zal ook de samenwerking met de UtrechtAcademy worden gezocht.

10.2.4 Goede huisvesting, verduurzamen eigen vastgoed

Toelichting op meerjarendoel

Goede huisvesting

2021 stond net als het jaar ervoor in het teken van het continueren van de bedrijfsvoering binnen de gegeven omstandigheden van tijdelijke lockdowns en het dringende overheidsadvies om thuis te werken.

De verhuur van voorzieningen in het Huis voor de provincie aan de GGD regio Utrecht, aan het UMC Utrecht en aan de rechtbank Midden-Nederland is in 2021 voortgezet.

In het voorjaar is een start gemaakt met het technisch en bouwkundig moderniseren van de in 2020 door huurder ABN AMRO Bank verlaten werkverdiepingen twee tot en met zes. Verdiepingen drie en vier zijn als eerste verbouwd en in december in gebruik genomen door de eigen organisatie als 'living lab' voor nieuwe hybride werkvormen. Daarbij hebben zowel ontmoeten, samenwerken als vergaderen op afstand en geconcentreerd werken een prominentere plek gekregen.

Daarnaast heeft een aantal interne verhuizingen plaatsgevonden die het mogelijk maken de huurders in het Huis voor de provincie beter te faciliteren en efficiënter te laten samenwerken.

De audiovisuele installatie in de Statenzaal, foyer en nieuwe, tweede commissiekamer werd vervangen. Deze is na het zomerreces met goed resultaat in gebruik genomen.

Verduurzamen eigen vastgoed

In 2021 heeft de provincie 233.000 kWh aan energie bespaard ten opzichte van 2020. De energie opwek groeide van 228.000 kWh in 2020 naar 398.000 kWh in 2021. Deze daling van verbruik bevindt zich op 2 onderdelen:

- Corona maatregelen (thuiswerken)
- Technische aanpassingen

Het is niet aan te geven welk onderdeel verantwoordelijk is voor welk deel van de daling. Hieronder de technische aanpassingen.

In het Huis voor de provincie is ledverlichting aangebracht op de gemoderniseerde werkverdiepingen en op de etages voor algemeen gebruik. Het energieverbruik werd verder teruggebracht door optimalisatie van diverse gebouwinstallaties, waaronder de vervanging van oude vloerverwarmingspompen.

In het vierde kwartaal hebben wij een begin gemaakt met verkenningen om de meerjarenonderhoudsplannen te verduurzamen, waarmee het gebouwonderhoud en vervangingen volledig circulair kunnen worden gemaakt. Dit moet ook leiden tot reductie in de uitstoot van broeikasgassen.

In dezelfde periode hebben we aanbestedingen uitgeschreven voor de plaatsing van zonnepanelen op het wegensteunpunt De Meern en de botenloods aan de Eem, en voor de opslag en het eigen gebruik van zonne-energie bij het Huis voor de provincie. De resultaten daarvan worden in de eerste twee kwartalen van 2022 verwacht.

Programma Hybride werken

De COVID-19 pandemie heeft er in 2020 toe geleid dat wij als organisatie van het ene op andere moment zijn overgestapt van ons 'oude normaal' met grotendeels op kantoor werken, naar een situatie waarin we vrijwel uitsluitend op afstand werken. Hoewel deze verandering abrupt, noodgedwongen en zeker niet op alle vlakken positief was en is, hebben we ervaren dat er ook veel positieve elementen aan zitten. Ons doel is om - wanneer de beperkende coronamaatregelen achter de rug zijn - niet meer terug te keren naar het 'oude normaal'. We willen komen tot een 'nieuw normaal' met een andere combinatie van op kantoor en op afstand werken dat we hybride werken noemen. Ook bij het meerjarendoel 10.2.2 over ons personeelsbeleid gingen we al kort op deze ontwikkeling van het hybride werken in.

In 2021 zijn we als organisatie begonnen om dit 'nieuwe normaal' gezamenlijk vorm te geven. We willen hierbij de positieve elementen van het op afstand werken behouden en rekening houden met de nadelen die we ook ervaren hebben. De positieve effecten kunnen op meerdere vlakken worden gevonden. Bijvoorbeeld op onze organisatie, als het gaat om goed werkgeverschap, efficiëntie in gebruik van middelen en meer keuzevrijheid voor onze medewerkers. Positieve effecten zijn er tevens als het gaat om onze maatschappelijke doelstellingen. Zo kan hybride werken onder andere bijdragen aan een vermindering van drukte op onze wegen en een vermindering aan CO2 uitstoot.

Om hybride werken vorm te geven en in onze organisatie te verankeren, is een separaat programma gestart. Dit programma loopt naast de reguliere operationele ondersteuning van onze medewerkers die al vanaf het begin van de COVID-19 pandemie grotendeels vanuit huis werken.

In de maanden april, mei en juni 2021 is in een participatief traject met de gehele organisatie gewerkt aan het formuleren van gedeelde concernbrede uitgangspunten voor hybride werken. De uitgangspunten voor het hybride werken in onze organisatie beogen recht te doen aan de verschillende doelen die wij als organisatie met hybride werken willen dienen. We streven daarbij naar een balans die recht doet aan zoveel mogelijk belangen en behoeftes.

De tweede helft van 2021 stond in het teken van het formuleren en uitvoeren van diverse acties om hybride werken duurzaam te implementeren conform de vastgestelde uitgangspunten. Deze acties betreffen onder andere zaken rondom huisvesting, thuiswerkfaciliteiten, hybride vergaderen, personeelsmanagement en ICT en zijn opgenomen in een integraal uitvoeringsprogramma.

10.3 De communicatie is goed en modern

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

Communicatie is goed als de boodschap ontvangen, begrepen en onthouden wordt. Dit lukt beter door de inzet van middelen die aansluiten bij de behoeften en het gedrag van de doelgroep en in een vorm die aanspreekt

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Verhalen / Artikelen	Het percentage van aantal artikelen (stories) op eigen kanalen dat wordt overgenomen in landelijke, regionale en lokale media.	%	80		40	50
Persberichten	Het percentage van het aantal verstuurd persberichten dat leidt tot een bericht in de media (alle).	%	100		85	95
Interessebereik social media	Het percentage kliks op een social mediabericht ten opzichte van het aantal views per bericht.	%	PM		10	2
Effect indicatoren						
Geen						

Toelichting: *Interesse bereik social media*

We kiezen voor het meten van engagement en niet voor de oorspronkelijke parameter 'Het percentage kliks op een social mediabericht ten opzichte van het aantal views per bericht'. Veel social media berichten, zeker Tweets, kunnen vanwege de beperkte lengte volledig gelezen worden zonder dat de lezer erop hoeft te klikken. Het aantal kliks op berichten tellen, zegt daarom niet veel. Bovendien vertellen de beschikbare statistieken ons niet hoe vaak berichten daadwerkelijk gelezen zijn (views), maar wel hoe vaak ze zijn getoond aan potentiële lezers (weergaven).

Meerjarendoelen

10.3.1 Inwoners en bedrijven beter geïnformeerd over beleidsvoornemens met meer mogelijkheid tot beïnvloeding

Toelichting op meerjarendoel

Informatievoorziening is tijdig, duidelijk en vindbaar zodat mensen weten waar ze op moeten reageren. Communicatie is een randvoorwaarde voor interactie en invloed van inwoners, bedrijven en overige stakeholders. Dit onderdeel wordt uitgevoerd door decentrale communicatieadviseurs en projectmedewerkers. Op dit moment is er geen centrale registratie van deze doelstelling. De leidraad participatie die begin 2022 gereed komt, biedt aan deze medewerkers concrete adviezen wat de doelstelling ten goede moet komen.

10.3.2 Doorontwikkelen communicatiemiddelen op basis van nieuwe techniek

Toelichting op meerjarendoel

De wereld om ons heen is voortdurend in verandering. Dat betreft de omstandigheden waarin we leven, de instrumenten waarmee we werken en de voortgang van technologie. In onze manier van communiceren anticiperen we op de omstandigheden en benutten we nieuwe of verbeterde instrumenten en online technieken. In 2021 hebben we, door Corona gedwongen, onze online technieken verder verfijnd. Er is meer gebruik gemaakt van online bijeenkomsten in diverse vormen. Dit varieert van combinaties tussen livestream en MSTeams, studio of locatiegebruik. Ook is de interactiviteit bevorderd door bijvoorbeeld het toevoegen van een chatfunctie aan een livestream. In 2022 gaan we hiermee door en is het doel om deze kennis in de organisatie beter te verspreiden.

10.3.3 De jaarrekening en begroting beter toegankelijk maken en actiever communiceren over financiële ontwikkelingen

Toelichting op meerjarendoel

De producten van de P&C cyclus staan boordevol informatie. Deze verdienen het om beter ontsloten te worden. Allereerst omdat de bereikte resultaten de moeite waard zijn om te vertellen, maar meer principieel ook om verantwoording af te leggen aan inwoners, en bedrijven en organisaties in Utrecht over ons beleid en bereikte resultaten en de financiën. Corporate communicatie maakt ze toegankelijk voor een breder publiek op een wijze die ook aansluit bij een breed publiek. Bovendien laten we in 2022 weer de verhalen achter de cijfers zien, met speciale aandacht voor het jaarverslag. Aandachtspunt hierbij is het vergroten van het bereik zodat de inspanningen die hierop gepleegd worden in verhouding staan tot het aantal mensen dat ons jaarverslag of onderdelen daarvan bekijkt.

10.3.4 Vergroten van de zichtbaarheid van de provincie (Corporate communicatie) zodat inwoners weten wat de provincie wil bereiken

Toelichting op meerjarendoel

Corporate communicatie draagt zowel direct bij aan het realiseren van de opgaven als aan de zichtbaarheid van de provincie. Communicatiemedewerkers en beleidsmedewerkers werken samen aan concrete en begrijpelijke en interessante verhalen. Deze zijn zo interessant omdat ze dicht bij de inwoners staan en aansluiten bij de interesse vanuit de samenleving, pers en politiek. We gebruiken daarbij on- en offline media en eigen kanalen en belichten altijd onze rol. Voor 2022 is ons doel om meer communicatieprofessionals te trainen. Zodoende kunnen zij strategische opgaven omzetten in communicatiedoelen en vanuit deze doelen onder meer publieksvriendelijke verhalen maken. Daarnaast trainen we collega's van beleid en uitvoering om een goed verhaal neer te zetten voor een presentatie, een interview of social mediaberichten. We bestuderen onze interactie op social media en gaan leren hoe we daar beter in kunnen worden. Het uiteindelijke doel is om vaker het gesprek aan te gaan op onze online kanalen.

10.4 De beheersing van de organisatie door het management en het bestuur is optimaal.

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2021

In 2020 hebben we reeds in opzet een proces ontwikkeld, welke de provincie in staat stelt om een rechtmatigheidsverantwoording af te geven. In 2021 zetten we in op het uitvoeren van het proces. Verder hebben we het beleid omtrent risicomanagement in 2020 geactualiseerd. In 2021 borduren we hierop voort door het risicomanagement waar nodig te verbeteren conform het vernieuwde kader. Risicomanagement is een continue activiteit, waarbij alle activiteiten met regelmaat moeten worden beoordeeld op risico's en kansen en de te nemen maatregelen. Veranderingen in de omgeving, samenleving, techniek e.a. zaken kunnen ook leiden tot veranderingen in de risico's en kansen van activiteiten en vandaar dat we in 2021 blijvend aandacht hebben gehad voor ons risicomanagement en de bewustwording ervan in onze organisatie. Daarnaast ondersteunen we de provincie bij het steeds beter in control komen door onder andere het aanscherpen van taken, rollen en verantwoordelijkheden binnen de control kolom, het volgen van de implementatie van aanbevelingen van derden (o.a. accountant) door de domeinen en het uitvoeren van audits en verbijzonderde interne controles.

Indicatoren

Naam	Omschrijving	Eenheid	Streefwaarde	2020 Realisatie	2021 Begroot	2021 Realisatie
Prestatie indicatoren						
Geen						
Effect indicatoren						
Geen						

Toelichting op afwijkingen.

Meerjarendoelen

10.4.1 Uitvoeren van concerncontrol waaronder het adviseurschap van de Financiële Auditcommissie

Toelichting op meerjarendoel

In 2021 zijn kijkend naar het risicomanagement, taken en daarnaast rollen en verantwoordelijkheden diverse stappen gezet. Zo is het afgelopen jaar ingezet op het aantrekkelijk maken van Risicogestuurd werken en het aanwakken van het leerplezier. Niet het leren zelf stond centraal, maar de prestatie die het gevolg is van het leren. Dat betekent geen groots en meeslepend cursusaanbod voor het individu, maar een traject "on the job" met maatwerk per (project)team. Het belangrijkste onderdeel van de in samenwerking met de Utrecht Academie ontwikkelde training is een praktische risico-inventarisatie. We leren hierbij de DOD-vragen te hanteren:

1. Wat is je Doel, 2. Wat is Onzeker? en 3. Wat ga je daaraan Doen?. Het Risicogestuurd werken wordt zodoende onderdeel van het 'normale werk'. De training was aan het eind van het jaar gereed en is twee keer gegeven. Daarnaast zijn er risicosessies geweest waar het nieuwe gedachtegoed in is meegenomen. In 2021 is de frauderisico-analyse in 2021 geactualiseerd en besproken met het Concern Managementteam en het college van Gedeputeerde Staten. Vanuit de beroepsgroep van accountants (NBA) neemt de aandacht voor fraude toe. In lijn met de aanbeveling vanuit de commissie BBV om interne fraudes te rapporteren in de paragraaf bedrijfsvoering kan gemeld worden dat intern bij het verantwoordelijk management en in het bijzonder bij de proceseigenaren van processen met een frauderisico is nagevraagd of er fraudes zijn geconstateerd. Dit was het afgelopen jaar niet het geval, waarbij voor fraude de gangbare definitie 'een opzettelijke handeling door een of meer leden van het management, met governance belaste personen, werknemers of derden, waarbij

gebruik wordt gemaakt van misleiding teneinde een onrechtmatig of onwettig voordeel te verkrijgen' is gehanteerd.

Bij een controle op een subsidieaanvraag door Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO) op een aanvraag voor een subsidie in het kader van de POP3-regeling van de provincie is geconstateerd dat er ten aanzien van deze aanvraag een vermoeden van fraude kan worden gevestigd. De subsidie is op nul euro vastgesteld en provincie heeft, in lijn met vigerend beleid, aangifte gedaan.

In het najaar is gekeken naar de samenwerking binnen de keten van control en dan met name naar die van de financieel adviseurs, financieel controllers en business controllers. Met de verkregen inzichten kunnen we verdere stappen maken in het verbeteren van de samenwerking.

Met betrekking tot diverse onderzoeken kan het volgende worden gezegd. In 2021 had de eenheid Concerncontrol veertien onderzoeken onderhanden, waaronder het 217a onderzoek naar het strategisch vermogen van de provincie en het assessment informatiebeveiliging. De uitkomsten van het 217a onderzoek dragen bij aan het versterken van het strategisch vermogen van de organisatie en worden gepubliceerd in 2022. Hieruit blijkt dat de uitvoering van het 217a onderzoek wat is vertraagd. De resultaten van het assessment informatiebeveiliging worden gebruikt voor het versterken van de informatiebeveiliging en komen in de 1^e helft van 2022 beschikbaar. Verder is bij een aantal onderzoeken ervoor gekozen om zelf te onderzoeken en minder in te huren.

Als laatste rapporteren we tweemaal per jaar in de begroting en de jaarrekening over de voortgang van de afhandeling van acties die zijn opgenomen in het actiemanagement. Dit is ook zo in 2021. In het actiemanagement zijn aanbevelingen vanuit diverse rapporten opgenomen, waaronder die van de Randstedelijke Rekenkamer en accountantsrapporten. Zie voor het overzicht de in de bijlage bij de jaarrekening opgenomen rapportage actiemanagement.

10.4.2 Versterken van Verbijzonderde Interne Controle VIC

Toelichting op meerjarendoel

Concern control (CCO) stelt de kaders van de VIC op en monitort deze onafhankelijk en objectief

De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is uitgesteld tot naar verwachting 2022. Daarmee kon 2021 worden gebruikt als een proefjaar. Dit om de robuustheid van de verbijzonderde interne controle te beoordelen en te oefenen met het beoordelen van de verbijzonderde interne controle en reviews van de werkzaamheden van de verbijzonderde interne controle. De VIC auditor is verantwoordelijk voor de onafhankelijke en objectieve beoordeling van de uitgevoerde Verbijzonderde Interne Controle werkzaamheden.

In 2020 is het Team AO/IC opgericht. Dit is in 2021 verder vormgegeven door uitbreiding van capaciteit. Dit team is verantwoordelijk voor de uitvoering van het door CCO opgestelde en door Gedeputeerde Staten vastgestelde VIC plan 2021-2022.

Doordat Team AO/IC nog in opbouw is heeft CCO in 2021 flink geïnvesteerd in training on the job en zal CCO hiermee verder gaan in 2022. Er zijn namelijk nog flinke stappen te maken in zowel het proces als de inhoud van de door Team AO/IC uitgevoerde werkzaamheden.

Er is tooling beschikbaar gesteld om de uitgevoerde werkzaamheden te registreren zodat er een adequaat en volgbaar dossier gevormd kan worden. In deze tooling zullen we in 2022 ook de Rechtmatigheidsverantwoording opstellen en de bijbehorende registratie van afwijkingen (onrechtmatigheden en onduidelijkheden). Deze tooling moet in 2022 nog verder worden doorontwikkeld.

Daarnaast heeft CCO het initiatief genomen om het M&O beleid uit 2007 te actualiseren. Deze nota zal in 2022 ter vaststelling aan PS worden aangeboden

Een robuuste VIC functie is één van de beheersmaatregelen die nodig zijn om te komen tot een Rechtmatigheidsverantwoording. In 2021 hebben we intern proefgedraaid in voorbereiding op de invoering in 2022, als het wetvoorstel tot invoering van de Rechtmatigheidsverantwoording naar verwachting zal worden aangenomen en in de Staatscourant zal worden gepubliceerd. De controlemaatregelen op belangrijke financiële processen zoals inkoop en subsidies zijn nog kwetsbaar en conclusies uit onder andere de review op de VIC werkzaamheden geven een beeld dat er in 2022 nog veel moet gebeuren om zelfstandig een Rechtmatigheidsverantwoording, af te geven. Zoals afgesproken zullen wij Provinciale Staten het komende jaar regelmatig informeren over de ontwikkelingen op dit gebied.

3.6 Verbonden partijen

3.6.1 Overzicht

Gemeenschappelijke regeling

Randstedelijke Rekenkamer (RRK)
Recreatie Midden-Nederland (RMN)
Recreatieschap Stichtse Groenlanden (RSG)
Plassenschap Loosdrecht e.o.
Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)
Het Utrechts Archief
Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinie

Stichtingen en verenigingen

Inter Provinciaal Overleg (IPO)
Huis der Nederlandse Provincies (HNP)

Coöperaties en vennootschappen

Vitens NV
Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG)
Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB)
REMU Houdstermaatschappij NV
Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht NV (OMU)
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht B.V.

Overige verbonden partijen

Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen
Centrumregeling Limes Samenwerking UNESCO Werelderfgoed

3.6.2 Detail overzicht

Randstedelijke Rekenkamer (RRK)

Doel	Het doel van de Randstedelijke Rekenkamer is om de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de provincies te verbeteren. Zij verricht hiervoor onafhankelijk onderzoek naar de provincies en de daarmee verbonden organen. De rekenkamer informeert primair Provinciale Staten over haar onderzoeksbevindingen, oordelen en aanbevelingen.
Kerntaken	De taken en bevoegdheden van de Randstedelijke Rekenkamer zijn in de Provinciewet vastgelegd. De onafhankelijke positie wordt gewaarborgd door onder meer de vrijheid van onderzoek, de toegang tot personen en gegevens en openbaarheid van rapportage. De Rekenkamer doet onderzoek op basis van een eigen onderzoeksprogramma, dat wordt

	vastgesteld na overleg met de programmaraad. Deze programmaraad bestaat uit leden van de Provinciale Staten van de vier provincies.
Type Verbonden Partij	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Amsterdam
Webadres	Randstedelijke Rekenkamer
Bestuursdeelname	PS besluit tot instellen leden programmaraad en adviescommissie. Bestuurder wordt via unaniem PS besluit deelnemers benoemd.
Deelnemende partijen	Provincies Noord en Zuid-Holland en Flevoland
Openbaar belang	De Randstedelijke Rekenkamer heeft, ter voldoening aan de Provinciewet, een Reglement van Orde opgesteld. Het Reglement van Orde bevat regels over de organisatie en werkwijze van de Rekenkamer.
Wijziging belang	Het belang is gedurende het boekjaar niet gewijzigd
Toelichting	
Financiële ontwikkeling	n.v.t.
Publiek doel	Rekenkamerfunctie
Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.
Risico's	Als de RR onvoldoende middelen heeft om aan haar taakstellingen en verplichtingen te kunnen voldoen, vullen de deelnemende provincies de middelen van de RR aan. Dit risico wordt op dit moment verwaarloosbaar geacht, gezien de ervaring in de afgelopen jaren. De provinciale bijdrage aan de begroting van de Randstedelijke Rekenkamer wordt als volgt berekend: • voor de helft van de begroting dragen de provincies evenveel bij; • voor de andere helft van de begroting is de omvang van de bijdrage naar rato van de som van de belastingcapaciteit en de uitkering uit het provinciefonds.
Overig	

Recreatie Midden-Nederland (RMN)	
Doel	Zo goed mogelijk faciliteren van de deelnemende recreatieschappen op het gebied van beleid, onderhoud, financiën en personeelszaken.
Kerntaken	Recreatie Midden-Nederland is een samenwerkingsverband van de deelnemende recreatieschappen. Recreatie Midden-Nederland is het gemeenschappelijk facilitair bedrijf van de recreatieschappen en ondersteunt de deelnemende schappen.
Type Verbonden Partij	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	RMN
Bestuursdeelname	GS in Bestuur
Deelnemende partijen	Plassenschap Loosdrecht en omstreken en Recreatieschap Stichtse Groenlanden.
Openbaar belang	De provincie is vertegenwoordigd in het bestuur en draagt financieel indirect bij via de bijdragen aan de deelnemende recreatieschappen.
Wijziging belang	
Toelichting	
Financiële ontwikkeling	Zie toelichting bij Risico's.
Publiek doel	Beheer recreatiegebied
Inhoudelijke ontwikkeling	N.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	In 2021 heeft het bestuur van RMN voorgesteld over te gaan tot opheffing per 1-1-2023. Besluitvorming volgt in 2022. Het voornemen is geuit in te stemmen met de opheffing en akkoord te gaan met de concept-liquidatiebegroting.
Risico's	De provincie Utrecht is als deelnemende partij indirect, via de recreatieschap en het Plassenschap, aanspreekbaar voor tekorten.
Overig	Gemeenschappelijke regeling tussen de recreatieschappen Stichtse Groenlanden en Plassenschap Loosdrecht en Omstreken.

Recreatieschap Stichtse Groenlanden (RSG)	
Doel	Dit recreatieschap ontwikkelt, beheert en onderhoudt terreinen voor dagrecreatie en routenetwerken voor wandelen, varen en fietsen in opdracht van provincie en gemeenten.
Kerntaken	De kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkeling van recreatieruimte en recreatievoorzieningen voor de deelnemende gemeenten en de provincie.
Type Verbonden Partij	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	Stichtse Groenlanden
Bestuursdeelname	PS in Algemeen Bestuur, GS in Algemeen en Dagelijks Bestuur
Deelnemende partijen	De gemeenten Utrecht, Nieuwegein, Houten, IJsselstein, Lopik, Woerden, De Ronde Venen, De Bilt en Stichtse Vecht
Openbaar belang	De provincie is vertegenwoordigd in het dagelijks en algemeen bestuur en draagt bij voor 30,9%
Wijziging belang	n.v.t.
Toelichting	
Financiële ontwikkeling	
Publiek doel	Beheer recreatiegebied
Inhoudelijke ontwikkeling	Het voornemen is kenbaar gemaakt om de uitvoerende werkzaamheden te laten plaatsvinden door Staatsbosbeheer.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	In 2021 is door het algemeen en dagelijks bestuur besloten om de samenwerking op een andere eenvoudigere wijze vorm te geven. Het algemeen bestuur heeft voorgesteld de GR aan te passen. Besluitvorming volgt in 2022.
Risico's	Als deelnemer is de provincie medeverantwoordelijk voor een eventueel negatief exploitatieresultaat. In 2018 is de gemeente De Ronde Venen toegetreden. In een overeenkomst tussen De Ronde Venen en het recreatieschap Stichtse Groenlanden is vastgelegd dat de gemeente het schap vrijwaart van een eventueel negatief exploitatieresultaat op dit begrotingsonderdeel. Deze afspraak geldt in ieder geval tot 2023. De provincie heeft vanuit de oude structuur, Recreatieschap Vinkeveense

	Plassen, verantwoordelijkheden voor het exploitatieresultaat van het programma van de Vinkeveense Plassen.
Overig	Besloten is dat de financiële huishouding binnen het recreatieschap voorlopig wordt gescheiden in 2 delen: het werkgebied van Stichtse Groenlanden van voor 2018 (programma A) en het werkgebied de Vinkeveense Plassen (Programma B) dat gemeente De Ronde Venen heeft ingebracht. Dit betekent dat er twee programma's in de begroting zijn, twee financiële administraties worden gevoerd en dat er over twee onderdelen in de jaarrekening van het schap verantwoording wordt afgelegd. Hiermee worden de financiële risico's over en weer gescheiden. De "oude" deelnemers van Stichtse Groenlanden lopen geen risico verband houdend met het Vinkeveense gebied en De Ronde Venen loopt geen risico in verband met het werkgebied van Stichtse Groenlanden van voor 2018.

Plassenschap Loosdrecht e.o.	
Doel	Dit recreatieschap ontwikkelt, beheert en onderhoudt terreinen voor dagrecreatie en routenetwerken voor wandelen, varen en fietsen in opdracht van provincie en gemeenten.
Kerntaken	De kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkeling van recreatieruimte en recreatievoorzieningen voor de deelnemende gemeenten en de provincies.
Type Verbonden Partij	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	Plassenschap Loosdrecht
Bestuursdeelname	PS in Algemeen bestuur. GS in Algemeen bestuur en Dagelijks bestuur.
Deelnemende partijen	Provincie Noord-Holland en de gemeenten Stichtse Vecht, Wijdmeren en Utrecht.
Openbaar belang	De provincie is vertegenwoordigd in het dagelijks en het algemeen bestuur en draagt bij voor 15% van de deelnemersbijdragen.
Wijziging belang	Het belang is gedurende het boekjaar niet gewijzigd.
Toelichting	
Financiële ontwikkeling	
Publiek doel	Beheer recreatiegebied
Inhoudelijke ontwikkeling	In 2021 is door het algemeen en dagelijks bestuur besloten om de samenwerking op een andere wijze vorm te geven, te weten als bedrijfsvoeringorganisatie. Besluitvorming hierover en over een aangepaste gemeenschappelijke regeling volgen in 2022.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	Het voornemen is geuit akkoord te gaan met de samenwerkingsvorm. Het voornemen is kenbaar gemaakt de uitvoerende werkzaamheden te laten plaatsvinden door de gemeente Wijdmeren en door Staatsbosbeheer.
Risico's	De provincie Utrecht is als deelnemende partij indirect - via de recreatieschappen en het plassenschap Loosdrecht en omgeving - aanspreekbaar voor tekorten. De financiële reserves zijn de afgelopen jaren flink geslonken. Zie hiervoor ook de toelichting in de paragraaf Weerstandsvermogen.
Overig	

Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)	
Doel	De Regionale Uitvoeringsdienst behartigt de belangen van de deelnemers tezamen en van iedere deelnemer afzonderlijk op het gebied van fysieke leefomgeving, voor zover de bevoegdheid daartoe de deelnemer toekomt en voor zover deze aan de Regionale Uitvoeringsdienst is gemandateerd.
Kerntaken	De RUD voert namens de provincie en gemeenten vergunningverlenende, handhavende en toezichthoudende taken uit op het milieu- en omgevingsdomein. Elke deelnemer bepaalt het voor hem uit te voeren beleid zelf.
Type Verbonden Partij	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	RUD
Bestuursdeelname	GS in Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
Deelnemende partijen	De gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Nieuwegein, Soest, Utrecht en Woudenberg
Openbaar belang	Het waarborgen en ontwikkelen van een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving. De provincie is de grootste opdrachtgever, voor ca 58%.
Wijziging belang	Met de invoering van de Omgevingswet (1-1-2023) zal de opdracht ten aanzien van bodemtaken geleidelijk krimpen. Dit met het oog op de overgang van bevoegd gezag van provincie naar gemeenten. Ook andere opdrachtgevers zijn in beweging en zullen naar alle waarschijnlijkheid hun opdrachtverlening aan de RUD uitbreiden. Dit zal effect hebben op het procentuele belang van de provincie Utrecht in de RUD. De verwachting is dat per saldo het belang van de provincie Utrecht de komende jaren zal dalen. In 2022 zal daarmee het percentage lager worden dan 50%.
Toelichting	
Financiële ontwikkeling	
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.

Risico's	Het risico zal op termijn afnemen doordat het percentage eigenaarschap zal dalen. Dit komt voornamelijk de verschuiving van bevoegd gezag taken Bodem van de provincie naar de gemeenten.
Overig	

Het Utrechts Archief	
Doel	De gemeenschappelijke regeling Het Utrechts Archief (HUA) voert voor de provincie de wettelijke taken uit op het gebied van het beheer van de historische provinciale archieven.
Kerntaken	HUA voert voor de provincie Utrecht de archief wettelijke taken uit, te weten: beheer van de provinciale archiefbewaarplaats en de daarin opgenomen papieren en digitale archieven en documentaire verzamelingen; het toezicht van de provinciearchivaris op het beheer van de niet overgebrachte archieven; beschikbaarstelling van de in de provinciale archiefbewaarplaats opgenomen archieven en documentaire verzamelingen; publieksbereik van de door HUA beheerde bronnen voor de geschiedenis van de provincie Utrecht.
Type Verbonden Partij	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	Het Utrechts Archief
Bestuursdeelname	GS in dagelijks bestuur (1 lid) en in algemeen bestuur (2 leden)
Deelnemende partijen	Gemeente Utrecht en Rijk
Openbaar belang	De provincie is vertegenwoordigd in het dagelijks en het algemeen bestuur en draagt bij aan de gemeenschappelijke regeling voor 11%.
Wijziging belang	Het belang is gedurende het boekjaar niet gewijzigd.
Toelichting	
Financiële ontwikkeling	
Publiek doel	Beheer historische provinciale archieven
Inhoudelijke ontwikkeling	Minister van OCW heeft aangegeven per 1-1-2024 uit de gemeenschapp. regelingen (GR) van de Regionale Historische Centra (RHC's) te willen treden; w.o. Het Utrechts Archief (HUA). Momenteel is niet duidelijk wat financ. en juridische consequenties zijn.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	Het Rijk is voornemens om per 1 januari 2024 uit de gemeenschappelijke regeling te treden. Dit zal bestuurlijke en financiële veranderingen met zich meebrengen. De voorbereidingen voor deze uittreding zijn in 2020 opgestart.

Risico's	De provincie zal, wanneer financiële risico's zich daadwerkelijk voordoen, daaraan bijdragen naar rato van haar aandeel in de totale deelnemersbijdragen, zijnde 11%.
Overig	n.v.t.

Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinie	
Doel	Het siteholderschap draagt zorg voor de bescherming en het uitdragen van de uitzonderlijke universele waarden van het UNESCO werelderfgoed Hollandse Waterlinies. De siteholder voert de regie over het hele werelderfgoed Hollandse Waterlinies en is voor het Rijk het eerste aanspreekpunt voor zaken die betrekking hebben op de werelderfgoedstatus.
Kerntaken	De siteholder coördineert, of draagt zorg voor de uitvoering van de volgende taken:a) afstemming en communicatie; b) het stimuleren en controleren van de bescherming; c) het opstellen, actualiseren en uitvoeren van het managementplan; d) de verantwoording naar het Rijk; e) het nakomen van de rapportageverplichtingen naar UNESCO;f) het ondersteunen en faciliteren voor beschikbaar krijgen van voldoende middelen; g) het bevorderen van visievorming ten behoeve van strategieën; h) het stimuleren van kennisuitwisseling en expertise;i) het tijdig identificeren van en reageren op bedreigingen en ontwikkelingen;j) draagvlak, kennisverspreiding en promotie; k) eerste aanspreekpunt voor nationale overheden.
Type Verbonden Partij	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	In oprichting
Bestuursdeelname	Van elk GS is er één gedeputeerde lid. Gezamenlijk zijn zij opdrachtgever van het orgaan (de siteholder).
Deelnemende partijen	Provincie Noord-Holland, provincie Gelderland en provincie Noord-Brabant
Openbaar belang	Publiek belang voor het instandhouden van het werelderfgoed.
Wijziging belang	n.v.t.
Toelichting	In oprichting
Financiële ontwikkeling	
Publiek doel	In stand houden werelderfgoed
Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.

Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	Het gemeenschappelijk orgaan zal in het eerste kwartaal van 2022 worden opgericht en vervolgens een meerjarig programmaplan met bijbehorende begroting opstellen.
Risico's	Op basis van het meerjarig programmaplan zal voor de jaren 2023 e.v. de bijdrage van de vier provincies worden vastgesteld. Dit kan afwijken van de huidige bijdrage.
Overig	Voor de invulling van het siteholderschap is structureel en gezamenlijk budget nodig. Het totale budget voor het siteholderschap is op basis van de te verwachten taken en de ervaringen met de huidige samenwerking (Linieteam/Liniecommissie}, geraamd op maximaal € 1 miljoen per jaar. De bijdrage per provincie is bepaald op grond van de financiële verdeelsleutel 30%- 30%- 30%- 10%. De provincies Utrecht, Gelderland en Noord-Holland dragen elke voor 30% bij en Noord-Brabant voor 10%. Als de nominatie succesvol verloopt, is dit bedrag structureel nodig vanaf 2022. Deze structurele bijdrage van maximaal € 300.000,- wordt gedekt uit de € 0,5 miljoen structurele begrotingsmiddelen voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam.

Inter Provinciaal Overleg (IPO)	
Doel	Het IPO behartigt de belangen van de provincies en biedt een platform voor o.a. het optimaliseren van de condities waaronder provincies werken en provinciale vernieuwingsprocessen stimuleren.
Kerntaken	Het IPO is actief op dezelfde terreinen als de provincies, zoals milieu, landelijk gebied, sociaal beleid, ruimtelijke ordening, wonen, economie en mobiliteit. De belangenbehartiging geeft het IPO vorm door regelmatig te overleggen met onder andere de verschillende overheden en maatschappelijke organisaties. De platformfunctie wordt ingevuld door gelegenheden te creëren om kennis en ervaringen uit te wisselen, gezamenlijke standpunten te bepalen en initiatieven te ontplooiën. Daarnaast ondersteunt het IPO de provincies bij het uitvoeren van taken, onder andere via de uitvoeringsorganisatie BIJ12 (natuur, informatiesystemen).
Type Verbonden Partij	Stichtingen en verenigingen
Vestigingsplaats	Den Haag
Webadres	IPO
Bestuursdeelname	PS in Algemene ledenvergadering GS in bestuur
Deelnemende partijen	De overige provincies

Openbaar belang	Het IPO is een vereniging, waarvan alle Nederlandse provincies lid zijn. Deze zijn vertegenwoordigd in het verenigingsbestuur en de algemene vergadering. Het bestuur bestaat uit dertien leden, uit elke provincie één gedeputeerde. Elk heeft een eigen portefeuille waarvan hij of zij ook woordvoerder is. Een commissaris van de Koning is voorzitter. De algemene vergadering bestaat uit 24 Statenleden; uit elke provincie twee. Daarnaast heeft het bestuur vier adviseurs: drie Commissarissen van de Koning en één provinciesecretaris respectievelijk voorgedragen door de Kring van Commissarissen en de Kring van Provinciesecretarissen. De kosten van de vereniging worden door de provincies gedragen volgens een maatstaf, waarbij de ene helft van de kosten gelijkmatig over de provincies wordt verdeeld, en de andere helft over de provincies wordt verdeeld naar rato van de som van de totale uitkeringen uit het provinciefonds en de belastingcapaciteit. De kosten van de vereniging worden door de provincies gedragen volgens een maatstaf, waarbij de ene helft van de kosten gelijkmatig over de provincies wordt verdeeld, en de andere helft over de provincies wordt verdeeld naar rato van de som van de totale uitkeringen uit het provinciefonds en de belastingcapaciteit.
Wijziging belang	n.v.t.
Toelichting	
Financiële ontwikkeling	
Publiek doel	Belangenbehartiging provincies
Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	Organisatie Bij12 is gereorganiseerd en hangt nu in de IPO-organisatie onder de verantwoordelijkheid van de algemeen directeur
Risico's	n.v.t.
Overig	Het IPO werkt de afgelopen jaren aan een doorontwikkeling tot een nieuwe netwerkorganisatie van en voor de gezamenlijke provincies. Het IPO wil sneller werken en werkt mede daardoor steeds meer met bijvoorbeeld (bestuurlijke) kopgroepen, kerngroepen en een denktank. Deze ontwikkeling zit in de laatste fase. Inhoudelijk speerpunt van IPO is het vraagstuk van "Rol in de Ruimte". "Rol in de Ruimte" is een aanbod naar het Rijk (het nieuwe kabinet) en de andere decentrale overheden om komende decennia gezamenlijk de handschoen van de grote (ruimtelijke) opgaven en transitie op te pakken. Met "Rol in de Ruimte" staan we als samenwerkende provincies een integrale gebiedsgerichte aanpak voor op de drie grote transitie in de fysieke leefomgeving, namelijk (1) klimaat/energie (2) wonen/leefomgeving en (3) regionale economie. Daarnaast heeft het IPO gewerkt aan de verbetering van de Planning en Control functie. Om een bestuurlijk en politiek gedragen Begroting 2021 te realiseren, startte het IPO met de uitvoering van het Plan van aanpak 'IPO Begrotingsproces 2021 e.v.'. Aanleiding was de wens van het IPO Bestuur om de IPO-begroting integraal, inhoudelijk en financieel, te kunnen wegen. Op de achtergrond speelt hierbij de jaarlijks terugkerende discussie over het uitgavenniveau en

de voorspelbaarheid daarvan. De IPO Begroting 2021 werd op basis van vooraf vastgestelde uitgangspunten - volgens de zero-based budgetting methode en een nieuwe begrotingsopzet - opnieuw opgebouwd. Resultaat van deze inzet is een gedragen IPO-begroting door alle provincies en een zorgvuldig behandelproces binnen de provincies, het IPO-bestuur en de Algemene vergadering. Voor de volgende IPO begrotingen wordt deze werkwijze gecontinueerd.

Huis der Nederlandse Provincies (HNP)	
Doel	De algemene doelstelling van de Vereniging Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) is het verkrijgen van een effectieve positionering en vertegenwoordiging van de provincies in Brussel.
Kerntaken	Het HNP behartigt de provinciale belangen op het Brusselse speelveld en is daarmee de lobbyorganisatie van de provincies. Het HNP richt zich op de kennis- en netwerkanalyse van een beperkt aantal dossiers. Het HNP treedt proactief op als verbindende schakel tussen Brussel en de achterban (provincies en IPO) en coördineert de strategie en het netwerk voor de Europese lobbydossiers. Het HNP draagt bij aan de gehele Europese beleidscyclus door vanuit de provinciale belangenbehartiging te 'brengen' en te 'halen'. 'Brenge' door het delen van kennis, bijdragen aan de ontwikkeling en uitvoering van Europees beleid dat de provincies raakt en aangaat, en het tonen van goede provinciale voorbeelden die passen binnen de Europese doelstellingen. 'Halen' is het gebruiken van Europese subsidieprogramma's en structuur-en investeringsfondsen en het samenwerken in Europese netwerken.
Type Verbonden Partij	Stichtingen en verenigingen
Vestigingsplaats	Brussel
Webadres	HNP
Bestuursdeelname	GS in bestuur
Deelnemende partijen	De overige provincies en het IPO
Openbaar belang	Vertegenwoordigers van de twaalf provincies en het IPO werken in opdracht van het HNP-bestuur vanuit het Huis als liaison tussen de provincies en Europese instellingen en netwerken. De EU-lobbyprioriteiten van het IPO gelden hierbij als basis, naast landsdelige en provinciale agenda's. Namens de provincie Utrecht is gedeputeerde Strijk lid van het Bestuur van het HNP. De provincie Utrecht is lid van het HNP en betaalt daarvoor een bijdrage voor huisvestings- en apparaatskosten. Het HNP is een vereniging volgens Belgisch recht (Internationale non-profit organisatie).
Wijziging belang	n.v.t.
Toelichting	

Financiële ontwikkeling	
Publiek doel	Belangenbehartiging provincies
Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.
Risico's	
Overig	

Vitens NV	
Doel	Het uitoefenen van een publiek (drink)waterbedrijf, daaronder begrepen: de winning, productie, transport, verkoop en distributie van water, alsmede het verrichten van alles wat met de publieke watervoorziening verband houdt.
Kerntaken	Vitens zorgt ervoor dat er 24/7 betrouwbaar water uit de kraan komt en voor goede service daaromheen. Daarnaast zet Vitens zich in voor de bescherming van de kostbare drinkwaterbronnen.
Type Verbonden Partij	Coöperaties en vennootschappen
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	Vitens
Bestuursdeelname	Algemene vergaderingen van aandeelhouders
Deelnemende partijen	Provincies en gemeenten in het verzorgingsgebied van Vitens
Openbaar belang	Wettelijk is vastgesteld dat de aandelen van de drinkwaterbedrijven in publieke handen blijven. Het belang van de provincie Utrecht als aandeelhouder in Vitens is historisch gegroeid. Met ons aandeelhouderschap borgen wij onze verantwoordelijkheid voor een goede drinkwatervoorziening in Utrecht. Het belang van de provincie Utrecht bedraagt 4,949%. Jaarlijks wordt dividend uitgekeerd.
Wijziging belang	De provincie heeft een vast aandelenpakket. Het belang is niet gewijzigd.
Toelichting	
Financiële ontwikkeling	
Publiek doel	Goede drinkwatervoorziening
Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.
Risico's	Als aandeelhouder loopt de provincie geen financiële risico's ten gevolge van het handelen van de N.V., behalve het dividendrisico.

Overig	Voor de planperiode 2022 - 2031 is een investeringsvolume van circa € 2,88 miljard euro netto begroot. Daarbinnen is aan nieuwe investeringen is een bedrag begroot van € 1.359 miljard. Het betreft een bijzonder groot investeringsvolume. € 1.521 miljard wordt gebruikt voor instandhouding bovengronds, instandhouding ondergronds, ondersteunende assets en beleid en programma's. Als gevolg van de nieuwe investeringen verwacht men over de hele periode € 320 miljoen aan extra inkomsten te genereren.

Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG)	
Doel	Het bankieren ten dienste van overheden - waaronder provincies - en met overheden verbonden instellingen en bedrijven op het terrein van volkshuisvesting, openbaar nut, onderwijs en gezondheidszorg.
Kerntaken	De NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank voor de overheid en voor het maatschappelijk belang.
Type Verbonden Partij	Coöperaties en vennootschappen
Vestigingsplaats	Den Haag
Webadres	BNG
Bestuursdeelname	Algemene vergaderingen van aandeelhouders
Deelnemende partijen	De overige aandeelhouders zijn het Rijk, provincies en gemeenten en een hoogheemraadschap
Openbaar belang	De provincie heeft een belang van 0,16% in de BNG. Het is niet zonder meer mogelijk een marktwaarde voor deze aandelen te bepalen, omdat deze niet vrij verhandelbaar zijn.
Wijziging belang	n.v.t.
Toelichting	
Financiële ontwikkeling	Nettowinst + 7% naar EUR 236 miljoen
Publiek doel	Belegging
Inhoudelijke ontwikkeling	Renteresultaat daalt met name door niet verkrijgen TLTRO-korting (Vooralsnog geen extra rentekorting TLTRO voor BNG Bank). Langlopende kredietportefeuille stijgt naar EUR 87 miljard.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	BNG Bank bestendigt marktleiderschap. Meer dan de helft van kredietvraag in publieke domein vervuld. Aangescherpte strategie krijgt inhoud met eerste impactmeting
Risico's	n.v.t.
Overig	

Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB)	
Doel	Voor gemeenten, provincies, gezondheidszorg, onderwijs en activiteiten op het gebied van water en milieu, arrangeert de bank korte en langlopende kredieten.
Kerntaken	De Nederlandse Waterschapsbank (NWB) is een financiële dienstverlener voor de overheidssector.
Type Verbonden Partij	Coöperaties en vennootschappen
Vestigingsplaats	Den Haag
Webadres	NWB
Bestuursdeelname	Algemene vergadering van aandeelhouders
Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van waterschappen, het Rijk en provincies.
Openbaar belang	De provincie heeft een belang van 0,17% in de NWB. De aandelen van de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) kennen geen marktwaarde.
Wijziging belang	n.v.t.
Toelichting	
Financiële ontwikkeling	Nettowinst komt uit op € 121 miljoen (2020: € 81 miljoen)
Publiek doel	Belegging
Inhoudelijke ontwikkeling	Recordbedrag aan financiering verstrekt aan klanten in de Nederlandse publieke sector: € 12,1 miljard (2020: € 10,3 miljard). Portefeuille duurzame energie blijft groeien en maatschappelijke rol vervuld bij Vestia-leningenruil.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	
Risico's	n.v.t.
Overig	Klimaatimpact kredietportefeuille in afgelopen drie jaar met bijna 14% afgenomen. Ruim 40% van de langlopende financiering aangetrokken met ESG-obligaties (ESG staat voor Environmental, Social en Governance).

REMUE Houdstermaatschappij NV	
Doel	De activiteiten van N.V. REMUE Houdstermaatschappij beperken zich thans tot die van belangenbehartiger in het kader van een eventueel nog van ENECO te ontvangen vergoeding indien dat bedrijf zelf zou worden verkocht.
Kerntaken	zie Doel
Type Verbonden Partij	Coöperaties en vennootschappen
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	
Bestuursdeelname	Via aandeelhoudersvergadering
Deelnemende partijen	Gemeenten Utrecht en Amersfoort
Openbaar belang	De provincie is voor 47,5% aandeelhouder in de houdstermaatschappij. De rol van de N.V. REMUE Houdstermaatschappij beperkt zich thans tot die van belangenbehartiger in het kader van een eventueel nog van ENECO te ontvangen vergoeding. Deze vergoeding bedraagt 4,66% van de totale waarde bij verkoop voor 31 december 2010 van meer dan 50% van ENECO (privatiseringsvergoeding). Zoals oorspronkelijk overeengekomen, vervalt het recht op deze vergoeding na 31 december 2010, echter vanwege het verzet dat ENECO heeft gepleegd tegen de Wet Onafhankelijk Netbeheerder (zgn. splitsingswetgeving), komt ENECO, naar het standpunt van de voormalige aandeelhouders, geen beroep meer toe op de vervaldatum van de privatiseringsvergoeding. De uitspraak op in Hoger beroep op 8 december 2020 is voor N.V. REMUE Houdstermaatschappij (REMU) negatief uitgevallen. Tegen deze uitspraak zal REMUE in cassatie gaan bij de Hoge Raad.
Wijziging belang	n.v.t.
Toelichting	
Financiële ontwikkeling	
Publiek doel	Belangenbehartiger aandeelhouders
Inhoudelijke ontwikkeling	In eerste kwartaal 2022 wordt uitspraak verwacht Hoge Raad.

Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.
Risico's	n.v.t.
Overig	De REMU heeft geen activiteiten anders dan de belangen van de aandeelhouders te behartigen in relatie tot het verkrijgen van de privatiseringsvergoeding zoals met ENECO overeengekomen was.

Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht NV (OMU)	
Doel	Doel van de N.V. is het investeren in de onderbenutte werklocaties (lege delen van bedrijventerreinen, verouderde bedrijfsbebouwingen en incurante kantoren) ten einde deze met andere participanten (zoals gemeenten en/of private ontwikkelaars) te herontwikkelen en opnieuw in de markt te zetten.
Kerntaken	N.V. OMU is in 2011 opgericht voor het investeren in private kavels op verouderde bedrijventerreinen in de provincie Utrecht. In 2016 is de opdracht verbreed naar de transformatie van leegstaande kantoorpanden. In september 2021 heeft PS ingestemd met een rol van de OMU in intensiveren en verduurzamen van bedrijventerreinen.
Type Verbonden Partij	Coöperaties en vennootschappen
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	OMU
Bestuursdeelname	De provincie Utrecht is enig aandeelhouder van de OMU.
Deelnemende partijen	De provincie Utrecht is enig aandeelhouder van de OMU.
Openbaar belang	Het gaat om projecten die zonder ingrijpen van de overheid niet of ernstig vertraagd van de grond zouden komen en die een bijdrage leveren aan verbetering van het vestigingsklimaat op bedrijventerreinen en de leefbaarheid in de binnensteden.
Wijziging belang	In 2020 is het aandelenkapitaal vergroot met EUR 1.000.000
Toelichting	
Financiële ontwikkeling	
Publiek doel	Verbetering werklocaties
Inhoudelijke ontwikkeling	In 2022 wordt gestart met uitvoering van beleid gericht op intensivering en verduurzaming bedrijventerreinen. Een en ander leidt ook tot nieuwe afspraken tussen de aandeelhouder, RvC en directie.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	Om de nieuwe opdracht goed te kunnen uitvoeren zijn aanpassingen aan de organisatie-, financiële en juridische structuur van OMU nodig.

Risico's	Als aandeelhouder loopt de provincie geen financiële risico's ten gevolge van het handelen van de N.V. Voorwaarde is wel dat de provincie zich niet bezig houdt met het bestuur van de N.V. Een ander risico is dat de N.V. gebonden is aan de Europese regels voor staatssteun en dat de daarvoor geldende regels moeten worden gevolgd.
Overig	

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht B.V.	
Doel	Versterken van de economische structuur van de Regio Utrecht door te investeren in de innovatieve sectoren en maatschappelijke opgaven.
Kerntaken	1. Innoveren; business development (bedrijven/projecten)2. Investeren; financieringen & participaties3. Internationaliseren; trade & invest
Type Verbonden Partij	Coöperaties en vennootschappen
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	www.romregioutrecht.nl
Bestuursdeelname	Robert Strijk (Aandeelhouder)
Deelnemende partijen	Gemeenten Amersfoort, Hilversum en Utrecht, UU, UMCU (via Utrecht Holdings) en Ministerie EZK
Openbaar belang	Economische structuurversterking in de provincie Utrecht
Wijziging belang	n.v.t.
Toelichting	In 2021 is door de aandeelhouders besloten het participatiefonds te vergroten met € 31,98 miljoen, waarvan € 8 miljoen door de aankoop van aandelen door de provincie Utrecht.
Financiële ontwikkeling	Als gevolg van de extra aankoop bedraagt het participatiefonds bij ROM Utrecht eind 2021 € 54 mln. waarvan € 3 mln. uitstaat via investeringen in 4 innovatieve bedrijven.
Publiek doel	Vergroten innovatiekracht
Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.
Risico's	In de reserve Weerstandsvermogen is in 2020 en 2021 een storting gedaan van € 2 mln. Hoewel het streven is dat de ROM revolverende leningen verstrekt en het eigen vermogen door de jaren heen kan en mag toenemen met de rendementen op de investeringen, is met de storting in het weerstandsvermogen rekening gehouden met een eventueel verlies op het gestorte aandelenkapitaal.

Overig	De ROM Regio Utrecht is op 29 mei 2020 opgericht. In 2020 en 2021 heeft de ROM in de Coronacrisis invulling gegeven aan de uitvoering van de CoronaOverbruggingsLening (COL)-regeling van het Ministerie EZK. In totaal zijn 97 leningen verstrekt voor in totaal ruim €21 miljoen. Daarnaast stond 2021 in het teken van de verdere opbouw en versterking van de organisatie. De eerste financieringen/deelnemingen vanuit het ROM-fonds zijn in 2021 verstrekt: 5 vanuit het Proof of Concept (POC)-fonds en 4 vanuit het participatiefonds.

Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen	
Doel	Beheren van de middelen voor de nazorg van stortplaats Smink om de eeuwigdurende nazorg van deze stortplaats na sluiting te kunnen bekostigen.
Kerntaken	Het bekostigen van de nazorgkosten en een zodanig beheer van de fondsmiddelen dat voldoende rendement wordt gegenereerd voor de eeuwigdurende nazorg.
Type Verbonden Partij	Overige verbonden partijen
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	www.provincie-utrecht.nl
Bestuursdeelname	GS is bestuur
Deelnemende partijen	geen
Openbaar belang	Het treffen van zodanige maatregelen dat wordt gewaarborgd dat de stortplaats geen nadelige gevolgen voor het milieu met zich meebrengt, dan wel voor zover dat redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de grootst mogelijke bescherming wordt geboden tegen die nadelige gevolgen.
Wijziging belang	n.v.t.
Toelichting	Er heeft een stelselwijziging plaats gevonden. Conform BBV worden alle bijdragen van een derden met een specifieke doel gestort in een voorziening.
Financiële ontwikkeling	Alle bijdragen (dan wel rendement van aandelen) zijn bijdragen van een derden met een specifieke doel. Dit betekent dat er geen eigen vermogen en resultaat zijn opgenomen.
Publiek doel	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen
Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.
Risico's	Volgens de huidige regels neemt de provincie de nazorg van de stortplaats Smink over in 2040. Om een eventueel financieel risico, dat het doelvermogen niet toereikend is, te voorkomen wordt elke drie jaar onderzocht of het nazorgplan moet worden aangepast. Op basis van dit plan wordt het doelvermogen opnieuw vastgesteld en kan de provincie een

	aangepaste heffing opleggen. Hierdoor wordt een eventueel financieel risico voor de provincie verkleind.
Overig	n.v.t.

Centrumregeling Limes Samenwerking UNESCO Werelderfgoed	
Doel	Het gecoördineerd en gezamenlijk beschermen, beheren en uitdragen van de werelderfgoedwaarde van het Nederlandse deel van de Neder-Germaanse Limes en het gezamenlijk vervullen van de verplichtingen die UNESCO daaraan verbindt
Kerntaken	Coördinatie uitvoering managementplan Neder-Germaanse Limes inclusief de uitvoering van taken op het gebied van kennis, publieksbereik, kwaliteitsbeheer en behoud, zorgdragen voor rapportageverplichtingen richting Rijk en UNESCO
Type Verbonden Partij	Overige verbonden partijen
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	LimesWerelderfgoed.nl. Vanaf 2022: RomeinseLimes.nl
Bestuursdeelname	Gedeputeerde cultuur is lid stuurgroep
Deelnemende partijen	Provincies Utrecht, Gelderland en Zuid-Holland
Openbaar belang	Publiek belang voor het in stand houden van het werelderfgoed
Wijziging belang	n.v.t.
Toelichting	
Financiële ontwikkeling	Jaarlijks budget 540.000.
Publiek doel	In stand houden van werelderfgoed
Inhoudelijke ontwikkeling	De stuurgroep stelt jaarlijks een uitvoeringsprogramma vast.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	Naast vaste stemgerechtigde leden zitten er vier adviserende leden in de stuurgroep. Drie bestuurders van gemeenten en de directeur van de RCE
Risico's	Voor de invulling van het siteholderschap is structureel en gezamenlijk budget nodig. Het totale budget voor het siteholderschap is op basis van de te verwachten taken en de ervaringen met de huidige samenwerking geraamd op maximaal € 540.000,-. De bijdrage per provincie is bepaald op grond van de financiële verdeelsleutel 1/3 1/3 1/3. Deze structurele bijdrage van maximaal € 180.000,- door de provincie Utrecht wordt gedekt uit het cultuur en erfgoedbudget.

Overig	Op basis van het meerjarig programmaplan zal voor de jaren 2024 e.v. de bijdrage van de drie provincies worden vastgesteld. Dit kan afwijken van de huidige bijdrage.

3.6.3 Financiële kengetallen

Bijlage: Financiële kengetallen verbonden partijen

Verbonden partij: gemeenschappelijke regelingen	Financieel belang in 2021	Eigen vermogen begin 2021	Eigen vermogen eind 2021	Vreemd vermogen begin 2021	Vreemd vermogen eind 2021	Prognose resultaat 2021
Randstedelijke Rekenkamer (RRK)	n.v.t.	€0,416 mln. (JR 2020)	€0,493 mln. (JR 2020)	€0,511 mln. (JR 2020)	€0,657 mln. (JR 2020)	€0,051 mln. (JR 2020)
Recreatie Midden Nederland (RMN)	n.v.t.	€0 (JR 2020)	€0 (JR 2020)	€2,592 mln. (JR 2020)	€1,392 mln. (JR 2020)	€0 (JR 2020)
Recreatieschap Stichtse Groenlanden (RSG)	n.v.t.	€ 4,744 mln. (JR 2020)	€4,722 mln. (JR 2020)	€6,579 mln. (JR 2020)	€5,487 mln. (JR 2020)	-€0,192 mln. (JR 2020)
Plassenschap Loosdrecht e.o.	n.v.t.	€1,448 mln. (JR 2020)	€1,807 mln. (JR 2020)	€3,237 mln. (JR 2020)	€2,671 mln. (JR 2020)	€0,299 mln. (JR2020)
Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)	n.v.t.	€1,659 mln. (concept JR 2021)	€2,250 mln. (concept JR 2021)	€2,612 mln. (concept JR 2021)	€5,302 mln. (concept JR 2021)	€0,860 mln (concept JR 2021)
Het Utrechts Archief	n.v.t.	€2,387 mln. (concept JR 2021)	€2,581 mln. (concept JR 2021)	€1,056 mln. (concept JR 2021)	€0,880 mln. (concept JR 2021)	€0,079 mln. (concept JR 2021)
Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinie (NIEUW)	n.v.t.	€0,850 mln.	€0 mln.	€0 mln.	€0 mln.	€0 mln.

Verbonden partij: Stichtingen en verenigingen	Financieel belang in 2021	Eigen vermogen begin 2021	Eigen vermogen eind 2021	Vreemd vermogen begin 2021	Vreemd vermogen eind 2021	Prognose resultaat 2021
Inter Provinciaal Overleg (IPO)	n.v.t.	€4,462 mln. (JR 2020)	€4,533 mln. (JR 2020)	€19,174 mln. (JR 2020)	€27,296 mln. (JR 2020)	€2,270 mln. (JR 2020)
Huis der Nederlandse Provincies (HNP)	n.v.t.	€0,328 mln. (JR 2020)	€0,328 mln. (JR 2020)	€0,177 mln. (JR 2020)	€0,120 mln. (JR 2020)	€0,166 mln. (JR 2020)

Verbonden partij: Overig	Financieel belang in 2021	Eigen vermogen begin 2021	Eigen vermogen eind 2021	Vreemd vermogen begin 2021	Vreemd vermogen eind 2021	Prognose resultaat 2021
Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen	n.v.t.	€0 (JR 2021)	€0 (JR 2021)	€4,354 mln. (JR 2021)	4,375 mln. (JR 2021)	€0 (JR 2021)
Centrumregeling Limessamenwerking UNESCO Werelderfgoed (NIEUW)	n.v.t.	€0 mln.	€0 mln.	€0 mln.	€0 mln.	€0 mln.

Verbonden partij: Coöperaties en vennootschappen	Financieel belang in 2021	Aandelen	Eigen vermogen begin 2021	Eigen vermogen eind 2021	Vreemd vermogen begin 2021	Vreemd vermogen eind 2021	Prognose resultaat 2021
Vitens NV	4,95%	285.869 a €1,00	€533,2 mln. (JR 2020)	€557,1 mln. (JR 2020)	€1.294,3 mln. (JR 2020)	€1.340,1 mln. (JR 2020)	€23,9 mln. (JR 2020)
Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG)	0,16%	87.750	€4,887 mln. (JR 2020)	€5,097 mln. (JR 2020)	€144,802 mln. (JR 2020)	€155,262 mln. (JR 2020)	€221 mln. (JR 2020)
Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB)	0,17%	A: 43 a € 115,- en B: 60 a € 460,-	€1,796 mln. (JR 2020)	1,827 mln. (JR 2020)	€94,409 mln. (JR 2020)	€105 mln. (JR 2020)	€81 mln. (JR 2020)
REMU Houdstermaatschappij NV	47,50%	95 a €500	€0,969 mln. (JR 2020)	€0,856 mln. (JR 2020)	€0,003 mln. (JR 2020)	€0,003 mln. (JR 2020)	- €0,113 mln. (JR 2020)
Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht NV (OMU)	100%	160.000 van nominaal € 100,00	€12,4 mln. (JR 2020)	€13,3 mln. (JR 2020)	€0,8 mln. (JR 2020)	€1,3 mln. (JR 2020)	-0,124 mln. (JR 2020)
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht B.V. (ROM)	31%	16 mln. a €1	€0 (JR 2020)	€22,1 mln. (JR 2020)	€0 (JR 2020)	€7,1 mln. (JR 2020)	€0,076 mln. (JR 2020)

3.7 Grondbeleid

3.7.1 Wat willen we bereiken.

Grond is een belangrijk middel om doelen te bereiken op het gebied van:

- recreatie
- natuur en landschap (Natuur Netwerk Nederland)
- duurzame energie
- duurzame landbouw
- duurzame en veilige mobiliteit.

Het grondbeleid bestaat uit het organiseren van processen, kennis, grondbeheer en instrumenten zoals de aan- en verkoop van gronden.

In september 2020 hebben de Staten de 'Nota Grondbeleid 2020' vastgesteld. Deze nota zorgt voor een provincie breed grondbeleid dat we vervolgens elke vier jaar actualiseren. Het grondbeleid van de provincie Utrecht is uitgewerkt in een uitvoeringskader dat toepasbaar is op de verschillende uitvoeringstaken van de provincie.

Een belangrijk kader binnen het grondbeleid is dat de provincie opgavegericht werkt. Dit betekent dat we in ons handelen de maatschappelijke opgaven ofwel opdrachten centraal zetten. Grond is één van de middelen die we kunnen inzetten om onze gestelde doelen te bereiken.

Grondbezit is daarmee nooit een doel op zich. Het grondbeleid behelst de kaders en spelregels voor de inzet van het grondinstrumentarium. De provincie heeft de verantwoordelijkheid om als een rechtmatige en betrouwbare overheid bij grondtransacties marktconform, openbaar, volgens gelijkberechtiging en transparant te handelen.

De Hoge Raad heeft op 26 november 2021, in het zogenaamde Didam arrest, geoordeeld dat overheden die een onroerende zaak willen verkopen, potentiële gegadigden ruimte moet bieden om mee te dingen naar het verkrijgen van die onroerende zaak. Bij alle grondtransacties die de provincie doet, zullen wij rekening houden met dit arrest.

In het grondbeleid geven we aan welke grondinstrumenten beschikbaar zijn en hoe we die toepassen. Ook geeft het grondbeleid randvoorwaarden en spelregels voor de inzet van de grondinstrumenten. Het succesvol toepassen van het grondbeleid vergt aansluiting bij ons ruimtelijk beleid en actief signaleren van ontwikkelingen en kansen. Op projectniveau wordt het grondbeleid beschreven in grondstrategieën en verwervingsplannen. Met de toepassing van het grondbeleid verkrijgen wij gebruiksrechten van gronden en opstallen om het realiseren van provinciale doelen mogelijk te maken.

In 2021 hebben we het voornemen verder uitgewerkt om te komen tot een provinciale grondbank onder beheer van het team Grondzaken en bedrijfsvoering. In deze provinciale grondbank worden alle gronden welke nodig zijn voor de verschillende provinciale opgaven – inclusief de nieuw te vormen strategische voorraad- opgenomen. En ontwikkelen we een integraal afwegingskader voor de inzet van deze gronden. In de loop van 2022 werken we deze interne grondbank verder uit.

De inzet van het grondinstrumentarium binnen de provincie Utrecht vindt voornamelijk plaats in het kader van het Programma Agenda Vitaal Platteland, het Mobiliteitsprogramma, het programma Hart van de Heuvelrug, programma Stikstof en het programma Bodemdaling.

Alleen binnen Hart van de Heuvelrug (gebiedsontwikkelingsprogramma voor het gebied in de driehoek Soest-Zeist-Amersfoort) voert de provincie actieve grondexploitaties uit zoals bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening.

3.7.2 Wat hebben we daarvoor gedaan

Programma Agenda Vitaal Platteland

De belangrijkste opgave binnen de Agenda Vitaal Platteland (AVP) is het realiseren van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Volgens het Akkoord van Utrecht (looptijd 2027) moeten we hiervoor 1.570 ha nieuwe natuur realiseren en nog 2.700 ha inrichten. We ontwikkelen de 1.570 ha door:

- verwerving van gronden;
- inrichting van deze gronden;
- de verkoop aan de eindbeheerder;
- door directe aankoop door een eindbeheerder;
- door functieverandering via particulier natuurbeheer.

In de laatste twee gevallen realiseren eindbeheerders en of particulieren provinciale doelen op zelf aangekochte en op eigen gronden. De provincie hoeft deze gronden niet te verwerven, maar ze vergoedt wel de waardedaling van de gronden bij functieverandering naar natuur en 95% van de kosten voor inrichting van deze gronden.

Voor verwerving en functieverandering houden we een lineair stijgende begroting aan van gemiddeld 125 ha per jaar. Verwerving en functieverandering vindt momenteel plaats op basis van vrijwilligheid, waardoor de resultaten sterk fluctueren over de jaren.

Doelrealisatie	Streefwaarde	2020 realisatie	2021 begroot	2021 realisatie
Verwerving / functieverandering nieuwe natuur in hectares (cumulatief, realisatie 2027)	1.570 ha	954 ha	+ 125 ha	967 ha

In 2021 is circa 13 ha grond binnen de categorie 'nog te realiseren natuur' aangekocht of omgevormd, waarmee het totaal uitkomt op 967 ha. Het is het niet gelukt om de jaaropgave (i.c. 125 ha) te realiseren. In programma 2 Landelijk Gebied leest u hier meer over.

Hart van de Heuvelrug/ Vliegbasis Soesterberg

Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg (HvdH/ VBS) is een langlopende integrale gebiedsontwikkeling. Het programma is gestart in 2004 en loopt tot en met 2025. Doel van het programma is het natuurnetwerk te versterken. Natuurgebieden worden met elkaar te verbonden door twee ecologische verbindingen (corridors). Binnen dit natuurnetwerk ontstaat dankzij dit programma meer ruimte voor wonen, werken, zorg en recreatie. Een belangrijk uitgangspunt in de uitvoering is de financiële en ruimtelijke verevening tussen de rode projecten (het ontwikkelen van woon-en werklocaties) en groene projecten (ontwikkeling van natuur en recreatie). De gronden die de provincie in eigendom heeft, worden verkocht na bewerking of overgedragen aan derden. De provincie beheert enkele percelen en panden tijdelijk totdat de gronden verkocht of overgedragen zijn. Bij grondtransacties handelt de provincie marktconform, openbaar, volgens gelijkberechtiging en transparant. Voor het programma HvdH/ VBS voert de Provincie een actieve grondexploitatie. Dit is een uitzondering op het in 2020 vastgestelde grondbeleid van de provincie. De grondexploitaties (grexen) van het programma HvdH en VBS zijn een gesloten systeem. De investeringen in o.a. natuur worden bekostigd met de toekomstige opbrengsten uit woningbouw. Het programma en project komen niet ten laste van de algemene middelen. Pas bij afronding van het geheel in verrekenen we het saldo van het programma met de algemene middelen.

De insteek bij alle projecten is dat we alle grond voor afsluiting van het project overdragen. Hetzij voor het realiseren van woningen en bedrijven, hetzij als natuur-en/of recreatieterrein.

In 2021 zijn alle kavels van het bedrijventerrein Richelleweg verkocht. De openbare ruimte dragen we nog over aan de gemeente Soest en het Rijk. We zijn daarnaast met Het Utrechts Landschap in gesprek over de verkoopovereenkomst voor het Harlanterrein (8 hectare ingerichte natuur).

Voor meer gedetailleerde informatie over de deelprojecten van Hart van de Heuvelrug en de Vliegbasis Soesterberg verwijzen wij naar de projectenparagraaf 3.8.1.

Programma Bodemdaling

Voor het programma Bodemdaling zijn dit jaar gronden aangekocht ter waarde van € 3,762 miljoen. De grondaankopen zijn gebaseerd op de strategie om via aankoop te komen tot CO₂-reductie. De aankopen zijn bedoeld om op die locaties een aankoop te doen, daar waar het een groot effect kan resulteren in de omliggende polder. Na aankoop ontstaat schuifruimte en mogelijkheden voor een gebiedstransformatie. De strategie is dat met de verworven gronden een proces van kavelruil ontstaat. De verkoop van vrijgekomen gronden moeten agrariërs verleiden om over te gaan tot vernattingsmaatregelen en extensivering. De ontvangen impuls gelden kunnen hierbij ook ingezet worden om de agrariër te compenseren bij mogelijke afwaardering vanwege deze maatregelen. Een aankoop alleen levert nog geen CO₂ reductie op, maar kan wel de sleutel zijn om beweging in een gebied richting een hoger peil op gang te brengen.

3.7.3 Financiën en financiële risico's

Raamkrediet

In de Zomernota 2021 heeft Provinciale Staten een raamkrediet ter beschikking gesteld. Dit raamkrediet kent een omvang van € 14,070 miljoen voor het doen van grondaankopen in het kader van Agenda Vitaal Platteland (AVP) en bodemdaling. Hiervan is tot nu toe nog € 10,381 miljoen beschikbaar.

Bedragen x € 1.000

Programma	Raamkrediet	Gerealiseerde aankopen geboekt op de balans	Gerealiseerde aankopen ten laste van exploitatie	Totaal gerealiseerde aankopen	Nog niet aangewend deel raamkrediet
Agenda Vitaal Platteland (AVP)	11.000	102	501	603	
Bodemdaling	3.070	3.086	0	3.086	
Totaal:	14.070	3.188	501	3.689	10.381

Programma Agenda Vitaal Platteland

De financiering van de te realiseren internationale natuurdoelen vindt grotendeels plaats via het zogenaamde grond-voor-grond-principe. Dat houdt in dat in dat gronden die we in bezit hebben verkopen om zo, budget vrij te maken voor nieuwe aankopen en inrichting van natuur.

Alle gronden die we voor het programma AVP aankopen, worden geactiveerd op de balans in de Grondvoorraad AVP tegen de verkrijgingswaarde of -in het geval van gronden binnen het NNN -tegen de lagere marktwaarde. Het verschil tussen de lagere marktwaarde en de verkrijgingsprijs (meestal 85% van de waarde) dekken we uit de middelen voor realisatie van het Natuurnetwerk Nederland binnen programma 2. Over de afbouw van de Grondvoorraad AVP (voorheen Revolverend Fonds) heeft ons college afspraken gemaakt. Het fonds, dat destijds de mogelijkheid bood om aankoop van gronden en opstellen tot maximaal € 50 miljoen voor te financieren, bouwen we in stappen van € 5 miljoen per twee jaar af naar € 0 eind 2027. De stand per 31-december 2021 van de Grondvoorraad AVP is € 16,88 miljoen. Ons college is op dit moment aan het onderzoeken of het vormen van een groundbank een middel is dat helpt bij het realiseren van de provinciale doelen. Daarin betrekken we ook de afbouw van de Grondvoorraad AVP.

Gronden die we aankopen voor de natuurcompensatie, activeren we apart. De grondvoorraad Natuurcompensatiebank stond eind 2021 op € 2,18 miljoen.

Verloop Grondvoorraad AVP en natuurcompensatiebank x €1.000	2020 werkelijk	2021 begroot	2021 werkelijk
Stand per 1-1	22.347	30.000	20.240
Waarvan AVP	19.855		17.749
Waarvan natuurcompensatiefonds	2.492		2.492
Saldo aan- en verkopen grondvoorraad	-2.107	0	-1.181
Waarvan AVP	-2.107		-871
Waarvan natuurcompensatiefonds	0		-310
Stand per 31-12	20.240	30.000	19.059
Waarvan AVP	17.749		16.878
Waarvan natuurcompensatiefonds	2.492		2.182

Er is een verkooptaakstelling van gronden en opstellen van in totaal € 14 miljoen. voor de periode 2018 tot en met 2021 geformuleerd. Dit is om onder andere middelen te genereren voor de verwerving/functieverandering en inrichting van nieuwe natuur. In 2021 is voor circa € 5,1miljoenverkocht. Hiermee is de gemiddelde jaarlijkse verkooptaakstelling van € 3,5 miljoen gehaald. In 2018 t/m 2020 is er totaal € 14,4 miljoen. gerealiseerd. Zodat de totale taakstelling van € 14 miljoen al in 2020 was gehaald.

Doelrealisatie	Streefwaarde	2018 t/m 2020 werkelijk	2021 begroot	2021 werkelijk	Restant
Verkooptaakstelling gronden en opstallen (cumulatief, realisatie 2018-2021)	€ 14 miljoen	€ 14,4 miljoen	€ 3,5 miljoen	€ 5,1 miljoen	€ 0 miljoen

Categorie	Aantal hectares per 31-12-2020	Aantal hectares per 31-12-2021
NNN	385 ha	ha
RodS	109 ha	ha
Ruilgrond en overig	507 ha	ha
Totaal	10.113 ha	ha

Financiële risico's bij grondverwerving binnen AVP

Het financiële risico bij grondverwerving voor de inrichting van het landelijk gebied is over het algemeen beperkt omdat grond relatief waardevast is. De afgelopen jaren is de grondwaarde van agrarische grond steeds licht gestegen. We zien de afgelopen periode de druk op de grondmarkt in het landelijk gebied alleen maar toenemen nu er ook extra grond nodig is voor:

- het oplossen van de problematiek rond stikstof;
- bodemdaling;
- de energietransitie;
- de woningbouwopgave;
- nieuw bosbeleid etc.

Het programma AVP kent een voorziening om eventuele risico's op te vangen zoals u in onderstaande tabel ziet. Hiermee worden de risico's opgevangen van de opstallen die in bezit zijn in het landelijk gebied en die zijn voorgefinancierd uit het voormalige Revolverend Fonds, nu grondvoorraad AVP genaamd. De prioriteit voor de verkoop ligt bij deze opstallen. In 2021 zijn vijf van deze opstallen (voormalige boerenerven) en vier bouwkavels verkocht. Er resteren op dit moment nog drie opstallen, die naar verwachting in 2022 in de verkoop gaan. De hoogte van de voorziening is iets gedaald ten opzichte van 2020. Dit heeft ermee te maken dat de verwachte opbrengst van de panden op basis van het (concept) taxatierapport naar boven is bijgesteld.

Risicovoorziening grondrisico's grondvoorraad

AVP

x €1.000

Begin saldo 01-01-2021	696
Eind saldo 31-12-2021	437

3.8 Projecten

3.8.1 Hart van de Heuvelrug

3.8.1.1 Inleiding en historisch perspectief

Hart van de Heuvelrug is een unieke integrale gebiedsontwikkeling. Versnipperde natuur komt weer met elkaar in verbinding en er worden woningen, bedrijven en zorgprojecten gebouwd.

Op 5 juni 2015 hebben de gemeenten Soest en Zeist en de provincie ingestemd met de samenwerkingsovereenkomsten Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg.

Wat willen we bereiken

Doel van het programma is om de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. We maken twee ecologische verbindingen. Dit zijn de ecologische corridors. Daarnaast is er in het programma ruimte voor wonen, werken, zorg en recreatie. Een belangrijk uitgangspunt in de uitvoering is dat de opbrengsten van de rode projecten de groene projecten financieren. Rode projecten zijn het ontwikkelen van woon- en werklocaties. Groene projecten zijn de ontwikkeling van natuur en recreatie. Ook is het toevoegen van het aantal hectare ontwikkeld gebied en het aantal hectare groen in balans.

3.8.1.2 Wat hebben we bereikt?

We hebben al veel projecten afgerond, met name groene projecten. We werken met gemeente Soest, gemeente Zeist en het Utrechts Landschap intensief samen om ook de overige projecten te realiseren en af te ronden. Dit zijn vooral de ontwikkeling van de woon- en werklocaties.

3.8.1.3 Wat hebben we daarvoor gedaan?

De provincie Utrecht is binnen het programma Hart van de Heuvelrug verantwoordelijk voor de volgende projecten:

Hart van de Heuvelrug:

- Kamp van Zeist
- Bedrijventerrein Richelleweg
- Woonwijk Sortie 16
- Harlanterrein
- Oostelijke Corridor

Vliegbasis Soesterberg:

- Woonwijk Vliegbasis Soesterberg
- Kavels Westflank
- Park Vliegbasis Soesterberg
- Ecologische corridor Camp New Amsterdam

Naast de provinciale projecten voeren ook de gemeenten Zeist en Soest projecten uit. Dit zijn voor de gemeente Zeist de projecten Willem Arntzhoeve en Huis ter Heide west. Voor de gemeente Soest gaat het nog om Groene Hoogte en Oude Tempel. Wij zijn financieel eindverantwoordelijk voor deze gemeentelijke projecten. De projecten zijn niet in deze jaarrekening opgenomen omdat ze niet drukken op de jaarlijkse begroting.

De Tussenrapportage Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg (oktober 2021) gaat inhoudelijk in op de stand van zaken van deze projecten. In de mastergrex Hart van de Heuvelrug en grondexploitatie Vliegbasis Soesterberg (maart 2022) geven we ook een financiële stand van zaken.

Prioriteiten en lopende zaken

Hart van de Heuvelrug

Kamp van Zeist

Het doel is dat dit terrein van Defensie uiteindelijk een natuurgebied van 29 hectare wordt. Wij willen het terrein aankopen van Defensie. Na aankoop, richten we het terrein in en leveren het aan Het Utrechts Landschap. De onderhandelingen tussen provincie, Defensie en Het Utrechts Landschap lopen gestaag. We streven ernaar om de aan- en verkoop van het terrein medio 2022 af te ronden. Naast de gesprekken over aankoop en doorlevering van het terrein voeren we ook gesprekken met Altrecht. Deze gesprekken gaan over de financiële bijdrage aan het beheerfonds Hart van de Heuvelrug vanuit het project Den Dolder Noordoost (WA Hoeve). Na aankoop richten we het terrein in als natuur- en recreatiegebied. De planning is om het gebied uiterlijk in 2025 vergroend te hebben. In december 2021 heeft het COA een formeel verzoek ingediend bij de gemeente Zeist voor een tijdelijke vestiging van asielopvang op het terrein.

Beoogd resultaat 2021 Kamp Zeist	Status	Toelichting
Overeenstemming met Defensie en het Utrechts Landschap over aankoop en doorlevering Kamp van Zeist		De onderhandelingen over de aankoop en doorlevering lopen. Er is nog geen overeenstemming bereikt. Er is vertraging ontstaan door de wisseling van bewindslieden en de lange kabinetsformatie. Hierdoor was het lastig de juiste bestuurders te spreken.
Ondertekening overeenkomst Provincie Utrecht en Het Utrechts Landschap		De gesprekken met het Utrechts Landschap lopen parallel aan de onderhandelingen met het RVB over de aankoop van het terrein om er zeker van te zijn dat de gestelde voorwaarden voor alle partijen akkoord zijn.

Een tijdelijk beheerplan voor het terrein		Op het moment dat zicht is op de afronding van de koop-overeenkomst stelen we ook een tijdelijk beheerplan op.

Richelleweg

We hebben in 2021 alle kavels op het bedrijventerrein Richelleweg verkocht. Enkele kavels hebben we verkocht aan bedrijven die nu op het verouderde bedrijventerrein Soesterberg-Noord gevestigd zijn. Hierdoor komt in Soesterberg-Noord ruimte vrij voor de transformatie van bedrijven naar woningen. Wij voeren gesprekken met de gemeente en het Rijk over overdracht van de openbare ruimte na afronding van het project. De feitelijke overdracht verwachten we begin 2022

Beoogd resultaat 2021 Richelleweg	Status	Toelichting
Afronden kaveluitgifte bedrijventerrein Richelleweg		Alle kavels op het bedrijventerrein zijn verkocht
De overdracht van het openbaar gebied naar gemeente Soest is afgerond.		Voor de overdracht van de openbare ruimte naar de gemeente moet nog het notarieel transport plaatsvinden. We hebben gesprekken met het Rijk over overdracht van de openbare ruimte (grenzend aan locatie Domeinen en de A28).

Sortie 16

Op deze locatie ontwikkelen wij een nieuwe woonwijk. Hier heeft de provincie vanuit het programma HvdH een ontwikkelende rol in het proces en is initiatiefnemer voor de op te stellen producten. We hebben samen met de gemeenten Zeist en Soest een gebiedsvisie opgesteld. De gemeenteraad van Zeist heeft de gebiedsvisie voor Sortie 16 in begin 2021 vastgesteld. Ze dient als basis voor het bestemmingsplan. Het voorontwerp bestemmingsplan heeft ter visie gelegen. De reacties van belanghebbenden op dit plan hebben we zoveel mogelijk verwerkt in het ontwerp bestemmingsplan. Dit hebben we ingediend bij de gemeente Zeist ter vaststelling. Daarnaast hebben we een activiteitenplan opgesteld voor de ontheffing Wet Natuurbescherming. Dit hebben we voorgelegd aan het bevoegd gezag van de Provincie. Zij beoordelen de aanvraag.

Beoogd resultaat 2021 Sortie 16	Status	Toelichting
Voorleggen van bestemmingsplan Sortie 16 aan de gemeenteraad van Zeist ter vaststelling		Het voorontwerp bestemmingsplan hebben we ter visie gelegd en het ontwerpbestemmingsplan is nu ingediend bij de gemeente Zeist
Vaststellen van een strategie voor uitgifte van de grond (in samenhang met woonwijk Vliegbasis Soesterberg)		De strategie voor uitgifte van de grond is in samenhang met de verkoopstrategie voor de woonwijk vastgesteld door de Provinciale Staten. Deze hebben voor de organisatie van uitvoering randvoorwaarden meegegeven voor het uitwerken van verschillende varianten voor de uitvoeringsorganisatie. Hierover verwachten we eind 2022 een bestuurlijk besluit.
Vorbereiden van de ontheffing voor de wet natuurbescherming		We hebben een activiteitenplan opgesteld als basis voor de ontheffing wet natuurbescherming. Deze hebben we bij Bevoegd Gezag (Vergunning Verlenging Natuur) ingediend ter beoordeling

De aanbesteding van marktpartijen is voorbereid		De aanbesteding van de marktpartijen volgt na bestuurlijke vaststelling van de verkoopstrategie en het vaststellen van het bestemmingplan in 2022

Harlanterrein

We hebben het project op het Harlanterrein uitgevoerd en een nieuw natuurgebied gerealiseerd. Om de grond openbaar en marktconform te verkopen aan een natuurbeherende partij, hebben we een aanbesteding uitgevoerd. Het Utrechts Landschap is daaruit als partij geselecteerd. We zijn in gesprek met Het Utrechts Landschap over de verkoopovereenkomst. De afronding hiervan laat op zich wachten vanwege discussies over kwalitatieve verplichtingen in de verkoopovereenkomst en beperkte interne capaciteit. Hierdoor liggen de prioriteiten elders. Tot het moment van eigendomsoverdracht worden de gronden beheerd in opdracht van de provincie.

Oostelijke Corridor

De Oostelijke Corridor is een heideverbinding die over vliegbasis Soesterberg naar het westen loopt. De Oostelijke Corridor bestaat onder meer uit drie ecoducten:

1. Ecoduct Op Hees
2. Ecoduct Boele Staal
3. Ecoduct Leusderheide.

Het Ecoduct Boele Staal is in 2016 als laatste gerealiseerd. Het idee was de natuurgronden (ongeveer negen hectare) die hierbij horen openbaar en marktconform te verkopen. Met een openbare procedure krijgt iedere mogelijk geïnteresseerde de kans om een bod uit te brengen en het terrein te kopen. Er is een onderzoek uitgevoerd naar vergelijkbare grondposities. Daaruit blijkt dat een openbare procedure niet heel kansrijk is. Op dit moment bekijken we op welke manier de verkoop vormgegeven kan worden en welke mogelijke kopers hiervoor benaderd worden. Vanwege beperkte interne capaciteit liggen prioriteiten momenteel op afronden van andere projecten.

Vliegbasis Soesterberg

Woonwijk Vliegbasis Soesterberg

Voor de Woonwijk Vliegbasis heeft de provincie een ontwikkelende rol in het proces en is initiatiefnemer. Op een deel van de voormalige vliegbasis ontwikkelen we samen met de gemeenten Zeist en Soest en Utrechts Landschap een nieuwe duurzame woonwijk. De woonwijk past qua sfeer en beleving in het bijzondere landschap. Deze woonwijk bevindt zich in de planontwikkelingsfase. In 2021 hebben we de condities ter voorbereiding op de uitvoering uitgewerkt. De ontheffing Wet natuurbescherming is verleend. Hiertegen is bezwaar gemaakt bij de provinciale AWB-commissie. Het bezwaar is afgewezen waarna er beroep is ingesteld tegen deze beslissing. We zijn in afwachting van een zitting bij de rechtbank.

Voor de sanering van de PFOS-verontreiniging hebben we verder onderzoek laten doen naar de verontreiniging in de bodem en het grondwater. In 2022 verwachten we hier de resultaten van. Met het Rijk onderhandelen we om afspraken te maken over het kostenverhaal van de benodigde sanering.

We hebben 3 wijzigingsplannen voorbereid die de 'geluidscontour' van het bestaande bedrijventerrein Soesterberg Noord moet wegnemen. Hiermee ontstaat ook in het laatste deel van de woonwijk een directe bouwtitel. Na het vrijmaken van het bosdeel van Niet gesprongen explosieven hebben we een kleine sanering uitgevoerd. Daarnaast hebben we een stuk proefbestrating aangelegd nabij de verkeerstoren. Met Defensie/ RVB maken we afspraken over een secundaire oostelijke ontsluiting zoals in 2009 in de aankoopovereenkomst van de vliegbasis is afgesproken. Deze gaat ook als secundaire ontsluiting fungeren voor de nieuwe vestiging van De Nederlandse Bank die eind 2022 wordt opgeleverd.

PS hebben in november 2021 een besluit genomen over de verkoopstrategie (verkoop van de woonwijk Vliegbasis in delen en Sortie 16 in zijn geheel). PS hebben randvoorwaarden meegegeven

en organisatievarianten die in 2022 moeten worden uitgewerkt om een keuze te maken hoe de uitvoering van de ontwikkelprojecten zal worden gerealiseerd.

Beoogd resultaat 2021 Woonwijk Vliegbasis Soesterberg	Status	Toelichting
Bevoegd gezag heeft een besluit genomen over de aanvraag ontheffing Wet Natuurbescherming.		De ontheffing Wet Natuurbescherming is verleend. Er is bezwaar aangetekend en we zijn in afwachting van een zitting bij de rechtbank
Afronden mitigerende maatregelen voor de veldleeuwrik op de vliegbasis ten behoeve van de woonwijk		We zijn gestart met de uitvoering van de mitigerende maatregelen ten behoeve van de Wet Natuurbescherming. Deze zijn nog niet afgerond.
Aanbieden wijzigingsplan aan de gemeente Soest		Besloten is de wijzigingsbevoegdheid in 3 delen op te knippen. De eerste twee wijzigingsbevoegdheden hebben we ingediend bij de gemeente Zeist en Soest
Ruimen van de niet gesprongen explosieven is afgerond		We hebben de niet gesprongen explosieven in het bos laten ruimen, met uitzondering van het deel waarin de PFOS verontreiniging aanwezig is
Afhankelijk van de verkoopstrategie is de aanbesteding van marktpartijen gestart		We hebben een verkoopstrategie voorbereid. Deze is door de provinciale staten in november 2021 vastgesteld. Daarbij hebben de provinciale staten randvoorwaarden meegegeven voor de verschillende varianten voor de uitvoeringsorganisatie. Hier wordt eind 2022 bestuurlijke besluit over verwacht.
Saneringsplan voor de PFOS-verontreiniging is vastgesteld		Het onderzoek van de saneringstechnieken is afgerond. Er is provinciaal beleid opgesteld voor normstelling, deze is in 2021 vastgesteld. Het saneringsplan met verschillende saneringsvarianten is in concept gereed.
Overeenkomst met Defensie over kostenverhaal van de PFOS-sanering PFOS-sanering is aanbesteed		De onderhandelingen met Defensie over het kostenverhaal lopen. Hiervoor is een onderhandelings team opgericht
PFOS-sanering is aanbesteed		De onderhandelingen met Defensie zijn nog niet afgerond. Hierdoor is nog geen definitieve keuze gemaakt op welke manier de PFOS gesaneerd wordt.
Aanbesteding marktpartijen voor grondverkoop is gestart (afhankelijk van verkoopstrategie)		De aanbesteding van de marktpartijen volgt na bestuurlijke vaststelling van de uitvoeringsorganisatie
Externe) projectorganisatie is opgericht en actief (afhankelijk van GS-besluit 2020)		Provinciale Staten hebben randvoorwaarden meegegeven en organisatievarianten die in 2022 moeten worden uitgewerkt om een keuze te maken hoe de uitvoering van de vastgoed ontwikkelprojecten zullen worden gerealiseerd

Kavels Westflank

Aan de Dolderseweg in Huis ter Heide ligt een terrein van circa 1,7 hectare dat we verkopen voor woningbouw.

Voor de kavels Westflank hebben we een herziening van het bestemmingsplan opgesteld. Het voorontwerp bestemmingsplan hebben we ingediend bij de gemeente Zeist. De gemeente legt na ambtelijke goedkeuring het plan ter visie. Na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan zullen we de kavels verkopen. Verwachting hiervan is op zijn vroegst in 2023, afhankelijk van eventuele ingediende bezwaren.

De woning op Dolderseweg 54 is gekraakt. De rechter heeft in hoger beroep besloten dat de krakers voorlopig in het pand mogen blijven. We onderzoeken de juridische opties welke stappen we kunnen ondernemen. Daarnaast zijn we met het beveiligingsbedrijf in overleg om de gemaakte meerkosten als gevolg van de kraak te verhalen.

Beoogd resultaat 2021 Kavels Westflank	Status	Toelichting
In verkoop brengen van de kavels Westflank		We zullen de kavels in verkoop brengen na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan. We hebben het voorontwerp bestemmingsplan ingediend bij de gemeente Zeist. De gemeente zal dit ter visie leggen. De start verkoop wordt pas verwacht in 2023

Park Vliegbasis Soesterberg

We hebben de voormalige Vliegbasis Soesterberg gekocht van Defensie en ingericht en opengesteld als park. Het is een bijzonder natuurgebied en we behouden cultuur(historie) en erfgoed. Eind 2017 hebben we het grotendeels verkocht aan Utrechts Landschap. We zijn met Het Utrechts Landschap in gesprek over de verdere ontwikkeling van en programmering in Park Vliegbasis Soesterberg. We hebben recreatieve paden, routes en recreatieve voorzieningen gerealiseerd. De onderdelen van het padenplan met impact op het leefgebied van de veldleeuwerik zijn aangepast. We verbeteren de noordelijke entree in het park en onderzoeken een logische fietsverbinding zodat mensen gedurende het hele jaar een rondje over de vliegbasis kunnen fietsen. Nu is een deel van de fietsroute afgesloten tijdens het broedseizoen.

In het park voeren we mitigerende maatregelen uit voor de ontheffing Wet Natuurbescherming voor de realisatie van woonwijk Vliegbasis. Hiermee willen we de duurzame instandhouding van de populatie veldleeuweriken borgen.

In het park is één geval van PFOS-verontreiniging vastgesteld waar mogelijk saneringsmaatregelen nodig zijn. We laten een aantal andere PFOS-verdachte locaties onderzoeken. Dit om eventuele verspreidingsrisico's via het grondwater en/of ecologische risico's vast te stellen en uit te sluiten.

In overleg met de gebiedspartners werken we aan een cultureel afstemmingskader om inzichtelijk te maken welke evenementen en activiteiten in het park georganiseerd kunnen worden.

Beoogd resultaat 2021 Park Vliegbasis Soesterberg	Status	Toelichting
De mitigerende maatregelen in het kader van ontheffing Wet Natuurbescherming worden uitgevoerd.		We zijn gestart met de uitvoering van de mitigerende maatregelen in het kader van de ontheffing Wet Natuurbescherming voor de realisatie van de woonwijk.
De uitvoering van Fase 2 van padenplan is gestart.		We zijn gestart met de voorbereiding van de uitvoering van de tweede fase van het padenplan

Ecologische corridor Camp New Amsterdam

Het laatste deel van de westelijke ecologische verbinding moet nog gerealiseerd worden. Het gaat om het stuk dat loopt over de westkant van de voormalige vliegbasis Soesterberg, door Camp New Amsterdam. Dat is en blijft in eigendom van het Rijk/Defensie. Met de nieuwe verbinding versterken we de bestaande hoge ecologische waarden op de voormalige vliegbasis en breiden we het Natuur Netwerk Nederland uit. In 2018 hebben we een inrichtingsplan opgesteld en heeft Defensie aangegeven de uitvoeringsfase op zich te willen nemen door Rijksvastgoedbedrijf (RVB). Hiervoor stellen we samen met Defensie/ RVB een plan van aanpak en een uitvoeringsovereenkomst op. Eind 2020 is een eerste versie van het plan van aanpak geleverd. Hierover zijn we nog met Defensie/ RVB in gesprek.

Beoogd resultaat 2021 Camp New Amsterdam	Status	Toelichting
Overeenkomst met Defensie met afspraken over de uitvoering van de inrichting van het terrein		Eind 2020 heeft Defensie een eerste concept opgeleverd. We zijn hierover nog in gesprek

3.8.1.4 Wat heeft dat gekost?

Onderstaande tabel laat het budget 2021 zien volgens de ramingen in de GREX2021. Daarnaast zijn de gerealiseerde lasten en baten opgenomen en het verschil tussen raming en realisatie. We laten hier alleen de provinciale projecten zien en niet de projecten van de gemeenten Soest en Zeist, omdat deze niet op de provinciale begroting drukken. Deze tabel laat alleen 2021 zien en dus niet het uiteindelijke eindresultaat van het programma. Dat wordt gepresenteerd aan het einde van deze paragraaf.

Financieel overzicht 2021 bedragen x€1000	Begroting 2021 (GREX)	Realisatie	Saldo
Lasten			
HvdH - Oostelijke Corridor	480	37	443
HvdH - Richelleweg	1.244	106	1.138
HvdH - Sortie 16	679	249	430
HvdH - Kamp van Zeist	633	32	601
HvdH - Harlanterrein	15	-	15
Vliegbasis Soesterberg Park	1.520	144	1.376
Vliegbasis Soesterberg Woonwijk	2.845	1.040	1.805
Totaal Lasten	7.416	1.608	5.808
Baten			
HvdH - Oostelijke Corridor	100	20	80
HvdH - Richelleweg	2.810	2.784	26
HvdH - Harlanterrein	140	-	140
Vliegbasis Soesterberg Park	50	-	50
Vliegbasis Soesterberg Woonwijk	85	89	-4
Totaal Baten	3.185	2.893	292
Totaal, per saldo aan lasten, -/- aan baten	4.231	-1.285	5.516

Toelichting op de grote verschillen:

HvdH – Richelleweg

In de begroting 2021 is rekening gehouden met een interne afdracht (van het programma aan de provincie) voor de ingebrachte grond. Deze verrekening is niet volgens het BBV en vindt dus niet plaats. In plaats daarvan wordt op termijn via de winstneming het totale saldo van het deelproject in de reserve Hart van de Heuvelrug gestort.

HvdH – Kamp van Zeist

De begrote aankoop van de grond heeft door vertraging van onderhandelingen met Defensie geen doorgang gevonden in 2021.

Vliegbasis Soesterberg Park

De geplande werkzaamheden in het Park zijn vertraagd onder andere door de aangetroffen verontreiniging en door het uitvoeren van mitigerende maatregelen tot behoud van zeldzame fauna.

Vliegbasis Soesterberg Woonwijk

Ook hier zit een vertraging in de uitvoering van de plannen. Dit komt door de geconstateerde verontreiniging en juridische procedures die veel tijd vragen.

Mastergrex Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg

Balanswaardering

De gronden die de provincie in exploitatie heeft genomen, waarderen we tegen (historische) verkrijgingsprijs vermeerderd met de vervaardigingskosten.

Afgesloten projecten van alle partners worden verrekend met het Beheerfonds ter nivellering van de “plussen met minnen”. Dit fonds is een onderdeel van de boekwaarde Hart van de Heuvelrug en wordt jaarlijks vastgesteld door de stuurgroep. Hierin zijn drie partners vertegenwoordigd.

In de financiële verantwoording wordt het programma in delen opgenomen:

- de 'rode' projecten, waarbinnen de ontwikkelingen in wonen en werken plaatsvinden, zijn in de Voorraden. Dit zijn de projecten Woonwijk Vliegbasis Soesterberg, Sortie 16 en bedrijventerrein Richelleweg. De jaarlijkse baten en lasten worden via meerjarendoel 1.2.3 op de Voorraden verwerkt
- de 'groene' projecten zijn in de vaste activa opgenomen:
 - de projecten, waarbij de grond in eigendom is van de provincie, in de Materiële vaste activa (MVA); dit betreft de projecten Oostelijke Corridor, Kamp van Zeist en het Harlanterrein
 - de projecten waarbij de grond overgedragen is aan derden, in de Immateriële vaste activa (IVA), Bijdragen in activa van derden; dit betreft de projecten Park Vliegbasis Soesterberg en het Beheerfonds, waarin de resultaten van de afgesloten projecten opgenomen zijn.

Volgens BBV wordt er op de afgesloten projecten in de IVA afgeschreven en op de rode projecten wordt jaarlijks tussentijdse winst genomen, volgens de Percentage of Completion (POC)-methode. De financiële gevolgen van de afschrijving en de winstneming worden in Programma 1 verantwoord. De winstneming 2021 bedraagt € 2,5 miljoen. De afschrijvingslasten zijn € 1,2 miljoen. Per saldo is er een positief resultaat in 2021 van € 1,3 miljoen. In deze jaarrekening is de begrote storting in de reserve Hart van de Heuvelrug van € 1,2 miljoen verwerkt. De storting in de reserve van de meeropbrengst ad € 0,1 miljoen is opgenomen in een bestemmingsvoorstel bij de jaarrekening 2021.

Risicoverdeling

Na afronding van de grondexploitaties is het financiële risico voor de provincie. Behalve bij zelfstandige besluiten van een partij die negatief afwijken van de financiële kaders zoals overeengekomen in de samenwerkingsovereenkomsten met de gemeenten Soest en Zeist. In een dergelijk geval zijn de volledige kosten van het besluit voor rekening van de partij die het besluit genomen heeft. Voor Vliegbasis Soesterberg zijn dergelijke afspraken gemaakt over medeverantwoordelijkheid van de gemeenten Soest en Zeist.

Exploitatieresultaten

De begrotingen van de in exploitatie genomen gronden worden jaarlijks geactualiseerd. Onderstaand overzicht geeft de verwachte eindstand weer uit de actualisatie die begin 2022 heeft plaatsgevonden.

Projecten	uitvoering bij	BW GREX21	BW GREX22	Saldo nog te realiseren lasten en baten	Totaal op eindwaarde
Hart van de Heuvelrug					
Den Dolder Nrd Oost/WA Hoeve	Zeist	-	-		
Huis ter Heide West	Zeist	-2.066	-2.184		
Apollo Nrd Groene Hoogte (vñ Kontakt der Kontinenten)	Soest	1.874	3.310		
Apollo Nrd Sauna Soesterberg	Soest	-547	-567		
Apollo Nrd Oude Tempel	Soest	-8.392	-8.853		
Sortie 16	Prov Utrecht	-6.001	-6.250		
Kamp van Zeist	Prov Utrecht	-220	-252		
Oostelijke Corridor	Prov Utrecht	-18.829	-18.582		
Richelleweg	Prov Utrecht	14.628	11.262		
Harlanterrein	Prov Utrecht	-2.128	-2.128		
Beheerfonds	Prov Utrecht	-11.718	-11.718		
subtotaal Hart van de Heuvelrug, aansluiting met GREX 2020		-33.399	-35.962	25.767	-10.195
Storting in Beheerfonds uit Vliegbasis Soesterberg					10.000
subtotaal Hart van de Heuvelrug					-195
Vliegbasis Soesterberg					
Park	Prov Utrecht	-25.643	-25.787		
Woonwijk	Prov Utrecht	-4.042	-5.005		
subtotaal GREX Vliegbasis Soesterberg		-29.685	-30.792	45.323	14.531
Afdracht aan Beheerfonds Hart van de Heuvelrug					-10.000
subtotaal Vliegbasis Soesterberg					4.531
Provinciale grondexploitatie					
Meeropbrengst BW Richelleweg, netto opbrengst verkoop Park Vliegbasis					
subtotaal Provinciale grondexploitatie					4.498
Verwacht resultaat Hart van de Heuvelrug-Vliegbasis Soesterberg op eindwaarde (pos)					8.834

3.8.1.5 Risico's

Met het uitvoeren van de grondexploitatie loopt de provincie risico's voor de projecten in uitvoering bij de provincie zelf en die van gemeenten Soest en Zeist, ook na het nemen van beheersmaatregelen. Als de kans op optreden kleiner is dan 50% dan worden deze risico's gedekt uit het weerstandsvermogen (zie paragraaf 3.2). Bij de herziening van de grexen per 1 januari 2022 zijn er geen risico's hoger dan 50% geïdentificeerd. Op grond hiervan is besloten geen voorziening in te stellen.

Het risico op het moeten betalen van vennootschapsbelasting blijft actueel voor de toekomst. Over de jaren 2016 t/m 2018 heeft de Belastingdienst een 'Beschikking geen aanslag' afgegeven. Vanaf 2019 dient de provincie Utrecht jaarlijks zelf te monitoren of er sprake is van belastingplicht voor de vennootschapsbelasting. De manier waarop wij de belastingplicht monitoren, is het afzetten van de toekomstige kasstromen tegen de balanswaarde. Eind 2021 zijn de opbrengsten € 61,4 miljoen lager dan het bedrag aan investeringen. Gegeven deze ruime marge is de verwachting dat er over het jaar 2021 geen belastingplicht is voor de provincie Utrecht.

3.8.2 Uithoflijn

3.8.2.1 Inleiding en historisch perspectief

22 is de belangrijkste schakel in de bereikbaarheid van Utrecht Science Park. Projectorganisatie Uithoflijn heeft de tramlijn in opdracht van provincie Utrecht en gemeente Utrecht gerealiseerd. Daarnaast is de tramvloot vernieuwd. Sinds het besluit tot de aanleg van de Uithoflijn is genomen, is er veel gebeurd in en om het project. Er kwam nogal wat kijken bij de aanleg van de nieuwe tramlijn. Van fietsomleidingen en bouwwerkzaamheden tot vertraging en testritten. De nieuwe trams rijden officieel sinds 2019 over de Uithoflijn. Het complexe en spraakmakende tramproject is eind 2020 definitief afgerond.

Op 16 december 2019 is Tram 22, het lijnnummer dat is toegekend aan de Uithoflijn, in exploitatie genomen met trams van een lengte van 67 meter en met een frequentie van 10 keer per uur per richting, waarbij met gekoppelde voertuigen wordt gereden. Met deze frequentie kon in 2020 voldoende reizigerscapaciteit worden aangeboden op het traject van tramhalte Utrecht Centraal Centrumzijde tot tramhalte P+R Science Park. Het coronavirus zorgde vanaf maart 2020 voor ingrijpende veranderingen in de samenleving, die uiteraard ook hun weerslag hadden op het gebruik van het openbaar vervoer. De dienstregeling van Tram 22 werd aangepast op de vervoersvraag en kwam zelfs een korte tijd geheel stil te liggen, om daarna weer een belangrijke rol te vervullen in het vervoer van medewerkers naar de medische centra in het Utrecht Science Park. In de loop van 2020 is de robuustheid van hogere frequenties (tot 16 trams per uur per richting) stap voor stap aangetoond. Daarnaast werden de meeste restpunten opgelost, waarmee de projectopdracht is afgerond. De werkzaamheden die niet in 2020 afgehandeld konden worden, zijn na afstemming met

de betrokken partijen overgedragen, inclusief de hiervoor benodigde mensen en middelen. Het doorvoeren van het daadwerkelijk rijden met een hogere frequentie in de dienstregeling is onderdeel van het vervoerplan en ligt buiten de scope van het project.

Op 15 december 2020 heeft het college van GS en het college van B&W van de gemeente Utrecht ingestemd met de beëindiging van het project Uithoflijn per 31-12-2020.

Wat willen we bereiken

De beëindiging van het project Uithoflijn betekent niet dat er niet verder gewerkt wordt aan de Uithoflijn. In 2021 zijn de overgedragen restwerkzaamheden van het project door provincie en gemeente opgepakt. Rapportering over de voortgang hiervan vindt plaats in het MIP bijgevoegd bij de P&C producten.

Daarnaast moest ná het officiële decharge van het projectteam ook nog worden verrekend tussen de opdrachtgevers c.q. financiers van het project. Hiertoe waren de volgende nog af te hechten punten geformuleerd alvorens dit de facto kan worden gedaan:

1. Een goedkeurende projectaccountantsverklaring over 2020.
2. Het hebben ontvangen van de laatste tranche van de rijkssubsidie.
3. Een positieve evaluatie van de combideklaag proefvakken in het Utrecht Science Park.

Gemaakte afspraak was dat de eventuele benodigde minder- of meerkosten(/opbrengsten) die voortkomen uit deze nog af te hechten punten in overleg tussen provincie en gemeente ten laste gebracht worden van het positief resultaat Werkend Tramvervoersysteem. Dit gebeurt voorafgaand aan de definitieve eindafrekening.

3.8.2.2 Wat hebben we bereikt?

Met het hebben afgehandeld van de openstaande punten is het project Uithoflijn nu definitief technisch en financieel afgerond.

3.8.2.3 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Begin 2021 heeft het finale traject met de projectaccountant EY gelopen resulterend in juni 2021 in een van de hand van EY goedkeurende accountantsverklaring over het laatste jaar 2020. Hiermee is het gehele project gecontroleerd door externe accountants.

Met alle accountantsverklaringen op zak is vervolgens in september 2021 aan het ministerie van I&W verzocht de Rijkssubsidie definitief vast te stellen. Middels een brief heeft het ministerie begin december 2021 ons laten weten dat is geleverd (i.e. De Uithoflijn) wat is afgesproken en daartoe het volledig ter beschikking gestelde subsidie zal uitkeren. De laatste tranche (ad. € 31,9 mln.) is ook daadwerkelijk ontvangen in december 2021.

Het vervangen van de combideklaag proefvakken in Utrecht Science Park is als restpunt overgedragen aan de provincie voor een lumpsum bedrag. Hiervoor zijn eind november 2020 twee proefvakken aangebracht. In het voorjaar van 2021 is een van de 2 constructies gekozen en in de vakantieperiode van 2021 uitgevoerd. De uitvoering is voortvarend verlopen en binnen het beschikbare lumpsum bedrag gerealiseerd. Hiermee kon ook het derde openstaande punt worden afgesloten zonder gevolgen voor de eindverrekening.

De verrekening vervolgens tussen de gemeente en de provincie als opdrachtgevers is verlopen via de systematiek overeengekomen door het college op 15 december 2020 gelijktijdig met de decharge van het project.

Uiteindelijk heeft de provincie de gemeente nog een debet factuur toegestuurd van € 8,6 mln. eind december en daadwerkelijk overgeboekt gekregen op 7 januari 2022.

3.8.2.4 Wat heeft dat gekost?

Gedurende de looptijd van het project is inzicht gegeven in de voortgang aan de hand van de rapportages Werkend Tram Vervoersysteem (WTVS). In het einddossier van de Uithoflijn is een hoofdstuk opgenomen met de financiële verantwoording van het project. Dit einddossier is tevens de

eindrapportage voor het Werkend Tramvervoerssysteem Uithoflijn, een afsluiting en samenvatting van de reeks met kwartaal- en halfjaarrapportages die jaarlijks is verstrekt.

In het einddossier (december 2020) is gerapporteerd dat met een positief saldo op zowel het projectdeel Materieel (€ 16,4 miljoen) als op het gezamenlijke projectdeel Werkend Tramvervoerssysteem (WTVS) (€ 7,9 miljoen) is afgesloten. Dit was voor afronding van de nog 3 af te hechten punten en voor definitieve verrekening met de gemeente. Met nu dat ook te hebben gedaan kan worden geconcludeerd dat het resultaat van het project € 3,0 miljoen gunstiger is geworden dan is gerapporteerd in december 2020. Het projectdeel Materieel noteert een resultaat van € 16,5 miljoen en het projectdeel Werkend Tramvervoerssysteem (WTVS) noteert € 10,8 miljoen.

De definitieve Rijksbijdrage is op € 113,4 mln. vastgesteld, € 1,3 mln. hoger dan opgenomen in de voorlopig eindafrekening. Door alle positieve bijstelling is de eindfactuur aan de gemeente Utrecht ook verlaagd van € 9,6 mln. naar € 8,6 mln.

3.8.2.5 Risico's

Vanuit het project zijn er geen resterende risico's. De exploitatie en het beheer en onderhoud is nu de volledige verantwoordelijkheid van de Provincie Utrecht.

3.8.3 Omgevingswet

3.8.3.1 Inleiding en historisch perspectief

De beoogde ingangsdatum van de Omgevingswet is 1 januari 2023

Doel van het programma Omgevingswet is ervoor zorgen dat de provincie klaar is voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Dat betekent werken volgens de regels en instrumenten van de Omgevingswet. En op termijn ook werken volgens het gedachtengoed van de Omgevingswet: omgevingsgericht werken.

3.8.3.2 Wat hebben we bereikt?

Organisatie steeds verder klaar om te werken met de Omgevingswet

In 2021 hebben we het volgende bereikt:

- Op 10 maart 2021 zijn de Omgevingsvisie, interim omgevingsverordening en Plan MER vastgesteld door Provinciale Staten.
- Inmiddels zijn ook de ontwerp Omgevingsverordening en Nota van beantwoording gereed. PS besluit hierover in maart 2022.
- In november 2021 was de concept uitvoeringsstrategie Toezicht en Handhaving gereed. Dit was resultaat van een intensieve regionale samenwerking tussen provincie, gemeenten, waterschappen, omgevingsdiensten en andere ketenpartners. In het eerste kwartaal van 2022 stellen ons college en de colleges van de gemeenten deze strategie vast.
- Op 1 september 2021 was er een werksessie met Provinciale Staten over Omgevingsgericht werken.
- In 2021 hebben we de drie benodigde ict-systemen voor het werken met de Omgevingswet aangesloten op het landelijke Digitaal Stelsel Omgevingswet. Verder is er gewerkt aan de inrichting van deze systemen en het oefenen ermee.
- Er zijn werkprocessen en werkwijzen gemaakt om te werken met en volgens de Omgevingswet.

Zo is de organisatie steeds verder gereed om vanaf 1 juli te kunnen werken met de Omgevingswet. En kan het programma Omgevingswet in 2022 opgeheven worden.

3.8.3.3 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Een uitgebreide rapportage over de gerealiseerde doelen in 2021 is te vinden onder programma 1 Ruimtelijke ontwikkeling, paragraaf 1.4

3.8.3.4 Wat heeft dat gekost?

Niet van toepassing.

3.8.3.5 Risico's

Risico	Beheersmaatregelen
Onvoldoende capaciteit	• Externe inhuur
Kwaliteit DSO is onvoldoende	• Actief input leveren voor landelijk programma DSO • Vinger aan de pols houden via het IPO
Softwareleveranciers leveren niet tijdig of op juiste kwaliteit	• Doorlopend vinger aan de pols bij de leveranciers • Met leveranciers alternatieve maatregelen bespreken
Vertraging landelijke wet- en regelgeving	• Planning aanpassen • Plan maken voor beëindigen programma en overdracht naar lijn
Onvoldoende budget	• Extra budget aanvragen • Werkzaamheden vertragen of kwaliteit producten verlagen
Ketensamenwerking met partners loopt niet soepel	• Intensiveren samenwerking met regiopartners • Meer samen oefenen in regionale werkgroepen

3.8.4 Vernieuwde Regionale Tramlijn

3.8.4.1 Inleiding en historisch perspectief

De provincie Utrecht, als vervoersautoriteit, werkt aan hoogwaardig openbaar vervoer in de provincie Utrecht met als doel een goede bereikbaarheid van woon- en werkgebieden met tevreden reizigers en reizigersgroei. Om dit doel te kunnen bereiken moeten we onze inwoners onder andere een goed functionerend en modern tramsysteem aan blijven bieden met meer directe verbindingen zonder overstap. In december 2016 is door Provinciale Staten het besluit genomen om de bestaande tramlijn van Utrecht Jaarbeursplein naar Nieuwegein-Zuid/IJsselstein-Zuid (hierna: "SUNIJ-lijn") geschikt te maken voor nieuwe lagevloer-trams en groot onderhoud aan de infrastructuur uit te voeren op het zuidelijke deel van de SUNIJ-lijn. Daarmee wordt de SUNIJ-lijn geschikt gemaakt voor de koppeling met Tramlijn 22 tot één doorgaand tramvervoersysteem zodat de reizigers uit IJsselstein en Nieuwegein zonder over te stappen naar Utrecht Sciencepark kunnen reizen en andersom. Hieruit is het programma Vernieuwde Regionale Tramlijn (VRT) ontstaan.

Prioriteiten en lopende zaken

Het programma bestaat uit de volgende deelprojecten:

1. **VK-sporen:** dit betreft de aanleg van tijdelijk extra spoor bij de remise voor het kunnen stallen van de oude en de nieuwe tramvloot.
2. **Inkoop materieel:** dit betreft de inkoop van 22 CAF-trams met een lengte van 41 meter.

3. **Ombouw SUNIJ-lijn:** dit betreft het verlagen en verlengen van 23 haltes van het tramtracé van Utrecht, Nieuwegein en IJsselstein. Tevens vindt grootschalige vervanging van de infrastructuur plaats op de zuidelijke takken van deze tramlijn (van Nieuwegein Stadscentrum naar Nieuwegein Zuid en IJsselstein Zuid).
4. **Spooromlegging Nieuwegein City:** verlegging van het tramtracé en de tramhalte van Nieuwegein Stadscentrum ten behoeve van de gebiedsontwikkeling Nieuwegein City. Het is onderdeel van het realiseren van een regionaal OV-knooppunt (tram en bus).
5. **Deelproject Tracé X** - Dit deelproject betreft het realiseren van de exploitatieve koppeling tussen de Uithoflijn en de SUNIJ-lijn, zodat één regionale tramlijn ontstaat van Utrecht Science Park tot aan IJsselstein Zuid en Nieuwegein Zuid.

3.8.4.2 Wat hebben we bereikt?

Wat hebben wij bereikt

1. Project VK sporen is reeds technisch en administratief afgerond.
2. Project Inkoop materieel is reeds technisch en administratief afgerond. De laatste trams zijn in Q1 2021 afgeleverd en geaccepteerd.
3. Voor Ombouw SUNIJ-lijn zijn de tracédelen A, B, C en D in exploitatie gegaan in Q1 2021, waarmee de gehele lijn weer operationeel is. De rest van 2021 is gewerkt aan de afronding en oplevering van de werkzaamheden. Daartoe is in Q4 2021 een deel van de werkzaamheden al geconsolideerd. Een kleiner team blijft werkzaam om de laatste werkzaamheden af te ronden in 2022.
4. Voor deelproject Spooromlegging Nieuwegein City (voorheen bekend als het deelproject Nieuwegein City) zijn de realisatiwerkzaamheden binnen budget gegund in Q2 2021 aan Dura Vermeer Railinfra BV (DVRI). In Q3 en Q4 heeft DVRI de ontwerpen en bijbehorende planning opgesteld. Uitvoering staat gepland voor Q1 en Q2 2022.
5. Het projectteam VK+ heeft in Q1 en Q2 een uitgebreide inventarisatie gedaan naar de werkzaamheden die benodigd zijn voor de vervoerskundige koppeling. Deze werkzaamheden bleken meer omvangrijk dan wat in eerste instantie was opgenomen. In Q3 heeft het project VK+ daarom aanvullend budget gevraagd vanuit de post bestuurlijk onvoorzien. Met het besluit op 13 juli is dit budget verleend, waardoor het project weer voldoende budget heeft voor de realisatie van de koppeling. In Q4 is vervolgens nog een nieuwe samenwerkingsovereenkomst vastgesteld met de Gemeente Utrecht voor de verschillende werkzaamheden rondom VK+, waarin ook de financiële verdeling tussen de Provincie Utrecht en Gemeente Nieuwegein is vastgelegd.

Middels de kwartaalrapportage VRT vindt op meer detailniveau per deelproject periodieke verantwoording van de Opgavemanager OV Projecten aan de Bestuurlijk opdrachtgever en Provinciale Staten plaats.

3.8.4.3 Wat hebben we daar voor gedaan?

3.8.4.4 Wat heeft het gekost?

Financieel overzicht

Financieel overzicht	Totaal budget	Gerealiseerd t/m 2020	Budget 2021	Gerealiseerd 2021	Budget 2022 e.v.
Lasten	186.100	145.397	23.733	12.447	28.256
Totaal lasten	186.100	145.397	23.733	12.447	28.256
Baten					
Traminfrastructuur	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0

Totaal	186.100	145.397	23.733	12.447	28.256

De realisatie in 2021 is lager uitgevallen dan verwacht door vertraging afronding contract hoofdaannemer Ombouw SUNIJ-Lijn en vertraging werkzaamheden aannemer Spooromlegging Nieuwegein City. Met de hoofdaannemer van Ombouw SUNIJ-lijn lopen nog de laatste afstemmingen over wijzigingen en werkzaamheden. Daardoor is de laatste termijn van dit contract nog niet betaald. Voor Spooromlegging Nieuwegein City zijn de afronding van enkele werkpakketten vertraagd, waardoor enkele termijnen voor deze aannemer in 2021 slechts deels of nog niet betaald zijn. Daarnaast is er door het ingenieursbureau en ingehuurd medewerkers minder inzet gepleegd op de toetsing van deze werkpakketten, welke door de vertraging pas in 2022 plaats zal vinden. Als laatste zijn ook enkele risico's die voorzien werden in 2021 nog niet opgetreden in 2021, waardoor de bijbehorende kosten ook nog niet gemaakt zijn.

3.8.4.5 Risico's

Wanneer we een doorkijk maken naar 2022 dan hebben de belangrijkste financiële risico's voor VRT betrekking op:

1. De safetycase en indienstellingsvergunning voor de projecten Spooromlegging Nieuwegein City en VK+, waardoor start exploitatie later plaats vindt (meer buskosten in het kader van tramvervangend vervoer).
2. Conflicten tussen werkzaamheden tramproject Spooromlegging Nieuwegein City en Gemeente Nieuwegein in het stadscentrum

Voor de genoemde risico's zijn voorzieningen opgenomen in de risicodossiers van Spooromlegging Nieuwegein City en VK+ en dat is vertaald in de begroting.

3.9 Brede welvaart

1. Brede welvaart als concept

Sinds het verschijnen van het Brundtland-rapport in 1987 klinkt het pleidooi om de vooruitgang van de samenlevingen af te meten aan hun vorderingen op het gebied van duurzaamheid in brede zin: welzijn van mensen (people), balans in de natuur (planet), en economie (profit). Vanaf 2009 zijn wereldwijd honderden meetsystemen opgezet om deze progressie in kaart te brengen. Na het verschijnen van het eindrapport van de Tijdelijke Kamercommissie Breed Welvaartsbegrip in 2016 heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek de Monitor Brede Welvaart voor Nederland ontwikkeld, in nauwe samenwerking met Eurostat, OECD en Verenigde Naties. Op die manier is een raamwerk ontstaan dat consistent is in conceptuele basis, indicatorenset en dataverzameling waardoor internationale vergelijking mogelijk is. In 2020 heeft het CBS de Monitor Brede Welvaart voor het eerst geregionaliseerd op provinciaal en gemeenteniveau. Deze is in 2021 geactualiseerd; komende jaren zal de monitor in ontwikkeling blijven in nauwe samenwerking met vertegenwoordigers van Rijk, regio's en gemeenten. De provincie maakt gebruik van deze dataset ten behoeve van vergelijkbaarheid op nationaal niveau en met andere regio's.

De monitoring van brede welvaart binnen dit internationaal raamwerk kent drie belangrijke uitgangspunten:

1. de indicatoren worden onderverdeeld in dimensies 'hier en nu' (brede welvaart in het hier en nu), 'later' (sociaal, economisch, menselijk en natuurlijk kapitaal dat bepalend is voor ontwikkeling in de toekomst), en 'elders' (effecten van het handelen in het 'hier en nu' op andere regio's);
2. de indicatoren zijn geselecteerd om inzicht te geven in brede welvaart van het individu of het huishouden. Er wordt niet gekeken naar de prestaties van bedrijven, of naar algemeen beschrijvende indicatoren;
3. de scores op de individuele indicatoren worden getoond, en niet opgeteld tot een samengestelde index (één alomvattend cijfer). De diverse aspecten van brede welvaart wegen voor ieder individu tenslotte verschillend; daarmee is weging een politieke actie. Vanuit analytisch oogpunt maakt een gemiddelde bovendien het onderscheid tussen positief en negatief scorende indicatoren onzichtbaar waardoor belangrijke inzichten verdwijnen.

2. Gebruik in beleid

Brede welvaart brengt op verschillende onderwerpen de kwaliteit van leven in beeld van inwoners. Achter de scores gaat een complex geheel schuil van oorzaken en invloeden. Zo kan tevredenheid met het leven een relatie hebben met werk, sociale contacten, gezondheid en huisvesting. Uit de landelijke Monitor Brede Welvaart weten we dat bijvoorbeeld opleidingsniveau en migratie-achtergrond samenhangen met inkomen, positie op de arbeidsmarkt en gezondheid. Dit roept de vraag op welke rol een overheid kan spelen bij het verbeteren van brede welvaart. Op sommige thema's is er sprake van een meer directe invloed (bv. huisvesting), op andere thema's is die invloed meer indirect of meer complex (bv. opleiding, gezondheid).

Vanwege enerzijds de complexiteit van oorzaken en anderzijds verschillen in de mate van beïnvloeding wordt het monitoren van brede welvaart internationaal beleidsmatig veelal gebruikt als agenderingsinstrument. Het monitoren van brede welvaart door de tijd heen en in vergelijking met andere regio's kan laten zien waar vorderingen worden gemaakt en waar acties nodig zijn. Brede welvaartsindicatoren zijn niet bruikbaar om de effectiviteit te meten van overheidsmaatregelen. Daarvoor moeten andere instrumenten worden ingezet, zoals beleidsevaluaties (zowel ex ante als ex post). Bredewelvaartsmonitors stellen ook geen doelen; dat is aan politiek bestuur.

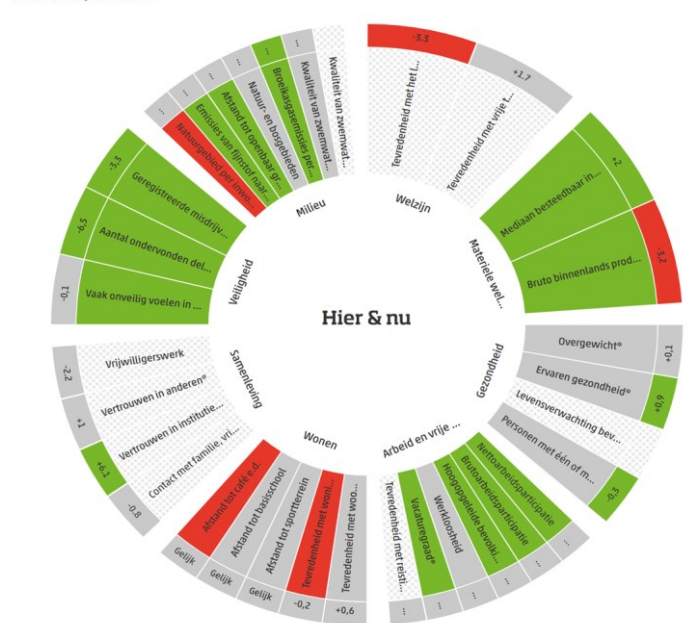
Veel regio's in Nederland verkennen inmiddels de mogelijkheden om brede welvaart te koppelen aan de beleidscyclus, zoals Friesland, Zeeland en Zuid-Holland. Het Planbureau voor de Leefomgeving ondersteunt deze kennisontwikkeling met onder meer webinars. De drie landelijke planbureaus (Centraal Planbureau (profit), Sociaal en Cultureel Planbureau (people) en Planbureau voor de Leefomgeving (planet)) onderzoeken of een aantal indicatoren voor de brede welvaart bruikbaar is in prognosemodellen.

Op verschillende plekken binnen de provincie wordt verkend hoe het concept van brede welvaart voor beleid kan worden ingezet. Zo worden in het kader van twee regiodeals (Vitale wijken, Foodvalley) monitoringssystemen ontwikkeld. Voor de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht (ROM RU) is verbetering van de brede welvaart onderdeel van het beoordelingskader bij investeringen. Ervaring in de eigen regio en uit andere regio's voeden onze eigen verkenningen voor gebruik. Mede op basis van een maatwerk dataset van het CBS zullen we in 2022 bijvoorbeeld een trendanalyse voor de provincie publiceren.

3. Brede welvaart in de provincie Utrecht

In deze paragraaf schetsen we de brede welvaart op hoofdlijnen voor de inwoners van de provincie Utrecht. Daarvoor wordt als basis de indicatorenset gebruikt die het CBS in december 2021 publiceerde in de regionale Monitor Brede Welvaart. Voor dit hoofdstuk worden enkele indicatoren uitgelicht. De volledige dataset is [hier](#) online te raadplegen. De regionale dataset omvat met 42 indicatoren minder data dan de landelijke monitor omdat rekening moet worden gehouden met de beschikbaarheid en betrouwbaarheid van data op lager geografisch niveau (provincies, gemeenten). Door de wijze en frequentie van dataverzameling en noodzakelijke controles en bewerking zit er enige vertraging in de publicatie van de cijfers. De meest recente cijfers hebben betrekking op het jaar 2020. Aanvullend op de CBS-dataset worden daarom in de laatste subparagraaf andere bronnen en indicatoren gebruikt om een beeld te schetsen van de ontwikkelingen in 2021.

Hier & nu, Utrecht

Dimensie 'hier en nu'

Het CBS geeft in figuur 1 de ontwikkelingen op de korte termijn aan met een kleur in de buitenste ring. De negatieve gevolgen van de coronapandemie zijn statistisch in 2020 terug te zien in de lagere tevredenheid met het leven, en in de daling van het bbp per inwoner. Daarentegen daalden de criminaliteitscijfers. De inwoners van Utrecht doen het echter goed vergeleken met inwoners van andere provincies.

Op het vlak van gezondheid en welzijn gaat het ondanks de coronapandemie relatief goed met inwoners van Utrecht. In de provincie vond 81,1% van de inwoners dat ze in 2020 in goede gezondheid verkeerde; landelijk lag dat percentage op 79,1%. Ondanks de coronacrisis bleek dit percentage gestegen ten opzichte van de eerdere meting in 2016 (77,6%); deze stijging is in lijn met het landelijke beeld. Van alle provincies hebben de inwoners van Utrecht ook de hoogste levensverwachting (82,2 jaar). De provincie telt met 44,3% relatief de minste mensen met overgewicht; landelijk ligt dit percentage op 49,4%. Het aandeel mensen met overgewicht stijgt wel (+0,3%-punt ten opzichte van 2016). In Utrecht wonen ook minder mensen met één of meer landurige aandoeningen (30,1%) dan landelijk (32,2%). Met deze scores bekleedt de provincie de eerste positie van alle twaalf provincies. Uit een groot aantal onderzoeken waaronder nationale bredewelvaartsanalyses van het CBS, komt na *Figuur 1:* hoog opleidingsniveau en gezondheid. Het opk *Indicatoren brede welvaart hier en nu. provincie Utrecht (bron: analyseren momenteel in hoeverre dit opleidingsniveau doorwerkt in de Utrechtse bredewelvaartsscores. 1*

44,3%

Positie 1 van 12 in 2020

Inwoners (18+) met overgewicht

Inwoners van Utrecht hebben meer dan gemiddeld vertrouwen in instituties (Tweede Kamer, rechterlijke macht, politie): dat gold in 2020 voor 72,5% van de Utrechters (Nederland: 69,5%). Dat vertrouwen is in de loop

van de jaren ook gestegen; in 2012 had 60,4% van de inwoners van de provincie fiducia in instituties. Ook het vertrouwen in andere mensen ligt op een hoog niveau. Het contact met familie, vrienden en burens ligt op het gemiddelde van Nederland. Andere regio's scoren op deze dimensie beter, zoals Overijssel en Drenthe.

71,3%

Positie 6 van 12 in 2020

Contact met familie, vrienden, burens (min. 1x per week)

1 CBS heeft in opdracht van provincie Utrecht een maatwerkanalyse gemaakt waarbij de scores op een aantal bredewelvaartsindicatoren zijn uitgesplitst naar leeftijd, geslacht en opleidingsniveau. Deze analyse wordt verwerkt in de trendanalyse die in 2022 verschijnt.

De coronacrisis toont zich echter wel in de scores op de tevredenheid met het leven. Sinds 2013 steeg deze indicator; in 2019 gaf nog 88,9% van de Utrechters zijn leven een 7 of hoger. In 2020 was dit teruggevallen naar 85,6%. Ook landelijk was deze dalende trend te zien (van 87,3% in 2019 naar 84,8% in 2020).

De lockdowns van sport en vrije tijd trokken ook sporen in het vrijwilligerswerk. Minder inwoners van Utrecht verrichtten vrijwilligerswerk: 49,2% in 2020 tegenover 51,4% in 2019. Daarmee blijven Utrechters echter nog steeds behoorlijk actief. Landelijk was de daling namelijk groter: van 46,7% in 2019 naar 43,8% in 2020.

Op het vlak van materiële welvaart blijft het goed gaan met de inwoners van Utrecht. De arbeidsparticipatie ligt op 73,8%, de hoogste van alle provincies. Werkzoekenden hebben de vacatures voor het uitkiezen: per 1.000 banen telde de provincie in 2020 28 vacatures, het hoogste van Nederland. Dat is weliswaar een daling ten opzichte van het laatste pre-coronajaar 2019, toen Utrecht 37 vacatures per 1.000 banen had. Maar met een werkloosheid van 3,2% in 2020 levert dat voor alle werkgevers in de provincie nog steeds knelpunten op. Tegelijkertijd is een op de vijf inwoners van de provincie ontevreden met zijn reistijd van en naar het werk; dat is meer dan gemiddeld in Nederland. Alleen inwoners van Flevoland zijn nog ontevredener over hun reistijd. De groeiende thuiswerkmogelijkheden bieden dus vooral inwoners van Utrecht kansen om wens en werk beter op elkaar af te stemmen. Dat kan leiden tot ander reisgedrag. Dat kan ook leiden tot andere woonvoorkeuren. Uit de CBS-cijfers komt namelijk ook naar voren dat een op de zes inwoners van Utrecht (zeer) ontevreden is over zijn woonomgeving (meest recente cijfer: 2018).

Dimensie 'later'

In het concept van brede welvaart zijn ook thema's opgenomen die bijdragen aan welvaart voor de langere termijn en voor volgende generaties. De zogeheten kapitaalsbenadering vormt hiervoor de basis: het menselijk, sociaal, natuurlijk en economisch kapitaal dat bijdraagt aan toekomstige brede welvaart.

De kortetermijntrend (buitenste ring in figuur 2) laat vooruitgang zien op particuliere zonne-energie, emissies en uitstoot (daling), ervaren gezondheid, en sociale cohesie.

Gekeken naar het natuurlijk kapitaal, dan zien we dat Utrecht een opgave heeft. Het percentage bebouwd oppervlak steeg in provincie Utrecht van 14,4% in 1996 naar 16,6% in 2015. In Noord-Holland steeg het van 15,1 naar 17,1%. In Zuid-Holland van 17 naar 20,4%. Ondanks de toename van de bebouwing schommelt natuur- en bosgebied als aandeel in het grondoppervlak sinds 1996 rond 15%. Per 1.000 inwoners is in Utrecht 17 ha natuur- en bosgebied beschikbaar (meest recente cijfer:

2015). Dat is meer dan in Zuid-Holland (6 ha) of Noord-Holland (11 ha), maar aanmerkelijk onder het landelijk gemiddelde (30 ha).

Met de uitstoot van vervuilende stoffen gaat het de goede kant op. De emissies van fijnstof dalen, evenals de uitscheiding van fosfaat en van stikstof door landbouwactiviteiten. Utrecht bereikt hiermee een middenpositie ten opzichte van andere provincies.

De uitrol van zonnepanelen bij particulieren lijkt achter te blijven ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Nu wordt per woonhuis in Utrecht gemiddeld 230 watt opgesteld.

Figuur 2:

Dat is meer dan in Zuid-Holland (230 watt) of Noord-Holland (230 watt). De ontwikkeling jaar-op-jaar laat echter wel zien dat Utrecht in de laatste twee jaar versnelt.

Voor wat betreft het menselijk en sociaal kapitaal leunt de provincie op een omvangrijk aandeel van de

bevolking met een hogere beroeps- dan wel wetenschappelijke opleiding. Met 45% ligt dit aandeel meer dan 10%-punt boven het landelijk gemiddelde. Tussen 2019 en 2020 is dit aandeel in Utrecht ook verder gestegen, van 42,5% naar 44,6%.

Naast het hoge opleidingsniveau heeft de regio ook voordeel van de goede gezondheid van inwoners. Anderzijds kan de score op sociale cohesie hoger. Inwoners van Friesland, Drenthe en Overijssel voelen zich wat meer met elkaar verbonden.

Gekeken naar het economisch kapitaal, dan ligt er tussen het opleidingsniveau van de inwoners en het financieel vermogen van inwoners een relatie. Ook speelt de opwaartse druk van de woningprijzen een rol. Het is dan ook niet zo vreemd dat inwoners van Utrecht een hoog financieel vermogen hebben: het mediaan vermogen (het bedrag waarbij precies 50% van de huishoudens een groter vermogen heeft en precies 50% een kleiner vermogen) in Utrecht bedraagt €73.400 per huishouden (laatst beschikbare jaar: 2019). Dit vermogen bestaat uit het saldo van bezittingen en schulden, incl. bank- en spaartegoeden, aandelen en de waarde van de eigen woning. Sinds 2006 is dit vermogen in Utrecht meer dan verdubbeld; in Nederland als gemiddelde steeg het met 57%. Tegenover dit vermogen staat echter ook een hoge schuldpositie per huishouden. Hypotheekschuld wordt hierbij geteld. Een huishouden in Utrecht had in 2020 gemiddeld €128.500 schuld, tegenover €109.800 gemiddeld in Nederland. Van alle provincies is dat de slechtste positie.

Brede welvaart in coronajaar 2021

De beschikbaarheid van 'real time' data op regionaal niveau over bredewelvaartsaspecten is beperkt. Daarom wordt voor dit onderdeel geput uit andere bronnen dan de regionale monitor brede welvaart van het CBS. Daarbij is het vaak niet mogelijk om een regionale uitsplitsing of vergelijking te maken. Waar dat wel kan, is dat aangegeven. Het gaat vooral om een schets op hoofdlijnen van de ontwikkeling in 2021.

Gezondheid en welzijn

Uit de kwartaalcijfers van de Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor van het CBS wordt duidelijk dat meer mensen psychische klachten ontwikkelden. Waar het aandeel mensen met psychische klachten in 2017-2019 schommelde tussen de 11 en 12%, liep dit aandeel in de loop van 2021 op naar ruim 15%. In het derde kwartaal leek het aandeel een fractie te dalen, naar 14,3%.

In de economie als geheel bewoog het ziekteverzuim in de loop van 2021 tussen 4,8% (Q1) en 4,6% (Q3). Dit cijfer ligt boven het ziekteverzuimpercentage in pre-coronatijden (3,5% in Q3 2016, 4% in Q3 2019).

Samenleving en veiligheid

Tijdens de lockdowns in 2020 en 2021 werden veel minder misdrijven geregistreerd. Tijdens de eerste lockdown (februari-april 2020) daalde het aantal geregistreerde misdrijven tot een niveau dat de voorgaande vijf jaar niet meer was gezien. Door thuiswerken daalde het aantal inbraken, door lockdowns van de horeca was er minder sprake van uitgaansgeweld. Met de versoepelingen nam ook het aantal misdrijven weer toe. Gedurende de tweede lockdown (oktober 2020-februari 2021) daalde het aantal misdrijven opnieuw. Dat gebeurde opnieuw in de derde lockdown, vanaf oktober 2021.

In de loop van 2021 werd de stemming in de samenleving somberder, blijkt uit het periodiek onderzoek Burgerperspectieven van het Sociaal en Cultureel Planbureau. In oktober 2021 vond 65% van de bevolking dat het met Nederland de verkeerde kant op ging; in april was dat nog 55%. Corona was daarbij niet langer de grootste zorg; effectiviteit en kwaliteit van openbaar bestuur vormden in oktober het meest genoemde probleem. Inwoners zijn daarnaast bezorgd geworden over huisvesting, inkomensongelijkheid en kosten voor levensonderhoud, en over milieu en criminaliteit.

Materiële welvaart en arbeid

Vanaf het voorjaar van 2017 daalde het aantal mensen met een bijstandsuitkering bijna voortdurend tot februari 2020, het begin van de coronapandemie. Het aantal mensen met een bijstandsuitkering steeg toen van 415.000 naar 430.000 in juli 2020. Sindsdien daalt het aantal weer, en het aantal uitkeringsgerechtigden dook in november 2021 met 413.000 onder het niveau van februari 2020. Het economisch herstel in 2021 strekt zich niet uit over de volle breedte van de economie. Uit de provinciale ondernemerspeilingen in 2020 en 2021 bleek dat circa 9% van de ondernemers ook in tijden van economisch herstel voor zichzelf een negatief perspectief schetst. Enquêtes van de Kamer van Koophandel laten zien dat zich dat concentreert in een aantal sectoren (evenementen- en vrijetijdssector, horeca, cultuur). Vanuit de inwoners gezien, is het herstel goed: in provincie Utrecht daalde het aantal werklozen in de beroepsbevolking van 28.000 in het laatste kwartaal van 2020 naar 24.000 in het tweede kwartaal van 2021.

Uit de CBS-metingen van het consumentenvertrouwen komt naar voren dat het sentiment in de provincie Utrecht in het vierde kwartaal 2021 bijna net zo negatief was als in de tweede helft van 2020. Utrecht volgt hierbij het landelijke patroon.

Hoofdstuk 4: De jaarrekening

I - De balans en de toelichting

4.1 Balans per 31 december 2021

Activa	31-12-2021	31-12-2020
Vaste activa	694.270	622.528
1. Immateriële vaste activa	28.063	28.292
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-800	-1.600
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	28.863	29.892
2. Materiële vaste activa	620.211	555.986
Investerings met een economisch nut	501.294	464.394
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	118.917	91.592
3. Financiële vaste activa	45.996	38.250
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	16.080	8.080
Overige langlopende leningen	4.915	5.170
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	25.000	25.000
Viottende activa	230.172	261.901
4. Voorraden	29.405	26.326
Grond- en hulpstoffen	3.148	3.273
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	4.561	3.509
Gereed product en handelsgoederen	21.696	19.544
5. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	162.636	168.627
Vorderingen op openbare lichamen	56.564	65.081
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	101.585	97.776
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	0	12
Overige vorderingen	4.487	5.758
6. Liquide middelen	86	105
Kas- en banksaldi	86	105
7. Overlopende activa	38.045	66.843
<i>Nog te ontvangen voorschotbedragen op specifieke doeluitkeringen</i>	<i>16.677</i>	<i>7.440</i>
- van Europese overheidslichamen	0	0
- van het Rijk	16.677	7.440
- van overige Nederlandse overheidslichamen	0	0
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	21.368	59.403
Totaal activa	924.442	884.429
Passiva	31-12-2021	31-12-2020
Vaste passiva	585.373	565.688
8. Eigen vermogen	564.642	547.168
Waarvan algemene reserves	202.686	111.673
Waarvan bestemmingsreserves	302.165	411.277

Gerealiseerd resultaat	59.790	24.218
9. Voorzieningen	20.731	18.520
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	18.502	16.511
Egalisatievoorzieningen	0	0
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	2.229	2.010
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	0	0
10. Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	0	0
Vlottende passiva	339.069	318.741
11. Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	17.386	23.128
Overige schulden	17.386	23.128
12. Overlopende passiva	321.683	295.612
Nog te betalen verplichtingen	257.514	263.832
<i>Vooruitontvangen voorschotbedragen op specifieke doeluitkeringen</i>	<i>55.047</i>	<i>20.397</i>
- van Europese overheidslichamen	0	0
- van het Rijk	55.047	20.397
- van overige Nederlandse overheidslichamen	0	0
Overige vooruitontvangen bedragen	7.058	9.240
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	2.064	2.143
Totaal passiva	924.442	884.429
Gewaarborgde geldleningen	19.527	20.560
Garantstellingen (niet van toepassing)	0	0

4.2 Grondslagen van de financiële verslaggeving

Algemeen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden passiva opgenomen tegen nominale waarde. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Balans – Activa

Vaste activa

1. Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa bestaan uit bijdragen aan activa in eigendom van derden. Voor bijdragen aan activa in eigendom van derden is de afschrijvingsduur maximaal gelijk aan die van de activa waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt. Het afschrijven op investeringen start in het jaar ná ingebruikname van het actief met een minimaal activeringsbedrag van € 0,1 mln.

Tevens is het disagio van de geldlening opgenomen onder de immateriële vaste activa. De afwaarderingstermijn is maximaal gelijk aan de termijn van de geldlening.

2. Materiële vaste activa

Het BBV onderscheidt 3 categorieën investeringen:

- a) Investerings met een economisch nut;
- b) Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing geheven kan worden (deze categorie is voor de provincie Utrecht niet van toepassing);
- c) Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Alle investeringen boven € 0,1 mln. worden geactiveerd. De materiële vaste activa zijn opgenomen tegen de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De afschrijvingen vinden lineair en onafhankelijk van het resultaat plaats. De afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de Nota Investeren, Waarderen en Exploiteren (PS2017BEM14) en zijn als volgt:

Categorie	Afschrijvingstermijn
Gronden en terreinen	0 jaar (gronden) - 30 jaar (terreininrichting)
Bedrijfsgebouwen	30-40 jaar
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5-30 jaar
Vervoermiddelen	5-30 jaar
Machines, apparaten en installaties	3-20 jaar

Het afschrijven op investeringen start in het jaar ná ingebruikname van het actief met een minimaal activeringsbedrag van € 0,1 mln.

3. Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten), de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de

marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats. Indien de marktwaarde onder de verkrijgingsprijs daalt, wordt een voorziening getroffen.

Vlottende activa

4. Voorraden

a. Grond- en hulpstoffen

De voorraadwaarde materiaal trams wordt bepaald door het aantal artikelen te vermenigvuldigen met de verkrijgingsprijs. Voor eventuele incurante voorraad wordt een voorziening getroffen.

b. Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

Bouwgronden in exploitatie worden gewaardeerd op de vervaardigingsprijs of duurzaam lagere marktwaarde. De “rode projecten” van de gebiedsontwikkeling Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg worden in de balans opgenomen als onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie). De grondexploitatie gebiedsontwikkeling HvdH/Vliegbasis Soesterberg wordt gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs, hierop wordt niet afgeschreven. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de grond en de overige kosten die rechtstreeks worden toegerekend aan de grondexploitatie. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend. Wanneer de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, vindt afwaardering plaats naar de lagere marktwaarde. In dat geval wordt hiervoor een (verlies)voorziening gevormd.

Door Provinciale Staten is vastgesteld dat alle “rode projecten” als één grondexploitatie moeten worden gezien. Om te bepalen of sprake is van een lagere marktwaarde wordt de eindwaarde van de “rode projecten” in totaliteit beschouwd.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode (POC): voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst genomen.

Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

c. Gereed product en handelsgoederen

Alle gronden die we voor het programma Agenda Vitaal Platteland (AVP) aankopen, worden geactiveerd op de balans in de Grondvoorraad AVP tegen de verkrijgingswaarde of -in het geval van gronden binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) -tegen de lagere marktwaarde in de grondvoorraad AVP. De lagere marktwaarde wordt bepaald o.b.v. het toekomstige doel van de grond. Bij lagere marktwaarde wordt een voorziening getroffen (de Voorziening Dekking fin. risico grondbedrijf).

5. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen worden gewaardeerd op de verkrijgingsprijs, verminderd met een eventuele voorziening voor oninbaarheid.

6. Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

7. Overlopende activa

De overige vlottende activa worden gewaardeerd op de verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde.

Balans – Passiva

Vaste passiva

8. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserves en bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten. Bestemmingsreserves zijn reserves waaraan Provinciale Staten een bepaalde bestemming hebben gegeven.

9. Voorzieningen

Onder de voorzieningen zijn opgenomen:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op het moment van opstellen van de jaarrekening onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren die van de Europese en Nederlandse overheidslichamen zijn ontvangen. Deze voorschotbedragen worden onder de overlopende passiva verantwoord.

Voorzieningen worden gewaardeerd op nominale waarde, met uitzondering van de voorziening Pensioenen Gedeputeerden. Aan de voorziening Pensioenen Gedeputeerden ligt een actuariële berekening ten grondslag. De gehanteerde rekenrente over 2021 bedraagt 0,528% (2020 0,082%).

10. Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De langlopende schulden worden gewaardeerd op nominale waarde.

Vlottende passiva

11. Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld.

12. Overlopende passiva

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld.

Buiten de balans opgenomen bedragen

Gewaarborgde geldlening en garantstellingen

De schuldrestanten per einde van het boekjaar van de door de provincie gewaarborgde geldleningen en garantstellingen zijn buiten de balansstelling gehouden. In de toelichting op de balans is een overzicht van de gewaarborgde geldleningen en garantstellingen opgenomen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

De niet uit de balans blijvende verplichtingen betreffen verplichtingen die niet in de balans tot uitdrukking komen op basis van de toepassing zijnde wet- en regelgeving (BBV). Er geldt hier een ondergrens van € 1 miljoen per verplichting.

4.3 Toelichting op de balans

4.3.1 Vaste activa

4.3.1.1 Immateriële vaste activa

1. Immateriële vaste activa	Boekwaarde 1-1-2021	Investe- ringen	Des investe- ringen	Afschrij- vingen	Bijdrage van derden	Afwaar- deringen	Boek- waarde 31-12-2021
a. Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	1.600-	800 *)	-	-	-	-	-800
b. Bijdragen aan activa in eigendom van derden	29.892	144	-	1.172	-	-	28.863
Totaal	28.292	944	-	1.172	-	-	28.063

*) dit betreft de afname van de disagio-post met betrekking tot de geldlening van € 25.000.000

De kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio is verbonden aan het garantieproduct BNP Paribas Fortis van € 25 mln. dat een einddatum kent in 2022. Onder de immateriële vaste activa is het disagio opgenomen, dat in de periode t/m boekjaar 2022 jaarlijks wordt afgeschreven ten gunste van de exploitatie. Het garantieproduct zelf is op de balans verantwoord onder [4.3.1.3 Financiële vaste activa](#).

De bijdragen aan activa in eigendom van derden betreffen de groene projecten (investeringen in natuurprojecten) die reeds in eigendom van derden zijn in de gebiedsontwikkeling Hart van de Heuvelrug en Park Vliegbasis Soesterberg. We hebben al veel projecten afgerond, met name groene projecten. We werken met gemeente Soest, gemeente Zeist en het Utrechts Landschap de komende jaren intensief samen om ook de overige projecten te realiseren en af te ronden. Het programma loopt door tot eind 2026.

Een nadere toelichting op het totale programma is terug te vinden in de Paragraaf Projecten, onderdeel [3.8.1 Hart van de Heuvelrug](#).

4.3.1.2 Materiële vaste activa

2.a. Investerings met een economisch nut	Boek- waarde 1-1-2021	Investe- ringen	Des investe- ringen	Afschrij- vingen	Bijdrage van derden	Her- rubricering	Boek-waarde 31-12-2021
Gronden en terreinen	29.380	1.508	264	57	-	10.813-	41.380
Bedrijfsgebouwen	73.441	13.902	-	3.088	-	18.046	66.208
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	58.028	8.653	-	2.085	629	-	63.966
Vervoermiddelen	118.402	14.411	-	2.039	-	-	130.774
Machines, apparaten en installaties	185.144	14.607	2	8.880	863-	7.233-	198.965
Totaal	464.395	53.081	266	16.148	234-	-	501.293

Bovenstaande tabel bevat een overzicht van het verloop van de investeringen met een economisch nut (conform artikel 52 BBV). Een verloopoverzicht van de investeringskredieten is opgenomen in [bijlage 1](#) van de jaarstukken 2021.

Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen

Investerings

Het overgrote deel van de gerealiseerde investeringen in het jaar 2021 heeft betrekking op het verbeteren en/of instandhouden van de bereikbaarheid van het openbaar vervoer. We lichten er enkele toe:

- In het project Busremise inclusief busstalling Westraven is voor ruim € 11 mln. aan investeringen gerealiseerd. Dit betreft met name de bouwkosten van de busstalling en de inrichting van het terrein bij de tramremise.
- Voor Vlootoptimalisatie is ruim € 9 mln. aan investeringen gerealiseerd.
- In het project Uithoflijn bedraagt de investering € 9 mln.. Dit betreft voornamelijk kosten in verband met het oplossen van technische probleempunten en de afronding van het project.
- In het project Traminfrastructuur Nieuwegein - IJsselstein is voor € 13 mln. aan investeringen gerealiseerd.

Desinvesteringen

Dit betreft hoofdzakelijk een doorbelasting van werkzaamheden aan Qbuzz in verband met werkzaamheden aan een busstalling.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn verwerkt conform de geldende afschrijvingstermijnen, zoals opgenomen in de Nota investeren (2017). Er zijn dit jaar geen inhaalafschrijvingen gedaan.

Bijdrage van derden

Bij de categorie Machines, apparaten en installaties is de vordering op de Gemeente Utrecht verlaagd en dit bedrag is verwerkt in de tabel onder de bijdrage van derden.

Herrubricering

Aan het eind van het project Busstation Westraven zijn de kosten met betrekking tot gebouw gebonden installaties (€ 7,2 mln.) en terrein busstalling Westraven (€ 10,8 mln.) overgeboekt naar de juiste activa klasse.

2.b. Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	Boek-waarde 1-1-2021	Investe-ringen	Des investe-ringen	Afschrij-vingen	Bijdrage van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2021
Gronden en terreinen	21.539	419	20	-	-	-	21.938
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	70.053	30.849	196	2.645	1.083	-	96.979
Totaal	91.592	31.269	216	2.645	1.083	-	118.916

Bovenstaande tabel bevat een overzicht van het verloop van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut (conform artikel 52 BBV). Een verloopoverzicht van de investeringskredieten is opgenomen in [bijlage 1](#) van de jaarstukken 2021.

Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen

Investerings

De gerealiseerde investeringen in grond-, weg- en waterbouwkundige werken hebben tot doel om de bereikbaarheid van (vaar)wegen te verbeteren en/of in stand te houden. In 2021 betrof dit ruim 30 projecten (€ 10 mln.), waaronder de aanpak van de trajecten N224 Renswoude en de N417, en daarnaast de ecopassage Griftenstein. Aanvullend daarop zijn er op een zestal reeds afgeronde projecten nog nagekomen kosten verantwoord in 2021 (€ 1,3 mln.).

Als gevolg van het overgaan van het juridisch eigendom per 1 januari 2021 is de investering in het Merwedekanaal (€ 14,4 mln.) verwerkt in de materiële vaste activa met een maatschappelijk nut

onder Grond- weg- en waterbouwkundige werken. Het economisch eigendom hiervan was reeds in 2019 overgegaan.

Desinvesteringen

Grotendeels betreft dit een doorbelasting van de kosten voor de fietsbrug bij Nigtevecht aan Rijkswaterstaat.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn verwerkt conform de geldende afschrijvingstermijnen, zoals opgenomen in de Nota investeren (2017). Er zijn dit jaar geen inhaalafschrijvingen gedaan.

Bijdrage van derden

De verantwoorde bijdrage van derden heeft betrekking op een achttal projecten. Dit betreft met name bijdragen van de gemeente Amersfoort en het Waterschap Vallei en Veluwe voor werkzaamheden in het project damwanden, Rivier Eem. In het project bermverhardingen N229 hebben wij baten verantwoord vanuit een specifieke uitkering voor N-wegen van het Rijk.

Afwaarderingen

Niet van toepassing in 2021.

4.3.1.3 Financiële vaste activa

3.a. Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Specificatie kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	Nominaal / Volgestort	Belang in %	Intrinsieke waarde	1-1-2021	Mutatie	31-12-2021
Bank Nederlandse Gemeenten NV						
87.750 aandelen van € 2,50	219	0.16%	7.819	25		25
Nederlandse Waterschapsbank NV						
43 aandelen A van € 115	5	-	3.053	7		7
60 aandelen B van € 460	28					
Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht NV						
150.000 aandelen van € 100	-	100,0%	-	PM		PM
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM)						
3636 aandelen van € 1,- (+ agio)	7.272	31,1%	16.000	8.000	8.000	16.000
REMU Houdstermaatschappij NV						
95 aandelen van € 500	-	47.5%	460	PM		PM
Vitens NV						
285.896 aandelen van € 1	286	4.95%	26.939	48		48
Totaal			54.271	8.080	8.000	16.080

Toelichting

Intrinsieke waarde van een aandeel:

De intrinsieke waarde van een aandeel is de **werkelijke waarde** van een aandeel, oftewel hoeveel het aandeel in theorie waard zou zijn. De waarde wordt bepaald op basis van het eigen vermogen per aandeel vermenigvuldigd met het aantal aandelen.

Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht NV (OMU)

De aandelen OMU zijn in 2011 verkregen en gewaardeerd op nul, aangezien de NV verliesgevend is. Om die reden is deze waardering niet in bovenstaande tabel opgenomen.
Zie ook de toelichting op de deelnemingen in de paragraaf Verbonden partijen

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM)

De provincie Utrecht en andere deelnemers in de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) zetten zich in voor versterking van de samenwerking en het instrumentarium voor het regionale economische ecosysteem.

In 2021 heeft de ROM extra aandelen uitgegeven. De provincie heeft hiervan 3.636 aandelen verkregen met een nominale waarde van € 1 per stuk. De provincie heeft hiervoor € 8 mln. betaald, het verschil tussen de nominale waarde en het betaalde bedrag betreft agio.

De intrinsieke waarde stijgt hiermee ultimo 2021 tot € 16 mln.

N.V. REMU Houdstermaatschappij

De aandelen in de N.V. REMU Houdstermaatschappij zijn in 2003 afgeboekt in verband met de verkoop van de aandelen REMU N.V. Sindsdien zijn de aandelen pro memorie gewaardeerd. De provincie heeft nog aanspraken bij een eventuele verkoop van REMU N.V. Zoals oorspronkelijk overeengekomen, zou het recht op deze vergoeding na 31 december 2010 zijn vervallen, echter vanwege het verzet dat Eneco heeft gepleegd tegen de Wet Onafhankelijk Netbeheerder (zgn. splitsingswetgeving), wordt nu bezien of het recht op deze eventuele privatiseringsvergoeding kan worden verlengd. Naar verwachting zal in juni besloten worden tot liquidatie van de N.V. REMU. Bij liquidatie zal het resterende bedrag naar rato van het aandelenkapitaal worden uitgekeerd aan de aandeelhouders.

3.b. Overige langlopende leningen	Saldo 01-01-2021	Nieuwe lening	Aflossingen	Saldo 31-12-2021
Fietsplanleningen	20	11	13	18
Groen Gas	493	-	193	300
Cofinancieringsfonds (EBU)	3.036	236	40	3.232
Startersfonds	664	-	256	409
Stadmakersfonds	953	-	-	953
Statenjacht De Utrecht	333	-	-	333
Woningen Gem. Utr. Heuvelrug	850	-	-	850
Voorziening diverse leningen	1.178-	-	-	1.178-
Totaal	5.170	247	502	4.916

Overige langlopende leningen

Bij de overige langlopende leningen houden we er rekening mee dat mogelijk niet alle leningen (volledig) afgelost zullen worden. Voor dergelijke leningen is een voorziening gevormd. Het bedrag van de voorziening wordt bepaald op basis van een inschatting van het risico en bedraagt ultimo 2021 € 1,178 mln.

Een nadere toelichting op de verstrekte geldleningen is opgenomen in [Paragraaf 3.4 Financiering](#).

3.c. Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar	hoofdsom	Saldo 01-01-2021	Herberekening	Saldo 31-12-2021
Garantieproduct BNP Paribas Fortis (2022)	25.000	25.000	-	25.000
Totaal	25.000	25.000	0	25.000

Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar

Het garantieproduct BNP Paribas Fortis is door de provincie Utrecht in het jaar 2007 aangeschaft. Dit garantieproduct loopt af in 2022, en wordt dan op onze bankrekening gestort. Op dit garantieproduct behalen we rendement. Dit rendement is ook verantwoord op de balans (disagio) en jaarlijks wordt een deel daarvan afgeschreven ten gunste van de exploitatie. Dit is nader toegelicht bij [4.3.1.1 Immateriële vaste activa](#).

4.3.2 Vlottende activa

4.3.2.1 Voorraden

4. Voorraden	Saldo 01-01-2021	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Afwaar- deringen	Saldo 31-12-2021
<u>a. Grond- en hulpstoffen</u>					
Voorraad tbv verkoop activa	240	-	240	-	-
Materiaal Trams tbv onderhoud	3.033	501	385	-	3.148
Subtotaal a.	3.273	501	625	-	3.148
<u>b. Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie</u>					
Hart van de Heuvelrug/VBS	3.509	3.925	2.873		4.561
Subtotaal b.	3.509	3.925	2.873	-	4.561
<u>c. Gereed product en handelsgoederen</u>					
Grondvoorraad AVP	17.749	191	1.061	-	16.878
Natuurcompensatiebank	2.492	-	310	-	2.182
Bodemdaling Veenweiden	-	6.148	3.074	-	3.074
Voorziening Dekking fin. risico grondbedrijf	696-	-	-	258	437-
Subtotaal c.	19.544	6.339	4.445	258	21.696
Totaal (a + b + c)	26.326	10.764	7.943	258	29.405

Voorraad tbv verkoop activa

De CCD server is in 2021 overgedragen aan DOVA.

Materiaal Trams

Om het onderhoud snel en correct uit te kunnen voeren is een voorraad materiaal aangekocht (hieronder vallen bijvoorbeeld wielen, spiegels, etc).

Grondexploitatie Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg

De “rode projecten” in de gebiedsontwikkeling Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg worden gezamenlijk als één grondexploitatie beschouwd. Deze grondexploitatie is het resultaat van een integrale gebiedsvisie. De investeringen in natuur (“groene projecten”) worden als gevolg van een stelselwijziging in 2018 verwerkt onder de immateriële en materiële vaste activa. De “rode projecten” worden als één geheel gewaardeerd als voorraad onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie) en hierbij wordt één verwachte eindwaarde berekend.

De grondexploitatie van het programma HvH/VBS is een gesloten systeem. De investeringen worden bekostigd uit toekomstige opbrengsten.

Samenwerkingsovereenkomst

Ten behoeve van het realiseren van de grondexploitatie Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg zijn samenwerkingsovereenkomsten gesloten tussen de gemeenten Zeist, Soest en de provincie. Het is een gezamenlijk programma gericht op de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit in het plangebied. Deze verbetering bestaat uit groene deelprojecten, waarbij de nadruk ligt op natuurontwikkeling (verwerkt als immateriële en materiële vaste activa) en rode deelprojecten die voorzien in de realisatie van woningen, bedrijventerreinen, zorgvoorzieningen (verwerkt als voorraad onderhanden werk).

In de samenwerkingsovereenkomsten liggen de afspraken vast over onder meer de besluitvorming, de realisatie en voorfinanciering van deelprojecten, bestaande en toekomstige risico's welke verbonden zijn aan het programma, de wijze en het moment waarop de saldi uit de rode deelprojecten en eventuele overige baten worden verrekend met de kosten van de groene deelprojecten. Daarnaast ook afspraken wie daarbij welke risico's draagt, waarbij eerdere besluiten, feitelijke en rechtshandelingen van elk van de partijen met betrekking tot het programma in stand blijven, tenzij

daarvan in het kader van de gesloten samenwerkingsovereenkomst is afgeweken. De provincie draagt het risico van een eventueel tekort op de grondexploitatie na afronding van het programma.

Specifiek voor het deelproject Vliegbasis Soesterberg geldt het volgende:

Indien het batig saldo op het project Woonwijk bij de financiële afronding van het project (thans voorzien per 31 december 2027) lager is dan € 28 mln., dan wordt het verschil tussen dat daadwerkelijke saldo en € 28 mln. tussen partijen voor gelijke delen (ieder 1/3e) gedeeld. Het restant is voor risico en rekening van de provincie. Mocht op dat moment het batig saldo van de rode projecten € 28 mln. of meer zijn, dan vervallen de gedeelde risico's voor de drie partijen en komt het saldo voor rekening van de provincie Utrecht. Per 31 december 2021 is het verwachte eindresultaat ruim € 31,7 mln. positief.

Afspraken over de jaarlijkse herziening

De grondexploitatie wordt jaarlijks herzien. Bij de jaarlijkse herziening worden de tussentijds genomen besluiten van de stuurgroep verwerkt. Daarnaast worden de boekwaardes verwerkt en de nog te maken kosten en opbrengsten geactualiseerd naar het actuele prijspeil. Voor de beoordeling van de voortgang van de deelprojecten is het saldo op eindwaarde maatgevend. Jaarlijks wordt als onderdeel van het programma een analyse uitgevoerd van de actuele risico's en kansen, een toelichting gegeven op de stand van zaken van de beheersmaatregelen binnen de projectopdracht, inclusief een jaarlijks geactualiseerde exploitatie aan de hand van een inschatting van de effecten en gevolgen voor het project en inclusief de beschrijving van de te treffen beheersmaatregelen. Er wordt toegezien op de naleving van de geformuleerde beheersmaatregelen.

Voor de projecten Hart van de Heuvelrug / Vliegbasis Soesterberg, die deel uitmaken van de voorraden verwachten we, conform de actualisatie per 1-1-2022, aan nog te realiseren lasten ruim ca. € 28 miljoen en aan nog te realiseren baten ca. € 81 miljoen.

Looptijd programma

De samenwerkingsovereenkomst eindigt op 31 december 2025, indien op die datum alle deelprojecten zijn afgerond en de eindafrekening van het programma heeft plaatsgevonden. Indien niet aan de hiervoor genoemde voorwaarden voor beëindiging is voldaan, dan wordt de samenwerkingsovereenkomst HvdH verlengd tot de datum waarop wel aan die voorwaarden is voldaan of zoveel eerder als partijen nader schriftelijk overeenkomen. Op dit moment is nog niet duidelijk of de einddatum wordt verlengd.

Voor meer gedetailleerde informatie over de deelprojecten van Hart van de Heuvelrug en de Vliegbasis Soesterberg verwijzen wij naar de [projectenparagraaf 3.8.1](#).

Grondvoorraad AVP

Dit betreft de voorraad gronden in het kader van het programma Agenda Vitaal Platteland. Er is rekening gehouden met ontwikkelingen die zich tussen balansdatum en datum opmaken jaarstukken hebben voorgedaan.

De belangrijkste uitgangspunten ten aanzien van de gemaakte inschattingen betreffen:

- Inschatting van de marktwaarde per categorie grondbezit (landbouw-, natuur- en overige gronden);
- Bepaling van de juiste classificatie – rekening houdend grenscorrecties en overige mutaties;
- Inschatting van de per ultimo 2021 in bezit zijnde gronden die in het verleden om niet zijn verkregen.

Voorziening Dekking financiële risico's grondbedrijf

Het programma AVP kent een voorziening om eventuele risico's op te vangen. De hoogte van de voorziening is iets gedaald ten opzichte van 2020. Dit heeft te maken met de verwachte opbrengst die op basis van taxatie naar boven is bijgesteld.

De voorziening Dekking financiële risico's grondbedrijf bedraagt per 31-12-2021 € 0,437 mln. en is in mindering gebracht bij de Voorraden onder post 'Gereed product en handelsgoederen'.

Natuurcompensatiebank

Hieronder wordt verstaan de voorraad grond die wordt aangekocht voor natuurcompensatie.

Bodemdaling Veenweiden

Dit betreft de voorraad gronden in het kader van het programma Bodemdaling.

De aankopen zijn gedaan in gebieden waar we schuifruimte en mogelijkheden voor gebiedstransformatie zien. De achterliggende strategie is dat met de verworven gronden een proces van kavelruil kan ontstaan. Deze gronden zijn bedoeld o.a. om agrariërs te verleiden om over te gaan tot vernattingmaatregelen en extensivering.

De omvang van het grondbezit en de risico's zijn nader toegelicht in de [paragraaf 3.7 Grondbeleid](#) in het jaarverslag.

4.3.2.2 Uitzettingen looptijd korter dan 1 jaar

5. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	Saldo 31-12-2020	Saldo 31-12-2021
<u>a. Vorderingen op openbare lichamen</u>		
Belastingdienst: BTW-compensatiefonds en BTW	43.908	30.614
Het Rijk: opcenten MRB en provinciefonds	11.183	11.511
Overige vorderingen op Openbare lichamen	9.989	14.442
Subtotaal a.	65.081	56.566
<u>b. Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</u>		
Uitzettingen bij het Rijk	97.776	101.585
Subtotaal b.	97.776	101.585
<u>c. Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen</u>		
Pact Ruigenhoek NHW	12	-
Subtotaal c.	12	-
<u>d. Overige vorderingen</u>		
Debiteuren	5.843	4.511
Voorziening dubieuze debiteuren	85-	24-
Subtotaal d.	5.758	4.487
Totaal (a + b + c + d)	168.627	162.638

De voorziening dubieuze debiteuren is gevormd voor het afdekken van risico's op oninbare vorderingen op debiteuren. De berekening van de hoogte van het bedrag van de voorziening is gebaseerd op vorderingen waarbij de inbaarheid van de vordering onzeker is.

4.3.2.3 Liquide middelen

6. Liquide middelen	Saldo 31-12-2020	Saldo 31-12-2021
Kas- en banksaldi	105	86
Totaal	105	86

De liquide middelen vertegenwoordigen direct opvraagbaar geld dat vrijelijk ter beschikking staat. Het betreft de rekening courant saldi bij de banken.

4.3.2.4 Drempelbedrag

Schatkistbankieren houdt in dat instellingen hun liquide middelen aanhouden bij het ministerie van Financiën. Deelname van de decentrale overheden aan schatkistbankieren draagt bij aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector (Rijk en decentrale overheden gezamenlijk).

Iedere euro die decentrale overheden aanhouden in de schatkist, vermindert de externe financieringsbehoefte van het Rijk. De decentrale overheden zijn verplicht alle middelen die ze niet direct nodig hebben voor hun publieke taak in de schatkist aan te houden. De enige uitzonderingen

daarop zijn vastgelegd in de regeling schatkistbankieren decentrale overheden. De belangrijkste uitzondering is het drempelbedrag. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen mag een decentrale overheid gemiddeld over het hele kwartaal maximaal het drempelbedrag buiten de schatkist aanhouden. Dit is overigens geen verplichting, minder middelen buiten de schatkist houden mag uiteraard ook.

De hoogte van het drempelbedrag is afhankelijk van de financiële omvang van een decentrale overheid, afgemeten aan de omvang van de begroting. Het drempelbedrag was tot 1 juli 2021 gelijk aan € 3,75 miljoen plus 0,2% van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat. Vanaf 1 juli 2021 is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen plus 0,2% van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.

Op basis van onderstaande, ingevulde berekening is zichtbaar dat de overtollige middelen van de provincie Utrecht per kwartaal gemiddeld onder het drempelbedrag blijven.

Tabel uitgaande van de norm die gold tot 1 juli 2021

Berekening benutting drempelbedrag (OUD) schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	3.882			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	698	790	638	265
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	3.184	3.092	3.244	3.617
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag tot 1 juli 2021					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	565.954			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	500.000			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	65.954			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag tot 1 juli 2021	3.882			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	62.799	71.925	58.703	24.416
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	698	790	638	265

Tabel uitgaande van de norm die geldt vanaf 1 juli 2021

Berekening benutting drempelbedrag (NIEUW) schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	10.132			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	698	790	638	265
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	9.434	9.342	9.494	9.867
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag vanaf 1 juli 2021					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	565.954			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	500.000			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	65.954			
(1) = (100000000) + (4c) * 0,002 met een minimum van € 1.000.000	Drempelbedrag vanaf 1 juli 2021	10.132			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	62.799	71.925	58.703	24.416
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	698	790	638	265

4.3.2.5 Overlopende activa

7. Overlopende activa

	Saldo 31-12-2020	Saldo 31-12-2021
a. Nog te ontvangen voorschotbedragen op specifieke doeluitkeringen		
Zie specificatie onderaan deze tabel cf. artikel 52a, lid 2 (BBV)	7.440	16.677
Subtotaal a.	7.440	16.677
b. Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen		
Detachering / uitleen personeel	177	262
Voorfinanciering bedrijvenregeling Bodemsanering	2.471	2.471
Nog te ontvangen gemeenten / GR-en	766	954
Subsidies	8.184	5.584
Bedragen Uithoflijn	40.823	-
Openbaar Vervoer	3.719	3.573
Overdracht Merwedekanaal PZH	-	2.700
Overigen	1.914	879
<i>Nog te ontvangen bedragen</i>	<i>58.055</i>	<i>16.423</i>
Af te rekenen subsidies	657	3.846
Verzekeringspremies	152	549
Overigen	540	550
<i>Vooruitbetaalde bedragen</i>	<i>1.348</i>	<i>4.945</i>
Subtotaal b.	59.403	21.368
Totaal (a + b)	66.843	38.045

Specificatie van onderdeel a) Nog te ontvangen voorschotbedragen op specifieke doeluitkeringen	Saldo 01-01-2021	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2021

Nog te ontvangen Rijk:

Specifieke Uitkering OV tbv Syntus restant 20%	1.902	419		2.321
Specifieke Uitkering OV tbv Qbuzz restant 20%	5.538		72	5.466
Specifieke Uitkering OV beschikbaarheids vergoeding	-	8.793	-	8.793
Spec uitk Reg. MIT-regeling (F12) *)	388-	550-	1.035	97
Totaal specificatie	7.052	8.662	1.107	16.677

***) Specifieke uitkering MIT-regeling (F12) is van de overlopende passiva specifieke uitkering naar de overlopen activa geplaatst.**

Toelichting op de overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen

In 2021 heeft afwikkeling van de balansposten met betrekking tot de Uithoflijn plaatsgevonden vanwege de ingebruikname van de Uithoflijn.

4.3.3 Vaste passiva

4.3.3.1 Eigen Vermogen

8. Eigen vermogen	Saldo 31-12- 2020	Resultaat- bestemming 2020: toevoeginge n	Resultaat- bestemming 2020: onttrekkinge n	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12- 2021
a. Algemene reserves						
Saldireserve	66.673	36.984	16.463	85.992	15.500	157.686
Reserve Weerstandsvermogen	45.000	-	-	3.250	3.250	45.000
Subtotaal a.	111.673	36.984	16.463	89.242	18.750	202.686
b. Bestemmingsreserves						
Beheer en Onderhoud Openbaar vervoer	4.442	-	-	3.441	5.098	2.785
Beheer en Onderhoud (vaar)wegen	31.800	-	-	-	3.774	28.026
Cofinancieringsfonds	6.986	-	2.585	-	2.378	2.022
Covid-flankerend beleid	-	-	-	15.000	15.000	0
Ecoducten**	11.108	-	-	-	11.108	0
Egalisatie Bodemsanering	9.261	-	-	-	2.673	6.588
Energietransitie	-	-	-	2.000	-	2.000
Gebiedsprocessen Stikstof	-	-	-	10.000	303	9.697
Groot onderhoud Huisvesting	22.362	-	-	-	18.200	4.162
Hart vd Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg	779	-	706	1.168	-	1.241
ICT**	5.863	-	-	-	5.863	0
IGP/RAP	4.319	-	169	-	250	3.900
Investeringsfonds Provinciaal erfgoed	1.548	-	-	-	1.166	383
Kapitaallasten Uithoflijn	49.379	-	2.547	-	1.846	44.986
Kosten voorfinanciering*	4.215	-	4.215	-	-	0
Mobiliteitsprogramma	167.495	-	-	12.220	85.215	94.500
OV Concessie	7.308	-	-	9.761	-	17.069
Programma Landelijk gebied	48.065	-	-	12.832	4.525	56.372
Projecten	14.543	-	353	1.995	2.395	13.790
PUEV*	59	-	59	-	-	0
Realisatiestrategie Natuurvisie	16.619	-	-	-	4.547	12.072
Wonen-Binnenstedelijke ontwikkeling	5.128	-	2.132	-	422	2.574
Subtotaal b.	411.277	-	12.766	68.417	164.762	302.165
c. Resultaat boekjaar						
Resultaat boekjaar 2020	24.218	-	24.218	-	-	-
Resultaat boekjaar 2021	-	-	-	-	-	59.790
Subtotaal c.	24.218	-	24.218	-	-	59.790
Totaal (a + b + c)	547.168	36.984	53.447	157.659	183.512	564.642

* Deze reserves zijn bij vaststelling van de jaarrekening 2020 opgeheven, wat is verwerkt in 2021.

** Deze reserves zijn bij vaststelling van de Begroting/Zomernota 2021 opgeheven, wat is verwerkt in 2021.

Algemene Reserve:

De algemene reserve dient primair als buffer voor de financiële risico's die voortvloeien uit de taakuitoefening van de provincie. Deze risico's hebben veelal betrekking op specifieke dossiers en activiteiten van de provincie, maar zijn deels ook inherent aan de bedrijfsvoering.

Bestemmingsreserves:

Bestemmingsreserves zijn reserves waaraan door Provinciale Staten een bepaalde bestemming gegeven is. Middelen die zijn vastgelegd in een bestemmingsreserve kunnen niet voor een ander doel worden uitgegeven, tenzij Provinciale Staten met een besluit de bestemming wijzigt. Vigerend beleid is dat de provincie Utrecht er naar streeft om het aantal bestemmingsreserves tot een minimum te beperken. Bestemmingsreserves worden bij voorkeur slechts ingesteld voor tijdelijke en bijzondere doeleinden. Bestemmingsreserves onderscheiden zich van de algemene reserves doordat er sprake is van vastgelegde toekomstige aanwending, maar er bestaat nog geen wettelijke of feitelijke verplichting ten opzichte van derden. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld een voorziening.

Resultaat boekjaar 2020:

De jaarstukken 2020 sluiten met een positief saldo van € 24,218 mln. Overeenkomstig besluitvorming door Provinciale Staten is dit positieve saldo in de saldireserve gestort evenals een bedrag van € 12,766 mln. dat aan de bestemmingsreserves is onttrokken. Op basis van bestemmingsvoorstellen is € 16,463 mln. aan de saldireserve onttrokken en toegevoegd aan exploitatiebudgetten.

4.3.3.2 Voorzieningen

9. Voorzieningen	Saldo 31-12-2020	Vrijval	Toe- voegingen	Aan- wendingen	Saldo 31-12-2021
<u>a. Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</u>					
Voorziening NAR regeling	1.671	-	11	881	801
Voorziening Nazorg stortplaats Maarsbergen	721	-	-	-	721
Voorziening Nazorg stortplaatsen	1.081	-	-	13	1.068
Voorziening Pensioenen GS	11.721	291	42	436	11.037
Voorziening Spaarverlof	-		3.849		3.849
Voorziening Vitaliteitsverlof	917	-	302	592	627
Voorziening Energiefondsen	400	-	-	-	400
Subtotaal a.	16.511	291	4.204	1.921	18.502
<u>b. Egalisatievoorzieningen</u>					
Niet van toepassing in 2021					
Subtotaal b.	-	-	-	-	-
<u>c. Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is</u>					
Voorziening ontgrondingenwet	43	-	3	-	46
Voorziening Grondwaterheffing	1.966	-	1.451	1.234	2.183
Subtotaal c.	2.010	-	1.453	1.234	2.229
<u>d. Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden</u>					
Niet van toepassing in 2021					
Subtotaal d.	-	-	-	-	-
Totaal (a + b + c + d)	18.520	291	5.657	3.155	20.731

De voorziening pensioenen GS heeft betrekking op toekomstige pensioenverplichtingen van (voormalig) GS leden. De voorziening Spaarverlof is gevormd vanwege de opbouw van verlofuren, die op een later tijdstip worden opgenomen.

Voor verdere toelichting op de voorzieningen verwijzen wij naar bijlage 3.

Naast de hierboven gespecificeerde voorzieningen die aan de passiva zijde van de balans zijn gepresenteerd, zijn er nog een tweetal voorzieningen die conform de regelgeving van het BBV worden gesaldeerd met de activa zijde van de balans:

- De voorziening Dekking Financieel Risico Grondbedrijf is in mindering gebracht bij de Voorraden onder de subcategorie 'Gereed product en handelsgoederen'.
- De voorziening Diverse leningen is in mindering gebracht bij de Financiële vaste activa onder de post 'Overige langlopende leningen'.

4.3.3.3 Vaste schulden

10. Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	Saldo 31-12-2020	Mutatie	Saldo 31-12-2021
Niet van toepassing in 2021	-	-	-
Totaal	-	-	-

4.3.4 Vlottende passiva

4.3.4.1 Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

11. Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	Saldo 31-12-2020	Saldo 31-12-2021
Overige schulden	23.128	17.386
Totaal	23.128	17.386

4.3.4.2 Overlopende passiva

12. Overlopende passiva	Saldo 31-12-2020	Saldo 31-12-2021
<u>a. Nog te betalen verplichtingen</u>		
Subsidieverplichtingen	214.246	208.943
Overige verplichtingen	16.862	13.595
Overdracht Merwedekanaal PZH	-	14.493
Nog te betalen kosten Subsidies	3.308	1.175
Nog te betalen randwegen	500	500
Nog te betalen openbaar vervoer	3.783	2.179
Nog te betalen loonheffing en premie ABP en Belasting, etc.	3.545	4.931
Nog te betalen energie lasten	228	255
Nog te betalen bedragen Regiotram	1.665	1.551
Nog te betalen Inhuur/Detachering	884	713
Nog te betalen Syntus	2.266	1.860
Nog te betalen concessies	12.023	1.844
Nog te betalen accountantskosten	239	131
Nog te betalen Baggerprojecten	1.062	1.142
Overige nog te betalen bedragen	3.222	4.201
Subtotaal a.	263.832	257.514
<u>b. Vooruitontvangen voorschotbedragen op specifieke doeluitkeringen</u>		
Zie specificatie onderaan deze tabel cf. artikel 52a, lid 1 (BBV)	20.009	55.047
Subtotaal b.	20.009	55.047
<u>c. Overige vooruitontvangen bedragen</u>		
Subsidies	252	2.013
Project Driebergen-Zeist	8.722	4.868
Overige vooruitontvangen bedragen	265	177
Subtotaal c.	9.240	7.058
<u>d. Rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen</u>		
NHW nationaal	996	832
Groene Hart	521	631
P4	170	96
Hart van de Heuvelrug samenwerking	20	9
Monumentenwacht Limburg	44	57
Limes samenwerking	237	122
Pact Ruigenhoek NHW	155	316
Subtotaal d.	2.143	2.064
Totaal (a + b + c + d)	295.224	321.683

Specificatie van onderdeel b) Vooruitontvangen voorschotbedragen op specifieke doeluitkeringen	Saldo 01-01-2021	Ontvangen bedragen	Bestedingen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2021
SPUK KTA MIRT (E33)	1.362	3.396	1.412-	3.346
SPUK Stim vv Maatr (E20)	3.789	-	-	3.789
SPUK Snelfiets routes (E10)	829	461	16-	1.274
SPUK Verkeersmaatregelen (E38)	121	-	121-	-
SPUK MAAS-pilots (E17)	226	-	37-	189
SPUK N-wegen (E12)	701	-	48-	653
SPUK bodemdaling Veenweide (L10)	10.350	7.650	12-	17.988
SPUK Ontzorgingsprogr. Maatsch. Vastg (C13)	667	1.277	137-	1.807
SPUK Flexibele inzet woningbouw (C41)	1.645	1.088	2.733-	-
SPUK MKB Deals (F11)	320		310-	10
Spec uitk Reg. MIT-regeling (F12) *)				
SPUK programma Natuur (L16B)	-	10.490	6.749-	3.741
SPUK Prov aankoop Veehouderij (L8)	-	5.908		5.908
SPUK Covid Cultuur Schade (C26)	-	145	145-	-
SPUK Tijdelijke Regeling Bodem (E58)	-	3.413		3.413
SPUK Fietsbrug A12 (E68)	-	17.027	11.777-	5.250
SPUK Decentraal Spoor (E74)	-	4.950	4.950-	-
SPUK Tijdelijke Verkeersinfra (E56)	-	6.827	-	6.827
SPUK Kansenmakersteam	-	300	-	300
SPUK NOVI-gebieden (C59)	-	207		207
Verzameluitkering BZK (C99)	-	14	-	14
SPUK Reg MIT-reg. (F14)	-	783	451-	331
Totaal specificatie	20.009	63.935	28.898-	55.047

*) Specifieke uitkering MIT-regeling (F12) € 388 is van de overlopende passiva specifieke uitkering naar de overlopen activa geplaatst.

Toelichting op de vooruitontvangen voorschotbedragen op specifieke doeluitkeringen

Van het Rijk hebben we diverse voorschotbedragen ontvangen van specifieke uitkeringen. We mogen deze middelen alleen inzetten voor de doeleinden die aan deze uitkering zijn verbonden. Als we deze middelen niet inzetten, dienen ze te worden terugbetaald aan het Rijk. Om die reden zijn deze ontvangen voorschotbedragen verantwoord als een schuld (overlopende passiva). De ontvangen middelen verwachten we vanaf 2022 in te gaan zetten voor de genoemde doeleinden.

4.3.5 Buiten de balans opgenomen bedragen

4.3.5.1 Staat van gewaarborgde gelden

Gewaarborgde geldleningen	Oorspronkelijk bedrag lening	% borgstelling	Restant lening(en) 31-12-2020	Restant lening(en) 31-12-2021	Waarvan gewaarborgd door Utrecht	Einde waarborging
a. Zorgsector						
Subtotaal a.	-		-	-	-	
b. Overige sectoren						
Nationaal Groenfonds	172.016	8,1%	35.304	25.904	2.098	2024
Provincie-ambtenaren (hypotheke)	-	100,0%	200	195	195	Aflopend
Gemeente Zeist	150	100,0%	150	150	150	2021
S.S.P.O.M.N. (RTV-Utrecht)	5.335	100,0%	2.992	2.801	2.801	2034
Garantiefonds Energie	4.009	100,0%	1.669	1.436	1.436	2031
Stichting Huisvesting SV Kampong	600	100,0%	483	443	443	2032
OD investments (ASR Vastgoed Vermogensbeheer)	750	100,0%	700	650	650	2034
HHRS De Stichtse Rijnlanden	300	100,0%	200	100	100	2021
Amstel, Gooi & Vecht	300	100,0%	217	217	217	2021
Gemeente Amersfoort	1.600	100,0%	1.600	1.600	1.600	2026
VVE Hoofdcentrum Leusden	3.400	50,0%	3.400	3.400	1.700	2048
SETU	16.000	100,0%	5.976	6.274	6.274	2038
DVvE B.V.	1.862	100,0%	1.862	1.862	1.862	2023
Waterschap Rivierenland	50	100,0%	50			2021
Waterschap Rivierenland	27	100,0%	-			2021
Subtotaal b.	206.399		54.804	45.033	19.527	
Totaal (a + b)	206.399		54.804	45.033	19.527	

Toelichting

Op basis van de wet FIDO worden er geen nieuwe waarborgen meer gegeven bij hypotheke van ambtenaren. Bestaande waarborgen blijven gelden. Een einddatum van de waarborg voor hypotheke provincie ambtenaren is niet bekend omdat het merendeels aflossingsvrije hypotheke betreft.

Ten opzichte van het overzicht in de jaarrekening 2020 constateren we de volgende verschillen:

- De garantstelling aan de Gemeente Zeist in verband met het woningbouwproject Hofje van Zeist zal worden verlengd naar medio 2022.
- Uit controle is gebleken dat van de garantstelling ten behoeve van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden per 31 december 2020 niet € 100.000, maar nog € 200.000 resteerde. Dit is derhalve onjuist vermeld in de jaarrekening 2020. In bovenstaand overzicht is dit gecorrigeerd. In december 2021 heeft het hoogheemraadschap opnieuw een beroep gedaan op de garantstelling. Hierover zal eerst in 2022 een beschikking kunnen worden afgegeven. Om deze reden is het einde van de waarborging gewijzigd naar 2022.
- Aan waterschap Amstel, Gooi en Vecht is uitstel verleend tot 1 juli 2022 om een beroep te doen op deze garantstelling. Om deze reden is de einddatum van de waarborging gewijzigd in 2022.
- In 2021 is aan waterschap Rivierenland een aanvullende garantstelling verstrekt voor een bedrag van € 27.000. Hierop kan door het waterschap een beroep worden gedaan bij overschrijding van het beschikbare budget voor de uitvoering van het Regionaal Partnerschap voor water en bodem. Aangezien het waterschap in 2021 een beroep heeft gedaan op het volledige bedrag vervalt deze garantstelling per 31 december 2021.

4.3.5.2 Garantstellingen

Er zijn in 2021 geen garantstellingen verleend

4.3.5.3 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Eén van de onderdelen van de buiten de balans opgenomen bedragen betreft de 'niet uit de balans blijvende verplichtingen'. Conform de provinciale Financiële verordening (artikel 14) worden hierin de contracten opgenomen waarbij de resterende contractwaarde per contract op balansdatum groter is dan € 1 mln. Daarnaast zijn in dit overzicht ook personele verplichtingen opgenomen, waarvan de resterende verplichting per afzonderlijke soort van verplichting op de balansdatum groter is dan 1% van de loonsom van het betreffende boekjaar.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen	Resterend bedrag (x € 1)	Toelichting
OV concessie 2	133.844.400	Inschatting is gebaseerd op de gemiddelde besteding in de sisa verantwoording per jaar
OV concessie 1	132.636.000	Inschatting is gebaseerd op de gemiddelde besteding in de sisa verantwoording per jaar
OV Regio taxi	43.115.402	verplichting op basis van de raamovereenkomst van € 4,75 per rit, tot en met 2023 op basis van een jaarlast van 2,2 mln.
Argrarisch natuurbeheer	14.595.242	subsidie
No Regret	13.161.000	subsidie
Staatsbosbeheer	12.566.466	subsidie
Bisc	6.658.188	subsidie
RUD	6.127.523	Raamovereenkomst met RUD-Utrecht tm 2022
Alstom (CAF) urenfactuur OV	5.400.000	Instandhouding railvoertuigen loopt 2019-2023
Vattenfal	5.200.000	Elektriciteit Collectieve Energie-Inkoop tot en met 2024
Dura Vermeer	5.100.000	Realisatie Nieuwegein City
Kunst centraal	4.762.383	subsidie
Utrecht	4.658.960	subsidie
RVO (incl. Natuur 2019)	4.164.000	subsidie
Utrechts Landschap natuurbeheer	3.859.518	subsidie
Landschap Erfgoed Utrecht	3.632.781	subsidie
Vialis	3.457.188	Beheer en onderhoud VRI's tot en met 2023
Opgebouwde verlof medewerkers	3.201.463	Verlof medewerkers
Amersfoort Hoefkwartier	2.701.000	subsidie
De Vries Werkendam	2.700.000	Vervangen damwanden Merwedekanaal 2021-2023
Woerden snelfietsroute	2.456.740	subsidie
Epsilon	2.410.000	levering/beheer Dynamisch Reizigers Informatie Systeem Haltefunctie (DRIS)
CSU trams / haltes / ov	2.369.384	Schoonmaak trams, haltes en werkplaats openbaar vervoer tot en met 2023
Drentea	2.353.555	Circulair onderhoud kantoormeubilair
Utrecht Nieuwegein IJsselstein snelfietsroute	2.173.600	subsidie
Strukton	2.100.000	Procesmatig onderhoud railinfra en diensten
Monumentenwacht	2.008.929	subsidie
Rova verplaatsing	1.900.000	subsidie

Aanpak energie neutrale woning	1.862.154	subsidie
ROM Utrecht	1.807.294	subsidie
Versluys	1.400.000	N229 Uitv. SFR-Fietsstr.-bushalte bouwt
St Bodembeheer Nederland	1.300.000	regierol bodemsanering Ossenwaard Cothen
Fauna beheerseenheid	1.217.577	subsidie
Veenendaal	1.203.125	subsidie
Afvalzorg Deponie	1.200.000	Afvoer stortafval & verontreinigde grond
Nationaal park Utrechtse Heuvelrug	1.200.000	subsidie
Natuurmonumenten	1.168.583	subsidie
Martens en Van Oord	1.100.000	Natuurontwikkeling Lunenburgerwaard, Fase 1
Natuur Federatie Utrecht	1.001.706	subsidie
Stimuleringsregeling knooppunten	1.000.000	subsidie
Totaal niet uit de balans blijvende verplichtingen	444.774.161	

II - Het overzicht van baten en lasten en de toelichting

4.4 Overzicht van baten en lasten

	Lasten			Baten			Saldo		Verschil
	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	
1. Ruimtelijke ontwikkeling	20.457	22.071	20.324	-709	-5.845	-6.143	16.226	14.181	2.045
2. Landelijk gebied	64.095	52.235	50.431	-1.471	-7.103	-8.401	45.132	42.030	3.102
3. Bodem, water, milieu	26.095	36.523	26.316	-1.488	-4.780	-2.563	31.743	23.753	7.990
4. Energietransitie	8.880	8.491	7.367	-	-	-137	8.491	7.230	1.261
5. Bereikbaarheid I - Algemeen	80.994	74.225	66.684	-1.654	-1.765	-5.404	72.460	61.280	11.180
6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer	157.568	190.730	180.299	-22.871	-70.878	-73.447	119.852	106.852	13.000
7. Cultuur en erfgoed	22.575	24.052	22.962	-	-300	-680	23.752	22.282	1.470
8. Economie	14.695	21.506	18.527	-4.729	-3.726	-2.298	17.780	16.228	1.552
9. Bestuur	15.182	16.048	14.120	-322	-365	-765	15.683	13.355	2.328
Totaal programma's	410.541	445.881	407.030	-33.244	-94.762	-99.838	351.119	307.192	43.927
Overhead	54.434	57.591	57.218	-3.424	-2.478	-3.023	55.113	54.195	918
Totaal programma's incl. overhead	464.975	503.472	464.248	-36.668	-97.240	-102.861	406.232	361.387	44.845
Stelposten	2.754	-	-	-	-	-	-	-	-
Onvoorzien	1.750	1.614	-	-	-	-	1.614	-	1.614
Algemene middelen	215	-585	-632	-368.151	-376.846	-378.228	-377.431	-378.860	1.429
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saldo van baten en lasten	469.694	504.501	463.616	-404.819	-474.086	-481.090	30.415	-17.474	47.889
Reserve mutaties	96.261	175.869	168.425	-161.135	-223.964	-210.742	-48.096	-42.316	-5.780
Gerealiseerd resultaat	565.954	680.369	632.041	-565.954	-698.050	-691.831	-17.681	-59.790	42.109

4.5 Grondslagen van resultaatbepaling

Algemene uitkering

De uitkering uit het provinciefonds is conform de decembercirculaire 2021.

Dividend

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baat genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Resultaatsneming grondexploitatie (Hart van de Heuvelrug - Vliegbasis Soesterberg)

Door Provinciale Staten is vastgesteld dat alle “rode projecten” als één grondexploitatie kunnen worden gezien. Om te bepalen of sprake is van een lagere marktwaarde wordt de eindwaarde van de “rode projecten” in totaliteit beschouwd.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode (POC): voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst genomen.

Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

4. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
5. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
6. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Voor de POC wordt de door de commissie BBV voorgeschreven berekeningswijze gehanteerd.

Afschrijving

De gehanteerde afschrijvingstermijnen en toegepaste systematiek van activeren zijn nader toegelicht in onderdeel [4.2 Grondslagen van de financiële verslaggevingsregels](#) bij de onderdelen immateriële vaste activa en materiële vaste activa.

Opcenten Motorrijtuigenbelasting (MRB)

Er is sprake van een inherente onzekerheid met betrekking tot de baten vanuit de provinciale opcenten op de MRB. De motorrijtuigenbelasting wordt door de belastingdienst bij de burgers van de provincie Utrecht geïnd. De provincie Utrecht beschikt niet over het inzicht in de administratie van de belastingdienst en ontvangt geen zekerheid in de vorm van een accountantsverklaring van een onafhankelijke accountant bij de periodieke verantwoordingsinformatie van de belastingdienst.

Grondslag voor resultaatbepaling en waardering

De baten en lasten worden tenzij anders vermeld, toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Voor de lastneming van de verstrekte subsidies in de provinciale jaarstukken geldt dat deze lasten worden verantwoord in het jaar waarin de subsidieontvanger start met de uitvoering van de activiteiten op basis van de startdatum van de projectperiode in de subsidieverleningsbeschikking, tenzij:

- a. De verstrekte subsidie een boekjaar/exploitatiesubsidie betreft: uit de subsidiebeschikking blijkt onomstotelijk dat de activiteiten waarvoor de subsidie wordt verleend in één of meerdere volgende jaren zal plaatsvinden, derhalve wordt de last genomen in de betreffende jaren waarin bijgedragen wordt aan een exploitatietekort
- b. De verstrekte subsidie een projectsubsidie betreft, het individuele subsidiebedrag het vastgestelde grensbedrag van € 1,4 miljoen (2021) overschrijdt en die boekjaar overschrijdend is. In dit geval worden de lasten genomen conform de gerealiseerde uitgaven van de subsidieontvanger.

Met betrekking tot eventueel terug te vorderen subsidiebedragen geldt dat indien per balansdatum een betrouwbare schatting is te maken van dit bedrag het gecorrigeerd wordt op de lastneming en als vordering op de balans wordt verantwoord. Indien geen betrouwbare inschatting gemaakt kan worden, dan wordt de vordering uit voorzichtigheid nog niet verantwoord. Als gevolg van deze verantwoordingssystematiek bestaat er op balansdatum derhalve een onzekerheid ten aanzien van de exacte hoogte van de (nog te betalen) subsidies.

4.6 Verschillenanalyse

In dit hoofdstuk worden de verschillen geanalyseerd tussen de bijgestelde begroting en de jaarcijfers (artikel 28, lid a BBV). Verschillen groter dan € 100.000 per post worden afzonderlijk toegelicht. De verschillenanalyse is weergegeven per programma. In elk programma wordt per beleidsdoel weergegeven welk saldo is begroot, welk saldo is gerealiseerd en wat het verschil daartussen is. Daarbij is een splitsing aangebracht naar lasten en baten.

Leeswijzer

In de kolom "Verschil" betekent een positief bedrag een "overschot" en een negatief bedrag een "tekort" ten opzichte van de bijgestelde begroting.

Classificatie verschil

De verschillen zijn ingedeeld naar 4 categorieën:

1. Subsidies: verschillen direct verband houden met subsidies. Door grote werkdruk bij het subsidie loket zijn achterstanden ontstaan in de verwerking van beschikkingen. Ook zijn diverse aanvragen voor subsidies pas in 2022 door ons ontvangen. Conform de geldende financiële regelgeving mogen deze lasten niet worden verantwoord in het boekjaar 2021 maar pas nadat de beschikking is afgegeven. In een enkel geval geldt dat de subsidie wel volledig in 2021 is beschikt en als last is verantwoord terwijl in de begroting rekening was gehouden met een fasering over meerdere jaren.
2. Vertraging: verschillen die verklaard kunnen worden vanuit opgetreden vertragingen zowel in onze eigen organisatie als bij partners of derden. Ook uitstel van nieuwe wetgeving vanuit het Rijk valt hieronder. Diverse al lopende programma's en projecten zijn vertraagd en enkele nieuwe programma's en projecten zijn later opgestart dan voorzien. Dit werd mede veroorzaakt door de van rijkswege afgekondigde maatregelen om het coronavirus te bestrijden en alle beperkingen die daaruit voortvloeiden. Daarnaast zijn we voor de realisatie van beleidsdoelstellingen veelal afhankelijk van samenwerkingspartners, ondernemers en inwoners.
3. Onderhoud: verschillen die direct verband houden met het uitvoeren van onderhoud aan kapitaalgoederen, zoals wegen en het openbaar vervoer. Diverse geplande werkzaamheden zijn (nog) niet uitgevoerd als gevolg van de PFAS/PFOS-problematiek.
4. Overig: verschillen die niet in een van bovenstaande categorieën thuishoren.

4.6.1 Programma 1. Ruimtelijke ontwikkeling

1. Ruimtelijke ontwikkeling	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Ruimte maatschappelijke ontwikkelingen	7.475	7.298	177
Gebiedsontwikkeling en ruimtegebruik	3.407	3.073	334
Passende woonruimte bij woningbehoefte	11.189	9.954	1.236
Totaal Lasten	22.071	20.324	1.747
Ruimte maatschappelijke ontwikkelingen	0	-132	132
Gebiedsontwikkeling en ruimtegebruik	-2.340	-2.467	127
Passende woonruimte bij woningbehoefte	-3.505	-3.543	38
Totaal Baten	-5.845	-6.143	298
Saldo van lasten en baten	16.226	14.181	2.045

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
1.1 De ruimte voor maatschappelijke ontwikkelingen is in goede balans met de Utrechtse kwaliteiten		
Stelpost 2% vertragsingsfactor op de begrote materiële uitgaven van het programma niet ingevuld in de loop van het jaar	-237	4. Overig
In de begroting van het project invoeren omgevingswet was rekening gehouden met hogere inhuurkosten, maar door meer inzet van eigen personeel is er een voordeel ontstaan. Ook zijn een aantal geraamde werkzaamheden, zoals experimenteren, workshops, trainingen en de communicatie, deels doorgeschoven naar 2022.	231	2. Vertraging
De werkzaamheden voor de 1e fase van Groen Groeit Mee zijn afgerond. De voorbereidingen voor de 2e fase duurde langer dan verwacht. Er is deels een start gemaakt met de acties uit de 2e fase voor Groen Groeit Mee. De meeste acties starten pas echt in 2022.	142	2. Vertraging
Overige verschillen < 100.000 euro	41	4. Overig
Totaal	177	
1.2 De gebiedsontwikkeling is integraal en gericht op efficiëntie en kwalitatief hoogwaardig ruimtegebruik		
Er is sprake van een onderbesteding bij het Netwerk Omgevingsgericht Werken (NOW) op het materiële budget. Daar liggen een aantal zaken aan ten grondslag. Het NOW is in 2021 gestart en kende een opstartfase, waarin ook nieuwe projecten en adviezen werden opgestart. In die opstartfase zijn vooral voorbereidende werkzaamheden getroffen, hetgeen leidde tot een achterstand in bestedingen. Daarnaast werkt het NOW veel samen met externe partijen en daarmee ook besluitvorming buiten, dat maakt uitgaven lastig te plannen. Ook kennen veel werkzaamheden een doorlooptijd in het volgende boekjaar. Tenslotte is er sprake geweest van uitval van een aantal medewerkers, waardoor het bestedingstempo niet in de pas bleef lopen bij de eerdere verwachtingen.	396	2. Vertraging
• Overige verschillen < 100.000 euro	-62	4. Overig
Totaal	334	

1.3 Er is passende woonruimte die aansluit bij de woningbehoefte in de provincie Utrecht		
De onderschrijding bij het programma Versnellen Woningbouw wordt voornamelijk veroorzaakt door het niet doorgaan van een subsidiebedrag van € 1 miljoen. Het betrof de intentie tot cofinanciering bij de Woningbouw Impuls (WBI) aanvraag van Houten bij ministerie van BZK. Uiteindelijk heeft de gemeente Houten deze WBI aanvraag niet ingediend bij BZK en wij hebben dus ook niet gefinancierd. Door de onderbesteding wordt er € 1mln. minder onttrokken uit de reserve. Bij deze jaarrekening is een voorstel opgenomen dit bedrag uit de reserve vrij te laten vallen ten gunste van de algemene middelen.	1.036	1. Subsidies
De realisatie van het uitvoeringsprogramma van de Regiodeal Vitale Wijken heeft in 2021 vertraging opgelopen. De voortgang van projecten is in hoge mate afhankelijk van participatieprocessen in de wijken met bewoners, professionals en andere belanghebbenden. Vanwege de beperkende coronamaatregelen moesten fysieke bijeenkomsten en activiteiten worden beperkt en soms uitgesteld. Dit heeft ook impact gehad op de uitvoering van het kennis-en monitoringsprogramma omdat doelen en ambities veelal nog in beweging waren en daarmee de keuze van te monitoren indicatoren en dataverzameling moest worden uitgesteld. Inmiddels is gebleken dat het participatieve deel van het monitoringsprogramma verder moet worden versterkt en meer maatwerk moet worden geleverd om voldoende gegevens op wijkniveau te kunnen genereren. Dit participatieve deel wordt nader uitgevoerd zodra de coronabeperkingen dit toelaten.	200	2. Vertraging
• Overige verschillen < 100.000 euro	0	4. Overig
Totaal	1.236	

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
1.1 De ruimte voor maatschappelijke ontwikkelingen is in goede balans met de Utrechtse kwaliteiten		
• Overige verschillen < 100.000 euro	132	4. Overig
Totaal	132	
1.2 De gebiedsontwikkeling is integraal en gericht op efficiëntie en kwalitatief hoogwaardig ruimtegebruik		
De POC-berekening over de projecten Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg komt licht hoger uit dan begroot. Deze meeropbrengst is opgenomen in een bestemmingsvoorstel voor storting in de reserve Hart van de Heuvelrug.	127	4. Overig
• Overige verschillen < 100.000 euro	0	4. Overig
Totaal	127	
1.3 Er is passende woonruimte die aansluit bij de woningbehoefte in de provincie Utrecht		
• Overige verschillen < 100.000 euro	38	4. Overig
Totaal	38	

4.6.2 Programma 2. Landelijk gebied

2. Landelijk gebied	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Vershil
Natuurnetwerk is robuust (ontwikkeld)	12.832	13.515	-683
De kwaliteit van natuur is goed/divers	30.786	29.144	1.642
Verbinding natuur, mensen, maatschappij	3.310	3.266	44
Duurzaamheid een substantieel onderdeel	4.843	4.200	643
De leefbaarheid van het landelijk gebied	464	307	157
Totaal Lasten	52.235	50.431	1.804
Natuurnetwerk is robuust (ontwikkeld)	-5.074	-5.743	669
De kwaliteit van natuur is goed/divers	-1.743	-2.037	294
Verbinding natuur, mensen, maatschappij	0	0	0
Duurzaamheid een substantieel onderdeel	-286	-622	336
De leefbaarheid van het landelijk gebied	0	0	0
Totaal Baten	-7.103	-8.401	1.298
Saldo van lasten en baten	45.132	42.030	3.102

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
2.1 Het Natuurnetwerk (NNN) is robuust (ontwikkeld)		
Bij het programma Agenda Vitaal Platteland is er sprake van vertraging bij de uitvoering van het project Elsterbuitenwaard, vertraging bij een grondaankoop in Groot Mijdrecht Noord en vertraging bij de financiële afwikkeling van het project Oostelijke Vechtplassen.	502	2. Vertraging
Voor het verpachten van gronden hebben meer taxatiewerkzaamheden en grondonderzoeken plaatsgevonden.	-194	4. Overig
De 2% vertragsfactor waarbij de begroting in mindering is gebracht omdat de provincie minder financiering moest leveren.	-1.021	4. Overig
Overige verschillen < 100.000 euro	30	4. Overig
Totaal	-683	
2.2 De kwaliteit van de natuur is goed /divers en veerkrachtig		
De Europese cofinanciering bij agrarisch natuurbeheer is hoger geweest dan verwacht wat heeft geleid tot lagere lasten.	814	4. Overig
Er is een vertraging ontstaan bij de sanering Ketelweg N2000-gebied Binnenveld omdat er schaarste is aan bepaalde materialen. Hierdoor kon de damwand niet volgens bestek worden opgeleverd.	792	2. Vertraging
Niet alle subsidieaanvragen gerelateerd aan de invasieve exoten zijn op tijd beschikt. In november is er een aanvraag gedaan voor onderzoek naar methodieken van kreeftenbeheersing. Pas in het komende jaar worden de subsidies beschikt en als last verantwoord.	459	1. Subsidies
De waarde van de hoeveelheid aanvragen gerelateerd aan de biodiversiteit is hoger uitgevallen.	-543	1. Subsidies
Voor de verlening van vergunningen is minder personeel ingehuurd.	88	4. Overig

• Overige verschillen < 100.000 euro	32	4. Overig
Totaal	<u>1.642</u>	
2.3 De verbinding tussen natuur mensen en maatschappij is sterk		
• Overige verschillen < 100.000 euro	44	4. Overig
Totaal	<u>44</u>	
2.4 Duurzaamheid is een substantieel onderdeel van de landbouw		
• Er is een openingsbesluit geweest met een plafond van 300k, in 2022 worden deze aanvragen beschikt.	300	1. Subsidies
• Door lager vastgestelde subsidies zijn de lasten lager uitgevallen.	125	2. Subsidies
• De rekening van RVO voor de uitvoering van het POP3 is lager uitgevallen. Reden hiervoor is dat niet alle openstellingen gegaan zijn volgens planning. Hierdoor was minder inzet nodig vanuit RVO.	125	4. Overig
• De trajecten van de plattelandscoaches bedoeld voor agrariërs hebben gemiddeld minder lang geduurd. Daarnaast waren er in totaal minder trajecten dan verwacht.	90	4. Overig
• Overige verschillen < 100.000 euro	3	4. Overig
Totaal	<u>643</u>	
2.5 De leefbaarheid van het landelijk gebied is door lokale initiatieven versterkt		
• Het gaat hier om de subsidieregeling voor leefbaarheid kleine kernen. De waarde van de hoeveelheid aanvragen is lager dan verwacht.	157	1. Subsidies
Totaal	<u>157</u>	

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
2.1 Het Natuurnetwerk (NNN) is robuust (ontwikkeld)		
• De opbrengsten uit verkoop van panden is hoger dan begroot.	467	4. Overig
• Voor het vastleggen van een opstalrecht zijn er meer middelen ontvangen. Daarnaast zijn er percelen uitgegeven omdat projecten niet door zijn gegaan. Daarmee is een hogere verkoopopbrengst gerealiseerd dan begroot..	202	4. Overig
Totaal	<u>669</u>	
2.2 De kwaliteit van de natuur is goed /divers en veerkrachtig		
• Dit hangt samen met de subsidie voor het baggeren van de Zouweboezem. De baten ter dekking van deze lasten zijn gerelateerd aan de specifieke uitkering Programma Natuur en worden conform regelgeving geboekt op het moment dat de taken worden uitgevoerd.	-841	1. Subsidies
• Dit hangt samen met de lagere lasten vanwege de subsidieaanvraag met betrekking tot kreeftenbeheersing. De dekking hiervan is namelijk gerelateerd aan de specifieke uitkering Programma Natuur. Op het moment dat de lasten niet worden gerealiseerd, worden ook de baten niet gerealiseerd.	-459	1. Subsidies
• Dit betreft een bijdrage van het waterschap voor agrarisch natuurbeheer. Deze fluctueert jaarlijks,	541	4. Overig
• Door ontvangen compensabele BTW zijn de baten hoger uitgevallen.	85	4. Overig
• Extra leges voor vergunningverlening natuur en landschap.	69	4. Overig
• Overige verschillen < 100.000 euro	58	4. Overig

Totaal	<u>294</u>	
2.3 De verbinding tussen natuur mensen en maatschappij is sterk		
Totaal	<u>0</u>	
2.4 Duurzaamheid is een substantieel onderdeel van de landbouw		
De hogere baten hangen samen met de technische bijstand POP3 voor de jaren 2018 t/m 2020. Deze wordt verstrekt vanuit het Regiebureau. Deze afrekening uit het verleden was niet begroot.	270	4. Overig
Overige verschillen < 100.000 euro	66	4. Overig
Totaal	<u>336</u>	
2.5 De leefbaarheid van het landelijk gebied is door lokale initiatieven versterkt		
Overige verschillen < 100.000 euro	<u>0</u>	
Totaal		

4.6.3 Programma 3. Bodem, water en milieu

3. Bodem, water, milieu	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
De waterveiligheid en klimaatadaptatie	2.380	2.228	152
Zoetwatervoorziening van goede kwaliteit	1.339	1.343	-4
Bodem- en grondwatersysteem is schoon	9.155	5.412	3.743
De leefomgeving is gezond en veilig	17.606	16.069	1.537
De bodemdaling en broeikasgasuitstoot	6.043	1.264	4.779
Totaal Lasten	36.523	26.316	10.207
De waterveiligheid en klimaatadaptatie	-150	-165	15
Zoetwatervoorziening van goede kwaliteit	-104	0	-104
Bodem- en grondwatersysteem is schoon	-1.394	-1.852	458
De leefomgeving is gezond en veilig	-132	-238	106
De bodemdaling en broeikasgasuitstoot	-3.000	-308	-2.692
Totaal Baten	-4.780	-2.563	-2.217
Saldo van lasten en baten	31.743	23.753	7.990

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
3.1 De waterveiligheid en klimaatadaptatie is gewaarborgd		
In het najaar van 2021 zijn er subsidieaanvragen ontvangen met betrekking tot de regeling Klimaatbestendige, Groene en Gezonde Steden en Dorpen. Deze worden in 2022 beschikt waarmee de lasten in 2022 landen.	145	1. Subsidies
Overige verschillen < 100.000 euro	7	4. Overig
Totaal	152	
3.2 De zoetwatervoorziening en het oppervlaktewater zijn van goede kwaliteit.		
Overige verschillen < 100.000 euro	-4	4. Overig
Totaal	-4	
3.3 Het bodem- en grondwatersysteem is schoon en robuust		
In 2021 is er voor ruim 3.000.000 euro aan Europese aanbestedingen gedaan voor bodemonderzoeken en saneringsprojecten. De lasten die hieruit voortvloeien zullen voor een deel in 2022 gerealiseerd worden. De niet bestede middelen worden gestort in de egalisatiereserve Bodemsanering.	2.273	4. Overig
Het geraamd bedrag voor de Nedereindse plas is niet besteed. De uitvoering loopt via Recreatie die niet over een bestemmingsreserve beschikt. De niet bestede middelen worden gestort in de egalisatiereserve Bodemsanering.	1.567	4. Overig
De opbrengsten naar aanleiding onttrokken grondwater zijn hoger uitgevallen door een naheffing. In 2020 is er namelijk meer onttrokken dan begroot. Dit betekent dat de lasten hoger zijn uitgevallen omdat de middelen in de voorziening Grondwaterheffing worden gestort.	-128	4. Overig
Overige verschillen < 100.000 euro	31	4. Overig

Totaal	3.743	
3.4 De leefomgeving is gezond en veilig		
Met de invoering van de omgevingswet gaan de bodemtaken qua bevoegd gezag over naar de gemeenten. Om dit zorgvuldig te laten verlopen wordt de opdracht geleidelijk afgebouwd en lopen de kosten voor bodemtaken nog enkele jaren door. Hiervoor waren middelen gereserveerd in de Kadernota. Met het uitstel van de inwerkingtreding van de wet zijn de kosten nog niet gemaakt.	562	2. Vertraging
De implementatie van het fonds voor leningen aan asbestdakeigenaren is vertraagd door juridische complicaties in de samenwerking met het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting en zal in 2022 plaatsvinden.	522	2. Vertraging
Er is een voordeel ontstaan doordat de ODRU en Provinciaal Uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid (PUEV) minder kosten hebben gemaakt.	121	4. Overig
De trajecten van de plattelandscoaches bedoeld voor agrariërs hebben gemiddeld minder lang geduurd. Daarnaast waren er in totaal minder trajecten dan verwacht.	112	4. Overig
Het ontwikkelen en starten van activiteiten in het eerste uitvoeringsjaar van het Beleidskader Sport en Bewegen kostte meer doorlooptijd dan verwacht.	77	2. Vertraging
Vanuit de uitvoeringsagenda gezonde lucht zijn er een aantal projecten vertraagd vanwege onderbezetting. Daarnaast heeft het coronavirus de organisatie van netwerkbijeenkomsten op locatie onmogelijk gemaakt.	76	2. Vertraging
Overige verschillen < 100.000 euro	67	4. Overig
Totaal	1.537	
3.5 De bodemdaling en de broeikasgasuitstoot in het veenweidegebied is verminderd		
Binnen het programma Bodemdaling zijn grondaankopen gerealiseerd. De gronden worden op de balans geactiveerd en leiden niet tot lasten binnen dit beleidsdoel wat een onderbesteding verklaart.	3.074	4. Overig
In het najaar zijn er subsidieaanvragen ontvangen in het kader van Boeren op Hoog Water. Vanwege een discussie in IPO-verband zijn de aanvragen ingetrokken om voorjaar 2022 opnieuw ingediend te worden.	1.050	1. Subsidies
Een subsidieaanvraag voor het Veenweide Infiltratie Systeem (VIS) is aan het eind van het jaar door de aanvrager ingetrokken vanwege een omissie in de aanvraag. De aanvraag zal voorjaar 2022 opnieuw worden ingediend en de beschikking zal in 2022 worden afgegeven.	500	1. Subsidies
In het najaar van 2021 zijn er middelen gereserveerd voor een subsidie t.b.v. de regiodeal Groene Hart (Nuffield). Uiteindelijk zijn er geen aanvragen ontvangen vanuit de agrarische hoek, waarschijnlijk mede t.g.v. de beperkte reismogelijkheden door het coronavirus (onderdelen van de Nuffieldbeurs was o.a. een internationale uitwisseling).	80	1. Subsidies
Vanuit innovatie is er een inkooptraject gepland die doorgeschoven is naar 2022. Dit is vertraagd doordat de afronding van de Regionale Veenweidenstrategie (RVS) meer personele inzet vroeg dan verwacht, we hebben daarom moeten prioriteren.	75	2. Vertraging
Er is rekening gehouden met een opdracht voor het uitwerken van een bodemkaart. Dit is vertraagd doordat de afronding van de Regionale Veenweidenstrategie (RVS) meer personele inzet vroeg dan verwacht, we hebben daarom moeten prioriteren.	50	2. Vertraging

• Overige verschillen < 100.000 euro	-60	4. Overig
Totaal	<u>4779</u>	

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
3.1 De waterveiligheid en klimaatadaptatie is gewaarborgd		
• Overige verschillen < 100.000 euro	15	4. Overig
Totaal	<u>15</u>	
3.2 De zoetwatervoorziening en het oppervlaktewater zijn van goede kwaliteit		
• Een vordering vanuit het waterschap Vallei en Veluwe i.v.m. een lagere subsidievaststelling voor het project bekenherstel Gelderse Vallei.	-104	4. Overig
Totaal	<u>-104</u>	
3.3 Het bodem- en grondwatersysteem is schoon en robuust		
• In het najaar is er een specifieke uitkering vanuit het Rijk toegekend aan het programma bodemsanering. Het betreft een bijdrage als cofinanciering van onze subsidie aan de gemeente Ronde Venen.	-225	4. Overig
• De opbrengsten naar aanleiding onttrokken grondwater zijn hoger uitgevallen door een naheffing. In 2020 is er namelijk meer onttrokken dan begroot.	-231	4. Overig
• Overige verschillen < 100.000 euro	2	4. Overig
Totaal	<u>458</u>	
3.4 De leefomgeving is gezond en veilig		
• De baten verkregen via leges en dwangsommen zijn hoger uitgevallen dan verwacht.	89	4. Overig
• Overige verschillen < 100.000 euro	17	4. Overig
Totaal	<u>106</u>	
3.5 De bodemdaling en de broeikasgasuitstoot in het veenweidegebied is verminderd.		
• Binnen het programma Bodemdaling zijn grondaankopen gerealiseerd. De gronden worden op de balans geactiveerd dus is hiervoor niet de specifieke uitkering Impulsgelden Veenweiden ingezet.	-2.988	4. Overig
• Vanuit het Rijk is een bijdrage ontvangen t.b.v. de regiodeal Groene Hart.	296	4. Overig
Totaal	<u>-2.692</u>	

4.6.4 Programma 4. Energietransitie

4. Energietransitie	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Vershil
Minder energiegebruik provincie Utrecht	3.465	2.916	549
Duurzame energie in provincie Utrecht	3.945	4.006	-61
Energietransitie is haal- en betaalbaar	992	351	641
Geloofwaardige partner energietransitie	89	94	-5
Totaal Lasten	8.491	7.367	1.124
Minder energiegebruik provincie Utrecht	0	-137	137
Duurzame energie in provincie Utrecht	0	0	0
Totaal Baten	0	-137	137
Saldo van lasten en baten	8.491	7.230	1.261

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
4.1 Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in de provincie Utrecht gebruiken minder energie		
In 2021 zijn subsidieaanvragen ontvangen die in 2022 tot een beschikking leiden. Daarmee vallen de lasten in 2022.	549	1. Subsidies
Totaal	<u>549</u>	
4.2 De opwekking en beschikbaarheid van duur		
Overige verschillen < 100.000 euro	-61	4. Overig
Totaal	<u>-61</u>	
4.3 De opwekking en beschikbaarheid van duurzame energie in de provincie Utrecht is sterk toegenomen.		
De USET-regeling is relatief nieuw voor innovatieprojecten. Het heeft tijd gekost om dit bekend te maken in het netwerk. Daarnaast hebben partijen meer tijd nodig gehad om goede pilot-projecten te ontwikkelen waardoor dit niet tot een subsidiebeschikking in 2021 heeft geleid. Ook zijn er in 2021 subsidieaanvragen ontvangen die in 2022 tot een beschikking leiden.	641	1. Subsidies
Totaal	<u>641</u>	
4.4 De energietransitie is haalbaar, betaalbaar en innovatief		
Overige verschillen < 100.000 euro	-5	4. Overig
Totaal	<u>-5</u>	

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
4.1 Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in de provincie Utrecht gebruiken minder energie		

Dit betreft een baat vanuit het Rijk in de vorm van een specifieke uitkering in het kader van het ontzorgingsprogramma maatschappelijk Vastgoed.	137	4. Overig
Totaal	<u>137</u>	
4.2 De opwekking en beschikbaarheid van duur		
Totaal	<u>0</u>	

4.6.5 Programma 5. Bereikbaarheid I- Algemeen

5. Bereikbaarheid I - Algemeen	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Het provinciale netwerk is sterk	34.437	35.444	-1.007
Hoge kwaliteit, diversiteit knooppunten	-1.212	-1.946	734
Locaties per fiets veilig, comfortabel	21.856	14.730	7.126
Aantal verkeersdoden en gewonden is laag	4.034	3.635	399
Kwaliteitsnet goederenvervoer op orde	1.291	1.331	-40
Effecten mobiliteit op leefomgeving	1.675	1.466	209
Vraag - aanbod mobiliteit goed afgestemd	2.955	2.965	-10
Verkenningen en regionale programma's	9.189	9.058	131
Totaal Lasten	74.225	66.684	7.541
Het provinciale netwerk is sterk	-1.453	-4.851	3.398
Hoge kwaliteit, diversiteit knooppunten	0	0	0
Locaties per fiets veilig, comfortabel	-253	-376	123
Aantal verkeersdoden en gewonden is laag	0	0	0
Kwaliteitsnet goederenvervoer op orde	-59	-105	46
Effecten mobiliteit op leefomgeving	0	-2	2
Vraag - aanbod mobiliteit goed afgestemd	0	-167	167
Verkenningen en regionale programma's	0	96	-96
Totaal Baten	-1.765	-5.404	3.639
Saldo van lasten en baten	72.460	61.280	11.180

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
5.1 Het provinciale netwerk is sterk		
• Door de overname van het Merwedekanaal zijn er hogere kapitaalslasten gerealiseerd	-630	4. Overig
• Overige verschillen < 100.000 euro	-377	4. Overig
Totaal	<u>-1.007</u>	
5.2 Knooppunten hebben een hoge kwaliteit en bieden een grote diversiteit van reisvoorzieningen		
• Minder subsidie kunnen beschikken omdat er vanuit de gemeenten minder aanvragen zijn ingediend. Vanwege COVID had dit voor veel gemeenten geen prioriteit en vanuit de provincie is er door capaciteitsgebrek niet gelukt om hierop bij te sturen	541	1. Subsidies
• Capaciteitsgebrek is ook de oorzaak dat er overall een onderbesteding op knooppunten is en dat een aantal doelen verschoven is naar 2022.	193	4. Overig
Totaal	<u>734</u>	
5.3 Alle belangrijke werklocaties, middelbare scholen en knooppunten zijn veilig, comfortabel en snel bereikbaar per fiets, waarbij de rol van fiets in model shift toeneemt		

Bij de subsidieregeling voor Fiets kunnen aanvragen tot en met september worden ingediend. Hierdoor wordt pas laat in de P&C cyclus bekend wat de daadwerkelijke uitgaven voor 2021 worden. Veel subsidies hebben een lastnemingssystematiek waarbij de werkzaamheden starten in 2022 of bij grote beschikkingen (> 1,4 mln.) een deel van de uitgaven conform de uitvoering drukken in 2022 en verder. Deze worden daarom nu meegenomen in een bestemmingsvoorstel.	5.863	1. Subsidies
Door Covid-19 en de aangescherpte regels aan het eind van het jaar is het niet gelukt om alle activiteiten uit te voeren en bij stimuleringsacties de doelgroepen te benaderen.	999	4. Overig
Onderbesteding bij projecten uit het vorige Uitvoeringsprogramma door lagere vaststelling van diverse subsidies. En een vrijval van de reservering (€ 0,5 mln.) voor het project ongelijkvloerse spoor kruising N418.	981	4. Overig
Het daadwerkelijke bestedingsritme van de uitvoering doorfietsroutes (voorheen snelfietsroutes) was nog lang onduidelijk. Hierdoor zijn de voorbereidende werkzaamheden voor de doorfietsroutes die in mandaat door de gemeenten worden uitgevoerd, niet juist in de begroting opgenomen.	-717	4. Overig
Totaal	<u>7.126</u>	
5.4 Het aantal verkeersdoden en ernstig gewonden is laag		
De uitgaven van subsidies is lager omdat deze subsidie gaan drukken op 2022. Bij het opstellen van de zomernota was de lastnemingssystematiek nog niet bekend.	300	1. Subsidies
Overige verschillen < 100.000 euro	99	4. Overig
Totaal	<u>399</u>	
5.5 Het kwaliteitsnet goederenvervoer is op orde en sluit goed aan op de behoeften van gebruikers		
Overige verschillen < 100.000 euro	-40	4. Overig
Totaal	<u>-40</u>	
5.6 Negatieve effecten van mobiliteit op de kwaliteit van de leefomgeving zijn laag		
Doelen van 2021 zijn bijna allemaal uitgevoerd echter een paar doelen zijn deels gerealiseerd waardoor de bestedingen lager zijn uitgevallen.	209	4. Overig
Totaal	<u>209</u>	
5.7 De vraag naar en het aanbod van mobiliteit is goed op elkaar afgestemd		
Hogere uitgaven van diverse activiteiten en de lasten van NDW/FCD/NWB zijn hoger uitgevallen in 2021.	-266	4. Overig
Als gevolg van vertraging bij de leverancier van de ombouw van VRI's naar iVRI's zijn bestedingen lager uitgevallen	363	2. Vertraging
Overige verschillen < 100.000 euro	-107	4. Overig
Totaal	<u>-10</u>	
5.8 Verkenningen naar en regionale programma's over een goede bereikbaarheid per fiets, openbaar vervoer en auto in een gezonde en verkeersveilige omgeving zijn uitgevoerd met daarbij monitoring van het mobiliteitsprogramma en indicatoren		
De hogere besteding betreft lasten van het programma KTA 1e Tranche waarvan het kasritme nog niet bekend was.	765	4. Overig
In verband met een scopewijziging is de aanvraag voor een subsidie door de gemeente Zeist uitgesteld.	500	1. Subsidies
De begrote uitgaven voor het programma KTA Versterken zijn niet besteed omdat de SOK van het programma nog niet is vastgesteld.	250	4. Overig
Lagere lasten a.g.v. lagere subsidie vaststellingen waarvan de lasten in voorgaande reeds jaren zijn genomen.	200	1. Subsidies
Overige verschillen < 100.000 euro	-54	4. Overig

Totaal	<u>131</u>	

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
5.1 Het provinciale netwerk is sterk		
Bij beheer en onderhoud van de verkeersregelininstallaties zijn afkoopsommen van de gemeente Woudenberg en Rijkswaterstaat ontvangen waar geen rekening mee was gehouden in de begroting.	672	3. Onderhoud
Door de overname van het Merwedekanaal is een incidentele bate ontvangen van Provincie Zuid-Holland. Het was in afgelopen jaren al duidelijk dat een bijdrage zou worden ontvangen, echter kon de omvang hiervan nog niet worden bepaald. In 2021 is hierover meer duidelijkheid ontstaan.	2.700	4. Overig
Overige verschillen < 100.000 euro	26	4. Overig
Totaal	<u>3.398</u>	
5.2 Knooppunten hebben een hoge kwaliteit en bieden een grote diversiteit van reisvoorzieningen		
Totaal	<u>0</u>	
5.3 Alle belangrijke werklocaties, middelbare scholen en knooppunten zijn veilig, comfortabel en snel bereikbaar per fiets, waarbij de rol van fiets in model shift toeneemt		
Omdat bij doorfietsroutes het bestedingsritme nog niet duidelijk was, was ook de daarbij behorende bijdrage van gemeenten nog niet goed in de begroting verwerkt.	123	4. Overig
Totaal	<u>123</u>	
5.4 Het aantal verkeersdoden en ernstig gewonden is laag		
Totaal	<u>0</u>	
5.5 Het kwaliteitsnet goederenvervoer is op orde en sluit goed aan op de behoeften van gebruikers		
Overige verschillen < 100.000 euro	46	4. Overig
Totaal	<u>46</u>	
5.6 Negatieve effecten van mobiliteit op de kwaliteit van de leefomgeving zijn laag		
Overige verschillen < 100.000 euro	2	4. Overig
Totaal	<u>2</u>	
5.7 De vraag naar en het aanbod van mobiliteit is goed op elkaar afgestemd		
De specifieke uitkering van het Rijk voor veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur is als bate gerealiseerd maar was niet als bate begroot.	121	1. Subsidies
Overige verschillen < 100.000 euro	46	4. Overig
Totaal	<u>167</u>	
5.8 Verkenningen naar en regionale programma's over een goede bereikbaarheid per fiets, openbaar vervoer en auto in een gezonde en		

verkeersveilige omgeving zijn uitgevoerd met daarbij monitoring van het mobiliteitsprogramma en indicatoren			
• Overige verschillen < 100.000 euro		-96	Overig
Totaal		<u>-96</u>	

4.6.6 Programma 6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer

6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
OV-reizigers zijn tevreden	190.730	180.299	10.431
Totaal Lasten	190.730	180.299	10.431
OV-reizigers zijn tevreden	-70.878	-73.447	2.569
Totaal Baten	-70.878	-73.447	2.569
Saldo van lasten en baten	119.852	106.852	13.000

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
6.1 OV-reizigers zijn tevreden en het openbaar vervoer is efficiënt ingericht		
De eindafrekening 2019 van beide vervoerders is eind 2021 ontvangen. Totaal is de subsidie over 2019 € 1,22 mln. lager vastgesteld. Er waren op de balans nog middelen gereserveerd voor een eventuele hogere subsidie lasten. Dit bedrag van € 2,43 mln. is nu vrijgevalen.	3.687	1. Subsidies
De BVOV 2020 aan de vervoerders valt hoger uit, deze hogere last wordt gedekt door een hogere verwachte Rijksbijdrage.	-347	1. Subsidies
Bij de regiotaxi was uitgegaan van een herstel van de OV-ritten en hierdoor ook een hogere bijdrage aan de gemeenten hiervoor. Door corona en de aangescherpte maatregelen aan het eind van 2021 is dit flink achtergebleven.	2.710	4. Overig
In aanvullende afspraken met de vervoerders van de regiotaxi is bepaald dat de vervoerders een hogere vergoeding ontvangen, nu vanwege de corona het aantal ritten lager is. Door deze hogere vergoeding zijn de uitgaven wel hoger dan begroot. Deze vergoeding wordt echter grotendeels weer verrekend met de gemeenten, zie ook baten	-2.416	4. Overig
Vanuit de subsidieverordening Mobiliteit onderdeel OV is € 2,76 mln. wel beschikt, maar vanwege verslaglegging regels vallen deze uitgaven pas in 2022 of later. Hiervoor is dan ook een bestemmingsvoorstel opgesteld. Daarnaast is er bedrag van € 1,50 mln. niet aangewend omdat hiervoor onvoldoende aanvragen zijn ontvangen.	4.257	1. Subsidies
Omdat er door corona minder is gereden, zijn ook de onderhoudskosten lager uitgevallen. Voornamelijk het correctief onderhoud aan de baan, de onderhoudslasten aan het materieel, reiniging van het materieel en de energielasten zijn hierdoor lager uitgevallen.	1.359	3. Onderhoud
Het variabel onderhoud is lager uitgevallen omdat bleek dat een deel van de sensoren nog niet aan vervanging toe waren. Daarnaast hebben er wat kleinere onderbestedingen plaats gevonden. De lagere uitgaven op variabel onderhoud geven ook een lagere onttrekking aan de reserve Beheer en onderhoud OV assets.	192	3. Onderhoud
Vrijval van diverse balansposten, voornamelijk Nog te betalen vervoerskosten regiotaxi 2020. Eind 2020 was dit lastig te bepalen vanwege de effecten Covid-19 en blijkt nu te hoog ingeschat.	553	4. Overig
Overige verschillen < 100.000 euro	436	4. Overig

TOTAAL	<u>10.431</u>	

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
6.1 OV-reizigers zijn tevreden en het openbaar vervoer is efficiënt ingericht		
Hogere doorbelasting van de vervoerskosten en overige kosten regiotaxi naar de gemeenten. Zie ook de lasten.	2.055	4. Overig
Hogere Rijksbijdrage in verband met de vaststelling BVOV 2020	347	1. Subsidies
Overige verschillen < 100.000 euro	167	4. Overig
TOTAAL	<u>2.569</u>	

4.6.7 Programma 7. Cultuur en erfgoed

7. Cultuur en erfgoed	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Vershil
De culturele infrastructuur is sterk	9.685	9.097	588
Behoud, beleving cultureel erfgoed hoog	11.183	11.178	5
De Hollandse waterlinies zijn belangrijk	3.184	2.687	497
Totaal Lasten	24.052	22.962	1.090
De culturele infrastructuur is sterk	-250	-395	145
Behoud, beleving cultureel erfgoed hoog	-50	-216	166
De Hollandse waterlinies zijn belangrijk	0	-69	69
Totaal Baten	-300	-680	380
Saldo van lasten en baten	23.752	22.282	1.470

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
7.1 De culturele infrastructuur is sterk		
• Een aantal cultuursubsidies niet op tijd beschikt. Zoals € 412.340 voor het Cultuur Innovatiefonds en € 200.000 voor het Utrecht Zingt festival Leading Voices.	588	1. Subsidies
• Overige verschillen < 100.000 euro	0	4. Overig
Totaal	<u>588</u>	
7.2 De mate van behoud, de benutting en de beleving cultureel erfgoed is hoog		
• Overige verschillen < 100.000 euro	5	4. Overig
Totaal	<u>5</u>	
7.3 De Hollandse waterlinies zijn een belangrijke drager van een aantrekkelijke ruimtelijke kwaliteit		
• Er is ten onrechte rekening gehouden met een bijdrage van € 110.750 aan de HDSR voor het project Culemborgse Veer – Beatrixsluis (CUB) die uiteindelijk, zoals in november jl. besloten, pas in 2022 als onderdeel van een gezamenlijke begrotingssubsidie door de provincie wordt toegekend en uitgekeerd.	111	4. Overig
• Als gevolg van Covid-19 zijn een aantal activiteiten van het Ode aan het landschap gedeeltelijk niet doorgegaan. Twee subsidieaanvragen zijn verschoven van 2021 naar 2022.	386	4. Overig
• Overige verschillen < 100.000 euro	0	4. Overig
Totaal	<u>497</u>	

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
7.1 De culturele infrastructuur is sterk		
• Extra baten ter compensatie coronaschade cultuur vanuit het Rijk ad. € 145.000 zijn niet voorzien. De beschikking was pas 24 november binnen gekomen.	145	1. Subsidies

• Overige verschillen < 100.000 euro	0	4. Overig
Totaal	<u>145</u>	
7.2 De mate van behoud, de benutting en de beleving cultureel erfgoed is hoog		
• De baten zijn hoger door een interne verrekening van een bijdrage ad. €80.000 vanuit het budget van Recreatie en Toerisme voor een erfgoedsubsidie en een interne verrekening van €86.000 van de personeelslasten voor de interprovinciale Limessamenwerking welke niet waren opgenomen in de begroting.	166	4. Overig
• Overige verschillen < 100.000 euro	0	4. Overig
Totaal	<u>166</u>	
7.3 De Hollandse waterlinies zijn een belangrijke drager van een aantrekkelijke ruimtelijke kwaliteit		
• Overige verschillen < 100.000 euro	69	4. Overig
Totaal	<u>69</u>	

4.6.8 Programma 8. Economie

8. Economie	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Vershil
Toekomst bedrijfsleven en werknemers	2.786	2.370	416
Economische profiel sterk en competitief	1.344	1.322	22
Bedrijven zijn innovatief sterk	9.007	7.430	1.577
Voldoende vestigingsmogelijkheden	868	872	-4
De bezoekerseconomie is sterk	7.501	6.533	968
Totaal Lasten	21.506	18.527	2.979
Toekomst bedrijfsleven en werknemers	-320	-330	10
Economische profiel sterk en competitief	0	-18	18
Bedrijven zijn innovatief sterk	-1.188	-1.487	299
Voldoende vestigingsmogelijkheden	-36	-27	-9
De bezoekerseconomie is sterk	-2.182	-437	-1.745
Totaal Baten	-3.726	-2.298	-1.428
Saldo van lasten en baten	17.780	16.228	1.552

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
8.1 Het bedrijfsleven en werknemers zijn toegerust op de toekomst		
Voor 2021 is een bedrag gereserveerd van 100.000 euro voor de ontwikkeling van één loket voor het MKB. Het doel van dit loket is om de regionale en provinciale dienstverlening voor het MKB te verbeteren. Samen met de KvK is gewerkt aan het versterken van de onderlinge samenwerking en samenhang. In dat proces zijn geen kosten gemaakt. De daadwerkelijke realisatie van het loket zal in 2022 gestalte krijgen.	100	2. Vertraging
Op 22 september 2021 hebben PS ingestemd met het reserveren van 500k voor de opvolging van MKB (familie)bedrijven. (Het bedrag is afkomstig uit de algemene reserve). De voorbereiding van dit project heeft vanwege de complexiteit langer geduurd dan gepland. Het beschikbare budget wordt in 2022 besteed aan een uitvoeringsorganisatie, het aanstellen van coaches en het uitvoeren van een voucherregeling en werd dus in 2021 niet onttrokken aan de reserve. Onzekerheid over besteding in 2021 is aangegeven bij de slotwijziging.	500	2. Vertraging
Overige verschillen < 100.000 euro	-184	4. Overig
Totaal	416	
8.2 Het economisch profiel (Gezond Stedelijk Leven) is sterk en zichtbaar competitief		
Overige verschillen < 100.000 euro	22	4. Overig
Totaal	22	
8.3 Bedrijven en (kennis)instellingen zijn innovatief sterk		
In 2021 is budget gereserveerd voor de Vroegefasefinancierings regeling (VFF) van Min EZK/RVO. De ROM Regio Utrecht doet	750	2. Vertraging

hiervoor een aanvraag bij RVO. Bij indiening van deze aanvraag in 2021 bleek het budget niet voldoende voor een aanvraag. Daarom is besloten de aanvraag in één keer te doen. Het budget uit 2021 wordt in 2022 gecombineerd met eenzelfde budget tot een aanvraag van €3 miljoen, waarvan €1,5 miljoen voor rekening van de provincie Utrecht. Hiervoor zal een Statenvoorstel worden opgesteld.		
Er is in 2021 minder uitgegeven aan de Mkb Innovatiestimulering Regio en Topsectoren (MIT) en Healthy Urban Living Accelerator Fonds (HULAF) dan begroot vanwege vertraging.	600	2. Vertraging
Overige verschillen < 100.000 euro	227	4. Overig
Totaal	<u>1.577</u>	
8.4 Er zijn voldoende vestigingsmogelijkheden in aantal en kwaliteit		
Overige verschillen < 100.000 euro	-4	4. Overig
Totaal	<u>-4</u>	
8.5 De bezoekerseconomie is sterk en de toeristisch recreatieve structuur wordt beter benut		
De uitgaven voor de transitie recreatieschappen zijn moeilijk te voorspellen, het betreft een dynamisch proces waarbij constant gekeken wordt wat nodig is aan specialistische inhuur en juridische opdrachten.	137	4. Overig
Lasten AVP RODS vallen lager uit doordat afkoop beheer IJsselbos (420K) niet meer gelukt is in 2021 maar naar 2022 doorschuift en realisatie fietspad Meerlopad (ca 130k) ook niet meer heeft plaatsgevonden in 2021.	554	2. Vertraging
In de verrekking van de beheerskosten voor recreatiegebieden zijn correcties doorgevoerd over 2020 die in 2021 zijn verrekend. Voor 2022 kunnen we nu met een schone lei verder. Zie ook lagere baten.	101	4. Overig
Overige verschillen < 100.000 euro	176	4. Overig
Totaal	<u>968</u>	

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
8.1 Het bedrijfsleven en werknemers zijn toegerust op de toekomst		
Overige verschillen < 100.000 euro	10	4. Overig
Totaal	<u>10</u>	
8.2 Het economisch profiel (Gezond Stedelijk Leven) is sterk en zichtbaar competitief		
Overige verschillen < 100.000 euro	18	4. Overig
Totaal	<u>18</u>	
8.3 Bedrijven en (kennis)instellingen zijn innovatief sterk		
Inkomsten van het Rijk ten behoeve van 2021 waar in de begroting geen rekening mee gehouden is.	451	4. Overig
Het Rijk draag voor de helft bij aan de MIT. Deze uitgaven zijn in 2021 lager uitgevallen dan oorspronkelijk was begroot.	-152	4. Overig
Overige verschillen < 100.000 euro		4. Overig
Totaal	<u>299</u>	

8.4 Er zijn voldoende vestigingsmogelijkheden in aantal en kwaliteit		
• Overige verschillen < 100.000 euro	-9	4. Overig
Totaal	<u>-9</u>	
8.5 De bezoekerseconomie is sterk en de toeristisch recreatieve structuur wordt beter benut		
• Levering van drie bouwkavels binnen AVP RODS die in 2021 was voorzien is vertraagd en zal naar verwachting in 2022 plaatsvinden.	-1.475	2. Vertraging
• In de verrekening van de beheerskosten voor recreatiegebieden zijn correcties doorgevoerd over 2020 waardoor de bijdrage van de partners in 2021 anders uitvalt. Voor 2022 kunnen we nu met een schone lei verder.	-298	4. Overig
• Overige verschillen < 100.000 euro	28	4. Overig
Totaal	<u>-1.745</u>	

4.6.9 Programma 9. Bestuur

9. Bestuur	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Provinciebestuur is sterk en duidelijk	7.282	6.270	1.012
Integriteit is een vast onderdeel	109	120	-11
Intensievere aanpak van ondermijning	588	571	17
Strategisch vermogen is groot	2.575	2.086	489
Regionale slagkracht sterk	2.137	2.097	40
Gemeenten, waterschap functioneren goed	940	901	39
Concernbrede aansturing op brede thema's	1.655	1.309	346
Archiefplaats toezicht informatiebeheer	762	766	-4
Totaal Lasten	16.048	14.120	1.928
Provinciebestuur is sterk en duidelijk	-245	-598	353
Intensievere aanpak van ondermijning	0	0	0
Strategisch vermogen is groot	-120	-144	24
Regionale slagkracht sterk	0	-23	23
Totaal Baten	-365	-765	400
Saldo van lasten en baten	15.683	13.355	2.328

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
9.1 Het provinciebestuur is sterk en duidelijk		
Hogere accountantskosten door uitbreiding van de werkzaamheden waaronder toename aantal SISA regelingen.	-167	4. Overig
Bij de ondersteuning van de staten vergaderingen door de statengriffie is vooral voordeel ontstaan door het later dan gepland invullen van een tweetal vacatures en de niet begrote opbrengst van een tweetal medewerkers die uitbesteed waren	289	2. Vertraging
De contante waarden van de pensioenaanspraken Wachtgelden en pensioenen GS worden in hoge mate berekend aan de hand van de marktrente. Voor 2021 is de rekenrente waarmee gerekend is lager dan verwacht, waardoor geen dotatie aan de voorziening nodig is.	457	4. Overig
Lagere uitgaven bij de diverse GS budgetten in verband met corona. Hierdoor zijn er minder werkbezoeken geweest en lagere representatiekosten), lagere bijzondere uitgaven door minder aanvragen vanuit de organisatie en lagere vervoerskosten door aanschaf van de nieuwe auto's en het mindere gebruik door GS leden.	248	2. Vertraging
• Overige verschillen < 100.000 euro	185	4. Overig
Totaal	<u>1.012</u>	
9.2 Integriteit is een vast onderdeel van het politiek-bestuurlijke en bedrijfsproces		
• Overige verschillen < 100.000 euro	-11	4. Overig
Totaal	<u>-11</u>	
9.3 De aanpak van ondermijning wordt geïntensiveerd		
• Overige verschillen < 100.000 euro	17	4. Overig
Totaal	<u>17</u>	

9.4 In verbinding met de partners, stakeholders en inwoners (via bijvoorbeeld participatie) is het strategisch vermogen van de organisatie groot		
Er zijn minder projecten geweest die in aanmerking kwamen voor een bijdrage uit het innovatiebudget van de directie.	284	4. Overig
Bij zowel de organisatieontwikkeling, in 2021 vooral vormgegeven door de Utrecht academie, als bij het UtrechtLab zijn de uitgaven achtergebleven ten opzichte van de raming door de coronacrisis.	147	2. Vertraging
• Overige verschillen < 100.000 euro	58	4. Overig
Totaal	<u>489</u>	
9.5 De regionale slagkracht is sterk (ook over bestuurlijke grenzen heen)		
• Overige verschillen < 100.000 euro	40	4. Overig
Totaal	<u>40</u>	
9.6 Gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen functioneren goed conform de wet		
• Overige verschillen < 100.000 euro	39	4. Overig
Totaal	<u>39</u>	
9.7 Concernbrede aansturing op brede thema's is krachtig en effectief		
Project sociale agenda vertraagd op gang gekomen door late invulling van de benodigde personele capaciteit. Hierdoor ontstond voordeel op de geraamde inhuurkosten. Ook een subsidie van € 50.000 aan het project schoolsOUT was in 2021 toegezegd, maar niet beschikt in 2021 door de personele capaciteitsproblemen.	90	2. Vertraging
Project laat op gang gekomen door late invulling van de benodigde personele capaciteit. Hierdoor ontstond voordeel op de geraamde inhuurkosten en zijn er ook een aantal voorgenomen activiteiten, bijvoorbeeld training datagedreven sturing in de Publieke Sector, doorgeschoven naar 2022.	197	2. Vertraging
• Overige verschillen < 100.000 euro	59	4. Overig
Totaal	<u>346</u>	
9.8 Archiefbewaarplaats en toezicht op informatiebeheer is op orde		
• Overige verschillen < 100.000 euro	-4	4. Overig
Totaal	<u>-4</u>	

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
9.1 Het provinciebestuur is sterk en duidelijk		
Niet geraamde vrijval voorziening pensioenen. Zie ook voor de toelichting bij de uitgaven.	291	4. Overig
• Overige verschillen < 100.000 euro	62	4. Overig
Totaal	<u>353</u>	
9.2 Integriteit is een vast onderdeel van het politiek-bestuurlijke en bedrijfsproces		
• Overige verschillen < 100.000 euro	0	
Totaal	<u>0</u>	
9.3 De aanpak van ondermijning wordt geïntensiveerd		
• Overige verschillen < 100.000 euro	0	
	<u>0</u>	
9.4 In verbinding met de partners, stakeholders en inwoners (via bijvoorbeeld participatie) is het strategisch vermogen van de organisatie groot		
• Overige verschillen < 100.000 euro	24	4. Overig
Totaal	<u>24</u>	

9.5 De regionale slagkracht is sterk (ook over bestuurlijke grenzen heen)		
• Overige verschillen < 100.000 euro	23	4. Overig
Totaal	<u>23</u>	
9.6 Gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen functioneren goed conform de wet		
• Overige verschillen < 100.000 euro	0	
Totaal	<u>0</u>	
9.7 Concernbrede aansturing op brede thema's is krachtig en effectief		
• Overige verschillen < 100.000 euro	0	
Totaal	<u>0</u>	
9.8 Archiefbewaarplaats en toezicht op informatiebeheer is op orde		
• Overige verschillen < 100.000 euro	0	
Totaal	<u>0</u>	

4.6.10 Overzicht Overhead

10. Overzicht overhead	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Vershil
Financiën en bedrijfsvoering is sterk	13.118	14.956	-1.837
Organisatie daadkrachtig, wendbaar	39.678	37.894	1.783
De communicatie is goed en modern	2.799	2.642	157
De beheersing van de organisatie	1.996	1.727	269
Totaal Lasten	57.591	57.218	373
Financiën en bedrijfsvoering is sterk	-10	18	-28
Organisatie daadkrachtig, wendbaar	-2.468	-3.041	573
De communicatie is goed en modern	0	0	0
Totaal Baten	-2.478	-3.023	545
Saldo van lasten en baten	55.113	54.195	918

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
10.1 De basisorganisatie voor financiën en bedrijfsvoering is sterk en goed toegerust		
Overschrijding binnen beleidsdoel <i>10.1.1 uitvoeren programma 'Versterken financiële functie' en per kwartaal informeren Provinciale Staten over de voortgang.</i> Het betreft hier de projectkosten van BV Beter, de bedrijfsvoeringsbrede onderwerpen. Te denken valt hierbij aan Financiën, Functioneel Beheer SAP, team AO/IC, aanbesteding Financieel Informatie Systeem en de door Improven uitgevoerde assessment binnen BDV. De dekking vindt plaats binnen de daarvoor beschikbare budgetten vanuit 10.2.1 <i>tijdig starten en afronden P&C-producten</i> voor een bedrag EUR 1.1 mln.	-1.441	4. Overig
Overschrijding binnen beleidsdoel <i>10.1.3 Opstellen en daarna uitvoeren van programma "Versterken subsidieloket"</i> Om de achterstanden in de subsidieverlening weg te werken en alle nieuwe regelingen op tijd en kwalitatief juist af te handelen is er meer personeel ingehuurd. Het betreft hier een incidenteel nadeel van EUR 0,2 mln. Daarnaast werd verwacht dat de SAAS-dienst geactiveerd kon worden, dit betreffen echter lasten. Het gaat hierbij om een bedrag van EUR 0,1 mln.	-346	4. Overig
Overschrijding binnen beleidsdoel <i>10.1.5 versterken informatiebeveiliging en privacybescherming.</i> Dit betreft extra werkzaamheden en onderzoeken voor informatiebeveiliging en privacybescherming.	-133	4. Overig
Voordeel binnen beleidsdoel <i>10.1.6 De provincie is digitaal goed toegerust en flexibel.</i> EUR 0,8 mln aan ICT projecten liepen vertraging op door Corona of liepen anders dan gepland. Het project 'het overbrengen van het papieren archief naar het 'Het Utrechts Archief (HUA)'; EUR 0,2 mln. In 2022 krijgt dit project een doorstart. Er zijn minder fysieke poststukken verstuurd, minder geprint en gescand op locatie, EUR 0,2 mln.	1.667	2. Vertraging

Aantal lopende contracten zijn bijgesteld of beëindigd. Dit leverde een besparing op van EUR 0,3 mln. Het doorschuiven van strippenkaarten (consultancy) naar 2022 voor EUR 0,2 mln		
Overschrijding binnen Beleidsdoel 10.1.9 <i>Administratief meerjarendoel: stelpost balans en begroting</i>. In de primitieve begroting is een stelpost van EUR 1,7 mln. opgenomen voor een verwachte onderbesteding op materiële budgetten in 2021 (stelpost -2% vertragsfactor). Deze stelpost valt nu vrij hetgeen resulteert in een nadelig effect.	-1.659	4. Overig
Overige verschillen < 100.000 euro	75	4. Overig
Totaal	<u>-1.837</u>	
10.2 De provinciale organisatie is daadkrachtig, wendbaar en duurzaam		
EUR 0,9 mln voordelig binnen beleidsdoel 10.2.1 <i>tijdig starten en afronden P&C-producten</i>. Dit betreft een stelpost van EUR 15k per fte. De bijdrage betreft het overheadsdeel personeel en is ter dekking van diverse personele kosten. Dit voordeel wordt ingezet voor beleidsdoel 10.1.1 <i>uitvoeren programma 'Versterken financiële functie' en per kwartaal informeren Provinciale Staten over de voortgang</i> voor het programma van BVBeter.	941	4. Overig
EUR 0,3 mln voordelig binnen beleidsdoel 10.2.2 <i>versterken HRM-functie en blijvend ontwikkelen inclusieve organisatie en medewerkers</i>. Van het beschikbaar persoonlijk ontwikkelbudget (POB), is slechts een deel besteed. Medewerkers hebben conform CAO tot vijf jaar echt om gebruik te maken van dit budget. Met name door de Corona pandemie zijn opleidingen vertraagd of hebben geen doorgang gevonden.	323	2. Vertraging
Nadeel binnen beleidsdoel 10.2.3 <i>Versterken en versnellen digitalisering bedrijfsprocessen</i>. Er werd in de begroting verwacht dat SAAS-diensten geactiveerd konden worden, dit mag echter niet vanuit verslaggevingsregels, derhalve zijn deze kosten als last verantwoord.	-834	4. Overig
Voordeel binnen Beleidsdoel 10.2.4 <i>Goede huisvesting en verduurzamen eigen vastgoed</i>. Over de gehele linie is een afname zichtbaar in de facilitaire dienstverlening mede veroorzaakt door Corona maatregelen zoals thuiswerken. Daarnaast was er sprake van een onderbezetting binnen het team. In de loop van het jaar is een teamleider Facilitair ad interim gestart om zodoende slagkracht te creëren voor het team. De forse onderbesteding is niet tijdig gesignaleerd. Het komend jaar zal hier (weer) scherp op worden gelet.	1.353	4. Overig
Totaal	<u>1.783</u>	
10.3 De communicatie is goed en modern		
Beleidsdoel 10.3.1 <i>Inwoners en bedrijven zijn beter geïnformeerd over beleidsvoornemens, concrete plannen en projecten en hebben meer mogelijkheid tot beïnvloeding van beleid en projecten</i>. Onderbesteding wordt grotendeels verklaard doordat er een te hoge verplichting was opgenomen voor huis-aan-huis bladen. Er was uitgegaan van 12 maandelijkse perioden, maar uiteindelijk zijn er maar 10 in rekening gebracht.	138	4. Overig
Overige verschillen < 100.000 euro	19	4. Overig
Totaal	<u>157</u>	
10.4 De beheersing van de organisatie door het management en bestuur is optimaal		

EUR 0,2 mln voordelig binnen beleidsdoel 10.4.1 <i>Uitvoeren van concerncontrol waaronder onder andere adviseur van de Financiële auditcommissie</i>. Niet alle vacatures zijn het hele jaar ingevuld. Ook zijn een aantal onderzoeken in eigen beheer gedaan in plaats van uitbesteed. Verder kon de geplande DigiD audit geen doorgang vinden omdat het provinciale DigiD proces nog niet voldeed aan de eisen. Ook is er minder aanspraak gemaakt op het budget beschikbaar om AO/IC te ondersteunen. Daarnaast wordt er altijd budget beschikbaar gehouden voor het uitvoeren van extra onderzoeken, die bijvoorbeeld om politiek-estuurlijke redenen opportuun worden.	193	2. Vertraging
Overige verschillen < 100.000 euro	76	4. Overig
Totaal	<u>269</u>	

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
10.1 De basisorganisatie voor financiën en bedrijfsvoering is sterk en goed toegerust		
Overige verschillen < 100.000 euro	-28	4. Overig
Totaal	<u>-28</u>	
10.2 De provinciale organisatie is daadkrachtig, wendbaar en duurzaam		
EUR 0,4 mln voordeel op de <u>baten</u> binnen beleidsdoel 10.2.3 <i>Versterken en versnellen digitalisering bedrijfsprocessen</i>. Dit zijn baten ontvangen voor het project Wasstraat. Voor dit project is er totaal EUR 467k aan kosten gerealiseerd. De uitgaven voor dit project treffen we aan bij de lasten.	400	4. Overig
EUR 0,1 mln voordeel op de <u>baten</u> binnen beleidsdoel 10.2.4 <i>Goede huisvesting en verduurzamen eigen vastgoed</i>. Dit betreft de teruggave inzake minder verbruik aan energie voor 2021. Dit komt mede door de coronapandemie en het thuiswerken.	115	4. Overig
Overige verschillen < 100.000 euro	58	4. Overig
Totaal	<u>573</u>	
10.3 De communicatie is goed en modern		
Overige verschillen < 100.000 euro	0	
Totaal	<u>0</u>	
10.4 De beheersing van de organisatie door het management en bestuur is optimaal		
Overige verschillen < 100.000 euro	0	
Totaal	<u>0</u>	

4.6.11 Algemene dekkingsmiddelen en stelposten

Algemene dekkingsmiddelen en stelposten	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Saldo treasury	-800	-846	46
Dividend	0	0	0
Overigen	215	214	1
Onvoorzien	1.614	0	1.614
Loon- en prijsontwikkeling	0	0	0
Saldo kostenplaatsen	0	0	0
Totaal Lasten	1.029	-632	1.661
Saldo treasury	-57	-30	-27
Dividend	-200	-240	40
Uitkering provinciefonds	-242.790	-243.951	1.161
Opcenten motorrijtuigenbelasting	-133.799	-133.946	147
Overigen	0	-61	61
Totaal Baten	-376.846	-378.228	1.382
Saldo van lasten en baten	-375.817	-378.860	3.043

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
Algemene dekkingsmiddelen en stelposten		
• Saldo treasury: overige verschillen < 100.000 euro	46	4. Overig
• Overigen: overige verschillen < 100.000 euro	1	4. Overig
• Onvoorzien: het budget in de stelpost onvoorzien was in 2021 bedoeld om aan te wenden als ons aandeel in de schade van de valwind in Leersum. In de Statenbrief van 11 januari 2022 hebben wij aangegeven dat we een bedrag van € 1,5 miljoen beschikbaar stellen. Dit zal als last worden verantwoord in 2022.	1.614	2. Vertraging
Totaal	1.661	

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
Algemene dekkingsmiddelen en stelposten		
• Saldo treasury: overige verschillen < 100.000 euro	-27	4. Overig
• Dividend: overige verschillen < 100.000 euro	40	4. Overig
• Uitkering provinciefonds: in de decembercirculaire van het Rijk zijn een aantal bijstellingen verwerkt die niet meer in de begroting konden worden verwerkt. Via een Statenbrief is dit reeds toegelicht.	1.161	4. Overig
• Opcenten motorrijtuigenbelasting: hogere opbrengsten dan voorzien door een sterkere groei van het aantal auto's en/of door een zwaardere gewichtsklasse (= hoger tarief).	147	4. Overig
• Overigen: overige verschillen < 100.000 euro	61	4. Overig
Totaal	1.382	

Extra informatie m.b.t. de decembercirculaire en compensatie voor corona

In 2021 hebben wij van het Rijk compensatie voor corona ontvangen voor de OV-vervoerders, de zogeheten bereikbaarheidsvergoeding. Deze opbrengst van € 43,964 mln. is in de Zomernota 2021 verwerkt in de bijgestelde begroting 2021 in het programma 6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer. Wij storten deze opbrengst direct door aan deze vervoerders. Dat resulteert in een last van € 43,964 mln., die ook in de Zomernota 2021 is verwerkt in de bijgestelde begroting. Deze baten lopen niet mee met de algemene uitkering uit het provinciefonds en zijn om die reden ook niet zichtbaar in dit onderdeel van de 'algemene dekkingsmiddelen en stelposten'.

In de decembercirculaire is ook opgenomen dat de aanvullende compensatie van de inkomstenderving door corona over 2021 plaats vindt in 2022 op basis van de vastgestelde jaarrekeningcijfers 2021. Dit compensatiepakket loopt van 1 juni tot en met 31 december 2021. Het compensatiepakket zit zo in elkaar dat een ministerie per activiteit/effect een budget c.q. plafond heeft bepaald. De provincie Utrecht kan geen nauwkeurige en betrouwbare schatting maken over zijn aandeel in het compensatiepakket. Het gevolg is dat de provincie Utrecht zijn aandeel in het compensatiepakket in boekjaar 2022 verwerkt. Hiermee volgen we de geadviseerde lijn vanuit de Commissie BBV.

4.6.12 Reserve mutaties

Reserves	Bijgestelde begroting 2021	Rekening 2021	Vershil
1. Ruimtelijke ontwikkeling	1.221	1.221	0
10. Overzicht overhead	442	442	0
2. Landelijk gebied	22.638	22.437	201
3. Bodem, water, milieu	4.555	928	3.627
4. Energietransitie	2.000	2.000	0
5. Bereikbaarheid I - Algemeen	12.689	12.220	469
6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer	13.202	13.202	0
7. Cultuur en erfgoed	1.100	800	300
8. Economie	1.012	-1.833	2.845
9. Bestuur	0	0	0
Algemene middelen	117.010	117.008	1
Totaal Lasten	175.869	168.425	7.443
1. Ruimtelijke ontwikkeling	-7.116	-6.043	-1.073
10. Overzicht overhead	-24.064	-24.064	0
2. Landelijk gebied	-9.248	-8.704	-544
3. Bodem, water, milieu	-9.280	-3.358	-5.922
4. Energietransitie	0	0	0
5. Bereikbaarheid I - Algemeen	-101.142	-100.097	-1.045
6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer	-9.683	-9.491	-192
7. Cultuur en erfgoed	-1.777	-1.242	-535
8. Economie	-10.678	-6.768	-3.910
9. Bestuur	-71	-71	0
Algemene middelen	-50.905	-50.905	0
Totaal Baten	-223.964	-210.742	-13.223
Saldo van lasten en baten	-48.096	-42.316	-5.780

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
Stortingen in reserves		
2. Landelijk gebied: Binnen het programma Agenda Vitaal Platteland is de storting in de reserve Landelijk gebied lager dan verwacht.	201	4. Overig
3. Bodem, water, milieu: Vanuit de programma's Agenda Vitaal Platteland en Bodemdaling zijn er subsidielasten verwacht t.b.v. het Veenweideinfiltratiesysteem. De aanvraag is door de aanvrager aan het eind van het jaar ingetrokken waardoor de storting in de reserve Lastneming subsidies niet is gedaan.	3.627	1. Subsidies
5. Bereikbaarheid I - Algemeen: Rekening houdend met de bestemmingsvoorstellen zijn de uitgaven iets hoger uitgevallen dan bij de raming in de zomernota was opgenomen. Voornamelijk door de subsidie	469	1. Subsidies

bedragen die toch nog in 2021 drukken. Hierdoor is minder gestort dan bij de zomernota was aangegeven.		
7. Cultuur en erfgoed: De storting van 300.000 euro bij AVP-NHW oud heeft niet plaatsgevonden. Bij de Slotwijziging 2021 is het budget met 3 ton naar beneden bijgesteld i.v.m. de vertraging van de tentoonstelling Waterliniemuseum.	300	2. Vertraging
8. Economie: De storting is 845.000 euro lager doordat er geen storting heeft plaatsgevonden voor AVP RODS aangezien de verkoop van bouwblokken niet heeft plaatsgevonden in 2021.	845	4. Overig
Betreft een negatieve storting tussen twee ordernummers.	2.000	4. Overig
Overige verschillen < 100.000 euro	1	4. Overig
Totaal	7.443	

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
Onttrekkingen aan reserves		
1. Ruimtelijke ontwikkeling: Lagere onttrekking grotendeels veroorzaakt door het niet doorgaan van een voorgenomen subsidietoekenning van € 1 mln. aan de gemeente Houten. Bedrag van € 1 mln. kan nu vrijvallen ten gunste van de algemene middelen.	1.073	1. Subsidies
2. Landelijk gebied:		
Binnen het programma Agenda Vitaal Platteland waren de lasten lager dan verwacht.	376	4. Overig
Binnen het programma Stikstof zijn de lasten lager uitgevallen dan verwacht.	110	4. Overig
Overige verschillen < 100.000 euro	58	4. Overig
3. Bodem, water, milieu:		
In 2021 is er voor ruim 3.000.000 euro aan Europese aanbestedingen gedaan voor bodemonderzoeken en saneringsprojecten. De lasten die hieruit voortvloeien zullen voor een deel in 2022 gerealiseerd worden. De niet bestede middelen vallen vrij naar de egalisatiereserve Bodemsanering. Tot slot is het geraamd bedrag voor de Nedereindse plas niet besteed. De uitvoering loopt via Recreatie die niet over een bestemmingsreserve beschikt. Dus vallen de middelen vrij naar de egalisatiereserve Bodemsanering.	3.361	4. Overig
Vanuit het programma Agenda Vitaal Platteland waren de subsidieasten lager door een ingetrokken subsidieaanvraag voor het Veenweideinfiltratiesysteem.	2.123	1. Subsidies
In het kader van het verbeteren van de waterkwaliteit zijn er minder subsidieaanvragen geweest vanuit waterschappen dan verwacht.	440	1. Subsidies
5. Bereikbaarheid I - Algemeen:		
De uitvoering van het project pilot MAAS heeft vertraging opgelopen als gevolg van gewijzigd mobiliteitsgedrag ten tijde van corona en de bestuurlijk vastgelegde bijdrage wordt in 2022 besteed.	350	4. Overig
Het optimaliseren van de VRI's is uitgesteld als gevolg van capaciteitsgebrek	80	4. Overig
Verrekening van de bijdrage aan NS P&R Amersfoort heeft niet in 2021 plaatsgevonden.	145	1. Subsidies
In 2021 is per saldo over de verschillende assets minder uitgegeven aan beheer en onderhoud wat resulteert in een lagere onttrekking uit de reserve.	210	3. Onderhoud
Diversen projecten waarvan het verschil < 100k.	260	4. Overig
6. Bereikbaarheid II - OV: Het variabel onderhoud is lager uitgevallen omdat bleek dat een deel van de sensoren nog niet aan vervanging toe	192	3. Onderhoud

waren. Daarnaast hebben er wat kleinere onderbestedingen plaats gevonden. De lagere uitgaven op variabel onderhoud geeft ook een lagere onttrekking aan de reserve Beheer en onderhoud OV assets.		
• 7. Cultuur en erfgoed: • Voor AVP- NHW is vanwege lagere lasten minder onttrokken (53.578) dan begroot (475.000). • Binnen de programma zijn een aantal subsidieaanvragen beschikt waarvan de start van de werkzaamheden in 2022 plaatsvindt. • Diversen projecten waarvan het verschil < 100k.	421	4. Overig
	112	1. Subsidies
	2	4. Overig
• 8. Economie: • Er is in 2021 minder uitgegeven aan de Mkb Innovatiestimulering Regio en Topsectoren (MIT) en Healthy Urban Living Accelerator Fonds (HULAF) dan begroot. • Betreft een vrijval van de reserve COVID flankerend beleid naar de algemene middelen.	1.910	4. Overig
	2.000	4. Overig
Totaal	13.223	

In [Bijlage 2](#) bij de jaarstukken 2021 zijn de informatiebladen van de reserves opgenomen. Daarin is in meer detail per reserve een toelichting opgenomen.

4.6.13 Jaarrekeningresultaat

Het jaarrekeningresultaat van 2021 bedraagt € 59,8 mln. Dat is ruim € 42 mln. meer dan waar we in de bijgestelde begroting 2021 op hadden gerekend. Dit verschil wordt met name veroorzaakt door een onderbesteding in de exploitatielasten in de verschillende programma's en het Overzicht Overhead. Daarnaast zijn er ook enkele hogere baten verantwoord. In de voorgaande verschillenanalyse per programma, het Overzicht Overhead en de Algemene middelen en stelpost is hiervoor een gedetailleerde verklaring opgenomen.

4.7 Inzet post onvoorzien

Conform artikel 28, lid b van het BBV dient in de jaarrekening inzicht te worden gegeven in de aanwending van het bedrag voor onvoorzien. De stelpost onvoorzien kende in 2021 bij aanvang een omvang van € 1,75 mln. Dit is als volgt ingezet in 2021:

- € 0,1 mln. is ingezet voor de dekking van de hogere kosten voor de maandelijkse pagina in de huis-aan-huiskranten in de provincie Utrecht in het programma 9. Bestuur. Via de Voorjaarsrapportage 2021 heeft uw Staten daar mee ingestemd;
- € 0,036 mln. is ingezet voor het restant van de dekking van looncompensatie als gevolg van de cao 2021 dat is toegevoegd aan het onderdeel 'Stelpost loon/prijscompensatie'. Via de Slotwijziging 2021 heeft uw Staten daar mee ingestemd.

Per saldo resteert er daarmee nog € 1,614 mln. van de stelpost onvoorzien. Hiervan wordt voorgesteld om € 1,5 mln. via een bestemmingsvoorstel beschikbaar te stellen voor het jaar 2022 ten behoeve van een subsidiebeschikking voor schadeherstel als gevolg van de valwind in Leersum-Valkenheide-Maarsbergen. Zie hiervoor ook de [Statenbrief](#) van 11 januari 2022.

4.8 Overzicht incidentele baten en lasten

Inleiding

Conform artikel 28 lid c van het BBV geven wij in dit onderdeel een overzicht van de incidentele baten en lasten. In de Notitie structurele en incidentele baten en lasten (2018) van de Commissie BBV is de stellige uitspraak opgenomen dat een nadere toelichting op deze incidentele posten vereist is. De commissie adviseert om in de financiële verordening een grensbedrag op te nemen vanaf welke omvang deze incidentele posten afzonderlijk gespecificeerd dienen te worden. In de door Provinciale Staten vastgestelde financiële verordening is opgenomen dat dit grensbedrag € 500.000 per afzonderlijke (begrotings)post betreft (artikel 5, lid f).

In die financiële verordening (artikel 1, lid s) is ook het kader opgenomen dat de provincie Utrecht hanteert om te bepalen welke posten als incidenteel of structureel aangemerkt dienen te worden. Dat kader is als volgt:

Hoofdrichtlijnen:

1. Baten en lasten die zich maximaal 3 jaar voordoen incidenteel ->
- Baten en lasten die zich langer dan 3 jaar voordoen structureel ->
2. Onttrekkingen uit en stortingen in de reserves -> incidenteel

Op deze hoofdrichtlijnen zijn onderstaande uitzonderingen van toepassing:

1. Meerjarige tijdelijke geldstromen, en de daarmee samenhangende lasten, waarvan de eindigheid vastligt door middel van een staten- en/of toekenningsbesluit incidenteel ->
2. Onttrekkingen aan dekkingsreserves, en de daarmee samenhangende lasten structureel ->

Totstandkoming

De staat van incidentele baten en lasten is gebaseerd op een handmatige analyse van de realisatie door het team financiën. Het uitgangspunt voor deze analyse is de bijgestelde begroting 2021, welke door uw Staten is vastgesteld. Vanuit de begrotingsbedragen is af te leiden welke posten als incidenteel bestempeld worden. Vervolgens is op kostenplaatsniveau een vergelijking en analyse gemaakt tussen de incidentele begrotingsbedragen en de gerealiseerde lasten. De gerealiseerde bedragen zijn vervolgens opgenomen in de staat van incidentele baten en lasten. Indien op een kostenplaats zowel incidentele als structurele bedragen zijn begroot, dan is de realisatie verhoudingsgewijs ook op die manier verdeeld naar incidenteel en structureel.

Financieel beeld

In onderstaande tabel is een samenvattend financieel beeld weergegeven van de incidentele en structurele baten en lasten die in deze jaarrekening zijn verantwoord. Het financieel beeld laat zien dat de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten. Er is sprake van structureel evenwicht.

	Incidenteel	Structureel	Totaal
1. Ruimtelijke ontwikkeling	10.017	10.307	20.324
2. Landelijk gebied	6.227	44.204	50.431
3. Bodem, water en milieu	5.988	20.328	26.316
4. Energietransitie	1.833	5.534	7.367
5. Bereikbaarheid I - Algemeen	22.491	44.193	66.684
6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer	65.906	114.393	180.299
7. Cultuur en erfgoed	4.504	18.458	22.962
8. Economie	5.660	12.867	18.527
9. Bestuur	276	13.844	14.120
Overzicht Overhead	5.604	51.614	57.218
Algemene dekkingsmiddelen en stelposten	-	-632	-632
Totaal aan lasten	128.506	335.110	463.616
1. Ruimtelijke ontwikkeling	-6.010	-133	-6.143
2. Landelijk gebied	-5.889	-2.512	-8.401
3. Bodem, water en milieu	-240	-2.323	-2.563
4. Energietransitie	-	-137	-137
5. Bereikbaarheid I - Algemeen	-376	-5.028	-5.404
6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer	-61.912	-11.535	-73.447
7. Cultuur en erfgoed	-	-680	-680
8. Economie	-1.035	-1.263	-2.298
9. Bestuur	-476	-289	-765
Overzicht Overhead	-	-3.023	-3.023
Algemene dekkingsmiddelen en stelposten	-9.116	-369.113	-378.229
Totaal aan baten	-85.054	-396.036	-481.090
Stortingen in reserves	168.425	-	168.425
Onttrekkingen aan reserves	-210.741	-	-210.741
Totaal reserves	-42.316	-	-42.316

Eindtotaal	1.136	-60.926	-59.790

In onderstaande tabel is per programma/onderdeel inzichtelijk gemaakt hoe de opbouw is van de incidentele baten en lasten. Voor de posten die afzonderlijk groter zijn dan € 500.000 is een beknopte toelichting opgenomen. De posten die afzonderlijk kleiner zijn dan dit bedrag zijn samengevoegd onder de benaming "Overige incidentele mutaties per post < 0,5 mln."

Programma/onderdeel	Specificatie	Toelichting	Incidentele lasten	Incidentele baten
1. Ruimtelijke ontwikkeling	Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg	De gerealiseerde baten en lasten houden verband met de administratieve verwerking van HvdH/VBS. Het betreft een tijdelijk programma met een bijbehorende einddatum (2025), waardoor de realisatie als incidenteel wordt aangemerkt. Het saldo wordt gedekt uit de reserve Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg.	1.240	-2.467
	Programma Omgevingswet	Het programma richt zich op de implementatie van de Omgevingswet. Afronding daarvan is voorzien in 2022.	878	
	Programma Versnelling Woningbouw	Betreft de afwikkeling van het programma Binnenstedelijke Ontwikkeling. Bij de voorjaarsnota en de slotwijziging is hiervoor de begroting aangepast middels een onttrekking uit de reserve BO. In de zomernota is de begroting ook bijgesteld met de incidentele rijksbijdrage flexpools ad € 2,6 miljoen.	6.697	-2.690
	Regiodeal Vitale Wijken	Subsidieverstrekking aan RIVM voor regiodeals Monitoring vitale wijken. De Regiodeal kent een afgebakende tijdsperiode en is vanaf de Begroting 2020 incidenteel voor 4 jaar.	852	-853
	Overige incidentele mutaties per post < 0,5 mln.	n.v.t.	350	
Subtotaal 1. Ruimtelijke ontwikkeling			10.017	-6.010
2. Landelijk gebied	Faunabeheer	Dit hangt voor een groot deel samen met de post open-eind-regeling faunaschade. De uitgekeerde faunaschade is in 2021 gestegen ten opzichte van 2020. Hiervoor is bij de Slotwijziging een onttrekking uit de reserve Realisatiestrategie en Natuurvisie begroot.	1.761	
	Programma AVP duurzame landbouw	Dit betreft de uitvoer van het POP-3 programma. Hiervoor zijn bij de Kaderbrief 2021-2024 incidentele middelen beschikbaar gesteld.	2.492	-622
	Programma AVP ontwikkelen NNN	Dit hangt samen met de verkoop van panden. Hiervoor is bij de zomernota 2021 de begroting aangepast door de onttrekking uit de reserve Landelijk Gebied te verlagen.		-5.267

Programma AVP overig	Voor dit programma zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld in de bestemmingsreserve Landelijk Gebied. Onttrekkingen uit deze reserve, en de bijbehorende lasten, worden conform ons kader als incidenteel aangemerkt.	571	
Programma Stikstof	Betreft voor het overgrote deel middelen die bij de Kaderbrief 2021-2024 beschikbaar zijn gesteld.	1.403	
Overige incidentele mutaties per post < 0,5 mln.	n.v.t.		
Subtotaal 2. Landelijk gebied		6.227	-5.889
Ondergrondse hoogspanningskabels	Voor de aanleg van ondergrondse hoogspanningskabels is er een tweetal subsidiebeschikkingen verstrekt waarvan het werk volgend jaar plaats zal vinden. Bij de Slotwijziging 2021 is voorgesteld om de begroting hiervoor op te hogen ten laste van het begrotingssaldo.	1.797	
Kwaliteitsimpuls VTH	Betreft incidentele middelen die bij de Kaderbrief 2021-2024 beschikbaar zijn gesteld.	422	
Programma Bodemsanering	Voor dit programma zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld in de bestemmingsreserve Egalisatie Bodemsanering. Onttrekkingen uit deze reserve, en de bijbehorende lasten, worden conform ons kader incidenteel aangemerkt.	2.701	-225
Programma Klimaatadaptatie	Betreft incidentele middelen die bij de Kaderbrief 2021-2024 beschikbaar zijn gesteld.	720	-15
Versnellen aanpak asbestdaken	Dit betreft een incidentele impuls vanuit de Begroting 2020 voor de periode t/m 2023.	348	
Overige incidentele mutaties per post < 0,5 mln.	n.v.t.		
Subtotaal 3. Bodem, water en milieu		5.988	-240
4. Energietransitie		772	
Programmaorganisatie Energietransitie	Dit betreft een incidentele impuls vanuit de Begroting 2021 voor de periode t/m 2023.	1.061	
Ondersteuning lokale energiecoöperaties	Dit betreft een overheveling van de middelen uit 2020 bij de Jaarstukken 2020.		
Overige incidentele mutaties per post < 0,5 mln.	n.v.t.		
Subtotaal 4. Energietransitie		1.833	-

5. Bereikbaarheid I - Algemeen	Specifieke infra-projecten	Vanuit het oude Mobiliteitsprogramma worden nog diverse projecten gesubsidieerd. De realisatie is vaak afhankelijk van de eindafrekeningen vanuit de gemeenten. Hiervoor zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld in de bestemmingsreserve Mobiliteitsprogramma. Onttrekkingen uit deze reserve, en de bijbehorende lasten, worden conform ons kader als incidenteel aangemerkt.	3.554	-253
	Algemene regionale programma's	Inzet van incidenteel beschikbaar gestelde middelen regionale programma's	3.556	
	Variabele onderhoudskosten wegen en vaarwegen	De variabele onderhoudskosten zijn onttrokken uit de reserve Beheer en onderhoud Wegen .	3.742	
	SM Sturing vind mondiaal plaats	Inzet van incidenteel beschikbaar gestelde middelen UVP Smart Mobility	345	
	LO Mobiliteit is duurzamer	Inzet van incidenteel beschikbaar gestelde middelen UVP Leefomgeving	690	
	Verbetering regionale fietsnetwerk	Inzet van de incidenteel beschikbaar gestelde middelen fiets.	10.604	-123
	Overige incidentele mutaties per post < 0,5 mln.	n.v.t.		
Subtotaal 5. Bereikbaarheid I - Algemeen			22.491	-376
6. Bereikbaarheid II - OV	Regiotaxi	De vervoerskosten worden bij de provincie in rekening gebracht waarna wij deze weer doorbelasten naar de gemeenten.	12.651	-12.651
	Rijksvergoeding compensatie OV	Betreft ontvangen compensatie vanuit het Rijk, die ook weer is doorgestort naar de concessiehouders.	44.311	-44.311
	Variabele onderhoudskosten	De variabele onderhoudskosten zijn onttrokken uit de reserve Beheer en onderhoud OV assets.	3.543	
	Rijksbijdrage Regionaal Spoor	Ontvangen Rijksbijdrage Regionaal Spoor voor de onderhoudslasten aan de SUNIJ lijn.	4.950	-4.950
	Tijdelijk formatie	In de kadernota 2018 en het coalitie akkoord zijn incidenteel extra middelen beschikbaar gesteld voor formatie.	1.004	
	Vrijval balansafwikkelverschillen	Totaal aan afwikkeling balansverschillen	-553	
	Overige incidentele mutaties per post < 0,5 mln.	n.v.t.		
Subtotaal 6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer			65.906	-61.912

7. Cultuur en erfgoed	Erfgoedparels	Voor dit programma zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld in een bestemmingsreserve. Onttrekkingen uit deze reserve, en de bijbehorende lasten, worden conform ons kader als incidenteel aangemerkt.	1.028	
	Programma Nieuwe Hollandse Waterlinie	De programmatische aanpak kent een einddatum. Daarbij geldt dat bij de Begroting 2020 door PS de extra middelen incidenteel zijn toegekend tot en met 2023.	832	
	Steunpakket cultuur corona	Incidenteel toegekende middelen voor de cultuur- en erfgoedsector.	2.072	
	Erfgoeddeal	Incidenteel toegekende middelen voor de Erfgoeddeal.	572	
	Overige incidentele mutaties per post < 0,5 mln.	n.v.t.		
Subtotaal 7. Cultuur en erfgoed			4.504	-
8. Economie	Cofinancieringsfonds	Voor dit programma zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld in een bestemmingsreserve. Onttrekkingen uit deze reserve, en de bijbehorende lasten, worden conform ons kader als incidenteel aangemerkt. Daarnaast hebben wij ook een specifieke uitkering van het rijk ontvangen. Dat is een tijdelijke geldstroom. Conform ons kader classificeren we de bijbehorende lasten als incidenteel.	2.897	
	Innovatie MIT-regeling	Voor dit programma zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld in een bestemmingsreserve. Onttrekkingen uit deze reserve, en de bijbehorende lasten, worden conform ons kader als incidenteel aangemerkt. Daarnaast hebben wij ook een specifieke uitkering van het rijk ontvangen. Dat is een tijdelijke geldstroom. Conform ons kader classificeren we de bijbehorende lasten als incidenteel.	2.188	-1.035
	Versterking en herstel (zakelijk) toerisme	Inzet van de incidenteel beschikbaar gestelde middelen voor de versterking en herstel van (zakelijk) toerisme.	575	
	Overige incidentele mutaties per post < 0,5 mln.	n.v.t.		
Subtotaal 8. Cultuur en erfgoed			5.660	-1.035
9. Bestuur	Overige incidentele mutaties per post < 0,5 mln.	n.v.t.	276	-476
Subtotaal 9. Bestuur			276	-476
Overzicht Overhead	Inhaalslag Informatieveiligheid & Privacy	Betreft incidentele middelen die bij de Kaderbrief 2021-2024 beschikbaar zijn gesteld.	780	

	I-opgave (digitale overheid)	Betreft incidentele middelen die bij de Kaderbrief 2021-2024 beschikbaar zijn gesteld.	1.935	
	Software as a Service	Correctie van kredieten Enterprise search, RMA, RX Mission, BBP GS Ibabs, Financieel systeem, Subsidiesysteem en HRM systeem uit de meerjareninvesteringsprognose naar exploitatie	948	
	Bedrijfsvoeringsprojecten	Betreft incidentele middelen die bij de Kaderbrief 2021-2024 beschikbaar zijn gesteld.	1.468	
	Overige incidentele mutaties per post < 0,5 mln.	n.v.t.	473	
Subtotaal Bedrijfsvoering (Overhead)			5.604	-
Algemene dekkingsmiddelen en stelposten	Decentralisatie uitkeringen	Er zijn diverse decentralisatie-uitkeringen ontvangen die een einddatum hebben, en als incidenteel worden geclassificeerd.		-9.116
Totaal incidentele baten en lasten			128.506	-85.054
Stortingen in reserves	n.v.t.	n.v.t.	168.425	-
Onttrekkingen aan reserves	n.v.t.	n.v.t.	-	-210.741
Totaal reserves			168.425	-210.741
Eindtotaal			296.931	-295.795

4.9 Overzicht structurele mutaties reserves

Conform artikel 28, lid d van het BBV dient in de jaarrekening een overzicht te worden opgenomen van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. In de primaire begroting 2021 was rekening gehouden met een structurele onttrekking aan de bestemmingsreserve Kapitaallasten Uithoflijn van € 0,646 mln.

In de Zomernota is echter aangegeven dat er in 2021 geen onttrekking nodig is, omdat het project Uithoflijn financieel nog niet was afgerond. Dit heeft geresulteerd in een begrotingswijziging, waardoor in de bijgestelde begroting 2021 geen structurele onttrekking is begroot.

Er zijn in de jaarrekening 2021 ook geen structurele stortingen in reserves opgenomen.

4.10 Informatie in het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Inleiding

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. Het doel van de WNT is het tegengaan van bovenmatige bezoldigingen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi)publieke sector. In de WNT worden bezoldigingen en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen waarop de wet van toepassing is genormeerd en openbaar gemaakt. De bezoldigingsmaxima worden jaarlijks geïndexeerd.

Meer informatie over de WNT is te vinden via de speciaal daarvoor ingerichte [website](#) van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

WNT-verantwoording 2021 van de provincie Utrecht

De WNT is van toepassing op de provincie Utrecht. Het voor de provincie Utrecht toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2021 € 209.000. Dit betreft het algemeen bezoldigingsmaximum.

Conform artikel 28, lid e van het BBV wordt in onderstaande overzichten inzicht gegeven in de bij wet vereiste gegevens met betrekking tot de bezoldiging van topfunctionarissen. De functies die bij de provincie Utrecht hiertoe behoren zijn de provinciesecretaris en de Statengriffier (artikel 1.1, lid b, sub 2 van de WNT 2021).

Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

Gegevens 2021		
bedragen x € 1	A.G. Knol	C.A. Peters
Functiegegevens	provinciesecretaris	Statengriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 153.536	€ 127.934
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.482	€ 21.610
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 176.018</i>	<i>€ 149.544</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 209.000	€ 209.000

-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€ 176.018	€ 149.544
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2020		
bedragen x € 1	A.G. Knol	C.A. Peters
Functiegegevens	provinciesecretaris	Statengriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 149.424	€ 123.223
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 21.023	€ 20.287
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 170.447</i>	<i>€ 143.510</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 201.000	€ 201.000
Bezoldiging	€ 170.447	€ 143.510

1b. *Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12*
Dit was in 2021 niet van toepassing

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2021 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

III - Overige informatie

4.11 Begrotingsrechtmatigheid

Inleiding

De onafhankelijke accountant voert ten behoeve van Provinciale Staten een controle uit op de provinciale jaarrekening. De accountantscontrole gaat naast de getrouwheid (juiste weergave van de cijfers) in op de rechtmatigheid (zijn de baten, lasten en balansmutaties volgens de geldende regels tot stand gekomen). De rechtmatigheid wordt getoetst aan de hand van het [Normenkader Rechtmatigheid](#). Een aanvullend toetsingscriterium in het kader van de rechtmatigheid betreft de begrotingsrechtmatigheid. In het vervolg van dit onderdeel wordt de begrotingsrechtmatigheid verder toegelicht.

Provinciale regelgeving

In de Nota Investeren, waarderen en activeren (2017) van de provincie Utrecht is vastgelegd dat een door Provinciale Staten verleend krediet taakstellend is op onder andere het totaal van de geraamde uitgaven. Dit uitgangspunt wordt ook gehanteerd voor het beoordelen van de begrotingsrechtmatigheid van uitgaven op investeringskredieten. In de genoemde nota is opgenomen dat in geval van onvoorziene omstandigheden het college bevoegd is hogere lasten toe te staan. Indien dit het geval is geweest, dan wordt dat toegelicht.

Begrotingsrechtmatigheid

Op grond van artikel 193, lid 3 Provinciewet zijn alle begrotingsoverschrijdingen op de lasten (en daarmee overeenstemmende balansmutaties) onrechtmatig. De commissie BBV geeft in de Kadernota Rechtmatigheid 2018 zijn visie over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de controlverklaring van decentrale overheden.

Volgens de [Kadernota Rechtmatigheid 2018](#) is in onderstaande gevallen sprake van begrotingsonrechtmatigheden, waarbij er wel onderscheid wordt gemaakt naar type overschrijding m.b.t. het rechtmatigheidsoordeel:

Tellen wel mee in het oordeel over de rechtmatigheid:

1. Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend;
2. Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar die ten onrechte niet tijdig zijn geautoriseerd;
3. Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten hebben Provinciale Staten nog geen besluit genomen;
4. Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf geconstateerd tijdens het verantwoordingsjaar als onrechtmatig moeten worden beschouwd, omdat dit bijvoorbeeld uit nader onderzoek van de subsidieverstreker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing);
5. Kostenoverschrijdingen ten opzichte van het totaal geautoriseerde krediet op activeerbare activiteiten (investeringen);

Tellen niet mee in het oordeel over de rechtmatigheid:

6. Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels gecompenseerd worden door direct gerelateerde opbrengsten (bijvoorbeeld subsidies);
7. Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.

In het [Addendum Kadernota Rechtmatigheid 2021](#) adviseert de Commissie BBV om afspraken tussen college en Staten over verschuivingen van lasten tussen jaarschijven in een investeringsbudget vast te leggen in de financiële verordening. In de huidige financiële verordening is daar nog geen rekening mee gehouden. Wel is in de provinciale Nota Investeren (2017) opgenomen dat een door de Staten verleend krediet taakstellend is op het totaal van de geraamde uitgaven. Dat impliceert dat overschrijdingen op jaarbasis zijn toegestaan, zolang deze binnen het totaal van het krediet blijven. Bij de voorziene actualisatie van de Nota Investeren in 2022 zal dit expliciet worden vermeld.

In onderstaande tabel hebben wij de overschrijdingen opgenomen en weergegeven of deze, naar onze inschatting, meetellen in het oordeel over de rechtmatigheid door de onafhankelijke accountant.

Programma/krediet	Lasten werkelijk (x 1.000)	Overschrijding t.o.v. bijgestelde begroting / totaal bruto krediet	Telt overschrijding mee voor het oordeel?	Toelichting
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut				
Maatregelen op de N229, N226, N225, N228 en N417	862	38	Nee	Binnen totaalkrediet is er sprake van onderbesteding van 242K (wegen, fiets en verkeersveiligheid)
Maatregelen op de N229, N226, N225, N228 en N417	117	53	Nee	Binnen totaalkrediet is er sprake van onderbesteding van 242K (wegen, fiets en verkeersveiligheid)
Maatregelen op de N229, N226, N225, N228 en N417	1.332	228	Nee	Binnen totaalkrediet is er sprake van onderbesteding van 242K (wegen, fiets en verkeersveiligheid)

4.12 Overzicht op taakvelden

Geraamde lasten en baten per programma per taakveld		Bijgestelde begroting 2021		Rekening 2021	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten
1. Ruimtelijke ontwikkeling					
8.1	Ruimtelijke ordening	9.432	3.192	8.483	3.320
8.3	Stedelijke vernieuwing	9.951	2.653	8.916	2.690
8.9	Ruimte, overige baten en lasten	2.688	0	2.925	132
Subtotaal		22.071	5.845	20.324	6.143
2. Landelijk gebied					
4.4	Vergunningverlening en handhaving	107	0	76	8
4.6	Duurzaamheid	3.518	286	3.024	622
5.1	Natuurontwikkeling	14.330	6.100	14.385	6.108
5.2	Beheer natuurgebieden	25.009	443	23.228	1.138
5.3	Beheer flora en fauna	6.901	0	7.511	50
5.9	Natuur, overige baten en lasten	307	0	256	0
6.1	Agrarische aangelegenheden	1.599	274	1.644	476
6.9	Regionale economie, overige b&l	25	0	5	0
7.2	Maatschappij	439	0	302	0
Subtotaal		52.235	7.103	50.431	8.401
3. Bodem, water, milieu					
3.1	Waterkeringen	785	150	778	150
3.3	Kwantiteit grondwater	249	0	-372	0
3.4	Kwaliteit oppervlaktewater	982	104	1.371	0

3.9	Water, overige baten en lasten	4.271	1.334	3.970	1.580
4.1	Bodembescherming	9.787	0	4.956	531
4.2	Luchtverontreiniging	888	0	812	4
4.3	Geluidhinder	859	0	847	0
4.4	Vergunningverlening en handhaving	10.189	89	9.615	215
4.5	Ontgronding	5	5	0	0
4.6	Duurzaamheid	216	0	216	0
4.9	Milieu, overige baten en lasten	3.897	38	3.129	9
5.9	Natuur, overige baten en lasten	328	0	343	0
6.1	Agrarische aangelegenheden	3.794	3.000	449	12
6.3	Kennis en innovatie	120	60	126	62
7.9	Cultuur en maatschappij, overige b&l	153	0	76	0
Subtotaal		36.523	4.780	26.316	2.563
4. Energietransitie					
4.6	Duurzaamheid	7.003	0	6.058	137
6.3	Kennis en innovatie	1.399	0	1.215	0
6.4	Recreatie en toerisme	89	0	94	0
Subtotaal		8.491	0	7.367	137
5. Bereikbaarheid I - Algemeen					
0.6	Overhead	0	0	1	0
2.1	Landwegen	70.162	1.419	62.915	2.591
2.2	Waterwegen	2.293	346	1.805	2.808
2.9	Verkeer en vervoer, overige b&l	1.770	0	1.963	5
Subtotaal		74.225	1.765	66.684	5.404
6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer					
2.3	Openbaar vervoer	190.730	70.878	180.299	73.447
Subtotaal		190.730	70.878	180.299	73.447
7. Cultuur en erfgoed					
7.1	Cultuur	21.621	50	20.872	285
7.2	Maatschappij	13	0	5	0
7.9	Cultuur en maatschappij, overige b&l	2.418	250	2.085	395
Subtotaal		24.052	300	22.962	680
8. Economie					
4.6	Duurzaamheid	1.314	0	1.311	0
4.9	Milieu, overige baten en lasten	253	0	183	0
6.3	Kennis en innovatie	9.819	1.508	7.993	1.797
6.4	Recreatie en toerisme	7.468	2.182	6.501	437
6.9	Regionale economie, overige b&l	2.652	36	2.538	64

Subtotaal		21.506	3.726	18.527	2.298
9. Bestuur					
0.6	Overhead	109	0	122	0
1.1	Provinciale Staten	3.620	64	3.472	68
1.2	Gedeputeerde Staten	1.992	72	1.275	402
1.3	Kabinetszaken	445	109	355	128
1.4	Bestuurlijke organisatie	1.951	0	1.907	0
1.5	Interbestuurlijk toezicht op de regio	940	0	901	0
1.6	Openbare orde en veiligheid	1.491	0	1.442	0
1.9	Bestuur, overige baten en lasten	2.828	120	2.319	167
4.6	Duurzaamheid	1.357	0	1.099	0
7.2	Maatschappij	1.315	0	1.228	0
Subtotaal		16.048	365	14.120	765
10. Overzicht overhead					
0.5	Algemene dekkingsmiddelen, overige b&l	0	0	36	0
0.6	Overhead	57.591	2.478	57.176	3.023
6.3	Kennis en innovatie	0	0	6	0
Subtotaal		57.591	2.478	57.218	3.023
Algemene middelen					
0.1	Uitkering provinciefonds	0	242.790	0	243.951
0.2	Opbrengst provinciale belastingen	0	133.799	0	133.946
0.3	Geldleningen en uitzettingen	-800	57	-846	30
0.4	Deelnemingen	0	200	0	240
0.5	Algemene dekkingsmiddelen, overige b&l	1.829	0	214	61
0.9	Resultaat	17.681	0	59.790	0
Subtotaal		18.710	376.846	59.158	378.228
Reserves					
0.8	Mutaties reserves	175.869	223.964	168.425	210.742
Subtotaal		175.869	223.964	168.425	210.742
Totaal		698.050	698.050	691.831	691.831

Tabel: Geraamde lasten en baten per programma per taakveld

4.13 Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa)

Inleiding

Conform artikel 58a van het BBV dient in de jaarrekening de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen te worden verstrekt op basis van indicatoren. Bij ministeriële regeling is hiervoor een model vastgesteld waarin deze informatie dient te worden opgenomen, en waarbij is aangegeven om welke specifieke uitkeringen het gaat.

Op de volgende pagina's treft u dit verplicht gestelde model aan met de daarin opgenomen informatie.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2021 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 8-4-2022

Verstrekkende	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
BZK	C13	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (inclusief uitvoering door derden)	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma	Is binnen het provinciaal ontzorgingsprogramma uitvoering gegeven aan het stimuleren van vraagbundeling bij kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij de verduurzaming van hun maatschappelijk vastgoed?
			<i>Aard controle R Indicator: C13R01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C13R02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C13R03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C13R04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C13R05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C13R06</i>
			1137.248	1137.248	46	29	70	Nee
			Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nut)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen i.v.m. SiSa tussen medeverheden (alleen van toepassing bij SiSa tussen medeverheden)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C13R07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C13R08</i>	<i>Aard controle R Indicator: C13R09</i>			
			Ja	Nee				
BZK	C26	Culturele voorzieningen provincies Tranche 1 en 2 Provincies	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C26R01</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: C26R02</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: C26R03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C26R04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C26R05</i>	
			1 Tranche 1	1178.856	10	1178.856	Ja	
			2 Tranche 2	10	144.727	144.727	Ja	
BZK	C41	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woninbouw Provincies	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd
			<i>Aard controle R Indicator: C41R01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C41R02</i>	<i>Aard controle R Indicator: C41R03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C41R04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C41R05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C41R06</i>
			12.652.893	12.652.893	12.771.265	56	56	22.208

			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C4M07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C4M08</i>				
			Nee	Nee				
BZK	C59	Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in NOVI-gebieden	Besteding over het totale project (jaar T-1)	Besteding over het totale project (jaar T)	Cumulatieve besteding over het totale project (t/m jaar T)	Zelfstandige uitvoering? (Ja/Nee)	Correctie indicator bestedingen (jaar T-1)	Activiteiten ondernomen om tot het interbestuurlijk plan van aanpak van het NOVI-gebied te komen (Ja/Nee)
			<i>Aard controle R Indicator: C5M01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C5M02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C5M03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C5M04</i>	<i>Aard controle R Indicator: C5M05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C5M06</i>
			10	10	10	Nee	10	Ja
			Eindverantwoording? (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C5M07</i>					
			Nee					
BZK	C99	Verzameluitkering BZK	Besteding aan het brede beleidsdoel van het ministerie van BZK ter hoogte van het beschikbare bedrag? (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle D1 Indicator: C9M01</i>					
			Nee					
IenV	E1	Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-bedrijven 2020	Naam per concessie zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Besteding (jaar 2020) ivm "Kosten van de concessiehouder in verband met de uitvoering van het openbaar vervoer in de periode van 15 maart 2020 tot en met 31 december 2020" zoals in bijlage 2 van de regeling is opgenomen	Besteding (jaar 2020) ivm "Tussen concessieverlener en concessiehouder overeengekomen maatregelen in de periode van 15 maart 2020 tot en met 31 december 2020 ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt" zoals in bijlage 2 van de regeling is opgenomen	"Subsidies concessieverlener conform concessie" zoals in bijlage 3 van de regeling is opgenomen.	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5A OCW-contract studentenkaart) van de regeling
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E1M01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E1M02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E1M03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E1M04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E1M05</i>	<i>Aard controle R Indicator: E1M06</i>
			1 Provincie Utrecht	Syntus / Qbuzz	142.296.000	1449.000	54.208.000	24.706.000
			2					
			3					
			4					
			5					
			6					
			7					
			8					
			9					

Werkmap laatst opgeslagen: 7 m geleden

12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
	Kopie naam concessiehouder	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5B Directe opbrengsten van reizigers) van de reuelinn	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5C Andere opbrengsten) van de regeling	Komt de concessiehouder voor deze concessie in aanmerking voor de 2% extra vergoeding? (Ja/Nee)	Het totaal bedrag in (jaar T) aan teruggevorderd voordeel
	<i>Aard controle n.v.t Indicator: EMI?</i>	<i>Aard controle R Indicator: EMI?</i>	<i>Aard controle R Indicator: EMI?</i>	<i>Aard controle R Indicator: EMI?</i>	<i>Aard controle R Indicator: EMI?</i>
1	Syntus / Qbuzz	119.970.000	1126.000	Ja	10
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
	Kopie naam concessiehouder	Het bedrag benoemd in de subsidieverleningsbeschikking van de ontvanger van de specifieke uitkering aan de concessiehouder voor de periode 15 mrt t/m aug 2020 (artikel 10 lid 1 sub a van de mededeling)	Het bedrag dat zal worden benoemd in de subsidievestigingsbeschikking van de ontvanger van de specifieke uitkering aan de concessiehouder voor de periode 15 mrt t/m aug 2020		
	<i>Aard controle n.v.t Indicator: EMI?</i>	<i>Aard controle R Indicator: EMI?</i>	<i>Aard controle R Indicator: EMI?</i>		
1	Syntus / Qbuzz	121.576.000	122.140.000		
2					
3					
4					

			5					
			6					
			7					
			8					
			9					
			10					
			11					
			12					
			13					
			14					
			15					
			16					
			17					
			18					
			19					
			20					
			Eindverantwoording (Ja/Nee) - Ja uiterlijk in SISa 2021 <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3015</i>					
			Ja					
IenV	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (wvri)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3001</i>	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle R Indicator: E3002</i>	Overige bestedingen (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: E3003</i>	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt <i>Aard controle R Indicator: E3004</i>	Correctie over besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle R Indicator: E3005</i>	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle R Indicator: E3006</i>
		1 IENMIBSK-2016167330	10	10	10	10	10	10
		2 IenWIBSK-2018139208	10	10	10	10	10	10
		3 IenWIBSK-2021120279	10	10	10	10	10	10
		4						
		5						
		100						
		Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3007</i>	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3008</i>	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3009</i>	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T) <i>Aard controle R Indicator: E3011</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3012</i>	
		1 IENMIBSK-2016167330	1553.999	10	10	10	Nee	Nee
		2 IenWIBSK-2018139208	1160.117	10	10	10	Nee	Nee
		3 IenWIBSK-2021120279	10	10	10	10	Nee	Nee
		4						

		5						
		100						
lenV	E10	Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Toelichting op niet-afgeronde projecten
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E1001</i>	<i>Aard controle R Indicator: E1002</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E1003</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E1004</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E1005</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E1006</i>
			1 Snelfietsroute Utrecht-Amersfoort	1408.667	13.507.667	Nee	Nee	Project loopt t/m 2022
			2					
			99					
			100					
			Kopie projectnaam/nummer	Grote scope wijzigingen? (Ja/Nee)	Ernstige vertragingen? (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) per project i/v aan andere medeoverheden overgeboekte middelen	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E1007</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E1008</i>	<i>Aard controle D Indicator: E1009</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E1010</i>	<i>Aard controle R Indicator: E1011</i>	
			1 Snelfietsroute Utrecht-Amersfoort	Nee	Nee	Nee	10	
			2					
			3					
			99					
			100					
lenV	E12	Regeling specifieke uitkeringen N-wegen	Totale besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T (inclusief 2018))	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T (inclusief 2018))	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R Indicator: E1201</i>	<i>Aard controle R Indicator: E1202</i>	<i>Aard controle R Indicator: E1203</i>	<i>Aard controle R Indicator: E1204</i>		
			1435.274	12.009.332	1352.750	Nee		
			Projectnaam/nummer	Project wijkt meer dan 10% af (Ja/Nee)	Totale omvang per type maatregel	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E1205</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E1206</i>	<i>Aard controle D Indicator: E1207</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E1208</i>		
			1 N201	Nee	226	Nee		
			2 N210	Nee	2615	Nee		
			3 N224	Nee	711	Ja		
			4 N226	Nee	920	Nee		
			5 N228	Nee	252	Nee		
			6 N229	Nee	1912	Nee		
			7 N237	Nee	683	Nee		
			8 N402	Nee	78	Nee		
			9 N409	Nee	244	Ja		
			10 N411	Nee	624	Ja		
			11					
			12					

		99						
		100						
lenV	E17	Regeling specifieke uitkering Maas-pilots Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Afspraken uit de bestuursovereenkomst naekomen? (Ja/Nee)
			<i>Aard controle R Indicator: E17K01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E17K02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E17K03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E17K04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E17K05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E17K06</i>
			186.125	Nee	1849.950	136.632	1361.513	Ja
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) ijm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E17K07</i>	<i>Aard controle R Indicator: E17K08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E17K09</i>			
			Ja	10	Nee			
lenV	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R Indicator: E20K01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20K02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E20K03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20K04</i>		
			10	10	10	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuk < meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20K05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20K06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20K07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20K08</i>		
			1 101 Aanbrengen van kant- en asmarkering op fietspaden aantal in meters	Nee	0			
			2 102 Saneren paaltjes en verticale elementen op of naast fietspaden aantal in st	Nee	0			
			3 102 Het aanbrengen van attentieverhogende markeringen aantal in meters	Nee	0			
			75 238 Het volwaardig afwaarderen en veilig inrichten van 100 km/uur wegen naar 80 km/uur wegen aantal in meters	Nee	0			
			76					
			77					
			99					
			100					

lenV	E33	Incidentele specifieke uitkering MIRT 2017-2019 (Beter benutten)	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project Zelfstandige uitvoering	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle R Indicator: E33001</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E33002</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E33003</i>	<i>Aard controle R Indicator: E33004</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E33005</i>
			12.779.085	15.614.265	Ja	10	Nee
			Projectnaam/nummer	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E33006</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E33007</i>			
			1 <i>Korte Termijn Aanpak</i>	Nee			
			2				
			3				
			4				
			5				
			6				
			7				
8							
9							
10							

lenV	E38	Tijdelijke stimuleringsregeling veilig, doelmatig en duurzaam gebruik	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project Zelfstandige uitvoering	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project Inclusief uitvoering door derden	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording totale project (Ja/Nee)
			<i>Aard controle R Indicator: E38001</i>	<i>Aard controle R Indicator: E38002</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E38003</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E38004</i>
			1157.212	1196.212	Ja	Ja
			Projectnaam/nummer per project	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E38005</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E38006</i>		
			1 <i>Fase 1 kwartier maken</i>	Ja		
			2 <i>Fase 2 Implementatie en realisatie</i>	Ja		
			3 <i>Fase 3 Elcging en bewaking kwaliteit</i>	Ja		
			4			
			5			
			6			
			7			
8						
9						
10						

IenW	E52	Beschikbaarheidsvergoeding 2	Naam per concessie zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Besteding (jaar T-2 (2019))	Besteding (jaar T)	Specifieke kosten van de concessiehouder in de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021 ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt	Subsidies concessievrager conform concessie (Ja/Nee) - zoals in de bijlage 3 van de regeling is opgenomen verleend
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E52N01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E52N02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E52N03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E52N04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E52N05</i>	<i>Aard controle R Indicator: E52N06</i>
			1 Provincie Utrecht	Keolis Nederland B.V.	10	10	10	Ja
			2 Regio Utrecht	Qbuz	10	10	10	Ja
			3					
			4					
			5					
			6					
			7					
			8					
			9					
			10					
			Kopie naam concessie	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5A OCW-contract studentenkaart) van de regeling	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5B opbrengsten van reizigers) van de regeling	Totale Opbrengsten conform bijlage 3 (5C Andere opbrengsten) van de regeling	Komt de concessiehouder voor deze concessie in aanmerking voor de 2% extra vergoeding (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E52N07</i>	<i>Aard controle R Indicator: E52N08</i>	<i>Aard controle R Indicator: E52N09</i>	<i>Aard controle R Indicator: E52N10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E52N11</i>	
			1 Provincie Utrecht	10	10	10	Ja	
			2 Regio Utrecht	10	10	10	Ja	
			3					
			4					
			5					
			6					
			7					
			8					
			9					
			10					
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E52N12</i>					
IenW	E56	Regeling specifieke uitkering doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle R Indicator: E56N01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E56N02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E56N03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E56N04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E56N05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E56N06</i>
			1 10	10	10	Ja	10	Nee
			2					
			3					

			20	Projectnaam / nummer	Project afgerond (Ja/Nee)				
				<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E58N01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E58N02</i>				
			1	n.v.t.	Nee				
			2						
			3						
			20						
lenV	E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingen		Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1)	Project afgerond (Ja/Nee)
				<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E58N01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E58N02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E58N03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E58N04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E58N05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E58N06</i>
			1	Aanpak diffuus lood De ronde venen	1225.000	1225.000	Nee	10	Nee
			2						
			3						
			4						
			5						
			6						
			7						
			8						
			9						
			10						
				Eindverantwoording (Ja/Nee)					
				<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E58N07</i>					
				Nee					
lenV	E68	Fietsbrug A12 (onderdeel van 'no regret'-pakket UNed1)		Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Is de uitvoeringsovereenkomst met Rijkswaterstaat gesloten? (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
				<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E68N01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E68N02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E68N03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E68N04</i>		
			10		10	Nee	Nee		
lenV	E74	Tijdelijke regeling specifieke uitkeringen decentraal spoor		Is de gedecentraliseerde spoor- of tramdienst uitgevoerd? (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
				<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E74N01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E74N02</i>				
				Ja	Ja				
EZK	F11	Regeling specifieke uitkering MKB Deals 1e tranche		Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T). Inclusief uitvoering door derde (s) (tussen medegeveheden) vanaf	Besteding (jaar T) t.l.v. cumulatieve cofinanciering	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Bestedingen zijn verantwoord op basis van voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Toelichting

			Zelfstandig uitvoering (exclusief uitvoering door derde)	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Dit betreft het deel dat naast de Rijksmiddelen is ingelegd volgens afspraak uit MKB-deal			Als bij 04 en 05 'Nee' is ingevuld, dan is toelichting verplicht
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: FI1001</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: FI1002</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: FI1003</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: FI1004</i>	<i>Aard controle L2</i> <i>Indicator: FI1005</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: FI1006</i>
			1 310.000	1 360.000	1 200.000	Nee	Ja	Het project loopt tot en met 2022 door
EZK	F12	Eenmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regelina 2018-2023	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting		
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: FI2001</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: FI2002</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: FI2003</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: FI2004</i>		
			1 1035.432	1 4.264.432	Nee			
EZK	F14	Regeling specifieke uitkering MIT 2021	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting		
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: FI1001</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: FI1002</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: FI1003</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: FI1004</i>		
			1 451.092	1 451.092	Nee			
LVY	L8	Regeling provinciale aankoop veehouderijen nabij natuurgebieden	Beschikingsnummer/naam	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) Automatisch ingevuld en betreft optelling indicatoren L809	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L801</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L802</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L803</i>			
			SUOV121004	10	Nee			
			Naam/nummer overeenkomstig koopovereenkomst	Betreft dit een financiering uit deel A, of deel B? Als A indicator 06 verplicht, als B indicator 07 verplicht.	Indien deel A: is sprake geweest van de verwerving van vermogensbestanddelen die voor de provincie hebben geleid tot vermogensvorming w.o. opbrengsten; zo ja, welk bedrag betreft het?	Indien deel B: is sprake geweest van de verwerving van vermogensbestanddelen die voor de provincie restwaarde zouden opleveren; zo ja, welk bedrag betreft het?	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per overeenkomst	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L804</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L805</i>	<i>Aard controle L1</i> <i>Indicator: L806</i>	<i>Aard controle L1</i> <i>Indicator: L807</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L808</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L809</i>
			1 nvt				10	10
			2 nvt				10	10
			3 nvt				10	10

			4	nvt				10	10
			5	nvt				10	10
				Kopie naam/nummer overeenkomstig koopovereenkomst	Is de aankoopsom gebaseerd op een taxatie door een onafhankelijke taxateur of marktwaarde en komt de overeengekomen koopsom met die taxatie overeen?	Toelichting			
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L 8/10</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: L 8/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L 8/12</i>			
			1	nvt					
			2	nvt					
			3	nvt					
			4	nvt					
			5	nvt					
LVV	L10	Regeling specifieke uitkering Impuls Veenweiden		Gebiedsnaam/nummer	Totale besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting	
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L 10/01</i>	<i>Aard controle F Indicator: L 10/02</i>	<i>Aard controle F Indicator: L 10/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L 10/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L 10/05</i>	
			1	Oude Meije te Zegveld	13.251	13.251	Nee	transactiekosten grondaankoop	
			2	De Meije te Zegveld	18.735	18.735	Nee	transactiekosten grondaankoop	
			3						
			4						
			5						
			6						
			7						
			8						
			9						
			10						
LVV	L16	Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur		Naam Uitvoeringsprogramma	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma - exclusief uitvoering door derden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T). Vanaf SiSa 2022 inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma volgens uitvoeringsplan uitgevoerd (Ja/Nee)	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee)
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L 16/01</i>	<i>Aard controle F Indicator: L 16/02</i>	<i>Aard controle F Indicator: L 16/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L 16/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L 16/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L 16/06</i>
			1	Zouweboezem	1840.950	1840.950	10	Ja	Nee
			2						
			3						
			4						
			5						
			6						
			7						
			8						
			9						
			10						

			Kopie Uitvoeringsprogramma	Toelichting	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/K17</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/K18</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/K19</i>	
			<i>Zouwehoezem</i>		Nee	
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						

4.14 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum van toepassing.

4.15 Berekening EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode. Om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden, zijn in Europees verband afspraken gemaakt over het toegestane maximale tekort van het EMU-saldo op nationaal niveau.

Het EMU-saldo is het vorderingensaldo van de totale overheid. Dit betekent dat niet alleen de financiën van de rijksoverheid meetellen voor het EMU-saldo, maar ook die van de decentrale overheden (zoals gemeenten, provincies en waterschappen) en premie gefinancierde sectoren als de sociale zekerheid en de zorg.

Berekening van het EMU-saldo	Bijgestelde begroting 2021*	Rekening 2021
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-69.681	-28.303
2. -/- Mutatie (im)materiële vaste activa	37.616	49.559
3. +/- Mutatie voorzieningen	-1.044	-1.940
4. -/- Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	4.746	8.849
5. -/- Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	-
Berekend EMU-saldo	-113.087	-88.651

* Zoals opgenomen in Begroting 2022

Bijlagen

Bijlage 1: Verloopoverzicht investeringskredieten

Specificatie investeringen met een economisch nut	Toegekend krediet (bruto)	Realisatie t/m 2020	Bijgestelde begroting 2021	Realisatie 2021	Realisatie (niet mva) 2021	Verschil 2021	Totaal realisatie	Restant krediet	Te realiseren bijdrage derden	Realisatie bijdrage derden t/m 2020	Realisatie bijdrage derden 2021	Nog te realiseren bijdrage derden	Is er sprake van een bijstelling t.o.v. een eerder P&O document?
5. Bereikbaarheid I - Algemeen													
Provinciaals verkeersmodel	350	220	-	27		-27	247	103	-	-	-	-	
Vervanging Kwaliteitcentrale	400	-	400	113		287	113	287			-	-	
Vervanging wintermachines	1.400	-	1.400	783		617	783	617			-	-	
Totaal 5. Bereikbaarheid I - Algemeen	2.150	220	1.800	924	-	876	1.144	1.006	-	-	-	-	
6. Bereikbaarheid II - OV													
Uitbreidingsinvesteringen													
OV Uithoflijn (infra en materieel)	483.034	423.734	12.160	8.693		3.467	432.427	50.607	305.294	286.707	327-	18.914	
OV tramremise	62.000	59.646	2.354	1.412		942	61.058	942	21.200	21.200	-	-	
OV Busremise	43.300	24.441	11.734	11.220		514	35.661	7.639		10	264	-274	
P&R Breukelen	5.380	84	443	314		129	398	4.982			-	-	
Vlootoptimalisatie	17.257	5.027	5.360	9.328		-3.968	14.355	2.901			-	-	
Opkomstlocatie P&R Science Park	152		-	-		-	-	152			-	-	
Chauffeursverblijf busstation jaarbeurs	840		-	-		-	-	840			-	-	
Tramwaarschuwinglichten SUNIJ-lijn	1.020		459	-		459	-	1.020			-	-	
Inrichting remiseterrein Nieuwegein	390		324	387		-63	387	3			-	-	Project afgerond - 2021
Tramkruising Symfonielaan Nieuwegein	652		652	35		617	35	617			-	-	
<i>Subtotaal uitbreidingsinvesteringen</i>	<i>614.025</i>	<i>512.932</i>	<i>33.486</i>	<i>31.389</i>	<i>-</i>	<i>2.097</i>	<i>544.321</i>	<i>69.704</i>	<i>326.494</i>	<i>307.917</i>	<i>63-</i>	<i>18.640</i>	
Vervangingsinvesteringen													
OV overwegen en haltes	12.041	10.740	1.301	449		852	11.189	852			-	-	
Traminfrastructuur N'gein - IJsselstein (VRT)	186.100	145.350	23.733	13.244		10.489	158.594	27.506			24	-24	
OV Telematica/ICT tram/bus DRIS	9.502	4.038	2.433	1.494		939	5.532	3.970	3.652	3.026	69	557	
Beveiliging opstel terreinen	720		300	-		300	-	720			-	-	
Verv. spoorstaven overwegen SUNIJ-lijn	180		180	178		2	178	2			-	-	Project afgerond - 2021
Indico-systeem	4.400		802	1.485		-683	1.485	2.915			-	-	

Vervanging websites Kader Werkzaamheden Tramweg (KWT)	175		175	161		14	161	14			-	- Project afgerond 2021
<i>Subtotaal vervangingsinvesteringen</i>	<i>213.118</i>	<i>160.128</i>	<i>28.924</i>	<i>17.012</i>	<i>-</i>	<i>11.912</i>	<i>177.140</i>	<i>35.978</i>	<i>3.652</i>	<i>3.026</i>	<i>93</i>	<i>533</i>
Totaal 6. Bereikbaarheid II - OV	827.143	673.060	62.410	48.401	-	14.009	721.461	105.682	330.146	310.943	30	19.173
9. Bestuur												
Vervanging dienstauto's	254		254	257		-3	257	-3				-
Totaal 9. Bestuur	254	-	254	257	-	-3	257	-3	-	-	-	-
10. Overzicht Overhead												
Software												
Business Intelligence Tool	295	-	115	-	135	-20	135	160			-	-
HRM Systeem (Personeelsinformatie + salaris)	450	115	6	112	155	-36	157	293			2	-2
Serv.man.Syst. Assyst	551	-	-	-		-	-	551			-	-
Presto Fin en Control	1.969	-	312	-	9	303	9	1.960			-	-
Record Man. Appl. RMA	803	72	428	72	181	318	182	621			-	-
Doc. Generator	371	51	240	51	219	71	220	151			-	-
Enterprise Search	333	-	-	-	50	-50	50	283			-	-
Zaaksyst. Squit 2020 (Elvhis)	353	110	165	110	250	25	250	103			-	-
Interne broker	-	37	-	7	72	-66	103	-103			-	-
Subsidietool	750	7	30	158	92	96	-59	809			-	-
Bestuurlijke besluitvorming GS	442	158	436	37	368	105	489	-47			-	-
<i>Totaal software</i>	<i>6.317</i>	<i>550</i>	<i>1.732</i>	<i>546</i>	<i>1.531</i>	<i>747</i>	<i>1.535</i>	<i>4.782</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>2</i>	<i>-2</i>
ICT (hardware)												
Werkplek laptops	200	99	101	98	-	3	196	4			-	-
Beeldschermen thuiswerken	200		200	-	-	200	-	200			-	-
Werkplek apparatuur	550		550	-	-	550	-	550			-	-
Tablets GS/PS	101		-	-	-	-	-	101			-	-
<i>Totaal ICT (hardware)</i>	<i>1.051</i>	<i>99</i>	<i>851</i>	<i>98</i>	<i>-</i>	<i>753</i>	<i>196</i>	<i>855</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Provinciehuis												
Losse gebruikersinventaris	459	-	459	51		408	51	408			-	-
Verbouwing verd 2 tm 6 (Reg Klimaat)	2.200	8	2.192	2.169		23	2.177	23			-	-

Transport (liften)	800	-	-	-	-	-	800	-	-			
Huisvesting - eerste stappen in verduurzamen provinciaal vastgoed	1.310	98	812	289	523	387	923	-	-			
AV-middelen Statenzaal	2.090	124	2.090	1.438	652	1.562	528	-	-			
Verantwoorde thuiswerkplek	375	-	375	-	375	-	375	-	-			
Verbouwing BG en 1e verdieping	1.400	-	1.400	-	1.400	-	1.400	-	-			
Verduurzaming vastgoed	805	-	-	-	-	-	805	-	-			
Totaal provinciehuis	9.439	230	7.328	3.948	-	3.380	4.178	5.261	-	-	-	-
Totaal Overzicht Overhead	16.807	879	9.911	3.499	1.531	4.881	5.909	10.898	-	-	2	-2
Totaal investeringen met een economisch nut	846.354	674.159	74.375	53.081	1.531	19.763	728.771	117.583	330.146	310.943	33	19.170

Toelichting op de verschillen per krediet die groter zijn dan € 100.000

Investerings met een economisch nut

Programma/krediet	Verschil 2021	Toelichting
5. Bereikbaarheid I - Algemeen		
Provinciaals verkeersmodel	-27	Afwijking < 100.000
Vervanging Kwaliteitcentrale	287	Vanwege een aanbestedingsvoordeel vallen de kosten lager uit. De prognose van het restantkrediet is € 150k.
Vervanging wintermachines	617	In verband met de behandeling van een kortgeding rondom de aanbesteding heeft de vervanging van de wintermachines vertraging opgelopen. In 2022 vindt de volledige vervanging plaats.
6. Bereikbaarheid II - OV		
OV Uithoflijn (infra en materieel)	3.467	Hoewel de wens was om de UHL financieel geheel in 2021 af te ronden blijven er toch nog restpunten uit opgestelde VTA's doorlopen in 2022. Voor het deelproject Directieleveringen is daarom nog een aanvullende VTA ter hoogte van € 2,2 mln. opgesteld. Dit project hangt ook samen met Nieuwegein City en een bedrag van € 1,4 mln. loopt door in 2022.
OV tramremise	942	Een deel van de werkzaamheden voor Directieleveringen vanuit ITR is vertraagd, in samenhang met de vertraging van de werkzaamheden Spooromlegging Nieuwegein City. En resultaat 2021 voor de Nieuwe Tram Remise (660K) was niet meegenomen in kasritme, wordt pas na afronding geheel ITR echt "vrijgegeven".
OV Busremise	514	Kosten voor aanvullende voorzieningen i.r.t. brandveiligheid (brandmuren e.d. in plaats van deluge-systeem) zijn een stuk lager uitgevallen.
P&R Breukelen	129	Er was rekening gehouden met een hoger bedrag aan doorbelasting interne uren en een deel van het werk door het ingenieursbureau is iets later gestart.
Vlootoptimalisatie	-3.968	Drie tramstellen zijn al in november/december geleverd i.p.v. januari zoals in de oorspronkelijke planning was opgenomen. Hierdoor heeft de termijnbetaling ook eerder dan gepland plaatsgevonden.
Opkomstlocatie P&R Science Park	-	
Chauffeursverblijf busstation jaarbeurs	-	
Tramwaarschuwingsschermen SUNIJ-lijn	459	Door capaciteitsgebrek is de uitvoering uitgesteld naar 2022.
Inrichting remiserrein Nieuwegein	-63	Afwijking < 100.000
Tramkruising Symfonielaan Nieuwegein	617	Door capaciteitsgebrek is de uitvoering uitgesteld naar 2022.
OV overwegen en haltes	852	Een deel van de werkzaamheden voor Directieleveringen is vertraagd, in samenhang met de vertraging van de werkzaamheden Spooromlegging Nieuwegein City.
Traminfrastructuur N'gein - IJsselstein (VRT)	10.489	Vertraging afronding contract hoofdaannemer Ombouw SUNIJ-Lijn (VTW-lijst en herstelwerkzaamheden) en vertraging deel van de werkzaamheden aannemer Spooromlegging Nieuwegein City omdat het opgeleverde ontwerp niet aan de gestelde eisen voldeed. Er hebben hierdoor meerdere toetsrondes op het ontwerp plaatsgevonden om tot een definitief ontwerp te komen. Tevens zijn restpunten Ombouw SUNIJ doorgeschoven naar 2022 om uitgevoerd te worden tijdens de buitendienststelling voor Spooromlegging Nieuwegein City.
OV Telematica/ICT tram/bus DRIS	939	DRIS Vervangingsopgave: deel (ontwerp)werk is uitgesteld naar 2022. Daarnaast is 220k voor Wayfinding stationshal en een kwaliteitsslag op de openbaar vervoer terminal (bus en tram) doorgeschoven naar 2022.
Beveiliging opstelreinen	300	Door capaciteitsgebrek is de uitvoering uitgesteld naar 2022.
Verv. spoorstaven overwegen SUNIJ-lijn	2	Afwijking < 100.000
Indico-systeem	-683	Er heeft 2021 een succesvolle testfase plaatsgevonden waarbij alle indicaties op groen staan en de geleverde prestaties ten laste komen van het boekjaar 2021. Conform de intenties van het contract heeft daarom ook de betaling in 2021 plaatsgevonden. In de planning was dit pas in de eerste helft van 2022 voorzien.

Vervanging websites Kader Werksaamheden Tramweg (KWT)	14	Afwijking < 100.000
9. Bestuur		
Vervanging dienstauto's	-3	Afwijking < 100.000
10. Overzicht Overhead		
Business Intelligence Tool	-20	Betreft een SaaS-oplossing en is volgens de Notitie MVA van de commissie BBV geen investering. Gerealiseerde kosten boekjaar 2020 en 2021 gecorrigeerd.
HRM Systeem (Personeelsinformatie + salaris)	-36	Betreft een SaaS-oplossing en is volgens de Notitie MVA van de commissie BBV geen investering. Gerealiseerde kosten boekjaar 2018 t/m 2021 gecorrigeerd.
Serv.man.Syst. Assyst	-	
Presto Fin en Control	303	Betreft een SaaS-oplossing en is volgens de Notitie MVA van de commissie BBV geen investering. Gerealiseerde kosten boekjaar 2021 gecorrigeerd.
Record Man. Appl. RMA	318	Betreft een SaaS-oplossing en is volgens de Notitie MVA van de commissie BBV geen investering. Gerealiseerde kosten boekjaar 2020 en 2021 gecorrigeerd.
Doc. Generator	71	Betreft een SaaS-oplossing en is volgens de Notitie MVA van de commissie BBV geen investering. Gerealiseerde kosten boekjaar 2020 en 2021 gecorrigeerd.
Enterprise Search	-50	Betreft een SaaS-oplossing en is volgens de Notitie MVA van de commissie BBV geen investering. Gerealiseerde kosten boekjaar 2021 gecorrigeerd.
Zaaksyst. Squit 2020 (Elvhis)	25	Betreft een SaaS-oplossing en is volgens de Notitie MVA van de commissie BBV geen investering. Gerealiseerde kosten boekjaar 2019 t/m 2021 gecorrigeerd.
Interne broker	-66	Afwijking < 100.000
Subsidietool	96	Betreft een SaaS-oplossing en is volgens de Notitie MVA van de commissie BBV geen investering. Gerealiseerde kosten boekjaar 2020 en 2021 gecorrigeerd.
Bestuurlijke besluitvorming GS	105	Betreft een SaaS-oplossing en is volgens de Notitie MVA van de commissie BBV geen investering. Gerealiseerde kosten boekjaar 2020 en 2021 gecorrigeerd.
ICT (hardware)	-	
Werkplek laptops	3	Afwijking < 100.000
Beeldschermen thuiswerken	200	Deze beeldschermen zijn al uitgevraagd en besteld via ons ICT-DAS systeem en dient als vervanging op reeds uitgegeven schermen (i.v.m. het thuiswerken) die we hebben weggehaald uit het kantoorgebouw.
Werkplek apparatuur	550	Verwachting is dat de aangekochte laptops en randapparatuur uit 2017 vervangen moeten worden. De afschrijvingstermijn van de hardware betreft vijf jaar. In de loop van het boekjaar 2022 worden deze hardware vervangen.
Tablets GS/PS	-	
Provinciehuis	-	
Losse gebruikersinventaris	408	Er is akkoord gegeven eind 2021 op de offertes, 14 weken later. De prestatie wordt geleverd in 2022 (meubilair wordt eerste kwartaal geplaatst).
Verbouwing verd 2 tm 6 (Reg Klimaat)	23	Project loopt nog door in 2022 waarbij dit restbedrag word aangewend.
Transport (liften)	-	

Huisvesting - eerste stappen in verduurzamen provinciaal vastgoed	523	De ledverlichting (289K) op de werkverdiepingen is in 2021 aangebracht. Voor de zonnepanelen op locaties De Meern en Botenloods loopt momenteel een aanbesteding - de sluitingsdatum voor het indienen van offertes is 31 januari. De termijnen zijn verlengd omdat één potentiële partij zich buiten de procedure om bij de PU heeft gemeld, en dat is niet toegestaan. Voor de aanbesteding van de zonnepanelen op het Huis voor de provincie loopt momenteel een marktconsultatie. De vertraging hangt samen met het feit dat we deze aanbesteding niet eerder konden publiceren omdat er a) in de zomer aanvullende eisen door PS werden gesteld ten aanzien van het voorkomen van dwangarbeid in de productieketen duurzame energie en b) in het najaar bleek dat binnen de provincie Utrecht teruglevering aan het hoogspanningsnet momenteel niet mogelijk is vanwege congestie op dit net. Dit betekent dat de netbeheerders momenteel geen nieuwe grootverbruikers toelaten. Om die reden heeft de PU nu besloten te gaan kijken naar mogelijkheden voor plaatsing van zonnepanelen op eigen terrein, waarbij de opgewekte energie wordt aangewend voor eigen gebruik (vandaar de consultatie – de sluitingsdatum daarvan is vandaag). De aanbesteding voor led in het Huis voor de PU (gebouwdelen die nog niet zijn gedaan) zal in Q1 2022 de markt op gaan.
AV-middelen Statenzaal	652	Er worden nog kosten gemaakt in 2022. Het restant kan vrijvallen.
Verantwoorde thuiswerkplek	375	Eerste grote bestelling is gedaan door Provincie bij leverancier. Webshop was december 2021 klaar en heeft tot 31-12 open gestaan. Levering en betaling van deze werkplekken vindt plaats in 2022
Verbouwing BG en 1e verdieping	1.400	Door corona was er grote impact op verbouwing verdieping 2 t/m 6 (uitloop). We willen eerst 2 t/m 6 afronden alvorens te starten met het volgende project. Uitvraag projectmanager voor begeleiding wordt zeer binnenkort opgestart waarna project start (inventarisatie, PVE, ontwerp etc.) in 2022.
Verduurzaming vastgoed	-	

Specificatie investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	Toegekend krediet (bruto)	Realisatie t/m 2020	Bijgestelde begroting 2021	Realisatie 2021	Realisatie (niet mva) 2021	Verschil 2021	Totaal realisatie	Restant krediet	Bijdrage derden	Realisatie bijdrage derden t/m 2020	Realisatie bijdrage derden 2021	Nog te realiseren bijdrage derden	Is er sprake van bijstelling t.o.v. een eerder P&C-document?
1. Ruimtelijke ontwikkeling													
HvdH - Oostelijke Corridor	18.829	18.447				-37	18.484	345					Krediet is geactualiseerd op basis van de vastgestelde Mastergrondexploitatie
HvdH - Harlanterrein	2.128	2.254	-	37		-	2.254	-126	-	-	20	-20	Krediet is geactualiseerd op basis van de vastgestelde Mastergrondexploitatie
HvdH - Kamp van Zeist	3.221	220	-			-32	252	2.969	-	-	-	-	Krediet is geactualiseerd op basis van de vastgestelde Mastergrondexploitatie
			-	32					-	-	-	-	- Mastergrondexploitatie
Totaal 1. Ruimtelijke ontwikkeling	24.178	20.921	-	69	-	-69	20.990	3.188	-	-	20	-20	
5. Bereikbaarheid I - Algemeen													
Uitbreidingsinvesteringen													
<i>Provinciale (vaar)wegen</i>													
N224 Ronde Austerlitzseweg - Zeist	400	-	-	10	-	-10	10	390	-		-	-	
N226 Faunapassage	6.150	97	500	244	-	256	341	5.809	-		-	-	
Spoortunnel Maarsbergen	23.200	4.875	700	990	-	-290	5.865	17.335	2.500		-	2.500	
N212, traject 27, buitengebied Woerden	750	-	-	-		-	-	750			-	-	
N228 Trajectaanpak Montfoort	319	15	220	122	-	98	137	182	-		9	-9	
N233 Oostelijke Rondweg Veenendaal	56.500	467	650	368	-	282	835	55.665	6.250		-	6.250	
N233 Rijnbrug	95.576	2.790	930	1.449	-	-519	4.239	91.337	51.794	44	-	51.750	
N237 Trajectaanpak Zeist en Soest	1.666	-	-	75	-	-75	75	1.591	-		-	-	
N238, traject 82	124			1		-1	1	123			-	-	
N402 Ronde Slootdijk	2.792	416	42	45	-	-3	461	2.331	-		-	-	
N484 Trajectaanpak	5.978	136	500	192	-	308	328	5.650	-		-	-	
Ecopassage Griffenstein	2.144	1.923	115	115	-	0	2.038	106	39	39	-	-	
Omgevingslawaa	3.250	155	650	159	-	491	314	2.936	-		-	-	

Carpoolplaatsen	1.421	-	950	350	-	600	350	1.071	-	-	-	-
Fietsbrug Nigtevegt	12.845	12.871	-26	-26	-	-0	12.845	-0	12.891	12.531	320	40
Natuurverbinding	4.099	4.046		53	-	-53	4.099	0	4.099	3.926	187	-14
Maatregelen op de N229, N226, N225, N228 en N417	170	-	170	117		53	117	53	-		-	-
N402, traject 87 en 88	1.250	-		55	-	-55	55	1.195	-		-	-
Merwedekanaal (Vijfheerenlanden)	14.500	-		14.493	-	-14.493	14.493	7	-		-	-
<i>Subtotaal (vaar)wegen</i>	<i>233.134</i>	<i>27.791</i>	<i>5.401</i>	<i>18.811</i>	<i>-</i>	<i>-13.410</i>	<i>46.602</i>	<i>186.532</i>	<i>77.573</i>	<i>16.540</i>	<i>517</i>	<i>60.516</i>
<i>Fiets</i>												
N224 Renswoude	195	-	195	-	-	195	-	195			-	-
N226 OVL	575	90	485	18	-	468	108	468			-	-
N228 Trajectaanpak Montfoort	758	35	705	579	-	126	614	144			-	-
N237 Fietspad Mc Donalds Zuid	191	56	25	14	-	11	70	121			-	-
N237 Trajectaanpak Zeist en Soest	1.880	-	-	-	-	-	-	1.880			-	-
N417 Trajectaanpak	970	714	256	-	-	256	714	256			-	-
N484 Trajectaanpak	130	1	-	2	-	-2	3	127			-	-
Maatregelen op de N229, N226, N225, N228 en N417	824	-	700	862		-162	862	-38			6	-6
<i>Subtotaal fiets</i>	<i>5.523</i>	<i>896</i>	<i>2.366</i>	<i>1.475</i>	<i>-</i>	<i>891</i>	<i>2.371</i>	<i>3.152</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>6</i>	<i>-6</i>
<i>Verkeersveiligheid</i>												
N212, traject 27, buitengebied Woerden	719			17		-17	17	702			-	-
N224 Renswoude	525	481	-	-	-	-	481	44			-	-
N224 Rotonde Austerlitzseweg - Zeist	1.100	-	-	27	-	-27	27	1.073			-	-
N228 Trajectaanpak Montfoort	1.555	80	1.255	281	-	974	361	1.194			25	-
N237 Trajectaanpak Zeist en Soest	270	-	-	-	-	-	-	270			-	-
N238, traject 82	233			-		-	-	233			-	-
N201/412 Bermverhardingen	281	153	128	130	-	-2	283	-2			-	-
N229 Bermverharding	970	956	14	-15	-	29	941	29	239	128	-	-
N405 Bermverharding Kamerik	504	389	14	14	-	0	403	101			-	-
N417 Trajectaanpak	90	63	27	-	-	27	63	27			-	-
N484 Trajectaanpak	700	10	-	15	-	-15	25	675			-	-
Bermverhardingen N225 / N228 / N229	1.015	-	1.015	468	-	547	468	547			23	-
Maatregelen op de N229, N226, N225, N228 en N417	1.560	-	1.560	1.332	-	228	1.332	228			-	-
<i>Subtotaal verkeersveiligheid</i>	<i>9.522</i>	<i>2.132</i>	<i>4.013</i>	<i>2.270</i>	<i>-</i>	<i>1.743</i>	<i>4.402</i>	<i>5.120</i>	<i>239</i>	<i>128</i>	<i>48</i>	<i>-</i>

	248.179	30.819	11.780	22.556	-	-10.776	53.375	194.804	77.812	16.668	571	60.510
Subtotaal uitbreidingsinvesteringen												
Vervangingsinvesteringen												
<i>Kunstwerken</i>												
Diverse kunstwerken gehele provincie	20.295	-	-	-	-	-	-	20.295				
Beverweerdsebrug, Bunnik	500	8	492	81	-	411	89	411				
Duikerbrug N484	330	-	-	-	-	-	-	330				
<i>Subtotaal kunstwerken</i>	21.125	8	492	81	-	411	89	21.036	-	-	-	-
<i>Verhardingen</i>												
N199 traject 8 (Rondweg Noord)	400	-	-	-	-	-	-	400				
N204, traject 17	101	-	-	-	-	-	-	101				
N210, traject 20 (Schoonhoven Lopik)	668	-	-	35	-	-35	35	633				
N210, traject 21 (Lopik N204)	869	-	-	-	-	-	-	869				
N224, traject 35 (Renswoude)	2.250	2.238	-	13	-	-13	2.251	-1				
N225, traject 37 (Driebergen-Doorn)	1.812	-	1.270	1.675	-	-405	1.675	137				
N228, traject Montfoort	2.953	135	2.953	1.099	-	1.854	1.234	1.719				
N229, traject 62 (Odijk-Werkhoven)	315	-	315	129	-	186	129	186				
N402, traject 87 (Loenersloot)	602			-		-	-	602				
N402, traject 88 (Loenen-Breukelen)	3.073			-		-	-	3.073				
N402, traject 87 en 88	5.515	-	-	40	-	-40	40	5.475				
N412, traject 98	397	-	-	-	-	-	-	397				
N417, traject 116 en 117 (Maartensdijk-Hol.Rading)	1.788	1.324	464	194	-	270	1.518	270				
N484A, traject 114	662	-	-	-	-	-	-	662				
N484, overdracht Vijfheerenland	1.174	-	-	-	-	-	-	1.174				
Diverse trajecten gehele provincie	94.268	-	-	-	-	-	-	94.268				
<i>Subtotaal verhardingen</i>	116.847	3.697	5.002	3.184	-	1.818	6.881	109.966	-	-	-	-
<i>Vaarwegen</i>												
Rivier Eem, damwanden overig	8.054	1.265	1.100	1.022		78	2.287	5.767	2.251	1.416	708	126
Merwedekanaal , oeverconstructie	14.500	636	3.400	4.096		-696	4.732	9.768	150-		-	-150
<i>Subtotaal vaarwegen</i>	22.554	1.901	4.500	5.118	-	-618	7.019	15.535	2.101	1.416	708	-23
<i>Wegmeubiliar</i>												
Bushokjes in de gehele provincie	1.824	944	880	261	-	619	1.205	619				
<i>Subtotaal wegmeubiliar</i>	1.824	944	880	261	-	619	1.205	619	-	-	-	-
	162.350	6.550	10.874			2.230	15.194	147.156				
Subtotaal vervangingsinvesteringen				8.644	-				2.101	1.416	708	-23

Totaal 5. Bereikbaarheid I - Algemeen	410.529	37.369	22.654	31.199	-	8.545-	68.568	341.961	79.913	18.084	1.279	60.487
Totaal investeringen met een maatschappelijk nut	434.707	58.290	22.654	31.268	-	8.614-	89.558	345.149	79.913	18.084	1.299	60.467

Toelichting op de verschillen per krediet die groter zijn dan € 500.000

Investerings met een maatschappelijk nut

Programma/krediet	Vershil 2021	Toelichting
1. Ruimtelijke ontwikkeling		
HvdH - Oostelijke Corridor	-37	Afwijking < 500.000
HvdH - Harlanterrein	-	
HvdH - Kamp van Zeist	-32	Afwijking < 500.000
5. Bereikbaarheid I - Algemeen		Afwijking < 500.000
<i>Provinciale (vaar)wegen</i>		
N224 Ronde Austerlitzseweg - Zeist	-10	Afwijking < 500.000
N226 Faunapassage	256	Afwijking < 500.000
Spoortunnel Maarsbergen	-290	Afwijking < 500.000
N212, traject 27, buitengebied Woerden	-	
N228 Trajectaanpak Montfoort	98	Afwijking < 500.000
N233 Oostelijke Rondweg Veenendaal	282	Afwijking < 500.000
N233 Rijnbrug	-519	Er is een aantal opdrachtwijzigingen gegeven aan het ingenieursbureau in verband met extra onderzoeken voor de constructie van de brug en het opstellen van een compleet nieuwe SSK raming.
N237 Trajectaanpak Zeist en Soest	-75	Afwijking < 500.000
N238, traject 82	-1	Afwijking < 500.000
N402 Ronde Slootdijk	-3	Afwijking < 500.000
N484 Trajectaanpak	308	Afwijking < 500.000
Ecopassage Griftenstein	0	
Omgevingslawaai	491	Afwijking < 500.000
Carpoolplaatsen	600	Gezien de korte voorbereidingstijd is alleen Carpoolplaats Baarn in 2021 gerealiseerd. De realisatie van Carpoolplaats Eembrugge wordt in februari 2022 gestart. Carpoolplaats Maartensdijk heeft vertraging vanwege over te nemen gronden van Rijkswaterstaat. Deze wordt in 2022 gerealiseerd. Bij carpoolplaats Linschoten moet nog grondoverdracht vanuit de gemeente IJsselstein plaatsvinden. Deze carpoolplaats wordt waarschijnlijk in 2023 opgeleverd.
Fietsbrug Nigtevegt	-0	
Natuurverbinding	-53	Afwijking < 500.000
Maatregelen op de N229, N226, N225, N228 en N417	53	Afwijking < 500.000
N402, traject 87 en 88	-55	Afwijking < 500.000
Merwedekanaal (Vijfheerenlanden)	-14.493	In het kader van de overdracht van het economisch eigendom van het Utrechtse deel van het Merwedekanaal zijn op de balans van de provincie Zuid-Holland geactiveerde investeringen door de provincie Utrecht tegen boekwaarde overgenomen. Provinciale Staten heeft in de vergadering van 14 december 2021 hiervoor krediet ter beschikking gesteld.
Fiets	-	
N224 Renswoude	195	Afwijking < 500.000
N226 OVL	468	Afwijking < 500.000
N228 Trajectaanpak Montfoort	126	Afwijking < 500.000
N237 Fietspad Mc Donalds Zuid	11	Afwijking < 500.000
N237 Trajectaanpak Zeist en Soest	-	
N417 Trajectaanpak	256	Afwijking < 500.000
N484 Trajectaanpak	-2	Afwijking < 500.000

Maatregelen op de N229, N226, N225, N228 en N417	-162	Afwijking < 500.000
Verkeersveiligheid	-	
N212, traject 27, buitengebied Woerden	-17	Afwijking < 500.000
N224 Renswoude	-	
N224 Ronde Austerlitzseweg - Zeist	-27	Afwijking < 500.000
N228 Trajectaanpak Montfoort	974	N228 Trajectaanpak Montfoort (afwijking verschillende programma's: 3,1 mln. euro): Vanwege onvoldoende beschikbaarheid van materialen en weersgesteldheid zijn werkzaamheden doorgeschoven naar 2022. Daarnaast is er sprake van positief resultaat vanwege een gunstige inschrijving door externe marktwerking en zijn er geen grote risico's opgetreden zoals verontreinigingen in de fundering en bermen.
N237 Trajectaanpak Zeist en Soest	-	
N238, traject 82	-	
N201/412 Bermverhardingen	-2	Afwijking < 500.000
N229 Bermverharding	29	Afwijking < 500.000
N405 Bermverharding Kamerik	0	
N417 Trajectaanpak	27	Afwijking < 500.000
N484 Trajectaanpak	-15	Afwijking < 500.000
Bermverhardingen N225 / N228 / N229	547	De kosten van de bermverharding op de N225 vallen lager uit, omdat de grond minder vervuild was. Daarnaast is minder bermverharding op de N229 aangebracht dan gepland. Het restant van het budget wordt in 2022 gebruikt voor verkeersveiligheidsmaatregelen aan het kruispunt.
Maatregelen op de N229, N226, N225, N228 en N417	228	Afwijking < 500.000
Vervangingsinvesteringen	-	
Kunstwerken	-	
Diverse kunstwerken gehele provincie	-	
Beverweerdsebrug, Bunnik	411	Afwijking < 500.000
Duikerbrug N484	-	
Verhardingen	-	
N199 traject 8 (Rondweg Noord)	-	
N204, traject 17	-	
N210, traject 20 (Schoonhoven Lopik)	-35	Afwijking < 500.000
N210, traject 21 (Lopik N204)	-	
N224, traject 35 (Renswoude)	-13	Afwijking < 500.000
N225, traject 37 (Driebergen-Doorn)	-405	Afwijking < 500.000
N228, traject Montfoort	1.854	Zie bovenstaande toelichting, N228 Trajectaanpak Montfoort.
N229, traject 62 (Odijk-Werkhoven)	186	Afwijking < 500.000
N402, traject 87 (Loenersloot)	-	
N402, traject 88 (Loenen-Breukelen)	-	
N402, traject 87 en 88	-40	Afwijking < 500.000
N412, traject 98	-	
N417, traject 116 en 117 (Maartensdijk-Hol.Rading)	270	Afwijking < 500.000
N484A, traject 114	-	
N484, overdracht Vijfheerenland	-	
Diverse trajecten gehele provincie	-	
Vaarwegen	-	
Rivier Eem, damwanden overig	78	Afwijking < 500.000
Merwedekanaal , oeverconstructie	-696	In 2021 zijn meer damwanden geleverd dan initieel geprognostiseerd door de aannemer. Daarnaast is er sprake van een forse stijging van de staalprijzen (50%-100%).

Wegmeubiliar	-	
Bushokjes in de gehele provincie	619	Vanwege problemen met Stedin (netwerkbeheerder) heeft de uitvoering in 2021 vertraging opgelopen. Dit heeft voornamelijk te maken met het beschikbaar zijn van de aansluitcodes. In 2022 wordt het restant van de bushokjes geplaatst.

Bijlage 2: Informatiebladen Reserves

Saldireserve

Saldireserve	
Doel reserve	Opvang van rekeningsaldi en onvoorziene mee-/tegenvallers
Instellingsbesluit	PS stelt jaarlijks bij de vaststelling van de jaarrekening het bedrag vast dat wordt toegevoegd aan de algemene (lees: saldi-) reserve.

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Algemene reserve		
Functie	Algemeen		
Voeding	Positieve rekeningsaldi; incidentele meevallers		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	999999999
Eindjaar	9999		
Toereikendheid	De reserve is toereikend voor de nu bekende en begrote onttrekkingen uit het meerjarenbeeld van de primaire Begroting 2022.		
Vrije ruimte	De reserve bedraagt per eind 2025 circa € 53 mln. indien rekening wordt gehouden met de reeds opgenomen meerjarige onttrekkingen uit de primaire Begroting 2022. Dit saldo is exclusief de bestemming van het resultaat van 2021 en eventuele overige voorstellen.		
Nut en noodzaak	Deze reserve is wettelijk verplicht om aan te houden.		
Bestedingsplan	In de primaire Begroting 2022 zijn diverse onttrekkingen voorzien voor de jaren t/m 2025, en een beperkte storting in 2025. Per saldo neemt de reserve daardoor af in die jaren met een bedrag van € 104,3 mln.		
Voorwaarde besteding	PS besluit over de inzet van de saldireserve.		
Concrete verplichting	N.v.t.		
Relevante ontwikkelingen	N.v.t.		
Mate van doelrealisatie	N.v.t.		
Risico's	N.v.t.		
Bijzonderheden	N.v.t.		

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021			66.673	
Storting	57.230	98.760	122.976	24.216

Onttrekking	-15.000	-31.963	-31.963
Stand van de reserve per 31-12-2021			157.686

Toelichting mutaties reserve 2021

De begrote storting in 2021 betreft de verwerking van de bestemmingsvoorstellen vanuit de jaarrekening 2020 (€ 12,766 mln.), het voordelige begrotingsverschil van de primaire begroting 2021 (€ 3,231 mln.), en de begrote vrijval in de primaire begroting 2021 vanuit de bestemmingsreserves Mobiliteit (€ 50 mln.) en Landelijk gebied (€ 4 mln.). Aanvullend is in de Zomernota 2021 gemeld dat er middelen vrijvallen vanuit de reserve Mobiliteit (€ 13,365 mln.), reserve ICT (€ 1,671 mln.), reserve weerstandsvermogen (€ 3,25 mln.) en de Covid-reserve (€ 11,477 mln.). Deze begrote mutaties zijn allemaal als zodanig verwerkt. Het verschil tussen de realisatie en de begroting betreft de verwerking van het voordelige jaarrekeningresultaat 2020 (€ 24,2 mln.).

De begrote onttrekking in 2021 betreft de verwerking van de bestemmingsvoorstellen vanuit de jaarrekening 2020 (€ 16,463 mln.), de vorming van de Covid-reserve (€ 15 mln.) en de dekking voor MKB-opvolging zoals besloten in de Slotwijziging 2021. Deze mutaties zijn ook als zodanig verwerkt.

Reserve Weerstandsvermogen

Reserve Weerstandsvermogen	
Doel reserve	Het weerstandsvermogen is de mate waarin de provincie Utrecht in staat is de financiële gevolgen van risico's op te vangen zonder aantasting van bestaand beleid
Instellingsbesluit	PS d.d. 9 december 2020

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Algemene reserve		
Functie	Algemeen		
Voeding	De reserve Weerstandsvermogen wordt aan het einde van het kalenderjaar afgeroomd of aangevuld tot afgerond € 45 miljoen; of het dichtstbijzijnde lagere of hogere bedrag om te voldoen aan de bandbreedte dat de ratio weerstandsvermogen ligt tussen de 1.4 en 2.0. Er kan afhankelijk van de business case een risicobeoordeling plaatsvinden bij de geïdentificeerde risico's. Op basis van deze beoordeling kan er een risicoreservering gestort worden in de reserve Weerstandsvermogen.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	45000000
Eindjaar	9999		
Toereikendheid	De reserve is toereikend voor de geïdentificeerde risico's in ons risicomanagementsysteem (Naris).		
Vrije ruimte	De reserve heeft een omvang die in lijn is met de gestelde kaders in de kernnota weerstandsvermogen en risicobeheersing. Aangezien deze reserve bedoeld is om de financiële gevolgen van geïdentificeerde risico's op te vangen, is deze reserve niet bedoeld om voor andere doeleinden in te zetten (en daarmee dus geen vrije ruimte).		
Nut en noodzaak	Door de instelling van een aparte reserve weerstandsvermogen is zowel de vrije ruimte in de algemene reserve als de beklemming beter inzichtelijk.		
Bestedingsplan	N.v.t., zie ook 'voorwaarden besteding'		

Voorwaarde besteding	Als risico's zich voordoen die zijn opgenomen in het weerstandsrisicoprofiel, dan wordt de reserve weerstandsvermogen aangewend ter dekking van die financiële gevolgen, mits alle mogelijke beheersmaatregelen zijn genomen.
Concrete verplichting	N.v.t.
Relevante ontwikkelingen	N.v.t.
Mate van doelrealisatie	N.v.t.
Risico's	Het risico bestaat dat niet alle bestaande risico's zijn onderkend waardoor de berekende reserve onvoldoende is. Daarnaast zou een samenloop van omstandigheden zich kunnen voordoen waarbij zich meer risico's zich voordoen dan o.b.v. kansberekening "normaal" zou zijn. In beide gevallen zal de vrije ruimte in de saldi-reserves moeten worden aangesproken.
Bijzonderheden	N.v.t.

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021			45.000	
Storting	1.250	3.250	3.250	
Onttrekking		-3.250	-3.250	
Stand van de reserve per 31-12-2021			45.000	

Toelichting mutaties reserve 2021

De begrote storting in 2021 betreft de risico afdekking voor de totale agiostorting vanuit de provincie Utrecht in de ROM Regio Utrecht. Vanuit de primaire Begroting 2021 betreft dit € 1,25 mln. In de Voorjaarsrapportage 2021 is besloten om aanvullend € 8 mln. aan aandelen aan te kopen, dat resulteerde in een storting van € 2 mln. in de reserve Weerstandsvermogen. Deze begrote mutaties zijn ook allemaal als zodanig verwerkt.

De begrote onttrekking in 2021 betreft de afoming van de reserve Weerstandsvermogen van het deel boven de € 45 mln., in lijn met de gemaakte afspraken in de kernnota weerstandsvermogen en risicobeheersing (PS2020FAC07-02). Deze begrote mutatie is ook verwerkt in de jaarrekening.

Reserve Beheer en onderhoud Openbaar vervoer

Reserve Beheer en onderhoud Openbaar vervoer	
Doel reserve	Het veilig, efficiënt en duurzaam beheren en onderhouden van de openbaar vervoer assets
Instellingsbesluit	Begroting 2020 d.d. 30-10-2019

Kenmerken van de reserve	
Soort reserve	Bestemmingsreserve
Functie	Egaliseren

Voeding	Voor het veilig, efficiënt en duurzaam beheren en onderhouden van het bus en tramvervoersysteem wordt eenmaal in de vier jaar een Nota Kapitaalgoederen opgesteld. Op basis daarvan is het beschikbare budget bepaald voor de komende periode. In 2021 is de Nota Kapitaalgoederen Mobiliteit vastgesteld en bij de Kadernota 2022 is het jaarlijks beschikbare budget voor uitgaven Beheer en onderhoud Openbaar vervoer verhoogd naar € 20,599 mln. Het vast onderhoud loopt via de exploitatie en plussen en minnen worden verrekend met het rekeningsaldo. Het variabele deel loopt via de exploitatie waarbij de plussen en minnen met deze reserve worden verrekend. Voor het variabel onderhoud is jaarlijks € 2,018 mln. beschikbaar. Jaarlijks wordt aan de hand de Nota Kapitaalgoederen een meerjarenonderhoudsplan (MOP) opgesteld. Het MOP laat echter geen constant beeld zien over de jaren, er is sprake van jaren dat er minder wordt uitgegeven en ook van jaren dat er meer wordt uitgegeven dan het beschikbare budget van € 2,018 mln. voor variabel onderhoud. Door de lasten en baten vanuit het MOP Openbaar Vervoer te verrekenen met de reserve Beheer en onderhoud Openbaar vervoer kunnen deze schommelingen worden opgevangen.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	999999999
Eindjaar	9999		
Toereikendheid	Op basis van de bijbehorende Nota kapitaalgoederen (NK) MOB 2021 is de verwachting dat de reserve toereikend is voor de toekomstige jaren.		
Vrije ruimte	n.v.t.		
Nut en noodzaak	In de Nota Kapitaalgoederen wordt het veeljarig gemiddelde van de beheer en onderhoudskosten bepaald. Dit om een budgettering los van specifieke onderhouds- en vervangingsmomenten te creëren (= constant beeld in de programmabegroting). De jaarlijkse wisselende omvang aan onderhoud geeft behoefte aan een egalisatiereserve. Daarnaast spelen er inhoudelijke onzekerheden en risico's die van invloed kunnen zijn op de kosten in een jaar. Via het MOP gaan die meerkosten ook als vanzelf drukken op de reserve. Dat is dus wat anders dan het veeljarig egaliseren, namelijk een risicodekking.		
Bestedingsplan	Bestedingen moeten zijn opgenomen in het MOP openbaar vervoer. Het MOP openbaar vervoer is onderdeel van de begroting. Eventuele bijstellingen gedurende het jaar vinden plaats via de reguliere P&C producten. Conform de berekening die gemaakt is bij Nota kapitaalgoederen Mobiliteit 2021 is er geen vrije ruimte in deze reserve.		
Voorwaarde besteding	Bestedingen moeten zijn opgenomen in het MOP openbaar vervoer. Het MOP openbaar vervoer is onderdeel van de begroting. Eventuele bijstellingen gedurende het jaar vinden plaats via de reguliere P&C producten. Investeringsen gaan via het MIP. Bij uitbreiding van het areaal komen de beheer- en onderhoudslasten daarna terug in de NK en het MOP.		
Concrete verplichting	n.v.t.		

Relevante ontwikkelingen	In 2021 is de vernieuwde trambaan Utrecht Nieuwegein IJsselstein en de busremise Westraven in gebruik genomen. Daarnaast wordt er ook nog gewerkt aan andere projecten die in de toekomst effect hebben op het MOP.
Mate van doelrealisatie	Door het werken met een egaliseriereserve wordt doelrealisatie zoals beschreven in de Nota Kapitaalgoederen mogelijk gemaakt.
Risico's	De kostenraming in de NK is nu toereikend, maar is gebaseerd op de nodige aannames. Met name de oplevering van projecten (VRT en de busremise) kan verregaande effecten geven op de beheerkosten als de realisatie niet cf. de gestelde uitgangspunten plaatsvindt of er vanuit het project gebreken naar voren komen. Dit zal zich doorvertalen naar een actualisatie van toekomstige NK mocht dat nodig zijn. Het risico bestaat dat de huidige beschikbare middelen niet voldoende zijn. In de NK MOB is uitgegaan van een vertragingfactor van 80%. Dit houdt in dat de verwachting is dat niet alle opgenomen werkzaamheden ook daadwerkelijk in het betreffende jaar worden uitgevoerd. Dit kan door externe factoren komen, bijvoorbeeld door vertraging bij andere wegbeheerders, of door interne factoren zoals voldoende capaciteit. Ook kan uit metingen blijken dat variabel onderhoud niet daadwerkelijk nodig is in het betreffende jaar zoals opgenomen in de NK MOB. Maar als de werkzaamheden wel conform planning lopen is er op termijn hiervoor onvoldoende dekking binnen de reserve beschikbaar. Mocht dit voorkomen dan zal er om extra middelen gevraagd worden.
Bijzonderheden	N.v.t.

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2021			4.442	
Storting		3.441	3.441	
Onttrekking	-3.352	-5.290	-5.098	192
Stand van de reserve per 31-12-2021			2.785	

Toelichting mutaties reserve 2021

Bij de vervanging van de telematica bleek het niet noodzakelijk om alle sensoren te vervangen, hierdoor vallen de uitgaven lager uit. Vanwege de lagere realisatie op variabel onderhoud is ook de onttrekking lager.

Reserve Beheer en onderhoud vaarwegen

Reserve Beheer en onderhoud (vaar)wegen	
Doel reserve	Het veilig, efficiënt en duurzaam beheren en onderhouden van de (vaar)wegen. Egaliseren van exploitatiekosten van het variabel onderhoud, inclusief bijbehorende plussen en minnen.
Instellingsbesluit	15-12-2016, PS2016MME12

Kenmerken van de reserve	
Soort reserve	Bestemmingsreserve

Functie	Egaliseren		
Voeding	De reserve wordt gevoed vanuit de algemene middelen.		
Minimum bedrag	10000000	Maximum bedrag	25000000
Eindjaar	2055		
Toereikendheid	Op basis van de bijbehorende Nota kapitaalgoederen (NK) MOB 2021 is de verwachting dat de reserve toereikend is voor de toekomstige jaren.		
Vrije ruimte	N.v.t.		
Nut en noodzaak	In de Nota Kapitaalgoederen wordt het veeljarig gemiddelde van de beheer en onderhoudskosten bepaald. Dit om een budgettering los van specifieke onderhouds- en vervangingsmomenten te creëren (= constant beeld in de programmabegroting). De jaarlijkse wisselende omvang aan onderhoud geeft behoefte aan een egalisatiereserve. Daarnaast spelen er inhoudelijke onzekerheden en risico's die van invloed kunnen zijn op de kosten in een jaar. Via het MOP gaan die meerkosten ook als vanzelf drukken op de reserve. Dat is dus wat anders dan het veeljarig egaliseren, namelijk een risicodekking.		
Bestedingsplan	Bestedingen moeten zijn opgenomen in het MOP wegen en vaarwegen. Het MOP wegen en vaarwegen is onderdeel van de begroting. Eventuele bijstellingen gedurende het jaar vinden plaats via de reguliere P&C producten. Conform de berekening die gemaakt is bij Nota kapitaalgoederen Mobiliteit 2021 is er geen vrije ruimte in deze reserve.		
Voorwaarde besteding	Bestedingen moeten zijn opgenomen in het MOP wegen en vaarwegen. Het MOP wegen en vaarwegen is onderdeel van de begroting. Eventuele bijstellingen gedurende het jaar vinden plaats via de reguliere P&C producten. Investeringsen gaan via het MIP. Bij uitbreiding van het areaal komen de beheer- en onderhoudslasten daarna terug in de NK en het MOP.		
Concrete verplichting	N.v.t.		
Relevante ontwikkelingen	Geen bijzonderheden		
Mate van doelrealisatie	Door het werken met een egalisatiereserve wordt doelrealisatie zoals beschreven in de Nota Kapitaalgoederen mogelijk gemaakt.		
Risico's	De kostenraming in de NK is nu toereikend, maar is gebaseerd op de nodige aannames. Het risico bestaat dat de huidige beschikbare middelen niet voldoende zijn. In de NK MOB is uitgegaan van een vertragingfactor van 80%. Dit houdt in dat de verwachting is dat niet alle opgenomen werkzaamheden ook daadwerkelijk in het betreffende jaar worden uitgevoerd. Dit kan door externe factoren komen, bijvoorbeeld door vertraging bij andere wegbeheerders, of door interne factoren zoals voldoende capaciteit. Ook kan uit metingen blijken dat variabel onderhoud niet daadwerkelijk nodig is in het betreffende jaar zoals opgenomen in de NK		

	MOB. Maar als de werkzaamheden wel conform planning lopen is er op termijn hiervoor onvoldoende dekking binnen de reserve beschikbaar. Mocht dit voorkomen dan zal er om extra middelen gevraagd worden.
Bijzonderheden	N.v.t.

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021			31.800	
Storting				
Onttrekking	-3.540	-3.985	-3.774	211
Stand van de reserve per 31-12-2021			28.026	

Toelichting mutaties reserve 2021

In 2021 is per saldo over de verschillende assets minder uitgegeven aan beheer en onderhoud wat resulteert in een lagere onttrekking uit de reserve.

Reserve Cofinancieringsfonds

Reserve Cofinancieringsfonds	
Doel reserve	Economische stimulering door bijdragen van max. 60% van de totale projectkosten aan projecten met een aantoonbaar economisch effect voor de regio Utrecht op het gebied van: life sciences, creatieve industrie (gaming, multimedia en design), duurzaamheidseconomie, kennisvalorisatie en bevordering van innovatie bij het mkb; Middels deze cofinanciering maakt de provincie projecten mogelijk die de kenniseconomie en innovatie stimuleren in de meest kansrijke clusters van de regionale economie. Hierbij is de koppeling met de EBU agenda leidend.
Instellingsbesluit	PS2007BEM06 d.d. 15 februari 2007, PS2011MME04 d.d. 7 februari 2011

Kenmerken van de reserve	
Soort reserve	Bestemmingsreserve
Functie	Sparen

Voeding	De initiële voeding bestond uit de structurele budgetten Stimulering Economische Ontwikkeling (€ 561.000), SER Utrecht (€ 27.000), Ondersteuning Arbeidsmarktbeleid (€ 56.000) en de vrij besteedbare middelen uit de reserve Stimulering Economische Ontwikkeling (€ 1.184.000). Ook werd besloten om € 6.522.000 vanuit de huidige reserve Cofinancieringsfonds te herbestemmen € 1.184.000 vanuit de reserve Stimulering Economische Ontwikkeling te herbestemmen in de reserve Cofinancieringsfonds kennis en innovatie. (PS2011MME04). In de voorjaarsnota 2013 zijn de middelen uit de stelpost intensivering 2012-2015 onderdeel economisch beleidsplan, toegevoegd aan deze reserve. Ook zijn de middelen die beschikbaar zijn gesteld uit de stelpost intensivering 2012-2015, onderdeel economisch beleidsplan, toegevoegd aan deze reserve. Hierdoor is er nu een structureel budget beschikbaar voor deze reserve.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	20000000
Eindjaar	9999		
Toereikendheid	Het saldo per 31-12-2021 is toereikend		
Vrije ruimte	n.v.t.		
Nut en noodzaak	De reserve is in afbouw.		
Bestedingsplan	Het saldo van de reserve is bestemd voor subsidieaanvragen op grond van de regeling 2020.		
Voorwaarde besteding	n.v.t.		
Concrete verplichting	Per 31 december 2021 zijn er concrete verplichtingen voor een totaalbedrag van ongeveer € 2 mln.		
Relevante ontwikkelingen	n.v.t.		
Mate van doelrealisatie	n.v.t.		
Risico's	n.v.t.		
Bijzonderheden	n.v.t.		

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021			6.986	
Storting				
Onttrekking		-6.873	-4.963	1.910
Stand van de reserve per 31-12-2021			2.022	

Toelichting mutaties reserve 2021

In 2021 zijn minder uitgaven geweest aan Healthy Urban Living fondsen en MIT (Mkb innovatiestimulering Regio en Topsectoren). Er is daarom minder onttrokken aan de reserve.

Reserve Egalisatie Bodemsanering

Egalisatiereserve Bodemsanering

Doel reserve	Egalisatie van de ontvangen decentrale uitkering bodemsanering en de uitgaven ten behoeve van het convenant (uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016-2020).
Instellingsbesluit	PS d.d. 22 maart 2010 (PS2010RGW05)

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Egaliseren		
Voeding	Resterende middelen programma Bodemsanering 2010-2016, aangevuld met niet bestede middelen van de decentrale uitkering. Hieraan is toegevoegd de bijdrage voor sanering van de Nedereindseplas vanuit het stimuleringsfonds ter hoogte van € 1.567.474,81.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	999999999
Eindjaar	2022		
Toereikendheid	Beschikbare middelen zijn toereikend.		
Vrije ruimte	Geen vrije ruimte.		
Nut en noodzaak	Vanuit het Rijk ontvangen wij voor het uitvoeren van het PUB een decentralisatie uitkering. Omdat de bodemsaneringsprojecten meestal jaar overstijgend zijn en moeilijk te voorspellen kasritme hebben, is deze egalisatiereserve gevormd. De reserve wordt gevoed door niet bestede bedragen van de decentralisatie uitkering, deze bedragen worden dan in latere jaren weer onttrokken.		
Bestedingsplan	Zie vastgesteld Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016-2020. Bodemafspraken IPO BAC ROWW 2021		
Voorwaarde besteding	Conform Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016-2020. Bodemafspraken IPO BAC ROWW 2021		
Concrete verplichting	geen		
Relevante ontwikkelingen	Op 14 december 2021 hebben de Gedeputeerde Staten besloten in verband met het wederom uitstellen van de Omgevingswet het programma met een jaar te verlengen tot en met 31 december 2022 en voor de uitvoering van de werkzaamheden de reserve bodemsanering aan te wenden.		
Mate van doelrealisatie	Conform doelstellingen PUB		
Risico's	Zie Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016-2020. Bodemafspraken IPO BAC ROWW 2021		
Bijzonderheden	geen		

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021			9.261	
Storting				
Onttrekking		-6.034	-2.673	3.361
Stand van de reserve per 31-12-2021			6.588	

Toelichting mutaties reserve 2021

In 2021 zijn voor ruim 3 miljoen euro aan verplichtingen aangegaan met leveranciers die doorlopend zijn gemaakt en dus in 2022 tot realisatie zullen leiden. Het gaat om langjarige bodemsaneringen en inhuur van medewerkers die in 2021 (Europees) zijn aanbesteed maar waarvan de contracten doorlopen in 2022. Afgerond 1,6 miljoen euro betreft een besteding aan de Nedereindse Plas waar PS akkoord op heeft gegeven. Deze is dit jaar niet gerealiseerd, echter loopt de uitvoering via Recreatie die niet over een bestemmingsreserve beschikt. Dus vloeien deze middelen terug naar deze reserve.

Reserve Energietransitie

Reserve Energietransitie	
Doel reserve	Opvangen onvoorspelbaar ritme uitgaven subsidies Energietransitie
Instellingsbesluit	PS 11 november 2020 (B2021)

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Egaliseren		
Voeding	Binnen de Programmabegroting (programma 4 Energietransitie) is over de periode 2021 – 2024 € 12 mln. beschikbaar voor de uitvoering van projecten via subsidies middels een jaarlijkse storting van € 3 mln. in 2021, € 3,1 mln. in 2022, € 3,6 mln. in 2023 en € 2,3 mln. in 2024. De reserve wordt per 31 december 2024 opgeheven en het dan resterende saldo wordt toegevoegd aan de saldi reserve. Voor verlenging van de looptijd is een apart PS besluit nodig		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	999999999
Eindjaar	2024		
Toereikendheid	Incidentele storting via Intensivering/ nieuw beleid Kaderbrief 2021-2024 (nader te bepalen deel van € 8,9 mln. voor aanpak Inclusieve Energietransitie zal in de vorm van subsidie worden ingezet).		
Vrije ruimte	100% (start 2021)		
Nut en noodzaak	Het Programma Energietransitie 2020-2025 heeft tot doel de energietransitie in de provincie Utrecht te versnellen met aandacht voor haalbaarheid en betaalbaarheid, samenwerking en participatie. Het verstrekken van subsidies is een belangrijk instrument voor het realiseren van deze doelstelling. Hierbij is het noodzakelijk om in te spelen op kansen die zich voordoen en initiatieven die zich aandienen. Het ene jaar leidt dit tot meer subsidieaanvragen dan het andere jaar. Om deze schommelingen te kunnen opvangen is een bestemmingsreserve nodig.		

Bestedingsplan	Via de Uitvoeringsverordening subsidies Energietransitie provincie Utrecht (USET) kunnen projecten worden ondersteund die bijdragen aan: energiebesparing en opwekking bij inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven; grootschalige projecten voor duurzame elektriciteitsopwekking; duurzame opwekking via collectieven en participatietrajecten; energieopwekking middels duurzame warmtebronnen, inclusief de opslag, transport en distributie van deze energie; energieopwekking gebruikmakend van verkeersinfrastructuur. Hiervoor is een bedrag van € 12 mln. nodig in de periode 2021 tot en met 2024. Deze inschatting is gemaakt op basis van de subsidies die in 2020 zijn verstrekt, de huidige pijplijn met (potentiële) subsidieaanvragen en de activiteiten in het programmaplan Energietransitie 2020-2025. Hierin is ook aangegeven dat het jaar 2020 gebruikt wordt om het programma(team) op te bouwen en vanaf 2021 de nadruk zal liggen op de uitvoering van activiteiten. Vanaf 2021 wordt dan ook een versnelling in de uitvoering en de besteding van de middelen verwacht.
Voorwaarde besteding	Middelen kunnen besteed worden aan subsidies voor projecten die bijdragen aan: energiebesparing en opwekking bij inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven; grootschalige projecten voor duurzame elektriciteitsopwekking; duurzame opwekking via collectieven en participatietrajecten; energieopwekking middels duurzame warmtebronnen, inclusief de opslag, transport en distributie van deze energie; energieopwekking gebruikmakend van verkeersinfrastructuur.
Concrete verplichting	Er zijn subsidieverplichtingen vastgelegd.
Relevante ontwikkelingen	Op 6 juli 2021 heeft GS de nieuwe UsET 2021 vastgesteld.
Mate van doelrealisatie	Vanuit de beschikbare middelen in de reserve wordt invulling gegeven aan de doelstellingen uit het Programma Energietransitie 2020-2025 en de beleidsdoelen 4.1 tot en met 4.3 in de programmabegroting.
Risico's	n.v.t.
Bijzonderheden	De uitputting van de reserve wordt via de P&C-cyclus bewaakt en verantwoord. Om onnodig oppotten van middelen te voorkomen, zal bij onderbesteding kritisch worden gekeken naar de aanvragen in portefeuille, de te peilen behoefte onder de belanghebbenden en de spin-off van de subsidies. De uitkomst hiervan kan aanleiding zijn voor bijstelling van de bestemmingsreserve.

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021			0	
Storting		2.000	2.000	
Onttrekking				
Stand van de reserve per 31-12-2021			2.000	
Toelichting mutaties reserve 2021				

Het betreft een storting van 2 miljoen euro in de bestemmingsreserve ter dekking van subsidieasten in de toekomst.

Reserve Gebiedsprocessen Stikstof

Reserve Gebiedsprocessen Stikstof	
Doel reserve	Opvangen onvoorspelbaar ritme uitgaven gebiedsgerichte aanpak Stikstof (spoor 2 en 3)
Instellingsbesluit	PS 11 november 2020

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Sparen		
Voeding	Incidentele storting via Intensivering/ nieuw beleid Kaderbrief 2021-2024 (10 mln)		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	9999999
Eindjaar	9999		
Toereikendheid	De verwachting is dat dit budget niet toereikend zal zijn. Dit is mede afhankelijk van de cofinanciering van het Rijk.		
Vrije ruimte	€ 10 mln.		
Nut en noodzaak	Om een start te kunnen maken met de Gebiedsgerichte aanpak gaan we in 3 sporen werken nl.1. Versnellen/extra natuurherstelmaatregelen in Natura 2000 gebieden, 2. Gebiedsprocessen en 3. Bevorderen innovatie, verduurzaming en extensivering. De bestemmingsreserve heeft betrekking op de Sporen 2 en 3, waar één totaalbedrag van € 10 mln. beschikbaar is in 2021, waarbij flexibele inzet kan plaatsvinden. Met het oog op verlaging van de stikstofdepositie gaan we in de eerste plaats mogelijkheden bezien om bedrijven te helpen om innovaties te ontwikkelen, te verduurzamen en te extensiveren (bedrijfsmanagement) en in de tweede plaats om gronden te ruilen of bedrijven te verplaatsen. Ook aankoop van (agrarische) bedrijven kan bijdragen aan de gebiedsprocessen en de blijvende agrariërs perspectief bieden. Zo kunnen we door middel van het doorverkopen van gronden een meervoud van bedrijven helpen om tot een toekomstbestendig bedrijf te komen.		
Bestedingsplan	Lasten m.b.t. activiteiten die leiden tot het reduceren van stikstof.		
Voorwaarde besteding	Bijdragen aan doel van reductie van stikstof.		
Concrete verplichting	N.v.t. Geen contracten afgesloten.		
Relevante ontwikkelingen	Verwijzen naar wat het Rijk hierin besluit over stikstof aanpak en welke cofinanciering vanuit provincies wordt gevraagd.		
Mate van doelrealisatie	Bijdragen aan vermindering stikstof.		
Risico's	Beschikbare middelen wellicht niet voldoende om stikstofproblematiek aan te pakken.		
Bijzonderheden	Geen		

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2021			0	
Storting	10.000	10.000	10.000	
Onttrekking		-413	-303	110
Stand van de reserve per 31-12-2021			9.697	

Toelichting mutaties reserve 2021

Er zijn minder uitgaven geweest dan begroot. Zodoende minder onttrokken aan de reserve.

Reserve Groot onderhoud Huisvesting

Reserve Huisvesting	
Doel reserve	Het constant houden van de jaarlasten huisvesting in de begroting.
Instellingsbesluit	PS d.d. 28 juni 2010 (PS2010PS04)

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Egaliseren		
Voeding	Bij de vaststelling van de jaarrekening 2019 is het resterende saldo vanuit de voorzieningen groot onderhoud vrijgevallen en in deze reserve gestort. Op basis van het meerjarig onderhoudsplan (MOP) wordt jaarlijks inzichtelijk gemaakt welke bestedingen zullen plaatsvinden. Het verschil van deze bestedingen ten opzichte van het in de begroting aanwezige, structurele onderhoudsbudget wordt verrekend met deze reserve (zowel plussen als minnen).		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	1000000000
Eindjaar	9999		
Toereikendheid	De beschikbare middelen zijn toereikend.		
Vrije ruimte	n.v.t.		
Nut en noodzaak	Uit de reserve Huisvesting worden de (afschrijvings)lasten van de aanschaf en verbouwing Archimedeslaan als mede de vervangingsinvesteringen gedekt. De huuropbrengsten voor de verhuur van de etages Archimedeslaan worden in de reserve gestort. Door de afschrijvingslasten via een reserve te laten verlopen wordt dit geneutraliseerd in de begroting en worden de jaarlasten constant gehouden		
Bestedingsplan	Lasten voor de verbouwing van de Archimedeslaan en de afschrijvingslasten vanuit de aanschaf, verbouwing en vervangingsinvesteringen Archimedeslaan.		
Voorwaarde besteding	Ten behoeve van Archimedeslaan.		
Concrete verplichting	Uit de reserve huisvesting worden de kosten voor de verbouwing Archimedeslaan gedekt, alsmede de uit de vervangingsinvesteringen voortvloeiende afschrijvingslasten gedekt.		
Relevante ontwikkelingen	n.v.t.		

Mate van doelrealisatie	Door het instandhouden van de reserve wordt het doel bereikt.
Risico's	Bij het opstellen van de jaarrekening 2018 is geconstateerd dat de voorziening groot onderhoud niet meer aan de eisen voldeed. Het gehele saldo van deze voorziening is daarom in 2018 vrijgevallen en overgeboekt naar de Reserve Huisvesting. Het nut en de noodzaak van de voorziening blijft namelijk bestaan, én daarnaast wordt de meerjarenonderhoudsprognose (MOP) geactualiseerd, waardoor na actualisatie de voorziening groot onderhoud weer zal worden opgenomen.
Bijzonderheden	Bij het opstellen van de jaarrekening 2018 is geconstateerd dat de voorziening groot onderhoud niet meer aan de eisen voldeed. Het gehele saldo van deze voorziening is daarom in 2018 vrijgevallen en overgeboekt naar de Reserve Huisvesting. Het nut en de noodzaak van de voorziening blijft namelijk bestaan, én daarnaast wordt de meerjarenonderhoudsprognose (MOP) geactualiseerd, waardoor na actualisatie de voorziening groot onderhoud weer zal worden opgenomen.

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021			22.362	
Storting				
Onttrekking	-18.200	-18.200	-18.200	
Stand van de reserve per 31-12-2021			4.162	

Toelichting mutaties reserve 2021

Na aanleiding van de Kaderbrief 2021-2024 is het bedrag van 18.2 miljoen onttrokken aan de reserve.

Reserve Hart vd Heuvelrug / Vliegbasis Soesterberg

Reserve Hart v.d. Heuvelrug / Vliegbasis Soesterberg	
Doel reserve	Het gebiedsontwikkelingsprogramma Hart van de Heuvelrug / Vliegbasis Soesterberg is financieel gezien budgettair neutraal opgezet: de investeringen in de natuurontwikkelingsprojecten worden terugverdiend door de ontwikkeling van woningbouw- en bedrijventerreinprojecten. Deze reserve is bedoeld om alle tussentijdse voor- en nadelen via deze reserve te vereffenen en beschikbaar te houden voor het programma.
Instellingsbesluit	Jaarlijks wordt in de jaarrekening de baten en lasten m.b.t. de uitvoering van het Programma HvdH/VBS afgewikkeld op deze reserve

Kenmerken van de reserve	
Soort reserve	Bestemmingsreserve
Functie	Egaliseren
Voeding	Jaarlijkse afwikkeling van baten en lasten die onderdeel zijn van de gebiedsontwikkeling Hart van de Heuvelrug / Vliegbasis Soesterberg.

Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	999999999
Eindjaar	2026		
Toereikendheid			
Vrije ruimte	Er is geen sprake van vrije ruimte. Bij de afronding van de gebiedsontwikkeling Hart van de Heuvelrug / Vliegbasis Soesterberg wordt het saldo van de reserve betrokken bij de financiële afwikkeling.		
Nut en noodzaak	Deze reserve is nodig om aan de afspraken met de gemeenten Soest en Zeist, vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst (SOK's) te kunnen voldoen		
Bestedingsplan	Afwikkeling van lasten en baten op beleidsprogramma 1 die samenhangen met het programma Hart van de Heuvelrug / Vliegbasis Soesterberg.		
Voorwaarde besteding	De besteding van deze reserve is gekoppeld aan het programma Hart van de Heuvelrug / Vliegbasis Soesterberg.		
Concrete verplichting	n.v.t.		
Relevante ontwikkelingen	n.v.t.		
Mate van doelrealisatie	n.v.t.		
Risico's			
Bijzonderheden			

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021			778	
Storting		1.168	1.168	
Onttrekking	-676	-706	-706	
Stand van de reserve per 31-12-2021			1240	
Toelichting mutaties reserve 2021				

De reserve Hart van de Heuvelrug / Vliegbasis Soesterberg wordt gevoed door de tussentijdse winstneming op de grondontwikkelingsprojecten binnen het programma Hart van de Heuvelrug / Vliegbasis Soesterberg en aangewend voor dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten op de natuurontwikkelingsprojecten binnen het programma. De afschrijvingslasten lopen door tot 10 jaar na afsluiting van het laatste project (Kamp van Zeist, afsluiting nu verwacht in 2025).

Het verloop van de reserve ziet er in de komende jaren naar verwachting als volgt uit:

Prognose op basis van Mastergrex Hart van de Heuvelrug en GREX Vliegbasis Soesterberg

	2021	2022	2023	2024	2025
saldo 1-1*	73	1.368	-1.002	-1.693	-3.892
bij: winstneming*	2.467	874	2.553	3.758	16.143
af: afschrijving	-1.172	-3.244	-3.244	-5.957	-5.957
saldo 31-12	1.368	-1.002	-1.693	-3.892	6.294

* Inclusief bestemmingsvoorstel

In de loop van 2022 wordt een voorstel ter besluitvorming voorgelegd waarmee voorkomen wordt dat de reserve eind 2022 negatief uitkomt.

Reserve IGP - RAP

Reserve Integraal Gebiedsontwikkelingsprogramma/Ruimtelijk Actieprogramma (IGP/RAP)	
Doel reserve	Sparen zodat er uitvoering gegeven kan worden aan grote gebiedsprojecten die zorgen voor doelbereik over bestaande (provinciale) programma's heen en waarbij de provinciale inzet 'er toe doet'.
Instellingsbesluit	Bij vaststelling van de Nota Reserves en Voorzieningen 2013, d.d. 3 februari 2014 Bij vaststellen jaarrekening 2013

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Sparen		
Voeding	De initiële storting betreft het niet geclaimde budget van 2012 (3,6 mln. cf. PS2013PS04-2) en de bedragen die bij de Voorjaarsnota 2013 in de projectenreserve zijn geboekt voor IGP (cf. PS2012RGW08), € 3,25 mln. (2013), € 3,15 mln. (2014), € 3,45 mln. (2015). Vanaf 2016 is jaarlijks structureel € 2,779 mln. beschikbaar, welke na verrekening van de lasten en baten van IGP in de exploitatie, in de reserve wordt gestort.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	36050000
Eindjaar	2024		
Toereikendheid	Het saldo van de reserve is toereikend voor de concrete verplichtingen.		
Vrije ruimte	n.v.t.		
Nut en noodzaak	n.v.t.		
Bestedingsplan	In.v.t		

Voorwaarde besteding	Inzet van IGP-investeringsbudget voor een IGP project is alleen mogelijk o.b.v. een door uw staten vastgesteld 'realisatieplan'
Concrete verplichting	Het saldo van de reserve bedraagt € 3,9 mln. € 1,9 mln. hiervan is bestemd voor het project Langs Eem en Spoor verplaatsing ROVA en € 2 mln. is voor het project Culemborgse Veer-Beatrixsluis. Hierdoor zal in 2022 een bestedingsvoorstel aan PS worden aangeboden.
Relevante ontwikkelingen	De reserve is in afbouw.
Mate van doelrealisatie	n.v.t.
Risico's	n.v.t.
Bijzonderheden	n.v.t.

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021			4.319	
Storting				
Onttrekking		-419	-419	
Stand van de reserve per 31-12-2021			3.900	

Toelichting mutaties reserve 2021

Conform begroting is de onttrekking van € 419 geboekt.

Reserve ICT

Reserve ICT	
Doel reserve	De ICT-reserve is bedoeld als hulpmiddel voor de egalisatie van sterk ongelijkmatig verlopende ICT-uitgaven.
Instellingsbesluit	PS d.d. 25 mei 2004 (PS2004BEM19), PS d.d. 30 mei 2010 (PS2010PS03), Verbreding nut en noodzaak bij de vaststelling van de jaarrekening 2010, dd. 23 mei 2010 (PS2011PS07)

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	n.v.t. wordt opgeheven		
Voeding	Jaarlijks is er ICT-budget beschikbaar in de exploitatiebegroting. Daar worden de kapitaalslasten en incidentele grote ICT-uitgave uit gedekt. Het restant wordt eind van het jaar gestort of onttrokken om de fluctuatie op de exploitatiebegroting op te vangen.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	999999999
Eindjaar	9999		

Toereikendheid	Op dit moment is de voorziening toereikend.
Vrije ruimte	Er is op dit moment geen vrije ruimte.
Nut en noodzaak	De reserve is nodig voor de instandhouding van het standaardniveau van ICT-voorzieningen en voor de aanschaf en de implementatie van nieuwe en uitbreidingen op of ontwikkelingen van de bestaande ICT-faciliteiten. Vanwege de samenhang tussen de verschillende onderdelen is het ook noodzakelijk om de kosten van de aanschaf en de implementatie van hardware van werkpleksystemen en datacommunicatie via deze reserve te laten verlopen.
Bestedingsplan	Voor het inzetten van gelden uit de reserve wordt periodiek een investerings- en onderhoudsplan opgesteld.
Voorwaarde besteding	De te verwachten bestedingen worden gebaseerd op een meerjaren investerings- en onderhoudsplan ICT.
Concrete verplichting	De vervangingsinvesteringen met betrekking tot de ICT, de daaruit voortvloeiende afschrijvingslasten en eventueel met de daarbij behorende begeleidingskosten.
Relevante ontwikkelingen	N.v.t
Mate van doelrealisatie	Door het instandhouden van deze reserve wordt aan het doel voldaan.
Risico's	Implementatie van nieuwe ICT-voorzieningen kan mogelijk duurder uitvallen waardoor de reserve ontoereikend kan blijken te zijn, c.q. een extra inzet van middelen noodzakelijk kan blijken.
Bijzonderheden	Het meerjaren investeringsplan ICT is in 2018 geactualiseerd.

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2021			5.864	
Storting				
Onttrekking	-3.500	-5.864	-5.864	
Stand van de reserve per 31-12-2021			0	

Toelichting mutaties reserve 2021

De ICT-reserve is per eind 2021 opgeheven

Reserve Investeringsfonds Provinciaal Erfgoed

Reserve Invest.fonds prov. erfgoed	
Doel reserve	De provincie Utrecht zet zich actief in voor oplossen van Cultuurhistorische knelpunten/provinciale parels. Concretisering: In de beleidsevaluatie (van april 2010) is voor de jaren 2010 en 2011 het volgende vastgesteld door PS: 'Indien ingestemd wordt met voorliggend voorstel worden naar verwachting in 2010 2 kerken, 2 projecten binnen de categorie industrieel erfgoed en 2 projecten binnen de categorie buitenplaatsen gerestaureerd. In 2011 zal naar verwachting 2 projecten binnen de categorie industrieel erfgoed en 4 projecten binnen de categorie buitenplaatsen gerestaureerd worden.'

Instellingsbesluit	PS d.d.15 mei 2006 (PS2006ZCW06)

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Sparen		
Voeding	Eerste vulling met de bestemmingsreserve monumenten en de nog uitstaande voorfinancieringen.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	999999999
Eindjaar	9999		
Toereikendheid	Het saldo van de reserve per 31-12-2021 is toereikend voor de verplichtingen die uit de reserve gedekt moeten worden.		
Vrije ruimte	Nihil		
Nut en noodzaak	n.v.t.		
Bestedingsplan	n.v.t.		
Voorwaarde besteding	n.v.t.		
Concrete verplichting	De verplichtingen bestaan uit de verhoging van het subsidieplafond Erfgoedparels 2022.		
Relevante ontwikkelingen	De reserve is in afbouw.		
Mate van doelrealisatie	n.v.t.		
Risico's	n.v.t.		
Bijzonderheden	n.v.t.		

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021			1.548	
Storting				
Onttrekking		-1.278	-1.166	112
Stand van de reserve per 31-12-2021			382	

Toelichting mutaties reserve 2021

Er zijn minder uitgaven geweest dan begroot. Zodoende minder onttrokken aan de reserve.

Reserve Kapitaallasten Uithoflijn

Reserve Kapitaallasten Uithoflijn	
Doel reserve	Dekking kapitaallasten extra krediet voor Uithoflijn, Ontvangstorganisatie en Proefbedrijf en Nieuwe Tramremise
Instellingsbesluit	PS 12-02-2018 PS2018MME06 en PS 09-07-2018 Kadernota 2019-2022

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Kapitaallasten		
Voeding	Stortingen vanuit exploitatie programma Mobiliteit, conform statenvoorstel 12-02-2018		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	999999999
Eindjaar	9999		
Toereikendheid	Op dit moment is de reserve toereikend.		
Vrije ruimte	N.v.t.		
Nut en noodzaak	Nodig voor dekking voor de kapitaallasten extra krediet Uithoflijn en eigen bijdrage in oorspronkelijk krediet Uithoflijn Infrastructuur		
Bestedingsplan	Dekking kapitaallasten extra krediet Uithoflijn conform besluitvorming PS 12-02-2018 en eigen bijdrage PU in oorspronkelijk krediet Uithoflijn conform besluitvorming PS 10-12-2018 bij de Slotwijziging 2018.		
Voorwaarde besteding	Kapitaallasten Uithoflijn		
Concrete verplichting	Dekking kapitaallasten extra krediet Uithoflijn conform besluitvorming PS 12-02-2018		
Relevante ontwikkelingen	Het project wordt op dit moment afgerond. Er is decharge verleend, maar een aantal VTA's lopen nog door in 2022.		
Mate van doelrealisatie	De Uithoflijn is in 2019 in exploitatie genomen. Vanaf 2020 wordt het (extra) krediet afgeschreven.		
Risico's	Er zijn bij de decharge nog drie openstaande punten benoemd. Deze kunnen nog effect hebben op het totaal van de kapitaallasten.		
Bijzonderheden	Betreft een dekkingsreserve, onttrekkingen worden als structureel gezien. Daarnaast wordt onderzocht of de reserve kan worden opgeheven om daarvoor in de plaats de kapitaallasten structureel in de exploitatiebegroting op te nemen. Dit zal betrokken worden bij de Kadernota 2023, daarin wordt de inzet van de structurele begrotingsruimte integraal afgewogen.		

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2021			49.379	
Storting				
Onttrekking	-646	-4.393	-4.393	
Stand van de reserve per 31-12-2021			44.986	

Toelichting mutaties reserve 2021

Onttrekking conform besluit jaarrekening 2020 en besluit Voorjaarsnota 2021. Beide ter dekking van lasten die niet geactiveerd konden worden.

Reserve lastneming subsidies

Reserve Lastneming subsidies

Doel reserve	Verstrekke meerjarige projectsubsidies egaliseren conform BBV
Instellingsbesluit	PS 11 november 2020

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Egaliseren		
Voeding	Toegekende projectsubsidiegelden waarvan de lasten niet worden genomen in het jaar van beschikken.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	9999999
Eindjaar	9999		
Toereikendheid	n.v.t. Dotatie aan - en onttrekking van projectsubsidiegelden zijn altijd gelijk aan elkaar.		
Vrije ruimte	n.v.t.		
Nut en noodzaak	Conform de nieuwe BBV-regels omtrent lastneming subsidies worden verstrekke projectsubsidies die voldoen aan de voorwaarden genoemd in lid 1.b van definitieve voorstel Lastneming Subsidies per 2021 verwerkt volgens het toerekeningsprincipe in plaats van het gebruikelijke voorzichtigheidsprincipe. Via deze reserve zullen de lasten in latere jaren gedekt worden door onttrekkingen aan deze reserve in latere jaren.		
Bestedingsplan	n.v.t.		
Voorwaarde besteding	In eerdere jaren moet een projectsubsidie zijn toegekend waardoor een dotatie aan de reserve heeft plaatsgevonden.		
Concrete verplichting	Zie hiervoor bij Nut en noodzaak.		
Relevante ontwikkelingen	Nieuwe BBV-regels met ingang van januari 2021.		
Mate van doelrealisatie	Door het verstrekken van projectsubsidies worden doelstellingen bereikt.		
Risico's	n.v.t.		
Bijzonderheden	n.v.t.		

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021			0	
Storting		3.627		-3.627
Onttrekking				
Stand van de reserve per 31-12-2021			0	
Toelichting mutaties reserve 2021				

In 2021 is er een subsidieaanvraag ingediend voor de aanleg van een veenweide infiltratiesysteem en de uitvoer van diverse pilots en praktijkonderzoeken. De aanvraag is echter eind 2021 ingetrokken aangezien die niet voldeed aan de eisen. Begin 2022 wordt een nieuwe aanvraag verwacht. Dit project gaat deels gefinancierd worden uit middelen voor het project Groot Wilnis-Vinkeveen binnen het programma Agenda Vitaal Platteland en deels uit het Programma Bodemdaling. Vanuit beide programma's was er voor 2021 € 3,627 mln. begroot aan storting in de reserve lastneming subsidies. Dit schuift nu echter door naar 2022.

Reserve Mobiliteitsprogramma

Reserve Mobiliteitsprogramma	
Doel reserve	Het beschikbaar houden van gelden die bestemd zijn voor het realiseren van de doelstellingen van het Mobiliteitsprogramma.
Instellingsbesluit	Bij X-14/1988 is de voorziening ingesteld teneinde voor investeringen beschikbare gelden (kredieten) voor de toekomst beschikbaar te houden. Bij besluit PS2005BEM20 d.d. 27 juni 2005 is de voorziening herzien en omgezet in een reserve.

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Sparen		
Voeding	Er is geen sprake van structurele voeding. Kasritme verschillen en bedragen die gereserveerd moeten blijven voor toekomstige uitgaven worden incidenteel in deze reserve gestort.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	999999999
Eindjaar	9999		
Toereikendheid	De reserve is toereikend		
Vrije ruimte	Op dit moment is de vrije ruimte in de reserve € 15,6 mln. Deze middelen blijven binnen de reserve gereserveerd voor cofinanciering van de regionale programma's.		
Nut en noodzaak	Opvangen van de fluctuaties in het mobiliteitsprogramma die ontstaan door onder andere samenwerkingsprojecten met het rijk en regio en sparen voor toekomstige grote bijdragen aan programma's.		
Bestedingsplan	Bestedingen volgens het uitvoerings(Mobiliteits)programma dat tot en met 2018 vastgesteld is. En bestedingen conform het nieuwe uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2019-2023. Daarnaast wordt ook de cofinanciering van regionale programma's zoals No regret maatregelen en Versterken KTA uit deze reserve gedekt.		
Voorwaarde besteding	Uitgaven die in het uitvoerings(mobiliteits)programma voorzien zijn.		
Concrete verplichting	Het totale uitvoeringsprogramma incl. gemaakte bestuurlijke afspraken.		
Relevante ontwikkelingen	n.v.t.		
Mate van doelrealisatie	Doel is geld voor het mobiliteitsprogramma beschikbaar te houden voor resterende projecten waar bestuurlijke afspraken aan ten grondslag liggen		
Risico's	Geen		
Bijzonderheden	Geen		

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021			167.494	
Storting	1.482	12.689	12.220	-469
Onttrekking	-80.660	-86.049	-85.215	834
Stand van de reserve per 31-12-2021			94.500	

Toelichting mutaties reserve 2021

De lagere onttrekking kent verschillende oorzaken. De uitvoering van het project pilot MaaS heeft vertraging opgelopen en de bestuurlijk vastgelegd bijdrage wordt in 2022 besteed. Het optimaliseren van de VRI's is uitgesteld als gevolg van capaciteitsgebrek. Verrekening van de bijdrage aan NS P&R Amersfoort heeft nog niet plaatsgevonden. In 2021 is per saldo over de verschillende assets minder uitgegeven aan beheer en onderhoud wat resulteert in een lagere onttrekking uit de reserve. Diversen projecten waarvan het verschil < 100k. De lagere storting betreft bestemmingsvoorstellen van subsidies voor de UVP Fiets en Verkeersveiligheid

Reserve OV concessie

Reserve OV Concessie	
Doel reserve	Efficiënt inrichten OV en vergroten tevredenheid OV-reizigers. Door egaliseren financiële effecten van de exploitatiesubsidie OV incl. Regiotaxi m.b.t. indexering, reizigers (opbrengsten)groei (U-OV) en afrekeningen c.q. bijstellingen.
Instellingsbesluit	Aankondiging in de Kadernota 2019-2022. PS 09-07-2018 PS2018PS05 Besluit bij Begroting 2019 05-11-2018 Besluit bij Begroting 2020 30-10-2019

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Egaliseren		
Voeding	Stortingen vanuit exploitatie programma Bereikbaarheid Openbaar Vervoer, conform Financiële spelregels exploitatiesubsidie OV opgenomen in de Kadernota 2019-2022, PS 09-07-2018. Positieve resultaat tussen de begrote lasten en de werkelijke lasten worden in de reserve gestort. Het negatieve resultaat wordt uit de reserve onttrokken. Op deze manier worden schommelingen in de exploitatie subsidies opgevangen. Jaarlijks zullen we de voeding bekijken naar aanleiding van de meerjarige prognoses en we zullen bijsturingsmaatregelen nemen als de verwachte voeding de aanvullende kosten niet meer kunnen opvangen. De U-OV-concessie is door de T-2-methode redelijk goed bij te sturen en we moeten bereid blijven dat instrument in te zetten. Een reserve zal immers de aandrang bij te sturen kunnen verminderen.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	99999999
Eindjaar	9999		

Toereikendheid	De reserve is op voldoende niveau voor het opvangen van de reguliere eindafrekeningen van de vervoerders. Waarschijnlijk is de reserve niet toereikend om de meerkosten als gevolg van de coronacrisis en de voorgenomen verlengingen van de concessies te dekken.
Vrije ruimte	Het saldo is bedoeld voor het opvangen van hogere eindafrekeningen vervoerders en voor het egaliseren van de exploitatie subsidie OV en de Regiotaxi. Daarnaast kan een deel worden aangewend om de te verwachten tekorten te dekken tot en met 2025. Hierdoor is er geen sprake van vrije ruimte.
Nut en noodzaak	Reserve voor egalisatie exploitatiesubsidie OV incl. Regiotaxi. Door het egaliseren van de schommelingen wordt voorkomen dat in tijden dat de exploitatiesubsidie hoger uitvalt dan het begrote bedrag (door bijvoorbeeld indexeringsafspraken) het voorzieningenniveau moet worden aangepast.
Bestedingsplan	Egalisatie exploitatiesubsidie OV incl. regiotaxi. Daarnaast kan de beschikbare ruimte ingezet worden voor de hogere kosten voor het verlengen van de huidige concessies.
Voorwaarde besteding	Negatieve resultaat tussen de begrote lasten en de werkelijke lasten worden uit de reserve onttrokken. Het positieve resultaat wordt in de reserve gestort. Op deze manier worden schommelingen in de exploitatie subsidies opgevangen.
Concrete verplichting	Restant subsidie Zero Emissie € 3.100.000 en Langer materiaal € 2.713.500. Beide regelingen lopen mee met de exploitatiesubsidie concessie. Voor de proef gratis OV is nog € 1.300.000 aanwezig om in te zetten in 2022 en 2023.
Relevante ontwikkelingen	De financiële effecten van corona zijn nog niet allemaal bekend. Ook is nog onduidelijk hoe snel er een herstel zal plaatsvinden van de aantallen reizigers.
Mate van doelrealisatie	Het werken met een egalisatiereserve maakt doelrealisatie mogelijk. Door het egaliseren van de schommelingen wordt voorkomen dat in tijden dat de exploitatiesubsidie hoger uitvalt dan het begrote bedrag (door bijvoorbeeld indexeringsafspraken) er een beroep moet worden gedaan op de algemene middelen of dat er gesneden moet worden in het aantal lijnen.
Risico's	Dat een negatief financieel effect groter is dan het beschikbaar saldo van de reserve. Door de corona is het onduidelijk hoe de financiële eindafrekening van de vervoerders zal uitpakken.
Bijzonderheden	De eindafrekeningen 2020 en 2021 zijn nog niet ontvangen en moeten nog verrekend worden met de reserve.

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021			7.308	
Storting	183	9.761	9.761	
Onttrekking				
Stand van de reserve per 31-12-2021			17.069	
Toelichting mutaties reserve 2021				

Storting conform besluiten PS.

Reserve Programma landelijk gebied

Reserve Programma Landelijk gebied	
Doel reserve	(co)Financieren of subsidiëren van projecten in het landelijk gebied op de thema's natuur, water, bodem, landschap, cultuurhistorisch erfgoed, landbouw, recreatie, leefbaarheid, duurzaamheid, klimaat en energie; (subsidieëring van) aankopen, inrichten en beheer van natuurterreinen EHS), knelpunten bij de realisatie van de EHS oplossen; aanleg van ecoducten en ecopassages; uitvoering van het Reconstructieplan; Groen/Blauwe structuren, duurzame versterking landbouw, ecoducten en NHW, GH, GMN, Fort Vechten, Linschoterwaard en de Schammer, uitfinanciering onderdeel ILG coalitieakkoord '07-'11)
Instellingsbesluit	PS d.d. 12 december 2011 (PS2011RGW10)

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Egaliseren		
Voeding	Bij initiatie is een startbedrag betrokken. Daarna jaarlijkse een bijdrage aan de bovenstaande thema's.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	999999999
Eindjaar	2027		
Toereikendheid	Bij de jaarrekening 2017 is er, bij een correctie i.v.m. activering van gronden in het revolverend fonds, € 9,243 miljoen aan baten in de algemene reserve geboekt i.p.v. in de reserve landelijk gebied. Door deze boeking is er naar verwachting op termijn een tekort binnen de reserve landelijk gebied, aangezien de opbrengsten van de verkopen van gronden benodigd zijn voor realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) via de reserve landelijk gebied (conform GS besluit van 24 september 2013, 80C04427). Met deze opbrengsten was rekening gehouden in de financiële meerjarenplanning t/m 2027. Indien het bedrag in de reserve niet toereikend is, zal er mogelijk om aanvullende middelen worden gevraagd of zullen er andere keuzes worden voorgesteld. De verwachting is dat er de komende jaren nog geen sprake is van een tekort, maar mogelijk wel in 2026 en 2027.		
Vrije ruimte	Geen, zie toereikendheid		
Nut en noodzaak	Uitvoering van het programma Agenda Vitaal Platteland, een meerjarig programma met een wisselende kasstroom		
Bestedingsplan	Voor de periode 2016-2020 zijn de projecten en programma's bekend en begroot; AVP wordt in overleg met gebiedspartners vastgelegd in gebiedsprogramma's met uitvoeringsplannen. Voor 2021 is het programmaplan AVP 2021 opgesteld. Voor 2022 en verder gaat er een nieuw meerjarenplan worden opgesteld		
Voorwaarde besteding	Besteding moet in overeenstemming zijn met het kaderdocument AVP 2016-2020 en programmaplan AVP 2021.		

Concrete verplichting	Voor een groot deel van de reserve zijn er al plannen gemaakt voor realisatie van de doelstellingen uit het kaderdocument Agenda Vitaal Platteland 2016-2020 en programmaplan AVP 2021. Het restant is nodig voor de resterende opgave tot en met 2027.
Relevante ontwikkelingen	In 2020 heeft er een herijking plaatsgevonden van het programma AVP en is er opnieuw bekeken wat er aan budget nodig is t/m 2027, wat er op dit moment beschikbaar is gesteld via algemene middelen en wat er nog beschikbaar is in de reserve. De verwachting op dit moment is dat er de komende jaren nog geen sprake is van een tekort, maar mogelijk wel in 2026 en 2027. Voor 2022 en verder is er een nieuw meerjarenplan opgesteld en ook het beschikbare budget en toereikendheid van de reserve is bekeken.
Mate van doelrealisatie	Met het beschikbare geld in deze reserve, dat voor een groot deel afkomstig is van het Rijk, kan er worden bijgedragen aan de doelstellingen uit het kaderdocument Agenda Vitaal Platteland 2016-2020 en programmaplan AVP 2021.
Risico's	De uitvoering van het programma voor wat betreft de verwerving en inrichting van de Natuurnetwerk Nederland (NNN) loopt door tot en met 2027. De toereikendheid van de reserve sterk afhankelijk van de risico's die zich voordoen.
Bijzonderheden	n.v.t.

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021			48.065	
Storting	2.615	14.178	12.832	-1.346
Onttrekking	-11.409	-7.444	-4.525	2.919
Stand van de reserve per 31-12-2021			56.372	
Toelichting mutaties reserve 2021				

Deze reserve raakt de programma's 2, 3, 7 en 8.

Programma 2 Landelijk gebied

- AVP natuurkwaliteit: ca. 230.000 euro minder onttrokken en ca. 2 ton minder gestort.
 - AVP Leefbaarheid: ca. 150.000 euro minder onttrokken. Het betreft subsidies voor leefbaarheid kleine kernen.
- Er is voor een lager bedrag aan subsidies beschikt dan het opengestelde bedrag.

Programma 3 Bodem, water, milieu

- 2,627 mln. euro minder onttrokken vanwege het niet doorgaan van de subsidie Veenweideinfiltratiesysteem (0,5 mln. euro was als last begroot en een bedrag van 2,127 mln. euro zou worden onttrokken en worden overgeheveld naar de reserve Lastneming subsidies.

* Onttrekking van ruim 500.000 euro in verband met een subsidievaststelling subsidies nadeelcompensatie peilverhoging OVP.

Programma 7 Cultuur en Erfgoed

- De storting van 300.000 euro bij AVP-NHW oud heeft niet plaatsgevonden. Bij de Slotwijziging 2021 is het budget met 3 ton naar beneden bijgesteld i.v.m. de vertraging van de tentoonstelling Waterliniemuseum. Daarbij is een storting van 3 ton begroot i.p.v. dat de begrootte onttrekking van 475.000 euro is verlaagd.
- Een onttrekking van 475.000 euro begroot, waarbij de werkelijke onttrekking 53.578 euro was vanwege lagere lasten.

Programma 8 Economie

- De storting is 845.000 euro lager doordat er geen storting heeft plaatsgevonden voor AVP RODS aangezien de verkoop van bouwblokken niet heeft plaatsgevonden in 2021.

Reserve projecten

Doel: Zekerheid creëren over het beschikbaar blijven van in een jaar niet volledig bestede projectkredieten.

Instellingsbesluit: PS 10 april 2006 (PS2006BEM06)

Projectreserves	1-1-2021	Storting	Onttrekking	31-12-2021
Programma 1. Ruimtelijke ontwikkeling	3.391	53	-2.365	1.079
Programma 2. Landelijk gebied	0	0	0	0
Programma 3. Bodem, water en milieu	817	700	-32	1.485
Programma 4. Energietransitie	0	0	0	0
Programma 5. Bereikbaarheid I	9.440	0	0	9.440
Programma 6. Bereikbaarheid II - OV	0	0	0	0
Programma 7. Cultuur en erfgoed	0	800	0	800
Programma 8. Economie	282	0	-282	0
Programma 9. Bestuur	71	0	-71	0
Overzicht Overhead	543	442	0	985
	14.543	1.995	-2.749	13.789

Programma 1

Fonds Uitplaatsing Hinderlijke Bedrijven	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil

Stand van de reserve per 01-01-2021		2.365	
Storting	-	-	-
Onttrekking	-2.365	-2.365	-
Stand van de reserve per 31-12-2021		-	

Toelichting mutaties reserve 2021

Invoering Omgevingswet	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021		1.026	
Storting	53	53	-
Onttrekking		-	-
Stand van de reserve per 31-12-2021		1.079	

Toelichting mutaties reserve 2021

Programma 2

In 2021 geen projectreserves

Programma 3

Bodemdeling Veenweidegebied	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021		-	
Storting	700	700	-
Onttrekking	-	-	-
Stand van de reserve per 31-12-2021		700	

Toelichting mutaties reserve 2021

Een storting van 700.000 euro conform begroting. Het programma Bodemdeling Veenweidegebied is een meerjarenprogramma. We hebben te maken met externe partijen, daarom is het lastiger sturen op de uitvoering en is een reserve in het leven geroepen.

Verbetering waterkwaliteit	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021		817	
Storting	-	-	-
Onttrekking	-472	-32	-440
Stand van de reserve per 31-12-2021		785	

Toelichting mutaties reserve 2021

De onttrekking betreft voor een deel een voorschot van een subsidie aan HDSR en waterschap Rivierenland. Het overgrote deel van de onttrekking is een vrijval ten gunste van de algemene middelen. In 2022 wordt een subsidieaanvraag verwacht van HDSR van 100.000 euro. Tot slot worden de lasten voor opkomende stoffen geraamd op 63.000 euro.

Programma 4

In 2021 geen projectreserves

Programma 5

Op de fiets	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021		440	
Storting	-	-	-
Onttrekking	-	-	-
Stand van de reserve per 31-12-2021		440	

Toelichting mutaties reserve 2021

Reserve wordt opgeheven en saldo wordt gestort naar de algemene middelen.

NRU	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021		9.000	
Storting	-	-	-
Onttrekking	-	-	-
Stand van de reserve per 31-12-2021		9.000	

Toelichting mutaties reserve 2021

N.v.t.

Programma 6

In 2021 geen Projectreserves

Programma 7

Corona noodfonds Cultuur & Erfgoed	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021		-	
Storting	800	800	-
Onttrekking			-
Stand van de reserve per 31-12-2021		800	

Toelichting mutaties reserve 2021

Programma 8

Energie agenda	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021		177	
Storting	-	-	-
Onttrekking	-177	-177	-
Stand van de reserve per 31-12-2021		-	

Toelichting mutaties reserve 2021

Reserve is opgeheven bij vaststelling van de jaarstukken 2020, wat verwerkt is in boekjaar 2021.

Opzet Regionale Ontwikkelings Maatschappij	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021		105	
Storting	-	-	-
Onttrekking	-105	-105	-
Stand van de reserve per 31-12-2021		-	

Toelichting mutaties reserve 2021

Reserve is opgeheven bij vaststelling van de jaarstukken 2020, wat verwerkt is in boekjaar 2021.

Programma 9

75 jaar vrijheid Utrecht	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021		71	
Storting	-	-	-
Onttrekking	-71	-71	-
Stand van de reserve per 31-12-2021		-	

Toelichting mutaties reserve 2021

Reserve is opgeheven bij vaststelling van de jaarstukken 2020, wat verwerkt is in boekjaar 2021.

Overhead

Persoonlijk Ontwikkelingsbudget (POB)	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021		543	
Storting	442	442	-
Onttrekking	-	-	-
Stand van de reserve per 31-12-2021		985	

Toelichting mutaties reserve 2021

Storting door besluitvorming Resultaatbestemming jaarrekening 2020.

Reserve Realisatiestrategie Natuur

Reserve Realisatiestrategie Natuurvisie	
Doel reserve	Financieren van de Realisatiestrategie natuurvisie (GS 19 december 2017) waarin de natuuropgaven uit de Natuurvisie provincie Utrecht 2017 (PS d.d. 12 december 2016) zijn uitgewerkt. In de Natuurvisie zijn de doelen van de Wet natuurbescherming (1-1-2017) uitgewerkt. Deze doelen zijn onder andere gericht op behoud en versterking van de provinciale biodiversiteit en de duurzame beleving en benutting van de biodiversiteit.
Instellingsbesluit	PS d.d. 5 november 2018 (PS2018PSXX) Begroting 2019

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Sparen		
Voeding	Eenmalige storting uit reserve Landelijk Gebied van 19,07 mln.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	19070000
Eindjaar	2027		
Toereikendheid	De reserve is volgens huidige inzichten onvoldoende voor de doelrealisatie van de Realisatiestrategie natuurvisie.		
Vrije ruimte	Geen vrije ruimte.		
Nut en noodzaak	De opgave van de Realisatiestrategie kent een wisselende kasstroom, door deze reserve kan dit opgevangen worden.		
Bestedingsplan	Besteding moet in overeenstemming zijn met de opgaven uit de Natuurvisie uitgewerkt in de Realisatiestrategie		
Voorwaarde besteding	Zie Realisatiestrategie natuurvisie.		
Concrete verplichting	Geen		
Relevante ontwikkelingen	n.v.t.		
Mate van doelrealisatie	Met het beschikbare geld in deze reserve wordt bijgedragen aan de natuuropgaven uit de Natuurvisie, die zijn uitgewerkt in de Realisatiestrategie. Dit komt overeen met de doelen in de begroting 2021 op het gebied van natuur.		
Risico's	De beschikbare middelen zijn onvoldoende.		
Bijzonderheden	n.v.t.		

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2021			16.619	
Storting				

Onttrekking	-1.785	-4.605	-4.547	58
Stand van de reserve per 31-12-2021			12.072	

Toelichting mutaties reserve 2021

Er is 4 miljoen euro onttrokken gerelateerd aan de cofinanciering POP3-subsidies niet-grondgebonden maatregelen. Dit is eerder aangekondigd ten tijde van de zomernota. Daarnaast is 547.000 euro onttrokken ter dekking van de lasten in het kader van de kwaliteitsimpuls biodiversiteit.

Reserve Wonen - Binnensted. Ontwikkeling

Reserve Wonen - Binnenstedelijke ontwikkeling	
Doel reserve	(co)Financiering van de projecten en activiteiten uit het Actieplan Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling 2012-2015. Binnen het programmabudget kan het geld op drie manieren ingezet worden: via directe beïnvloeding van de processen in de woningmarkt door middel van de inzet op regionale afstemming, kennisdeling en stimuleren van het proces op een aanjagende wijze; via het financieel instrumentarium en via participatie in complexe projecten en gebiedsontwikkeling.
Instellingsbesluit	PS 23 april 2012 (PS2012WMC02)

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	n.v.t. wordt opgeheven		
Voeding	Resterende middelen programma 2010-2015 en Fonds Uitplaatsing Hinderlijke Bedrijven, aangevuld met het saldo van de structurele middelen indien minder wordt uitgegeven dan structureel begroot.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	999999999
Eindjaar	2022		
Toereikendheid	Het saldo in de reserve is ruim toereikend voor de concrete verplichtingen.		
Vrije ruimte	Vrije ruimte is € 1 mln. Bij de jaarrekening 2021 wordt voorgesteld om deze vrije ruimte vrij te laten vallen ten gunste van de saldireserve.		
Nut en noodzaak	Uitvoering van het programma Binnenstedelijke Ontwikkeling 2017-2020.		
Bestedingsplan	Conform bestedingsplan programma Binnenstedelijke ontwikkeling 2017-2020.		
Voorwaarde besteding	De middelen worden besteed binnen de kaders van het Beleidskader Binnenstedelijke ontwikkeling en zijn gekoppeld aan de acties uit het uitvoeringsprogramma 2017-2020.		
Concrete verplichting	Per 31 december 2021 zijn subsidiebedragen voor een totaal bedrag van € 1.573.000 niet afgehandeld. Dit bedrag komt in 2022 ten laste van de reserve.		
Relevante ontwikkelingen	De reserve is in afbouw.		
Mate van doelrealisatie	Niet van toepassing		
Risico's	Niet van toepassing		
Bijzonderheden	Niet van toepassing		

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2021			5.128	
Storting				
Onttrekking	-320	-3.627	-2.554	1.073
Stand van de reserve per 31-12-2021			2.573	

Toelichting mutaties reserve 2021

De geraamde onttrekking 2021 bedraagt € 3,6 miljoen. Gerealiseerd € 2.6 miljoen. Verschil komt door het niet doorgaan van een aangevraagde subsidie van € 1 miljoen. Dit bedrag wordt bij de bestemmingsvoorstellen bij de jaarrekening 2021 voorgesteld om het te laten vrijvallen ten gunste van de algemene middelen.

De oorzaak van de lagere onttrekking ligt in het feit dat 1 project niet is doorgegaan. Een aantal projecten zijn vertraagd en worden in 2022 beschikt. Dit bedrag blijft beschikbaar in de reserve.

Bijlage 3: Informatiebladen Voorzieningen

Voorz. Energiefondsen

Voorz. Energiefondsen	
Doel voorziening	Voorzien in het te verwachten tekort in het Energiefonds Utrecht dat ontstaat als de lening van de BNG waarvoor wij borg staan aan het eind van de looptijd in 2038 moet worden afbetaald.
Instellingsbesluit	PS jaarrekening d.d. ??-??-2021

Kenmerken van de voorziening			
Voeding	Incidenteel op basis van verwachte verliezen Energiefonds		
Minimum bedrag	400000	Maximum bedrag	1000000000
Eindjaar	2038		
Toereikendheid			
Vrije ruimte			
Nut en noodzaak			
Bestedingsplan			
Voorwaarde besteding			
Concrete verplichting			
Relevante ontwikkelingen			
Mate van doelrealisatie			
Risico's			
Bijzonderheden			

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Vershil
Stand van de voorziening per 01-01-2021				

Storting	-	-	-	-
Onttrekking	-	-	-	-
Stand van de voorziening per 31-12-2021				-

Toelichting mutaties

Voorz. Grondwaterheffing

Voorz. Grondwaterheffing	
Doel voorziening	Egalisatie van kosten van het kwantitatieve waterbeheer.
Instellingsbesluit	Bij V en W-6/1987 werd besloten een grondwaterheffing in te voeren. Vanwege het gesloten circuit is bij de jaarrekening 2017 de voormalige reserve omgezet in een voorziening.

Kenmerken van de voorziening			
Voeding	Voeding vindt plaats door de werkelijke opbrengsten vanuit de grondwaterheffing		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	999999999
Eindjaar	9999		
Toereikendheid	De hoogte van de voorziening is toereikend.		
Vrije ruimte	Er is geen vrije ruimte in de voorziening. In de waterwet (artikel 7.7) is vastgelegd dat er alleen middelen aan deze reserve onttrokken mogen worden die aan de voorwaarden voldoen		
Nut en noodzaak	De voorziening dient voor de opvang van de jaarlijkse exploitatieverschillen van het grondwaterbeheer. Omdat de kosten van dit beheer worden gedekt uit een heffing is er sprake van een gesloten circuit.		
Bestedingsplan	Besteding is gebonden o.g.v. art. 7.7 van de Waterwet		
Voorwaarde besteding	Besteding is gebonden o.g.v. art. 7.7 van de Waterwet		
Concrete verplichting	n.v.t.		
Relevante ontwikkelingen	n.v.t.		
Mate van doelrealisatie	n.v.t.		
Risico's	Geen tijdige aanpassing structurele inkomsten leges grondwaterheffing wegens nalaten aanvragen tariefsaanpassing grondwaterheffing.		
Bijzonderheden	geen		

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de voorziening per 01-01-2021			1.966	
Storting	-	1.334	1.451	117
Onttrekking	-	-1.334	-1.234	100
Stand van de voorziening per 31-12-2021			2.183	

Toelichting mutaties

In 2021 zijn de baten hoger geweest dan de lasten en is de voorziening daardoor gestegen naar een saldo van € 2.183.000.

Voorz. NAR-regeling

Voorz. NAR-regeling	
Doel voorziening	Het doel van de voorziening is om te voorzien in de (toekomstige) kosten die voortkomen uit de regeling Non-activiteit uit 2012. De kosten worden zeker gemaakt en zijn in de voorziening gereserveerd.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2016 d.d. 03-07-2017 PS2017PS07

Kenmerken van de voorziening			
Voeding	De voorziening is gevoed uit de reserve weerstandsvermogen, de reserve frictiekosten en het rekeningresultaat 2016.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	8700000
Eindjaar	2024		
Toereikendheid	De hoogte van de voorziening is toereikend		
Vrije ruimte	Geen vrije ruimte		
Nut en noodzaak	Voor het opvangen van de toekomstige kosten van de medewerkers die gebruik maken van de Non-activiteitsregeling.		
Bestedingsplan	Maandelijks worden er (salaris)kosten geboekt voor de medewerkers die gebruik maken van de regeling. Deze kosten zullen per kwartaal ten laste van de voorziening geboekt worden. Dit zal doorgaan tot de betreffende medewerker de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt en daarmee het dienstverband wordt beëindigd.		
Voorwaarde besteding	Kosten mogen alleen ten laste van de voorziening geboekt worden als de bedragen ook daadwerkelijk zijn uitbetaald		
Concrete verplichting	n.v.t		
Relevante ontwikkelingen	n.v.t		
Mate van doelrealisatie	n.v.t		
Risico's	n.v.t		
Bijzonderheden	Er zijn nu geen nieuwe medewerkers meer die gebruik kunnen maken van de regeling. Toekomstige cao afspraken gelden ook voor NAR medewerkers, bij een nieuwe cao moet dan ook de hoogte van de voorziening opnieuw bepaald worden.		

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de voorziening per 01-01-2021			1.671	
Storting	-	-	11	11
Onttrekking	-	-870	-881	-11
Stand van de voorziening per 31-12-2021			801	

Toelichting mutaties

Mutaties 2021 betreffen aanvulling (dotatie) als gevolg van actualisatie berekening voorziening NAR per 31-12-2021 en daarnaast de reguliere onttrekkingen op basis van de werkelijke loonkosten 2021.

Voorz. Nazorg stortplaatsen

Voorz. Nazorg stortplaatsen	
Doel voorziening	De nazorg van de stortplaatsen: De Omega (Wilnis), Tammer (Soesterberg) en Weber (Nieuwegein). Het nazorgfonds van Smink (Amersfoort) is opgenomen in het nieuwe Leemtewetfonds.
Instellingsbesluit	PS d.d. 11 januari 2000 (1999WEM003628i)

Kenmerken van de voorziening			
Voeding	Eénmalig bij instelling vanuit de bestaande reserve toezicht. Jaarlijkse toevoeging om de voorziening op het juiste niveau te brengen.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	999999999
Eindjaar	2025		
Toereikendheid	De hoogte van de voorziening is toereikend.		
Vrije ruimte	Er is geen vrije ruimte. In de overeenkomst is opgenomen dat bij een eventueel positief saldo de helft van het nazorgfonds aan 'het bedrijf' vervalt en de andere helft aan de provincie. Pas bij opheffing van de voorziening eind 2025 zal blijken of er nog vrije ruimte is. In de overeenkomst staat dat het nazorgfonds wordt ingesteld voor de duur van 30 jaar na sluiting van de stort. Sluiting van de stort De Omega vond plaats 1 maart 1995. De voorziening loopt tot 2025.		
Nut en noodzaak	De provincie is op grond van de Wet bodembescherming bevoegd gezag voor monitoring en sanering van voormalige stortplaatsen, m.u.v. de stortplaatsen in de gemeenten Utrecht en Amersfoort. Wettelijke verplichting van monitoring en sanering van voormalige stortplaatsen.		
Bestedingsplan	Zoals in de overeenkomst is vastgelegd.		
Voorwaarde besteding	Ten behoeve van de nazorg van de stortplaats Omega.		
Concrete verplichting	n.v.t.		
Relevante ontwikkelingen	n.v.t.		
Mate van doelrealisatie	n.v.t.		
Risico's	Het risico bestaat dat de uitgaven aan de nazorg hoger uitvallen dan de in de voorziening beschikbare bedragen. In dit geval is echter de provincie niet aansprakelijk om de ontbrekende middelen aan te vullen. Deze verantwoordelijkheid ligt bij de voormalig exploitant.		
Bijzonderheden	geen		

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de voorziening per 01-01-2021			1.081	
Storting	-	-	-	-
Onttrekking	-	-30	-13	17

Toelichting mutaties

Onttrekking betreft kosten waterzuivering 2021 t.b.v. nazorg.

Voorz. Nazorg stortplaats Maarsbergen**Voorz. Nazorg stortplaats Maarsbergen**

Doel voorziening	De nazorg van de stortplaats Maarsbergen
Instellingsbesluit	PS d.d. 26 april 2005 (PS2005BEM20); Jaarrekening 2008 - geen specifiek besluit (formeel bekrachtigd bij vaststelling van de jaarrekening, PS2009PS05).

Kenmerken van de voorziening

Voeding	In 2008 is eenmalig een bedrag ontvangen van het OLVM t.b.v. de nazorg van de stortplaats Maarsbergen; Jaarlijks wordt er een bedrag toegevoegd om dit bedrag op peil te houden.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	999999999
Eindjaar	2040		
Toereikendheid	De hoogte van de voorziening is toereikend.		
Vrije ruimte	Er is geen vrije ruimte. Een eventueel positief saldo zal overeenkomstig een afgesproken verdeelsleutel worden verdeeld over de oorspronkelijk deelnemende gemeenten (of hun rechtvolgers (artikel 10)).		
Nut en noodzaak	De provincie is op grond van de Wet bodembescherming bevoegd gezag voor monitoring en sanering van voormalige stortplaatsen, m.u.v. de stortplaatsen in de gemeenten Utrecht en Amersfoort. Op grond van de ontwerp-tekst Leemtewet zijn begin jaren 90 voor de toen operationele, door particulieren geëxploiteerde stortplaatsen nazorgfondsen gevormd.		
Bestedingsplan	Zoals in de overeenkomst is vastgelegd.		
Voorwaarde besteding	Voor de stortplaats Maarsbergen heeft de provincie nazorgovereenkomst afgesloten met een looptijd van 30 jaar. In die overeenkomst is vastgelegd welke nazorgactiviteiten moeten worden uitgevoerd ten laste van de nazorgfondsen. De provincie beheert die fondsen.		
Concrete verplichting	n.v.t.		
Relevante ontwikkelingen	n.v.t.		
Mate van doelrealisatie	n.v.t.		
Risico's	Het risico bestaat dat de uitgaven aan de nazorg hoger uitvallen dan de in de voorziening beschikbare bedragen. In dit geval is echter de provincie niet aansprakelijk om de ontbrekende middelen aan te vullen. Deze verantwoordelijkheid ligt bij de oorspronkelijk deelnemende gemeenten.		
Bijzonderheden	Geen		

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Vershil
Stand van de voorziening per 01-01-2021			721	
Storting	-	-	-	-

Onttrekking	-	-10	-	10
Stand van de voorziening per 31-12-2021			721	

Toelichting mutaties

In 2021 zijn er geen uitgaven geweest.

Voorz. Ontgrondingenwet

Voorz. Ontgrondingenwet	
Doel voorziening	Dekking toekomstige schade bij reeds verleende grote ontgrondingen (boven de 10.000 kubieke meter) met een daadwerkelijke kans op schade.
Instellingsbesluit	PS2017PS07

Kenmerken van de voorziening			
Voeding	Jaarlijkse voeding door overschot op ontgrondingenheffing na gemaakte kosten.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	999999999
Eindjaar	9999		
Toereikendheid	De hoogte van de voorziening is toereikend.		
Vrije ruimte	geen		
Nut en noodzaak	Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten inzake van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel (artikel 44 lid 2 BBV). Dit betreft ontgrondingenheffing voor kosten met betrekking tot in de ontgrondingenwet genoemde doelen (zoals onderzoek, compensatie, schadevergoedingen).		
Bestedingsplan	Vanwege het wisselende/onvoorspelbare karakter van de heffing en bijbehorende kosten, is geen bestedingsplan mogelijk.		
Voorwaarde besteding	De voorziening mag alleen worden aangewend voor kosten die gemaakt worden in het kader van ontgrondingen.		
Concrete verplichting	n.v.t.		
Relevante ontwikkelingen	n.v.t.		
Mate van doelrealisatie	n.v.t.		
Risico's	Vanwege het wisselende/onvoorspelbare karakter van de heffing en bijbehorende kosten, is een juiste hoogte van de voorziening op korte termijn slecht in te schatten.		
Bijzonderheden	geen		

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Vershil
Stand van de voorziening per 01-01-2021			-	
Storting	-	-	3	3
Onttrekking	-	-	-	-
Stand van de voorziening per 31-12-2021			3	

Toelichting mutaties

De toevoeging aan de voorziening betreft de opbrengst van de ontgrondingenheffing 2021.

Voorz. Spaarverlof

Voorz. Spaarverlof	
Doel voorziening	De voorziening is ingesteld ter egalisatie van de kosten die voortvloeien uit het betalen van salarissen van provinciale medewerkers die gebruik maken van hun spaarverlof.
Instellingsbesluit	PS d.d. x juli 2022, Jaarrekening 2021

Kenmerken van de voorziening			
Voeding	De voorziening wordt gevoed vanuit het beschikbare arbeidskostenbudget. Een medewerker die verlof spaart, betaalt dit namelijk vanuit het Individuele Keuzebudget (IKB). Jaarlijks wordt de benodigde stand van de voorziening berekend op basis van het saldo van het spaarverlof dat wordt vermenigvuldigd met de werkgeverslasten (uren x tarief). Eventuele verschillen ten opzichte van de werkelijke stand van de voorziening worden afgewikkeld via het arbeidskostenbudget.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	
Eindjaar	9999		
Toereikendheid	De voorziening is toereikend om de lasten te dekken die voortvloeien vanuit het spaarverlof per einde van het boekjaar. Jaarlijks wordt de voorziening bij de jaarrekening herijkt.		
Vrije ruimte	Er is op dit moment geen vrije ruimte		
Nut en noodzaak	Art. 44, lid 3 BBV geeft aan dat voor jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen met een vergelijkbaar volume géén voorziening gevormd mag worden. In de notitie 'Arbeidskostengerelateerde verplichtingen' van de commissie BBV (2013) is aangegeven dat bij de opbouw van nieuwe/extra loonkosten, zoals spaarverlof, er wél een voorziening gevormd dient te worden. Er is sprake van een veronderstelde en moeilijk voorspelbare groei.		
Bestedingsplan	Uitbetaling volgt vanuit de opname van spaarverlof van medewerkers. Per jaareinde wordt dit verrekend met de voorziening als een gesaldeerde mutatie.		
Voorwaarde besteding	Voor het opnemen van spaarverlof gelden de reguliere afspraken zoals die zijn vastgelegd in de cao.		
Concrete verplichting	De verplichting is gelijk aan het saldo van de voorziening.		
Relevante ontwikkelingen	N.v.t.		
Mate van doelrealisatie	N.v.t.		
Risico's	Dat het verlofsaldo niet juist is berekend en/of dat er een verkeerd tarief voor werkgeverslasten is gehanteerd, waardoor de voorziening niet toereikend is		
Bijzonderheden	N.v.t.		

Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de voorziening per 01-01-2021			-

Storting	-	-	3.849	3.849
Onttrekking	-	-	-	-
Stand van de voorziening per 31-12-2021			3.849	

Toelichting mutaties

Het saldo van het spaarverlof van 2020 en 2021 is gestort in de voorziening conform de richtlijnen van de BBV. Dit was niet voorzien bij de begroting.

Voorz. Pensioenen GS

Voorz. Pensioenen GS	
Doel voorziening	De voorziening is ingesteld ter egalisatie van de kosten voor de verplichtingen tot het betalen van pensioengelden aan huidige en voormalige GS-leden bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.
Instellingsbesluit	PS d.d. 18 mei 2004, Jaarrekening 2003; (PS2004BEM14)

Kenmerken van de voorziening			
Voeding	Middels de storting van de pensioenbijdragen van de huidige gedeputeerden, de inbreng van overdrachten en indien nodig een jaarlijkse storting ten laste van het budget wachtgelden en pensioenen.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	999999999
Eindjaar	9999		
Toereikendheid	Op dit moment is de voorziening toereikend. Jaarlijks wordt in opdracht van de provincie door APG Loyalis een actuariële berekening uitgevoerd van de pensioenen van de reeds gepensioneerden en de actieven en slapers. Op grond hiervan wordt indien nodig de voorziening aangevuld of afgeroomd.		
Vrije ruimte	Er is op dit moment geen vrije ruimte. Pas bij opheffing van de voorziening (bij overlijden van de laatste gepensioneerde en/of nabestaande) zal blijken of er nog vrije ruimte is.		
Nut en noodzaak	Ten behoeve van dekking van pensioenverplichtingen jegens (voormalige) gedeputeerden.		
Bestedingsplan	Uitbetaling pensioenen (voormalige) gedeputeerden.		
Voorwaarde besteding	Bereiken van pensioengerechtigde leeftijd van de desbetreffende perioden, of overdracht van opgebouwde pensioenrechten		
Concrete verplichting	€ 4501.470 = Benodigd bedrag voor pensioenen actieven & slapers per 1 januari 2022 € 6.535.152 = Benodigd bedrag voor gepensioneerden per 1 januari 2021 € 11.721.013		
Relevante ontwikkelingen	Op 23 mei 2016 is in het IPO besloten om over te gaan tot fondsvorming. Dit houdt in dat de opbouw van pensioenen van de actieven en slapers per een nog nader te bepalen datum overgezet zal worden naar het ABP. De pensioenen van de gepensioneerden blijven bij de provincie en worden uit de bestaande voorziening betaald. Wanneer de laatste gepensioneerden (en de nabestaanden) zijn overleden, kan ook de voorziening dan worden opgeheven.		
Mate van doelrealisatie	N.v.t.		

Risico's	Dat de aannames bij de actuariële berekeningen niet juist zijn, waardoor de voorziening te laag kan zijn en er extra dotaties gedaan moeten worden.
Bijzonderheden	Indien elders opgebouwde pensioenrechten worden ingebracht, wordt de ontvangen afkoopsom aan de voorziening toegevoegd.

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Verschil
Stand van de voorziening per 01-01-2021			11.721	
Storting	-	340	42	-298
Onttrekking	-	-487	-727	-240
Stand van de voorziening per 31-12-2021			11.036	

Toelichting mutaties

tand van de voorziening is toereikend om de verplichtingen af te dekken. De onttrekking ad € 0,76 mln. betreft de uitkeringen ad € 0,44 en de vrijval van de voorziening ad € 0,29 mln. en de storting ad € 0,04 mln. betreft voornamelijk de storting van de ingehouden pensioenpremies van de gedeputeerden. Het verschil van € 0,3 mln. ten opzichte van de begroting is dat de geraamde storting om de voorziening op peil te houden niet nodig is geweest, in verband met de hogere rekenrente.

Voorz. Vitaliteitsverlof

Voorz. Vitaliteitsverlof	
Doel voorziening	De voorziening is ingesteld ter egalisatie van de kosten voor de verplichtingen tot het betalen van salariskosten van provinciale medewerkers wier aanspraak op het vitaliteitsverlof zijn gehonoreerd.
Instellingsbesluit	PS d.d. xx juni 2021, Jaarrekening 2020

Kenmerken van de voorziening			
Voeding	Het vitaliteitsverlof is een uitwerking van het coalitieakkoord. Middelen worden in 2020 en 2021 beschikbaar gesteld.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	1300000
Eindjaar	9999		
Toereikendheid	Op dit moment is de voorziening toereikend. Het aantal gehonoreerde aanvragen is vertaald naar financieel benodigd budget. Op het moment dat het aantal aanvragen het maximum bedrag van het Vitaliteitsverlof bereiken kunnen geen nieuwe aanvragen meer worden ingediend.		
Vrije ruimte	Er is op dit moment geen vrije ruimte.		
Nut en noodzaak	Ten behoeve van dekking van salariskosten vitaliteitsverlof.		
Bestedingsplan	Uitbetaling conform afspraken in contracten vitaliteitsverlof.		
Voorwaarde besteding	Een aanspraak op het vitaliteitsverlof wordt beoordeeld en goedgekeurd. Na afsluiten van contract worden salariskosten naar rato ten laste van de voorziening gebracht.		

Concrete verplichting	€ 916.500 = gehonoreerde en contractueel vastgelegde aanspraken.
Relevante ontwikkelingen	N.v.t.
Mate van doelrealisatie	N.v.t.
Risico's	Dat de aannames bij de salarisberekening niet juist zijn en er minder aanspraak op het vitaliteitsverlof kan worden gedaan.
Bijzonderheden	N.v.t.

	Primaire begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Rekening	Vershil
Stand van de voorziening per 01-01-2021			917	
Storting	-	-	302	302
Onttrekking	-	-	-592	-592
Stand van de voorziening per 31-12-2021			627	

Toelichting mutaties

Mutaties 2021 betreffen aanvulling (dotatie) als gevolg van actualisatie berekening voorziening Vitaliteitsverlof per 31-12-2021.

Bijlage 4: Rapportage actiemanagement

Inleiding

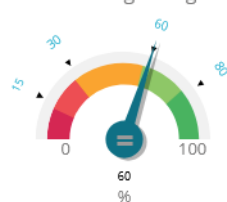
Op verzoek van het College van Gedeputeerde Staten en in lijn met het coalitieakkoord is een monitor actiemanagement (verder "monitor") ontwikkeld. Doel van de monitor is om de acties die worden afgesproken naar aanleiding van rapporten van onder andere de accountant en de Randstedelijke Rekenkamer (RR) te monitoren en hiermee te sturen op de voortgang van de acties. Deze rapportage wordt twee keer per jaar opgesteld (laatste keer: Programmabegroting 2022 <PS2021PS12>/Bijlage 7). In deze rapportage melden wij u de stand van zaken per einde februari 2022 in relatie tot de programmabegroting 2022 (B2022).

Totaalbeeld

% Aanbevelingen Lopend

% Aanbevelingen Afgerond

Er zijn momenteel 364 (B2022: 313) aanbevelingen die gevolgd worden. Daarvan zijn er 125 lopend (34%) en inmiddels 219 (B2022: 177) aanbevelingen (60%) afgerond. Dit betekent dat naar aanleiding van de aanbevelingen acties zijn geformuleerd die inmiddels afgerond zijn. Bij 20 aanbevelingen hebben we geconcludeerd dat de aanbeveling al eerder was geformuleerd of bij nader inzien niet werkbaar was. Van de 363 acties die geformuleerd zijn (B2022: 309) lopen er momenteel nog 125 (B2022: 181). We hebben nu 221 acties (B2022: 181) afgerond.

VOORTGANG		
Indicator	Actueel	Gepland
 # Aanbevelingen	364	
 # Aanbevelingen Voorgesteld	0	
 # Aanbevelingen Geaccepteerd	0	
 # Aanbevelingen Lopend	125	
 # Aanbevelingen Afgerond	219	364
 # Aanbevelingen Geannuleerd	20	
 # Acties	363	
 # Acties - Voorgesteld	0	
 # Acties - Lopend	125	
 # Acties - Afgerond	221	363
 # Acties - Geaccepteerd	0	
 # Acties - Geannuleerd	17	
 # Acties voorbij deadline	0	

Er zijn momenteel 20 rapporten (B2022: 16) die gevolgd worden via de monitor. De stijging van het aantal rapporten dat we in scope hebben komt enerzijds doordat er het rapport van de accountant (de Managementletter uit 2021) is opgenomen in de monitor. Verder zijn een drietal nieuwe rapporten van de Randstedelijke Rekenkamer opgenomen, het onderzoek naar de VRT, concessieverlening en drinkwaterbronnen. Het rapport over de opvolging van de onderzoeken uit 2018 (zie punt 17) zal gearchiveerd worden en een aantal rapporten zullen, nadat Provinciale Staten kennis hebben genomen van de wijze waarop de aanbevelingen zijn afgehandeld, ook worden gearchiveerd. Een memo met daarin een procesvoorstel over de wijze van informeren en rapporteren zal aan u worden voorgelegd. Hieronder een overzicht van de status van de acties per onderzoek, gegroepeerd op onderzoeker (accountant, Randstedelijke Rekenkamer, overige onderzoekers).

Rapporten van accountants

1. Accountantsverslag EY (2017);

Van de 69 acties lopen er momenteel nog 4 acties die meer ingewikkeld van aard waren en die in meerdere overkoepelende processen goed ingebed dienen te worden. De koppeling van de nieuwe contractenadministratie aan het financieel systeem is daar één van, daarnaast worden voor kwetsbare functies extra screeningsmaatregelen getroffen en tenslotte wordt er een nieuw controllerstatuut opgesteld nu het concernplan door het Concernmanagementteam vastgesteld is. We hebben in de afgelopen periode 5 acties op voltooid gezet, want er stonden er bij de begroting 2022 nog 9 open.

2. Managementletter PWC (2018 en 2019);

Van de 48 acties lopen er momenteel nog 8 acties. Dit waren er 11 (B2022). De meeste van deze acties hebben te maken met onze IT-omgeving en ons financieel systeem. De nieuwe (kwartiermaker) CIO Officer zal de sturing op informatie en automatisering verder oppakken en sturing op IT verder ter hand nemen.

3. Accountantsverslag PWC (2018 en 2019);

Van de 30 acties lopen er momenteel nog 5 acties (B2022: 6). Van een aantal acties zal bij de jaarrekening 2021 opvolging worden gegeven (extra toelichting op bepaalde posten). Een enkele aanbeveling nemen we mee in de aanbesteding en implementatie van ons nieuwe financiële systeem.

4. Managementletter PWC (2020);

Van de 33 acties lopen er momenteel nog 13 acties (B2022: 19). Een paar lopende acties hebben te maken met de IT-omgeving, de Governance, en zitten in het verlengde van de aanbevelingen in de managementletter 2018/9. Andere punten worden meegenomen met de nieuwe nota investeren die in Q2-2022 ter vaststelling door Provinciale Staten zal worden voorgelegd.

5. Accountantsverslag PWC (2020);

Van de 39 acties lopen er nog 32 (B2022: 33). Ten aanzien van alle acties zijn inmiddels zaken in gang gezet waarvan het overgrote deel in 2022 zullen worden afgewikkeld. Deel van de acties zijn meegenomen bij het proces rond de jaarrekening, waarbij we afwachten of onze gekozen aanpak en oplossing door de accountant ook wordt onderschreven. Andere acties nemen we mee in de nota investeren en de daarop aan te passen handboek projectmanagement.

6. Managementletter PWC (2021);

Van de 22 acties lopen er nog 19. Deze zijn allemaal toebedeeld aan de verantwoordelijk manager en er zijn afspraken gemaakt over wat de actie moet opleveren en wanneer het klaar moet zijn.

Rapporten van de Randstedelijke Rekenkamer

7. Dolderseweg (2018);

Van de 6 acties die zijn geformuleerd staan er nog 4 (deels) open (B2022: 5). Deze acties zullen in de loop van 2022 worden afgewikkeld. Provinciale Staten zullen met een Statenbrief in 2022 inhoudelijk worden geïnformeerd over de acties die uiteindelijk in gang zijn gezet naar aanleiding van dit rapport.

8. Uithoflijn (2018);

Van de 12 acties die zijn geformuleerd staan er nog 5 open (B2022: 6). Veel acties zullen in de loop van 2022 worden afgewikkeld met de vaststelling van de nota investeren door Provinciale Staten en de aanpassingen van het projectmanagement handboek.

9. Economic Board Utrecht (2018);

Van de 5 acties staat er nog 1 actie open (B2022: 4). Die acties konden worden vastgesteld met de komst van de ROM en de overdracht van taken van de EBU. De laatste actie zal in 2022 worden afgerond.

10. Energietransitie (2018);

Van de 10 acties zijn inmiddels alle acties afgerond (B2022: 2). Provinciale Staten worden in 2022 inhoudelijk geïnformeerd over de acties die in gang zijn gezet naar aanleiding van dit rapport. Aangezien er ook een aanbeveling gericht was richting Provinciale Staten, die worden inmiddels ook gevolgd via de monitor, is deze toegevoegd en zijn het uiteindelijk 11 acties geworden.

11. Garanties en Leningen (2018);

Van de 7 acties zijn inmiddels alle acties afgerond (B2022: 7). Provinciale Staten zullen met een Statenbrief in 2022 inhoudelijk worden geïnformeerd over de acties die uiteindelijk in gang zijn gezet naar aanleiding van dit rapport.

12. Restauratie Rijksmonumenten (2018);

Van de 6 acties zijn inmiddels alle 6 acties afgerond (B2022: 5). Provinciale Staten zullen met een Statenbrief in 2022 inhoudelijk worden geïnformeerd over de acties die uiteindelijk in gang zijn gezet naar aanleiding van dit rapport.

13. Bouwen aan Regie (2019);

Van de 12 acties lopen er momenteel geen meer (B2022: 7). Provinciale Staten zullen met een Statenbrief in 2022 inhoudelijk worden geïnformeerd over de acties die uiteindelijk in gang zijn gezet naar aanleiding van dit rapport.

14. Opvolging aanbevelingen onderzoeken 2017 (2020);

De RR heeft in dit rapport geen aanbevelingen gedaan. Wel is gemeld dat niet alle rekenkamer rapporten in het actiemanagement zijn opgenomen. Dit is inmiddels gebeurd. Deze rapportage zal de status 'gearchiveerd' krijgen.

15. Drinkwaterbronnen (2020);

Van de 7 acties zijn nog alle acties lopend. Provinciale Staten zullen met een Statenbrief in het najaar worden geïnformeerd over de stand van zaken van deze acties.

16. Concessieverlening (2021);

Van de 11 acties zijn nog alle acties lopend. In de bestuurlijke reactie op het rapport is uitgebreid ingegaan op de wijze waarop we de aanbevelingen zullen oppakken. Vrijwel alle acties worden verwerkt bij de nieuwe concessieverlening.

17. Opvolging aanbevelingen onderzoeken 2018 (2020);

Er is 1 actie in gang gezet, namelijk dat alle aanbevelingen (en acties) van onderzoeken van de RR in de monitor opgenomen dienen te worden. Dit gebeurt inmiddels. Daarmee kan dit rapport de status 'gearchiveerd' krijgen.

18. VRT (2021);

Er zijn, naar aanleiding van de 11 aanbevelingen 11 acties geformuleerd die nog verder uitgewerkt moeten worden.

Rapporten van overige onderzoekers

19. Integis

Van de 20 acties die naar aanleiding van het rapport zijn geformuleerd, lopen er nog 4 (B2022: 4). Deze acties zullen naar verwachting in de eerste helft van 2022 worden afgerond. Provinciale Staten zullen met een Statenbrief in 2022 inhoudelijk worden geïnformeerd over de acties die uiteindelijk in gang zijn gezet naar aanleiding van dit rapport.

20. Beleidsaudit mobiliteit

Van de 17 acties lopen er momenteel nog 2 (B2022: 2). Met de vaststelling van de nota investeren en de verkenning naar een toekomstbestendige tramorganisatie zullen ook deze 2 laatste acties kunnen worden afgewikkeld. Provinciale Staten zullen met een Statenbrief in 2022 inhoudelijk worden geïnformeerd over de acties die uiteindelijk in gang zijn gezet naar aanleiding van dit rapport.

Bijlage 5: Afkortingenlijst

AGV	Waterschap Amstel, Gooi en Vecht
AMvB	Algemene Maatregelen van Bestuur
ARK	Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
AVP	Agenda Vitaal Platteland
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BDU	Brede Doeluitkering
BIT	Bureau ICT-Toetsing

BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewone opsporingsambtenaren
BOB	Beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming
BOR	Bereikbaarheidsoffensief Randstad
BRU	Bestuur Regio Utrecht
BRZO	Besluit Risico Zware Ongevallen
BWM	Bodem Water en Milieu
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
B&W	Burgemeester en Wethouders
CEP	Centraal Economisch Plan
CHAT	Cultuurhistorische Atlas
CHS	Cultuur historische hoofdstructuur
CPB	Centraal Planbureau
CROW	St. Centrum voor regelgeving en onderzoek in de grond-, water- en wegenbouw
CvdK	Commissaris van de Koning
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DVO	Dienst verleningsovereenkomst
EBU	Economic Board Utrecht
EC	Europese Commissie
EED	Energy Efficiency Directive
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EMA	European Medicine Agency
EMU	Economische en Monetaire Unie
ERP	Enterprise Resource Planning
EU	Europese Unie
FIDO	Financiering decentrale overheden
FL	Flevoland
FUHB	Fonds uitplaatsing hinderlijke bedrijven
GS	Gedeputeerde staten
GWW	Grote Wegenwerken
HDSR	Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden
HNP	Huis Nederlandse Provincies
HOV	Hoogwaardig Openbaar Vervoer
HRM	Human resource management
HTO	Hoge temperatuur opslag
HUL	Het Utrechts Landschap
HvdH	Hart van de Heuvelrug
IBT	Interbestuurlijk toezicht
ICT	Informatie- en communicatie technologie
IenW	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
IFL	Innovatieprogramma Fysieke Leefomgeving
IGP	Integraal gebiedsprogramma
IPO	Interprovinciaal overleg
ITS	Intelligente Transport Systemen
IVN	Instituut voor Natuureducatie en duurzaamheid
JUP	Jaarlijks Uitvoeringsprogramma
KNMI	Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut
KRW	Kaderrichtlijn water
LET	Linie expert team
LEU	Landschap Erfgoed Utrecht
LTO	Land- en Tuinbouw Organisatie
MIP	Meerjaren Investerings plan
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport
M(J)OP	Meerjaren Onderhouds plan
MJP	Meerjarenplanning
MKB	Midden- en Kleinbedrijf
MKBA	Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse

MRB	Motorrijtuigenbelasting
NAR	Non activiteiten regeling
NARIS	Risicomanagement Informatie Systeem
NGE	Niet gesprongen Explosieven
NH	Noord-Holland
NHW	Nieuwe Hollandse Waterlinie
NMU	Natuur en Milieufederatie Utrecht
NNN	Natuurnetwerk Nederland
NOM	Nul-op-de-meter
NOVI	Nationale Omgevingsvisie
NRU	Noordelijke Randweg Utrecht
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
ODNZKG	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
ODRU	Omgevingsdienst Regio Utrecht
OMU	Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht
OV	Openbaar vervoer
PAS	Programmatische aanpak Stikstof
P&O	Personeel & Organisatie
P+R	Parkeer & Reis
PHS	Programma Hoogfrequent Spoorvervoer
PM	Pro Memorie
PMV	Provinciale Milieuverordening
POA	Permanent oostelijke aanvoer
POP3	Plattelandsontwikkelprogramma, 3de Europees subsidieprogramma
POUHL	Project Organisatie Uithoflijn
PRS	Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie
PRV	Provinciale Ruimtelijke Verordening
PS	Provinciale staten
PU	Provincie Utrecht
PUEV	Provinciaal uitvoeringsprogramma externe veiligheid
RAG	Ruimtelijk Agenda Gemeenten
REOS	Ruimtelijke Economische Ontwikkelstrategie
RF	Revolverend Fonds
RFV	Regio Foodvalley
RGW	Statencommissie Ruimte, Groen en Water
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RMN	Recreatie Midden Nederland
RodS	Recreatie om de Stad
RUD	Regionale Uitvoeringsdiensten
Ruddo	Regeling uitzetting en derivaten decentrale overheden
RVB	Rijksvastgoed bedrijf
RVM	Regionale Verkeersmanagement
RvS	Raad van State
RWS	Rijkswaterstaat
SNEL	Samen naar energiepositieve leefomgeving
SvA	Stelling van Amsterdam
SVNL	Subsidieverordening natuur- en landschapsbeheer
SUNIJ	Sneltram Utrecht - Nieuwegein/IJsselstein
TBO	Terrein Beherende Organisaties
TOP	Toeristische Overstappunten
TSK	Thematische Structuurvisie Kantoren
TUG	Tijdelijk en uitzonderlijk gebruik
UMP	Uitvoeringsprogramma Mobiliteitsplan
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
USP	Utrecht Science Park
VAB	Vrijkomende agrarische bebouwing
VBS	Vliegbasis Soesterberg
VIC	Veenweide Innovatiecentrum

(V)MBO	(Voorbereidend) Middelbaar Beroeps Onderwijs
VMC	verkeersmanagementcentrale
VPB	Vennootschapsbelasting
VRI	Verkeersregelininstallatie
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
Wbb	Wet Bodembescherming
WBO	Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling
WGR	Wet gemeenschappelijke regelingen
WKO	Warmte-koude-opslag
Wnb	Wet natuurbescherming
ZE	Zero Emissie
ZH	Zuid-Holland

Controleverklaring (niet op website)

Colofon (niet op website)